

aurel baranga

«Spectatorul care acordă girul prezentei și aplauzelor sale comediilor lui Aurel Baranga, face aceasta deoarece știe că va ride de metehnele celor întâlnești acasă, la slujbă, pe stradă, de fapte care nu o dată au adus prejudicii morale, l-au ofensat, au dat naștere unor confuzii de valori a căror victimă a fost. Cine asistă la un spectacol de Aurel Baranga își dă seama de funcția eliberatoare și compensatoare chiar, a risului.»

VALERIU RÂPEANU

623

aurel baranga
opinia publică

aurel baranga

Lei 5

editura minerva

Coperta de Anca Vasilescu

aurel baranga

opinia publică

CINCI COMEDII

**PREFĂȚĂ DE
VALERIU RÂPEANU**

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI • 1971
EDITURA MINERVA • BUCUREȘTI

PREFAȚĂ

„Un autor dramatic nu este decît pe jumătate autor dramatic, restul fiind publicul.” Surpriza provocată de această aserțiune a lui Armand Salacrou nu este oare similară cu uimirea pe care o avem atunci cînd cineva încearcă să ne demonstreze viabilitatea legii gravitației? Și totuși, așa cum observa Vladimir Streinu, spre deosebire de cel care trăiește în lumea științelor exacte, omul de litere se află adeseori în situația de a redemonstra adevăruri ce ar putea trece ca făcînd parte din categoria axiomelor. Așa cum se întîmplă și cu relația autor-teatru-public. Deși teatrul a fost socotit întotdeauna un factor colectiv de conștiință, deși apariția și evoluția lui n-a fost înțeleasă decît într-un continuu proces de interferență cu spiritul epocii și direct legată de reacția spectatorului, totuși, astăzi mai mult ca oricînd, această relație e pusă sub semnul întrebării.

Se poate explica în mai multe feluri neîncrederea cu care este privit publicul: în primul rînd o anumită înțelegere a noțiunii de succes în teatru. Ne referim la tendința de a nesocoti o operă dramatică din momentul în care face succes de casă. Reacție îndreptățită în parte, dacă ne gîndim că teatrul, cum ar fi epoca de glorie a teatrului de boulevard, furnizează numeroase exemple de succese, de-a dreptul explozive, care s-au dovedit în perspectiva

timpului fragile. Repulsia în fața succesului s-a accentuat cu atât mai mult cu cât, începînd de la mijlocul secolului trecut, piesa „de public” era piesa mondenă, agreabilă, spumoasă, pe cînd marile căderi au fost furnizate nu o dată de opere ce aveau să treacă mai tîrziu bariera timpului fiind socotite momente-cheie în istoria teatrului. De aici și neîncrederea celor chemați să judece fenomenul teatral, suspicioși adesea la risul instantaneu și nestăvilit, la aplauzele spontane și repetate în fața unei piese de serie lungă. Această atitudine circumspectă și necesară care ne face să nu ne lăsăm furați de cîntecul de sirenă al unor succese de moment și să căutăm a vedea ce este durabil chiar într-un text ce nu întrunește adeziunea imediată, — cunoaște în ultimii ani o degradare, piesa care „place” fiind aprioric expediată în zonele periferice ale artei. Or, așa cum spune Anouilh, „ceea ce are teatrul minunat și teribil e faptul că nu se poate lipsi de succes. O piesă se joacă de actori și unul din aceștia, vrem sau nu vrem, e publicul.” Și totuși dramaturgul ce n-a cunoscut la începuturile sale căderi spectaculoase, n-a trecut prin purgatoriul indifferenței publicului și căruia spectatori i-au acordat constant girul, se află adeseori astăzi în situațiile cele mai paradoxale.

Este ceea ce se poate spune și despre Aurel Baranga, dramaturgul cu cota cea mai ridicată a numărului de spectacole și spectatori, cu prezența cea mai statornică pe scene, cu ritmul cel mai viu, lăudat de numeroase și autorizate condeie și contestat de altele. Să nu înțelegem de aici că între Aurel Baranga și critica dramatică ar exista o stare de beligeranță. Dimpotrivă, *Mielul turbat*, *Opinia publică* s-au bucurat de elogii unanime, *Sfîntul Mitică Blajinu* a fost, de asemenea, privit ca un eveniment, *Siciliana* a stîrnit furtuni și proteste, dar a avut și apărători consecvenți. Aș spune că Baranga — lăudat sau pus sub semnul întrebării — se bucură de o situație privilegiată: piesele lui nu lasă indiferent

nici un condei critic. O premieră a sa nu trece neobservată și nici nu-i consemnată circumstanțial. Mai mult chiar, atunci când o piesă îi este contestată, discuția nu rămâne în zonele periferice ale artei ci, dimpotrivă, trece în domeniul întrebărilor fundamentale, asupra comicului. Aș putea spune că dezbaterile fertile cu privire la satiră, procedeele și rostul ei în teatrul nostru contemporan, de piesele lui Aurel Baranga s-au legat. Debutul său tirziu în dramaturgie a fost compensat nu numai printr-un ritm susținut, amintind pe acela al unor autori de teatru consacrați ca Jean Anouilh, Armand Salacrou, Marcel Achard sau Marcel Pagnol, dar și printr-un succes nedeșmințit și care a dus aproape la eclipsarea în conștiința publicului a începuturilor sale literare.

De aceea am putea spune astăzi că inamicul numărul unu al poetului Aurel Baranga a fost dramaturgul Aurel Baranga. Și nici nu se putea să fie altfel, deoarece în ultimul sfert de veac numele lui s-a legat într-atita de evoluția teatrului românesc, iar piesele sale i-au adus o asemenea notorietate, tipurile create de el au devenit atât de familiare, iar replicile lor au intrat în viața cotidiană, așa încît toate la un loc au estompat amintirea primei dragoste literare a scriitorului — poezia — de care autorul își aduce adeseori aminte, mai cu seamă că numele literar îl datorează lui Tudor Arghezi care i-a adăpostit primele versuri în *Bilete de papagal*. Nu-i mai puțin adevărat că un filon liric, o subtilă undă poetică învăluie și piesele lui Baranga, așezîndu-le în descendența teatrului dintre cele două războaie, de tip Marcel Achard. Remarcă făcută numai în treacăt și calitate socotită poate anacronică, în epoca unui teatru dominat de o extremă luciditate. Cred că vina e tot a lui Aurel Baranga: tăișul satirei sale e atât de vehement, de neobișnuit, încît lirismul apare doar în subsidiar.

Iată-l așadar pe autorul nostru în postura personajului mitic ce și-a devorat propria progenitură lirică, exi-

lind-o ani îndelungați în vrafurile prăfuite ale vechilor colecții.

Dar cunoscutul adagiul macedonskian: „Poezie, poezie, ai dreptate întotdeauna” pare valabil și în cazul lui Aurel Baranga care, la câteva luni după apariția volumului său antologic de comedii, înfățișează în vara anului 1968 o retrospectivă, dedicată de astă dată poeziei. Apariția celor două volume la scurt interval, precum și aspectul lor grafic asemănător, ne-au făcut să credem că autorul le acordă amândurora o pondere egală; dar în nota introductivă ne încredințează că s-a hotărât să tipărească noul volum de poezii „dintr-un principiu cultural, exclusiv: aparțin unei literaturi tinere din care nimeni n-are dreptul să îndepărteze un singur vers bun; în ipoteza fabuloasă că s-a nimerit astfel”.

Să mărturisim că după cea dintâi lectură, teama autorului de a nu se pierde vreun vers bun ni s-a părut îndreptățită. Într-adevăr, poeziile sale, trecute prin sita deasă a timpului și prin perspectiva autorului matur, reprezintă nu numai expresia unui glas, dar și a unei conștiințe poetice. Un glas care, poate, s-a găsit cu oarecare dificultate (o spune la un moment dat însuși poetul: „Ce greu e să-ți găsești propriul tău glas / Îl cauți toată viața”) și nu a căpătat atât de repede o amprentă distinctă, cum avea să se întâmple cițiva ani mai târziu, când a debutat în dramaturgie. Dar un adevărat glas de poet. Aș spune chiar că dacă lirica lui nu înseamnă un moment de culme sau unul de răscruce, ea nici n-a rămas în afara meridianelor ce i-au definit structura.

Spirit hrănit de vaste lecturi, Aurel Baranga ne apare, în ciclul *Poeme de început* (1935–1940), ca un simbolist stăpînit de febra călătoriilor; în versurile sale se încrucișează vapoare, trenuri, iar orizonturile lui sînt adumbrite de serile toamnei de la marginea orașului. Dacă motivul fiecărei poezii își află o anume obîrșie li-vrescă, versurile lui Baranga nu reprezintă un ecou întîr-

ziat al unor curențe ale vremii. Recuzita simbolistă nu mai constituie decît un pretext, dezvoltîndu-se cu totul pe alte traiectorii. Corabia duce spre „porturile Libertății”, iar călătoria nu e o treptată cufundare într-un orizont nebulos și necunoscut, ci reprezintă o formă de acțiune, de înfruntare a elementelor potrivnice, pentru descoperirea „pămîntului Libertății și al Iubirii noastre”. Trenurile „care se încrucișează” în cîntecele sale nu poartă nostalgii, regrete, ci sînt bînuite de negre febre, alungate de furtuni și taine amare. Se citește o accentuată notă de tristețe în cîntecele de început ale lui Aurel Baranga, pe alocuri cu ecouri din Esenin, dar nu e o tristețe sfîșietoare ce toarnă plumb în aripile visătorului. Meditațiile amare sînt expresia unei acute lucidități. Poetul ce trecuse prin experiența curenților avangardiste, fiind unul din promotorii lor ardenti și tipici, se ridică — febra tinereții odată consumată în forme spectaculoase — către o altă înțelegere a menirii artei. Din această perioadă a păstrat poate o anume gestică violent demistificatoare, o înclinație spre ironie, spre caricaturizare și parodiare a aspectelor grave ale vieții. Poezia lui devine acum o poezie de for, o poezie-manifest, asemănătoare cu *Declarația paletică* a lui Miron-Radu Paraschivescu, dovedind o nobilă solidaritate umană: „Iată în cîntecele mele inima mea: scoică uriașă în care bate inima lumii...”

Dacă aceste poeme sublimează efervescența tinereții, ele nu reprezintă doar o văpaie al cărei elan se stinge o dată cu trecerea anilor.

Căci și ciclurile următoare, chiar dacă află o formulă lirică mai densă, mai concentrată, exprimă aceeași credință afirmată în poemele de început. Sîntem în anul 1940, cînd poemul începe să devină „poem de taină”, cînd cîntecul e „cîntec tăcut”, cînd ceasornicul are „minutarele întoarse”. Și totuși, din dialogul dus în perimetru camerei, cu lucrurile neînsuflețite, prin care sco-

tocește tăcînd, „cu buzele cusute”, din senzația mersului pe „țărături pustii”, un avertisment se înalță: „Oameni, / Ieri va fi prea tîrziu”. Uneori disperarea se cristalizează în formule grotești — nu numai reminiscențe ale suprarealismului, dar și prefigurări ale situațiilor și tipurilor din comediile de mai tîrziu.

Prefața *Poemelor de zi*, datînd din 1944, echivalează cu o profesiune de credință, dar și cu o reconsiderare a poeziei sale de pînă atunci, printr-o afirmare a principiilor noii sale atitudini lirice. Cînd poetul spune: „Aștept cuvîntul soldătesc profund / De sensuri plin, lucid, fecund”, ne aflăm în inima acelei poezii cu accente de manifest, angajată, caracteristică anilor următori lui August 1944. Aurel Baranga nu este decît arareori retoric, deși poezia sa, de o mai largă respirație, are un ritm mai accelerat, iar adevărurile se rostesc direct.

Dar această traiectorie poetică a rămas, pentru ceea ce obișnuim să numim marele public, mai degrabă o pagină de istorie literară pentru că, așa cum spuneam, în conștiința spectatorului și a cititorului de astăzi Aurel Baranga este *dramaturgul* prin excelență. Primele sale piese, *Iarbă rea* (1948), *Pentru fericirea poporului* (1951) (în colaborare cu N. Moraru), *Arcul de triumf* (1954) și-au însoțit epoca, au definit-o și au căpătat amprenta ei, marcînd în același timp momentele-cheie ale evoluției unei noi idei despre teatru.

Epoca la care mă refer a însemnat pentru scena românească o răscruce nu atît prin valoarea operelor reprezentate, ci printr-o altă înțelegere a destinului acestei arte. Realismul fotografic practicat atunci, îndrumarea scriitorului către o simplă „reflectare” a vieții, faptul că valoarea piesei era direct proporțională cu coeficientul de identificare a unor date, situații și personaje au avut repercusiuni adeseori triste asupra peisajului literaturii dramatice. Și totuși această dramaturgie, acest mod de a înțelege arta au însemnat în istoria teatrului ro-

mănesc un moment pe care nu-l putem nega din alt punct de vedere: acela al atragerii spre teatru a marelui public.

Istoricul teatrului românesc este impresionat de preocuparea îngrijorată a autorilor, directorilor de scenă, teoreticienilor dintre cele două războaie, sufocați de un public restrâns și lipsit de receptivitate și urmăriți de ideea „teatrului cu punțile tăiate”. Problema publicului nu constituia o obsesie legată de succesul de casă, ci oferea creatorului și artistului posibilitatea unei confruntări, a unei adevărate competiții artistice, ducea în mod necesar la crearea unui teatru de repertoriu, la reprezentarea marilor opere ale genului. Figuri proeminente ale teatrului românesc — un Camil Petrescu, Victor Ion Popa, George Mihail-Zamfirescu, Mihail Sebastian caută să înlăture dictatura unui gust unic ce impune o direcție unilaterală în repertoriu. Dar pentru aceasta trebuia creată *obișnuința* de a merge la teatru, știind că dintre toate artele teatrul și muzica sînt cele care dau naștere celor mai multe inhibiții. După cum spune teoreticianul și criticul francez Pierre-Aimé Touchard: „Adevărul este că în unele medii, teatrul e considerat ca ceva interzis, pentru motive obscure, inconștiente” (*Le théâtre et l'angoisse des hommes*, Editions du Seuil, 1968, p. 215).

Aceasta era situația și la noi pînă în jurul anului 1948. Dar pentru ca sala de teatru să nu mai fie rezervată unui public de elită, pentru a distruge acest *tabu* pe care tot Touchard îl socotește ca datînd din epoca Renașterii, cînd teatrul începe să fie jucat în colegii universitare sau la curțile princiare după ce secole de-a rîndul fusese artă de for, — trebuiau înlăturate nu numai barierele sociale, ci și cele spirituale. Nu vom intra într-o discuție de natură sociologică, dar pentru formarea unui public de teatru n-au fost necesare, așa cum simplist se mai crede încă, numai asigurarea unor condiții sociale și economice

favorabile, ci și obținerea unei audiențe spirituale. Dramaturgia acestor ani a creat pentru mulți obișnuința de a merge la teatru, prin realizarea unui sentiment de familiaritate și chiar identificare cu ceea ce se întâmpla pe scenă. Căci reticențele de pînă atunci ale spectatorului se legau nu atît de o dificultate în înțelegerea teatrului, ci de faptul că de cele mai multe ori între disponibilitățile lui sufletești și conflictul de pe scenă exista un adevărat hiatus. Or, piesele românești de după 1946 și poate în primul rînd cele ale lui Aurel Baranga i-au creat un sentiment de comunitate cu scena, au dat multora sentimentul că teatrul nu-i de neînțeles, inaccesibil, ci un domeniu în care pot regăsi împrejurări sau eroi cunoscuți, situațiile de pe scenă le erau familiare, iar faptele cotidiene căpătau, grație unor interpretări actoricești de mare prestigiu, un anume patetism și noblețe. Pentru că dacă de multe ori omul caută pe scenă o altă lume decît cea în care trăiește, nu-i mai puțin adevărat că, întîlnindu-se cu întîmplările cele mai comune, el redescoperă la alte dimensiuni propriile sale drame, conflicte, gîndindu-se că într-un fel sau altul este sau ar putea fi implicat în intriga de pe scenă.

Aurel Baranga este autorul care și-a depășit momentul prin atenuarea declarativismului patetic, prin motivări psihologice nuanțate, lipsite de distorsiuni și sublinieri didactice, printr-o doză de umor binevenită, într-o perioadă de gravitate mohorită și în fine printr-o abilită, îndemînatecă și subtilă alcătuire de planuri. Să amintim mișcarea scenică, știința replicii. Și aceasta, într-o epocă cînd construcția lucrării dramatice nu era numai neglijată, ci și disprețuită. *Mielul turbat* confirmă din plin aceste elemente deschizînd în cariera scriitorului și în dramaturgia românească noi perspective. Încercînd să explicăm acest succes — piesa a înregistrat în numai șase ani de la premieră peste 1 000 de reprezentații — tot în contextul evoluției dramaturgiei noastre postbelice, ob-

servăm că după 1944, școala de comedie românească a trăit o situație dintre cele mai paradoxale. Cu excepția lui Mihail Sebastian și Victor Ion Popa, în anii cincizeci, generația comediografilor dintre cele două războaie se afla în plină putere de creație. Mă refer aici la Alexandru Kirițescu, Tudor Mușatescu, Victor Eftimiu, George Ciprian, ca și la Mircea Ștefănescu. Și totuși comedia românească rămâne în penumbră pînă în 1954; din acești ani ne mai amintim doar piese ca *Tarsișa și Roșiorul*, *Patriotica română* sau *Afaceriștii*. Explicațiile sînt destul de numeroase; ne vom mărgini la cîteva: fără îndoială, dramaturgii numiți își exercitaseră spiritul lor incisiv fie asupra unei lumi burgheze sau mic-burgheze veleitare, fie asupra unei pletore birocratice și politicianiste; chiar cînd satira era de-a dreptul atroce precum în *Gaișele* lui Kirițescu, ea nu se transforma niciodată în demonstrație didactică. De aceea ar fi fost firesc ca opera lor să se continue, înviind în fața spectatorului anilor 1950 imaginea lumii dintre cele două războaie mondiale care furniza copioase și substanțiale subiecte comice. Dar schemele și canoanele amintite mai sus au fost prezente și aici, transformînd piesele lor în lecții de sociologie cu privire la raportul dintre clasele sociale, iar personajele în adevărate fanteze, cu o comportare scenică neverosimilă, adeseori vulgară. Cît privește comedia „de actualitate” pornindu-se de la identificarea părții cu întregul, de la o puerilă teorie a tipicului, orice personaj comic era considerat drept exponent al categoriei social-profesionale din care făcea parte. Și deci personajul respectiv trebuia să fie lipsit de cusururi, orice scădere punînd onestitatea întregii bresle sub semnul întrebării; așa se explică vehemența cu care a fost întîmpinată *Siciliana*.

Nu-i mai puțin adevărat însă că fenomenul nu este local, ci așa cum s-a observat în ultima vreme, protestele împotriva reprezentării unor piese de teatru pornesc din partea corpurilor constituite. *Paravanele* lui Jean

Gănet au stîrnit indignarea asociației foștilor combatanți, *Vicarul* lui Hochutt a bisericii catolice, iar *Siciliană*, a inginerilor agronomi. Într-un climat ani de zile neprielnic afirmării satirei, semnificația comediilor lui Baranga în istoria teatrului românesc postbelic depășește valoarea intrinsecă a fiecărei piese în parte. Căci autorul *Sicilianei* a creat ceea ce putem numi „obișnuința comicului”, a redemonstrat viabilitatea unui gen și ne-a învățat din nou să ne privim cu demnitate cusururile. Dar pentru aceasta a fost nevoie ca fiecare piesă să însemne un succes și cele mai multe să înscrie unul de lungă durată. Faptul poate părea exterior sferei estetice, dar așa cum spun toți teoreticienii teatrului, comedia nu trece rampa decît într-o sală plină și decît printr-un consimțămînt social unanim exprimat prin rîs. O comedie reprezintă un risc pentru autor, director de scenă, actori, deoarece reacția publicului nu poate fi prevăzută. Abia seara premierei este concludentă, orice test individual fiind de-a dreptul aleatoriu.

Singurul test posibil este hohotul de rîs care se declanșează instantaneu însumînd reacții spontane. În timp ce efectul tragediei sau dramei se repercutează asupra a ceea ce este mai ascuns și mai adînc în sufletul omenească, comedia, dimpotrivă, este viabilă atîta timp cît poate exterioriza o atitudine de aprobare. Spontaneitatea și intensitatea reacției sînt de fapt legile comediei și în funcție de ele se poate aprecia în ce măsură replica și atitudinea personajului exprimă un adevăr uman ce privește pe fiecare în parte și pe toți laolaltă. Or, acesta e secretul comediilor lui Baranga. Să încercăm a surprinde cîteva din lait-motivele lor și să înțelegem astfel „mecanismul” eficienței lor sociale și artistice, sau mai precis „cheia succesului”.

Esențial e faptul că Aurel Baranga își concepe comediile din perspectiva unei funcții eliberatoare. Mai precis, el își implantează intriga într-un perimetru moral

minat de egoism, lașitate, poltronerie, care la prima explozie provoacă o adevărată reacție în lanț. Tipul cel mai frecvent al comediilor sale este omul neînsemnat, care ni se prezintă sub aparențele cele mai banale, dar care pînă la urmă răstoarnă o situație ce părea de-a dreptul inexpugnabilă. Datele caracterologice ale personajului sînt atît de modeste și inofensive, încît cei din jur își desfășoară în liniște malversațiunile. E vorba de un descendent al lui Mitică Popescu, Ion Anapoda, Chiriță — familia literară des întîlnită în literatura noastră dramatică dintre cele două războaie și care urmează mai cu seamă modelele franceze ale lui Pagnol sau Achard. Fenomenul acesta extrem de interesant de continuitate și de reluare a unor tipuri caracteristice demonstrează tocmai ingeniozitatea lui Aurel Baranga.

Ce păstrează autorul *Mielului turbat* din trăsăturile acestui om cumsecade? Eroul lui Baranga e un șiret. El însă are aparențele unui ins mărunț, blajin, naiv, vrînd să treacă neobservat prin viață, incapabil să ia o hotărîre. De la înaintașii lui păstrează cumsecădenia, bonomia și o anume neglijare a problemelor practice ale vieții. Dar în timp ce înaintașii eroilor lui Baranga căutau să trăiască după legile tihnei și ale retragerii din tumultul vieții, apți de adevărate gesturi don quichottești, de farse inteligente după care se pierdeau iarăși în anonimat, personajele lui Baranga sînt de-a dreptul periculoase. Aparența lor nepăsare este un atribut al înțelepciunii, al unei intransigențe de caracter. Adevărul, pus în evidență cu bună-știință prin răsturnări spectaculoase de situații, dovedește că, spre deosebire de înaintașii săi, Spiridon Biserică sau Mitică Blajinu nu au fost nici o clipă naivi și creduli. Eroul din *Ultima oră*, Alexandru Andronic, de pildă, întreținea spaima dusă pînă la teroare a lui Bucșan cu naivitate, fără să realizeze mecanismul pe care îl declanșase. Personajele lui Baranga atrag în cursă cu dibăcie, cu inteligență și aș spune cu diplo-

mație pe cei care se cred stăpînii absoluți ai situației.

Dar abilitatea construcției, folosirea tuturor regulilor artei comediei pe care Baranga le stăpînește ca un adevărat maestru face ca și piese de mică anvergură și cu o tentă moralizatoare prea pronunțată, precum *Fii cuminte, Cristofor!* să nu fie lipsite de interes. E drept, comediilor sale nu le sînt străine lovitura de teatru și în general toate procedeele specifice genului, de la comicul de situație pînă la cel verbal, dar ele nu stau decît arareori sub zodia gratuității. „Lovitura” de care vorbeam, deși răstoarnă fundamental datele unei anume situații, este perfect logică, motivată artistic și psihologic. De aici impresia de naturalețe și degajare pe care o creează comedia lui Aurel Baranga. Nu-i vorba numai de spontaneitatea replicii care atinge adeseori virtuozitatea, dar mai ales de sentimentul că nimic forțat, nimic exterior nu se strecoară în contextul acțiunii. Aș spune chiar că Aurel Baranga posedă în primul rînd arta eliminării. Deși piesele sale par adevărate „felii de viață”, autorul nu transpune aidoma anumite situații din realitate, nu face o cronică mărunță a evenimentelor, ci alege acele tipuri, moravuri și năravuri obișnuite, dar care prin repetare și urmările lor ne produc indignare. Spectatorul care acordă girul prezenței și aplauzelor sale comediilor lui Aurel Baranga, face aceasta deoarece știe că va rîde de metehnele celor întîlniți acasă, la slujbă, pe stradă, de fapte care nu o dată i-au adus prejudicii morale, l-au ofensat, au dat naștere unor confuzii de valori a căror victimă a fost. Cine asistă la un spectacol al unei comedii de Aurel Baranga își dă seama de funcția eliberatoare și compensatoare chiar, a rîsului. Spectatorul este mulțumit, exultă pentru că autorul îl răzbună în fond de marile și micile vexațiuni suferite.

Aurel Baranga spunea într-un articol că cea mai mare satisfacție a carierei sale a fost că i-a făcut pe contemporanii lui să rîdă. Aș spune că a realizat mult mai mult:

le-a dat prilejul să vadă expuse oprobiului public unele
racile care-i stînjesc. El le-a creat sentimentul că prin
rîsul acesta tonic ei capătă o anume superioritate spiri-
tuală și că un gest justițiar se împlinește astfel. Lăși-
tatea, mizeria morală, fripturismul, comoditatea, ca-
meleonismul, impostura, toate acestea și corolarele lor își
află prototipurile lor în comediile prezentului volum. E
o transfuzie de viață care uneori i-a fost reproșată autoru-
lui, dar e tocmai ceea ce captează spectatorul. Această ale-
gere a subiectelor după intensitatea cu care ele stau în cen-
trul atenției publice — nu transformă piesele lui Baranga
în simple cronici cotidiene. Recitindu-le, fiecare în
parte și toate laolaltă, alcătuiesc, oarecum, fața ascunsă
a unei lumi înscrisă în anume coordonate sociale și isto-
rice. Defectele eroilor săi nu sînt ceea ce numim obișnuit
defecte general umane, ci sînt generate de unele trăsă-
turi ale cadrului și contextului social-moral, sînt expre-
sia unui mod de a privi viața. Riscul e mare, deoarece
timpul poate eroda asemenea comedii care își extrag
seva dintr-un perimetru prea net delimitat istoric, dar
Baranga a știut să graveze ceea ce a fost caracteristic
pentru reversul negativ al epocii, să elimine ceea ce era
accidental, deși poate și amuzant la un moment dat.
De aici perenitatea comediilor sale: atît automatismul
verbal cît și atitudinea morală aparțin vremii care
le-a generat, dar nu numai mărturia moravurilor ei, ci
transformîndu-se în sinteza ei comică.

Care au fost defectele noastre, care au fost tarele
societății noastre, paraziții, poltronii și profitorii ei,
cum s-au adaptat și cum s-au strecurat, cum s-au pus
singuri în valoare și cum au fost reduși la adevăratele lor
dimensiuni — iată ceea ce a pus în lumină cu demnitate și
curaj civic, dar și cu o vervă ce nu se perimază nici după
trecerea anilor la comediile lui Aurel Baranga.

Cu aceste gînduri întîmpinăm apariția unui volum
de teatru în care ne vom recunoaște pe noi și pe cei din
jurul nostru, a unui volum prin care comedia românească
și-a sporit corola de frumusețe.

VALERIU RĂPEANU

NOTĂ BIO-BIBLIOGRAFICĂ

Aurel Baranga s-a născut în București la 20 iunie 1913. Absolvent al liceului Matei Basarab (1931), urmează cursurile Facultății de Medicină din București, absolvită în anul 1938. Debutează în literatură în anul 1929 în paginile revistei *Bilete de papagal*, de sub conducerea lui Tudor Arghezi. La 13 septembrie 1930, împreună cu Gherasim Luca, face să apară primul număr din revista de artă modernă *Alge*. Publicația apare, cu întreruperi, pînă în anul 1933. În coloanele acestei reviste publică versuri, utilizînd uneori pseudonimul Gheorghe Crașin. În aceeași perioadă, colaborează la revista *Unu* și la alte publicații de avangardă.

Din anul 1934, intră în presa democratică și antifascistă. Scrie reportaje sociale, articole politice, pamflete, cronici literare și dramatice în *Facla*, de sub direcția lui Ion Vinea, *Reporter*, de sub conducerea lui N.D. Cocea, *Azi* și *Lumea românească*, editate de Zaharia Stancu. Continuă această activitate publicistică pînă la izbucnirea celui de al doilea război mondial. Între anii 1941 și 1944 practică medicina la București.

Imediat după 23 August 1944 reîntre în publicistică, în redacția ziarului *România liberă*, în coloanele căruia semnează reportaje, articole politice, pamflete, redactînd în același timp, împreună cu Miron Radu Paraschivescu,

pagina culturală a ziarului. În martie 1945 trece să lucreze și ca redactor la postul de radio București, iar câteva luni mai târziu ocupă funcția de director artistic al postului de radio „România liberă”. Între anii 1944 și 1947 desfășoară o largă activitate de presă în coloanele ziarelor și publicațiilor literare, semnând articole politice, pamflete, schițe satirice, poezii, scenete pentru uzul echipelor artistice sindicale. Este autorul versurilor primului imn al Republicii. Împreună cu Miron Radu Paraschivescu face să apară *Revista literară*. Din aceeași perioadă datează cartea sa de proză *Ninge peste Ucraina*, prima mărturie în lume cu privire la crimele naziste făptuite în lagărele de exterminare, apărută în două ediții, în editura „Veritas” (1945) și în editura „Știința” (1946). În anul 1946 tipărește placheta de versuri *Marea furtună*, apărută în „Editura fundațiilor”, de sub conducerea profesorului Alexandru Rosseti. Din același an se manifestă ca dramaturg.

În întâmpinarea alegerilor de la 18 noiembrie 1946 scrie prima sa comedie, pamfletul satiric *Bal în Făgădău*, pus în scenă la teatrul „Comedia” de regizorul Sică Alexandrescu. Urmează piesele *Voiaj în Noua Caledonie* (1947), *Iarbă rea* (1948), *Recolta de aur* (1949), *Anii negri* (în colaborare cu N. Moraru, 1950), *Bulevardul împăcării* (1950), *Mielul turbat* (1952), *Cîntecul libertății* (1953), *Arcul de triumf* (1954), *Rețeta fericirii* (1955), *Siciliana* (1959), *Adam și Eva* (1961), *Fii cuminte, Cristofor!* (1963), *Sfîntul Mitică Blajinu* (1965), *Opinia publică* (1967), *Travesti* (1968).

În toată această perioadă continuă activitatea publicistică fiind prezent în coloanele ziarelor cu articole politice și pamflete, sau, în paginile revistelor, cu articole de critică și teorie literară. Cultivă de asemenea genul gnomic, fabula sau aforismul.

În anul 1968 îi apare în Editura pentru literatură o culegere de versuri intitulată *Poezii* și volumul *Comedii*, cărora autorul le-a adăugat o selecție de fabule.

Reprezentat pe toate scenele teatrelor dramatice din țară, este tradus, jucat sau difuzat la posturile de radio din: Albania, Bulgaria, Cehoslovacia, Polonia, Ungaria, Republica Democrată Germană, Uniunea Sovietică, China, Republica Arabă Unită, Franța, Brazilia, Finlanda, Spania. În anul 1968, editura „Seghers” îi publică o culegere de versuri, *Les mois de la semaine*, în colecția „Poètes d'aujourd'hui”, cu o prefață de Pierre Seghers.

De la apariția publicației, din anul 1949, conduce revista *Urzica*. Între anii 1947 și 1949 a funcționat ca inspector general al teatrelor. Din 1949 și pînă în 1953 a ocupat funcția de secretar literar al Teatrului Național I.L. Caragiale din București. Între anii 1958 și 1961 este director adjunct artistic al Teatrului Național fiind, în același timp, pînă în anul 1966, redactor șef adjunct al revistei *Viața românească*.

De două ori laureat al Premiului de stat, pentru *Anii negri* și pentru *Mielul turbat*, este distins cu Diploma de onoare la concursul pentru literatură organizat de Festivalul Tineretului din anul 1953 și obține premiul al doilea și medalia de argint la concursul internațional „Pentru cea mai bună schiță satirică” la Sofia, în 1969.

În anul 1963, cu prilejul împlinirii vârstei de cincizeci de ani, este decorat cu „Ordinul Muncii” clasa întâia. În anul 1969, la Congresul al zecelea al Partidului Comunist Român, este ales membru al Comitetului Central.

Au scris, în țară, despre literatura lui Aurel Baranga; George Călinescu, Tudor Vianu, Perpessicius, Victor Eftimiu, Zaharia Stancu, Șerban Cioculescu, Vladimir Streinu, Petre Țuțea, Eugen Barbu, Miron Radu Paraschivescu, Al. Mirodan, Al. Piru, Ov. S. Crohmălniceanu, Valeriu Râpeanu, Silvian Iosifescu, Radu Popescu, Nicolae Manolescu, Dumitru Micu, Traian Șelmaru, Andrei Băleanu, Mihai Gafița, Florin Tornea, Margareta Bărbuță, Andrei Strihan, Dinu Săraru ș.a.

MIELUL TURBAT

COMEDIE SATIRICĂ ÎN TREI ACTE

Lui Miron Radu Paraschivescu

PERSONAJELE

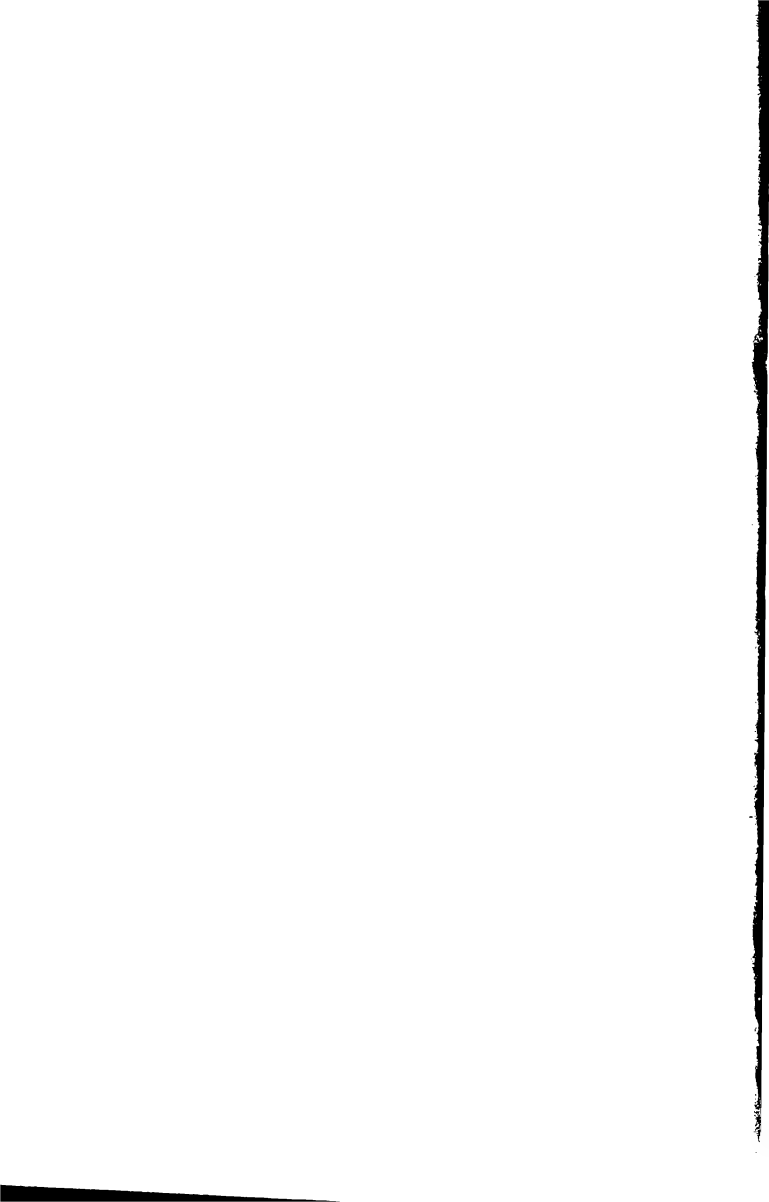
SPIRIDON BISERICĂ, muncitor
MITICĂ IONESCU, secretarul organizației de partid
RADU CRISTESCU, inginer-șef
MIRCEA CAVAFU, inginer referent
TOMA DUMITRESCU, șeful cabinetului tehnic
VASILE BONTAȘ, referent tehnic
MARIA VASILIU, proiectantă
MARGARETA PETRESCU, dactilografă
TACHE IMIREANU, reprezentantul sindicatului
NICOLAE GĂMĂLIE, muncitor
DUMITRU HARALAMB, muncitor
VINTILĂ COCIAȘU, muncitor
DOCTORUL

DISTRIBUȚIA LA PREMIERĂ

25 februarie 1954 — Teatrul Național I.L. Caragiale,
București

SPIRIDON BISERICĂ Gr. Vasiliu-Birtic
MITICĂ IONESCU Marcel Anghelescu
RADU CRISTESCU Ion Talianu
MIRCEA CAVAFU Radu Beligan
TOMA DUMITRESCU Al. Giurgaru
VASILE BONTAȘ N. Euache
MARIA VASILIU Didona Popescu
MARGARETA PETRESCU Carmen Stănescu
TACHE IMIREANU Niki Atanasiu
NICOLAE GĂMĂLIE Pauait Stoian
DUMBURU HARALAMB Armand Stambulia
VINTILĂ COCIAȘU Gh. Buliga
DOCTORUL Marcel Enescu

Dirrecția de scenă — Sică Alexandrescu
Decoruri și costume — Mihai Tofan
Asistent de regie — Mihai Berechet

ACTUL I

Acțiunea se petrece în zilele noastre, în cabinetul tehnic al unei întreprinderi metalurgice din Moldova, o încăpere spațioasă, luminoasă. Peretele din stînga are două vitrine, ce dau în curtea uzinei. În vitrina din planul întii sînt expuse cărți tehnice de specialitate; în cealaltă, obiecte industriale, reprezentînd ultimele inovații realizate în uzină. Peretele din fund, îmbrăcat în lemn de nuc afumat, desparte cabinetul tehnic de bibliotecă. În dreapta, o ușă, ce duce spre alte birouri.

În stînga scenei, în planul întii, un birou încărcat de hîrtii, registre și dosare; masa șefului cabinetului. În spatele scaunului de lîngă același birou, o planșetă mare de arhitect. Tot în stînga scenei, un birou mai puțin arătos și o măsuță, pe care se află o mașină de scris. În dreapta, două mese lungi de lectură, așezate paralel cu rampa. Fiecare masă e prevăzută cu șase scaune cu picioare și brațe nichelate, și cîte trei lămpi cu abajur verde și braț de nichel mobil. Pe pereți, fotografii de inovatori, surprinși de obiectiv lîngă unelte perfecționate.

Într-o zi de primăvară a anului 1953. E ora șase fără un sfert seara. Se întunecă.

În scenă se află Toma Dumitrescu, om de aproape cincizeci de ani, deși pare mai bătrîn, șeful cabinetului tehnic, și Maria Vasiliu, de douăzeci și trei de ani, proiectantă.

TOMA (la telefon): Da, cabinetul tehnic. Responsabilul... Chiar responsabilul. Toma Dumitrescu... Nu. Nu primim nimic. Nici o propunere, nici o inovație. Mîine. Azi s-a terminat. Avem comisie. *(Închide telefonul.)*

MARIA: Dar se ține?

TOMA: Nu mă întrerupe... (*Răsfoiește febril niște dosare.*) Două sute douăzeci și trei, înregistrat la șapte a doua, cincizeci și trei. Gămălie Nicolae... (*Citește.*) „Propunere de cimentare la cuptoare electrice verticale la tratament...” (*Sceptic.*) Uite de ce-i arde lui Gămălie!... (*Citește.*) „Referent, inginer Bosoancă: „Propunerea este interesantă. Prin aplicarea ei ar rezulta...”” (*Răsfoiește grăbit dosarul.*) Prezentă propunerea, prezent referatul, lipsă schița. Se amână.

MARIA (*răsfoiește și ea un dosar*): Dosar numărul două sute douăzeci și patru. Cociășu Vintilă. „Metodă nouă de răcire automată la cuptorul Siemens-Martin...”

TOMA (*luîndu-i dosarul din mână*): Prezentă propunerea, prezentă schița, lipsă referatul. Se amână. Haralamb Dumitru, lipsă schița, lipsă referatul, lipsă tot. Se amână... Se amână... Se amână...

MARIA: Dosar numărul două sute treizeci și opt, cu anexă. Prezentă propunerea, prezentă schița, prezent referatul.

TOMA: Nu se poate! (*A luat el dosarul.*) Păi, nu așa, nenicule, nu-mi umbla mie cu cioara vopsită... Schiță nereglementară: nedimensionată... (*Mariei, triumfător.*) Păice, pemine mă duce? Unu-i Toma Dumitrescu! Se amână. (*A sunat telefonul.*) Da, tovarășe inginer... Da, tovarășe inginer, sigur că se ține... La șase punct. Î-am convocat pe toți. Știu toți... Asta fac, tricz dosarele. Stați la telefon, că vă spun. (*A luat o foaie de pe birou și citește.*) Prezentate paș'șapte, incomplete treizeci și opt, gata să fie examinate în comisia de ino-

vații... un moment: opt din șapte, nouă și
ținem una, patru din patru zero, total nouă.
(În receptor.) Nouă... Nu, nu! La șase fix.
(A închis telefonul; către Maria.) Vine și in-
ginerul-sef. (Disperat.) Și oamenii mei, Maica
Domnului! Unde-i referentul tehnic? Unde-i
Bontas? (Lui Bontas, care a intrat.) Unde
umbli, Bontas?

BONTAS (care aduce cu el un imens ventilator):
Gata! Pus la punct!

TOMA (Mariei): Omului ăstuia i-au intrat gărgăunii
în cap. (Lui Bontas.) D-asta ești pus dumneata
aici? Ca să descoperi *perpetuum mobile*?

BONTAS: Dar ce? Piulițe? Șuruburi? Ace de gă-
mălie?...

TOMA: Dar c-avem ședință, știi? Că vineși inginerul-
sef, știi?

BONTAS: Vine? (Fericit.) I-arăt ventilatorul. Pri-
mul *perpetuum mobile* ideal! Aparat acționat
de energie naturală. (Mariei.) Nu pune mîna!
Acționat de vînt!

MARIA: Și dacă nu-i vînt afară?

BONTAS (imperturbabil): Atunci îl pui la priză.

TOMA: Stați la taifas, stați la taifas, că altceva ce
treabă avem?! (Răsfoiește mai departe prin
dosare.) Două sute patruzeci și șapte, două
sute patruzeci și opt, se amîină. Două sute
patruzeci și nouă, se amîină. (Încrămenit,
cu un dosar în mîină.) O sută zece: dosar de
anul trecut? Nerezolvat?

MARIA: Mai sînt și altele.

TOMA: Imposibil. (Își dictează o rezoluție și și-o
scrie singur.) „Responsabilul cabinetului teh-
nic, Toma Dumitrescu, va cerceta cauzele
amînării acestui dosar și va referi. Semnat,
Toma Dumitrescu.” (Și semnează.) Și domni-

șoara Margareta pe unde umblă? Pot să aflu și eu?

BONTAȘ: La antrenament, că are săptămîna viitoare concurs.

TOMA: Dumneaei are săptămîna viitoare concurs, dar eu am ședință azi.

BONTAȘ: Ce caută fata asta aici, să ne încurce?

MARIA: Întreabă-l pe inginerul Cavafu, că el a adus-o.

BONTAȘ: A, păi îl întreb... O dată i-o spun de la obraz. (*A sunat telefonul.*) Da, tovarășe Cavafu... Sigur, tovarășe Cavafu... Evident, tovarășe Cavafu... E la antrenament, sărăcuța, că are săptămîna viitoare concurs: aruncă sulița. Muncește, biata fată... Se poate să uit? Cum vine, îi spun. (*A închis telefonul.*)

MARIA (*ironic*): Noroc că te-ai ținut de cuvînt și i-ai spus!

BONTAȘ: Cui?

MARIA: Lui Cavafu.

BONTAȘ (*senin*): Păi ce, am mințit? Nu lucrează fata? N-are și răspunderi? Nu face ea gazeta de perete?

MARIA: Da... Margareta aruncă sulița, și Biserică îi scrie la mașină pînă face scurtă la mînă.

TOMA: Phiii!... Bine că mi-ai adus aminte! Trece-l pe Biserică pe ordinea de zi. Trece-l numai-decît! Că m-a întrebat și secretarul de partid. (*Caută prin dosare.*) Dosarul „Biserică”. Dosarul lui Biserică. (*Caută într-un repertoar.*) Biserică, Biserică, Biserică, Biserică Spiridon. (*Margaretei, care a intrat.*) Unde-i Biserică, Margareto?

MARGARETA: De unde să știu eu?

TOMA: Păi bine, nenicule, cum vine treaba asta? Arunci sulița la două sute de metri, și nu

știi unde-i Biserică? (*Tuturor celorlalți.*)
Căutați-i dosarul, că l-am trecut pe ordinea
de zi, să-l respingă inginerii, să fie și el mul-
țumit. (*La telefon.*) Da, tovarășe inginer...
Da, tovarășe inginer... Da, tovarășe ingi-
ner, imediat. (*Închide telefonul. Lui Bon-
taș.*) Fugi după Tache Imireanu. (*Bontaș
a ieșit; Mariei.*) Fugi după antecalculații!
Fulger! (*Maria a ieșit.*) Dumnezeule, ce-i
pe capul meu! (*Margaretei.*) Caută-l pe Bise-
rică, Margareto! (*Și iese furtiv.*)

MARGARETA: Eu? Să mă caute el pe mine. (*S-a
așezat la măsuta mașinii de scris. Intră grăbit
inginerul Cavafu.*)

CAVAFU: Bine că te găsesc. Vezi că vine hahalera
de Cristescu la ședință. (*O sărută grăbit.*)

MARGARETA: Da' ce-a pățit?

CAVAFU: Bagă de seamă: dacă întâmplător, ceea ce
nu cred, întreabă ce-am făcut săptămîna tre-
cută la București, fii atentă, să nu le în-
curcăm: în prima zi, ai fost cu mine la
A.S.I.T. ...

MARGARETA: Ce-i aia?

CAVAFU (*exasperat*): Nimic nu știi. (*O sărută.*)
„Asociația inginerilor și tehnicienilor.” În
a doua, am fost la minister, pînă la prînz.
După masă, la Comitetul pentru inovații și
inventii de pe lîngă Președinția Consiliului
de Miniștri, iar seara...

MARGARETA: Ai avut o activitate bogată... Și
dacă află că nici n-am dat pe acolo? Pe ce
stradă e Președinția Consiliului de Miniștri?

CAVAFU: Ce te interesează?

MARGARETA: Păi, nu spui c-am fost acolo?

CAVAFU (*resemnat*): M-am lămurit: n-ai înțeles
nimic. Dacă te întreabă, răspunzi așa: am

umblat toată ziua prin București cu tovarășul inginer Cavafu, care avea treabă cu omul dumnealui. Atît. (*O sărută și iese ațerat.*)

MARGARETA (*s-a așezat liniștită la măsuta mașinii de scris*): M-a zăpăcit... Pe cine trebuie să caut?... Pe cine trebuie să caut?... (*S-a deschis ușa bibliotecii și, timid, abia îndrăznind, a intrat Spiridon Biserică.*) A! Biserică! Unde umbli, frate Biserică? Zi-i, de ăștia îmi ești?! Ce făceai la bibliotecă? Pîndei?

BISERICĂ: Nu, citeam. Ce spui, se întrunește comisia?

MARGARETA: Se întrunește, vine și inginerul-șef...

BISERICĂ: Nu se poate! Da' ce s-a întîmplat? (*Sceptic.*) Atunci, să știi că pe mine iar mă uită!

MARGARETA: Nu te uită, c-am avut eu grijă! Ce-i cu gazeta de perete?

BISERICĂ: Am făcut-o!

MARGARETA: Foarte bine.

BISERICĂ: Și am bătut și la mașină.

MARGARETA: Cît?

BISERICĂ: Mai mult de jumătate.

MARGARETA: Vezi, vezi, ce greutăți îmi faci? O să rămîn în urmă cu lucrările.

BISERICĂ (*scuzîndu-se*): Ce vrei? Bat încet. Nu-i meseria mea. Bat cu un singur deget. Am încercat o inovație la clape, și cu ocazia asta...

MARGARETA: Trebuie să te perfecționezi...

BISERICĂ: Neapărat! Să-mi văd cheia isprăvită, și pe urmă, numai asta fac!

MARGARETA: Să te văd.

BISERICĂ: Nu, că eu mă țin de cuvînt.

MARGARETA: Ce, eu nu mă țin? Știi cît m-am luptat pînă ți-am trecut iar dosarul pe ordinea de zi?

TOMA (*a intrat furtunos, urmat de Bontaș*): Haideți, fraților, dați bătaie, că intră comisia. Frate Biserică, — i-ați găsit dosarul? — astăzi te fac fericit. Vrei să colaborezi cu cabinetul tehnic?

BISERICĂ: Vreau.

TOMA: Atunci, pune mîna, să îndreptăm mesele astea. (*Apucă împreună mesele de lectură, le așază cap la cap și fac o singură masă lungă, de ședință.*) Bontaș, așază scaunele.

MARGARETA: Eu pot să plec?

TOMA: Nu pleacă nimeni! Rămii să scrii procesul-verbal. Bontaș! Pune lămpile la priză! Așa. Și acu', dosarele. (*Se repește Biserică; Toma îl oprește.*) Nu pune mîna pe scripte. (*Marțial.*) La arhivă nu umblu decît eu.

MARIA: (*intrînd*): Cei de la antecalculații au plecat.

TOMA: O să înnebunesc. Ieși! Nu dumneata. Fugi, Spiridoane, că intră comisia. (*S-a deschis ușa și a intrat solemn inginerul-șef Radu Cristescu, urmat de inginerul Mircea Cavafu.*)

CRISTESCU: Haideți, fraților, să facem o ședință ca lumea, că nu ne-am mai întîlnit de atîta vreme. (*Lui Toma.*) Cîte dosare ai spus că sînt?

TOMA: Nouă, tovarășe inginer-șef, nouă!

CRISTESCU: Referate au?

TOMA: Au.

CRISTESCU: Cine suprareferă? Numai inginerul Cavafu?

TOMA: Numai.

CRISTESCU: Ceilalți membri din comisie vin?

TOMA: Vin. Vin. Afară de Petculescu, care e la Budapesta, de inginerul Dăianu, care nu poate, și de Georgescu, care a telefonat, ca de obicei, că e nevastă-sa bolnavă... Aliați vin toți. Să mai dau un telefon. (*Se îndreaptă*

spre aparat. Cristescu și Cavaflu se retrag în colțul din dreapta al scenei.)

CRISTESCU: Uite cu ce-mi pierd vremea...

CAVAFU: Acum le-a intrat în cap, la toți, inovațiile. Ce ideeși p-ăștia! Eu le-am spus-o când am fost la București! Vedeți ce-ați făcut? Ați dat foc la clăia de fin...

CRISTESCU: Păi, ce? Inovația se face așa, cât ai bate din palme?

CAVAFU: Te culci timpit și te scoli peste noapte inventator?

CRISTESCU: Eu le-am atras atenția de la început, de când mi-a căzut pe cap și pacostea asta de cabinet. Știți ce încurajăm cu asta?

CAVAFU: Incultura! Atunci, la ce ne mai trebuie universități, dacă fiecare nechemat își închi- puie că revoluționează știința? A, vrei să sprijini masele? Mă rog, ia unul, doi, caută-i pe cei mai dotați, și spune-le așa: „Domnule, dumneata mergi la universitate“. Fă-l pre- parator, asistent, șef de lucrări, profesor și pe urmă întreabă-l: „Domnule, ai flacăra sfântă?“ — „Am!“ — „Poftim, fă invenții.“ Dar așa cum?

CRISTESCU: Cine să te asculte?! Stau aici de cinci ani și prind mucegai. Spune dumneata, ăș- ta-i loc de mine? Ce se aude, Toma?

TOMA (*mereu la telefon*): Nu dau de Tache Imireanu. (*Iese.*)

CRISTESCU: Zac aici, în fundul Moldovei, de parcă sînt la capătul pămîntului. Nu mai sînt la curent cu nimic. Ce cant eu aici? Trecut cu- rat, capacitate — că n-o să mă laud singur — , și zac aici de-mi vine nebunie.

CAVAFU: Ei, vorba aia, nu știți?: mult a fost, pu- țin a rămas. Când i-am spus tovarășului

— știți cine! — situația de aici, n-a vrut să mă creadă. Nu-i vorbă, i-am spus răspicat: „N-aveți cap politic“.

CRISTESCU: Așa i-ai spus?

CAVAFU: Ba nu, c-o să mă sfiesc!

CRISTESCU: Ei da, dacă-l cunoști atît de bine...

CAVAFU: Vai de mine!... Cinci ani, Liceul internat la Iași, cinci ani, facultatea...

CRISTESCU (*surprins*): Ce, a făcut și facultatea?

CAVAFU (*nici o întrebare nu-l descumpănește*): Nu el, eu. Cinci ani de lagăr în același pat...

CRISTESCU: Ai stat și-n lagăr?

CAVAFU: Nu eu, el! Adică, amîndoi.

CRISTESCU: Pînă acum nu mi-ai spus.

CAVAFU: Ce, o să mă apuc acu' să mă umflu în pene cu trecutul? Ce-am făcut, am făcut, fiindcă am crezut într-un ideal. Eu nu sînt ca alții, să vin să spun: „Stați, fraților, uitați-vă înții în autobiografia mea, și pe urmă să vorbiți“...

CRISTESCU: Foarte just.

CAVAFU: La mine, prezentul contează. Cum lucrează omul. D-aia i-am și zis...

CRISTESCU: Cui, frate?

CAVAFU (*ușor jénat*): Nu mă siliți să fiu indiscret, că nu pot. Da' așa i-am zis: „Scoate-l dragă, pe Cristescu de-acolo, ce naiba!“...

CRISTESCU: Vrei să-ți spun cîstit, Cavafule? Nu mai cred! Fiecare, cum a trecut pe aici, m-a felicitat, și cu ce m-am ales?

CAVAFU: Nu, ăsta-i altă stofă de om. Greu pînă-și notează, că pe urmă e sfînt. Și pe mine mă cunoașteți: să i se facă omului dreptate. (*Confidențial.*) Cred că săptămîna viitoare ar fi cazul să-mi dați o delegație, să mă reped din nou...

CRISTESCU: Mi-e că începe lumea să vorbească...
Abia ai fost.

CAVAFU: Dacă o fi necesar... N-o să ratăm totul
pentru încă un drum la București. Dar nu
începem ședința?

CRISTESCU: Să vină măcar Tache Imireanu, să fie
prezent și reprezentantul sindicatului, să nu
se spună că nu lucrăm în colectiv. *(Lui Ta-
che Imireanu, care a intrat grăbit.)* Hai, frate,
că pe dumneata te-așteptam.

TACHE: Vă rog să mă iertați, dar aveam o ședință
tot la ora asta. M-am dus întâi acolo, să le
spun că nu vin, și pe urmă am fugit înapoi.

CRISTESCU: Atunci, deschidem ședința. *(Sună
telefonul.)*

MARGARETA *(la telefon)*: Da. *(Lui Tache.)* Tova-
rășe Imireanu, la telefon.

TACHE *(la telefon)*: Da... Sînt în ședință... Bine.
(A închis.) Vă rog să mă iertați. Mă cheamă
la o ședință la raion. *(Explicativ și grăbit.)*
E o ședință importantă. Trebuie, o dată pen-
tru totdeauna, să facem ordine în direcția
asta. *(„Principial!”)* Se pune o ședință
într-un loc, să zicem, la șase. Te convoacă.
Omul nu spune că tot la șase mai are o ședință
în altă parte. Și zice că vine. Pe urmă, mai
pică o ședință. Să zicem, de producție. Tot la
șase. Cetățeanul nu anunță că mai are încă
două în altă parte. Și uite așa, le încurcă pe
toate. Trebuie să facem ceva și în direcția
asta... Așa că alerg, zbor...

CRISTESCU: Atunci, mergem înainte, fără dum-
neata...

TACHE *(din ușă)*: Mergeți... Dacă scap repede de
la raion, ceea ce nu cred, mă reped pe la școala

de cadre, să spun un cuvânt, și fug înapoi, să vă mai prind. (*A ieșit.*)

CRISTESCU: Să începem, tovarăși. Care-i primul?

TOMA (*luînd un dosar*): Voiculescu Ilie.

CRISTESCU: De unde?

TOMA: Secția cupru electrolitic. (*Citind în dosar.*)
„Propunere pentru înlocuirea ventilelor de acid...”

CRISTESCU: Ajunge! Dau cuvîntul tovarășului inginer Cavafu, pentru a-și citi referatul.

CAVAFU (*scoate din buzunar un teanc de hîrtii și începe să caute prin ele*): Voiculescu Ilie... Voiculescu Ilie ai spus? N-am niciun Ilie. Am pe Alexandru Amiresci, pe Tudorache Vlaicu, cu propunerea de... Na, c-am adus referatele de la fabrica de bumbac!...

CRISTESCU: Păi, atunci ce facem?

TOMA (*a găsit soluția*): Amînăm...

CRISTESCU (*nemulțumit*): „Amînăm, amînăm!...”
Veșnica soluție! Ia haideti să lucrăm altfel: punem dosarele pe masă, și le facem disecția. Ce spuneți?

BONTAȘ: O idee minunată! Lucrăm operativ...

CRISTESCU (*satisfăcut*): Nu-i așa? (*Lui Toma.*)
Ia dă proiectul lui Voiculescu. (*A sunat telefonul. Margareta a trecut la aparat.*)

MARGARETA: Da, da, imediat. Tovarășe inginerșef, tovarășul prim-director.

CRISTESCU (*la aparat*): Da, eu... Țin ședința cu inovațiile... Abia am început... Nu, dacă e urgent, vin imediat. (*A închis.*) Cavafule, conduci dumneata ședința. Cu atenție și grijă. Stați, ce voiam să vă mai spun? A, da, e unul... Biserică, sau așa ceva. Se tot plînge în toate părțile. Vedeti ce-i cu el. Și rezolvați odată, frate dragă, dosarele. Faceți și un pro-

ces-verbal. Neapărat. Miine o să-l văd și eu.
(*A ieșit.*)

CAVAFU: Va să zică, ăsta-i proiectul lui Voiculeț.
Ia să ne uităm prin el.

BONTAȘ: Nu merită, tovarășe inginer.

CAVAFU: Cunoști propunerea?

BONTAȘ: Nu, da-l cunosc pe Voiculeț.

CAVAFU (*răsfoind un dosar*): „Propunere de...”
(*Murmură câteva cuvinte; s-a lămurit!*) Păi,
de unde știe el că iese așa? Și dacă iese altfel?
(*A hotărât.*) Se respinge! (*Ia un alt dosar.*)
Ăsta cine-i?

TOMA: Vasile Nicoreanu.

CAVAFU (*răsfoiește*): Ce, e nebun? (*Lui Toma.*)
Dumneata știi ce-ar costa asta? Ochii din cap
și dinții din gură.

TOMA: Vai de mine, ăsta ne bagă în pușcărie.

BONTAȘ: Și mai are obraz să ceară să-și lucreze
proiectul aici, la cabinet...

MARIA: El zice că a calculat.

CAVAFU (*disprețuitor*): A calculat! Habar n-are
să adune câți bani ar costa încercarea asta.
(*Fără să mai aștepte.*) Se respinge!

TOMA: Bine că mai respingem din ele, că amîinate
avem berechet...

CAVAFU (*„logic”*): Dacă n-am ținut ședință de atîta
vreme...

TOMA: Tot sînt bune consiliile astea, că mai des-
curcăm locul. (*Zvirle câteva dosare pe jos.*) La
pivniță.

CAVAFU: Căldare Ion. „Propunere economică de
turnare a pistoanelor.” Să se trimită ingine-
rului Eremia, că-i de specialitatea lui.

MARIA: Inginerul Eremia a referit.

CAVAFU (*nezdruncinat*): Să mai refere o dată. Mai complet! Văd că nu mai sînt multe. De ce propunere vorbea tovarășul inginer-șef?

BONTAȘ: De-a lui Biserică.

CAVAFU: Unde-i dosarul? (*Toma caută disperat dosarul.*) Este sau nu este?

TOMA: Este, uite-l aici, pe listă. Unde-i dosarul lui Biserică? Unde e, nenicule, dosarul lui Biserică? Acù l-am avut. Ce-ai făcut cu dosarul, Bontaș?

BONTAȘ: N-a fost la mine.

TOMA: Ba la dumneata a fost. Ia vezi în bibliotecă, nu cumva-i acolo?

CAVAFU: Am impresia că-i oarecare dezordine aici.

TOMA: Vai de mine, tovarășe inginer, se poate?! La mine?! (*S-a luminat.*) Stați, că știu. Dosarul e la inginerul Dăianu, care l-a dat tovarășului inginer Fluieraș, care l-a trecut tovarășului Scurtu, care l-a trimis tovarășului inginer Petculescu...

CAVAFU: Va să zică, nu putem discuta dosarul.

BONTAȘ: Ba putem, de ce să nu putem?

CAVAFU: Biserică, ăsta, ce propune?

BONTAȘ: O cheie. O cheie franceză fără ghivent.

CAVAFU: Și pentru fleacu-ăsta face atîta gălăgie? Ia cheamă-l încoace, să-l lămurim. Unde lucrează?

TOMA: Trebuie să fie pe aici, c-a ieșit din schimb. Caută-l, tovarășă! (*Maria iese.*)

CAVAFU: Cheie franceză ai spus?

BONTAȘ (*superior*): Eu l-am sfătuit să caute ceva mai interesant. Să mă fi întrebat pe mine. Îi dădeam cîteva subiecte...

CAVAFU: Am propus noi, în tematica noastră, o cheie franceză?

BONTAȘ: N-am propus, tovarășe inginer. Cum o să ne încurcăm cu asemenea fleacuri? (*Intră Maria, urmată de Biserică.*)

CAVAFU: Apropie-te, tovarășe Biserică. Ia șezi, șezi! Uite despre ce e vorba. Comisia de inovații a luat în cercetare propunerea dumitale...

BISERICĂ: Bogdaproste!

CAVAFU: Ideea e ingenioasă. Originală. Pune o problemă interesantă. Cum ți-a venit ideea?

BISERICĂ: Din capul meu.

CAVAFU: Interesant! E o dovadă că te frământă. Demonstrează că prezinți aptitudini. Lucrarea are merite. Calități foarte serioase. Și din punct de vedere al concepției, și din felul cum ți-ai tratat-o în ansamblu. Avem însă câteva mici observații. (*Pauză. Biserică și-a scos carnetul.*) Dumneata știi că noi am făcut un plan tematic, din care să se inspire oamenii care vor să lucreze?

BISERICĂ: Un plan tematic?

CAVAFU: Evident! Un plan care reprezintă nevoile noastre cele mai acute! L-ai văzut?

BISERICĂ: Nu l-am văzut.

CAVAFU: Păcat.

BONTAȘ: Păi, ce, de chei ne arde nouă acum?

BISERICĂ (*cu bun-simț*): Și dacă face omul ce nu e în tematică, e rău?

CAVAFU: E rău. Că noi nu lucrăm la voia întâmplării. Noi lucrăm planificat. Organizat. În al doilea rînd, la planul nostru de producție te-ai gîndit? Vrei să opresc producția pentru cheia dumitale?

BISERICĂ: Vai de mine, cum să vreau?! Dar mă gîndesc că în orele libere...

CAVAFU: În orele libere? Dar de uzajul mașinilor ai ținut seama?

BONTAȘ: La problema materiilor prime ai reflectat?

TOMA: Economii, nenicule. Dacă avem de unde, te-ai întrebat?

CAVAFU: Cît rentează, te-a preocupat?

BISERICĂ: Eu am...

CAVAFU: N-ai! Că altfel nu veneai cu asemenea inovații. (*Cu duhul blîndeții.*) D-asta te-am chemat, tovarășe, ca să te lămurim, să fii și dumneata mulțumit, să n-auzim mîine că mai ies cine știe ce vorbe...

BISERICĂ: Vorbe n-o să iasă, tovarășe inginer, dar despre mulțumire, ce să mai vorbim, sînt mulțumit, că-mi vine să urlu.

CAVAFU: Ce pot să fac? Gîndește-te, trebuie să avem în vedere interesul general...

BISERICĂ: Și eu, cheia asta, pentru cine am făcut-o? Pentru tata? Să vedeți, tovarășe inginer... (*Vrea să explice.*) Cheia asta face și economie dematerial, și ajută și... (*Sună telefonul.*)

MARIA (*la telefon*): Da. (*Inginerului Cavaflu.*) La telefon, tovarășul prim-director...

CAVAFU (*la telefon*): Da. Imediat!... Am înțeles. Toată lumea. Și dactilografa?... Dactilografa, nu. Bine. Imediat. (*A închis.*) Atunci, sîntem înțeleși, frate Biserică... (*Celorlaltți.*) Tovarăși, sîntem chemați la tovarășul director. Tot colectivul. Așa încît ridicăm ședința. Nu uitați procesul-verbal. Mîine dimineață să mi se dea la semnat. Să i se trimită și lui Tache Imireanu. Să iscălească și el. C-a luat parte. Să mergem, tovarășii!

(*Cavaflu, Toma, Bontaș și Maria ies.*)

BISERICĂ: Care va să zică, m-am lămurit.

MARGARETA: Cu ce?

BISERICĂ: Cu inovația.

MARGARETA: Ce tot vorbești?! N-avem și săptămîna viitoare consiliu? Eu iar îți pun dosarul pe ordinea de zi. Dar ce cred dumnealor, c-așa le merge?

BISERICĂ (*resemnat*): Acu', ce să mă mai pui, că m-a respins. (*Scoate carnetelul.*) Cel puțin, să scriu la carnetel, să fie cu forme legale. (*Scrie*). „Ținut consiliu, respins“. (*Vrea să plece.*)

MARGARETA: Dar unde pleci?

BISERICĂ: Păi, ce să mai stau?

MARGARETA: Și procesul-verbal?

BISERICĂ: Care proces-verbal?

MARGARETA: Al ședinței! N-ai auzit? Mîine dimineață trebuie să fie gata.

BISERICĂ: Nu se poate să-l bat acasă?

MARGARETA: Să mă întîrzi... Să mai iasă cine știe ce încurcătură...

BISERICĂ: Zău că-l bat acasă. Acù sînt amărît.

MARGARETA: Amărît? Vrei să-ți treacă? Ia stai aici, frumușel, uite așa, și scrie, binișor, procesul-verbal.

BISERICĂ: După ce?

MARGARETA: După notele mele. Scrisul meu îl cunoști...

BISERICĂ: Vai de mine, scrisul matale să nu-l cunosc?!

MARGARETA: După ce termini, închizi mașina și pui hîrtille, uite aici, în mapă. Da? Și hai, nu mai face mutra asta plouată... (*De lângă ușă.*)
Vezi să nu faci vreo greșală!

BISERICĂ: Vai, se poate! (*În timp ce Margareta a ieșit, s-a așezat și începe să scrie.*) „Proces-verbal... din ziua de 9 aprilie 1953. Luîndu-se în discuție dosarul numărul... Examinîn-

du-se propunerea făcută... Din punct de vedere al productivității... Se respinge... Luându-se în cercetare dosarul tovarășului Spiridon Biserică... se constată că nu îndeplinește condiții de rentabilitate..." Uite, asta acū o aflu. „Nu se încadrează în..."

(S-a deschis ușa și a intrat Mitică Ionescu, secretarul organizației de partid.)

IONESCU: Ce faci, frate Biserică, vorbești de unul singur?

BISERICĂ: Vorbesc, vai de păcatele mele.

IONESCU: Ce s-a întâmplat?

BISERICĂ: Nu vezi? Uită-te la față și întreabă-mă de viață.

IONESCU: Nu s-a ținut comisia.

BISERICĂ: Ba s-a ținut.

IONESCU: Atunci, nu ți-a venit rîndul.

BISERICĂ: Ba mi-a venit.

IONESCU: Și?

BISERICĂ: Nu sînt în tematică.

IONESCU (*ironic*): Nu mai spune! Cum vine asta?

BISERICĂ: Stai să vezi: inginerii s-au adunat și au hotărît dumnealor ce să se descopere.

IONESCU: Și te pomenești că ai descoperit tu ce n-au hotărît ei?!

BISERICĂ: Nu m-am gîndit la plan. N-am ținut seama de utilaj. N-am avut grijă de rentabilitate...

IONESCU (*în glumă*): Altceva ce n-ai mai făcut? Hai acū, dacă ai început să mărturisești, spune tot.

BISERICĂ: N-am prevăzut posibilitatea de aplicație, de extindere... (*Îi arată procesul-verbal.*)

Să-ți citesc, că scrie pe larg.

IONESCU: Și toate astea cum le-au văzut?

BISERICĂ: Dintr-o ochire. Că n-au stat mult.

IONESCU (*zîmbet*): Ia te uită, nene! Așteaptă omu opt luni cu sufletul la gură, și dumnealor le limpezesc toate în opt secunde. Mă Biserică, ascultă la mine: ăștia prea sînt tare deștepți, ca să nu fie foarte proști.

BISERICĂ: Or fi ei proști, nene Mitică, dar sînt organizați.

IONESCU: Cine a vorbit întii?

BISERICĂ: Cavafu.

IONESCU: Și pe urmă ăilalți...

BISERICĂ: Ăilalți... Dar de ce mă întrebi?

IONESCU: Mă, frate Biserică, tu n-ai băgat încă de seamă? Sînt două feluri de vorbitori: unii care vorbesc cu capul lor, și alții, după figură ăloră care conduc ședința. Și au ăștia din urmă un ochi...! O dată să vadă că se încruntă ăl din fruntea mesei, și au și schimbat de macaz. Da' lasă, nu te necăji, că n-ai intrat zilele în sac. Nu știi vorba? N-aduc anul...

BISERICĂ: Așa am crezut și eu acu' patru luni, cînd am fost la București. Și ce-am făcut? Acum trei săptămîni, ai plecat dumneata. „Dă-mi invenția, mi-ai spus, s-o duc eu la minister. Și ce s-a ales?

IONESCU: De, mă Biserică, știu și eu... Hai să mergem...

BISERICĂ: Stai, nene, să pun hîrtia în mapă, să nu se piardă comoara. (*Pune procesul-verbal în mapă, acoperă mașina de scris cu învelitoare și iese, urmîndu-l pe Ionescu.*)

(*O clipă, scena rămîne goală. Intră inginerul Cristescu urmat de Cavafu, de Bontaș și de Maria, toți cu niște fețe prelungi, funebre*)

CRISTESCU: Ce belea pe capul nostru! Ce spui, Cavafule?

CAVAFU: Lăsați, tovarășe inginer, n-am vrut să-l contrazic pe director, că l-am văzut cu capsă pusă... De unde scoate el că e vorba de noi? Întii, că nu e clar: ori e o schiță literară, adică apă de ploaie, ori e o corespondență, și atunci de ce nu dă nume? Ce scrie ziarul? (*Deschide gazeta și citește.*) „Un cabinet tehnic fantomă.” Ce? Al nostru e fantomă? (*Arătînd odaia.*) Nu există?

CRISTESCU: N-o lua ușor, Cavafule, n-o lua ușor. Unde are directorul dreptate, are. V-ați delăsat. Trebuie citit cu atenție.

CAVAFU: Să citim, sigur că să citim. (*Citește.*) „Inginerul referent, un tip de încurcă-lume”... Ei, cine poate să susțină că e vorba de mine? Dumneavoastră nu mă cunoașteți de ieri, de alaltăieri. Se poate să mai am lipsuri, nu zic nu, că nimeni nu-i perfect. Dar eu... „încurcă-lume”?

CRISTESCU: Cavafule, nu fi superficial! Prea e potrivicală mare. (*Citind în ziar.*) „Ocupă două posturi.”

CAVAFU: Îmi pare rău, tovarășe inginer-șef, tocmai dumneavoastră să spuneți asta?! Cum o să fie vorba de mine? Nu vedeți, spune clar: „Ocupă două posturi”. Or, eu muncesc în trei locuri...

CRISTESCU: Vezi că nu știi să-ți însușești critica?

CAVAFU: Ba știu, tovarășe inginer-șef, dar nici chiar așa să n-o luăm... Păi atunci, dacă e vorba pe așa, să citim mai jos. (*Citește.*) „Inginerul-șef manifestă o atitudine cosmopolită...”

CRISTESCU: Cosmopolit? Eu, cosmopolit?

BONTAȘ: Vai de mine, tovarășe inginer-șef, tocmai dumneavoastră? Nici pomene lă!

CRISTESCU: M-am manifestat eu ca atare?

BONTAȘ: Nu e vorba de noi, tovarășe inginer-șef. Eu simt, ce naiba! Eu am antenele mele.

CRISTESCU: De unde pînă unde mă știu ei că sînt cosmopolit? Mai întîi, că eu nu vorbesc cu nimeni nimic. *(Lui Cavafu.)* Doar cu dumneata ce mai schimb din cînd în cînd cîte o părere. Dar, vorba aia, azi nu mai poți avea încredere în nimeni...

CAVAFU: Atunci înseamnă că avem printre noi pe cineva care ne-a copt-o. *(Privindu-i pe toți.)* Cine ne-a copt-o, domnule? Cine s-o fi apucat să scrie la ziar? Că uite ce scrie: „După cum ne comunică corespondentul nostru voluntar M. Vasiliu“. Cine o fi M. Vasiliu?... Să fie Mihai Vasiliu, de la contabilitate? Ce să aibă Mihai Vasiliu cu noi?

TOMA: Te pomenești că-i Marin Vasiliu, de la muncă și salarii. Că e în stare...

BONTAȘ: Ar putea să fie și Maximilian Vasiliu...

CAVAFU: Care Maximilian Vasiliu?

BONTAȘ: Nu știu. Dar de ce să nu fie?

TOMA *(cu un gest elocvent la cap)*. *Perpetuum!...*

CRISTESCU: Stați, frate. Ce importanță are cine e? Dreptul corespondentului, să scrie... *(Lui Cavafu.)* Nici să nu încerci să afli. Vrei să se spună că persecutăm corespondenții voluntari? *(După o clipă de analiză a situației.)* E groasă, Cavafule, e groasă!

BONTAȘ: Tovarășe inginer-șef, eu spun că intrăm la griji degeaba. Nu e vorba de noi. Dacă era vorba de cabinetul nostru, se lega și de mine. De mine de ce nu zice nici un cuvînt?

TOMA (*citind*): „Referentul tehnic, un tip încrezut...”

BONTAȘ: Și ce vrei să spui, că eu sînt încrezut? Păi, cine mă cunoaște, mă știe. Slăbiciuni, cîte vrei. Explicația există. Rădăcina. Rădăcina mic-burgheză și mediul. Dar un lucru e sfînt: sînt modest.

TOMA: Lasă, nenicule, că dacă dădeai o mîină de ajutor, și nu umblai cu capul în nori...

BONTAȘ: A, da, asta recunosc. Dar dacă era vorba de mine, ar fi spus gazeta răs-picat: „Referentul tehnic n-a dat o mîină de ajutor”, or, ziarul ce scrie?: „Referentul tehnic e absent”. În schimb, ia ascultă ce spune de dumneata. (*Citind.*) „Șeful cabinetului tehnic, un tip de birocrat încuiat...”

TOMA: Vezi că ești pătimaș? Eu, „încuiat”?

BONTAȘ (*citind*): „Șeful cabinetului tehnic are o concepție originală; la cabinetul tehnic totul e util și necesar. Singurii oameni de, prisos sînt inovatorii.”

TOMA (*nevinovat ca un prunc*): Am spus eu asta?

BONTAȘ: Cine-i amîină de-i spetește?

TOMA: Dacă n-au dosarele complete... Aici e chestie de bani, nenicule, și cine nu deschide ochii deschide punga...

BONTAȘ: Cine i-o fi informat, domnule? (*Citind.*) „Ședințele se amîină la nesfîrșit. În ultima lună, comisia nu s-a întrunit niciodată.”

CRISTESCU: De cînd nu ne-am mai adunat noi?

TOMA: Exact de o lună.

CAVAFU: Cu azi, sau fără azi?

TOMA: Fără azi.

CAVAFU: Ați văzut? Nu sîntem noi!

BONTAȘ (*citind*): „Propunerile nu sînt ajutate. Dosarele zac cu lunile închise în dulapuri „Fichet”...”

CAVAFU: „Fichet”? Unde avem noi dulapuri „Fichet”? Ale noastre sînt „Solingen”!

CRISTESCU: Ești sigur?

CAVAFU: Poftim! „Solingen”!

BONTAȘ: Da, dar ăsta e „Fichet”.

CRISTESCU: Ne-am topit. (*Citind.*) „Cadrele tinere și sănătoase...”

BONTAȘ: N-avem așa ceva.

CRISTESCU (*citind*): „...nu sînt promovate.” (*Privindu-i pe toți cu compătimire.*) Și mai spuneți că nu e vorba de noi... Ce naiba, aveți orbu' găinilor? Dar fata asta, care stă aici? Ce-ai fost dumneata, tovarășă Maria, înainte?

MARIA: Muncitoare.

CRISTESCU: Și ce școală ai făcut?

MARIA: De desenator tehnic.

CRISTESCU: Și ce sprijin ai primit aici? Spune sincer. Curaj! Că n-o să-ți taie nimeni capul. Noi știm să folosim ajutorul presei. Ai fost ținută deoparte. Stai și coși dosare... Va să zică, nici după ce primim un ajutor tovarășesc să nu vedem limpede? (*Îl ia pe Cavafu deoparte.*) Cavafule, nu e bine, Cavafule, nu e bine de loc! Cade în baltă și mutarea.

CAVAFU (*senin*): Ce mutare?

CRISTESCU: A mea. La București.

CAVAFU: A, la București?! Credeți? Lăsați, că eu...

CRISTESCU: Aici rămîn. Cine știe ce dandana mai iese! Ce facem, Cavafule?

CAVAFU (*trezit la realitate*): Ce să facem? Să luăm măsuri. Prea și-au făcut trîntorii ăștia de cap. Nu vedeți? Dosare necercetate, ședințe neînute. Eu, să fi fost în locul ălor de la gazetă,

aș fi fost și mai drastic. (*Intră grăbit, ca de obicei, Tache Imireanu.*)

CRISTESCU: Îți place, Imirene, plăcinta? Ai văzut?

TACHE: Văzut.

CRISTESCU: Ai citit?

TACHE: Citit.

CAVAFU: Ce spui?

TACHE: Nu înțeleg nimic. Cine le-o fi scris toate astea? Și exagerări! Auzi! Că cu nu iau nici odată parte la ședințe, că întârzii regulat... Păi, ce să fac, dacă am trei ședințe în trei locuri și toate la aceeași oră? Nu, în ce mă privește pe mine, ziarul greșeste, dar, în general, are dreptate... Acolo unde e vorba de organizare, are dreptate.

CRISTESCU: Ce spui, Cavafule?

CAVAFU: Just. Ceea ce ne lipsește nouă e organizarea.

TACHE: Em am experiență. Unde nu-i organizare, e haos. Vin acum de la o ședință cu „protecția muncii“. Nici acolo nu e organizare. Trebuie să ne organizăm. Cel puțin, astea sînt părerile mele proprii, și mi le însușesc. (*Sună telefonul.*)

MARIA (*la telefon*): Pe tovarășul Imireanu? Imediat!...

TACHE (*la telefon*): Vin numaidecît. (*Explicînd celorlalți.*) Am o ședință cu „materialele“. Și acolo trebuie ajutat. Așa că alerg. Zbor! (*A ieșit.*)

CRISTESCU: Ce spuneți?

CAVAFU: Are dreptate. E el nițel confuz, dar are dreptate. Nu e bună organizarea.

CRISTESCU: Atunci, s-o revedem. (*Lui Toma.*)
Dumneata ce răspunderi ai?

TOMA: Tot. Și răspund și de bibliotecă.

CRISTESCU: Dumneata, Bontaș, ce sarcini ai?

BONTAȘ: Referent tehnic. Verific propunerile, proiectez și urmăresc lucrarea pînă la prototip.

CAVAFU: Dacă-mi permiteți, tovarășe inginer-șef, am de făcut o propunere. Să preia Bontaș biblioteca, și să urmărească tovarășul Toma prototipurile.

CRISTESCU: Crezi că e mai bine?

MARIA: Care prototipuri? Că pînă acum n-am prea făcut. Nu vedeți? Asta spune și ziarul.

BONTAȘ: D-aia cere să se facă raidul.

CAVAFU: Ce raid?

CRISTESCU: Care raid?

TOMA: De unde ai mai scos-o?

CRISTESCU: Auzi! „Raid“!

BONTAȘ: Păi, scrie negru pe alb. (*Citind.*) „... un raid la fața locului, care să stabilească cine a frînat și-a gîtit inițiativa.“

CRISTESCU (*stupefiat, către Cavafu*): Dumneata ai citit asta?

CAVAFU: N-am văzut, că eu m-am uitat numai la ce scrie despre dumneavoastră.

CRISTESCU (*luînd ziarul*): Da, domnule, are dreptate. (*Citește:*) „Un raid la fața locului e mai mult decît necesar!“

CAVAFU: Eu ce spuneam?! Ăștia, cînd iau o problemă în mînă, pînă nu te fac praf, nu se lasă.

CRISTESCU: Atunci, stăm bine. Asta înseamnă că mîine sau poimîine, te pomenești cu ei aici și încep întrebările: „Ce-ați făcut, ce-ați dres, cu ce v-ați ocupat?“ Și adevărul e că n-am făcut, n-am dres și nu ne-am ocupat... Ce facem, Cavafule?

CAVAFU (*solemn*): Tovarăși, trebuie să ne considerăm mobilizați. Unde sînt dosarele?

TOMA: Care dosare?

CAVAFU: Arhiva.

BONTAȘ: Care arhivă?

CRISTESCU: Ce, v-ați pierdut capul? Propunerile!
Scoateți propunerile.

BONTAȘ: Toate?

CAVAFU: Toate.

TOMA: Păi, e cam multe.

CRISTESCU: Nu interesează.

TOMA: Din cincizeci și trei, cincizeci și doi, cincizeci și unu, cincizeci și patruzeci și nouă.

CRISTESCU: Toate, de când funcționează cabinetul.

BONTAȘ: Păi, noi am preluat și dosarele ăloră care au lucrat înaintea noastră...

CRISTESCU: Și ce-ai făcut cu ele, Toma?

TOMA: Le-am ars.

CRISTESCU: Ce-ai făcut, nenorocitul?

TOMA (*fericit*): Noroc că mi-a venit mie ideea.
Întîi am scos copii, și p-ormă am ars originalele.

CRISTESCU: Scoateți tot ce aveți. Nu mai pleacă nimeni. Stăm aici toată noaptea și punem ordine în toate. Ce dosare sînt astea?

TOMA: Paș'nouă, cincizeci și cincizeci și unu.

CRISTESCU: Și astea?

TOMA: Cinzeci și unu, cinzeci și doi și ~~cinzeci~~ și trei...

CRISTESCU: Atunci, înseamnă că ai cinzeci și unu de două ori.

TOMA: O dată în copie, și o dată în original. Cincizeci și unu a scăpat de la foc.

CRISTESCU: Dă lista; ai listă?

TOMA: Două! O dată în ordinea intrării, și o dată în ordinea alfabetică, după numele inovatorilor. Păi, măcar să spună ei că așa și pe din-

colo, dar aici s-a muncit, tovarășe inginer-șef, nu glumă!

CRISTESCU: Dă lista cu inovatorii.

TOMA: Aici.

CRISTESCU (*luînd lista*): Alexandrescu Alexandru, strungărie. „Propunere de lanț circular...” Vedeti ce superficial s-a lucrat? Uite ce idee interesantă! Să se facă proiect.

TOMA: Prea tîrziu.

CRISTESCU: De ce?

TOMA: Alexandrescu Alexandru nu mai e la noi! A trecut la „Fusul roșu”, cu propunere cu tot.

CAVAFU: D-a'a am fost eu totdeauna împotriva fluctuației cadrelor: să nu mai fie oamenii mutați dintr-o parte în alta... Mai departe. (*A luat el lista. Citind.*) Butoi Vasile. „Propunere de aparat pentru îndreptat sîrmă.” Admirabil, cheamă-l!

TOMA: Prea tîrziu.

CRISTESCU: De ce?

TOMA: S-a făcut, la „Fusul roșu”.

CRISTESCU: Bravo! „Fusul roșu” lucrează, și noi dormim. (*A luat el lista.*) Bărbulescu Costache. „Propunere de piuliță...” Un lucru foarte necesar. Să intre neapărat. De ce nu s-a lucrat pînă acum?

BONTAȘ: Nu mai interesează.

CRISTESCU: Ești miop, Bontaș, și umbli după cai verzi pe pereți, după *perpetuum mobile*, d-aia nu înțelegi. Articolul ăsta trebuia să apară mai demult. Chemați omul.

TOMA: Prea tîrziu. Decedat la șapte martie o mie nouă sute cincizeci și doi.

CAVAFU (*afectat*): A murit înainte de a-și vedea visul cu ochii...

CRISTESCU: Atunci, ce facem?

TOMA: Să păstrăm un moment de tăcere.

CAVAFU: Să fie chemată familia. Are dreptul la recompensă dacă-i folosim inovația...

TOMA: Dosarul n-are schiță, n-are referat, n-are nimic...

CRISTESCU: Va să zică, nu-l putem băga în producție.

TOMA: Nu!

CRISTESCU: N-au dreptate oamenii să facă gălăgie că-i purtăm pe drumuri?

CAVAFU: O să vină mâine gazetarii și-o să întrebe: „Unde-s muncitorii care lucrează și sînt ajutați aici, la cabinet?” Unul singur: de sămîntă, de leac...

CRISTESCU: Unde sînt inovatorii care lucrează la cabinet, Toma?

TOMA: Unde sînt, Bontaș?

CRISTESCU: Păi, ce credeți voi, că muncitorii n-or să iasă în fața gazetarilor să se plîngă?

TOMA: Numai Biserica dacă o începe să trîncănească...

BONTAȘ: Și are dreptate. Biserica a fost, pur și simplu, persecutat.

TOMA: Dumneata vorbești? Cine i-a spus că se ocupă de fleacuri?

BONTAȘ: Da' cine îl plimbă de opt luni?

CRISTESCU: Bine că mi-ați adus amînte... Ce-ați făcut cu Biserica?

CAVAFU: Nu i-am dat încă răspunsul. L-am lămurit numai...

CRISTESCU: Am înțeles. Unde-i dosarul lui Biserica?

CAVAFU: Ce-ai făcut cu dosarul tovarășului Biserica, Toma?

TOMA: Păi, nu v-am spus? Dosarul a plecat la inginerul Dăianu.

CRISTESCU: Chemați-l pe inginerul Dăianu.

TOMA: ...Care l-a dat tovarășului Fluieraș...

CRISTESCU: Fugi la Fluieraș.

TOMA: Păi nu, că nu-i acolo, că inginerul Fluieraș l-a trimis tovarășului Scurtu, care l-a predat tovarășului inginer Petculescu...

CRISTESCU: Și Petculescu?

TOMA: L-a închis în casa de fier și a plecat la Budapesta.

CRISTESCU: Și cheia, cheia de la casa de fier?

TOMA: Cu dumnealui, la congres.

CRISTESCU: Vedeți cum se lucrează? Chemați-l pe Biserică, chemați-l imediat.

TOMA: Cine știe pe unde umblă...

BONTAȘ: Trebuie să fie pe la strungărie, c-acolo își face el veacul și când nu e în schimb.

CAVAFU: Căutați-l!

TOMA (*la telefon*): Ascultă, Vasilică, Biserică nu-i pe la voi?... A plecat? Nu știi unde?

BONTAȘ: Caută-l la Montaj...

TOMA (*la telefon*): Dă-mi Montajul... Alo, Montajul? Eu sînt, Toma, de la cabinetul tehnic. E un băiat, unul Biserică, nu-i pe acolo?

CRISTESCU: (*aparte, lui Cavaflu*): Ce nenorocire pe capul nostru! Nu putea să vină raidul ăsta după ce mă muta pe mine? („*Filozofie amară*“.) Ca să vezi cît contează cîteva zile, în viața unui om! Este?

TOMA (*a revenit de la telefon*): Nu e.

CAVAFU: Scoateți-l pe Biserică de unde știți.

BONTAȘ: Mă duc eu. Îl găsesc eu. Am eu antenele mele. Îl scot și din gaură de șarpe. (*Iese.*)

CRISTESCU: Unde am rămas? Mai departe...

CAVAFU (*citind din listă*): Cociașu Vasile, Propunere făcută la 2 aprilie 1952: „Metodă nouă

de răcire automată la cuptorul Siemens-Martin“.

CRISTESCU: Ca să vezi, Cavafule, că oamenii ăștia au idei interesante...

CAVAFU: Ce spun eu tot timpul? Ce urlu eu pe toate drumurile, tovarășe, inginer-șef? Oamenii ăștia n-au pregătire teoretică, din păcate, dar au idei îndrăznețe.

CRISTESCU: Să se proiecteze de urgență și să se calculeze prețul de cost...

CAVAFU: Să se treacă propunerea aprobată în procesul-verbal al ședinței din doi mai cincizeci și doi.

TOMA: Prea târziu.

CAVAFU: Omul ăsta mă exasperează!

TOMA (*explicitându-se*): Nu se poate, tovarășe inginer, dosarul cu procese-verbale de anul trecut l-am șnurit și parafat. L-am închis...

CAVAFU („*dulce*“): Pot să-l văd și eu? Ei, uite ce facem cu dosarul dumitale! (*Îl aruncă la coș.*) Uite ce fac eu cu birocrăția dumitale!

TOMA (*luînd dosarul din coș*): Vai de mine, tovarășe inginer, se poate?!

CRISTESCU: Are dreptate. Ce, vrei să comitem un fals?

CAVAFU: Nici un fals, tovarășe inginer-șef. Întîi: mi-aduc perfect de bine aminte: la doi mai cincizeci și doi am ținut ședință. Secundo: oricum, e bine să facem un alt registru, mai complet; și trei: reparăm nedreptatea ce s-a făcut omului, care așteaptă de un an de zile.

(*S-a crăpat ușa și, timid, a introdus capul Biserică.*)

CAVAFU (*fericit*): Ce faci, domnule?

BISERICĂ (*închide ușa la loc*): Scuzați.

CAVAFU (*lui Toma*): Fugi după el, că pleacă. Biserică! (*Biserică se întoarce, împreună cu Toma.*)

CRISTESCU: Unde umbli, tovarășe Biserică?

BISERICĂ: Scuzați, știam că s-a terminat. Altădată...

CRISTESCU: Ehe! Altădată era altădată.

BISERICĂ: Abia începea ședința, și se și termina.

Cît am păzit cu ușa asta!

CRISTESCU: Așa era înainte.

BISERICĂ: Cînd înainte?

CAVAFU: Înainte de a ne fi reorganizat.

BISERICĂ: V-ați reorganizat? Am înțeles! Nici la bibliotecă n-o să mai pot să vin.

CAVAFU: Dimpotrivă! Dimpotrivă!...

CRISTESCU: Ascultă aici, frate dragă. După ce am trecut în revistă toate dosarele...

BISERICĂ: Da, că n-au fost multe.

TOMA (*arată dosarele*): N-au fost? Ia uite aici?

CAVAFU: ...Fiindcă am făcut o triere severă și a propunerilor mai vechi, am ajuns la o concluzie care cred că o să te bucure. (*Scurtă pauză.*)

Dumneata ai propus o cheie...

BISERICĂ: Acu, ce să mai vorbim...

CAVAFU: Ba vorbim, cum să nu vorbim...

CRISTESCU (*rizînd*): Te pomenești că vrei să renunți?

BISERICĂ: Dacă nu e în tematică...

CRISTESCU: Cine a spus asta?

CAVAFU: A spus cineva așa ceva?

BISERICĂ: Atunci, poate mi s-o fi părut mie...

CRISTESCU: Și admitînd că nu e în tematică, ce importanță are?

CAVAFU: Va să zică, ce nu e în tematică trebuie zvîrlit pe fereastră?

CRISTESCU: Așa crezi duminică?

CAVAFU: Noi am fixat doar liniile generale, am dat numai coordonatele.

BISERICĂ: Păi, asta-i nenorocirea, că nu sînt nici în coordonate.

CAVAFU: Ești, nu ești, ce importanță are?

BISERICĂ: Da, da' nici în plan nu sînt.

CAVAFU: Și ce, planul e ceva rigid? Nu se adaptează și el după necesități?

CRISTESCU: Firește!

BISERICĂ: Mă gîndesc la uzajul mașinilor...

CAVAFU: Și mașina pentru ce-i făcută? Ca să se uzeze!

BISERICĂ: Trebuie material mult.

TOMA (*lui Cavafu, șoptit*): Știe tot și ne fierbe.

CAVAFU: Ce știe?

TOMA: A citit ziarul.

CAVAFU: Crezi? (*Lui Biserică.*) Rostul nostru ăsta e: să sprijinim ideile venite din masă.

CRISTESCU: Just. Pentru ce avem fond?

BISERICĂ: Vai de mine, păi, ce, o să vă mănînc eu fondul? Din ce o să mai faceți economii?

CRISTESCU: Tovarășe Biserică, inginerul Cavafu referă verbal că dumneata ai o idee ingenioasă.

CAVAFU: Extrem de ingenioasă.

BISERICĂ: Mi-ați văzut dosarul?

CAVAFU: Da' ce, nouă ne trebuie dosarul ca să ne facem o părere justă? Ce contează un dosar, care e literă moartă, cînd avem în față o idee vie?

BONTAȘ (*intră abia răsufîind*): Biserică a plecat acasă.

CRISTESCU: De unde știi?

BONTAȘ: Am eu antenele mele.

CRISTESCU: Serios? Uite-l pe tovarășul Biserică.

CAVAFU: Inovatorul nostru. Pe nea Vasile. Vasile mi se pare că-ți zice.

BISERICĂ: Spiridon.

CAVAFU: De unde-ți vine, domnule, numele ăsta?

BISERICĂ: De la mama. M-a aruncat în față la biserică, la Sfântul Spiridon, de bine ce-i mergea. Și la leagăn mi-au zis Spiridon, ca să nu mă confunde cu un coleg lepădat în față la Trei Ierarhi.

CAVAFU: Oricum, ai avut patron generos, frațe Spiridoane. Ai venit pe lume la zi mare. La ce zi te-ai născut?

BISERICĂ: Asta nu știu, că m-a înregistrat la doi ani.

CAVAFU: Ei, află, frate Spiridoane, că ai dat lovitură. Îți facem cheia. Nici nu știi pe ce cămoară ai pus mîna. Dumneata unde lucrezi?

BISERICĂ: La strungărie.

CAVAFU: Priviți unde stă și ruginește un inovator.

BISERICĂ: Nu ruginesc, că și acolo fac treabă.

CRISTESCU: Bine. Lăsați asta. Unde-ți sînt desenele?

BISERICĂ: În dosar.

CRISTESCU: În dosar, în dosar, dar dumneata nu vreo copie?

BISERICĂ: N-am. Adică, am avut una, dar n-o mai am.

CAVAFU: Dar ideea o ai?

BISERICĂ: Vai de mine, o visez și noaptea.

CAVAFU: Perfect, ideal, admirabil! Bine că nu s-a pierdut ideea. (*Șoptit, lui Cristescu.*) Tovarășe inginer-șef, e chiar mai bine. Exact ce ne trebuie. (*Lui Biserică.*) Vii aici, te instalezi aici — de ce avem cabinet? — și începe să lucrezi. Îți faci dosarul.

BISERICĂ: Păi, nu-l aveți?

CAVAFU: Îl avem, cum să nu-l avem...

CRISTESCU: Dar e la Petculescu...

TOMA: I l-a dat Scurtu, care l-a luat de la Fluieraș...

CAVAFU: Și l-a dat lui Petculescu. Ajunge! Așa că te pui pe lucru. Nu pierzi nici un moment.

BISERICĂ: Acu', de ce atîta grabă? Unde am stat opt luni, mai aștept pînă vine inginerul Petculescu.

CAVAFU: Să aștepti? Dar ce, cheia asta e numai a dumitale? Păi, cheia asta o așteaptă toată uzina...

BISERICĂ: N-am știut. Iertați-mă. Dacă știam, mă grăbeam.

CAVAFU: Exact. Asta a fost greșeala dumitale...

CRISTESCU: Nu strică să vedem lucrurile și nițel autocritic.

CAVAFU: Trebuia să mergi, să umbli, să te zbați, să protestezi, să vii la mine...

BISERICĂ: Păi, am fost.

CAVAFU: Și ce ți-am spus?

BISERICĂ: „Ieși afară!”

CAVAFU: Și dumneata ce-ai făcut? În loc să mă ajuți să-mi văd greșeala, ai tăcut.

BISERICĂ: Ba nu. Mi-am zis în mine: „O să-și frîngă și ăsta gîtul, că prea i s-a urcat la cap”.

CRISTESCU: Rău ai făcut că nu l-ai criticat. Dar, în sfîrșit, vorba aia, mai bine mai tîrziu decît niciodată. Acum spune: ce-ți lipsește, cu ce să te ajutăm, ca să-ți refaci dosarul?

BISERICĂ: Eu, cel mai mult, duc lipsă de hîrtie de calc.

CRISTESCU (*reproșuri în glas*): Ce spui de asta, Toma?

TOMA: Calc? Ai nevoie de calc? De ce nu spui, nenicule? Cîți metri îți trebuie? Douăzeci îți ajung?

BISERICĂ: Nu, că o coală mi-e destul.

BONTAȘ: Te pomenești că n-ai nici compas?!

BISERICĂ: N-am!

CAVAFU: Să i se dea compas. Echer ai?

BISERICĂ: N-am.

CRISTESCU: Să i se dea omului tot ce are nevoie. Să i se facă formele. Cinsprezece zile, cât o fi necesar, e scos din producție și trecut aici, la cabinet.

BISERICĂ: Aici?

CRISTESCU: Sigur.

BISERICĂ: De ce să vă deranjez? Pot să lucrez și acasă.

CAVAFU: Ferească Dumnezeu! Ce poți să faci acasă? Ai nevoie de un volum, n-ai de unde să-l iei. Aici, întinzi mâna, deschizi, citești, te-ai lămurit.

CRISTESCU: Trebuie să fii ajutat la vreo schiță? E dumnealui, ori dumnealui, ori eu...

BISERICĂ: Pot să vin la dumneavoastră?

CRISTESCU: Când vrei.

BISERICĂ: Da' ce, v-a dat jos?

CRISTESCU (*rîzînd*): Nu, încă nu. Vii cînd poți.

BISERICĂ: Și se face prototipul?

CRISTESCU: Imediat.

BISERICĂ: Și se introduce în uzină?

CAVAFU: Numai în uzină? În toată țara! În toate țările de democrație populară, în toată lumea! Eu vreau să ridic oamenii muncii, să le dau condiții să lucreze, să creeze...

BISERICĂ: Eu zic să plec, că dumneavoastră vă bateți joc de mine.

CRISTESCU: Cavafule, nu exagera, Cavafule! Să fie chemați cei de la Muncă și salarii și să se anunțe trecerea tovarășului Spiridon Bise-

rică la cabinetul tehnic. Să i se dea o masă de lucru.

CAVAFU: Care-ți place?

BISERICĂ (*oprindu-se cu ochii la biroul mai puțin arătos*): Eu zic să lucrez aici...

CAVAFU: Aici? La masa asta incomodă? Să-ți frîngi gîtul pe planșetă, să-ți scoți ochii la lumina asta chioară? (*Arată înspre masa șefului.*) Trece la biroul ăsta. Dați la o parte hîrtoagele! Ia loc. (*Biserică se așază.*) Nu stai bine. Să i se aducă scaunul din biroul meu. Ăla înaltul, cu spetează. Planșeta asta e planșeta dumitale. Să i se dea tuș, trăgător și riglă de calcul. (*S-a introdus în odaie un scaun înalt, ca un tron.*) Ia loc, tovarășe Biserică. Dactilografa trece la dispoziția dumitale. (*S-a deschis ușa și a intrat Margareta.*) Tovarășă, ai sosit la vreme. În legătură cu tovarășul Biserică...

MARGARETA (*pierită*): Să vă explic, tovarășe inginer. Tovarășul Biserică probabil că v-a spus...

CAVAFU: Ne-a spus. Ne-a spus tot. Începînd din această clipă, nu mai există antrenamente, nu mai există suliță, nu mai există nimic.

TOMA (*radios, către Margareta*): Se suspendă!

CRISTESCU: Ești la dispoziția exclusivă a tovarășului Biserică, pentru ca să-i bați la mașină tot ce are nevoie. Mai e ceva, tovarăși? Eu mă reîntorc la tovarășul prim-director. Dumneata, Cavafule?

CAVAFU: Rămîn să mai iau cîteva măsuri. (*Cristescu iese. Biserică e instalat în scaun, la biroul său.*) Poștiți încoace, vă rog. (*Strînge tot colectivul, în afara Mariei, în jurul mesei de*

consiliu. Vorbește cu glas mai scăzut. Lui Toma.) Iei teancul de dosare și le triezi.

TOMA: După ce criterii?

CAVAFU (*disperat*): Criterii!... Auzi întrebare! Stă raidul la ușă, e moartea pe noi, și el întreabă de criterii... (*Rezolut.*) Cine nu e plecat, mutat, transferat sau decedat, se aprobă. Lucrezi în bibliotecă. (*Tare, lui Bontaș.*) Dumneata treci în biroul de alături și proiectezi, proiectezi tot. (*Mariei.*) Îl ajuți pe tovarășul Toma, dai un sprijin tovarășului Bontaș, te consideri mobilizată la dispoziția întregului colectiv. Și acum, la lucru! (*Iese.*)

(Toma intră în bibliotecă. Maria îl urmează. Biserică e adâncit în lucrul său. Bontaș ia ventilatorul, i-l pune lui Biserică pe birou, și iese în vârful picioarelor. Ventilatorul pornește vertiginos și zvîrle de pe masa de lucru toate hîrțiile. Biserică se repede să le adune.)

BISERICĂ: Uite ce nenorocire, cînd dă norocul pe capul omului!...

C O R T I N A

ACTUL II

Același decor. Trebuie să fie însă evident că a avut loc o profundă „reorganizare”. Mesele din dreapta au trecut în stînga, mesele din stînga au trecut în dreapta, chiar și graficele și-au schimbat locul. Au apărut diagrame colorate și fotografii îngrijit încadrate.

CAVAFU (*lui Bontaș, care, urcat pe o scară; prinde pe zid o lozincă*): Ce faci, Bontaș? Pică raidul pe capul nostru, vin ziaristii, și dumneata stai pe schele ca meșterul Manole...

BONTAȘ (*de sus*): Asta s-o mai agăț, și gata.

CAVAFU: Ce-i aia?

BONTAȘ: Vai de sufletul meu pînă am găsit textul: „Hotărîrea Guvernului cu privire la stimularea inovatorilor”...

CAVAFU (*grijuliu și „vigilent”*): Ai controlat să nu scape vreo greșală? (*Urmărește atent textul lozincii.*) ...„Articolul 27. Orice lucrare privind experimentarea — n-ai pus virgulă, Bontaș —, realizarea inovațiilor, ca și înaintarea propunerilor locului în drept spre soluționare”, virgulă, „sînt socotite avînd caracter de urgență...” Ce-ai făcut cu vitrinele? Le-ai încurcat! Cum am spus eu?

BONTAȘ: Am mutat vitrina cu inovații în dreapta. (*Cu un sentiment de mîndrie și de competență.*)

Am studiat cîmpul. (*Explicînd.*) Cînd vii dinspre poartă, asta-ți sare în ochi întîi. CAVAFU (*expert*): În ipoteză că gazetarii intră în curte pe jos. Dar dacă intră cu mașina? Intră pe poarta „B”, și le sare în ochi vitrina din stînga.

BONTAȘ (*a fost convins*): Mut înapoi cărțile în dreapta, și obiectele în stînga.

CAVAFU: Și dacă totuși se dau jos la poartă? (*Superior.*) Vezi că nu te orientezi? (*Dă sentința.*) Pui obiecte în ambele vitrine. Diagramele s-au făcut?

BONTAȘ: Toate! Astea-s graficele ședințelor ținute. Pe luni și trimestre. Pe tot anul trecut.

CAVAFU: Cîte ședințe ați trecut că am ținut în medie pe lună?

BONTAȘ: Cum ați hotărît dumneavoastră: patru. Numai în luna august am trecut cinci, că rămînea o foaie liberă în caiet.

CAVAFU: În ce zile?

BONTAȘ: Joia.

CAVAFU: Nu s-a strecurat nici o eroare?

BONTAȘ: Vai de mine, tovarășe inginer, eu lucrez metodic. Altfel, ajungeam la rezultatele pe care le-am obținut?

CAVAFU: În ce direcție?

BONTAȘ: Cu ventilatorul.

CAVAFU: Lasă-mă, domnule, în pace, cu ventilatorul dumatăle... D-asta îmi arde mie acum? (*Răsfoiește dosarul proceselor verbale.*) Va să zică, ăsta-i registrul cu procesele-verbale...

BONTAȘ: ăsta...

CAVAFU: Luna mai, luna iunie, luna august. În august ați trecut e-am ținut ședințe așa: în doi, în nouă, în șaispe, în Douăzeci și trei.

(*Stupefiat.*) În Douăzeci și trei? În Douăzeci și trei?

BONTAȘ (*senin*): Ca să iasă cinci ședințe...

CAVAFU (*compătimitor*): Am ținut, va să zică, ședință în Douăzeci și trei...

BONTAȘ: Am ținut, de ce să nu ținem?

CAVAFU: În Douăzeci și trei August, nefericitule? Uți că-i sărbătoare?

BONTAȘ: Aoleu, asta mi-a scăpat! (*Se îndreaptă spre scară.*) Să dau jos graficul, că și acolo tot așa am trecut.

CAVAFU: Vezi? Vezi cum poți să te nenorociști, dacă nu controlezi? (*Concludent.*) Asta e, trebuie să controlezi tot! (*Lui Bontaș, care s-a urcat pe scară.*) Dă jos graficele, să le văd și eu.

BONTAȘ: Ástea de sus nu se observă.

CAVAFU: Áșa crezi? Și dacă-i vine vreunui gazetar gustul să se uite tocmai la diagramele de sus, ce spune? Că sîntem neserioși. Urcă!

BONTAȘ (*urcînd pe scară*): Știți c-au venit?

CAVAFU: Cine?

BONTAȘ: Gazetarii.

CAVAFU: Dă-te jos! Și unde sînt?

BONTAȘ (*coborînd*): La „Fusul roșu”.

CAVAFU: Cum ai aflat?

BONTAȘ: M-am văzut azi-dimineață cu Duică, responsabilul cu materialele de la „Fusul Roșu”. Alerga cu limba scoasă de un cot. Zice: „Lasă-mă, Bontaș, că mi-a venit o comisie pe cap. Dar eu am înțeles numaidecît...”

CRISTESCU (*intrînd*): Ei, așa îmi place! Se cunoaște că se lucrează.

CAVAFU: Graficele le-ați văzut?

CRISTESCU: Interesante.

CAVAFU: Dar diagramele?

CRISTESCU: Bune. Cavafule, nu slăbi ritmul.

CAVAFU: Știți că au venit?

CRISTESCU: Cine?

CAVAFU: Gazetarii.

CRISTESCU: Serios? Și unde sînt?

CAVAFU: La „Fusul Roșu“.

CRISTESCU: Te pomenești că pe la noi nu vin, că ne ocolesc! Eu, să-ți spun drept, Cavafule, acum sînt liniștit. Păi ce, în multe locuri găesc ei situația de aici? Unde-i Toma?

BONTAȘ: Lucrează în bibliotecă. De ieri-seară lucrează într-una. Lucrează la dosare. (*Lui Cavafu.*) Cred că a făcut cîrcei la degete. (*Făcînd gestul, ca și cum ar scrie.*) „Aprobat, aprobat, aprobat“... Eu i-am spus să cumpere o șampilă, dar el zice că de mîină iese mai frumos.

CRISTESCU (*deschide larg ușile spre bibliotecă. Pe masă culcat pe dosare, Toma doarme ca un prunc.*) Ce faci, Toma, dormi? -

TOMA (*sare ars*): Aprobat!

CAVAFU: Bravo, nenicule! Halal să-ți fie! O să te propunem la primă. Va să zică, raidul la poartă, în fabrică, aici, și dumneata dormi.

CRISTESCU: Uitați, hal de responsabil al cabinetului tehnic! V-am spus eu că ăsta ne strică tot. Ce e barba asta pe dumneata?

TOMA: Sînt mobilizat.

CRISTESCU: Repede la frizerie și rade-te!

TOMA: Nu, că am briciul și cureaua la mine.

CRISTESCU (*î închide ușile la bibliotecă*): Da' unde-i, frate, băiatul nostru?

BONTAȘ: Care băiat?

CRISTESCU: Inovatorul. Ce face?

BONTAȘ: Stă tot timpul cu nasu-n planșetă. Nici nu se mișcă d-aici. Acù s-a dus pînă la strungărie, să încerce ceva.

CRISTESCU: Dar dosarul cînd și-l termină? Să-l vedem odată pus la punct, să ne luăm o grijă de pe cap. Ajutor i s-a dat?

BONTAȘ: I-a mai dat Toma încă douăzeci de coli de calc. (*Modest*) Și eu... cred c-ați observat: ventilatorul. Zice ca făcut și-o perfecționare.

CRISTESCU: La cheie?

BONTAȘ: La cheie.

CRISTESCU (*radios*): Serios? Bravo! (*Lui Cavafu.*) Vezi, Cavafule, că dacă ajuți, mișcă? Omul ăsta e o binecuvîntare pentru noi.

CAVAFU: Mană cerească, ce să mai vorbim... Ideea dumneavoastră...

CRISTESCU („obiectiv“): Nu, că și dumneata ai contribuit. Un singur lucru mă neliniștește. Consiliul...

CAVAFU: Adevărat. La capitolul ăsta stăm slab. Petculescu, plecat. Imireanu, absent... Georgescu, cu nevasta...

CRISTESCU: Aici ne trebuie oameni de nădejde. Ia să vedem ce spune regulamentul...

CAVAFU (*citind*): „Atribuțiile membrilor comisiei de inovații... Rolul membrilor comisiei de inovații este dintre cele mai importante. De ei depinde...”

CRISTESCU: Lasă asta. Să vedem din cine e formată.

CAVAFU (*citind*): „Inginerul-șef... un inginer referent... unul sau doi inovatori, reprezentantul...”

CRISTESCU: Stai! „Unul sau doi inovatori!“ (*Mustrări cumplite.*) Ce spui de asta, Cavafule? N-avem inovatori în consiliu.

CAVAFU: Ca să vedeți! Funcționăm nereglementar.

CRISTESCU: Noroc că mi-am dat eu seama. Ce ne facem? Ne trebuie inovatori.

CAVAFU: Măcar unul.

BONTAȘ: Dacă îmi permiteți, eu aș avea de făcut o propunere...

CRISTESCU: Spune.

BONTAȘ: Eu l-aș coopta pe Biserică.

CRISTESCU: Ce spui, Cavafule?

CAVAFU: Just. În definitiv, inovator e... Origine sănătoasă... Om nou.

CRISTESCU: L-am cooptat. (*Sună telefonul.*)

BONTAȘ (*în aparat*): A venit.

CAVAFU (*se repede la ușa care dă în bibliotecă; în prag a apărut, plin de clăbuc, Toma*): Ce faci, domnule, șterge-te!

TOMA (*mecanic*): Mă șterg.

CRISTESCU: (*lui Bontaș*): Ce-au spus?

BONTAȘ (*liniștit*): Cine?

CRISTESCU: Cum cine? Ei!

BONTAȘ: Care ei?

CRISTESCU: Comisia! Raidul!

BONTAȘ: Care raid?

CRISTESCU (*exasperat*): Gazetarii!

BONTAȘ: De unde să știu eu ce spun gazetarii?

CRISTESCU: N-ai spus, acum o clipă, că au venit?

BONTAȘ: Am spus eu? Nu! M-a întrebat de la contabilitate dacă ați venit dumneavoastră aicea. Vă caută...

CRISTESCU: Atunci, vedeți ce faceți. Ar fi păcat să ne poticnim, tocmai acum când le-am rezolvat pe toate. Cavafule, nu slăbi ritmul, fii cu

ochii pe Toma. Cum am un moment liber, mă reped încoace. (*A ieșit.*)

CAVAFU: Bontaș!

BONTAȘ: Aici!

CAVAFU: Unde e fata?

BONTAȘ: Care fată?

CAVAFU: A' mică.

BONTAȘ: Alături. Proiectează. S-o chem?

CAVAFU: Las-o. Ascultă ce te întreb: sper că tot ce s-a lucrat aici s-a făcut cu cap, înțelegi ce vreau să spun...

BONTAȘ: Adică, cum?

CAVAFU: Îmi închipui c-ați fost vigilenți.

BONTAȘ: Din ce punct de vedere?

CAVAFU: Că ați știut să vă țineți gura, să nu urlați că retușăm, nu-i așa, anumite date statistice și documentare... Pricăjitu'...

BONTAȘ: Care pricăjit?

CAVAFU: Nefericitu'!

BONTAȘ: Care nefericit?

CAVAFU: Catedrală... Biserică, ăsta, cum îi zice, sper că n-a băgat de seamă.

BONTAȘ: Vai de mine, atunci nu cunoașteți la oameni, tovarășe inginer! ăsta-i mielul lui Dumnezeu. Nevinovat. Vine dimineața, își vîră nasul în planșetă, și visează la chei franceze.

CAVAFU (*după ce a analizat din nou, strategic, cîmpul*): Mută-i masa mai încolo.

BONTAȘ: Unde?

CAVAFU: Schimbă cu mașina de scris. Să fie mai în mijlocul odăii... Așa... De prelucrat, l-ați prelucrat?

BONTAȘ: Pe cine?

CAVAFU: Pe Mănăstire...

BONTAȘ: Din ce punct de vedere?

CAVAFU: Când or veni gazetarii... să nu trăncănească, să nu se plîngă.

BONTAȘ: Nu face el asta... Țsta-i mielul' lu' Dumnezeu, tovarășe inginer... De ce să se plîngă? Înțeleg eu... care, știți dumneavoastră, aștept de atîta vreme...

CAVAFU: Cu ce?

BONTAȘ: Cu ventilatorul.

CAVAFU: Dacă mai pomenesci o dată de rîșnița aia, dau cu ea de pămînt, și-o fac zob. Cum merge la „Fusul Roșu“?

BONTAȘ: Cred că bine.

CAVAFU: Ce caută?

BONTAȘ: Cine?

CAVAFU: Gazetarii.

BONTAȘ: A, de gazetari vorbiți! Nu știu. Nu știu decît că sînt trei.

CAVAFU: Decît să mă omori cu ventilatorul, mai bine te intereseai. Capeți o însărcinare.

BONTAȘ: Predau biblioteca?

CAVAFU: Nu predai nimic. Afli de la Duică ce caută gazetarii...

BONTAȘ: Lăsați pe mine... Am eu... Că eu...

CAVAFU: Și cu Biserica ăsta: vă purtați cu el, aveți grijă de el ca de ochii din cap.

BONTAȘ: Moaștele Sfîntului Spiridon. (*Intră Biserica.*)

CAVAFU: Să trăiești, frate Mitropolie... Cema faci? Ce mai e nou? Ei, cînd e gata dosarul? Să-ți punem aprobarea, că numai al dumatăle lipsește.

BISERICĂ: Cu schițele sînt gata.

CAVAFU: Va să zică merge. Cum să nu meargă, dacă te ajutăm noi? ! Am aflat...

BISERICĂ: Ce?

CAVAFU: Știi dumneata. (*Intră Cristescu.*) Uite, spune-i și tovarășului inginer-șef, să se bucure...

CRISTESCU: Ce faci, frate Spiridoane? Am auzit că lucrezi cu spor.

BISERICĂ: Lucrez...

CRISTESCU: Lasă, lasă, nu mai face pe modestul. Modestia e bună, dar pînă la un punct. Spune: ai condiții de lucru?

CAVAFU: Duci lipsă de ceva? Cafea ți s-a dat?

BISERICĂ: Cafea? De ce să mi se dea cafea?

CAVAFU (*dojenitor*): Vezi, Toma?

TOMA: Să telefonez la cantină...

CAVAFU: Ca să i se dea năut! (*Lui Cristescu.*) Pe Toma ăsta îl omor într-o zi cu mîna mea. Să i se dea din cafeaua mea.

TOMA (*supus*): Am înțeles!

CRISTESCU (*lui Biserică*): Cum merge perfecționarea?

BISERICĂ: Bine.

CRISTESCU: Admirabil!... Atunci, să-ți dau și eu o veste (*Către Cavafu.*) I-ați spus?

CAVAFU: Nu. Am așteptat să i-o aduceți dumneavoastră la cunoștință.

CRISTESCU (*cu oarecare solemnitate în glas*): Ai fost cooptat în comisia de inovații.

BISERICĂ: Eu?

CRISTESCU: Dumneata.

BISERICĂ: Dacă n-o să mă descurc? Ce am de făcut?

CAVAFU: Imediat. Dă regulamentul, Toma. (*Citește.*) „Consilierul are dreptul și datoria să urmărească îndeaproape activitatea cabinetului tehnic.” Așa încît te felicit din toată inima, și la mai mare. (*Aplauze.*)

BONTAȘ: Tovarășe... Nu găsesc cuvinte...

TOMA (*se repede la un raft*): Spiridoane, toată hîrtia de calc pe care o mai am...

CRISTESCU: Muncește, frate dragă, muncește te-meinic, ca să nu ne dezminți... Ia-ți sarcina asta de membru în comisie în serios...

CAVAFU: Și dă-ne o mână de ajutor. Dumneata trebuie să fii exemplificarea pe viu a ceea ce spune tovarășul inginer-șef în toate părțile, dar vezi că nu toți îl ascultă. Cine să împingă căruța mai departe, dacă nu muncitorii?

CRISTESCU: Dar ce-i, Biserică, parcă ai fi nemulțumit...

CAVAFU: Te-a supărat cineva?

BISERICĂ: Nu. Dar un lucru nu înțeleg eu. Întîi am stat acolo, pe urmă aici, acum...

CAVAFU: Ca să ai condiții cît mai bune, să-ți vie lumina din spate. Nu te supără lumina?

BISERICĂ: Nuuu! Altceva mă supără, și umblu de ieri să vă spun.

CRISTESCU: Spune, frate Biserică.

BISERICĂ (*uitîndu-se jenat împrejur*): Dar...

CRISTESCU: A, da, înțeleg. (*Lui Toma și Bontaș.*) O clipă, tovarăși!

TOMA (*lui Bontaș, care se foiește*): Hai, Bontaș, nu vezi că te-a poftit afară?

CRISTESCU (*lui Biserică*): Cred că de tovarășul Cavafu nu te ferești!

BISERICĂ: Se poate?! (*După ce Toma și Bontaș au ieșit, cu o ironie abia perceptibilă.*) Tocmai de dumnealui să mă feresc?! Tovarăși, aici se întîmplă lucruri, cum să vă explic eu ca să mă înțelegeți, foarte grave...

CRISTESCU: Vai de mine!.. Tocmai acum... Ce e, frate Biserică ia zi...

BISERICĂ: Tovarăși, eu am făcut niște cercetări...

CAVAFU: Și asta e grav? Cercetări? Admirabil. În ce domeniu? Tot metalurgie? Te pomenești că ai descoperit ceva nou...

BISERICĂ: Da.

CRISTESCU: Ce?

BISERICĂ: O bandă de falsificatori.

CRISTESCU: De falsificatori?

CAVAFU: De falsificatori?

CRISTESCU: La noi în uzină?

BISERICĂ: Nu... Aici. La cabinet.

CRISTESCU: Ce tot vorbești, tovarășe Biserică?

Începi să mă sperii.

BISERICĂ: Credeți că eu nu m-am speriat de ce-am văzut?

CRISTESCU: Pe cine, frate Spiridoane?

BISERICĂ: Ssst! Să n-audă...

CRISTESCU: N-aude nimeni... Spune.

BISERICĂ (*șoptit*): Toma.

CRISTESCU (*trăsnit, lui Cavafu*): Toma? Ți-am atras atenția să fii cu ochii pe el.

BISERICĂ (*tot șoptit*): Și Bontaș.

CAVAFU: Și Bontaș? Vă spuneam eu că mie omul ăsta nu-mi place.

BISERICĂ: Nici mie.

CRISTESCU: Și cum ai ajuns la concluziile astea?

BISERICĂ: Am antenele mele... Na, că m-am luat după Bontaș... Să vedeți cum a fost. Eu, înainte, veneam pe aici din când în când, știți dumneavoastră, să mai întreb ce e cu cheia, și să mă amîne. Acum, nu mă mai mișc de aici... (*Privește tot timpul înspre bibliotecă să vadă dacă nu cumva e auzit.*) Așa că am văzut tot.

CAVAFU (*„dulce“*): Ce, frate Biserică?

BISERICĂ: Falsurile.

CRISTESCU: Falsurile?

BISERICĂ: Și escrocheriile. Toate pungășiile. Că sînt niște pungăși, tovarășe inginer-șef și tovarășe Cavafu, de m-au speriat.

CRISTESCU: Acù, nici așa să n-o luăm, frate Spiridoane... Poate că ți s-o fi părut... Se mai înșală omul...

BISERICĂ: Ne-ne-ne!... Păi, eu am dovezi.

CRISTESCU: Dovezi? Ce dovezi?

BISERICĂ (*din nou șoptit*): Graficele...

CRISTESCU: Ce-i cu graficele?

BISERICĂ (*ca o taină*): False.

CRISTESCU: I-auzi, Cavafule...

BISERICĂ: Uitați-vă și dumneavoastră... Ce scrie aici? Cîte ședințe spun ei că s-au ținut?

CRISTESCU: Cavafule, ai controlat? Te pomenești c-are omul dreptate, și s-a strecurat vreo eroare...

BISERICĂ: Nu... că aici lucrurile stau pe dos... Vedeți toate graficele astea? Nu s-a strecurat nici un adevăr...

CAVAFU: Nemaipomenit!... Gîndește-te bine, tovarășe Biserică, nu exagerezi?

BISERICĂ: Eu? Păi, eu am carnețel, tovarășe Cavafu. Scrie aici. Scrie tot. Să luăm, de pildă, luna ianuarie... Cîte ședințe e trecut în grafic că s-au ținut? Patru. Ce spune carnețelul? Una.

CRISTESCU: Vezi, Cavafule, că nu trebuie să te încrezi?

CAVAFU: Tovarășe inginer-șef, sînt... stupefiat de ce aud.

BISERICĂ: Dar ce? Numai graficele? Dar diagramele?

CRISTESCU: Ce-i cu diagramele?

CAVAFU: Te pomenești că și diagramele sînt greșite...

BISERICĂ: Nu... Măsluite.

CRISTESCU: Măsluite?

BISERICĂ: Toate.

CAVAFU: Vedeți, tovarășe inginer? De cînd urlu eu că trebuie să punem șeaua pe ei... (*Lui Biserică.*) Foarte bine ai făcut că ne-ai sesizat...

CRISTESCU: Ia măsuri, Cavafule, ia măsuri!

CAVAFU (*lui Biserică*): Dumneata lucrează, vezi-ți de treabă, și lasă-i în seama mea.

BISERICĂ: Să las? Cum să las? Se poate să las? Să las totul pe umerii dumneavoastră? Pe mine nu mă interesează? Mai ales acû. N-ați spus dumneavoastră să vă ajut? V-ajut! Niște pungași, tovarășe inginer-șef, umblă să vă sape, să vă nenorocească.

CRISTESCU: Pe mine?

BISERICĂ: Pe dumneavoastră, pe tovarășul Cavafu, pe mine...

CAVAFU: Pe dumneata?

BISERICĂ: Sigur. Toată comisia. Nu sînt membru în comisie? N-ați văzut ce-au făcut cu dosarele?

CRISTESCU: Ce-i cu dosarele? Ce-i cu dosarele, Cavafule?

BISERICĂ (*ironic*): Nu, că dumnealui n-are de unde să știe. Falsificate.

CRISTESCU: Dosarele? Falsificate? Ce se întîmplă aici, tovarășe inginer?

BISERICĂ (*imitîndu-l pe Toma*): „Aprobat, aprobat, aprobat, aprobat, aprobat!”

CRISTESCU (*cu cea mai inocentă figură din lume*): Bine, dar ce interes au oamenii ăștia să falsifice?

CAVAFU: Tocmai, ce interes au?

BISERICĂ (*din nou, ca o mare taină*): Păi, am aflat și asta. Ce credeți dumneavoastră, că doarme Biserică? (*Șoptit.*) Vine un raid.

CAVAFU: Un raid?

BISERICĂ (*exultînd*): Vin gazetarii... Sînt pe drum. Acù, acù deschid ușa și încep cu întrebările: „Ce-ați făcut, ce-ați dres, cu ce v-ați ocupat?” D-aia m-am gîndit că noi trei...

CAVAFU: Cine, frate Biserică?

BISERICĂ: Tovarășul inginer-șef, dumneata și cu mine, ca membru în comisie... ori nu mai sînt?!

CAVAFU (*otrăvit*): Ești, cum să nu fii...

BISERICĂ: Tocmai. Trebuie să avem o atitudine comună.

CRISTESCU: Foarte just.

BISERICĂ: Trebuie să-i așteptăm pe gazetari... Păi, ce? Noi ne temem de gazetarii noștri? Ce, i presa de altădată?... E presa noastră.

CAVAFU: A poporului.

BISERICĂ: Așa, așa. Atunci, să-i așteptăm și să le spunem tot.

CAVAFU: Ce „tot”? Care „tot”?

BISERICĂ: Adevărul. Tot adevărul...

CRISTESCU: Perfect. Numai adevărul...

BISERICĂ: Așa încît să luăm și măsuri concrete. (*Strigat.*) Bontaș!

BONTAȘ (*a încremenit în ușa bibliotecii*): Da, tovarășe consilier.

BISERICĂ: Consilier? A, da, consilier. Jos graficele.

BONTAȘ: Iar?

CAVAFU (*disperat, către Cristescu*): Tovarășe inginer...

BISERICĂ (*pornit*): Jos diagramele!

BONTAȘ: Vreți să le mutăm mai sus? Le urc lîngă tavan. Nu se mai vede nimic.

BISERICĂ: Ba nu, jos. Să se vadă bine... (*Strigînd.*) Toma! Unde umbli, Toma?

TOMA (*a apărut; nu-și crede urechilor*): Cine m-a chemat? Dumneavoastră, tovarășe inginer?

BISERICĂ: Nu, eu. Scoate dosarele.

CAVAFU: Așteaptă, frate Spiridoane.

BISERICĂ: Cum s-aștept, frate Cavafule? Vreți să dea raidul peste noi? Să ne găsească nepregătiți? (*Lui Toma.*) Unde-s dosarele?

TOMA: Aici... Clasate, pe litere, pe date, cu referate și proiecte.

BISERICĂ: Ne-ne-ne! Nu astea. Alea adevăratele. Alea cu praf.

TOMA: Păi, astea sînt.

BISERICĂ: Ai dat praful jos de pe ele? Pune praful la loc. Ia să le vedem... Așa... Dosarul Gămălie. „Aprobat“. Aprobat? Foarte bine. Cînd? Să vedem data. „Șapte octombrie cincizeci și doi? ... Perfect! (*La telefon.*) Dați-l pe Gămălie la telefon... Frate Gămălie, eu, Biserică. Ia poftim matale încoace, la cabinet. (*Vrea să închidă, se răzgîndește, fiindcă în timp ce a vorbit la telefon, a mai răsfoit și alte dosare.*) Stai! Cheamă-l și pe Cociașu. Și pe Haralamb. (*Închide telefonul.*) Le descurcăm noi pe toate. Păi, dacă e vorba să facem ordine, lăsați pe mine!

BONTAȘ: Ce facem, tovarășe Cavafu, se duce dracului toată munca noastră.

CAVAFU: Ce vrei să fac? Dacă tovarășul inginer-șef tace, stau și eu și mă uit.

(*Intră Gămălie, Haralamb și Cociașu.*)

BISERICĂ: Ia zi, frate Gămălie, cînd ai dat matale proiectul, aici, la cabinet?

GĂMĂLIE: Păi, să tot fie un an și jumătate.

BISERICĂ: Și ultima dată, cînd ai întrebat de el?

GĂMĂLIE: Săptămîna trecută.

BISERICĂ: Și ce ți s-a răspuns?

GĂMĂLIE: Să mai aștept, că nu s-a întrunit comisia.

BISERICĂ: Foarte bine. Află atunci că ți-a aprobat proiectul de acum-cinci luni.

GĂMĂLIE: Păi, cum asta?

BISERICĂ: O să vedem noi. Dar matale, nene Cociașu, cînd ai depus schița?

COCIAȘU: Stai că știu. În decembrie. Trei zile înainte de Anu' Nou.

BISERICĂ: Da? Bravo! Știi cînd s-a aprobat? În septembrie. Trei luni înainte de a-l depune. Da' tu, măi Haralambic, cînd l-ai depus?

HARALAMB: Păi, eu nu l-am depus încă.

BISERICĂ: Ei, s-a aprobat și al tău!

HARALAMB: I-auzi, neică, hasmodie!

BISERICĂ: Bine, fraților, vedeți-vă voi de treabă. Asta am vrut să știu. (*Au ieșit.*) Ați văzut, tovarășe inginer-șef, ce încurcătură a naibii?

CAVAFU: Cine știe... S-or fi amestecat hîrtille.

BISERICĂ: Păi, tocmai asta trebuie să vedem noi: cum s-au amestecat. (*Ritos.*) Dosarele astea nu mai pleacă de-aici.

CAVAFU: Stai, frate Biserică. Nu te repezi... Lasă să treacă raidul, să ieșim cu fața curată, că e prestigiul instituției în joc...

BISERICĂ: Ne-ne-ne! Sînt ars eu cu d-alde astea. Acu, cît e cald... Că pe urmă se uită.

BONTAȘ: Tovarășe consilier, tocmai dumneavoastră să ne faceți greutăți?!

BISERICĂ: Aș, eu v-ajut.

CAVAFU: Cu asemenea metode? Dezorganizînd munca?

BISERICĂ: Abia acu' o pun pe picioare.

CAVAFU: Isprăvește, domnule, cu istoria asta!... Ajunge! Ce, dumneata ne crezi pe noi proști?

BISERICĂ: Eu? Forească Dumnezeu!

CAVAFU: Cu ce gînduri ai venit încoace? Să paralizezi orice fel de activitate? Noi ne străduim

să promovăm inovațiile oamenilor, și dumneata ne pui bețe-n roate?

BISERICĂ: Eu?

TOMA: Ce vrei, nenicule, de la sufletul nostru?

BISERICĂ: Sînt membru în consiliu. Știu eu ce fac!
De ce le-ați aprobat? Fiindcă vine raidul? Ei las, că vă dau eu raid!

BONTAȘ: Stați, tovarășe consilier...

BISERICĂ: Păi, cu mine nu vă merge așa, să știu de bine că demisionez din consiliu. Adică nu, nu demisionez... Credeți că mă duceți cum vreți voi? De ce vă bateți joc de munca oamenilor? Păi, eu merg la organizație și spun tot. Să afle și organizația. Să fie informată. Unde-i nea Mitică? Să vină nea Mitică, să vadă și el ce-i aici! *(Lui Toma.)* Dă cheile, Toma. *(Întrucît dulapurile și-i dă cheile lui Cristescu.)* La dulapuri nu mai umblă nimeni. Nu pune nimeni mîna pe dosare. *(Lui Cristescu.)* Cheile, în paza dumneavoastră. Vin cu nea Mitică. *(Din ușă.)* Nu mișcă nimeni! Bontaș! *(Iese.)*

(Pauză lungă și încrămenită. Au rămas toți stane de piatră.)

BONTAȘ: Ce facem, tovarășe inginer, mai stăm mult așa?

CRISTESCU: Mai stăm. Ce-ai făcut, Cavafule? Ce-ai păzit, Cavafule? Cum a fost posibil să le încurci în halul ăsta, Cavafule?

CAVAFU: Dumneavoastră vă uitați la ce spune el?

BONTAȘ: Minte, tovarășe inginer-șef, zău că minte.

TOMA: Dumnezeu știe ce scandal mai iese...

CRISTESCU: Tocmai acum, cînd e raidul la ușă...

CAVAFU: Pe cine ne-am găsit noi să promovăm...
(Cu vădite reproșuri, lui Cristescu.) Ideea dumneavoastră.

CRISTESCU: „Mană cerească“! N-ai zis dumneata că e mană cerească?

CAVAFU: Cui să-i dea prin minte...

TOMA: Și l-ați numit și în comisia de inovații.

BONTAȘ: Ne-am băgat singuri tifosu-n casă...

CAVAFU: Cine a venit cu propunerea? „Mielul lui Dumnezeu“, ai?

BONTAȘ: Da, dar a turbat mielul! Și știți că, dintre toate animalele, mielul e al mai periculos când turbează. Asta o știu din zoologie. (*Întră Margareta, cu corespondența.*)

CRISTESCU: Noroc că ești dumneata cult! (*Lui Toma.*) Ce te ții de coada mea? Ce poștești?

TOMA: Corespondența.

CRISTESCU: Nu mă interesează nici un fel de corespondență! Nu mai vreau să știu de nimic! Ce-i plicul ăla mare?

TOMA: De la București.

CRISTESCU: Cine știe ce nenorocire mai aduce!

BONTAȘ (*filozofînd*): O nenorocire nu vine nici odată singură!

CRISTESCU: Dacă mai cunoști și alte proverbe sinistre, ține-le pentru dumneata. Deschide-l!

TOMA (*deschide plicul*): Nimic. O adresă a ministerului. Ne trimite spre executare un prototip.

CRISTESCU (*lui Toma*): Fă-i formele. Când o să vină gazetarii, cel puțin să vadă; azi intrat, azi dat în lucru!

TOMA: Putem să-l și antedatăm...

CRISTESCU: Cum, falsuri? Ce se petrece aici, Cavafule? (*Lui Toma.*) Despre ce proiect e vorba?

TOMA (*citind adresa ministerului*): „Vă trimitem spre executare urgentă un prototip de cheie franceză simplificată, fără ghivent, conform schițelor anexate.“

CRISTESCU (*examinînd proiectul*): Interesante schi-
țe.

CAVAFU (*aplecîndu-se și el asupra dosarului*): In-
genios!

CRISTESCU (*plin de admirație*): Un lucru simplu,
elementar, un fel de ou al lui Columb...

CAVAFU: Uitați ce spune și ministerul. (*Citește*)
„Această cheie simplă va fi extrem de utilă în-
deosebi tractoriștilor!” Vedeți ce idei au cei
din capitală? Au forțe, asta e...

CRISTESCU (*amărit*): Ei, nu mai zic nimic. (*Ară-
tînd dosarul venit de la București.*) Priviți ino-
vație. O cheie. O simplă cheie franceză,
dar ce cheie!... Dar, ia stați nițel. Cavafule,
Biserică, ăsta, la ce lucrează? Parcă și el lu-
crează la o cheie?!

CAVAFU: Lucrează, pe naiba! Ce știe pricăjitu’
ăsta? Să facă scandal...

CRISTESCU: Eu parcă așa am reținut. (*Către cei-
lalți.*) Nu era vorba de o cheie?

TOMA: Să consultăm arhiva. (*Caută prin hîrtoagele
lui.*) Biserică, Biserică, Biserică, Biserică
Spiridon. (*Citînd în registru.*) „Cheie fran-
ceză, fără ghivent.”

CAVAFU (*luminat de un gînd*): Eee, știți că devine
interesant?

CRISTESCU: Ia dați dosarul lui încioace.

TOMA: Nu e.

CRISTESCU: Cum nu e?

TOMA: E la inginerul Dăianu, care l-a trimis l-a
inginerul Fluieraș, care l-a trecut...

CAVAFU (*tăindu-l*): Lui Scurtu, care l-a dat lui
Petculescu. Ia să ne uităm pe planșetă, ce tot
zmîngălește el acolo? (*Se apropie de planșetă
și se apleacă toți asupra proiectului la care
lucrează Biserică.*)

CRISTESCU: Da' ştii că seamănă?

CAVAFU: Seamănă?

BONTAŞ: Parcă ar aduce!

CAVAFU: „Aduce“? Eşti miop, Bontaş! Nu e similitudine!

BONTAŞ: Nu e, tovarăşe inginer, că dumneavoastră ştiţi mai bine.

CAVAFU: E identitate. Identitate absolută. Două picături de apă.

CRISTESCU: Cine e autorul proiectului venit de la Bucureşti?

TOMA: Scrie aici. Ionescu. Ionescu-Perjoiu. Dumitru Ionescu-Perjoiu.

BONTAŞ: Ăsta cine dracu' o mai fi că n-am auzit de el!

CAVAFU: Evident, dumneata de cine ai auzit? Două nume: Edison şi Bontaş. Zi, n-ai auzit...

BONTAŞ (*pierit*): N-am auzit.

CAVAFU: N-ai auzit de Ionescu-Perjoiu?

BONTAŞ: Parcă... vag.

CAVAFU: Să-ţi vie nebunie! A auzit „vag“ de Ionescu-Perjoiu! Păi, dumneata ştii cine e ăsta? Unul din cei patru autori ai enciclopediei: „Die Technik und die Maschine“. Unsprezece volume!...

CRISTESCU: Să-ţi spun drept, dragă Cavafule, nici eu nu l-am citit. Dacă zac aici... Nu mai sînt la curent cu nimic. Îl cunoşti?

CAVAFU: Vai de mine, şi de mine! Cel mai bun prieten al meu! Cinci ani liceul la Iaşi, cinci ani facultatea...

CRISTESCU: Ai stat şi în lagăr cu el?

CAVAFU: De ce mă întrebaţi?

CRISTESCU: Frate dragă, ai stat, ori n-ai stat?

CAVAFU: Am stat.

CRISTESCU: Atunci, nu te mai ascunde, că ştiu tot... Ăsta-i omul dumitale.

CAVAFU: Aveți o intuiție de m-ați speriat...

CRISTESCU (*luînd dosarul; admirativ*): Trebuie să aibă școală germană.

CAVAFU: Charlottenburg!

CRISTESCU: Se cunoaște.

CAVAFU: Eu cum am luat proiectul în mînă, mi-am dat seama. Asta-i concepția, stilul, gîndirea lui Ionescu-Perjoiu.

CRISTESCU: Vezi, că nici Biserică ăsta nu-i lipsit de calitate...

CAVAFU: Sigur... A știut el de unde să ciupească...

CRISTESCU: Să „ciupească“?

CAVAFU: Păi, dumneavoastră nu vedeți? Aceeași idee, aceeași concepție...

TOMA: Același dispozitiv...

CAVAFU: Teribil de abil, domnule.

TOMA: Cine, nenicule, că nu pricep? Perjoiu?

CAVAFU: Cum, Perjoiu? Biserică! Nu vezi cum a furat munca omului?

TOMA: Noroc de amînările mele. D-aia, nenicule, vorba din bătrîni e sfîntă: orice petiție să stea la dosar, să se dospească.

CAVAFU: Eu, ce mai... Cum vine, îi bag compasu' pe gît.

CRISTESCU: Stai, Cavafule, nu te repezi, să ne mai uităm o dată.

CAVAFU: Ce să ne mai uităm, nu e clar? Un plagiator de cea mai abjectă speță!

TOMA: Limpede ca lumina zilei!

BONTAȘ: Și cînd stai și muncești cîstit, nu te bagă nimeni în seamă.

CAVAFU: Care-i ăla?

BONTAȘ: Eu.

CAVAFU (*ca o amară concluzie*): Ca să vedeți ce nemernic ne-ăm găsit noi să stimulăm!... La

țanc a picat plicul ăsta, Dumnezeu să-i ție zilele.

CRISTESCU: Ce o să zică Perjoiu când o să audă?

CAVAFU: Bagă cuțitu-n el. Păi, ce, lucrez eu o invenție, și vii dumneata, analfabet, și mi-o furi? (*Mariei, care a intrat.*) Poftim, poftim, tovarășă Maria, să vezi și dumneata pe cine am primit noi în cabinetul nostru.

MARIA: Pe cine?

CAVAFU: Pe Sinagogă!

MARIA: Dar ce-a făcut?

CAVAFU: A furat cheia lui Perjoiu.

CRISTESCU: Interesant e să aflăm cum a operat.

CAVAFU: Mare lucru... O fi fost la minister și și-a vîrit nasul pe-acolo.

MARGARETA: Acum îmi dau eu seama ce-a căutat el la București acum patru luni...

CRISTESCU: A fost la București?

MARGARETA: A fost.

CRISTESCU: Acum patru luni? De unde știi?

TOMA: De atunci e dumneaei în urmă cu lucrările.

CRISTESCU: Nemaipomenit! Cavafule, e teribil!

Cum am putut să ne înșelăm în halul ăsta?

Nu, n-am nici un fel de scuză... Am fost un gură-cască. Da. Asta am fost, un gură-cască.

BONTAȘ: Eu, să vă spun drept, am presimțit...

MARIA: Stați, tovarăși, poate că e o confuzie...

CRISTESCU: Confuzie? Vino încoace, să vezi cu ochii dumitale.

(*Se grupează toți în jurul planșetei la care lucrează Biserică.*)

BONTAȘ: Există totuși o justiție imanentă. Acum cinci minute se lega de noi. Nu trec nici cinci minute, și-i cade cărămida-n cap. Dar... ia stați, fraților! (*În taină, lui Cavafu.*) Biserică

a depus proiectul aici îndărăt cu opt luni.

Cum era să-l fure la București, acum patru?

CAVAFU: Ia lasă-mă, domnule. Te trezești dumneata să-i faci socoteala...

BONTAȘ: Păi, n-o s-o facă el?

CAVAFU: Are vreo dovadă?

BONTAȘ: Are! Registrul de intrare.

CAVAFU: Are, Toma?

TOMA (*liniștitor*): N-are, tovarășe Cavafu, că registru' ăl vechi e la mîna mea, și dacă le-am făcut eu toaleta la toate...

CRISTESCU (*Mariei, triumfător*): Ei, acum ce mai spui?

CAVAFU: Ca să vedeți, cine face scandal, cine urlă și amenință cu raidul! Vă rog să nu vă amestecați dumneavoastră, tovarășe inginer-șef, lăsați pe mine, că dacă nu v-o place, să nu mai îmi spuneți mie Cavafu. Scot din el și laptele care l-a supt de la mă-sa. Ssst!

BISERICĂ (*intrînd*): Acum m-am liniștit. Știe nea Mitică tot.

CAVAFU: Și ce a spus?

BISERICĂ: Știe nea Mitică tot. Dați-mi cheile, vă rog! (*Ia cheile de la Cristescu; lui Toma.*) Poftim.

CRISTESCU (*perfid*): Foarte bine ai făcut. Am discutat și cu tovarășul Cavafu. Ai dreptate. Perfectă dreptate. În toate direcțiile. Tovarășul Cavafu va trebui să-și facă o autocritică foarte serioasă.

CAVAFU (*lui Biserică*): Te rog să mă ierți... dacă, nu-i așa...

BISERICĂ: Lăsați.

CRISTESCU: Totul e ca de aici încolo să meargă lucrurile bine.

BISERICĂ: Păi, eu ce vreau? Vreau ceva pentru mine?

CRISTESCU: Știu, frate Spiridoane, știu. Dar să te întreb ceva: când ai fost la București, ultima dată, pe la minister ai dat?

BISERICĂ: Păi, d-aia m-am dus.

CAVAFU: Pela Inovații și invenții ai trecut?

BISERICĂ: Trecut.

CAVAFU: Ai cumva vreun prieten pe-acolo?

BISERICĂ: Cum nu! Doi: pe Belizarie și pe Nae Constantinescu.

CAVAFU: Nu mai spune!... Care Belizarie?

BISERICĂ: De la Registratură.

CAVAFU (*cu semne de complicitate, către Cristescu*):

Așa e, Belizarie de la Registratură. Belizarie al nostru! Ce mai face nea Belizarie?

BISERICĂ: Nu știu, nu l-am mai găsit, că de vreun an și jumătate l-a mutat la Petrol.

CAVAFU (*șoptit, lui Cristescu*): O sucește!

CRISTESCU: Ei, nu mai spune, l-a mutat pe Belizarie?!

BISERICĂ: L-a mutat.

CRISTESCU: Dar Nae, Nae ce face?

BISERICĂ: Nu știu, că l-a făcut director. Și cum l-a numit, s-a îmbolnăvit de ceafă.

CRISTESCU: De ceafă?

BISERICĂ: Da, bietul băiat. De câte ori îl salut, îmi face așa. (*Face un scurt semn cu capul.*)

Aștept să-l elibereze, să-i treacă.

CRISTESCU (*lui Biserică*): Va să zică, alți prieteni n-ai. (*Scurtă pauză.*) Dar de unul... Ionescu—Perjoiu ai auzit?

BISERICĂ: Cum?

CRISTESCU: Ionescu.

CAVAFU: Ionescu-Perjoiu.

BISERICĂ: Ionescu-Perjoiu?... N-am auzit.

CAVAFU: N-ai auzit de Ionescu-Perjoiu?

BISERICĂ: În viața mea!

CAVAFU (*șoptit, lui Cristescu*): E teribil, domnule...

CRISTESCU: Dar dosarul ăsta îl cunoști?

BISERICĂ: Habar n-am.

CAVAFU: Nu așa, deschide-l. Uite-te bine.

BISERICĂ: Mă uit.

CRISTESCU: Nu l-ai văzut niciodată?

BISERICĂ: De când sînt.

CRISTESCU: Dar de schița asta ce zici?

CAVAFU: Nu așa. Încetișor. Ia uită-te dumneata la planșe. Nu-ți amintesc de nimic?

CRISTESCU: Despre ce e vorba aici?

BISERICĂ: Despre o cheie.

CRISTESCU: Ce fel de cheie?

BISERICĂ: Franceză.

CAVAFU (*tot timpul cu duhul blîndeții*): Dar ce fel de cheie franceză?

BISERICĂ: Fără ghivent.

CRISTESCU: Ei, ia uită-te dumneata, încă o dată, bine. Cu ce seamănă?

BISERICĂ: Da, frate, aveți dreptate. Să juri că-i a mea.

CAVAFU (*șoptit, celorlalți*): Are un curaj, de m-a speriat!

CRISTESCU: Și de Ionescu-Perjoiu spui că n-ai auzit?

BISERICĂ: De când sînt. Noroc că n-a trecut omu' pe-aici, că altfel cine știe în ce belca îl vîram. Ziceam că s-a luat după mine.

CRISTESCU: Cum?

BISERICĂ: Da... Ziceam că s-a luat după mine.

CAVAFU: S-a luat după dumneata!

CRISTESCU: Cine, Ionescu?

CAVAFU: Ionescu-Perjoiu?

BONTAȘ: Dumitru Ionescu-Perjoiu?

TOMA: Păi, dumneata știi cine-i Ionescu-Perjoiu?

CRISTESCU: Întreabă-l pe dumnealui.

CAVAFU: Cinci ani liceul...

CRISTESCU: Cinci ani facultatea...

CAVAFU: Cinci ani în lagăr... Nedespărțiți... Am dormit într-un pat cu el.

CRISTESCU: Absolvent de la Charlottenburg...

BISERICĂ: I-auzi?!

BONTAȘ: O glorie a științei noastre!

BISERICĂ: Nu mai spune!

TOMA: Unul din cei patru... (*Către Cavafu.*) Patru, sau cinci?

CAVAFU: Cinci...

TOMA: Unul dintre cei cinci autori ai enciclopediei... *Carlota Traktorenburg*,...

BISERICĂ: Capabil om. Atunci, ce i-o fi venit să se bage-n cheia mea?

CRISTESCU (*energic, prevestitor de furtună*): Povestea asta, tovarășe dragă, o s-o limpezim noi. O să vedem noi cine s-a băgat, și cum...

BONTAȘ: C-avem și noi antenele noastre. (*Și-i ia ventilatorul de pe masă.*)

TOMA: Las', că cercetăm noi.

BISERICĂ (*vrea să se așeze*): Ce vreți să spuneți?

CAVAFU: Luați-i scaunul.

BISERICĂ: Tovarășe, eu...

CAVAFU: N-ai cuvântul. Ce-ai făcut dumneata e un fapt incalificabil.

TOMA: Și se lega de noi... Unde-i hîrtia de calc? Dă hîrtia de calc înapoi!

CRISTESCU: Ce-ai făcut dumneata e un fapt fără precedent.

BISERICĂ: Eu? Dar ce-am făcut? Spuneți, ce-am făcut? M-am zbatut, m-am trudit... Am făcut o cheie... Cum m-a dus pe mine capul.

MARIA (*lui Cristescu*): Tovarășe inginer, poate că e totuși o coincidență... Nu știu unde am citit că doi oameni de știință...

CAVAFU (*ironic*): Coincidență: doi oameni de știință, Ionescu-Perjoiu și Spiridon Biserică!...

CRISTESCU: În sfârșit, n-are rost să intrăm în amănunte. (*Solemn.*) Noi vom aduce cazul la cunoștința organizației de partid și a conducerii întreprinderii. Până atunci, tovarășe Biserică, față de noua situație în care te găsești, eu te sfătuiesc ca să te gîndești și să explici — nu nouă, altora, că dumneata tot aștepti raidul — cum de s-a nimerit ca invenția dumitale să fie la fel cu a tovarășului Ionescu-Perjoiu...

CAVAFU: Și acum, altceva...

CRISTESCU: A, da. Fiindcă întreprinderile noastre au fost onorate să execute inovația inginerului Perjoiu, fă bunătatea și suspendă, deocamdată, cercetările dumitale științifice, treci în atelier și execută neîntîrziat, dar neîntîrziat, prototipul. (*Își rotește privirea prin încăpere.*) Mai e ceva? (*Fiindcă i-a șoptit Cavafu la ureche.*) Evident! Tovarășă Margareta, bați la mașină: „Tovarășul Biserică trece înapoi în producție“. (*Ritos.*) „Tovarășul Biserică nu mai face parte din comisia de inovații.“ Tovarășii Cavafu, Bontaș, Toma, Margareta și Maria merg cu mine la tovarășul director, să raportăm.

CAVAFU (*vigilent*): Trebuie să rămînă cineva aici.

CRISTESCU: Just. (*A rotit din nou o privire; Mariei.*) Rămîi dumneata.

(*Au ieșit. Biserică începe să-și strîngă lucrurile. Maria stă și-l urmărește mută. Biserică a terminat, și-a adunat ce-i al lui, se pregătește să plece.*)

MARIA: N-ai uitat nimic?

BISERICĂ (*în timp ce se îndreaptă spre uşă*): Nimic.
MARIA: Ba da.

BISERICĂ: Ce?

MARIA: Să-mi spui bună ziua. (*Biserică a rămas în mijlocul odăii. După o scurtă pauză.*) Eşti trist.

BISERICĂ: Păi, cum să nu fiu? (*Cu parafon*). De ce m-au ținut nemernicii ăştia atîta vreme? Ca să mi-o ia altul înainte? Să mă mai scoată şi vinovat...

MARIA: Şi ce importanţă are? Crezi că mie mi-e uşor? M-au adus aici ca să zvîrle praf în ochii oamenilor: promovăm cadre tinere. Şi ce fac? Stau şi... zac. Zac, dar aştept... (*Pauză.*) Nu vrei să aştepţi cu mine?

BISERICĂ: Mă vezi amărît, şi-ţi baţi joc de mine...

MARIA: Eu? Auzi, Spiridoane?... Sau, cum îţi ziceau ție în familie?

BISERICĂ: Nu v-am spus că n-am avut?

MARIA: Eu o să-ţi spun: Spiridonică... Vrei?

BISERICĂ: Vreau.

MARIA: Dar să mă ascuţi... Să nu pleci de aici... Să mă aştepţi... (*Iese repede.*)

(*Pauză. Sună telefonul.*)

BISERICĂ (*la telefon*): Nu, nu e nimeni. Sînt plecaţi toţi... Cine vrei să fie aici? Un om străin de cabinet... (*Intră secretarul organizaţiei de partid.*)

IONESCU: A venit tovarăşa Maria la mine. Dar ce e, ce s-a mai întîmplat?

BISERICĂ: Nu ți-a spus?

IONESCU: Nu. Ia zi!

BISERICĂ (*intrînd direct în subiect*): Ascultă, nene Mitică, dumneata crezi că eu aş fi în stare să fur munca cuiva?

IONESCU: Cine spune asta?

BISERICĂ: Sînt cu omul ăla?...

IONESCU: Cine spune asta?

BISERICĂ: Cavafu.

IONESCU: Cavafu? Păi, ăsta minte și cînd recunoaște că e mincinos. ăsta e în stare să-ți spună și adevărul, numai ca să te înșele.

BISERICĂ: Dar și inginerul-șef...

IONESCU: Păi, tu nu știi cum îl duce Cavafu de nas? Dacă are guturai Cavafu, strănută Cristescu... Îți faci gînduri de pomană.

BISERICĂ: Nu-i așa, că sînt fapte, dovezi... Vorba aia: „Actele vorbește“! A descoperit-o altul înaintea mea.

IONESCU: Ce a descoperit, omule?

BISERICĂ: Cheia. Uite-i planurile aici.

IONESCU: Ce tot vorbești? *(Se uită și el în dosar.)*
Și cum sînt planurile, bune?

BISERICĂ: Bune. Acù, ce să mai spun? Dacă-s bune, îs bune.

IONESCU: Ei, fir-ar a naibii de istorie! Dacă te țin belferii ăștia de șase luni...

BISERICĂ: De opt. Sînt necăjit rău...

IONESCU: Muncește omu', își sparge capul...

BISERICĂ: Și s-alege praful...

IONESCU: Ei, dar ia să stăm noi, să ne gîndim și altfel. Tu de ce-ai făcut inovația asta?

BISERICĂ: Cum de ce? Că-i bună.

IONESCU: Va să zică, nu te-ai gîndit la bani...

BISERICĂ: La ce bani?

IONESCU: La recompensă.

BISERICĂ: Nu m-am gîndit în viața mea.

IONESCU: Dar la glorie, să fii celebru...

BISERICĂ: Cum vine asta?

IONESCU: Să scrie pe fiecare cheie: „Patent Biserică“.

BISERICĂ: Nu-mi trebuie, nene... Cesînt eu, „Yale?”

IONESCU: Atunci, bine, e c-o avem. Bine că s-a făcut. Da' pe mine altceva mă pune pe gînduri: că te învinuiesc ăştia de aici. Ascultă, frate Biserică, mie poţi să-mi spui: te-ai sfătuit cu cineva?

BISERICĂ: Nu m-am sfătuit cu nimeni.

IONESCU: Ți-a arătat careva vreo schiță?

BISERICĂ: N-am văzut, nene Mitică.

IONESCU: Te-a ajutat cineva? Te-ai uitat prin vreo revistă?

BISERICĂ: Nu, tovarășe. Mi-a venit așa, din capul meu. Ziceam, cum să fac, cum să dreg să scăpăm de beleaua aia de ghivent, că mereu se strică și se pierde vreme...

IONESCU: Atuncea, ia stai, s-o luăm altfel: ai vorbit cuiva de inovația asta? Ai arătat desenele? C-așa-i omul nostru, trîncănește cîteodată.

BISERICĂ: Nuuu, nene Mitică. Nu e ce te gîndești dumneata. Cine a făcut inovația asta e om mare.

IONESCU: Serios?

BISERICĂ: A învățat la Charlottenburg. Îl știe Cavafu bine, c-a dormit cu el într-un pat.

IONESCU: Și cum îi spune ăstuia?

BISERICĂ: Ionescu. Ionescu-Perjoiu. Dumitru Ionescu-Perjoiu.

IONESCU (*izbucnește într-un rîs homeric*): Cum, mă? Eu am dormit cu Cavafu într-un pat?

BISERICĂ: Nu. Ionescu-Perjoiu a dormit.

IONESCU: Păi, eu sînt Ionescu-Perjoiu.

BISERICĂ: Lasă-mă, nene, cu glumele astea. Cum ai să fii dumneata Ionescu-Perjoiu?

IONESCU: Da' pe mine cum mă cheamă?

BISERICĂ: Nea Mitică.

IONESCU: Și mai cum?

BISERICĂ: De la Ajustaj.

IONESCU: Da' pe nume, pe nume cum îmi zice? Uite
buletinul: Dumitru Ionescu-Perjoiu.

BISERICĂ: Ce, dumneata ești inventator?

IONESCU: Nu, tu ești inventator.

BISERICĂ: Da' pemei-mă cheamă Biserică. Spiridon
Biserică. Eu sînt Spiridon Biserică... (*Alin-
tîndu-se.*) Spiridonică...

IONESCU: Nu. Tu ești Ionescu-Perjoiu.

BISERICĂ: Parcă spuneai că dumneata ești Ionescu-
Perjoiu...

IONESCU: Nu. Tu ești Ionescu-Perjoiu.

BISERICĂ: Lasă-mă, neică, ce, eu nu mai sînt eu?
După ce am pierdut inovația, vrei să-mi pierd
și numele? Atîta îmi mai trebuie, să mai ajung
să umblu după acte...

IONESCU: Mă Biserică, ascultă aici: ce s-a întîmplat
acum trei săptămîni?

BISERICĂ: Te-a ales pe dumneata secretar.

IONESCU: Și cîteva zile după?...

BISERICĂ: Nu știu.

IONESCU: Am fost eu la București?

BISERICĂ: Ai fost.

IONESCU: Da' înainte de a pleca, ce s-a petrecut?

BISERICĂ: Nu știu.

IONESCU: Mi-ai dat mie dosaru' tău, așa e?

BISERICĂ: Așa.

IONESCU: Ca să-l duc la minister. Și l-am dus.
L-am arătat ministrului și i-am spus: „Uitați
ce-a lucrat un om de la noi. Acu', eu nu știu
dacă e bun, ori nu. Dar un lucru știu: că-l
plimbă inginerii noștri de opt luni și nu-i
dau nici un rezultat. Examinați voi propu-
nerea, și dacă o găsiți bună, proiectați-o fru-
mos și trimiteți-o la uzina noastră, să-i facem
noi prototipul.” Înțelegeți?

BISERICĂ: Ne-ne-ne... Dumneata mă păcălești.

Atuncea, de ce e semnat Perjoiu?

IONESCU: La registratură. Trebuia să dau un nume.

BISERICĂ (*luminat*): Cum, atunci... proiectul ăsta frumosu' e al meu?

IONESCU: Al tău, mă Biserică!

BISERICĂ (*repezinându-se la proiectul venit de la București*): Al meu ești, puiule? Al meu ești, suflete? Păi, de ce nu spui, ce taci ca prostul? Ai venit acasă la tata? Ia uită-te la el! A venit în hainenoi. Atunci, vorbește, spune și tu ceva... (*Lui Ionescu.*) Și spune-le și dumneata, nene Mitică, ăstora, adevărul, c-au scos untu' din mine.

IONESCU: Taci, Biserică, cum o să le spunem? Ăștia n-așteaptă raidul? Lasă-i s-aștepte. Le spunem când ne vine nouă bine la socoteală. Ne-am înțeles, Spiridoane? Nici un cuvânt!

BISERICĂ: Să mă tragi în țepă! Da' ce sînt eu? Lăudăros, farfara, gură-spartă? (*Repezinându-se din nou la dosar.*) Păi, dacă-i așa, stai, suflete, să te aranjeze tata cum e mai bine. (*Oprindu-se la o planșă.*) Nu așa, păpușică, aici nu mai e bine. He-he, am schimbat. (*Către Ionescu.*) Zilele astea am făcut și o perfecționare. Vezi asta? (*Îi arată ceva în planșă*). Nu mai e bună. (*Ia o gumă și șterge*). Aici torn altfel. Așa... Aici schimb, nu mai pun șurub, că nu ține. He-hei, partea asta e învechită, s-a dus, să fii dumneata sănătos... (*Rupe o filă.*) Aici înlocuiesc. Intră asta. (*Și bagă un desen din proiectul de pe masă.*) Fac o cheie, să se ducă buhu'!...

(*Se deschide ușa și intră Cristescu, urmat de Cavafu, Bontaș, Toma și Margareta.*)

CRISTESCU: Uite-l pe tovarășul secretar. Ai auzit
ce s-a întâmplat?

IONESCU: Am auzit.

CAVAFU: Ei, ce spui?

IONESCU: Afurisită istorie.

CRISTESCU: Trebuie să stăm de vorbă. Hai, tova-
rășe Biserică, ce mai aștepti? Cel puțin acum
ia-ți sarcina în serios. Fă prototipul cât mai
bine, să-ți mai speli din păcate.

IONESCU: Și repede, Biserică, repede...

BISERICĂ: Îl fac, cum să nu-l fac... Am și început
să-l fac. Că și acum tot la asta lucrez.

CAVAFU (*lui Cristescu*): Mă uluiește cum știe să
se prefacă!

BONTAȘ (*lui Toma*): Moare de gelozie, și nici
n-arată!

IONESCU: Punc suflet, Biserică...

BISERICĂ: Pun, nene, pun tot...

CAVAFU (*lui Cristescu*): Joacă un teatru, de m-a
speriat.

BISERICĂ: Fac o cheie, de-o să mă sărute Perjoiu
pe amândoi obraji...

(*Rupe o filă din dosarul lui Perjoiu, o ghemuiește și o
aruncă la coș.*)

CAVAFU: Stai! Ce-ai rupt acolo?

BISERICĂ: O schiță care nu mai trebuie.

CRISTESCU: Din „dosarul Perjoiu“?

BISERICĂ: Sigur... Păi, aici nu mai fac așa. Schița
asta nu mai e bună. Aici am modificat... torn
altfel. Păi ce, eu am dormit zilele astea?

CRISTESCU (*nu-și crede urechilor*): Ai modificat
proiectul lui Perjoiu?

BISERICĂ: Și încă cum!...

CRISTESCU: Te-ai atins de schițe?

CAVAFU: Ce-ai făcut, nenorocitele? Ai distrus planurile?

BISERICĂ: N-am distrus, am perfecționat.

CRISTESCU: Ai perfecționat?! Cine? Dumneata? Pe Ionescu-Perjoiu? Spiridon Biserică l-a perfecționat pe Dumitru Ionescu-Perjoiu!... Unde-i schița originală?

BISERICĂ: Una am rupt-o, și una-i aici. (*O scoa'te din coș.*)

CRISTESCU: Ai rupt „dosarul Perjoiu“?! Te-ai nenorocit!

CAVAFU: Ocna te mănîncă.

CRISTESCU: Ai văzut ce-nseamnă că fim orbi și cu ochii legați? Nu trebuia să-i încredințăm lui să execute prototipul. (*Lui Cavafu.*) Dumneata cu ideea...

TOMA: De ce ai rupt proiectul, nenicule?

BONTAȘ: Din invidie... Eu mi-am dat seama numai-decît.

CAVAFU: Din răzbunare.

TOMA: Sau poate că te gîndeai să colaborezi cu Perjoiu?! Să împarți recompensa?!

BISERICĂ: Să vă spun... Să vă explic...

CRISTESCU: Ce să explici? Nu punem mîna pe proiect!

BISERICĂ: Fac un prototip!...

CAVAFU: Ce prototip? Care prototip? După care proiect?

BISERICĂ: Știu eu.

CAVAFU: Ce știi? Știi să distrugi, să sabotezi...

CRISTESCU: Uite cînd se întîmplă toate: tocmai cînd stă să pice raidul...

CAVAFU: Să pice, să vină toată lumea să vadă...

BISERICĂ: Lăsați-mă, că fac o cheie!...

CAVAFU: Nu pune mîna pe dosar!...

IONESCU: Poate că, totuși, reușește să reconstituie planurile...

CAVAFU: Cine?... El?... Biserică?... Biserică să reconstituie planul lui Ionescu-Perjoiu?... Păi, dumneata știi cine-i Ionescu-Perjoiu?

IONESCU: Știu... Adică, nu știu... Acum am aflat.

CRISTESCU: Ce ne facem, tovarășe?

TOMA: Ce ne facem, nenicule?

CAVAFU: Nu există decît o singură soluție...

TOMA: Să scriem un proces-verbal...

CRISTESCU: De asta ne arde nouă acum, de scriptologie?

TOMA: Să dăm o telegramă la București.

BONTAȘ: Să telefonăm la București.

MARGARETA: Să-l chemăm pe Ionescu-Perjoiu.

IONESCU: Bună idee! Să vină Ionescu-Perjoiu!

CRISTESCU: Nu există altă ieșire. (*Solemn, definitiv, marțial.*) Tovarăși, asta e : nu mai lucrăm nimic. Se suspendă tot. Cavafule, telefonează la minister. Îl așteptăm pe Ionescu-Perjoiu!...

IONESCU: Perfect: să vină Ionescu-Perjoiu!

TOTI (*aproape în cor*): Să vină Ionescu-Perjoiu!

C O R T I N A

ACTUL III

Același decor. Cîteva zile mai tîrziu, într-o dimineață însorită.

IONESCU (*străbătînd cabinetul pustiu, deschide ușa bibliotecii. La o masă, Biserică*): Aici erai, Biserică?

BISERICĂ: Aici, nene, unde să fiu? La planșetă, dincolo, n-am voie să stau, de strung n-am voie să mă mai aproprii, stau cuminte și citesc, pînă-mi fug literele pe dinaintea ochilor. (*Amar, greu*). Cît mai durează, nene?

IONESCU: Ai răbdare.

BISERICĂ: Răbdare, dar pînă cînd? Rîde lumea de mine, m-arată cu degetul, zice: „Uite-l pe Biserică, ăla cu cheia...” Spune-le, frate Mitică, adevărul!

IONESCU (*neînduplecat*): Să vină Perjoiu!

BISERICĂ (*gata să-și iasă din pepeni*): Care Perjoiu, tovarășe, că-ncep să mă iau și eu de gînduri.

IONESCU: Nu știu. N-au telegrafiat la minister? (*Îndărătnic.*) Să vină Perjoiu.

BISERICĂ: M-am lămurit: paște, murgule, iarbă verde... Ce fac, nene?

IONESCU: Am eu socotelile mele. Mă, frate Spiridoane, tu ai băgat de seamă cum se vîră

șoarecii de cîmp în șanțuri? Bagă trupul și lasă coada afară...

BISERICĂ: Și ce are a face coada lor cu cheia mea?

IONESCU: N-are cu cheia, are cu Cavafu... Dar lasă asta. Spune, mai bine: tu cum stai? Faci prototipul? De cît timp mai ai nevoie?

BISERICĂ: Să muncesc liniștit, cîteva ceasuri, și termin. Dar vezi că lucrez hoțeste. Pe-ascuns. Aștept să plece schimbul, ca să mă aproprii de strung. Azi-noapte, ori a fost, ori mi s-a părut mie, parcă m-a urmărit cineva...

IONESCU: Cine să fie? Ți s-a năzărit.

BISERICĂ: Și eu zic. Dar cum să nu mi se năzare, dacă nu văd înaintea ochilor decît chei? Cît o mai merge așa, nene?

IONESCU: Lasă-i să fiarbă în zeama lor. Așteaptă.

BISERICĂ (*împăcat și cuminte*): Bine, dacă spui dumneata, atunci îl aștept pe Perjoiu.

IONESCU: Dar nici așa, să-l aștepți cu mîinile în sîn... Zici că dacă mai apucaî, azi-noapte, cîteva ceasuri, terminai?

BISERICĂ: Terminam.

IONESCU (*trece la telefon*): Gămălie?... Da, mă, eu sînt. Haralamb e pe acolo?... Ia trimite-l pînă la cabinetul tehnic. Da' să intre prin bibliotecă. (*Închide telefonul.*) Ce, n-avem noi oameni să ne ajute?

BISERICĂ: La ce?

IONESCU: Îi explici cu de-amănuntul ce să facă.

BISERICĂ: La cheie? Știe el. Acù, cine nu știe în fabrică de cheia mea? (*Intră Haralamb.*)

IONESCU: Măi Haralamb, trebuie să facem ce-om face, să terminăm astăzi prototipul lui Biserică. Dar vezi că el n-are voie să se apropie de strung cît e în anchetă. Cum o întoarcem?

HARALAMB: Păi, să pun eu mîna.

IONESCU: D-aia te-am chemat. Ia stați voi de vorbă, și scoateți-o la căpătii. Da' repede. Că, vorba aia, dacă pică Perjoiu, să nu ne facem de rîs. Și secret. (*Biserica și Haralamb intră în bibliotecă. Ionescu rămîne în cabinet. Intră Toma, încărcat pînă peste cap cu un teanc de dosare*). Ce faci, Toma? Zi, activezi, activezi?

TOMA: Ce să-ți spun, nenicule, să nu-i dea Dumnezeu omului cîte dosare poate să înregistreze. Au aprobat inginerii șase propuneri, și, acum, cîte zici că ne-au venit? Optzeci.

IONESCU: O să ai de lucru, o să ai ce amîna.

TOMA: Ferit-a sfîntul! Nu mai amîn, să mă picii cu ceară. (*Către Maria, care trece cu un teanc de dosare*.) Ce faci, Mario, proiectezi? (*Lui Ionescu*.) Numai cu ea am rămas.

IONESCU: Dar Bontaș unde e?

TOMA (*grav*): Scos din muncă.

IONESCU: Ce vorbești?! Și ce însărcinare are?

TOMA (*profund convins*): Raidul. Umblă după el, și-i urmărește traseul. Și-a luat și bicicletă. Stai, c-a făcut Bontaș o hartă. Urmărim raidul pe hartă cu stegulețe. Și cu raidul ăsta ce-o fi, nenicule? Uite așa șerpuiește pe lîngă noi. A fost coala, la „Fusul roșu”. Ziceam că vine încoace. Aș! A trecut la „Metalul”, tocmai la dracu-n praznic! D-acolo, unde crezi c-a sărit? N-o să-ți dea prin minte: la „6 Martie”!

IONESCU (*cu o ironie pe care Toma n-o prinde*): Să știi că ne ia prin învăluire.

TOMA: Așa ziceam și eu. Dar atunci, după ce a fost la „6 Martie”, trebuia să vină încoace, la noi. Ori la „Aparatajul”. De ce-a zburat tocmai la „Tudor Vladimirescu”? Că-l derutează și pe Bontaș. (*Intră Bontaș*.)

IONESCU: Unde sînt acuma, Bontaș?

BONTAȘ: La „Oțelăriile noi“.

TOMA (*cu ochii pe hartă*): Iar s-au apropiat...

CRISTESCU (*intrînd; sumbru*): A sosit ceva?

TOMA: Nimic.

CRISTESCU: Vreun telefon?

TOMA: Nimic.

CRISTESCU: Corespondență?

TOMA: Nimic.

CRISTESCU (*lui Ionescu*): Ce spui, ce dezastru pe capul nostru?...

TOMA: (*senin*): Ce dezastru, tovarășe inginer? Nici un dezastru. Muncește oamenii? Muncește... (*Că s-o repare, în fața privirii asasine a lui Cristescu.*) Dumneavoastră... tovarășul inginer Cavafu... Muncește toți...

BONTAȘ (*altul care calcă în străchini*): Nu s-a întîmplat nimic. Garantez eu. Am eu...

CRISTESCU: Să nu mai aud că ai antene, că nu știi ce fac. (*Funebru.*) S-a întîmplat ceva.

TOMA: Se poate...

CRISTESCU: Și încă ceva grav.

BONTAȘ: Asta așa e: dacă s-a întîmplat ceva, e grav.

CRISTESCU: Ce vreți să-mi spuneți: e firesc?...

BONTAȘ: Nu e, tovarășe inginer-șef, nu e de loc!

CRISTESCU: Cîte zile sînt de cînd am dat telegrama după Perjoiu?

TOMA: Să ne uităm în condică. (*Consultă un registru.*) Marți, zece.

CRISTESCU: Și azi sîntem în paisprezece.

BONTAȘ: Exact: sîmbătă, paisprezece.

CRISTESCU: Și nici un semn de viață... Să facem o socoteală...

TOMA: Să zicem că face telegrama două zile...

CRISTESCU: Cum?

BONTAȘ: Dacă a plecat cu personalul, face, tovarășe inginer-șef, face și trei... (*Intră Cavafu.*)

CRISTESCU: Ce-i nou, Cavaful?

CAVAFU: Nimic.

CRISTESCU: Îți place?

CAVAFU: Nu mai înțeleg nici eu.

TOMA: Dacă s-a îmbolnăvit Perjoiu?

CRISTESCU: Mușcă-ți limba.

BONTAȘ: Dacă e în străinătate?

CAVAFU: Asta ar putea fi o ipoteză.

BONTAȘ (*triumfător; lui Toma*): Vezi?

CRISTESCU: Și nu ți-ar fi spus dumitale că pleacă?

CAVAFU: Sigur. Exclus.

TOMA (*triumfător; lui Bontaș, cu același gest elocvent la cap*): Perpetuum...

CRISTESCU: Să fi aflat ce s-a întâmplat aici?

CAVAFU: Ce?

CRISTESCU: Chestia cu Biserică...

CAVAFU: Care chestie?

CRISTESCU: Cu plagiatu'...

CAVAFU: A, cu plagiatu'? Se poate...

CRISTESCU: S-a supărat omul, și gata.

TOMA (*cu ochii la cer*): Ah, Biserică, nu-mi pici mie o dată în mână...

CRISTESCU: Asta ne mai lipsea... Unde-i raidul, Bontaș?

BONTAȘ: La „Oțelăriile noi”.

CAVAFU: Ai simțit ceva?

TOMA: Nu suflă nimeni nici o vorbă. Atît știu că sînt trei: doi lungi și unul mic și borșos la mijloc.

CRISTESCU: Azi-mîine, pică și aici.

BONTAȘ: Mîine.

CRISTESCU: De unde știi?

BONTAȘ: Mi-a căzut pagubă în cafea.

TOMA: Pleacă de-aici, cobe!

CRISTESCU (*confidențial*): Sîntem în aer, Cavafule, ascultă ce-ți spun eu... (*Mai tare*). Dacă s-a su-părat Perjoiu și ne retrace prototipul?...

BONTAȘ: Nu există, tovarășe inginer, ce naiba, aveți încredere. Am eu... (*A văzut privirea lui Cristescu.*) Nu, că n-am! Dar o fi Perjoiu ocupat...

TOMA: Las', că știu eu ce ocupați sînt dumnealor, ăștia, de la București. Să vină la noi să vadă ce înseamnă să n-ai un moment liber. Ce treabă are Perjoiu ăsta? Să facă invenții... Mare brînză...

IONESCU: Poate că are, totuși, și o altă muncă...

CAVAFU: Ce muncă?

IONESCU: O muncă politică. Dacă ă, să zicem, secretar al unei organizații de partid? Nu poate să fie?

BONTAȘ: Poate.

IONESCU: Dacă, așa cum stau eu în cabinetul ăsta, stă și el pe undeva, și cine știe ce are pe cap? Buclucuri. Gură-cască...

TOMA: Derbedei...

CAVAFU: Fugi, domnule, d-aici... Acù, vrei să mi-l prezinți mie pe Perjoiu?! Bine am ajuns...

CRISTESCU: Un singur lucru nu înțeleg: de ce nu dă un semn de viață?... Ce-ai acolo, Toma?

TOMA: Corespondența. Acù a adus-o.

CRISTESCU: E ceva?

TOMA: Nimic. Trei telegrame.

CAVAFU: Și stai cu ele în brațe....

BONTAȘ: Ce stai, nene?

TOMA: Nu stau. Pofțiți. (*I le dă lui Cristescu.*)

CRISTESCU: Să vedem de unde sînt... Ministerul!

TOMA: Ministerul?

BONTAȘ: Ministerul! N-am spus eu? Nu mă înșală pe mine antenele... E bine...

CRISTESCU: Să vedem data: „București, unsprezece pe patru, cincizeci și patru“. Când a fost asta?

TOMA: Miercuri.

CRISTESCU: În câte?

BONTAȘ: Unsprezece pe patru.

CRISTESCU: Exact. (*Citind, plin de emoție.*) „Răspuns telegramă. Stop. Perjoiu absent minister“.

BONTAȘ: Nu v-am spus eu? „Absent minister“. E în străinătate... Antenele mele, săracele.

CRISTESCU: „Absent minister“. Ce ne facem, Cavaful? Sîntem în aer. Să vedem de cînd e asta... „București, doisprezece pe patru, cincizeci și patru“... (*Citind.*) „Completare, telegramă anterioară. Stop. Perjoiu fost minister, plecat. Stop. Răspundeți urgent stadiul actual prototip“...

CAVAFU: A plecat Perjoiu de la minister? Cum a plecat? Cînd a plecat? De ce a plecat?

CRISTESCU: Spune clar: „Plecat minister“, și dumneata nu știi nimic.

CAVAFU: Nemaipomenit! A plecat Perjoiu de la minister, și eu habar n-am! Ce se întîmplă pe lumea asta, tovarăși?

CRISTESCU: Să o vedem pe a treia... Dar un lucru nu înțeleg eu: de ce a adus telegramele astea toate odată, azi?

IONESCU: Le-o fi lăsat să se adune mai multe, să facă un singur drum... Vreo inovație la P.T.T.

TOMA: E valabil.

CRISTESCU: Să vedem ce spune aici.

CAVAFU: Tot ministerul?

CRISTESCU: Tot. „București, treisprezece a patra, cincizeci și patru. Completare la telegrama precedentă. Stop. Perjoiu fost minister, plecat uzină. Raportați extremă urgență. Ministerul face din realizarea prototipului Perjoiu o

chestiune de onoare ce cade în sarcina întregului colectiv. Trăiască lupta pentru pace!"

BONTAȘ: Ura!

CRISTESCU: Ei, vă place, tovarăși? Ce-ați rămas așa? Sau v-a luat Dumnezeu auzul? ! (*Citind din nou.*) „Perjoiu fost minister, plecat uzină!"

BONTAȘ: „Plecat uzină"? Dar nu ajuns uzină...

TOMA: Păi, cum o să ajungă, dacă abia a plecat?

CAVAFU : De când e telegrama?

CRISTESCU: „Treisprezece a patra, cinezeci și patru". Când a fost treisprezece a patra, cinezeci și patru?

BONTAȘ: Vineri.

CRISTESCU: Când a fost vineri?

BONTAȘ: Ieri.

CRISTESCU: Asta înseamnă că sosește azi.

BONTAȘ: Azi?

TOMA: Azi.

IONESCU: Azi, cu acceleratul... (*Consultându-și ceasornicul.*) Peste treizeci și cinci de minute, Perjoiu va fi aici.

CAVAFU: Și noi, complet nepregătiți.

BONTAȘ: Să mergem la gară.

CRISTESCU (*lui Cavafu*): Să mergem la gară?

CAVAFU: Nu, la gară, nu, să nu ne creadă servili.

CRISTESCU: Evident... Nici o gară.

TOMA: Să trimitem măcar mașina la tren.

CRISTESCU: Asta, da. Telefonează.

TOMA (*la telefon*): Alo, garajul? Să plece mașina tovarășului inginer-șef la gară. Acù, fulger!

CRISTESCU: Când o fi la poartă, să ne anunțe, să-i ieșim în întâmpinare.

TOMA (*la telefon*): Când trece mașina tovarășului inginer-șef pe la poartă, telefonați... Nu acum. Când s-o întoarce.

CRISTESCU: Nu ne-am gîndit unde o să-l găzduim.
Eu l-aş lua la mine, dar nu vreau să se spună
că fac familiarisme...

CAVAFU: Just!

CRISTESCU (*lui Cavafu*): Cear fi să-l iei la dumneata?

CAVAFU: Exclus! Dacă n-ar veni aici cu treburi,
nici bună ziua nu i-aş da...

CRISTESCU: De ce, Cavafule?

CAVAFU: Nu mă întrebaţi... Chestiuni intime...
Şi dureroase...

CRISTESCU: Sper că n-o să-i aduci aminte...

CAVAFU: Ferească Dumnezeu!... Serviciu-i serviciu...
Mă fac că nici nu-l cunosc... Să fim principiali,
tovarăşi...

CRISTESCU: Principiali, principiali, dar unde-l cul-
căm?

TOMA: La hotel... nu şade frumos.

BONTAŞ (*pe gînduri*): Să tragă la uzină, la
vilă?

CRISTESCU: Dacă vine singur, merge... dar dacă
vine cu nevastă-sa?

IONESCU: Lăsaţi, că-l iau la mine.

CRISTESCU: Ai loc?

IONESCU: Unde dorm eu, o să doarmă şi Perjoiu.

TOMA: Da' Perjoaica?

CAVAFU: Las', că ştiu eu cum locuieşti. Nu te su-
păra... Nu face de Perjoiu.

BONTAŞ: Tot mai bine e aici, în uzină.

TOMA: Facem o curăţenie exemplară...

CRISTESCU: Aduc aşternut şi nişte covoare de
acasă...

BONTAŞ: Eu îi pun ventilatorul...

CRISTESCU: Ascultă, Bontaş, să n-aud că i-ai pome-
nit lui Perjoiu de ventilator, să ne faci de rîs,
că eu, care în viaţa mea n-am omorît o muscă,

fac moarte de om. (*Lui Toma.*) Ia-i ventilatorul, și închide-l la mine în birou.

BONTAȘ: Nu, că-l duc în bibliotecă.

CRISTESCU: Telefonează la mine acasă, după covoare. Alea două mari, persane. Să trimită și ceva argintărie,

TOMA (*la telefon*): Din dispoziția tovarășului inginer-șef, aduceți așternut, covoarele persane și argintăria... Toată... Pe jos, pe sus, cu ce aveți... Și sofaua? (*Lui Cristescu.*) Și sofaua? (*La telefon.*) Și sofaua! Și sofaua! (*Închide telefonul; lui Cristescu.*) Cam toantă, femeia dumneavoastră de serviciu.

CRISTESCU (*senin*): Nu, că n-am femeie de serviciu.. Era nevastă-mea.

TOMA (*electrocutat*): Vă rog să mă scuzați.

CRISTESCU: Altceva: aici, când o veni, îl primim cu oarecare festivitate? Sau, așa, tovarășește?

IONESCU: Eu zic să-l primim ca pe o cunoștință veche...

CRISTESCU: Crezi că a auzit de noi?

IONESCU: Vai de mine!... Sînt singur că vă cunoaște Perjoiu ca pe buzunarul lui...

CAVAFU: Și atunci, vorba aia, să ne batem pe burtă!... Nu, tovarăși, să fim principiali. Eu, de pildă, vă făgăduiesc nici să nu-i amintesc că-l cunosc. Și sînt sigur că Perjoiu o să procedeze la fel... Totuși, momentul e pea important... Ce, vine un Ionescu oarecare?

CRISTESCU: Ce propui?

CAVAFU: Întîi, niște flori...

CRISTESCU: Just! Flori în tiplă, asta neapărat.

CAVAFU: Un buchet dumneavoastră, din partea cabinetului, unul Maria, din partea tinerețului, și poate unul (*arătîndu-l pe Ionescu*) dumnealui.

IONESCU: Eu nu-i dau flori lui Perjoiu, ăsta, nici să-l văd lat.

CAVAFU: Mă rog, te privește... *Secundo*, cuvîntul de bun sosit. (*Către Cristescu*). Dumneavoastră. Scurt. Cîteva idei, dar esențiale. Importanța tehnicii noi... Rolul intelectualului... Sporirea productivității muncii... Scăderea prețului de cost...

BONTAȘ: Și lupta pentru pace.

CAVAFU: Asta, ca încheiere... (*Recapitalînd.*) Va să zică, așa: flori, discurs... A! da, Toma, dă fuga la Cociașu: cînd o intra mașina pe poartă, să scoată fanfara: marșul! (*Toma a ieșit ca o vijelie. De asemeni se îndreaptă spre ieșire și Ionescu.*)

CRISTESCU (*lui Ionescu*): Dar unde pleci?

IONESCU: Să-mi iau și eu măsurile mele.

CRISTESCU: Dar te întorci? E bine să fii aici cînd o veni Perjoiu.

IONESCU: Se poate?! Tocmai eu să lipsesc?! (*Iese.*)

CRISTESCU (*lui Tache Imireanu, care a intrat*): Da' ce e, frate Tache, ce intri așa, ca o furtună? Mi-a sărit inima din loc.

TACHE: Umblu după dumneavoastră, tovarășe inginer; de cînd vă caut... Am fost la birou, prîn toată uzina, numai aici nu mi-a dat în gînd să vin. Eu, de fapt, de dimineată trebuia să vă văd. Dar dacă am avut ședință cu Rezervele de muncă, ce puteam să fac? Dar, uitați, pe programul meu scrie: „Inginer Cristescu, ora opt“.

CRISTESCU: Dar ce-i, ce s-a întîmplat? Ceva grav?

TACHE: S-a întîmplat, tovarășe inginer. Nu grav, dar serios. (*Sună telefonul.*) Azi-noapte...

BONTAȘ (*la telefon*): Cu tovarășul Tache? Imediat.

TACHE (*trecînd la aparat*): Nu pot. Taie-mă, spintecă-mă, nu pot. Începeți fără mine, că vin eu...

Sînteți la concluzii? Atunci, trageți concluziile, și iau eu legătura cu tovarășul Moise... Sigur. La douăsprezece și jumătate. (*Închide. Lui Cristescu.*) O să puteți să-mi dați mașina? Că la douăsprezece și jumătate trebuie să fiu pe stadion, la concurs.

CRISTESCU: Ți-aș da-o cu dragă inimă, dar e dusă la gară, după inginerul Perjoiu.

TACHE (*entuziast*): Vine inginerul Perjoiu? Bravo! Dacă țineți o ședință cu el, să mă chemați și pe mine. Vreau neapărat să-l cunosc. Să zicem că astăzi o să-l lăsați să se odihnească, să punem ședința... (*Își consultă, așezat, agenda.*) Ședință, ședință, ședință, ședință, ședință (*a întors multe file*)... ședință — așa... să zicem... pentru mîine la douăsprezece. E bine? (*Fără să mai aștepte confirmarea.*) Atunci, e în regulă. (*Scriind în agenda sa.*) Va să zică, mîine, la douăsprezece, ședință Perjoiu. Bine c-am aranjat-o și pe asta. Dar uitați pentru ce am venit, fraților. Azi-noapte la ora două, dau un ocol pe la strungărie și văd lumina aprinsă. Cine ziceți că lucra? Biserică!

CAVAFU: Biserică?

CRISTESCU: Nu se poate!

TACHE: Ba se poate, tovarășe inginer-șef, că l-am văzut cu ochii mei.

CRISTESCU: Și?

TACHE: M-am întors, să-l aduc pe Tudose Gheorghe, că eram cu el, și am vrut să-l vadă și el, să fie un martor, dar cînd am intrat — m-o fi simțit, nu m-o fi simțit — nu știu ce a făcut, c-a dispărut.

CAVAFU: Bine, dar omul ăsta este... Unde-i Biserică, Bontaș?

BONTAȘ: Unde e, Toma?

TOMA: Un' să fie? La bibliotecă, c-aicea zace, pe capu' meu!

CAVAFU: Cheamă-l!

CRISTESCU: Imediat!

TOMA (*deschide ușa bibliotecii*): Biserică! La tovarășul inginer-șef!

TACHE: Atunci, eu am terminat... Și fug. (*Intră Biserică.*)

CRISTESCU: Că mai ai o ședință. Știu...

TACHE (*de lângă ușă*): Bine că mi-am adus aminte. N-am semnat ultimul proces-verbal al comisiei de inovații.

CRISTESCU: Care a fost ultimul?

TOMA: În care a fost aprobat Biserică. L-am anulat.

TACHE: Atunci, e în regulă. Zbor! (*A ieșit.*)

CRISTESCU (*lui Biserică*): Ia ascultă, Biserică, e-adevărat că azi-noapte, pe la ora două, ai fost la strungărie?

BISERICĂ: E-adevărat.

CAVAFU: Păi, dumneata nu știi că n-ai voie?

BISERICĂ: Ba știu.

CAVAFU: Va să zică, dumnicata sfidezi o hotărîre o dată luată? Dar ce-ți închipui, că noi ne jucăm?

CRISTESCU: Ce interes ai avut să intri noaptea la strungărie?

BISERICĂ: Am avut de lucru.

CAVAFU: Lucru? Ei bine, o să vedem ce „lucrezi” dumneata! Uiți că ești în anchetă?

BISERICĂ: Nu uit, păcatele mele, cum să uit?

CAVAFU: Uiți că, pentru ce-ai făcut dumneata, Perjoiu poate să te urmărească? Știi că vine Perjoiu? (*Cu supremă satisfacție.*) Vine, bibi-cule, vine!

BISERICĂ: Păi, cu ce aștept?

CRISTESCU: Te rog să ne explici ce căutai la strungărie.

BISERICĂ: Nu ți-am spus? Am lucrat.

CRISTESCU: La ce?

BISERICĂ: La cheia lui Perjoiu.

CAVAFU: Ei, vă place? Vă place obrăznicia?

CRISTESCU: Asta s-o spui altora. Nu ți-ai găsit omul. Dar ce-ți închipui că sînt eu? Un gurăcască? (*Trece la telefon.*) Cu tovarășul director... Inginerul-șef Cristescu... Da, tovarășe director... Da. Din nou. Un fapt foarte grav... Sigur. Tot cu Biserică. Iar cu Biserică. A fost găsit azi-noapte în strungărie... Ba da, anchetez. Dă niște explicații fanteziste... Cer să i se interzică intrarea în uzină! Definitiv!

BISERICĂ: Cum?

CAVAFU: Nu mai intri în uzină.

TOMA: S-a terminat!

BISERICĂ: Ce-ai spus?

BONTAȘ: A-nțărcat bălaia.

BISERICĂ: Eu să nu mai intru în uzină? Cine o să mă oprească? Voi? Mă dați afară din casa mea? (*Își iese treptat din fire. Lui Cristescu.*) Mă dai afară pe mine?

CRISTESCU (*bate cu pumnul în masă*): Taci!

BISERICĂ: Nu bate cu pumnul în masă, c-o strici, și te pun s-o plătești. Că-i a mea. Tot ce-i aici e al meu! Și mă doare. Și de dumneata mă doare, c-ai ajuns să te poarte Cavafu de zgardă!...

CAVAFU: Tovarășe inginer...

BISERICĂ: Gura! N-ai cuvîntul! Și de tinemă doare, nu te vezi în ce hal ești? Ai venit la mine ca să împărțim drepturile, ai? Dacă împărțeam eram bun, nu? (*Către Toma.*) Ce te zgîiești

așa la mine, molie mîncată de molii? Inimă
acră! (*Lui Bontaș.*) Și tu ce te hlizești?

BONTAȘ: Nu mă hlizesc, tovarășe consilier-șef.

BISERICĂ: Iar m-ai avansat? Nu pune mîna pe
perie, încă nu m-a numit.

CAVAFU: Dați-l afară!

BISERICĂ: Pe mine?

CAVAFU: Afară din instituție!

BISERICĂ: Pe mine? Păi, s-a născut omu' ăla care
să mă dea pe mine afară din uzină? (*Furia
lui crește.*) Cine sînteți voi, mă? Cine? V-ați
băgat aici la căldurică, și trageți la sacu'
cu mălai? (*Subit liniștit.*) Dar „madam
Suliță” unde e, că n-o văd. La concurs, ai?
(*S-a montat iar.*) Ce vă uitați ca vițeei la
poarta nouă? Ce așteptați? Să vină Perjoiu?
Să vină Ionescu-Perjoiu? Așteptați să soseas-
că Perjoiu pe-o coadă de mătură? Na: am
venit! Eu sînt Perjoiu. Eu sînt Ionescu-Per-
joiu. Dumitru Ionescu-Perjoiu!

CRISTESCU (*care „a priceput”*): Stai, frate dragă,
liniștește-te...

BISERICĂ: Sînt liniștit. Sînt foarte liniștit. Acu',
dacă m-am răcorit, sînt liniștit.

CRISTESCU (*cu duhul blîndeții*): Și de cînd ești dum-
neata Ionescu-Perjoiu?

BISERICĂ: Eee, asta n-ai s-o afli dumneata de la
mine...

CAVAFU: Nu te supăra, dar noi știm că ești Biserică...

BISERICĂ: Păi, sînt și Spiridon Biserică, și Iones-
cu-Perjoiu.

CAVAFU: Și unul, și altul?

BISERICĂ: Da... (*Jucîndu-se cu el.*) Și unu', și
altu'... (*Pe furie.*) Și acû, fiindcă sînt amîn-
doi, vreți să mă dați afară? Să vină nea Mitică!

(Cumplit.) Să vină nea Mitică, că eu nu plec d-aici! (Intră în bibliotecă.)

CAVAFU (definitiv): E limpede!

TOMA: S-a scrîntit Biserică!

BONTAȘ: A luat-o prin porumb!

CRISTESCU (dezolare neagră): Ați văzut, fraților, cum eade pacostea pe om? Ce facem, Cavafule?

CAVAFU (a trecut la telefon): Doctore dragă, vrei să vii pînă la cabinet? Lasă tot, și vino! (Plin de amărăciune și de deznădejde.) Și tocmai acum s-au nimerit toate... Raidul la ușă, și Perjoiu pe drum... Peste cinsprezece minute sosește în gară, peste douăzeci și cinci de minute e aici...

TOMA: Și noi cu nebunu' în casă...

CAVAFU: (către medicul care a intrat): Da, poftim, doctore, ia loc... Te deranjăm pentru un caz grav... Nu te supăra...

DOCTORUL: Vai de mine, oricînd la dispoziție, numai să vă pot servi.

CRISTESCU: Uite, doctore dragă, ce-aș vrea să știu: cum începe, cum să-ți spun eu ca să nu-l jignesc, deranjamentul mintal!?

DOCTORUL (nedumerit): Deranjament mintal?...

CAVAFU: Ce să ne mai ascundem? Cum începe cînd se scrîntește omul la cap?

DOCTORUL: Depinde. Sînt aspecte dintre cele mai curioase și mai diverse. La unii, ia o formă melancolică. Am avut cazuri cînd pacienții au început prin a face versuri.

CRISTESCU (către Toma și Bontaș): A făcut și versuri?

CAVAFU: Aș! Numai inovații.

DOCTORUL: Unii cad într-o stare de torpoare.

CRISTESCU: Adică?

DOCTORUL: De prostație.

TOMA: Nu, că ăsta-i băiat deștept.

DOCTORUL: Alții, dimpotrivă, au o formă exuberantă, explozivă, sînt agitați.

CRISTESCU: Începi să te apropii.

DOCTORUL: Se cred mari personalități, Napoleon, Nerone...

CRISTESCU: Da, da, interesant...

DOCTORUL: Am avut un caz în care respectivul se credea un tenor celebru.

CRISTESCU: Al nostru se crede un mare inventator.

DOCTORUL: Și bineînțeles că nu e.

CAVAFU: Se crede Perjoiu, un mare inventator din București. Trebuie să fi auzit de el.

DOCTORUL: Evident.

CRISTESCU: Vrei să-l examinezi?

DOCTORUL: Cu plăcere.

CRISTESCU (*lui Toma*): Cheamă-l pe Biserică. Nu te supăra, doctore...

DOCTORUL: Vai, se poate? ! Asta-i doar specialitatea mea. Și vă spun drept, sînt dornic de un caz mai aparte. Aici sînt toți de o sănătate plictisitoare. N-au nici un pic de fantezie. O dată, la o lună, o gripă banală, și aia fără complicații.

CRISTESCU (*„înțelegîndu-i” durerea*): Și dumneata ești rupt de centru.

CAVAFU: Uite-l pe Biserică. (*Lui Biserică, care a intrat.*) Vrei să fii drăguț, tovarășe Biserică...

BISERICĂ: Ce dorești, nu cumva a venit Perjoiu?

CRISTESCU (*neconținut blînd*): Păi, cum să vină Perjoiu, dacă dumneata ești Perjoiu?

BISERICĂ (*enigmatic*): O să vedeți voi, deșteptilor, că eu sînt Ionescu-Perjoiu, și totuși o să apară aici Ionescu-Perjoiu.

DOCTORUL (*„calmul” medicilor obișnuiți să umble cu pacienții „delicați”*): Se poate, nu-i de loc

exclus. Cred că tovarășul are dreptate. Cespuî, tovarășe, am impresia că ne-am mai cunoscut. Nu ești dumneata Ionescu-Perjoiu, din București.

BISERICĂ: Nu. Eu sînt Spiridon Biserică, d-aici.

DOCTORUL: Păi, parcă spuneai că ești Ionescu-Perjoiu...

BISERICĂ: A, mă rog, sînt și Ionescu-Perjoiu.

DOCTORUL: Ei, cum se poate să fii, în același timp, și unul, și altul?

BISERICĂ: Uite că se poate.

DOCTORUL: Explică-ne și nouă.

BISERICĂ: Asta nu: e un secret. Dar o să vezi că sînt și Spiridon Biserică, și Ionescu-Perjoiu.

DOCTORUL (*lui Cristescu*): E clar: dedublarea personalității. (*Lui Biserică.*) Dar, în definitiv, stau și mă gîndesc: ai dreptate. De ce nu ștezi, tovarășe Perjoiu?

BISERICĂ: Pentru ce? Ca să mă examinezi? M-ai mai examinat acum vreo șase luni. M-ai tratat de anghină, și eu sufeream de ficat.

DOCTORUL: Nu-mi aduc aminte.

BISERICĂ: Cum se cheamă asta în medicină? Amnezie, nu? Ias', că te cunosc eu și pe dumneata. Cine te-a adus aici în uzină? Nea Cavafu, să trăiască... Unde-i „madam Suliță”, frate Cavafule, că m-am luat de gînduri. (*Doctorului.*) Am venit la cabinetul medical și mi-ai spus că e mai bine să mă consulți acasă.

TOMA: Și mie, la fel. Are memorie bună.

BISERICĂ (*Doctorului*): Acù, ce vrei să mai știi? Temperatura, pulsul? În regulă. Sînt sănătos tun. Să-l consulți însă pe dumnealui, peste o jumătate de oră, după ce o veni nea Mitică, să vedem ce temperatură și ce puls o să aibă.

DOCTORUL (*lui Cavafu*): Se exprimă foarte cursiv, foarte frumos... Pentru un muncitor...

BISERICĂ: Lasă dumneata aprecierile astea. Muncitorii vorbesc frumos. Numai unii auțori de teatru, care se pricep la muncitori cum te pricepi dumneata în medicină, îi pun să vorbească pe scenă de parcă ar mesteca bolovani.

DOCTORUL: E incoerent. Sare de la una la alta. (*Cu glas mîeros.*) Cîți ani ai, tovarășe Biserică?

BISERICĂ: Zece.

DOCTORUL: Cîți? (*Schimb de priviri semnificative.*)

BISERICĂ: Cîți ai auzit: zece. La 23 august 1954 am făcut zece ai. Mai am eu și douăzeci de dinainte, dar pe ăia nu-i pun la socoteală. Amăriți. Dar pe ăștia, noii, n-o să lassă mi-i amăriți voi, să știu de bine că merg cu voi de gît pînă la Comitetul Central.

CRISTESCU (*Doctorului*): Ești lămurit?

DOCTORUL: Perfect.

CRISTESCU: Bine, tovarășe Biserică, mulțumesc. Dacă o mai fi nevoie, te chemăm noi.

BISERICĂ: Tare mi-e frică să nu vă chem eu. Să vă pun la radiografie, să vă văd ce aveți înăuntru. (*A intrat în bibliotecă.*)

DOCTORUL: E clar. Diagnosticul inițial. De altminteri, nu mă înșel decît foarte, foarte rar. (*Solemn, important.*) Dedublarea personalității.

CRISTESCU: E grav? Știi, trebuie să avem grijă de oamenii noștri... Toma! Telefonează după tovarășul Mitică!

TOMA: Nu se mai face bine, nenicule.

BONTAȘ: Cînd o ia omul razna... sapa și lopata!

CAVAFU: Ce măsuri propui?

DOCTORUL: Pentru moment, liniște, calm, să nu fie contrariat... Un regim ușor, o alimentație...

MARIA: Tovarășe inginer, nu cred că s-a luat drumul cel mai bun...

CRISTESCU: Ia te uită, interesant...

DOCTORUL: Propui alt tratament?

MARIA: Nu de asta e vorba. Dar dumneavoastră sînteți gata să-l scoateți...

CAVAFU: Serios? Dar dumneata ce crezi despre faptul că se crede Ionescu-Perjoiu?

MARIA: Și de ce n-ar fi? Cîți nu susțin că sînt ceea ce nu sînt? De ce n-ar face el o excepție și ar fi ceea ce n-a fost niciodată?

CRISTESCU (*sincer alarmat*): Doctore dragă, nebunia e contagioasă?

DOCTORUL: Nu s-a demonstrat încă, dar exclus nu e.

MARIA: Ce-ați zice dumneavoastră, de pildă, dacă v-aș spune că eu sînt corespondent de presă?

CRISTESCU: Cum?

MARIA: Cum ați auzit. „M. Vasiliu“! M. Vasiliu — Maria Vasiliu.

CRISTESCU: Doctore dragă, m-am lămurit: e contagioasă sigur... (*Mariei.*) Cum ai spus? Corespondent de presă?... Maria Vasiliu?... Da, da, se poate... Dar ia fii dumneata bună, treci în bibliotecă, și explică-i asta clar lui Biserică... (*Maria iese.*) Doctore, iubitele, simt că înnebunesc și eu.

BONTAȘ: Asta nu mai e nebunie, e epidemie... (*În panică.*) Și mi-a rămas ventilatorul în bibliotecă!

CAVAFU: Nu mai e timp de pierdut!

DOCTORUL: Poate c-ai dreptate. Poate că ar trebui internați.

CRISTESCU: Nu „poate“, doctore. Trebuie!

TOMA (*Doctorului*): Ia-ne, nenicule, nebunii d-aci-lea, și-ți pun mir la icoane.

DOCTORUL: Atunci, să le facem formele.

CRISTESCU: Răpid, doctore... Iar noi să luăm măsuri, pînă nu dă Perjoiu peste noi. Toma, anunță cadrele. Margareta... Unde-i Margareta?

BONTAȘ: La concurs. Aruncă sulita.

CRISTESCU: Atunci, schimbăm dispozitivul: Bontaș anunță cadrele, iar Toma fuge după tovarășul Mitică... Stai, că nu mai e nevoie. (*Lui Mitică, care a intrat.*) Ai auzit, frate Mitică, ce nenorocire?

IONESCU: Ce?

TOMA: S-a dublat Biserică!

CAVAFU: E dureros, dar asta e realitatea. Șoc nervos. Urlă că el e Perjoiu... Trebuie să-l inter-năm...

IONESCU: Nu se poate, fraților, cum așa? Și-o fi ieșit din fire, ca omul la necaz. Ia chemați-l încoace, să stau eu de vorbă cu el.

CRISTESCU: Cheamă-l, Bontaș! Ce stai? Intră și cheamă-l!

BONTAȘ: Să mă vîr singur în groapa cu lei, ca proorocul Daniil? Bine! Pe răspunderea voastră! (*Deschide cu multe precauții ușa bibliotecii.*) Nici nu știu cum să-l chem. Biserică, sau Perjoiu? Spiridoane taică, treci, că te cheamă nea Mitică. Ori poate nu vrei să vii?!

CRISTESCU: În orice caz, trebuie să mergem la tovarășul prim-director, să raportăm.

BONTAȘ: Ei, ce faci, Spiridoane, nu vii?

BISERICĂ (*apare, urmat de Maria*): Ba, venim. Dacă-i nea Mitică aici, venim.

IONESCU: Ia zi, Biserică, i-adevărat ce spun oamenii?

BISERICĂ (*foarte liniștit*): Ce, nene Mitică?

BONTAȘ (*lui Toma*): Mi se pare că i-a trecut.

IONESCU: Te-ai apucat să strigi că tu ești Perjoiu?

BISERICĂ (*sincer surprins*): Cum, nene, nu mai sînt?

Acù, spui și dumneata că nu sînt?

CRISTESCU (*lui Ionescu*): Te-ai lămurit? (*Solemn.*)

Tovarăși, să mergem la tovarășul director.

(*Ies toți, rămîn în scenă, stupefiați, Biserică și Maria.*)

BISERICĂ: Ai văzut? Acù spune și el că nu sînt. Ce se întîmplă pe pămîntul ăsta, fato? Nu mai sînt Biserică, nu mai sînt Perjoiu, atunci cine naiba sînt?

MARIA: Cum?

BISERICĂ: Da, ce dracu' sînt?

MARIA: Iubitul meu.

BISERICĂ: Ce?

MARIA: Ce-ai auzit: iubitul meu...

BISERICĂ: Ascultă, fetițo, doctorul are dreptate: unul din noi doi e nebun... Cum, de ce să fiu eu...?

MARIA: Fiindcă nu semeni cu nimeni...

BISERICĂ: Adevărat?

MARIA: Și fiindcă te iubesc... Da, Spiridonică, te iubesc... (*Se apropie și-l sărută. În aceeași clipă se deschid simultan ușile și încremenesc în prag: Cristescu, Cavafu, Toma și Bontaș.*)

CAVAFU: Priviți, oameni buni, veniți să vedeți...

CRISTESCU: Ce-i asta, Cavafule?

CAVAFU: Va să zică, după toate cîte s-au întîmplat, călcați în picioare și morala? Morala proletară?... Tovarăși, nu stați așa, luați poziție, luați atitudine, dați drumul indignării voastre, înfierăți... (*În această clipă se aude fanfara. Marșul crește.*) Dar nu acum, că vine Perjoiu!

BONTAȘ: Vine Perjoiu!

TOMA: Florile în țiplă. (*Scoate buchetele.*)
CAVAFU (*întinzându-i lui Cristescu o foaie de hîrtie*):
Discursul! (*Sfat.*) Rar și energic...

(*Marșul a crescut la maximum, toți așteaptă într-o poziție din care nu lipsește doza necesară de servilism și de coloană vertebrală curbată; se deschide ușa și intră... nea Mitică.*)

CAVAFU: Dă-te la o parte, neică, nu încurca drumul,
că intră Perjoiu.

IONESCU: Păi, am intrat.

CRISTESCU: Nu dumneata, frate... Ionescu-Perjoiu.

IONESCU: Păi, eu sînt Ionescu-Perjoiu.

CRISTESCU: Cîm?

TOMA: Ce?

BONTAȘ: Cine?

CAVAFU: Ce face?

IONESCU: Dumitru Ionescu-Perjoiu.

CRISTESCU: Toma, cheamă doctorul, că mă sufoc.

BONTAȘ: Lăsați, că vă pun ventilatorul.

CRISTESCU: Stați, fraților, că înnebunesc. Cîm,
tovarășe Mitică, dumneata ești Perjoiu? De
unde pînă unde?

TOMA: Da, frate, de unde pînă unde? Că noi, nea
Mitică în sus, nea Mitică în jos...

BONTAȘ (*logic*): Ei și? Mitică nu-i Dumitru?

CRISTESCU (*concesiv*): Mă rog... Dar pe Perjoiu
de unde l-ai scos?

IONESCU: Dacă așa sînt trecut în buletin...

CRISTESCU: Atunci, cheia asta admirabilă... dumne-
neata ai făcut-o?

IONESCU (*arătîndu-l pe Biserică*): Nu eu. El...

CAVAFU: Cine?

IONESCU: El...

CRISTESCU: Biserică?

IONESCU: Spiridon.

- TOMA: Tot Biserică al nostru... Eu îi dau calcul înapoi...
- CRISTESCU: Ca să vedeți, fraților, ce se poate întâmpla pe lumea asta!... Dacă o arăți la teatru, vin criticii și spun că nu e veridic...
- BONTAȘ (lui Cavafu): Eu am știut... Mi-am dat seama numaidecât... Cum o să se bage Perjoiu ăla, din București, în fleacuri d-astea?...
- CAVAFU: N-am spus eu tot timpul?
- BONTAȘ: Eu am... (*Privind pe ușa ce dă în curtea fabricii.*) Aoleu, dar ăștia cine sînt? Doi înalți și unul mic și borțos, la mijloc? Raidul!
- CRISTESCU: Raidul!
- CAVAFU: Raidul! (*Îi urmăresc toți cu privirea, ca și cînd cei trei ar ocoli scena și ar descinde în public.*)
- CRISTESCU: Precis: ei sînt. Fraților, repede, mesele, deschidem ședința... (*Mesele sînt așezate paralel cu rampa și iau toți loc cu fața la public.*) Nene Mitică, te rog, conduci dumneata. (*Ionescu ia loc la mijloc.*)
- IONESCU: Tovarăși, ordinea de zi vă este cunoscută. Bun! Ei, cine se înscrie la cuvînt? (*A ridicat degetul Toma.*) Poftim.
- TOMA: Tovarăși, părerea mea este că trebuie să privim problema mai adînc. Va să zică, ce s-a întâmplat? Spiridon, adică Biserică, care noi nu știam că e una cu Perjoiu, adică cu nea Mitică, care e Ionescu, și care nu e Ionescu, care e Perjoiu „Trakturenburg“, a făcut cheia, care de fapt tot Biserică a fost cu ideea... Așa că asta am avut de spus, cu toate că noi ajutor i-am dat, și o să-i mai dăm, cît îi trebuie, că ăsta e angajamentul care mi-l iau în fața dumneavoastră: să sprijin rezervele interne... (*În timp ce vorbea Toma, a intrat*

agitată, ca de obicei, Tache Imireanu, și-a adus un scaun, a scris un bilețel lui Ionescu; e limpede, a cerut cuvîntul.)

IONESCU (*către Tache*): Are cuvîntul tovarășul Tache Imireanu.

TACHE: Tovarăși, trebuie să fac o critică foarte severă. Va să zică, eu alerg, mă zbat, sînt tot timpul pe teren, și-n absența mea se întîmplă lucruri de care nu sînt informat.

IONESCU: Dar ce s-a mai petrecut, frate Tache?

TACHE: Cheia.

TOMA: Ce-i cu cheia?

BONTAȘ: S-a furat cheia?

TACHE: Mai rău. (*Arătînd-o.*) S-a făcut!

BONTAȘ: Fără știrea noastră? Cum așa? Cine?

TACHE: Gămălie, Haralamb și Cociășu. Așa încît, asta am avut de spus, și fug la concurs!

BONTAȘ (*lui Ionescu*): Dacă permiteți, o întrebare. Ce-a făcut Margareta?

TACHE: Iar a avut ghinion, săraca. Iar a ieșit a unsprezecea.

BONTAȘ: Din cîte?

TACHE: Din unsprezece. (*Și a dispărut.*)

CRISTESCU (*sculîndu-se*): Tovarăși, trebuie să-mi fac autocritica. Lasă-mă, frate Ionescule, mi-o fac cu orice preț... Tovarăși, n-am fost principal...

CAVAFU: Just!

CRISTESCU: Nu mi-am însușit...

CAVAFU: Just!

CRISTESCU: N-am făcut cotitura...

CAVAFU: Just!

CRISTESCU: Nu mi-am ridicat nivelul...

IONESCU (*tăindu-l*): E-t-c... e-t-c... e-t-c...

CAVAFU: Dar, în schimb, tot ce s-a întîmplat aici constituie pentru noi o mare experiență...

Noi, tovarăși, am avut succese frumoase... Dar am avut și lipsuri... Dați-mi voie, de pildă, să pun o întrebare unui tovarăș care văd că nu s-a înscris la cuvînt. Mă gîndesc la tovarășul Bontaș. Spune, tovarășe, ești mulțumit de felul cum ai muncit? Dumneata n-ai nimic să-ți reproșezi?

BONTAȘ: Ba da... Tovarăși, trebuie să recunosc: m-am delăsat.

CAVAFU: „M-am delăsat“, asta e o formulă. Să vedem însă mai adînc... De ce?

BONTAȘ: Am căzut în comoditate!

CAVAFU: Trebuie să punem capăt acestei stări de lucruri. Începînd de mîine, să inaugurăm un nou stil de muncă. Și mai am o propunere: să ne reprofilăm. În ceea ce mă privește, tovarășe Biserică, îmi pare bine că pot să recunosc public, cu cheia în mînă, și să mă bucur de succesul dumitale... Succesul dumitale este succesul...

BISERICĂ: Clasei muncitoare... E-t-c., -e-t-c., e-t-c.

CAVAFU: Exact, și o să fiu fericit cînd o să citesc toate astea în gazetă, mîine.

IONESCU: De ce mîine? Poți să le citești azi. Că scrie (*Scotînd ziarul din buzunar. Citind.*) „Raidul din regiunea Craiova.“

CRISTESCU: „Craiova?“

IONESCU: Da, regiunea Craiova...

CRISTESCU (*stupefiat*): Bine, frate, dar atunci, dumnealor cine sînt? Cine sînt, Toma?

TOMA: Nu știu, dar văd pe unul care rîde. Nu rîde, tovarășe, c-aici e treabă serioasă!

BONTAȘ: A, ăia trei? Doi înalți și unul mic și bortoș la mijloc? Nu v-am spus? Am aflat d-alaltăieri: o comisie medicală. Umblă să caute atleți... Mă gîndesc să mă prezint și eu...

CRISTESCU (*toată amărăciunea lumii*): Bontaș!
BONTAȘ (*supremă scuză*): N-au funcționat antenele.
TOMA: Atunci, cu raidul cum rămîne? Dacă a fost
la Craiova, înseamnă că noi tot îl așteptăm...
că tot vine...

IONESCU (*în picioare*): Poate că da, poate că nu. În
orice caz, într-un fel, pentru noi, a fost. Acum
nu ne mai rămîne decît să tragem concluziile.
De acord? Tovarăși, luăm aplauzele voastre
ca pe o aprobare a hotărîrilor ce trebuie luate!
Și cu asta, ședința noastră s-a terminat! Vă
mulțumesc!

C O R T I N A

martie 1951—aprilie 1952

SICILIANA.

FARSĂ LIRICĂ ÎN TREI ACTE

PERSONAJELE

CONSTANTIN VALSAMACHE, bineînțeles, Tache — 50 de ani

JENI VALSAMACHE, bineînțeles, soția celui de mai sus — aproximativ aceeași vîrstă

CONSTANTIN VALSAMACHE, bineînțeles, Bebe, fiul amîndurora — 24 de ani

NICULAE DUMITRESCU, bineînțeles, Nichi, și din cînd în cînd Nikaloe — aceeași vîrstă cu prietenul său Bebe

ANTON ANDRONE, rudă aproximativă a familiei Valsamache — 52 de ani, deși par mai mult

FIFI ANDRONE, fiica lui — 23 de ani, deși nu arată nici atît

TIBERIU CEZAR SICOȘAN — 26 de ani, cu toate că e mult mai bătrîn

MUKI, alt nume nu i se cunoaște și, precum se va vedea, nici nu-i nevoie — 26 de ani

TINCA, femeie de serviciu — 60 de ani

Acțiunea se petrece la București și Rîpele, în zilele noastre.

DISTRIBUȚIA LA PREMIERĂ

30 decembrie 1960 — Teatrul Național I.L. Caragiale,
București

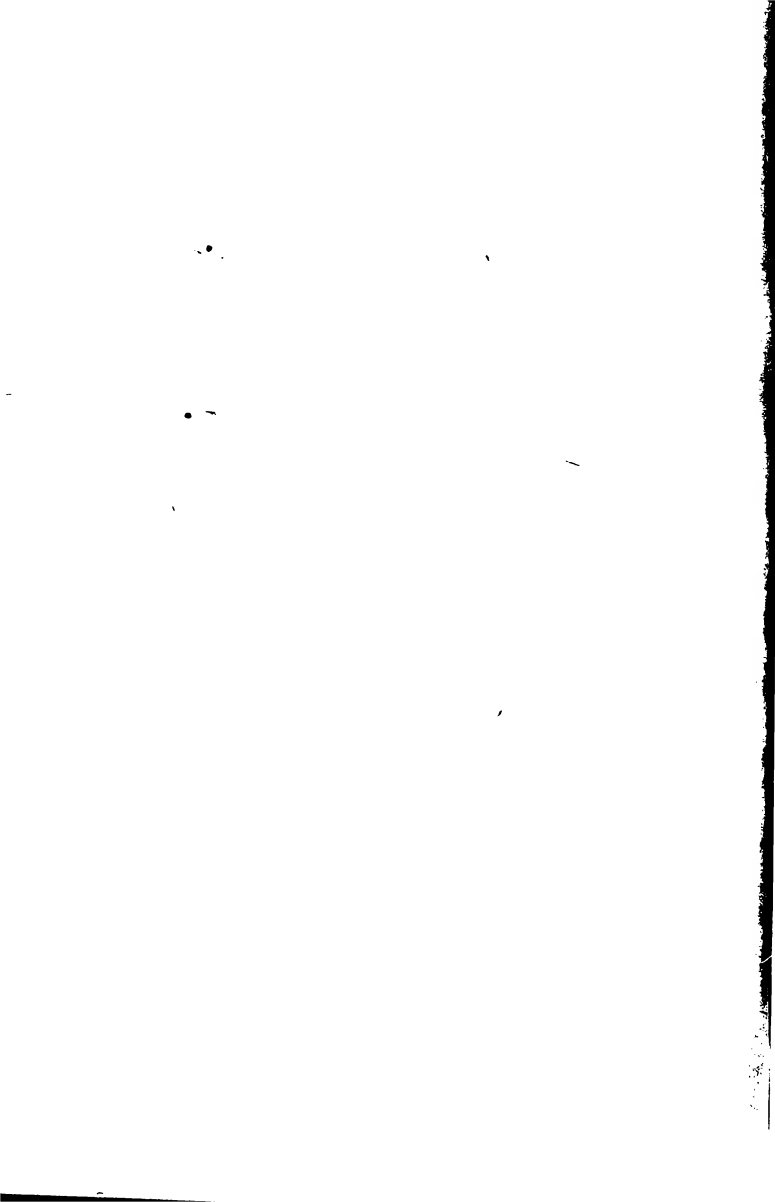
CONSTANTIN VALSAMACHE Gr. Vasiliu Birlic
JENI VALSAMACHE Natașa Alexandra
CONSTANTIN VALSAMACHE-BEBE Florin Vasiliu
NICULAE DUMITRESCU — NICHI Mihai Fotino
ANTON ANDRONE Al. Giugaru
FIFI ANDRONE Coca Andronescu
TIBERIU CEZAR SICOȘAN Dem. Rădulescu
MUKI Sanda Toma
TINCA Eugenia Bammé

Diracția de scenă — Sică Alexandrescu

Decoruri — Theodor Constantinescu

Costume — Gabriela Nazarie

Asistent de regie — Dinu Cernescu

ACTUL I

Un hol mobilat standard, de un vădit gust îndoielnic. Obligatoriu, o pianină și o măsuță cu telefon. În planul doi, pe trepte, despărțită de hol prin uși glisante, sufrageria bogată, în stil florentin.

În zilele noastre, vara, spre prînz.

(

BEBE (*în timp ce scapă o farfurie cu care încercase o jonglerie eşuată*): Nu merge, dom'le, nu vezi?

NICHI: Nu se poate! Încearcă.

BEBE (*nouă tentativă ratată*): Inutil. Și se și sparg.

NICHI: Parc-ar fi de sticlă. (*Bebe încearcă iar.*)

Așa... bine... perfect! (*A scăpat-o, s-a făcut zob. Luînd el una și demonstrînd.*) Și-i așa de simplu: alee! hop!

BEBE (*concluzie și deceptie*): Și chiar dacă aș reuși, tot aia e: nu mă angajează.

NICHI: Serios? De ce?

BEBE: N-au locuri în schemă. Dacă eram călăreț, era cu totul altceva. Ascultă, Nikaloe, eu am ajuns la o convingere: n-am noroc. Cine dracu' m-a pus pe mine să fac agronomia?... Auzi idee: agronomia!...

NICHI: Eu ți-am spus, te-am prevenit: Mă Bebe, bagă-ți mințile-n cap și rămîi repctent... tu, nu...

BEBE: Dar ce, eu n-am vrut? Am făcut toate eforturile, n-am învățat nimic... (*Dezolare.*) M-au trecut...

NICHI: Lasă, mă, că și tu ai vrut. (*Logic.*) Când vrea omul să rămână repetent, nu poate să-l treacă nimeni cu forța. Ai vrut să demonstrezi bătrînilor că ești grozav. Ei, acum să te vād: cum o descurci? Pleacă ei în locul tău la Rîpele? Nu pleacă. Dumnealor rămîn aici, la căldură, și Bebe pleacă frumos să tragă la agricultura socialistă.

BEBE: Acù ce stai pe capul meu, cobe? Dă o idee!

NICHI: Idee? De unde? Ți-am spus: ia o slujbă.

BEBE: Dar eu ce fac de două luni? Și la Aprozar am fost.

NICHI: Și?

BEBE: — „Studii“. Zic: „Elementare“. — „Originea“. — „În regulă.“ — „Tatăl?“ Cum să-i spun: director de minister?... — „Funcționar.“ — „Mama?“ — „Casnică...“ — „Te prezinți la examen. Contabilitate știi?“ — „Știu.“ Zice: — „Normată?“ Auzi, ca să intri gestionar la Aprozar...

NICHI: Dacă mă întrebai, te informam: trebuie. E un „hașceme“, 11.431 pe nouă sute cincizeci și cinci, care prevede...

BEBE: Noroc că te-am găsit pe tine să-mi citezi din „hașcemeuri“... Problema e ce fac; că uite, rup foile din calendar, mai am în cap douăzeci și șase de zile, și dacă n-am aranjat nimic, aici în București, am pus-o de mămăligă.

NICHI: Toată speranța e la O.S.T.A. Când e concursul?

BEBE: Poimîine.

NICHI: Ai pregătit ceva?

BEBE: Astea două române.

NICHI (*a trecut la pian*): Dă-i drumul.

BEBE (*masacrînd cumplit o romanță mexicană*): Ei, cum ți se pare, cum merge?

NICHI: Îngrozitor.

BEBE: Păi, tu pînă nu faci observații „critice”...

NICHI: Dacă ai luat-o alături... Încă o dată! (*Bebe repetă refrenul.*) Nu se poate.

BEBE (*înger*): De ce?

NICHI: Răi ca un măgar.

BEBE (*ofuscat, oricum*): Cum mă: cînt după note.

NICHI: După note, după note, dar fiecare notă e falsă.

BEBE: Și tu de unde știi?

NICHI: După ureche.

BEBE: Vezi, asta nu pot să sufăr eu la tine: că te crezi expert în toate. Uite nota aici: e Do?

NICHI (*apăsînd pe o clapă*): Do.

BEBE: Asta e Fa?

NICHI: Fa.

BEBE: Asta e Si bemol? Asta e Mi?

NICHI: Zi.

BEBE (*reluînd refrenul*): Ei?

NICHI: Ascultă la mine, Bebe: nu te mai prezenta la nici un examen, că te dă afară: ești afon.

BEBE (*jălnic ca un steag de doliu*): Am înțeles: ca jongler n-am talent, în muzică sînt afon... cu alte cuvinte, ce-mi mai rămîne? Să plec la Rîpele. Și asta mi-o spui tu. M-am lămurit cum stau și cu tine.

NICHI: Mă Bebe, tu ai înnebunit din disperare... Ce vină am eu?

BEBE: Lasă, nu te mai explica.

NICHI: Nu, spune, ce vină am eu?

BEBE (*reproșuri otrăvite*): Te-am rugat să vorbești cu bătrînul meu... Ai vorbit?

NICHI: I-am ținut o prelucrare, de l-am zăpăcit.
L-am luat principial: ce înseamnă a fi tânăr...
Despre rostul și misiunea noului intelectual...

BEBE (*lămurit*): L-ai luat prost.

NICHI: Cum?

BEBE: Infernal.

NICHI: Habar n-ai. Când am ajuns la capitolul „îndatoriri obștești”, a spus: „Just”.

BEBE: Așa a spus?

NICHI: „Just”. Era la paragraful în care-i spuneam: „Fiecare tânăr e obligat să-și facă un drum în viață prin propriile lui forțe”. Aici a spus: „just”. Pe urmă, am intrat în geografie și i-am făcut o imagine a ceea ce înseamnă țara. Nu țara... la țară... „Țara”, i-am spus „satul, vreau să zic, e un lucru admirabil, mai ales în zilele noastre...” Aici i-am dat o vrăjeală poetică, de mă miram singur de unde-o scot... „Primăvara... câmpul reavăn...” Ce-i aia reavăn, domnule?

BEBE: Dacă ai luat-o așa, ce să mai vorbim... I-ai adus aminte de copilăria lui petrecută la țară, i-ai trezit nostalgii și... ai încurcat-o...

NICHI: Ai răbdare... „Dar vedeți, tovarășe Valsamache”, i-am spus, „există și o lege a adaptabilității individului la mediu.” Zice: „Natura”. Când mi-a spus asta, m-a trăsnit. Zic: „Natura, de acord, dar ce să facă Bebe, care e un citadin prin excelență, în natură?” Zice: „Să se adapteze, e agronom, să-și facă meseria!”

BEBE (*citindu-l*): „Dar ce vrea? Să pună grâu pe Calea Victoriei?” Am mai auzit refrenul...

NICHI: Nu, mic mi-a spus altfel: „Dar ce vrea? Să pună sfeclă pe Bulevardul 6 Martie?” A fost

inedit. Zic: „Nici pomeneală, dar gîndiți-vă unde-l trimiteți: aveți un singur copil“.

BEBE (*complice*): Coarda sentimentală.

NICHI: Exact. Zice: „Nu e copil, e agronom“.

BEBE: Nu-ți spun eu: ți-ai pierdut vremea de po-mană.

NICHI: Nu, fiindcă am impresia că l-am clintit.

Zic: „Perfect, de acord: — agronom —, dar de tetanos ați auzit?“ Zice: „Care tetanos?“

Zic: „Tetanosu pe care-l poate contracta. De condițiile inumane la care-l supuneți...“ Și ridic tonul: „Fiindcă-l supuneți la condiții inumane.“

BEBE: Așa i-ai spus?

NICHI: Exact.

BEBE: Și ce-a răspuns?

NICHI: Zice: „Nikaloe, ești idiot“. Și a ieșit.

BEBE: Vezi?

NICHI: Da, dar am impresia că l-am clintit.

BEBE: L-ai clintit atît de bine că, dacă nu fac ceva prin forțe proprii, exact de azi într-o lună prietenul dumitale Bebe își ia valiza de carton și pleacă la Rîpele. Nikaloe, simt că-mi pierd mințile, simt că-nnebunesc.

NICHI: Ești dement. Bine, mă, în casa asta nu-i nimic de băut?

BEBE: Nimic. Ține bătrîna totul sub cheie. Ce să mai vorbim: fericire absolută.

NICHI: Muki ce spune?

BEBE: Nu spune: plînge!

NICHI: Săraca!

BEBE: Ieri a plîns atîta, că i s-a umflat gîtul. Seara n-a mai fost în stare să scoată un sunet...

NICHI: Singura nădejde e la maică-ta. (*Zgomot în vestibul.*)

BEBE: Taci că vin. Hai la mine, că de ieri m-am declarat bolnav.

NICHI: Grav?

BEBE: Patruzeci de grade.

NICHI: Aoleu, atunci, deseară ce facem?

BEBE: Nici o grijă: pînă deseară scade.

NICHI: Intră, intră, că vin și eu. *(Bebe a trecut în camera lui; au intrat soții Valsamache.)*

JENI *(masca îngrijorării materne)*: Ce-i cu Bebe, Nichi?

NICHI: Bine, doamnă... mult mai bine, nu trebuie să vă speriați: febra scade; n-are decît treizeci și nouă cu nouă.

JENI: Auzi, Tache? Treizeci și nouă cu nouă.

TACHE: Da' dimineață, cît a avut?

NICHI: Și zece.

TACHE: Ce-l doare?

NICHI: Capul, pieptul, abdomenul, splina, în general, tot organismul, dar mai ales inima.

JENI: Copilul e bolnav.

TACHE: Și ce vrei să fac? Cheamă doctorul.

NICHI: Nu, doamnă, nu vă alarmați, nu e nevoie. Chiar adineauri, înainte de a veni dumneavoastră, mi-a spus *(cu o voce agonică)*: „Nichi, mi-e mult mai bine...”

TACHE *(liniștilor, către Jeni)*: Vezi?

NICHI: „... cu toate că simt c-o să mor”...

JENI: Auzi, Tache, auzi?

TACHE: Și, mă rog, de ce să moară?

NICHI: Parcă dumneavoastră nu știți?!

TACHE: Ce să știu?

NICHI *(expert)*: Psihicul... Psihicul e bolnav... și știți cum e cu pavlovismul: dacă psihicul e bolnav, se destramă organismul. Mă duc să-i fac o frecție... *(A ieșit.)*

JENI: Tache, îmi urci tensiunea... Nu te ocupi de copil... Ți-e indiferent...

TACHE: Mie? Ai înnebunit!

JENI: Nu știu care dintre noi e teafăr. (*Masca deznădejdii materne.*) D-asta am adus copil pe lume? D-asta l-am crescut mare, ca să vină acum și să mi-l ia? Nu mă despart de copil Tache... (*Înspre odaia lui Bebe.*) Nichi, pune-i termometrul, mamă, să vedem cât are. (*Lui Tache.*) Ai vorbit?

TACHE: Vorbit.

JENI: Și?

TACHE: Mi-a spus-o verde: „Tovarășe Valsamache, nu te supăra, dar dacă dumneata vii cu asemenea cereri, atunci ce să mai vorbim de alții?”

JENI („logică“): Va să zică, recunoaște că mai sînt și alții... (*Montîndu-se.*) Copiii altora sînt stea aicea, la București, că e loc, cu toate că nu e nimica de capul lor, și băiatul meu, fiindcă a terminat agronomia, să plece.

TACHE (*amărit*): Las', că știu eu cum a terminat.

JENI: Cum, necum, vorba e: a terminat?

TACHE: Că e tat-su director în Ministerul Agriculturii!

JENI („*silogism perfect*“): Mă rog, dar atunci de ce mai ești tu director în minister, dacă fiul tău trebuie să plece la Rîpele? (*A bătut la ușa camerei lui Bebe; da dincolo se aude: Pardon.*) Nu, că nu intru. (*Spre ușă.*) Dă-i și-o vitamină B, Nichi, și una C, că nu strică. (*Către univers.*) Copil debil, mi-au ieșit ochii pînă l-am văzut mare, și acū să-l trimit să-l mănînce tetanosul...

TACHE: Ce dracu' v-a venit la toți cu tetanosul?

JENI: Ce mi-a venit? Întreabă-l pe Nichi, să-ți spună: tetanosul e o boală care se ia de la cai și mai ales de la țară... Atîta lucru să știi și tu, care lucrezi în agricultură.

TACHE: Da' că există ser, știi?

JENI: Să știe dușmanii mei, care vor să-mi vadă copilul plecat... I-ai dat vitamina, Nichi?

NICHI (*de dincolo*): Dat.

JENI (*masca neputinței și a înfrîngerii*): Simt cum mi se urcă tensiunea. (*Spre ușă.*) Ce temperatură are?

NICHI (*de dincolo*): Și opt.

JENI: Scade. Dacă era vorba de Meicu, ai fi văzut că nu stătea cu mîinile în sîn.

TACHE: Am încercat să vorbesc cu...

JENI: Și?

TACHE: Nu dau de el.

JENI: Acasă. Ce număr are acasă?

TACHE: 13.09.48.

JENI (*autoritate și inițiativă*): Stai că dau eu de el. (*Face numărul.*) Cu tovarășul Coacăze. Din partea tovarășului Valsamache. Dar cînd vine? Mulțumesc. (*A închis.*) El era. Stai să vezi! (*Face din nou numărul și vorbește, de data asta, cu voce schimbată.*) Cu tovarășul Coacăze. Cine-ntreabă? Ziarul Munca. (*A închis precipitat.*) Nu ți-am spus eu? El era. Nici nu vrea să stea de vorbă. (*Durere fără margini.*) D-asta ai muncit tu, Tache, de ți-ai pierdut sănătatea, ca să se ascundă la telefon? D-asta ți-ai riscat viața, Tache? Că ești un tovarăș vechi, și cînd e nevoie, și cînd e la greu, la cine se vine cu toate sarcinile? La tovarășul Valsamache. Și acum, cînd ai și tu o nevoie, nimeni. (*Din nou spre camera lui Bebe.*) Cît are, Nichi? Și opt, slavă Dom-

nului. Nu uita de vitamine. Să dau un telefon la Sănătate, să ne trimită niște aspirină elvețiană... Sau să-ncerc iar la Coacăze, așa, numai de curiozitate. (*Face din nou numărul.*) Cu tovarășul Coacăze. Cine-ntreabă? Din partea tovarășului Valsamăche... Imediat. (*Îi face un semn lui Tache, care a trecut la aparat.*)

TACHE (*la telefon*): Eu, frate dragă, eu... Iartă-mă că insist. Știu câte ai pe cap... Evident... Dar e vorba de o chestiune... De fiul meu, sigur... Eu îmi dau seama că e o problemă de ordin general... Totuși, cum să-ți spun, frate dragă, o excepție se poate face, că, vorba aia, nu se dărîmă cerul... Așa... Așa. Da, sigur. Da... Da... Da...

JENI (*șoptit*): Ce spune?

TACHE (*îi face un semn să se potolească. Jeni vine și bagă urechea în receptor*): Nu, nu, ascult. Așa, da. Eu voiam numai să spun... Da, da. Că e un caz special... fiindcă-i și bolnav...

JENI (*în urechea lui Tache*): Grav, grav de tot.

TACHE (*la telefon*): Da. Da, destul de serios. Cred că gripă. Da, sigur că trece, evident. Dar este și un alt aspect: aș spune, principal. Eu voi încerca, totuși, și mai sus. Nu, te rog să n-o interpretezi altfel, dar cred că după atîția ani de muncă, eu care, nu-i așa, n-am cerut niciodată nimic... Mă rog. Mă rog... să trăiești. (*A închis.*) Acum ești mulțumită?

JENI: Da' ce-ți închipuiai: că nu mă așteptam? De la cine? De la Coacăze? (*Masca protestului și a indignării.*) Da' cînd a fost vorba de nepoată-sa, atunci a fost posibil, atunci n-a mai fost principal, atunci a putut s-o aducă la Bucu-

rești, ca să bată bulevardele. Da' cînd a fost vorba să-l mute pe nepotul lui Sachelarie, că era retrogradat, pentru neglijență în serviciu, și l-a încadrat în capul schemei, atunci a fost legal și principial. Ei lasă, că-i dau cu principialitate...

TACHE: Termină odată!

JENI: Îi coc eu una lui Coacăze ăsta, să mă țină minte toată viața. Ce face băiatu', Nichi? Să-i trimit un ceai?

NICHI (*de dincolo*): Cu rom.

JENI: Și cît?

NICHI (*a băgat capul pe ușă*): Și șase. Romul, separat.

JENI: Dă-i și-o lingură de sirop... (*Masca deciziilor mari.*) Că n-o să las eu să mi se prăpădească băiatul. N-are cine s-alerge pentru el, las', că alerg eu. Să-mi închipui că nu are tată, că sînt văduvă și că Tache Valsamache a căzut în Tatra. Nu se putea? Tu singur povesteai cum îți zburau gloanțele pe la ureche. (*Masca deziluziei și strigătul inimii rănite.*) La ce te-ai mai bătut în Tatra, Tache, dacă-ți trimiți acum băiatul la țară?

TACHE: Vreau să știu cînd o să isprăvești?

JENI: Cînd o să-mi aduci numire pentru băiat în București.

TACHE: Și pînă atunci?

JENI (*firesc*): O să-ți mănînc zilele. (*A sunat telefonul.*) Da, Rodico; nu, ferească Dumnezeu... Foarte bine dispuși. Toată lumea, bine... Tache? Acum a venit de la minister. Băiatul, bine. Te chem eu după masă, că-mi vin niște musafiri din provincie. Pa, te pup. (*A închis.*) Și pe nenorociții ăștia la ce i-ai mai chemat pe capul meu?

TACHE: Eu i-am chemat? Sînt rudele mele?

JENI: Și ce vrei să insinuezi? Oameni foarte cumsecade, n-ai ce să te temi, nu sînt compromițători. Îi știe tot Piteștiul. Și pe urmă, chiar dacă a avut încurcătura aia, a ieșit curat... Și chiar dacă ar fi avut ceva, ce vină are fiică-sa să pătimească de pe urma lui tat-su?

TACHE: Da, dar ce vină am eu să-mi pice pe cap?

JENI: Va să zică, după ani de zile, îmi vin și mie niște oameni în casă, și nici asta n-am voie. (*Masca concluziilor esențiale.*) Ce-ar fi, Tache, să punem noi capăt acestui calvar? Băiatul a crescut mare, de plecat la țară tot pleacă, fiindcă n-are pe nimeni să-l ocrotească, fiindcă tot e orfan, tu tot ai ajuns mare, de nu-ți mai ajunge nimeni cu prăjina la nas, ce nevoie mai ai tu de familie?...

TACHE: Aud băieții.

JENI: Nu e mai cuminte să ne vedem fiecare de drum? Doar nu-ți închipui că stau lângă tine din interes? (*Masca suferințelor și a devoțiunii.*) Slavă Domnului, c-am tras lângă tine și cînd nu erai director. Și pe urmă, poți să-mi spui și mie ce procopseală am eu de pe urma directoratului tău? Zile amare, ședințe și plenare, cînd te aștept cu sufletul la gură și cu mîncarea încălzită de trei ori. Taci, sigur că taci. Și știi de ce taci? Fiindcă n-ai ambiție. Eu, în locul tău, m-aș duce mîine la ministru, și i-aș spune: „Tovarășe ministru...” Dar te duci? Nu te duci.

TACHE: Nu mă duc.

JENI: Ei, află că mă duc eu... Azi. Cine dracu' mi-a adus și pe nefericiții ăștia pe cap? Nu puteai să le spui la telefon că nu sîntem în București?

TACHE: Da' unde sîntem?

JENI: Pe teren. Dar ai dreptate. Cînd ți-ai mai luat tu nevasta în deplasare, ca s-o mai iei și acum? Ce sînt eu, Tache, să mă lași acasă? Butoiu! cu varză? Albia de rufe? Și dacă nu mă iei nicăieri, barem să nu-mi aduci toți nenorociții să-i ospățez, că nu-s cantină. (*S-a deschis ușa și au intrat nenea Anton și Fifi. Masca ospitalității.*) Să trăiești, nene Anton, și bine-ai venit sănătoși, ia poștiți, intrați. Intrați. Ia te uită la nenea Anton, Tache, ce bine arată. Ai întinerit... Dar domnișoara asta cine mai e, că n-o cunosc?

ANTON: Ei, cum n-o știi: Fifi!

JENI (*masca admirăției stupefiate*): Cum? Asta e Fifi?

ANTON: Fifi.

JENI: Uite, Tache, pe Fifi. Păi, cînd ai crescut așa mare, domnișoară, că acum zece ani...?

ANTON: Avea treisprezece...

JENI (*masca mîndriei materne*): Aaa, dar să-l vedeți pe al nostru. Nichi... Nichi...

BEBE (*de dincolo*): A plecat, mamă.

JENI: Vino-ncoace, Bebe, c-a venit unchiul Anton cu vară-ta, Fifi. Nici n-aveți idee ce bine-mi pare c-ați venit... Asta-i spuneam și lui Tache înainte: avem și noi niște rude, și alea ne-au uitat.

ANTON: Vai de mine, se poate? Că și la noi, cînd s-a ivit ocazia să ne repezim încoace, eu, lu' Fifi, tot așa i-am zis: „Acù, dacă e să mergem la București, unde să ne ducem?” Zice și ea: „La tanti Jeni”.

JENI: Nici nu știți ce surpriză ne-ați făcut. Și cit o să stați?

ANTON: A, nu, că deseară plecăm înapoi.

JENI (*i s-a luat o piatră de pe inimă*): De ce așa repede, se poate? (*Masca admirației consecvente.*) Și zi, s-a făcut domnișoară mare. Și ce învață dumneaei?

ANTON (*complice, din ochi, cu Fifi*): Să le spunem, ori să nu le spunem? Păi, nu mai învață, c-a-nvățat.

JENI: Te pomenești că a făcut ceva, și-a dat-o afară din școală...

ANTON: Ferească Dumnezeu: a terminat.

JENI: Da?

ANTON: Sigur. Medicina. Păi, ce credeți voi, că noi, ăștia din Pitești, stăm?

TACHE: Și unde a studiat?

ANTON: La Cluj.

TACHE: Bravo!

ANTON: Eu, de când era mică, i-am spus: „Fată, s-au dus vremurile când stătea domnișoara acasă și cosea la gherghef, ori cânta la clavier. Tu să-ți iei o meserie. O vrea bărbatu' să te țină acasă, cucoană, îl privește, treaba lui, liber. Tu să ai meseria ta.“ Și uite că m-a urmat: doctoriță.

JENI (*în plină admirație*): Ce spui, Tache? Și, mă rog, ce specialitate?

FIFI: Epidemiologia.

JENI: Adică?

FIFI: Boli infecțioase.

JENI: Vai de mine, și nu ți-e frică?

ANTON: Cum o să-i fie, e voie? Nu-i fata lui Anton Androne?

JENI: Uite că ne-am luat cu vorba și-am uitat că sînteți de la drum... Poate că vreți să vă spălați. Să faceți un duș.

FIFI: Eu, tanti.

JENI: Sigur, medic-medic, dar tot cochetă; hai cu mine. (*În timp ce se îndreaptă spre baie.*)
Mînca-o-ar mama de epidemioloagă... că nu m-aș fi gîndit în viața mea... (*Conducînd-o.*)
Pe aici. (*Au ieșit; scurtă pauză.*)

ANTON: Așa că asta e.

TACHE: Da. (*Pauză.*) Să știi însă că m-am bucurat de ce-am auzit... Copiii care învață e lucru mare...

ANTON: Mai ales acum... Că înainte, că noi știm, nu?...

TACHE (*cu o convingere din ce în ce mai adîncă*):
Uite, cheam-o pe Jeni și întreb-o: ce susțin și eu? Că eu tot pentru asta mă bat...

ANTON: Noi înțelegem altfel lucrurile.

TACHE: Avem o altă perspectivă.

ANTON: Cu totul altă perspectivă.

TACHE (*atacînd problemele fundamentale*): Și chiar dacă vezi că, dintr-o cauză sau alta, lucrurile merg în unele sectoare mai greu... Lei o țuică?

ANTON: Dacă-i vorba pe-așa, atunci să guști dintr-a noastră: că-i de prune. (*În timp ce destupă sticla adusă de acasă și-n timp ce toarnă.*)
Ce spuneai?

TACHE (*revenire la problematica esențială*): Dacă sînt și unele greutăți... Cum e și firesc...

ANTON (*acord unanim, convingere adîncă*): Cine nu-nțelege asta, n-a priceput nimic din ce se întîmplă în jurul nostru.

TACHE: Văd la noi la minister, la Agricultură...

ANTON: Ei, sigur, la voi e și o situație specială: agricultură, unde sînt atîtea probleme. Ce spui?

TACHE (*întrebarea se referă, bineînțeles, la țuică*):
Tare, foarte tare.

ANTON (*mîndru*): Așa e? De casă.

TACHE (*din nou privind preocupările grave*): Dar cu toate astea, vorba aia, dacă pui umărul și împingi, mișcă. Nu există, mă-nțelegi, să se ridice o problemă...

ANTON: ...și pînă la urmă să n-o rezolvi. Așa-i spuneam și eu în tren lui Fifi, c-am și eu experiență, cu toate că nu lucrez la nivelul tău, și n-am chestiuni atît de complicate, dar orișicît... Astăzi, e cu totul altceva decît era înainte. Înainte...

TACHE: Da, nici nu se compară, nu poți să faci nici o apropiere, de nici un fel de natură, cu ceea ce era înainte, cînd orice problemă se punca, cum să spun...

ANTON: ...superficial...

TACHE (*mai adînc*): N-aș spune atîta „superficial” cît... la suprafață... Înainte, ce era simplu era simplu, și ce era complex era complex. Astăzi, poți să te aștepți ca o chestiune să ți se pară la început foarte simplă...

ANTON (*sorbîndu-i neconținut perlele*): ...și în fond să fie complexă...

TACHE: ...Și cel mai complex lucru să fie complex numai în aparență, și în fond...

ANTON: ... să fie simplu.

TACHE: Evident: totul e cum abordezi problema. Tare. Foarte tare. (*Evident, tuica.*)

ANTON: Da' știi cum merge? Nici n-o simți. Bei o damigeană, și a doua zi, știi cum lucrezi? Nici capul nu te doare. (*Scurtă pauză.*)

TACHE (*revenire la chestiunile de esență*): Așa că asta e.

ANTON: Sigur. Totul e să știi să înțelegi.

TACHE: Și mai e ceva: să-ți iei răspunderea. Da' nici nu te-am întrebat: cu ce ocazie la București?

ANTON: Aaa, nimic, o chestiune foarte simplă, că asta-i spuneam și lui Fifi în tren, exact vorbele tale. Sigur, tu ai formulat mult mai științific. — „Vezi, Fifi“, îi spuneam, „o chestiune care pentru noi e foarte complicată, dacă ai norocul să-ntâlnești omul, pe nenea Tache, de exemplu, devine dintr-o dată foarte simplă.“

TACHE: Adică cum? Că nu-nțeleg.

ANTON: Imediat. Ia, ia, pe răspunderea mea, că vorba aia: ce i-o fi tatii să-i fie și mami. (*Privitor la tuică, bincînțeles. Scurtă pauză.*) Despre Fifi e vorba. Ți-am spus: doctoriță. A terminat facultatea, diplomă, felicitări, mă rog. Urmează să plece la țară. Acum, ea, mititica, nu zice nimic. Dar eu ca tată, înțelegi...

TACHE: Înțeleg... Arde. (*Tuică.*)

ANTON (*masca ispășirii paterne*): Uite, aici mă arde. (*Arată spre inimă.*) Numai tată să nu fii. Și atunci i-am spus: „Fițo — că eu când o alint, așa-i spun — Fițo, nici un moment de pierdut: la gară, pe tren, la București, la unchiul Tache“.

TACHE: La mine.

ANTON: La tine, Tăchiță, la tine, suflete, la tine, neamule, la tine județ, că altă nădejde n-am. Dă-mi o mînă de ajutor.

TACHE: Cu ce?

ANTON: Cu Fița.

TACHE: Concret.

ANTON: Concret, cît se poate de concret: post, casă și buletin de București. Ce-ai rămas așa?

TACHE: Nu, mă gîndeam. Zi-i: post, casă și buletin de București.

ANTON: Asta e.

TACHE: Voi pînă cînd stați aici?

- ANTON: Pînă deseară.
- TACHE (*uitîndu-se la ceas*): E vreme. Se face. Dar ce-ai zice tu să ieşim o ţîră în curte?
- ANTON: De ce?
- TACHE: Să iau niţel aer.
- ANTON: Atunci, ~~va~~ luăm şi ţuica.
- TACHE: Ia-o, neică. (*Au ieşit, scena a rămas o clipă goală; a intrat Fifi, într-un halat de baie, alb spumă. Îşi caută poşeta, a intrat Bebe.*)
- BEBE: Cred că nu mai e nevoie să ne prezentăm, fiindcă ne cunoaştem.
- FIFI: Mi-a spus tanti că eşti cam suferind. Pot să te ajut? Ce te supără?
- BEBE: Medic?
- FIFI: Debutant.
- BEBE: Mulţumesc, n-am încredere în medicină.
- FIFI: Sceptic?
- BEBE: N-am nici o încredere în ştiinţă.
- FIFI: Şi totuşi ai urmat o facultate.
- BEBE: Tocmai. Suferinţa mea, domnişoară, poartă numele unei maladii pe care manualele şi tratatele dumitale n-au înregistrat-o : agromonia.
- FIFI: E adevărat, de maladia asta n-am auzit.
- BEBE: Cumplită, domnişoară doctor, crîncenă, maladie psihică gravă, cu sfîrşit fatal...
- FIFI: Ai dumneata, astăzi, o predispoziţie specială şi vezi lucrurile în negru.
- BEBE: Dar cum ai voi să le văd, cînd nu mai am înaintea mea decît o lună de viaţă?
- FIFI: O lună?
- BEBE: Douăzeci şi şase de zile, numărate. Dumneata vezi acest calendar? E necruţător ca o ghilotină. Exact de astăzi într-o lună, omul din faţa dumitale, vărul dumitale din partea mamei sau a tatei, nu ştiu, legăturile noas-

tre de rudenie fiind suficient de încurcate, omul care ți se destăinuie în această clipă a terminat cu Bucureștiul, cu această casă părintească de care-l leagă atâtea amintiri, a isprăvit cu lumea și civilizația și merge să se culce o dată cu găinile, să se scoale trezit de cocoși, să citească gazeta raională la gazornită, să facă discuții filozofice cu inginerul stației de montă, politice cu agronomul-șef, să susțină o asiduă curte lirică moașei, care are patruzeci și trei de ani și doi negi pe nas, într-un cuvânt, să se neurastenizeze, dedicându-și cei douăzeci și patru de ani ai săi, ne-trăiți și dornici de viață, agriculturii înaintate și sporirii producției de porumb la hectar. Vesel, nu?

FIFI (*autentic surprinsă*): Cum, și dumneata?

BEBE: Ce înseamnă „și dumneata“?

FIFI: Mărturisesc că nu mă așteptam.

BEBE: Să fi absolvit facultatea? Par chiar atât de analfabet?

FIFI: Nu. Dar îmi închipuiam că o dată terminate studiile, dumneata, cu relațiile pe care le ai...

BEBE: Aici este eroarea dumitale esențială. Greșești fundamental, fiindcă mă privești ca pe un caz normal. Află, domnișoară, că ai în fața dumitale un monstru.

FIFI (*amuzată*): Aoleu, mă înspăimînti.

BEBE: Da, domnișoară, un monstru, fiind fiul unui monstru. Tatăl meu e cel mai denaturat părinte din câți a putut aduce la lumină speța umană în lunga și controversata ei istorie. Vede că mă zbat, că sufăr, că mă dau de ceasul morții, și dumnealui, e „principial“. Un monstru principial. — „Să plece“, adică, să plec eu. Și apoi, bineînțeles, obișnuita și în-

delung repetata plachie de principii: „Muncă, disciplină, devotament, datorie etc., etc., etc...”

FIFI: Și dumneata ce faci?

BEBE: Febră.

FIFI: Și contra febrei?

BEBE: Scandal. Scandalul îmi dă temperatură, temperatura — nervi, nervii — discuții, discuțiile — scandal, și scandalul din nou febră. Cel mai perfect cerc vicios.

FIFI: Trebuie să existe, totuși, o soluție, o cale...

BEBE: Încercat pretutindeni, și eșec total. Am vrut să abandonez disciplina căreia m-am consacrat la presiunile părinților.

FIFI: Cum, de asta ai urmat dumneata agronomia?

BEBE: Dar ce-ți imaginezi, că mi-am descoperit singur vocația? Am încercat, mai întâi, să intru la matematici, și am căzut. La politehnică, și-am fost respins. Am intrat la agronomie, fiindcă m-au primit. Îți dai seama ce ghinion? Am încercat deci să abandonez specialitatea și să găsesc o slujbă. Indiferent ce, oriunde. Cu neputință: lipsă de calificare profesională.

FIFI: Unde ai încercat?

BEBE: La tramvaie: n-am reflexe. La circ: n-am aptitudini. La O.S.T.A.: sînt afon. Văd în „Informația”... că la Filarmonică e liber un post la partida de violă.

FIFI: Știi să cînți?

BEBE: Habar n-am... Dar poți să știi de unde sare iepurele?

FIFI: Mama dumitale ce face?

BEBE: Tensiune.

FIFI: Nu pot totuși să înțeleg: nu există nici o posibilitate să rămii în profesiunea dumitale, la București?

BEBE: Nu sînt decît trei posturi, la Institut, pentru cazuri speciale.

FIFI: Ce cazuri?

BEBE: Pentru oameni căsătoriți.

FIFI: Cum?

BEBE: E probabil o compensație pentru suferințele lor zilnice. Societatea nu rămîne indiferentă: răsplătește.

FIFI: Atunci, iată soluția: însoară-te.

BEBE: Noroc c-ai venit dumneata de la Pitești, să-mi dai ideea. Și cu Muki ce fac?

FIFI: Cine e Muki?

BEBE: Prietena mea.

FIFI: Admirabil. Te căsătorești cu Muki, și ai rezolvat problema. Sau, e vreun impediment? Se opun părinții?

BEBE: Nu, că habar n-au.

FIFI: Atunci?

BEBE: Nu vrea Muki.

FIFI: De ce?

BEBE: Complicații... Greu de înțeles. Ai trecut vreodată prin complicații, domnișoară?

FIFI: Depinde.

BEBE: Îmi dau seama: ești încă tînără. Și nu poți pricepe. Ai iubit?

FIFI: Ce întrebare e asta?

BEBE: Una simplă, elementară, directă: ai iubit?

FIFI: De ce întrebi la trecut? E mult mai firesc să mă întrebi: iubești pe cineva? Și-ți răspund tot așa de simplu: da, pe logodnicul meu.

BEBE: Mult?

FIFI: Nu știu, fiindcă nu am termene de comparație.

BEBE: Te-ai întrebat vreodată, noaptea, când ești singură, ce s-ar întâmpla dac-ar muri?

FIFI: O, dar ai o imaginație lugubră: de ce să moară? E tânăr, sănătos, robust...

BEBE: Mie mi se pare că ar pieri pământul, că s-ar prăbuși universul, și că rămas singur, fără ea, n-aș mai avea pe lumea asta nici un rost și nici o justificare.

FIFI: Atunci?

BEBE: Și totuși, nu ne putem căsători.

FIFI: De ce?

BEBE: Cîntă. Are înaintea ei o strălucită carieră artistică.

FIFI: Cu atît mai bine.

BEBE: Pentru moment, e adevărat, nu e încă recunoscută, cîntă în cor, dar sînt sigur c-o să vină vremea cînd va fi aclamată pe toate scenele, nu numai în țară, dar și în străinătate. Crede-mă pe mine, sînt afon, dar mă pricep în muzică. Știi ce voce are? Patru octave. Galicurci a avut numai trei și jumătate. Ia pe Si natural, și cînd sînt eu în sală, de dragul meu, îl ia și pe Do.

FIFI: Tot nu vād.

BEBE: Ah, domnișoară, se cunoaște că vii dintr-un oraș patriarhal, cu salcîmi, stradă principală și grădină publică, unde te-ntîlnești, probabil, seara, cu logodnicul dumitale. Trăim aici într-o metropolă, o plasă uriașă de contradicții, cu mii de fire, sfori și trape, unde noul se împletește cu vechiul, prezentul cu trecutul și amîndouă cu viitorul. O cîntăreață, soția unui agronom — cel puțin așa susține Muki și cred că are dreptate —, devine o imagine neinteresantă, casnică, anodină, oarecare. Or, dumneata nu știi de cite

condiții depinde viața unei cîntărețe: corepetitori, regizori, dirijori, peruchieri, critici... Muki mă iubește, mă adoră, dar nu poate să se căsătorească cu mine. E bine?

FIFI: Nu e bine, deși, recunoaște, ar fi soluția salvatoare.

BEBE: Dar, în sfîrșit, ce rost are să te melancolizez pe dumneata cu problemele mele de viață, pe dumneata care ești atît de departe...

FIFI: Poate că nu sînt chiar atît de departe cum îți închipui.

BEBE (*filozofic amară*): Cine poate pricepe suferințele altuia?

FIFI: Stau și mă gîndesc!

BEBE: La ce?

FIFI: Dumneata, cunoști... „Siciliana“?

BEBE: Casata?

FIFI: Nu. Apărarea siciliană. Fii atent, e foarte simplu: albul atacă pe flancul regelui, negrul pregătește contraatacul în centrul și pe flancul damei. La mutarea E 2—E 4, negrul răspunde cu C 7 — C 5, controlînd punctul D 4. Există și varianta „Dragonului“, în care negrul își dezvoltă nebunul regelui la G 7, atunci se face rocada și atac la rege. Șah! Și mat! Ai înțeles?

BEBE: Nici un cuvînt.

FIFI: Cum, dumneata nu știi șah?

BEBE: Nu.

FIFI: Atunci, într-adevăr, e mai complicat. Apărarea siciliană e o deschidere, pricepi, care dă șanse negrului...

BEBE: Dumneata joci bine șah?

FIFI: De loc. Dar am învățat pe dinafară toate deschiderile, ca să-i fac plăcere logodnicului meu.

BEBE: Logodnicul dumitale e șahist?

FIFI: Campion pe Cluj.
 BEBE: Ce vorbești?
 FIFI: Sigur, în Ardeal, nu mai are adversar.
 BEBE: Și ce legătură au șahul, logodnicul dumitale, „siciliana“ și cu mine?
 FIFI: Una foarte puternică. Nici Bolevslavski, care a descoperit o variantă nouă, n-ar juca-o mai bine. Urmărește-mă.
 BEBE: Negrul mută...
 FIFI: Nu.
 BEBE: Albul mută.
 FIFI: Nu.
 BEBE: Dă un pion...
 FIFI: Fii atent: dumneata susții că dacă ai fi căsătorit, ai rămîne în capitală.
 BEBE: Eventual. Dar nu sînt.
 FIFI: Veți fi.
 BEBE: Exclus: nu vrea Muki.
 FIFI: O să vrea.
 BEBE: N-o cunoști.
 FIFI: Las-o pe Muki.
 BEBE: Nici nu mă gîndesc.
 FIFI: Las-o pentru moment. Spui că nu se poate căsători.
 BEBE: Exclus.
 FIFI: Perfect: dispare de pe tabla de șah.
 BEBE: Dumitale ți-e ușor.
 FIFI: Trebuie. Trebuie să găsești pe cineva care să vrea să te ia.
 BEBE: Cum așa?
 FIFI: Nu de tot: pînă rămîi în București.
 BEBE: Care e dementa, s-o văd și eu.
 FIFI: Să ne gîndim.
 BEBE: Și pe urmă?... Nu... Ce vorbești... ce-o să spună Muki?

FIFI: Dacă te iubește cu adevărat, trebuie să înțeleagă. Preferă să te știe plecat?

BEBE: Și crezi dumneata că se găsește o femeie...?

FIFI: Cine știe...

BEBE: Stai, domnișoară, un lucru trebuie să-ți fie clar: mie nu-mi place nimeni și, spre deosebire de toți prietenii mei, sînt monogam: sînt făcut pentru o singură femeie.

FIFI: Cu atît mai bine. Înseamnă că ai să joci „Siciliana” cu precizie, tact, inițiativă și calm.

BEBE: Am impresia că-ți arde de glume.

FIFI: De loc.

BEBE: Iar eu îți repet; cine o să mă ia, știind că nu are nimic de cîștigat?

FIFI: Te-nșeli. Poate să aibă.

BEBE: Dacă nu văd eu, cum o să vadă alții?

FIFI: Fiindcă n-ai înțeles „Siciliana”.

BEBE: Lasă „Siciliana”. Mie răspunde-mi: cine o să mă ia de bărbat, numai ca să-mi facă mie un serviciu? Care e nebuna aia?

FIFI: Eu.

BEBE: Cum?

FIFI: Da. Eu.

BEBE (*informativ*): Dumneata ești nebună?

FIFI: De loc... Sau atît cît trebuie, pentru ca viața să fie plină de farmec și de fantezie...

BEBE: Domnișoară, văd că ai fantezie, dar de data asta n-ai priceput, sau te faci să nu înțelegi.

FIFI: Am înțeles foarte bine...

BEBE: Eu o iubesc pe Muki. Pe Muki! (*Scandînd.*) Pe Mu-ki. În ceea ce te privește, nu te supăra, cultiv sinceritatea pînă la cinism, nu-mi spui nimic. Nu ești genul meu. Ești blondă...

FIFI: Iar dumneata inexpresiv și pari bătrîn...

BEBE: Am impresia că sîsîi.

FIFI: Și vorbesc din somn. În plus, chiar dacă mi-ai face cea mai seducătoare declarație de dragoste, nu servește la nimic, îmi iubesc logodnicul.

BEBE: Și totuși, te apucă o subită filotimie, și ești gata să te sacrifici de dragul meu.

FIFI: Te-nșeli: cu dumneata, personal, nu mi-aș pierde nici un sfert de oră.

BEBE: Cu atât mai bine. Atunci?

FIFI: Atunci, îți repet: n-ai priceput „Siciliana“.

BEBE: Iar o luăm de la capăt: negru mută G 7...
G 4?...

FIFI: Ascultă. Susții că dacă ai fi căsătorit, ai avea șanse să rămâi la București.

BEBE: Să zicem.

FIFI: Cum „să zicem“? Da? Sau nu?

BEBE: Poftim: da.

FIFI: Perfect. Dumneata știi pentru ce am venit eu încoace? Am terminat facultatea și trebuie să plec la țară.

BEBE: Felicitările mele: poate că ne întâlnim. Eu, la Rîpele. Dumneata?

FIFI: Mărturisesc că pentru mine nu-i nici o catastrofă. Dar logodnicul meu...

BEBE: Logodnicul dumitale mi-e foarte simpatic, dar ce am eu cu el?

FIFI: N-ai, adică ai. Și-n orice caz, ai răbdare. Logodnicul meu e campion de șah.

BEBE: Pe regiunea Cluj.

FIFI: Pe întreg Ardealul. Dar dacă rămîne acolo, se ratează. Nu mai are adversar, înțelegi?

BEBE: Și ce vrei? Să joc eu cu el?

FIFI: Trebuie deci adus la București. Acum ai priceput „Siciliana“?

BEBE: Domnișoară dragă, te previn, nu-ți face nici o iluzie: în ceea ce privește jocurile, sînt literalmente idiot, nu înțeleg nimic.

FIFI: Atunci, mai simplu...

BEBE: Mută negrul și fură calul...

FIFI: Urmărește-mă.

BEBE: Sînt numai urechi.

FIFI: Deci, dacă ești căsătorit rămîi în București.

BEBE: Exact.

FIFI: Te căsătorești cu mine.

BEBE: Ce interes ai?

FIFI: Devin soția dumitale.

BEBE: Să zicem.

FIFI: Evident că „să zicem“, fiindcă toată căsătoria se face numai pe hîrtie...

BEBE: Adică?

FIFI: Adică, fără nici o obligație de nici o parte.

BEBE: Pînă aici am priceput.

FIFI: Și ești de acord?

BEBE: Nu văd încă unde vrei să ajungi.

FIFI: Devin, prin urmare, soția dumitale. Devenind soția dumitale, sînt obligați să-mi dea un post acolo unde locuiește și lucrează bărbatul meu. E logic?

BEBE: Logic.

FIFI: În sfîrșit, ai înțeles „Siciliana“! Ne căsătorim, rămîi în București. Cîștigul dumitale. Obțin un serviciu în Capitală: avantajul meu. N-am investit nici unul dintre noi nimic, înțelegi ce vreau să spun, și imediat ce lucrul e făcut, divorțăm.

BEBE: Și logodnicul dumitale?

FIFI: Încheie partida. Din clipa în care stau în București și sînt divorțată, mă mărit cu el. Soțul își urmează soția, deci trebuie să-l transfere, deci vine în Capitală. Ce părere ai?

- BEBE: O clipă. În primul rînd, mi se pare suspect un fapt: vorbești neconținut de el și nu de dumneata.
- FIFI: Ți-am mai spus: dacă ar fi după mine, mie mi-e bine oriunde. Dar e vorba de tata, pentru care ideea plecării la țară echivalează cu o dramă. Și pe urmă, e el...
- BEBE: Deci, te sacrifici.
- FIFI: E atît de bine să poți dăruia unui om secunda ta de grație, clipa ta de sărbătoare...
- BEBE: Începi să mă înduioșezi.
- FIFI: Inutil, mai ales că e vorba de un joc în care nimeni nu riscă, și toți partenerii cîștigă. La ce te gîndești?
- BEBE: Da, se pare că raționamentul e just. Dar e atît de perfect, încît nu se poate ca pe undeva să nu fie fals.
- FIFI: Unde?
- BEBE: Nu știu. Și pe urmă, construcția: mai are un defect: e logică. N-am încredere decît în absurd. În al treilea rînd, să vedem ce spun juriștii. Sînt singurii în stare să le încurce, pe toate, în asemenea hal, încît, pînă la sfîrșit, să iasă bine. (*Trece la telefon.*) Nikaloe, lasă tot și vino imediat jos, am nevoie de luminile tale juridice. (*A înclinat.*)
- FIFI: E avocat?
- BEBE: Nu. Repetent. Dar toabă de carte. Știe toate legile și „hașcemeurile“ pe dinafară. Un singur lucru nu știe: să-mi găsească mie un post în București.
- FIFI: Nu s-ar putea spune că ai un spirit prea practic.
- BEBE: Nu, domnișoară, sînt un poet ratat. Sau, dacă vrei, un ratat poet.
- FIFI: Nu găsești că e prematur să vorbești de ratare?

BEBE: Și ca ratat, dacă vrei să te realizezi, trebuie s-o iei din timp. (*A intrat Nichi*). Nikaloe (*către Fifi*), prietenul meu de care ți-am vorbit. Domnișoara doctor Androne. (*Către Nichi*.) Și acum, fii atent. (*Către Fifi*.) Cum spuneai că se numește figura? „Siciliana“? (*Către Nichi*.) Despre asta e vorba, despre mine, campionul pe Ardeal, domnișoara și noi trei. Ai înțeles?

NICHI: Totul. E foarte coerent și foarte simplu.

BEBE: Atunci, urmărește-mă: dacă — e o ipoteză — mă însor cu domnișoara, am șanse să rămân în București?

NICHI: „Hașceme“ numărul 137.391, din nouă sute cincizeci și unu.

BEBE: Perfect. Soția mea, mai exact pseudosoția mea, soția mea aparentă sau prezumtivă, sau ipotetică, n-are importanță, asta fiind o chestiune absolut intimă a noastră, are dreptul să rămână și ea la București?

NICHI: „Hașceme“ 947.368 pe cincizeci și unu.

BEBE: Același „hașceme“?

NICHI: Altul, dar cu un conținut analog, completându-l pe primul.

BEBE: Bine. Asta e treaba ta, că de asta ești jurist, și d-asta ai rămas repetent. Atunci, înseamnă că ne putem căsători...

NICHI: Evident.

FIFI: Și divorța.

NICHI: Clar.

BEBE: Sigur?

NICHI: Sfânt.

BEBE: Ce „hașceme“?

NICHI: Nu, *Codul familiei*, articolul 31.

BEBE: Nikaloe, nu te juca, aici e o problemă serioasă.

- NICHI: Răspund cu capul. Da' de capul tău ce se alege? Ce-o să spună?
- BEBE: Cine?
- NICHI (*făcîndu-i semne, fiindcă nu vrea să divulge*): Știi tu.
- BEBE: Nu înțeleg.
- NICHI: Persoana!
- BEBE: Care persoană?
- NICHI: Mă Bebe, tu ai înnebunit de tot: ființa.
- BEBE: Care ființă?
- NICHI: Muki!
- BEBE: Aaa, Muki? Trebuie să înțeleagă.
- NICHI: Și dacă n-o să vrea?
- FIFI: Preferă să-l știe plecat?
- NICHI: Nu știu, dar chestiunea e: o să vrea să știe și ea?
- BEBE: Asta e: o să vrea?
- NICHI: E și ea un om. Are și ea punctul ei de vedere. Demnitatea, orgoliul ei de femeie.
- BEBE (*către Fifi*): Nu ți-am spus eu că repetentul le vede? Ce e de făcut?
- NICHI: O clipă, să mă gîndesc.
- BEBE: Gîndește-te, dar repede.
- NICHI: M-am gîndit. Asta e: căsătoria nu trebuie să aibă loc în București.
- FIFI: Dar unde?
- NICHI: Oriunde, numai în București, nu.
- BEBE: De ce?
- NICHI (*voluptatca elocinței*): *Primo*: în București se cere un termen de cincisprezece zile de cînd introduci actele și pînă te face fericit... Or, voi sînteți grăbiți; or, voi n-aveți timp de pierdut... *Secundo*: aici, află Muki. Și, *tertio*: bate la ochi. Atunci, întrebarea: unde se însoară un agronom? La țară.
- BEBE: Ce, ai înnebunit?

NICHI: Ai răbdare, ascultă. Plecați la țară, vă căsătoriți, stați două săptămîni la locul crimei, în timpul ăsta trimiteți certificatul la București — și bătrînii trebuie să fie încredințați că e vorba de o căsătorie în toată regula —, iar aici, Nikaloe o montează pe bătrîna, bătrîna îl pune pe bătrînul în frigare, bătrînul se dă peste cap, îți iese numirea: ceau și pusi!

BEBE: Nikaloe, joc pe mîna ta.

NICHI: Lozul cel mare! (*S-au deschis ușile la sufragerie.*)

JENI: Pofțiți, vă rog... Cum te simți, Bebe? A scăzut temperatura?

NICHI: De tot.

JENI: Vitamine ai luat?

BEBE: Toate pastilele, plus flaconul. Înainte de a merge însă la masă, dați-ne voie să vă facem o comunicare. (*Solemn.*) Scumpul meu tată, iubita și devotata mea mamă, stimate nene Androne, dragul meu prieten Nikaloe, dați-mi voie... cred că ar fi potrivit și un pahar de vin...

ANTON (*se vede că în curte nu s-a „cruțat”*): De țuică... bătrînă... de prune. Știi cum merge... Unt. Bei o damigeană și a doua zi...

BEBE (*luînd paharul*): Așa. Dați-mi voie să vă aduc la cunoștință că acum cinci minute a avut loc, sub acoperișul acestei case „principale”, un eveniment... Uite că mă simt emoționat... Spune dumneata, Fifi...

FIFI: Nu, nu. Vorbește dumneata.

JENI: Ce e, copii, ce s-a întîmplat?

BEBE: Nimica, mamă. O vezi pe Fifi, mă vezi pe mine, ce s-o mai întindem? Asta e: ne-am logodit.

JENI: Cum?

BEBE: Simplu: ne-am logodit.

JENI: Tache, copilul a înnebunit de febră, a spart termometrul.

NICHI: Nu, coană-mare: nu te speria. Secolul rachetei! Și știți unde-o să aibă loc nunta?

ANTON: Unde, mă rog, că atîta lucru am și eu dreptul să aflu...

NICHI: În cinstea tovarășului director Valsamache, că lucrează în agricultură: la Rîpele.

ANTON: Ca să vezi, Tache, vorba ta de adîncauri, că parcă ți-a ieșit porumbelul din gură, ce e complicat e simplu, și ce e simplu e complicat... Fără să știi, ai spus o vorbă mare...

JENI (*masca resemnării*): Eu nu mai spun nimic, fiindcă simt că mi se urcă tensiunea... Pofțiți la masă!...

C O R T I N A

ACTUL II

Holul fostei vile boierești din Rîpele, astăzi „casă de oaspeți”, în mijlocul unui parc, la capătul unei lungi alei cu plop. Încăperea, luminoasă, e mobilată rustic. O masă — odaia servind și de sufragerie —, o pianină și câteva preșuri fără flori. Vila are patru odăi, două la parter, și două la etaj; deci, o scară interioară dreaptă, sub care se află pianina, și o fereastră largă, în peretele opus, prin care se văd parcul și silueta zveltă a plopilor.

TINCA (*îngrijitoarea casei, femeie de peste 60 de ani, dar încă „verde”, la telefon*): Alo... alo... Da... Casa de oaspeți. Cine vrei să fie? Dar acolo cine e? A, dumneavoastră? Să trăiți. Cine? Tovarășul? Nu, cum să se scoale? Dumnealui, înainte de unsprezece, nu face ochi. De... Dumneaei da, c-o aud umblînd pe dincolo. Numa'decît. (*Bate la ușa odăii din stînga.*) Doamna doctor, tovarășa doctor, la telefon...

FIFI (*din camera ei*): Imediat!

TINCA (*la telefon*): Zice că vine. Sfirșitul pămîntului... (*În telefon.*) Nu, că vorbeam și eu, așa, singură. (*A pus telefonul jos și-și vede de deretecatul ei prin odaie.*) Oameni tineri, zdraveni, teferi, luați de două săptămîni... (*Arătînd spre ușă.*) El, colo, ea, dincolo... De, așa o fi moda acum.

FIFI (*într-un halat de dimineață, la telefon*): Da... Bună ziua, tovarășe Damian... Nu, încă nu, dar pînă vine șareta, sînt gata. Dimpotrivă, îmi face plăcere. Nu sînt obosită de loc! Am dormit ca un bolovan. Plouă? Adevărat? Cu atît mai bine. Mergem și la Malul-cu-duzi? Unde vine asta? Foarte bine. Iau trusa cu mine. Perfect. În zece minute. De loc: mă bucur... Nu, ziccam că mă bucur. De ce? Așa: simplu. (*A închis.*)

TINCA: Da' la prînz mîncăți aici.

FIFI: Sigur.

TINCA: Și tovarășul?

FIFI: Da, cred că da. În orice caz, întrebă-l.

TINCA: Vă fac borș, pui și papanăși.

FIFI: Admirabil. (*A intrat în camera ei.*)

BEBE (*a scos pe ușa camerei lui un cap somnolent și ciufulit*): Într-o casă civilizată, ușile se închid cu mîna...

TINCA: Ați spus ceva?

BEBE: ...și, pe cît cu putință, fără zgomot. (*A intrat în hol.*) Spune-mi, te rog, vaca aia, de sub fereastra mea, muge așa în mod obișnuit, sau se află actualmente într-o situație specială?

TINCA: Care vacă?

BEBE: Aia melancolică...

TINCA: Nu e vacă, e bou.

BEBE: Aaa, atunci se explică.

TINCA: Vreți să beți cafeaua?

BEBE (*totalmente înduioșat de situația lui naufragiată*): Cafea?... Lichidul ăla negru se numește aici cafea... De ce umbli, tovarășă, cu eufemisme? În sfîrșit... O cafea... (*Tinca a ieșit; a intrat, îmbrăcată, Fifi.*)

FIFI: Te-ai trezit?

BEBE: Mă întreb dacă am dormit. Cred că s-a pus la cale împotriva mea un complot: asasinare prin zgomote: greieri, broaște, păuni, vaci și uși.

FIFI: Eu mă duc cu Damian la Malul-cu-duzi.

BEBE: Mă rog.

FIFI: M-a rugat inginerul Călinoiu să-i văd niște oameni care lucrează la orezărie.

BEBE: Clar.

FIFI: Un tip foarte drăguț, inginerul.

BEBE: Nici nu mă îndoiesc... (*Ironie.*) Mai drăguț ca Damian?

FIFI: De ce ești rău? Nici nu-i cunoști.

BEBE: Regret profund: toată viața mea am ars de dorința să-l cunosc pe președintele Sfatului din raionul Rîpele.

FIFI: Mă duc cu șareta și într-un ceas și jumătate sînt înapoi.

BEBE: E și o vreme splendidă: plouă cu găleata.

FIFI: Ador să umblu prin ploaie.

BEBE: Și eu: în mașină. Îmi place zgomotul ștergătoarelor pe parbriz.

FIFI: Cît e ceasul?

BEBE (*consultîndu-și ceasornicul*): După meridia-nul „Rîpele“, unsprezece și jumătate.

FIFI: Perfect, înseamnă că pot să trec și pe la pre-ventoriu.

BEBE: Tot cu Damian?

FIFI: Sigur. Preventoriul a fost terminat acum cî-teva săptămîni. Păcat că nu vrei să ieși. Să știi că pierzi...

BEBE: Îmi dau seama.

FIFI: Au o creșă model.

BEBE (*fals interesat și bineînțeles „ironic“, tot timpul „ironic“*): Serios?

FIFI: Și-un combinat de conserve.

- BEBE: Și combinat? Păi, de ce nu spui? De cînd?
- FIFI: Combinatul acum se clădește...
- BEBE: Sper însă că sînt avansați...
- FIFI: Clădirea, pe roșu, e gata.
- BEBE: Atunci sînt liniștit.
- FIFI: Damian zicea...
- BEBE: Ce spunea?
- FIFI (*nu-și poate ascunde plictiseala*): Te amuzi.
- BEBE (*aceeași ironie... „superioară”*): De loc. Sînt profund interesat. Ce spunea Damian?
- FIFI: Nimic.
- BEBE: Îți jur: mor de curiozitate să aflu ce spunea Damian.
- FIFI: Dacă l-ai cunoaște, sînt sigură că te-ar interesa.
- BEBE: N-am nici o îndoială.
- FIFI: Ieri, în drum spre Podeșul, ne-am abătut pe la niște săpături. S-a descoperit aici, nu departe, la șase kilometri, o așezare preistorică, de acum nu știu cîte mii de ani. M-a uimit cîte lucruri știe Damian. Anul trecut a fost și în Germania.
- BEBE: Om umblat. Și ce impresie i-a făcut?
- FIFI: Ce?
- BEBE: Germania. Cum i s-a părut?
- FIFI (*ca să-i arate că poate să se ridice pînă la „nivelul” lui*): Nemțească, foarte nemțească.
- BEBE: Bună.
- FIFI: Ne-am apucat să scormonim la nimereală, și am descoperit un ulcior înflorat. Damian spunea că e din neolitic.
- BEBE: Formidabil.
- FIFI: Am găsit și un cuțit de silex.
- BEBE: Ce vorbești, soro? O furculiță n-ai găsit?
(*Alt ton, serios.*) Uite ce te rog, fii drăguță.

și vino astăzi mai devreme, să mîncăm la prînz împreună. Te supără?

FIFI: De loc.

BEBE: Aș vrea să stăm puțin de vorbă. Sînt cîteva lucruri de pus la punct. Ne privesc pe amîndoi.

FIFI: Foarte bine. Dar n-am putea să lăsăm pentru deseară? Asist la contravizită și, după aceea, stăm de vorbă cît vrei.

BEBE: Aș prefera la prînz.

FIFI: Înseamnă că-i urgent.

BEBE: Nimic nu e urgent pe lumea asta. E oportun.

FIFI: Bine, atunci, fug și mă întorc pe la unu. (*Și-a pus haina de ploaie, și se îndreaptă spre ieșire. Pe drumul pietruit s-a auzit, distinct, tropotul calului și al șaretei care a venit.*) Vai ce ploaie... (*Din prag.*) Gata... Sînt gata. (*A ieșit; a intrat Tinca.*)

TINCA: Pot să strîng la dumneavoastră în odaie?

BEBE: Ce interes ai?

TINCA: Atunci, fac curățenie la doamna... că eu nu pot să stau.

BEBE: Mă rog, cum îți dictează conștiința. Dumneata știi care-i cel mai mare păcat pe lumea asta?

TINCA: Să furi.

BEBE: Aș!

TINCA: Să minți.

BEBE: Nici pomeneală: imixtiunea în habitudinile omului. (*Tinca îl privește perplexă; s-a deschis ușa și a intrat, mai exact, a fost proiectat înăuntru Nichi.*)

NICHI: Ceau, bambino!

BEBE: Nichi!

NICHI: Salut ruralii!

BEBE: Ce-î cu tine, Nikaloc?

NICHI: Am aterizat în inspecție. (*Înspre ușa de la intrare.*) Hai, suflete călător, îndrăznește.

BEBE (*alarmat*): Sper că n-ai înnebunit și că n-ai adus-o pe Muki. (*A descifrat-o, în sfârșit. „Entuziasm” negru.*) Muki!

MUKI: Bebe!

BEBE: Muki! (*Către Nichi.*) A aflat?

NICHI (*în timp ce-și scoate rucsacul și-și proptește de perete, cu mii de precauții, undițele*): Tot.

BEBE: De la cine?

NICHI (*personificarea candorii*): Habar n-am... Așa că am adus-o să vadă cu ochii ei, să se convingă și să se potolească.

MUKI (*ceasul dramei*): Cum ai fost în stare, Bebe?

BEBE (*către Nichi*): Nu i-ai explicat?

NICHI: Ba da. Dar zice c-o mint.

BEBE: Eu te mint pe tine, Muki?

MUKI: Nu mă minți? Jură!

BEBE: Jur.

MUKI (*ceasul înduioșării*): Bebe!

BEBE: Muki!

MUKI: Bebe!

NICHI: Unde e?

BEBE: Cine?

NICHI: Fifi.

BEBE: Nu știu... La Malul-cu-duzi.

MUKI: Unde?

NICHI: Umblă năucă.

MUKI (*ceasul geloziei*): Cum arată?

BEBE: Să-ți spună Nichi.

MUKI: Unde stă?

BEBE: Cine?

MUKI: Respectiva.

BEBE: Acolo.

MUKI: Și tu?

BEBE: Aici.

MUKI (*ceasul răzbunării*): Bebe, tu mă minți și eu te omor!

BEBE: Mă rog, dacă-ți face ție plăcere...

MUKI: Nu-mi face plăcere, dar te omor. (*Ceasul seducției.*) Bebe!

BEBE: Muki!

MUKI: Bebe!

BEBE: Dar voi cum ați nimerit, aici?

NICHI: Nikaloe să nu găsească? Prin Sfat. Am făcut o inspecție... Am stat de vorbă cu peședintele, draguț băiatul... (*Către Muki.*) Cum a zis că-l cheamă?

MUKI: Damian.

NICHI: Are memorie, l-a reținut... Foarte simpatic, personajul... Am făcut o scurtă ședință. Cîteva observații privitoare la culturi. Apropo: orzul face parte din păioase?

BEBE: De ce?

NICHI: Nu-mi place cum arată tarlaua. I-am dat și-o consultație juridică privitoare la niște contracte depășite prin „hașcemeul” 11. 763 din cincizeci și șase. Așa că... sînt acasă.

BEBE: Și unde-o să stați?

MUKI: Cum unde? Aici.

BEBE: Undeec?

NICHI: Ce te miri așa? Aici, la Casa de oaspeți.

MUKI: Vezi că nu-i convine? Vezi că-l deranjăm? (*Ceasul dezamăgirii.*) Hai, Nichi.

BEBE: Stați. Unde vă duceți?

MUKI: Plecăm!

NICHI: De ce să plecăm? Nu plecăm de loc. E foarte plăcut. Au și baltă. Dacă e baltă, trebuie să fie și pești. Mergem la pescuit.

MUKI: Tu, dacă vrei să rămii, te privește, eu plec. Nu vezi că nu i-a făcut nici o plăcere?

BEBE: Mie?

MUKI: Dar ce, mie?

BEBE (*ceasul tandreții*): Dulceața lumii!

MUKI: Lasă, lasă, fără efuziuni.

BEBE: A fost altceva: am rămas uluit: nu m-aș-teptam.

MUKI (*ceasul reproșurilor*): Sigur, îți stric socotelile.

BEBE: Termină cu prostiile. (*Către Nichi.*) Ce e pe acasă?

NICHI: Perfect.

BEBE: Ce se-aude cu numirea?

NICHI: Iese.

BEBE: Când?

NICHI: Azi-mîine, trebuie să iasă.

BEBE: Ce face bătrîna?

NICHI: Militărie cu bătrînul. L-a băgat într-o viteză, de sfîrșie. Și aseară i-am văzut. Zice bătrînul: „Ce-o fi făcînd băiatul, parcă-i un veac de cînd lipsește“.

BEBE: Așa a spus?

NICHI: Cuvînt cu cuvînt. Zic: „Ei, ce importanță are, cît a trecut n-o să mai treacă, și e înapoi, acasă“. Zice bătrînul: „Sper.“ Sare bătrîna, zice: „Cum, sper? Sigur“. Nu, nu, azi-mîine, iese hîrtia, c-a fost bătrînul și la ministru.

BEBE: Nu mai spune... Serios?

NICHI: Precis.

BEBE: Vezi, Muki?

MUKI: Nu mă interesează. Unde mîncăți?

BEBE: Aici.

MUKI: Împreună?

BEBE: Ce vrei, trebuie să salvăm, cît de cît, aparențele.

MUKI (*ceasul tragediei*): Bebe, o să mă ai pe conștiință.

BEBE: Dar ce vrei, să se afle și să aruncăm totul în aer? (*Lui Nichi.*) La Sfat cum ai prezentat-o

NICHI (*exitare*): Cum am prezentat-o? Muki.

MUKI: Cum să mă prezinte? Nevasta lui.

NICHI: Da' ce, eu n-am voie să mă însor? Egoistule!

BEBE: Pentru toată lumea așa să rămînă: nevasta ta.

NICHI: Și pentru Fifi?

BEBE: Și!

MUKI: Vezi că a și început să-i fie frică de ea?

BEBE: Mie?

MUKI: Dar ce, mie? Spune-mi că-ți place.

BEBE: Termină.

MUKI: O iubești?

BEBE: Ești nebună.

MUKI: O adori.

NICHI: Potolește-te, că iar începi să plîngi, și-ți cauzează la corzi. Unde-o să dormim?

BEBE: Sus.

NICHI: Sînt camere?

BEBE: Două.

MUKI: Eu nu dorm sus, nu dorm sus, nu dorm sus!

BEBE: Muki dragă, înțelege. Aici te afli într-un sat.

Unde se observă și se comentează totul. Gîndește-te la mine, gîndește-te la bătrînul, dacă ar afla...

MUKI: Nu dorm sus. Unde-i camera ei? Vreau să văd camera ei! Care e camera ei?

BEBE: Nu deschide! Eu n-am intrat niciodată.

MUKI: Ba am să deschid!

BEBE: Muki, fii cuminte.

MUKI: Eu să fiu cuminte? Mie-mi spui să fiu cuminte? Dă-te la o parte, să intru. Vreau să văd ce ascunzi. Vezi că ascunde ceva? Dă-te la o parte. Dacă nu te dai la o parte, sparg geamul.

NICHI (*căutînd s-o potolească*): Muki, tu ai înnebunit de tristețe.

MUKI: Lasă-mă să sparg geamul. Dacă nu sparg geamul... (*Alargă prin odaie, cu pantoful, ca să spargă geamul.*) Dacă nu sparg geamul, îi sparg lui capul.

NICHI: Mă rog, e mai convenabil.

MUKI: Lasă-mă să sparg! (*S-a deschis ușa și a încremenit în prag Fifi.*)

FIFI: O, pardon...

NICHI: Nu face nimic.

FIFI: Iertați-mă...

NICHI: Vai de mine, poștiți! (*Clipa penibilă s-a consumat.*)

FIFI: Ce surpriză...

NICHI: Doamnă, în viață numai surprizele contează, restul e plictiseală și obișnuință. Cine a spus asta? Cred că eu... Îmi dați voie? Doamna doctor Valsamache. (*Prezentînd-o pe Muki.*) Soția mea.

FIFI: Luați loc, vă rog, luați loc... Când ați venit?

NICHI: Adineauri. Dar nu vă deranjați... Mai ales că noi sîntem și grăbiți. Nu-i așa, draga mea?

MUKI: Da, dragul meu.

FIFI: Cum, nu locuiți aici?

NICHI: Ba da, dar acum sîntem grăbiți...

FIFI: Grăbiți?

NICHI: Foarte, foarte grăbiți. Nu, iubito?

MUKI: Da, iubitule.

NICHI: Așa că trebuie neapărat să plecăm.

FIFI: Dar încotro?

NICHI: Fără țintă. Hai, Muki! Vă rog, nu vă ocupați de noi: musafirul e ca peștele, dacă stă prea mult, miroase... Mergem la pescuit, hai, Muki! (*O smulge și-o tîrăște după el.*) Ceau! (*Au ieșit.*)

FIFI (*după o clipă de reflecție*): Nu știam că Nichi e însurat...

BEBE: Nu știi?

FIFI: Nu.

BEBE: Și ce te miri așa? E-nsurat, a mai fost însurat, va mai fi însurat... Nimic mai logic și mai firesc.

FIFI: Posibil.

BEBE: De ce „posibil”? De ce această nuanță de dubiu? Voi, femeile, sînteți însăși întruchiparea îndoielii.

FIFI (*zîmbet*): Dimpotrivă: eu am numai certitudini.

TINCA (*a intrat cu fața de masă și tacîmurile*): Pot să servesc masa?

FIFI: Te rog. Mi-e o foame îngrozitoare. Nu știu ce se întîmplă, dar de cînd sînt aici, am o foame de lup. (*În timp ce aranjează tacîmurile pe masă.*) De mîine, lucrez la dispensar, ca și cînd aș fi încadrată.

BEBE (*neconținută lui ironie*): Felicitările mele.

FIFI: Mie mi-ar fi plăcut mai mult la spital, dar Damian susține...

BEBE: Citezi din el ca din clasici.

FIFI: Omul are o mare experiență de viață. Spunea și el: de ce să nu folosesc timpul cît stau aici? Azi-dimineață trebuia să mergem la Malul-cu-duzi.

BEBE: N-ați mai fost?

FIFI: Mergem după masă, cu inginerul Călinoiu. Cu ocazia asta, ne oprim și la fermă.

BEBE (*eternal lui dispreț*): Și Călinoiu e draguț?

FIFI: Alt gen. Nițel posac, aparent ursuz, dar dacă ajungi să-l cunoști, extrem de agreabil. Cu foarte mult farmec. Experimentează aici un nou tip de cultură a porumbului. Din cîte am înțeles, încearcă aclimatizarea... (*Cu un sincer și exploziv entuziasm.*) Vai, ce bună e

ciorba!... Să dau drumul la radio. (*A deschis aparatul, încăperea s-a umplut de începutul Concertului pentru vioară și orchestră de Brahms.*) Știi că au aici o mică orchestră de cameră?

BEBE: Cîntă și Damian?

FIFI: Nu. Pleșa.

BEBE: Țasta cine e?

FIFI: Zootehnician. Un tip senzațional. Doi metri înălțime, o sută douăzeci de kilograme, și cîntă Mozart la vioară, divin.

BEBE: Diafan. Îmi imaginez.

FIFI: Puiul e fenomenal.

BEBE: Țineam de mult să-ți vorbesc, dar ne vedem atît de rar...

FIFI: Nu din vina mea: stai tot timpul în odaie.

BEBE: Cîrculi ca un factor poștal.

FIFI: Nu mînînci?

BEBE: Mulțumesc.

FIFI: Atunci, o să iau și porția dumitale.

BEBE: Te rog.

FIFI (*cu gura plină*): Da... Și ce voi ai să-mi spui?

BEBE: Că partida noastră se apropie de sfîrșit.

FIFI: Adică?

BEBE: „Siciliana” se desfășoară cum ai prevăzut.

FIFI: Teribil.

BEBE: Ce?

FIFI: Pipota. Spune, te ascult...

BEBE: Deci, ne apropiem de final. A venit Nichi, d-asta s-a deplasat pînă aici, ca să-mi spună că numirea mea la București e asigurată.

FIFI (*neconținut înfometată*): Bravo!

BEBE: A dumitale va urma, deci, automat...

FIFI: Delicios.

BEBE: Ce e „delicios?”

FIFI: Nu pot să-ți spun.

BEBE: Se apropie, deci, scadența. Să introducem acțiunea de divorț.

FIFI (*s-a oprit din mânca*): Nu se poate...

BEBE: De ce te miri?

FIFI: De ce graba asta?

BEBE (*cu o sinceră nedumerire*): Te contemplu, domnișoară, și sînt silit să meditez asupra naturii acestei enigmatice ființe, care se numește femeia...

FIFI (*candidă*): De ce?

BEBE (*revoltă*): Bine, fată, dar se pare că memoria dumitale e totalmente deficitară. Suferi de amnezie.

FIFI: Ia un papanaș.

BEBE (*contemplînd-o*): Ai o poftă de mîncare, de m-ai speriat.

FIFI (*cu gura plină*): Mai departe...

BEBE: Cîne a propus să jucăm acest joc?

FIFI: Eu.

BEBE: De ce?

FIFI (*din nou „ocupată”*): Spune dumneata.

BEBE: Din devotament pentru logodnicul dumitale. Exact?

FIFI: Exact.

BEBE: Ei bine, stai aici cu mine de douăzeci și două de zile, în care timp nu i-ai pronunțat numele niciodată.

FIFI: De unde știi?

BEBE: Cînd, unde?

FIFI: În gînd. Crezi că marile declarații trebuie să fie neapărat zgomotoase? Uite, îți fac o confidență: îmi plac mult mai mult sensurile pre-simțite, pauzele, tăcerile...

BEBE: Cel puțin, știe în ce loc te afli?

FIFI: Evident.

BEBE: De unde?

FIFI: I-am scris:

BEBE: Pe ce adresă?

FIFI: La Deva.

BEBE: Ce caută la Deva?

FIFI: Campionat de regiune.

BEBE: Și ce i-ai scris în scrisoare?

FIFI: Tot.

BEBE: Dar ce gîndește bietul om știi?

FIFI: Ce i-am scris.

BEBE: Ei, cum poți avea naivitatea sau cinismul să-ți închipui că, trimițîndu-i o scrisoare, i-ai alungat toate bănuielile, toate gîndurile negre, toate îndoielile? Nu uita că distanța amplifică dubiile și deformează judecățile. La nopțile lui de insomnie te-ai gîndit? La ceasurile lui de amărăciune, de decepție, poate de disperare, ai meditat? Și în timpul ăsta, dumneata bați coclaurile cu Damian. Sînt ros de scrupule, domnișoară, și de remușcări.

FIFI: Stai prea mult în casă. Ar trebui să ieși, dacă nu din interes, din curiozitate, sau ca... terapeutică... Ești palid. *(Cu o mare și fierbînte sinceritate.)* Nu știi ce frumos e!

BEBE: Depinde de gusturi. Dumitale, de exemplu, îți place.

FIFI: Enorm.

BEBE: Poți să-mi spui și mie ce?

FIFI: Cum să-ți explic? E un univers salubru. Asta spunea și Damian...

BEBE: Și Damian. *(A reușit, în sfîrșit, să-l enerveze manifest.)* În definitiv, cum arată Damian ăsta, că încep să fiu curios.

FIFI: Ia un papanaș. *(Virîndu-i-l, aproape cu forța, în gură.)* Fă-mi plăcerea. Așa e că e bun?

BEBE: Merge.

FIFI: Încă unul, te rog.

- BEBE: Imposibil.
- FIFI: Te rog... așa... faci progrese.
- BEBE (*în timp ce mestecă, revenit la cinismul lui obișnuit*): Lui Damian îi plac papanășii?
- FIFI: Mă plictisești.
- BEBE: Ce să fac, n-am, probabil, verva lui Damian. Damian are vervă?
- FIFI: Îți imaginezi că a avea vervă înseamnă să debitezi, cu oarecare volubilitate, platitudini?
- BEBE: Te-am avertizat, sînt mediocru.
- FIFI: N-ai exagerat.
- BEBE: Damian strălucește...
- FIFI: Papanășii se topesc în gură.
- BEBE: Nu-l văd bine pe logodnicul dumitale. Stai, nu te-am întrebat niciodată: cum e? Văd că te întuneci...
- FIFI: Fiindcă nu reușești să mă amuzi. În definitiv, să te întreb și eu: te-aștepta cineva la București. Ce-a devenit?
- BEBE: Cine?
- FIFI: Ființa care însemna toată viața dumitale. Ai uitat-o? Unde e?
- BEBE: Unde vrei să fie? La București!
- FIFI: Atunci, m-am liniștit (*Și mănîncă iar.*)
- BEBE: Ai o foame de recrut.
- FIFI: Și dumneata, o dispoziție de hepatic.
- TINCA (*intrînd cu fructele*): A venit un tovarăș după dumneavoastră, doamnă.
- FIFI (*consultîndu-și ceasornicul*): Damian.
- BEBE: Cine?
- FIFI: El trebuie să fie, ca să mergem la Malul-cu-duzi.
- BEBE: Aaaa, nici așa! Recunoaște că povestea începe să devină agasantă. („Miere.”) Spune-i,

te rog, tovarășului că tovarășa doctor și cu soțul ei dorm... (*Tinca a ieșit.*)

FIFI: Ce înseamnă asta?

BEBE: Și dacă nu înțelege, îl trăsesc de nu se vede...

TINCA (*reintrînd, profund liniștită*): Zice că dacă nu-i dau drumul, sparge ușa.

FIFI: Nu e Damian.

BEBE: Dă-i drumul! (*Și-a făcut apariția athletic, statuar, Tiberiu Cezar Sicoșan, campionul de șah al Ardealului.*)

FIFI: Tibi!

TIBERIU: Ei, da: eu.

FIFI (*surpriză și entuziasm*): Nemaipomenit, cum ai ajuns aici?

TIBERIU: Lasă, fătucă, stăm noi de vorbă.

FIFI: Stați să vă prezint.

TIBERIU: Mulțam frumos, pot s-o fac și singur: Tiberiu Cezar Sicoșan.

BEBE: Campion al Ardealului.

TIBERIU (*glas de mormînt*): Fost! Fătuca mi-o mîncat șampionatul.

FIFI: Nu se poate, Tibi...

TIBERIU: Ba vezi că se poate.

BEBE (*nu scapă ocazia să vîre o șopîrlă*): Nici nu mă mir: șahul cere o minte limpede și odihnită...

TIBERIU: Asta e.

FIFI: Și ai pierdut?

TIBERIU (*juncrar*): Pierdut.

FIFI: Ce importanță are? Nu e ultimul campionat... În schimb, ești fericit.

TIBERIU: Ba nu vezi! Fericit, că-mi vine să beau cucută.

FIFI: Tiberiu!

TIBERIU: Dar ce-i fi vrînd tu, să zburd ca iedul că te-ai măritat? Fii martor, domnule — că

tovarășe nu pot să-ți spun —, eu sînt în șampionat și mă bat ca un leu...

BEBE: Unde?

TIBERIU: Tot Ardealul: Arad, Mediaș, Alba, Sebeș...

BEBE: Și Sebeș?

TIBERIU: Și.

BEBE: Rezultatul?

TIBERIU: Nouă mături, opt remize și o înfrîngere.

BEBE: Și-o înfrîngere, cum asta?

TIBERIU (*jatalitate blestemată*): Am dat dama.

BEBE („expert“): Rău: dama nu se dă niciodată.

TIBERIU: Sfînt: dai calul.

BEBE: ... dai mașina, dai tot, da' nu dai dama.

TIBERIU: Mi-am pierdut mințile. Și-acum, îmi cere să fiu fericit.

BEBE (*către Fifi*): Nu știe „Siciliana“.

TIBERIU: Ba nu, că atunci cînd m-o răpus, „Siciliana“ am jucat.

BEBE: Ce variantă?

TIBERIU: „Dragonul“. N-o mai joc, cîtu-i hăul și vilagul. (*Definitiv.*) „Indiana veche“. (*Focul inimii.*) Cum s-a putut întîmpla?

FIFI (*senină*): Ce?

TIBERIU: Poftim, mă întreabă pe mine! De ce? De ce te-ai măritat?

FIFI: N-ai primit scrisoarea?

TIBERIU: Ba da.

FIFI: Și n-ai înțeles?

BEBE (*către Fifi*): Vezi? (*Lui Tiberiu.*) Domnule — că tovarășe nu poți să-mi spui — habar n-ai pînă unde poate să meargă înconștiența femeilor. (*Către Fifi.*) Spuneai că i-ai explicat. Poftim! Dar la nopțile lui nedormite te-ai gîndit? La șampionatul lui ratat ai meditat?

FIFI: Dar ți-am explicat, Tibi: nu m-am măritat, m-am căsătorit.

TIBERIU: Adevărat?

FIFI (*argument suprem*): Întreabă-l și pe dumnealui.

TIBERIU: Și-a fost de acord?

BEBE: Pentru fericirea dumatăle.

FIFI: Nu numai a ta, Tibi, și a lui.

TIBERIU: Atunci, ce-i scris în scrisoare e sfânt?

FIFI: Sigur, Tibi, sigur.

TIBERIU (*după o clipă de cumpănă*): Și dumnealui n-a avut nimic împotrivă? E destul de curios, dar, în sfârșit, dacă așa stau lucrurile... Tovarășe — că domnule nu pot să-ți spun —, iartă-mă, te-am judecat greșit, îmi fac autocritica, recunosc, e un gest excepțional.

FIFI: Da' nu-i nimic excepțional, Tibi.

TIBERIU: Poate că am exagerat când am spus „excepțional”; în orice caz, deosebit. Tovarășe, dă-mi voie să-ți dau acolada.

BEBE: Și să bem *bruderschaft*. (*Beau amîndoi.*)
Servus, te.

TIBERIU: Rețiproca!

FIFI: Și să mănînci ceva.

TIBERIU: Se poate, că de la înfrîngere, numa' într-un post negru o duc.

BEBE: Stai. Nu șezi bine acolo; aici, în locul meu. E, de fapt, locul dumatăle. Așa. Iar mie, îmi dați voie să mă retrag... Înțeleg, abia așteptați să rămîneți singuri. (*Ocrotindu-i, aproape patern.*) Vă invidiez... vă invidiez... (*A ieșit.*)

TIBERIU (*despre Bebe, bineînțeles*): Înger din raiul lui Dumnezeu, drăguțul. Ah, fătucă, nu poți să-ți închipui chinurile mele.

- FIFI: Nu-nțeleg, Tibi: scrisoarea mea a fost foarte limpede, foarte explicită.
- TIBERIU: Tu crezi că eu vedeam explicații? Eu te vedeam pe tine.
- FIFI: Foarte bine.
- TIBERIU: Da, dar lângă el. Noapți întregi, numai imaginea asta o aveam înaintea ochilor: tu, nudă, și el, gol.
- FIFI: Tibi, mă insultă.
- TIBERIU: Într-o noapte am avut un vis groaznic. Se făcea că veneai către mine în rochie albă de mireasă și-mi ziceai: „Tiberiu Cezar Sicoșan, joci șah ca o cizmă”. Și el, care era cu tine, în haine de mire, râdea și zicea: „Tiberiu Cezar Sicoșan, ești un căpos”... Și tu dădeai din cap și ziceai...
- FIFI: Uită, Tibi, uită.
- TIBERIU: Am o rană sîngerîndă în inimă.
- FIFI: Timpul vindecă toate.
- TIBERIU: A doua zi am jucat la Șebeș, și m-o răpus.
- FIFI: Cum s-a întîmplat, Tibi?
- TIBERIU: M-am așezat la tablă, a pornit ceasul să bată, da' eu numai asta auzeam: „... joci ca o cizmă... Ești un căpos.” (*Catastrofă.*) Și am dat dama.
- FIFI: Ei, nu-i nimic. Acum avem înaintea noastră altă perspectivă, altă viață.
- TIBERIU: Ne înștalăm la București?
- FIFI (*ușoară ezitare*): Da... cred că da.
- TIBERIU: Ce înseamnă „cred“?
- FIFI: Adică, sigur... După divorț.
- TIBERIU: Care divorț? A, da, după divorț. Asta-i altă rană sîngerîndă: iau de soată o femeie divorțată!
- FIFI: În acte.

- TIBERIU: În acte, în acte, dar vezi că la arhivă documentul rămîne.
- FIFI: Iar începi? Te supără o hîrtie?
- TIBERIU: Asta nu-i o hîrtie. Asta-i ca o diplomă cu pecete. Nu te-nțeleg. Și nici pe el.
- FIFI: De ce?
- TIBERIU: Socoateși tu: stai cu o mîndrețe de fată...
- FIFI: Tibi, iar mă insulti.
- TIBERIU: Nu, că eu nu vorbesc de tine. De el. Dracul-l înțelege?!
- FIFI: Cine știe, poate că nu-i plac.
- TIBERIU (*fulgerat în amorul lui propriu*): Da', mă rog frumos, cine-i el, să nu-i placi? Te plac eu, care-am răpus tot Ardealul — afară de Sebeș, — și nu-i placi lui? Da' ce-i, mă rog frumos, el: feciorul Mariei Tereza? Prințul de la Sarajevo? Că mă duc să-l întreb.
- FIFI: Stai, Tiberiu. Gîndește-te: poate că are pe altcineva.
- TIBERIU (*interes cancanier*): Pe cine?
- FIFI: Îl privește. „Fiecare cu bețelele lui“, vorba lui Damian.
- TIBERIU: Dar ăsta cine mai e?
- FIFI: Președintele Sfatului de aici.
- TIBERIU: Și tu ce treabă ai cu el?
- FIFI: Sîntem prieteni.
- TIBERIU: Tu și Damian...
- FIFI: Un om fermecător... Și astăzi după masă ne ducem la Malul-cu-duzi.
- TIBERIU: Ce să cați acolo?
- FIFI: E un lac sărat. Și Damian are intenția să organizeze, la început experimental, un pre-ventoriu antireumatismal. Pentru asta, trebuie mai întîi prelungită șoseaua.
- TIBERIU: Ce șosea?
- FIFI: Am fost alaltăieri și-am văzut-o.

TIBERIU: Cu cine-ai fost?

FIFI: Cu Damian. Mai sînt unsprezece kilometri. Se face racordul la Cazanele și se prelungește prin comună. La anul, trece pe aici. Asta spunea și Călinoiu.

TIBERIU: Care Călinoiu?

FIFI: Inginerul.

TIBERIU: Ce inginer?

FIFI: Lucrează la orezărie... După masă merge cu noi.

TIBERIU: Călinoiu?

FIFI: Și Pleșa. A, o să ți-l prezint și ție pe Pleșa. Un tip nemaipomenit.

TIBERIU (*nedumerire și furie abia stăpînită*): Și dumnealui închide ochii, ori doarme de-a binelea?...

FIFI: Cine?

TIBERIU: Mă rog frumos, soțul!

FIFI: Tibi...

TIBERIU: Și dumnealui nu are nimic împotriva? Îi umblă soața cu toți inginerii, și el tace ca mutul? Mă rog frumos, dacă așa-i dictează morala...

FIFI: Tiberiu, potolește-te: o să audă.

TIBERIU: Eu de ce vorbesc? Pentru ca cine are urechi de auzit să audă. Dacă așa îi dictează lui conștiința, îl privește. Dar la mine s-a gîndit?

FIFI: La tine?

TIBERIU: Sigur. Cu Tiberiu Sicoșan nu merge așa, noi nu sîntem învățați cu abțibilduri. Una-i ce vorbim prin ședințe, mă rog frumos: egalitate, dar acasă, soața să fie soață. Auzi dumneata: pretini! Pretin să-ți fie unul singur: soțul, că d-aia ți-i bărbat.

FIFI: Tibi, mă insulti pentru a nu știu cîta oară.
Și vorbești de niște oameni pe care nici nu-i
cunoști.

TIBERIU: Nici nu vreau...

FIFI: Niște oameni admirabili. (*În aceeași clipă,
intră, „bine dispuși”, dar nu mai mult decît
obligă expresia, Nichi și Muki.*)

NICHI (*arătînd sacoșa*): Ia priviți ce pește afumat
am pescuit la cooperativă! (*Cîntă.*) „Marina,
Marina, Marina...”

FIFI (*ca să amendeze efectul dezastruos, precipitat*):
Dați-mi voie să vă prezint pe logodnicul meu:
Tiberiu Cezar Sicoșan.

NICHI (*îi strînge mîna și întinde mîna în aer, ca și
cînd ar voi s-o mai strîngă și altora*): Dar
ălalți unde sînt?

FIFI: Căre?

NICHI: Parcă vorbeai de mai mulți... Dumneaei e
Muki. Cea mai dulce fată de pe lume. (*Expli-
cîndu-i lui Tiberiu.*) Logodnica soțului logod-
nicei dumitale.

MUKI (*alarmată de gafă*): Nichi!

NICHI (*o drege*): Exact: soția mea. (*Și cîntă.*)
„Marina, Marina, Marina!”

TIBERIU (*monumentul demnității*): Domnule —
că tovarăș nu pot să-ți spun...

NICHI (*care i-a simțit accîntul*): Și de ce, mă rog
frumos?

TIBERIU: Ținuta morală în care te prezinți în fața
logodnicei mele...

NICHI: Aud?

TIBERIU: Și eu, în calitate mea...

NICHI (*către Fifi*): Asta-i şahistul?

FIFI: Da.

NICHI (*lui Tiberiu*): Păi bine, suflete, de ce nu
spui? Vin să te pup, ești dulce...

TIBERIU: Domnule...

NICHI: Nu se poate: trebuie să te țuc.

TIBERIU: Domnule, isprăvește.

NICHI: Dacă nu te țuc, mor.

TIBERIU: Și isprăvește cu această comportare.

NICHI: Ei, cum e comportarea?

TIBERIU: Privată de respect și destrăbălată.

NICHI: Destrăbălată? Destrăbălată ai spus? Tu auzi, Muki?

MUKI (*ceasul mîngîierilor*): Nichi!

NICHI: Muki!

MUKI: Nichi!

TIBERIU: Și-adaug: nu numai privată de respect și destrăbălată, dar și reprobabilă.

NICHI: Și asta mi-o spui față desoția mea... Ascultă, mă, dinastie romană...

TIBERIU: Domnule...

NICHI: Ascultă Vespasianus...

TIBERIU: Nu mă cheamă Vespasianus! (*Către Fifi.*) Expediază-l pe insolent, că altfel...

NICHI: Tu știi din ce pricină a căzut Imperiul Roman?

FIFI: Isprăvește, Nichi, te implor.

NICHI: Să-mi spună din ce cauză a căzut Imperiul Roman... Nu știe. *Alea jacta est*: îi ard două perechi de palme împăratului, să știu de bine că ajung sclav la galere.

MUKI: Nichi!

NICHI: Muki! Mă rog frumos, dacă nu vrei tu, mă abțin. (*Lui Tiberiu.*) Dar să știi că în principiu ți le-am dat. Hai, Muki. (*O sărută.*) „Marina, Marina, Marina!” (*Și urcă îmbrățișați scara.*)

TIBERIU: Vezi unde-ai ajuns?

FIFI: Termină, Tiberiu, orice răbdare are o limită. Nu te mai recunosc.

TIBERIU: Eu nu m-am schimbat. În schimb... tu...
Caut și nu găsesc cuvîntul. Stai, că l-am găsit:
descompunere.

BEBE (*intrînd*): Am o vagă impresie, după glasul
dumneavoastră bine timbrat, că aveți oare-
care nemulțumiri.

TIBERIU: „Nemulțumiri“? Domnule...

BEBE: Iar?

TIBERIU: Domnule...

BEBE: ... că tovarășe nu poți să-mi spui, știu...

TIBERIU: Te-aș ruga, totuși, unele lămuriri.

BEBE: Din nou?

TIBERIU: V-ați îngăduit, domnule dragă, să luați
în custodie o fătuță...

BEBE: „O fătuță“, nu cunosc termenul! Îl resping.

TIBERIU: Și o găsesc scufundată, sub ochii dumitale,
în cea mai adîncă mocirlă... Damian, Căli-
noiu... Pleșa... O întreagă listă de ingineri și
zootehniști, care o plimbă și o poartă cîtu-i
ziua de mare.

BEBE: Și seara.

TIBERIU: Și seara?

BEBE: Sînt de partea dumitale, ai perfectă dreptate.
Condamn această atitudine, domnișoară, o
veștejesc!

TIBERIU: Dar să privim mai adînc: dumneata ce-ai
făcut în timpul ăsta, tovarășe?

FIFI: Termină, Tibi, ești ridicol.

TIBERIU: Îți dai seama, domnule dragă, că porți o
răspundere gravă?

BEBE: Îmi dau.

TIBERIU: Nu vezi destul de adînc, nu mergi la ră-
dăcină.

BEBE: Acum, eu nu vreau să mă apăr, sau să-mi
ușurez sarcina, țin numai să amintesc că
nici unul din cei citați nu este prietenul meu...

TIBERIU: Ocolești problema, ca să te absolvi. Dar domnul, domnul care locuiește sus, al cui prețin e?

BEBE: La cine se referă?

FIFI: La Nichi.

BEBE: Domnule — că tovarășe nu pot să-ți spun —, Nichi e într-adevăr prietenul meu.

TIBERIU: Apoi, dacă-i preținul dumitale, învață-l să se poarte în lume, că nu-i în junglă. Dacă vrea să-și sărute soția, s-o sărute acasă, nu în public.

BEBE: Să sărute? Cine să sărute?

FIFI: Nichi cu nevastă-sa. Nu vezi, Tibi, că ești stupid?

TIBERIU: Stupid? Eu, stupid?

BEBE (*către Fifi*): Lasă-l, că nu e stupid... Își săruta Nichi soția?

FIFI: N-are dreptul s-o facă?

TIBERIU: Aici, domnule dragă, în ochii mei...

BEBE: Nu se poate!

TIBERIU: Ba se poate. Uite că se poate. Și n-am dreptu' să spun?...

BEBE: Ai! (*Strigînd.*) Nichi! Atunci, se schimbă lucrurile... Nichi!... Vă înțeleg indignarea. Nichi! (*Nichi a coborît însoțit de Muki.*) E adevărat ce susține dumnealui?

NICHI: Cine? Vespasianus?

TIBERIU: Fără invective, domnule!

NICHI: Împăratul spune multe.

BEBE: E-adevărat că ai sărutat-o pe soția dumitale?...

FIFI: Ce importanță are? Fii om de înțeles, Bebe.

BEBE: Dumneata nu te amesteca... Are dreptate tovarășul. Dumneata vezi-ți de Damian, Călinoiu și ceilalți...

TIBERIU: ... *ejusdem farinae*...

BEBE: Răspunde, Nichi: e adevărat că ți-ai sărutat nevasta aici, în ochii lumii?

NICHI (*lui Tiberiu*): Bine, mă, Nerone, de ce bagi pile?

BEBE: N-o spune numai dumnealui, te-ă văzut și Fifi.

NICHI: M-ai văzut și dumneata?

FIFI (*constrînsă*): Da, sigur.

NICHI: Atunci, se poate.

BEBE: Asta-i tot ce ai să-mi spui?

MUKI: Lasă-l, Nichi. Ce, ai să te apuci să-i dai socoteală?

NICHI: Are dreptate. Ce, o să dau soco...?

BEBE: Nikaloe, ai încurcat-o. (*Și două palme detună pe obrajii lui Nichi.*)

MUKI (*cășul crimei*): Bebe!

BEBE: Nici un Bebe!

MUKI (*ceasul condoleanțelor*): Nichi!

NICHI: Muki!

MUKI: Nichi! (*Către Bebe.*) Monstrule!

TIBERIU: Fără invective!

FIFI: Încetați odată!

BEBE: Și astea două palme sînt numai începutul.

TIBERIU: Nu-i o metodă justă, mă opun.

NICHI: Taci, Caligula!

MUKI: La ce oră avem tren?

NICHI: Mîine dimineată.

MUKI (*lui Nichi*): Hai! (*Și urcă amîndoi scara. Pauză*).

TIBERIU: Reviu, deci. V-am încredințat...

BEBE: „O fătucă“, am auzit. Nu crezi totuși că exagerezi?

TIBERIU: (*după o clipă de gîndire*): Nu.

BEBE: Și că abuzezi de nervii mei? Mi-ai încredințat mie vreodată ceva? (*Către Fifi.*) Dumneata confirmi?

FIFI: E îngrozitor.

BEBE: Ce e îngrozitor?

FIFI: Totul: prin indecență.

TIBERIU: Or, fătuca...

BEBE: Suprimă, domnule, termenul, sau nu te mai urmăresc.

TIBERIU: Ești obligat să mă urmărești.

BEBE: Dimpotrivă: dacă fac o analiză cât de cât temeinică, dumneata nici nu te afli în această cameră.

TIBERIU: Cum?

BEBE: Ești o ficțiune.

TIBERIU: Tu auzi?

BEBE: La data când eu am cunoscut-o pe domnișoara, dumneata nici nu existai: erai cel mult o ipoteză.

TIBERIU: Eu, „ipoteză“?

BEBE: O prezumție, ăsta-i cuvîntul: o simplă prezumție. Te-ai întors...

TIBERIU: Din bătălie.

BEBE: Nici măcar învingător. Învins. Găsești, la întoarcerea dumitale din cruciadă, dintr-un război pierdut, toate bunurile intacte. Și în loc să-mi fii recunoscător... E limpede: nu-mi rămîne decît să te sancționez. Te reduc la situația dumitale inițială: nu te cunosc!

TIBERIU: Pe mine?

BEBE: Nu te aud!

TIBERIU: Domnule...

BEBE: Inutil. Pînă adineauri te-am ignorat, acum te contest!

FIFI: Vezi ce-ai făcut, Tibi?

TIBERIU: Tu, cea căzută în fundul prăpastiei, să taci.

BEBE: Te infirm, te abhor, te reneg! Și vă mai aduc la cunoștință ultima mea decizie: din această clipă, preiau puterea.

TIBERIU: Și ce putere, mă rog frumos?

BEBE (*imperial, magnific*): De soț.

FIFI: Dă-mi voie, Bebe...

BEBE: De prisos.

TIBERIU: Vezi unde-ai ajuns, fătucă?

BEBE: Comunică, te rog, acestui domn că, dacă mai întrebuințează o singură dată acest termen care-mi jignește timpanul, urmează și alte sancțiuni.

TIBERIU: Îneebunesc, fătucă!

BEBE: Perfect. (*Scoțînd din portofel un act și arătîndu-i-l lui Tiberiu.*) Vezi această hîrtie? Știi ce reprezintă?

TIBERIU: Certificatul de căsătorie...

BEBE: Răspunsul este exact: cincizeci de puncte! Acest certificat a avut pînă acum o existență iluzorie: un petec de hîrtie. Din această noapte îl traduc în viață.

TIBERIU: Mă spînzur!

BEBE: Ne va purta noroc: rămîne frînghia!

TIBERIU: Nu vă fac această plăcere. Mă răzbun: vă ucid!

BEBE: Se poate, dar mîine: la noapte, ușile vor fi încuiate. Și-acum, un sfat: sînt informat că în fundul grădinii e o fîntînă cu amorași. (*Lui Tiberiu.*) Scoți o ciutură de apă și ți-o versi în cap.

TIBERIU (*către Fifi*): Ai auzit?

FIFI: Du-te, Tiberiu, te implor.

TIBERIU (*strict informativ*): În fund, ați spus?

BEBE: În fund.

TIBERIU: Mulțam frumos! Dacă nu mă întorc într-un sfert de ceas, să știți că m-am țipat în fîntînă. (*A ieșit. Pauză.*)

BEBE: Bravo, domnișoară, bravo!

FIFI: Pentru ce?

BEBE: Pentru logodnicul dumitale

FIFI: Lasă-l în pace.

BEBE: E „solemn“.

FIFI: Ești îngrozitor.

BEBE: Ț „grav“.

FIFI: Ești insuportabil.

BEBE: Ț „moral“.

FIFI: Ești odios.

BEBE: Mă-ntreb, ce te-a putut atrage la el?

FIFI: E cîstit.

BEBE: N-avem, probabil, aceeași reprezentare a cîstei.

FIFI: Probabil.

BEBE: Și întrebuițăm dicționare diferite.

FIFI: Asta, sigur. Cerău îmi pare... Cerău îmi pare...
(*Își mușcă, copilărește, batista.*) Nu mai pot...

BEBE: Lasă, nu-ți mai mușca batista!

FIFI (*îndărătnicindu-se*): Și nu mai vreau.

BEBE: Spui „nu mai vreau“ ca și cînd ai spune „vreau acasă“.

FIFI: Nu doresc decît un singur lucru: să divorțez.
Să divorțez imediat.

BEBE: N-am terminat „Siciliana“.

FIFI: Spuneai că ți-a ieșit numirea.

BEBE: Numai a mea. Ar însemna că ai jucat jocul numai pentru mine. Ar urma să fiu singurul care cîștigă.

FIFI: E atît de bine să știi să pierzi...

BEBE: Să-ți rămîn recunoscător? N-o pot îngădui.

FIFI: Ești făcut numai din orgolii.

BEBE: Care om nu le are? Și dacă e cineva, îi rămîne vanitatea de a nu avea vanități. Le-am fumat pe toate. În schimb, dumneata ai uitat un lucru: mai e cineva.

FIFI: Cine?

BEBE: El. Nu pot să-l abandonez. Am început „Siciliana” și pentru el. Nu-l pot trăda.

FIFI: Te detest și-ți voi arăta că divorțez.

BEBE: Când?

FIFI: Mîine.

BEBE: Mă-ndoiesc. Nu se poate.

FIFI: Vrei să-ți arăt că se poate? (*Strigînd*). Nichi! Nichi! Nichi!

BEBE: Și știi de ce nu se poate? Fiindcă nu o dorești. (*A coborît Nichi, însoțit de Muki.*)

FIFI: Spune-mi, Nichi: în cît timp pot să divorțez? (*A intrat Tiberiu.*)

BEBE: Ține seamă însă că eu mă opun. Că nu sînt de acord.

TIBERIU: Trebuie să fii!

NICHI: Taci, Vespasianus!

TIBERIU: Te omor...

MUKI (*la mijloc*): Să nu te atingi de el, că-ți scot ochii... (*În mijlocul vacarmului general, intră Tinca.*)

TINCA (*anunțînd calm*): Tovarășul Damian. (*Încremenire generală și reculegere urgentă. Fulgerător, toți — cu o singură excepție: Fifi — își caută poziții convenabile, pentru salvarea aparențelor. Muki a căzut într-un scaun și începe să răsfoiască o revistă ilustrată.*)

BEBE (*către Tinca*): Stai. (*Își caută o poziție imperturbabilă, într-un fotoliu pe brațele căruia pianotează absent. Nichi a deschis repede pianul și, completînd atmosfera pastorală, atacă delicat o nocturnă de Chopin.*) Spune-i să intre.

TINCA: Cine?

BEBE: Cum, cine? Tovarășul Damian.

TINCA: Păi, de unde?

NICHI: N-ai spus c-a venit?

TINCA: Nu... N-ai înțeles. (*Lui Bebe*). V-a trimis telegrama asta... Zice că a venit la Sfat pe numele dumneavoastră. (*Îi dă telegrama și iese. Bebe deschide telegrama.*)

NICHI: Ei, ce-ai rămas așa? Ce e?

BEBE (*citind*): „Sosim deseară, cu acceleratul, mama, tata și Anton.“ (*O clipă de stupeoare.*),

NICHI: Sîntem în aer!

FIFI: Cînd sosește acceleratul?

TIBERIU: La unsprezece și patruzeci.

NICHI: Sîntem copiii morții!

MUKI (*ingenuă*): De ce?

NICHI: Vin bătrînii și găsesc aici tot circuitul: mai-muțe electrice și copii de sîrmă. (*Rezolut, strategic.*) Răspîndirea!

MUKI: Unde?

NICHI: Oriunde! Camuflarea!

BEBE (*către Fifi*): În sat nu se poate?

FIFI: Ce explicație să dai?

NICHI: Și pînă mîine dimineată, nici un tren. (*Decizie fără apel.*) Camuflare la locul crimei! Cîte odăi avem?

FIFI: Patru: două sus, două jos.

NICHI: Atunci, să împărțim efectivul: nea Anton sus, camera din stînga; soții Valsamache-senior, tot sus, camera din dreapta, cu vederea înspre parc. Perfect... Noii căsătoriți, o cameră...

TIBERIU: Domnule...

NICHI: Împărate, n-ai cuvîntul.

BEBE: Și dumnealor doi (*arătînd pe Muki și Nichi*), cealaltă...

MUCHI (*ceasul căințelor*): Bebe!

BEBE (*n-a auzit*): În definitiv, cel ce locuiește aici cu drepturi legale sînt eu. Deci, eu hotărăsc. Dumnealor doi, cealaltă odaie.

NICHI: A rămas împăratul de căruță. O luăm din nou. Soții Valsamache — bătrînii —, o cameră: cea în care stă Fifi.

FIFI: „Iatacul roșu“, ai și nimerit-o!

NICHI: Da' ce, soții Valsamache n-au dreptul să doarmă și ei, măcar o noapte, în iatacul cu draperii și tapet de mătase? Dar, în sfîrșit, dacă găsești că nu e potrivit, mă rog, revin, și-o luăm din nou. Nea Anton, sus, în camera din dreapta. Soții Valsamache-senior, în stînga...

BEBE (*arătîndu-i din nou, cu un deget de sentință, pe Nichi și Muki*): Dumnealor doi, jos, în camera mea.

NICHI: Iar camera în care stă Fifi o împărțim în raport cu drepturile legitime.

FIFI: Adică?

NICHI: Titulară, Fifi. (*Consultîndu-și ccasornicul.*) De la această oră, pînă la unsprezece fix: împăratul, în calitate de logodnic. Vine de la drum, e obosit, are și el dreptul să se odihnească. Iar de la unsprezece înainte, dumnealui (*îrsemnîndu-l pe Bebe*), în calitate de soț legal.

TIBERTU: Domnule...

NICHI: În această formulă, aparențele sînt salvate și nici legea nu e călcată. Împărate, n-am ce să-ți fac: *Dura lex, sed lex!*

C O R T I N A

ACTUL III

„Iatacul roșu“ de odinioară, tapisat cu mătase, în care Fifi a adus o mie din nimicurile ei de fată, o întreagă menajerie de păpuși, căței, urși și maimuțe de pîslă și catifea, care atinse încep să behăie, să ragă, să mugească. O pendulă-jucărie, cu lanț și cuc, care merge totuși. În afara lucrurilor aduse de Fifi, mobilierul obișnuit al iatacului: un divan cu măsută joasă și lampă de noapte, un birou-secretar și o masă lângă fereastra larg deschisă, prin care se văd cerul vast și un alt unghi al aleii cu plopi. La măsuta de lângă fereastră, adîncit în descifrarea unei partide de șah, Tiberiu. Fifi, în halat, pe divan. Pe blana de lup de la picioarele divanului, așezat turcește, Nichi.

NICHI (*sincer deprimat, cu toate încercările lui, vizibil înfructuoase, de a brava*): Iată-mă ajuns în situația unui erou din dramele ibseniene.

FIFI: Ce tot spui, Nikaloe...

NICHI: Am pierdut o prietenie la care țineam și m-am ales cu alta pe care n-am dorit-o.

FIFI: Acum nu-ți mai face probleme, n-are rost.

NICHI: Nu regret greșeala, ci faptul că nu are justificare. (*Profund plictisit.*). Crimă gratuită.

FIFI: Nikaloe, devii sinistru.

NICHI (*s-a ridicat*): E pentru prima oară în viața mea cînd îmi vine să mă iau la palme...

FIFI: Du-te și te plimbă.

NICHI (*îndreptîndu-se spre ușă*): Mă duc în neant...

FIFI: Interesează-te la ce oră sosește trenul.

- NICHI: Aoleu, așa e! Mă duc pînă la gară. Ceau! (*A ieșit.*)
- TIBERIU (*fără să ridice ochii de pe tabla de șah*): Nu-nțeleg nimic din ce spune.
- FIFI: E amărît.
- TIBERIU: De ce?
- FIFI: Povestea cu Muki.
- TIBERIU (*după o pauză, în care a mutat o piesă*): Care poveste cu Muki?
- FIFI: Cu Bebe.
- TIBERIU: Care cu Bebe?
- FIFI: Vai, Tibi, cînd ai să pricepi și tu un lucru de la prima vedere? Povestea cu sărutatul.
- TIBERIU: Și ce-i dacă a sărutat-o? N-are omul dreptul să-și sărute nevasta? Numai nu în public.
- FIFI: Da, dar Muki cine e?
- TIBERIU (*icoana nevinovăției*): Cine să fie? O fătucă, ia...
- FIFI (*a obosit*): Așa e, Tibi, ai dreptate. Dar tu ce faci acolo?
- TIBERIU (*a ridicat, în sfîrșit, capul din tablă*): Nu pot înțelege în ruptul capului cum a fost de-am dat dama. Fiîndcă, vezi tu, fătucă, eu am jucat tura pe D 4. E limpede?
- FIFI (*imensă oboseală*): Da, Tibi.
- TIBERIU: Albul răspunde cu nebunul la G 8. Mut eu pionul din G 6, mută el tura... Urmărești?
- FIFI: Urmăresc... Dar vreau să te întreb ceva.
- TIBERIU (*iar cu privirile în tablă*): Întrebă.
- FIFI: Cînd ai primit scrisoarea mea, te-ai supărat rău?
- TIBERIU: Foarte.
- FIFI: De ce, Tibi?
- TIBERIU: Că ziceam... o clipă... N-am mutat tura: regele.

FIFI: Bine, Tibi, dar eu altceva te-am întrebat.
TIBERIU (*din nou în tablă*): Nu ți-am răspuns?

FIFI: Nu.

TIBERIU: Da' ce ai întrebat?

FIFI: De ce te-a durut?

TIBERIU: Păi, cum să nu mă doară? Să mi se întâmple mie una ca asta?! Altora, mai înțeleg...
Dar mie, cum?

FIFI: Dar că m-ai pierdut...

TIBERIU: Ce-ai spus?

FIFI: Că m-ai pierdut, Tibi...

TIBERIU: Vezi, asta e: și-am trecut nebunul din
D 8 în E 6.

FIFI: Nu vrei să lași o clipă jocul?

TIBERIU: O țiră, și mîntui.

FIFI: Dar tu, cînd ai aflat că a intervenit altcineva în viața mea, nu ți-ai pus întrebarea dacă n-a fost și din vina ta?

TIBERIU (*prompt*): Nu.

FIFI: De ce, Tibi?

TIBERIU: Fiindcă eu te-am respectat... N-a fost nici nebunul, tot pionul a fost.

FIFI: Ce-nseamnă că m-ai respectat?

TIBERIU: Bărbatul e dator femeii credință, fidelitate și sprijin.

FIFI: Și dragoste nu?

TIBERIU: Și dragoste, sigur. (*A măturat piesele de pe tabla de șah.*) Nu pricep, și basta! (*Scurtă pauză.*)

FIFI: M-am gîndit în ultima vreme la multe...

TIBERIU: Spune-mi și mie. Femeia și bărbatul trebuie să-și împărtășească toate gîndurile.

FIFI: Vezi Tibi, se petrec în jurul nostru atîtea fapte.

TIBERIU: Unde?

FIFI: Unde te uiți. Au loc atâtea schimbări... Sînt aici numai de două săptămîni... Mă uit în dreapta, mă uit în stînga... mă uit la oameni. Au învățat să se îmbrace mai bine... să mănînce mai consistent. Să-și caute sănătatea. Să asculte muzică. Să se odihnească. Tu nu crezi că omul trebuie să și iubească mai frumos?

TIBERIU: Ba da, fătuță.

FIFI: Tu ce crezi prin „iubire frumoasă“, Tibi?

TIBERIU: Morală.

FIFI: Morală, evident, dar tu ce înțelegi prin „morală“? Dacă doi oameni se plictisesc de moarte, dacă n-au ce să-și comunice, dacă n-au avut niciodată ce să-și spună, crezi că „iubirea“ lor e morală? Dacă doi oameni tîrăsc după ei ghiulelele unei vieți de obișnuință, încărcată de toate prejudecățile, oboselile, sau maniile, crezi că „iubirea“ lor e morală, Tibi?

TIBERIU: Nu pricep.

FIFI: Dacă doi oameni se îngăduie, se suportă, și asta cu dificultăți și eforturi, crezi că „iubirea“ lor e morală? Cîți ani ai tu, Tibi?

TIBERIU: Douăzeci și șase.

FIFI: Și eu?

TIBERIU: Douăzeci și trei.

FIFI: Cîți ani o să ai tu, Tibi, în anul două mii?

TIBERIU: Știu eu...

FIFI: Socotește.

TIBERIU: Șaizeci și șase.

FIFI: Și eu?

TIBERIU: Șaizeci și trei.

FIFI: Înseamnă că avem toate șansele să trăim în anul două mii. Înțelegi ce vreau să spun, Tibi?

TIBERIU (*n-a priceput nimic*): Încep să înțeleg...

FIFI: Anul două mii nu poate să lipsească din clipa noastră de astăzi. A și început să fie prezent cu tot ce vezi fermecător și plin de noblețe în jurul tău. Și în anul două mii se vor iubi oamenii. Și atunci se vor dori și aștepta. Și atunci inima va bate la deschiderea unei scrisori, pe care cineva a așternut: „21 iunie 2000, dragul meu“... sau: „21 iunie 2000, iubita mea“... La ce te gîndești?

TIBERIU: Te ascult.

FIFI: Eu m-am născut la Pitești. Pînă acum zece ani, Pitești — București însemna pentru mine un drum plin de peripeții și de emoții. Astăzi, distanța București — Marte e încă o glumă, dar drumul începe să fie plauzibil. Tu nu crezi, Tibi, că trebuie să începem să iubim la scara acestor dimensiuni?

TIBERIU: Sigur, fătucă, sigur... Stai că am găsit.

FIFI: Ce?

TIBERIU: Știu de unde a început catastrofa. (*Vrea să se repeadă la tabla lui de șah.*) De la rocadă!

FIFI (*oboseală surdă*): Lasă rocada, dragul meu. Nu ne-am văzut de-atîta vreme. Nu vrei să stăm puțin de vorbă?

TIBERIU: Stăm, despre ce să stăm?

FIFI: Despre orice, numai despre șah, nu.

TIBERIU: Se poate, cu toate că au fost în șampionat cîteva partide faine. A jucat Lorentz varianta Nimzovici și într-un final de cai și turnuri, a dat mat în trei mișcări.

FIFI (*s-a „contaminat“ de la Bebe*): Ce vorbești? A dat mat?

TIBERIU: Sfînt. (*Pauză.*)

FIFI: Ce-ai tu acolo, în rucsac, Tibi?

TIBERIU: Ce să am: schimburi de drum.

FIFI: Și altceva?

TIBERIU: Ia, nimicuri.

FIFI: Vreau să le văd.

TIBERIU: De ce?

FIFI: Vreau să te cunosc și prin lucrurile tale mărunte, familiare.

TIBERIU (*deșertînd rucsacul*): Un schimb de rufe, briciul, cureaua...

FIFI: Cartea aia ce e?

TIBERIU: Asta? „Mersul trenurilor“.

FIFI: Tibi, te rog ceva.

TIBERIU: Spune.

FIFI: Te implor.

TIBERIU: Ce?

FIFI: Făgăduiește-mi că nu mă refuzi.

TIBERIU: Să vedem.

FIFI: Uite, îți cer în genunchi: citește-mi „Mersul trenurilor“.

TIBERIU: Cum?

FIFI: Sting lumina, aprind lampa de noapte, și tu citește-mi „Mersul trenurilor.“

TIBERIU: Tot?

FIFI: Nu tot, dar cît mai mult.

TIBERIU: Îți place ție?

FIFI: Ador.

TIBERIU: S-o iau de la început?

FIFI: Sigur.

TIBERIU: Partea asta n-am citit-o nici eu. (*Citește.*) „Prezentul mers al trenurilor intră în vigoare pe data de cincisprezece iunie o mie nouă sute șaizeci și e valabil pentru toate trenurile de persoane accelerate și rapide...”

FIFI: Nu așa, Tibi...

TIBERIU: D-apoi cum?

FIFI: Ce ții tu în mînă, dragul meu?

TIBERIU: Un ghid.

- FIFI: Un ghid, Tibi, dar nu un simplu ghid... O carte cu secrete, cu aventuri și cu visuri.
- TIBERIU: Asta?
- FIFI: Asta, iubitul meu. Gîndește-te: în clipa asta, zboară trenuri în toate direcțiile. Aleargă prin nopți sute de trenuri. Mii de vagoane și mii de călători...
- TIBERIU: Zeci de mii, că-n ultima vreme volumul a sporit.
- FIFI: Vezi? Merg trenuri oboseite și altele repezi, șuierînd prin gări mărunte, în care nu se vor opri niciodată... Dar în toate sînt călători. Cu visurile, spaimile și fericirile lor. Citește, te rog, Tibi, dar pune un pic de poezie... Aici, unde ne aflăm?
- TIBERIU: După Ciulnița, pe drumul Constanței.
- FIFI: Ce trenuri trec în noaptea asta?
- TIBERIU: Vine acceleratul la unsprezece și patruzeci.
- FIFI: Și ultimul tren care pleacă?
- TIBERIU (*căutînd, pe coloană, în ghid*): Un personal la unsprezece și douăzeci.
- FIFI: Cînd ajunge la București?
- TIBERIU (*consultînd din nou coloana*): Mîine dimineață la cinci. (*Fiindcă Fiți a rămas pe gînduri.*) La ce te gîndești?
- FIFI: La nimic.
- TIBERIU: Ce frumoasă ești!
- FIFI: Sînt frumoasă?
- TIBERIU: Foarte frumoasă.
- FIFI: Și-ți plac?
- TIBERIU: Grozav. În nopțile cînd mă zbuciumam, îmi ziceam...
- FIFI: Ce-ți spuneai, Tibi?

TIBERIU: Îmi ziceam: „Tiberiu Sicoșan, mare măgar ai fost să scapi așa mîndrețe de fătucă din unghie“.

FIFI: Așa ți-ai spus?

TIBERIU: Așa, dar acum nu-mi mai scapi. (*S-a așezat pe divan.*)

FIFI: De ce, Tibi?

TIBERIU: Fiindcă acum toate-s altfel. (*S-a apropiat de ea.*)

FIFI: Ce s-a schimbat, Tibi? (*S-a apropiat și mai mult.*)

TIBERIU: Acu' ești măritată.

FIFI (*încercînd să se desprindă*): Da' nu cu tine, cu el.

TIBERIU: Da, dar el e numai adjunctul. Titularul eu sînt. (*S-a apropiat, brutal, s-o îmbrățișeze.*)

FIFI: Ce-î asta, Tibi?

TIBERIU (*strălucirea trivială a poftci în ochi*): Că tare mi-i dor.

FIFI (*zbătîndu-se*): Tibi!

TIBERIU: Șezi binișor, că nu-mi scapi. (*I-a mușcat gura, fata s-a zbătut și s-a refugiat în fundul divanului, albă, pierită.*)

FIFI (*după o pauză, în care l-a privit de a încremenit, hipnotizat, la picioarele divanului*): Tiberiu!... (*Fără glas, cu o liniște cutremurătoare.*) Adună-ți lucrurile (*Tiberiu se apleacă și începe să-și adune mecanic lucrurile.*) Băgă-le în rucsac. (*Le-a băgat în rucsac.*) Închide-l. (*L-a închis.*) Pune-ți haina. (*Și-a pus haina.*) Și rucsacul! (*S-a executat.*) Și acum pleacă, Tiberiu. Nu... nu-mi spune nici un cuvînt. Peste douăzeci de minute, prinzi trenul. Gara e aproape. Du-te, Tiberiu, te rog. Stai. Fă-mi un ultim serviciu. (*A luat o hîrtie, a scris cîteva cuvinte, a închis-o într-un*

plic.) Lasă biletul ăsta... E-n drumul tău, te rog. Nu, nu... Nu-mi spune nimic. E mai bine. E mult mai bine.

TIBERIU: Și n-o să ne mai vedem niciodată?

FIFI: De ce-mi ceri să te mint și să-ți spun: „Poate, peste ani și ani de zile“... Nu, Tibi, nu, niciodată. Acum taci, și lasă-mă să te conduc pînă în șosea. Vino... *(Au ieșit; camera a rămas o clipă goală. E ora unsprezece. A intrat, pentru prima oară în această odaie, Bebe. Se uită în jur, vede puzderia de păpuși, aduse de Fiți, le stîrnește pe toate, odaia se umple de clinchetul lor argintiu. A descoperit un caiet; citește.)*

BEBE: „Jurnalul unei doctorițe de țară... Replacă doctorului Ulieru.“ *(Răsfoiește caietul și citește.)* „Azi-dimineață, prima vizită la spital. Am îmbrăcat halatul și m-am simțit stingheră, intimidată... A venit apoi medicul-șef și am trecut prin saloane... Atmosferă civilizată și o baie tonică de lumină...“ *(Comentariu plictisit.)* Etc., etc... *(Răsfoiește mai departe.)* „Am semnat o rețetă, prima din viața mea, și mi-a tremurat mîna... Un sentiment neobișnuit de răspundere... M-am surprins privindu-mă-n oglindă. Mă vedeam cu alți ochi.“ *(Comentariu.)* Etc... etc... *(Răsfoiește mai departe.)* „Vizită la dispensar. Bolnava pe care am consultat-o ieri a venit și astăzi. Dialog scurt: — «Ei, cum îți merge?» — «Mai bine, tovarășă doctor, mult mai bine...» Așteptam să-mi mulțumească. De ce așteptam?“ *(Comentariu.)* Într-adevăr, de ce așteptam? *(Citește.)* „Plimbare cu Damian prin sat. -- «Aici vom începe la anul o nouă casă de cultură. Vechiul cămin e insuficient. În

doi ani va fi gata»... Omul ăsta tratează timpul cu alte măsurători... Ceea ce m-a impresionat de la început la el e siguranța lui fără ostentație și liniștea..." (*Comentariu.*) Interesant. (*Răsfoiește și citește.*) „Plimbare în luntre, pe baltă, cu Damian..." (*Comentariu.*) Iar! (*Citește.*) „... Sub un cer îngrijorat... balta era neagră, necăjită... Mi-am muiat degetele în apă și era rece. Nu știu de ce, dar mi s-a făcut deodată frică. Am ridicat ochii, și la celălalt capăt al luntrii era el, cu mâinile pe vîsle, cu prezența lui masivă, calmă, cordială... Și mi-a trecut." (*S-a deschis ușa, Bebe a pus caietul la locul lui; a intrat Fiți.*)

FIFI (*amuzată*): Dumneata?

BEBE: Conform programului.

FIFI: Adevărat.

BEBE: Îmi iau în primire postul legal. Și vom folosi timpul ca să reluăm discuția și să punem lucrurile la punct.

FIFI: De unde reluăm? De la ce replică? Dacă-ți mai amintești, în timpul prînzului mi-ai spus: „Partida noastră de șah se apropie de scadență: divorțăm“.

BEBE: Să lăsăm.

FIFI: De ce să lăsăm? Să fim consecvenți.

BEBE: Am revenit, te-am anunțat: m-am revizuit. O luăm de la ora șapte și jumătate, cînd v-am comunicat decizia mea: nu mai divorțez.

FIFI: Nu crezi că era obligatoriu să mă consulți și pe mine? Să te întreb însă altceva: de ce te-i răzgîndit?

BEBE: De la prînz pînă acum au intervenit multe.

FIFI: Ce?

BEBE: În primul rînd, sosirea logodnicului dumitale.

FIFI: Și cu ce modifică situația? Exista și înainte.

BEBE: Acum l-am cunoscut.

FIFI: Și?

BEBE: Un imbecil.

FIFI: Te rog.

BEBE: Și nu unul simplu: imbecilul absolut. M-a înfuriat din clipa în care l-am văzut.

FIFI: De ce?

BEBE: N-are haz. Un imbecil grav.

FIFI: Termină, te rog.

BEBE: Un imbecil solemn. Cum te-ai putut uita la el?

FIFI: Chestiunea asta mă privește numai pe mine, nu?

BEBE: Eroare.

FIFI: Cum? Nu mă privește exclusiv pe mine?

BEBE: Nu. Dacă acum trei luni, de pildă, îți era îngăduit să-ți legi viața de primul idiot, erai liberă s-o faci. Dar acum este altceva. Ești viitoarea mea fostă soție. (*Irefutabil.*) Nu pot admite ca viitoarea mea fostă soție să devină soția unui idiot. Nu te gîndești ce va spune lumea? „Cum va fi fost, primul, dacă l-a lăsat pentru ăsta?” Există o demnitate, pe care trebuie s-o înțelegi. Nu mi-e indiferent cine-mi urmează. Nu, fată dragă, scoate-ți din cap, nu pot să te las pe mîna lui: tipul este eminamente dobitoc.

FIFI: Lăsa-l în pace, și uită-l: nu mai există.

BEBE: Unde e, l-ai dat afară?

FIFI: A plecat.

BEBE: Sper că pentru totdeauna.

FIFI: N-am încheiat tranzacții provizorii decît o singură dată: cu dumneata. Am memorie. Dumneata, în schimb, vād că uiți.

BEBE: Pe cine am uitat?

FIFI: Există un om.

BEBE: Unde?

FIFI: La București, te așteaptă. Singurul om care te interesează.

BEBE: A fost.

FIFI: Dar ce s-a întâmplat?

BEBE: Nimic.

FIFI: Ce răspuns e ăsta?

BEBE: Am o vagă impresie că mă înșală.

FIFI (*amuzându-se*): Imposibil.

BEBE: Cred că mă înșală.

FIFI: Glumești.

BEBE: Am certitudinea.

FIFI: De unde?

BEBE: Mi-a mărturisit-o ea.

FIFI (*neconținut fals surprinsă*): Unde, când?

BEBE: Adineauri, în camera mea. E bine?

FIFI (*fals impresionată de veste*): Nu e bine.

BEBE: De altminteri, la ora asta, nici nu se mai află aici.

FIFI: Dar unde?

BEBE: În tren.

FIFI: A plecat?

BEBE: Nu, am dat-o afară.

FIFI (*realmente jignită de violența expresiei*): Bebe!

BEBE: Sînt totuși lucruri cu care nu ne putem juca.

FIFI: Nichi unde e?

BEBE: În hol.

FIFI: Ce face?

BEBE: Se căiește. (*Rezolut.*) Vei fi deci soția mea, și nu numai conform „Sicilienei”, ci de fapt și de drept.

FIFI (*îl urmărește, fiindcă o amuză să-l descifreze*): Și de ce? Ce te-a făcut să iei decizia asta?

BEBE (*pe același ton, al „lucidității” lui cinice*):

Cîteva argumente. Nu-mi displaci.

FIFI: Aha!

BEBE: Ai o conversație agreabilă.

FIFI: Ai băgat de seamă?

BEBE: Te-mbraci cu gust.

FIFI: Fac eforturi.

BEBE: Te miști frumos.

FIFI: E o problemă esențială?

BEBE: Faci, cred, în lume, o impresie...

FIFI: Sînt timidă.

BEBE: Se corectează.

FIFI: Am totuși inițiativă.

BEBE: Te vei dezobișnui.

FIFI: Sînt încăpățînată și tenace. Cînd îmi pun ceva în cap...

BEBE: Perfect! Sînt abulic. Și acest factor a contribuit la hotărîrea mea.

FIFI: Care?

BEBE: N-am rezistența să fac o nouă tentativă de căsătorie. (*Explicația.*) Forme, acte, certificat de vaccin, de sănătate, încă un drum la Sfatul popular, la ofițerul stării civile: plictiseli inutile. Oamenii ar trebui să se căsătorească...

FIFI: ...prin corespondență...

BEBE: ...sau la telefon. Nu-ți dai seama? Un cortegiu de forme pentru o singură silabă? „Vrei să-l iei în căsătorie pe X?” — „Da”... Prea mari eforturi. Inutile... (*Practic.*) De bine, de rău, cu dumneata am terminat... (*Pauză foarte scurtă*).

FIFI (*după ce l-a scrutat o clipă*): Aș da orice ca să știu... crezi toate astea, sau îți place să pozezi?

BEBE: De ce te interesează?

- FIFI: Ca să te cunosc...
- BEBE: Dacă ții să mă cunoști, înseamnă că nu-ți sînt indiferent...
- FIFI: N-am spus-o niciodată.
- BEBE: Dacă nu-ți sînt indiferent, înseamnă că te preocup. Dacă te preocup...
- FIFI (*zîmbet*): ...înseamnă că mă obsedezi.
- BEBE: Eventual.
- FIFI: Și dacă mă obsedezi?
- BEBE: Poți fi, foarte bine, soția mea. În definitiv, orice căsnicie nu e decît un șir de obsesii reciproce. Tot secretul este să te organizezi astfel, încît această penibilă obligație la conviețuire să devină suportabilă. (*Din nou practic.*) Și din acest punct de vedere, ne-am putea organiza convenabil. (*Rezoluție.*) Vei locui la noi. Ai văzut, avem o casă încăpătoare, îndeajuns de zgomotoasă, e drept, dar ce vrei, formula confortului ideal n-a fost încă descoperită...
- FIFI (*ca să-i dea neconținut iluzia că-l urmează*): Fără-ndoială...
- BEBE: Vom lua însă camera bătrînilor: dă într-o curte interioară, unde încep să se bată covoarele de la unsprezece în sus.
- FIFI (*a luat tonul ironiei lui*): O, așa devreme?
- BEBE (*resemnat*): Tributul pe care-l plătim orașului... (*În continuarea programului.*) Ne vom face un cerc de prieteni.
- FIFI: Ador să am prieteni... Prietenia...
- BEBE (*scurt*): Va trebui să meditezi asupra noțiunii. Vezi ce experiență am avut cu Nichi.
- FIFI: Bietul băiat... Ce-ai să faci cu el?
- BEBE: Am ezitat între cîteva soluții, m-am oprit la ultima: l-am iertat!
- FIFI: Foarte bine-ai făcut.

BEBE: Ne vom căuta deci un cerc restrîns și agreeabil.

FIFI: Prea multe cunoștințe strică.

BEBE: Ne vom vedea o dată pe săptămînă.

FIFI: Și în toate celelalte zile, vom *bîrfi*.

BEBE: Evident: *bîrfeala* face parte din îndeletnicirile zilnice.

• FIFI: Un fel de rău necesar.

BEBE: Dacă vrei. Duminică dimineața vom merge la concerte.

FIFI: Te duci regulat?

BEBE: Nu-mi permit nici o absență.

FIFI: Indiferent de program?

BEBE: Indiferent. Îmi plac concertele, pentru atmosfera familiară care s-a creat: două-trei sute de oameni care se cunosc între ei, posedăți de o pasiune simulată: fiecare ține să-l convingă pe celălalt, în pauză, cît de emoționat a fost la *adagio* și cît de zguduit, cînd a intrat oboiul...

FIFI: Îmi dau seama că am rămas o provincială. Eu credeam că muzica poate să placă într-adevăr.

BEBE: Erezie.

FIFI: Serios?

BEBE: Și superstiție. Vom face excursii.

FIFI: Îți place să umbli?

BEBE: Mă plictisește drumul și-i disprețuiesc pe alpiniști.

FIFI: De ce?

BEBE: Sinucigași din voluptate. Nu-ți dai seama, domnișoară: natura! Altă eroare!

FIFI: Nu-ți place muntele?

BEBE: Mă deprimă.

FIFI: Dar marea?

- BEBE: Mă enervează. Dacă-ș avea putere, aș interzice natura, și n-aș păstra din ea decât gazoul.
- FIFI: Totuși, faci excursii.
- BEBE: Pentru plăcerea pe care mi-o oferă cabana. Regăsesc acolo o odihnă dulce, care răscum-pără inutilitatea efortului.
- FIFI: Nu-ți plac eforturile...
- BEBE: Le detest.
- FIFI: Nici un fel de muncă...
- BEBE: Nu mai pronunța cuvîntul ăsta, îmi dă spasme.
- FIFI (*fals ingenuă*): Vai, și din ce vom trăi?
- BEBE: Voi încerca să fac ceva. Mi-a ieșit numirea... Să văd în ce constă. Mă voi strădui să găsesc un loc ferit, cîteva ore, pe care, vrei nu vrei, trebuie să le faci.
- FIFI (*candoare prefăcută*): Înseamnă că o s-o ducem rău...
- BEBE: E și bătrînul...
- FIFI: A, da, am uitat.
- BEBE (*în continuarea programului său de viață*): Și vom călători. E poate singurul lucru pentru care merită să trăiești.
- FIFI: Și unde vom călători?
- BEBE: Oriunde. Vezi, fată dragă, cartea asta? Scrie pe ea: „Mersul trenurilor“, dar știi dumneata ce e?
- FIFI (*intenționat prozaică*): Un ghid.
- BEBE: Nici nu m-așteptam la alt răspuns. Nu e un ghid, fată dragă. Sau nu e un simplu ghid. E un avanpost al necunoscutului. Știi ce e o agenție de voiaj?
- FIFI: O întreprindere...
- BEBE: O antenă, o trambulină înspre infinit... Vom umbla, vom colinda, vom vedea orașe...

FIFI: Cu ce bani?

BEBE (*care n-a auzit-o*): Vom hoinări pe străzi necunoscute, în orașe necunoscute, unde nu riști să te întâlnești ca un coleg de birou...

FIFI: ... care să-ți amintească, nefericitul, că ai lăsat lucrări neterminate...

BEBE: Evident. Și, o dată pe an, vom încerca — trebuie pus bătrînul în frigare — să facem o croazieră.

FIFI: Spuneai că nu-ți place marea.

BEBE: Detest marea, dar ador porturile. Nu le-am văzut, din nefericire, decît în ilustrate și prospecte, dar gust de pe acum dulceața aromată a cafenelelor orientale, cerul Egiptului, lumina de azur a Italiei...

FIFI (*gafă criminală*): Muzeele...

BEBE: Nu-mi pomeni acest cuvînt compromis. Dacă aș avea putere, le-aș desființa. Cred, de altminteri, că într-un viitor pe care sper să-l ajung, toate muzeele vor fi desființate. Văd în această reorganizare un principiu dialectic. La început, pînzele, tablourile au fost proprietate particulară. Au devenit cu vremea un bun obștesc...

FIFI (*completîndu-l*): ... și vor reveni — negația negației — în proprietate privată. Oh, ce bine!... Eu îmi doresc s-o am în casă pe Venus din Millo.

BEBE: Nici un fel de sculptură! Nu pot suferi pietroaiele. Vom întîrzia în restaurante luminate feeric, vom asculta orchestre exotice, vom face relații fugare, uitate a doua zi, vom colecționa amulete false, vom scrie ilustrate convenționale, perfide, destinate să-i îmbolnăvească pe cei ce n-au putut pleca, vom umbla... Vom umbla... și cînd vom obosi de drumuri,

ne vom întoarce acasă absenți, distanți și nostalgici. Nu e frumos?

FIFI: Ba da.

BEBE (*redevenit practic*): Așa încît, acum trebuie să sosească bătrînii, stăm cu ei aici cîteva ceasuri, și mîine dimineață plecăm la București. Ai face bine să-ți strîngi lucrurile, să nu întîrziem. (*Consultînd „Mersul”*). Avem un tren mîine la zece și zece — nu, ăsta-i prea devreme — și altul la douăsprezece și cinci.

FIFI (*nu fără o nuanță de amărăciune*): Inutil, Bebe, nu face planuri, nu plec.

BEBE: Cum, „nu pleci“?

FIFI: Simplu. Eu rămîn aici.

BEBE: Cum „aici“?

FIFI: Aici.

BEBE: Pînă cînd?

FIFI: Nu știu încă, dar pentru foarte, foarte multă vreme.

BEBE: Glumești!

FIFI: Nu glumesc de loc.

BEBE: Și ce-ai să faci aici? Te-ai gîndit? (*În hol se aud voci.*) Ce-i gălăgia asta? (*A intrat, protestînd, bineînțeles, Tiberiu.*)

TIBERIU: Domnule dragă!

BEBE: Iar dumneata?

TIBERIU (*către Fifi*): Și domnișoară — că tovarășă nu pot să-ți spun...

BEBE: Ce s-a întîmplat iar?

TIBERIU: O catastrofă, domnule... (*Către Fifi.*)
Mi-ai dat să-ți duc biletul...

FIFI: Da. Și?

TIBERIU: Și atît-am cătat, și atît-am umblat...

FIFI: Pînă ai pierdut trenul.

BEBE: Adevărat?

TIBERIU: Mai rău. Prima dată în viața mea că mă înșel. (*Luînd ghidul și consultîndu-l.*) Exact! Are steluță! Personalul de unsprezece și douăzeci a fost suprimat pînă la 1 septembrie. E 1 septembrie? (*Consultîndu-și calendarul.*) Nu e... (*Concluzie.*) Și am rămas pe peron... Da' gîndești că numai eu? (*Înspre hol.*) Hai, acum nu te mai smiorcăi: pătrunde. Și fătuca. (*A intrat plînsă, spășită — ceasul abandonării — Muki.*) Am găsit-o pe peron. Stătea și plîngea, domnule dragă, de ți se rupea inima. Cum să lași fătuca, noaptea, fără ocrotire? Am luat-o sub aripa mea. Dar vezi, domnule dragă, nu mai găseam drumul. Noroc că n-am fost singuri, și-am fost doi...

BEBE: Și ați stat de vorbă...

TIBERIU (*către Muki*): Lasă acum, nu mai plînge, că trece. Nici nu știi, domnule dragă, ce bine-mi pare c-am găsit-o. (*Către Muki.*) Ei, lasă, nu mai plînge ca proasta în biserică. Nici nu știi ce fătuca inteligentă.

BEBE: Mie-mi spui?!

TIBERIU: Un geniu.

MUKI (*ceasul recunoștinței*): Tibi!

TIBERIU: Muki!

MUKI: Tibi!

TIBERIU: Ea mi-a dezlegat probema. Ea o găsit soluțiunea.

BEBE: La ce?

TIBERIU (*grav*): Cum de-am pierdut dama.

BEBE: La Sebeș?

TIBERIU: La Sebeș.

BEBE: Da? Și care-i soluția?

TIBERIU: Dama, domnule dragă, nu trebuie lăsată niciodată fără apărare. Musai, lîngă damă, trebuie să stea nebunul.

BEBE: Exact! Lîngă damă musai să stea cretinul!
Duceți-vă-n odaia mea, și cum s-o crăpa de
zină, să nu vă mai văd...

TIBERIU: Domnule...

BEBE (*împingîndu-i spre ieșire*): Basta! (*A rămas
o clipă pe gînduri; ca o concluzie.*) Fii cuminte,
Fifi, cum ai să rămîi aici?

FIFI: Te-am prevenit: sînt încăpățînată.

BEBE: Dar e absurd. Ce să faci aici?

FIFI: Profesiunea mea.

BEBE (*parcă aude cuvîntul ăsta pentru prima oară
în viață*): Profesiunea? Profesiunea dumitale?

FIFI: Mi-o iubesc.

BEBE: Te privește. Poți s-o faci și la București.

FIFI: De ce să mă impun într-un loc unde sînt de
prisos, și să nu rămîn aici, unde e nevoie de
mine?

BEBE: Și unde-o să locuiești?

FIFI: Într-o casă...

BEBE: ... cu pămînt pe jos...

FIFI: Habar n-ai: cu parchet — deși nici lucrul ăsta
nu e esențial. O să-mi dea o cameră, o să mi-o
mobilez după gustul meu, o să-mi aduc acolo
mica mea menajerie... Și ceasul cu cuc... În
primele trei luni o să-mi iau, din leafa mea,
un aparat de radio...

BEBE: Perspectivă seducătoare...

FIFI: În următoarele șase, un televizor... Uite ce
frumos e! Ieși în curte: văzduhul e îmbălsă-
mat de regina-noptii. Privește! (*A dat la o
parte perdeana de tul.*) Cerul e scaldat în lu-
mină de stele... Ascultă, ce liniște dumneze-
iască...

BEBE: Și bucolică. În curînd, vor cînta cocoșii...
Da, tot foarte curînd, va veni toamna, cu
ploi și noroaie...

FIFI: La anul, va trece pe aici șoseaua.

BEBE: Și pe urmă, iarna, cu zăpezi îngrozitoare...

FIFI: Peste doi sau trei ani, vor fi și pe aici pluguri pentru curățat drumurile... În zece, va fi pretutindeni asfalt.

BEBE („ironia“ lui): Ei, dacă e sigur că în zece ani...

FIFI: Iar în cincisprezece, la Malul-cu-duzi sau la Cazanele, cred mai degrabă că la Cazanele, va fi un aeroport.

BEBE: Și mai departe? Mai departe? ce aștepți?

FIFI (*simplu*): Anul două mii.

BEBE: Ce?

FIFI: Anul două mii. Știi ce vîrstă voi avea atunci? Șaizeci și trei de ani. Vor spune oamenii: „Știți de cînd e tovarășa doctor la noi? De patruzeci de ani.“ Mă vor cunoaște toți. Voi fi însănătoșit zeci și zeci de mii de oameni.

BEBE: Bașca ceilalți, pe care o să-i omori. Fifi, ai înnebunit. Ești nebună de legat.

FIFI: Nebună?

BEBE: Vrei să-ți demonstrez? Vrei un arbitru? (*Strigînd înspre hol.*) Nikaloe! Nikaloe! Îți fac imediat dovada. Te lămuresc. (*A intrat, alarmat, Nichi.*)

NICHI: Ce e, domnule? Ce s-a mai întîmplat iar?

BEBE: Ai aflat ultima bombă?

NICHI (*jenat*): Știu, s-a întors...

BEBE: Altceva: domnișoara rămîne aici.

NICHI: Unde?

BEBE: În Rîpele. La Rîpele. Domnișoara și-a descoperit vocația. Medic: la Rîpele. Ce spui, Nikaloe?

NICHI: Și ce te miri? Ce ți se pare atît de extraordinar? (*Simplu.*) Și pe mine mă bate gîndul să rămîn.

BEBE: Cum?

NICHI: Să vezi ce se întâmplă. Adineauri, am fost pe la gară, să mă interesez cînd vine trenul. Văd lumină la Damian. Zic: ia să intru să aud ce mai e nou. Mă vede Damian. Zice: „Gînd la gînd, tovarășe... Știi, consultația pe care mi-ai dat-o cu privire la contracte: justă. Am controlat. De!” — și face o pauză. „Dacă te-ai gîndi să rămîi la noi, că aici posturi sînt, și nevoie de oameni, ce să mai vorbim...” Stai, că n-am terminat. Face o pauză și adaugă: „Și cu privire la examene, n-are importanță, le dă omul și mai tîrziu”. (*Către Fifi.*) I-ai vorbit dumneata ceva?

FIFI: Eu?

NICHI (*admirație sinceră*): Ca să vezi cum merge mintea lui!... E teribil, tipul.

BEBE (*privire prevestitoare de furtună*): Va să zică, vrei să rămîi și tu...

NICHI: Nu știu... ce te uiți așa la mine? Am spus: mă gîndesc.

BEBE (*privind-o pe Fifi*): Va să zică, rămîi dumneata (*privire spre Nichi*), rămîi și tu. Am înțeles.

NICHI (*presimțind catastrofa*): Ce-ai înțeles?

BEBE (*verdict*): Nikaloe, ai încurcat-o! (*Și se apropie amenințător.*)

NICHI: Stai, mă, ce, ai înnebunit?

BEBE: Ieși! (*Nichi a zburat pe ușă. Pauză lungă și grea.*)

FIFI: Ce-a fost asta, Bebe?

BEBE (*după ce s-a recules*): Nu înțeleg nici eu. Nu mă mai recunosc. A plecat Muki, și nu mi-a părut rău. Mi se pare, o singură clipă, că Nichi rămîne aici pentru dumneata, și-mi pierd controlul. Nu-ți dai seama că te...?

FIFI: Mi-ai văzut păpușile?...

BEBE: ... că am nevoie de dumneata...?

FIFI: Nu mă despart de ele... Le-am purtat după mine pretutindeni.

BEBE: Bine, dar eu te iubesc. Te iubesc! Cum n-am iubit în viața mea. (*S-a deschis ușa și a intrat, ca o vijelie, Nichi.*)

NICHI: Șase! Au venit bătrînii. (*A dispărut; intră încărcați de pachete: Jeni, Tache și Anton.*)

JENI (*erupție nestăvilită*): Mînca-i-ar mama de copii!... Mînca-i-ar mama de pușori!... Că nu i-a mai văzut mama de atîta vreme! Ce faci, Bebe? Ia să te văd cum arăți. Arată bine. Și ea... Mînca-o-ar mama ce dulce e...

ANTON: Ce faci, Fișo?

FIFI: Bine, tată.

JENI: Amîndoi arată bine. (*O, privirile proxenete.!*)
Le priește.

BEBE: Ce mai e nou prin București?

JENI (*nu lasă pe nimeni să scoată un cuvînt*): Toate bune. Pe Păvăloiu l-a dat afară de la Industria ușoară.

BEBE (*absent*): Ce vorbești?...

JENI: Am văzut-o ieri pe ea. Știi că, înainte, nu i-ajungea nimeni cu prăjina la nas. Acum mă vede, zice: „Bună ziua, tovarășă“. Zic...

TACHE: Lasă, Jeni.

JENI: Ce să las?

TACHE: Să-i mai ascultăm și pe ei.

JENI: Dar ce, eu nu-i las? (*Tot ea, evident.*) Voi cum ați dus-o?

BEBE: Bine, mamă.

JENI: Cu mîncarea cum v-ați împăcat?

BEBE: Bine, mamă.

JENI: Patul e bun? (*Controlează.*) Merge... Tetanos e?

FIFI: S-a stîrpit.

JENI: Slavă Domnului!

BEBE: Altceva?

JENI: Altceva? (*Arătîndu-l pe Tache.*) Altceva să vă spună el. Ce taci? (*Tache vrea să deschidă gura.*) A, dar nu așa: stai! Bebe, ia vino tu lîngă mama. Tu știi ce zi e astăzi? (*Tache vrea să spună ceva.*) Stai, nu-i spune. Să vedem, știe? Ziua ta, puiule, ziua ta.

BEBE: Adevărat, am uitat.

JENI: Să trăiești, mamă! (*Către Fifi.*) Să-ți trăiască! Să ne trăiască la toți! (*Lui Tache.*) Ei, acû, dacă vrei să-i spui... (*Tache vrea să deschidă gura.*) Stai! Unde e Nichi? Să fie și Nichi... (*Explicîndu-i lui Anton.*) Cel mai bun prieten al lui... Împarte cu el toate necazurile și toate bucuriile...

BEBE: Mai ales bucuriile!

JENI: Cheamă-l.

BEBE (*înspre hol*): Nichi! Vino-ncoace, Nichi.

JENI: Un veac mi s-a părut de cînd ați plecat, că-i ziceam și lui Tache... (*A intrat Nichi.*) Șezi, Nichi, că ești din familie. (*Lui Tache.*) Ei, acû, dă-i băiatului ce i-ai adus... (*lui Bebe*) că, să știi, ăsta e cadoul lui. El a alergat, el s-a zbătut, el a obținut. (*Tache a deschis servieta și a scos un plic cu pceți.*)

NICHI: Numirea!

BEBE: Numirea?

JENI: Numirea. (*Lui Bebe*). Să-l săruți, mamă, că nu știi cît s-a zbătut. A fost și la ministru.

BEBE: Și unde-am fost numit?

TACHE: Asta nu știu, că nu l-am deschis.

JENI: Eu nu l-am lăsat. Eu i-am spus: „Nu deschide plicul, Tache, să fie surpriză”.

BEBE: Să vedem.

TACHE (*a rupt pecetele și citește cu oarecare solemnitate*): „Vă aducem la cunoștință că, în urma intervențiilor și a insistențelor dumneavoastră...”

JENI (*lui Bebe*): Vezi?

TACHE (*reluând*): „... și a insistențelor... de a nu fi despărțit de fiul dumneavoastră, pe data prezentei decizii... ați fost eliberat din postul de director în Ministerul Agriculturii și numit administrator la stația de montă din comuna Rîpele...”

JENI: Tache!

TACHE: Jeni!

BEBE: Mamă!

JENI: Nu se poate!

TACHE: Uite că se poate!

JENI: Cine semnează?

TACHE: Ministrul în persoană.

JENI: Bebe!

BEBE: Tată!

TACHE: Jeni! Ai văzut?

JENI: Ce să văd? Eu nu ți-am spus să te duci mai sus?

TACHE: Văzuși, neică Antoane?

ANTON: De, Tache, vorba ta: nu mai seamănă cu ce-a fost altădată. Azi, ce ți se pare că e simplu poate să fie complex, și ce e complex poate să fie foarte simplu...

JENI: Bravo, Tache, halal!

TACHE: Ce vrei, femeie?

JENI: Halal cum și-au mai bătut joc de tine!... Nu-l vedeți? El, și stația de montă! Mor, Bebe...

BEBE: Lasă, mamă, că ți se urcă tensiunea.

JENI: Acum, ce facem?

BEBE: Să vedem, să ne gândim. Duceți-vă și vă culcați, și-o să vedem mâine. Condu-i, Nichi.

NICHI: Pe-aici. Nu, vă rog (*gafă ucigașă*), ca la dumneavoastră acasă. (*Au ieșit toți. Pauză.*)

BEBE: Dumneata știi cum se înscrie ziua asta în istoria vieții mele? Sub ce titlu? „Ziua dezamăgirilor“.

FIFI (*sincer tristă*): Ce pot să spun? Ce pot să fac?

BEBE: Un singur lucru: sînt obosit și mi-e somn... În odaia mea sînt trei oameni. N-am unde să mă culc... Să ne imaginăm că sîntem doi călători necunoscuți, care trebuie să împartă aceeași cușetă într-un vagon de dormit... Sînt obosit și aș vrea să dorm... Să dorm...

FIFI: Atunci, ca în trenuri, o să te rog să ieși, o clipă, afară pe culoar, să mă schimb.

BEBE: Nu știu de ce, dar am impresia unui tren care merge înapoi. (*A ieșit, Fifi a rămas singură. Ceasul-jucărie, cu lanț și cuc, sună.*)

FIFI: Știu, cucu, știu. E miezul nopții. Dar în noaptea asta (*uitîndu-se la toată menajeria ei*) e pentru prima dată cînd n-o să dorm cu voi. Și știți de ce? (*Și-a luat în poală cîteva păpuși.*) Noaptea asta e cea mai scurtă noapte a anului. Și țin minte din copilărie, cînd eram mică, așa ca voi, o veche poveste: în noaptea asta se arată sinzienele, și ies din pămînt flăcări, acolo unde zac îngropate comorile. Voi o să mă iertați că nu rămîn cu voi. Vreau să le văd împreună cu el. (*Se aude pe șoseaua pietruită un tropot de cal și zgomotul unei șarete care se apropie.*) A venit. Mă așteaptă... (*A luat o păpușă, a îmbrățișat-o.*) Noapte bună! (*A dat la o parte perdeaua de tul. Înspre afară.*) Vin, vin! (*A trecut pervazul ferestrei*

și a ieșit. A rămas camera goală. Vîntul adie încet, perdeaua... A intrat Bebe.)

BEBE: Dă-mi voie să sting lumina. Sînt atît de obosit... (A stîns lumina). Unde ești? Te-ai culcat? Unde ești? (A dat la o parte perdeaua. Odaia e inundată de o lumină albastră, feerică, neverosimilă... O caută. A înțeles. A trecut la fereastră.) Fifi! Fifi! Fifi! (Dar nu răspunde, vîtuit, îndepărtat, decît ecoul. Și în liniștea grea care se lasă, cade, încet, încet...)

C O R T I N A

■

decembrie 1957 — mai 1959

SFÎNTUL MITICĂ BLAJINU

FARSĂ SATIRICĂ ÎN TREI ACTE

Marcelei Rusu

P E R S O N A J E L E
(în ordinea intrării în scenă)

MITICĂ BLAJINU
GICĂ BALABAN
GHEORGHE MITROFAN
GETA TUDORICĂ
ADELA COSÎMBESCU
FROSA
ADRIAN MATEESCU
VASILE VASILE
DOINA BOBOC
ION CRISTEA
FLORIN COLIBAȘ
IONESCU P. ANTON
O SECRETARĂ

DISTRIBUȚIA LA PREMIERĂ

20 ianuarie 1966 — Teatrul Lucia Sturdza Bulandra,
București

MITICĂ BLAJINU Ștefan Ciubotărașu
GICĂ BALABAN George Stilu
GHEORGHE MITROFAN Vasile Florescu
GETA TUDORICĂ Rodica Suciu
ADELA COSÎMBESCU Marcela Rusu
FROSA Eveline Gruia
ADRIAN MATEESCU George Oancea
VASILE VASILE Dan Damian
DŢINA BOBOC Rodica Tapalagă
ION CRISTEA Toma Caragiu
FLORIN COLIBAȘ Paul Sava
IONESCU P. ANTON Marius Pepino
O SECRETARĂ Cici Manoliu

Dirrecția de scenă — Aurel Baranga
Decoruri și costume — Dan Nemțeanu
Asistent de regie — Dumitru Dumitru

ACTUL I

Scena reprezintă biroul serviciului de „Documentare și arhivă” al unui minister fantezist, evident, dar important. O încăpere vastă, în care lucrează întreg activul serviciului, la mese încărcate de hîrtii și documente. Fiind vorba deci de locul unde se păstrează nu o arhivă oarecare, ci acte de însemnătate fundamentală, aspectul general al biroului va fi dominat de cei trei pereți blindați în „dulapuri-fichet”, de sumbră culoare verde-cazonă. Nu mai e necesar să subliniem că accesul la aceste tezaururi severe nu-l are decît șeful serviciului, tovarășul Mitică Blajinu. E un om de șaizeci de ani impliniți în ziua începerii acțiunii, și vîrsta — care nu mai este a celor mai elocvente frăgezimi — se vede pe chipul său stîns și anonim, dar, poate, mai tare în înfățișarea vestimentară a personajului, care nu e jalnică, ci mai rău, corectă și ușor vetustă. În serviciul de Documentare și arhivă mai activează: Adela Cosîmbescu, dactilografă-șefă, patruzeci de ani, expresia funcționarei absolute, înzestrată cu toate însușirile: punctualitate, corectitudine, modestie, discreție, devotament. E de acea frumusețe decentă și sobră care paralizează orice inițiativă frivolă. La dreapta biroului șefului — aflat în prim-plan — e masa adjunctului său, Mitrofan. Îi mai zice și Gheorghe, dar nimeni nu l-a chemat vreodată pe numele său de botez. Lipsa de familiaritate își are explicația în caracterul personajului; mediocru, necomunicativ, de o solemnitate ușor ridicolă. Are patruzeci și cinci de ani vizibili, și o exasperantă lipsă de umor. Și, în sfîrșit, cei doi tineri colaboratori ai serviciului: Gică Balaban, douăzeci și șase de ani, tip franc, cordial, sportiv, și Gela Tudorică, proaspătă angajată, nouăsprezece ani, dactilografă începătoare și plină de timidități. Nu mai dăm amănunte asupra înfățișării sale fizice, fiindcă, la nouăsprezece ani, care față nu e o primăvară? Deasupra a două dulapuri mai scunde

decît celelalte, se întinde o vastă hartă a lumii. Biroul are trei uşi, două laterale şi una în fund, ducînd spre fîrurile superioare. Serviciul mai prezintă trecut pe stat un angajat: Frosa, femeie de serviciu, cincizeci de ani, brăzdată cu insistenţă.

E ora douăsprezece fără zece în ziua de 21 iunie a anului... Dar de ce să mai precizăm anul? Nu e mai indicat să spunem: „în zilele noastre”? La ridicarea cortinei, toată lumea lucrează sau, mai exact, fiecare lucrează în conformitate cu personalitatea sa. Deci, Adela bate la maşină, atentă, concentrată, Gică pune ordine într-un teanc de dosare, Mitrofan îşi ascute, meticulos, un creion roşu, Mitică Blajinu dictează Getei la maşină.

MITICĂ (dictînd): „... Cu privire la acordul bilateral înscris în arhivele noastre cu numărul — fii atentă la cifre — 11.379 din 17 septembrie 1947...” aşa... (şi-a cercetat ciorna de pe care dictează)... perfect... „cu anexa numărul”... o clipă... o clipă... unde naiba eşti? — aici... „26.344”... bun... „privitor la para-graful...”

GICĂ: Tovarăşe Mitică, lucraţi?

MITICĂ: Nu. Fluier.

GICĂ: Dacă lucraţi, lăsaţi...

MITICĂ: Evident că lucrez, dumneata nu vezi? Deci, unde am rămas?... Aşa... „privitor la para-graful referitor la intensificarea schimburilor dintre...”

MITROFAN: Tovarăşe Mitică...

MITICĂ: Spune.

MITROFAN: Peru are capitala Lima, nu?

MITICĂ: Pînă aseară, asta era situaţia. Dar cu republicile din America Latină cine mai poate să garanteze? (Dictînd iar.) „... referitor la intensificarea schimburilor dintre România şi...”

MITROFAN (după ce a consultat harta): Cum o să fie Lima, frate?...

MITICĂ (*cu ochii în ciorna lui*): De ce să nu fie? Că nu vrei dumneata?

MITROFAN: Eu știam că e Caracas, dar voiam să mă conving.

GICĂ: Caracas în nici un caz... Peru are capitala... cum naiba îi spune?...

MITICĂ: Dumneata vezi-ți de treaba dumitale, și nu te amesteca în geografie, c-o încurci! (*Ge-tei.*) Citește!

GETA (*citind ce a bătut*): „Cu privire la acordul bilateral înscris în arhivele noastre cu numărul, fii atentă la cifre, 11.379 din 17 septembrie 1947, așa, perfect, cu anexa numărul, o clipă, unde naiba ești, aici...”

MITICĂ (*stupefiat*): Stai, fată. Ce-ai bătut dumneata acolo?

GETA: Ce-ați dictat.

MITICĂ: Cum „ce-ați dictat”? Scrii și vorbele mele?

GETA: Am fost atentă să nu scap nici un cuvânt.

MITICĂ: O să mă băgați în mormânt.

GETA: Vă rog să mă iertați, eu am vrut...

MITICĂ: Ai vrut! Ce ai vrut, fată? Să mă omori? Stai aici cu mine de două luni, nici atîta lucru n-ai învățat?

GETA: Strigați la mine...

MITICĂ (*strigînd*): Întîi, că nu strig!... Eu nu strig la nimeni! Numai la mine! Și eu cînd mă admonestez pe mine, nu plîng. Reflectez, meditez, trag concluzii. Ce ți-am făcut? Ți-am atras atenția. Rupe. Bagă în mașină. Repede. Cel puțin, dacă greșim să nu risipim timpul, că timpul costă. Costă bani, și banii n-ai de unde să-i cumperi, că n-ai bani. E aici o formulă economică mai complicată, ți-o explic eu într-o zi. Scrie. (*Dictînd.*) „... Cu privire la acordul bilateral înscris în arhivele noas-

tre cu numărul 11.379..." (*A sunat telefonul.*)
O clipă... Asta nu bați... Alo, alo... Da...
Da... Da... Da... Da... (*A închis.*) Mai de-
parte. „Mai departe” nu bați.

GETA: Nu bat mai departe?

MITICĂ: Ba bați mai departe, dar „mai departe” nu
bați.

GETA: Nu înțeleg.

MITICĂ: Bați mai departe... „Mai departe” al meu
nu-l bați.

GETA (*gata de lacrimi*): Vă bateți joc de mine...

MITICĂ (*dezolat*): Lasă, du-te, fugi! (*Geta a trecut
la masa ei. Adela s-a apropiat de masa șefului.*)

ADELA: Vrei să-ți scriu eu?

MITICĂ: Mulțumesc... Dumneata ai altă treabă.

ADELA: E mult de scris?

MITICĂ: Cîteva rînduri. Lasă, că mi le bat singur.
Cum stai cu lucrarea? La trei e gata?

ADELA: Mai am o pagină.

MITICĂ: Ești o comoară. Și ca orice comoară, zaci
îngropată. Mulțumesc, îmi bat singur... (*A
trecut la mașină și își dictează.*) „... Cu privire
la acordul bilateral înscris în arhivele noas-
tre, cu numărul 11.379...”

GICĂ (*s-a apropiat de masa șefului*): Tovarășe Mi-
tică...

MITICĂ (*bătînd la mașină*): Nu aud.

GICĂ: O clipă...

MITICĂ: Sînt surd.

GICĂ: O chestiune importantă.

MITICĂ (*în timp ce bate*): „...importantă”.

GICĂ: Extrem.

MITICĂ (*a scos hîrtia din mașină, fiindcă a greșit*):
Să știi că dacă nu e importantă, ai cuvîntul
meu de onoare că...

GICĂ: Am renunțat.

MITICĂ (*nu mai scrie*): A, nu, acum spune. Acum, după ce m-ai întrerupt din lucru...

GICĂ: După ce terminați... (*S-a îndreptat spre masa lui. A intrat Frosa, exact în clipa în care Mitică și-a reluat lucrul.*)

FROSA: Tovarășe Mitică...

MITICĂ: Dumneata mai lipseai, ce dorești?

FROSA: E douăsprezece.

MITICĂ (*cu privirea în mașină*): Douăsprezece?

FROSA: Fix.

MITICĂ: Douăsprezece fix, și n-am lucrat nimic. (*Cu ochii la Frosa.*) Ei, acum realizezi de ce merg toate alandala? Fiindcă e douăsprezece fix, și șeful serviciului n-a lucrat nimic. Ce autoritate morală mai am să le cer ăstora ceva? Eu atîta te rog pe dumneata: să reflectezi la puterea exemplului. (*Și bate mai departe.*)

FROSA: Eu ce fac? Mă duc?

MITICĂ: Du-te.

FROSA: Două?

MITICĂ: Două.

FROSA: Și chifle?

MITICĂ: Două.

FROSA: Dar dacă n-are iaurt?... Că știți că ieri s-a tăiat.

MITICĂ: Totul se taie pe lumea asta... Iaurt, primă, tot... Iei numai chifle.

FROSA: Tocmai azi...

MITICĂ: Dar ce e azi?

FROSA: Ce zi e azi?

MITICĂ: Joi.

FROSA: Joi, joi, dar în cîte?

MITICĂ: Douăzeci și unu iunie... (*Realizînd.*) Douăzeci și unu iunie... Adevărat... Solstițiul de vară... Lasă-mă, te rog. (*Frosa a ieșit, Mitică*

a scos hîrtia din mașină, a motololit-o, a azvîrlit-o la coș.) Adela...

ADELA (*s-a apropiat de masa lui Mitică*): Vrei să-ți scriu eu?

MITICĂ: Nu, lasă scrisul, șezi... Dumneata știi ce zi e astăzi?

ADELA: Știu.

MITICĂ: Douăzeci și unu iunie.

ADELA (*evocări nostalgice*): Douăzeci de ani de cînd am venit în serviciul ăsta...

MITICĂ: Amîndoi, în aceeași zi.

ADELA: Și nu eram decît noi. Amîndoi, cu douăzeci de ani mai tineri.

MITICĂ: Dumneata ești tînără și acum. La început n-am fost decît noi doi și o mașină de scris, fără panglică. Lucram cîte douăzeci de ore pe zi...

ADELA: Iarna mă duceai dumneata acasă, pe jos. Stăteam pe Uranus și, uneori, cînd plecam la trei noaptea, mi-era frică...

MITICĂ: Douăzeci și unu iunie... Solstițiul de vară... Mă gîndesc că data asta reprezintă o zi fatică pentru mine. În ziua asta m-am născut.

ADELA: Și eu.

MITICĂ: Da, dar ai fost prudentă: douăzeci de ani mai tîrziu. În ziua de douăzeci și unu iunie o mie nouă sute patruzeci și opt îți mai aduci aminte ce a fost?

ADELA: Cum o să uit? Ne-a mai adus o mașină de scris, și a venit Mitrofan.

MITICĂ: De mașină, n-am ce să mă plîng, lucrează bine și acum. Iar seara, ca să sărbătorim evenimentul, am ieșit la o grădiniță, pe Dorobanți.

ADELA: Ce seară!... M-ai invitat la dans.

MITICĂ: Eu?

ADELA: Dar pe urmă te-ai răzgîndit.

MITICĂ: Ce rău îmi pare! Sper că nu te-am jignit.
Dacă te-am jignit, te rog să mă ierți...

ADELA: Cum zboară vremea!...

MITICĂ: Și tot în douăzeci și unu iunie — dar în cincizeci — ne-am dat maturitatea.

ADELA: Amîndoi.

MITICĂ: La istorie mi-ai suflat.

ADELA: N-a fost nevoie, știai foarte bine.

MITICĂ: Nu știam, fiindcă ultima parte a materiei n-am mai avut timp s-o citesc. Eu n-am avut timp niciodată.

ADELA (*înțelegere reală și adîncă*): Dacă trebuia să stai prin ședințe...

MITICĂ: Am luat maturitatea, dar acum, cînd privesc înapoi, am sentimentul că am rămas corigenți.

ADELA: La ce materie?

MITICĂ: La viață.

ADELA: Și totuși a fost frumos...

MITICĂ (*mai șoptit*): Bate la mașină, să creadă ăștia că-ți dictez... (*Ton firesc.*) A fost frumos... Sigur... Am fost evidențiați, nu ne-a criticat nimeni niciodată, acum șase ani ne-a avansat...

ADELA: În aceeași zi...

MITICĂ: Tot douăzeci și unu iunie... Vezi? Și totuși, cînd mă uit la dumneata, simt toate reproșurile pe care nu mi le-ai făcut...

ADELA: N-am ce să-ți reproșez.

MITICĂ: Ba da.

ADELA: Ce?

MITICĂ: Că n-am avut timp.

ADELA: Dacă ai stat prin ședințe...

MITICĂ: Că n-am avut curaj.

ADELA: Poate că a fost și vina mea...

MITICĂ: De fiecare dată îmi descopeream o altă justificare. Să termin și universitatea, pe care bineînțeles că nici n-am început-o.

ADELA: Dacă ai fost ocupat...

MITICĂ: Sînt ros de toate remușcările. Dumneata ești întruchiparea vie a căințelor mele. Te-am identificat cu zidurile, cu documentele și cu dulapurile astea, în care mi-am îngropat viața și cei douăzeci de ani ai dumitale, cei mai tineri și cei mai frumoși...

ADELA (*zîmbet amar*): E ziua dumitale... E ziua noastră... Să nu fim triști...

MITICĂ (*șoaptă și secret*): Bate, bate la mașină, să nu ne comenteze.

ADELA: Ce să bat?

MITICĂ: Orice.

ADELA: Dacă tot bat, cel puțin să bat cu folos...

MITICĂ: Lasă... (*Mărturisire sinceră, coclită.*) Cînd mă uit la dumneata, îmi văd toate visurile mele nerealizate...

ADELA: Eu n-am nici o vină... Eu te-am...

MITICĂ: Bate... Ești casa pe care mi-am dorit-o și pe care n-am avut-o, biblioteca pe care mi-am visat-o și pe care n-am realizat-o, colecția mea de timbre la care am năzuit, călătoriile pe care aș fi vrut să le fac și din care nu mi-au rămas decît dorințele. Fiindcă în loc să trăiesc, am dorit... Să-ți fac o mărturisire?...

ADELA: Lasă, nu trebuie.

MITICĂ: Cînd au început să călătorească ai noștri în străinătate și să aducă o atenție, un cadou, eu i-am rugat să-mi aducă din fiecare țară cîte un ghid. Și cum pe mine nu m-a trimis nimeni, niciodată, nicăieri, am citit ghidurile nopți întregi, pînă le-am învățat pe dinafară. Și am călătorit: în Grecia — la Acropole,

în R.A.U. — la piramide, în Islanda — la Reykjavik, cu delegația care a semnat acordul cu privire la pescuit, în Indonezia — la Djakarta, pe o căldură infernală, unde erai gata, gata să te îmbolnăvești de febră galbenă... Fiindcă să știi că n-am făcut un pas fără dumneata...

ADELA (*ironie descurajată*): Nici nu știam ce voiajată sînt...

MITICĂ: Bate, bate, că se uită la noi... (*Adela simulează că bate la mașină; discuția se stinge aici, se animă la masa Getei, căreia Gică simulează că-i dictează un document important. Și lumina pălește la masa lor, în timp ce crește la masa Getei.*)

GICĂ: Bate, bate, că se uită moșu' la noi... (*Geta bate în mașină cu înverșunare.*) Și înțelege-mă și pe mine: n-am timp, trebuie să redactez un referat.

GETA (*reproșuri timide*): Pentru mine n-ai timp niciodată.

GICĂ: ...Și să mă pregătesc pentru examene.

GETA: Spuneai că te prezinți în toamnă. Mi-ai făgăduit că azi vii la noi...

GICĂ: Nu ți-am făgăduit. Plîngeai, și ca să evit o scenă...

GETA: Știi că Elvira și Matei s-au logodit?

GICĂ: Știu. Dar dacă ăsta e un alt motiv de tristețe, te rog să renunți. Geta dragă, trebuie să faci efortul să mă înțelegi și pe mine. Țin la tine foarte mult, imens, dar eu sînt un tip realist. Am douăzeci și șase de ani, și sînt încadrat la categoria de salarizare pe care o cunoști. Crezi că mie nu mi-ar plăcea să te știu soția mea? Crezi că eu nu m-am plictisit de singu-

rătate? De cămășile date la spălătorie, de unde se întorc călcate prost și tăiate de clor?

GETA: Mama n-a pus niciodată clor în rufe.

GICĂ: Crezi că eu nu m-am săturat de automate și de restaurante de mîna a treia?

GETA: Mama susține că atunci cînd mănînci în oraș costă mult mai scump.

GICĂ: Tu n-ai simțit că și mie mi-e greu? Bate, bate la mașină... Dar cum ți-am mai spus, eu sînt un tip realist și cu simțul răspunderii. (*Sincer, pătruns.*) Alți tineri te plac, Geta, eu testez. D-asta îți zic: ai răbdare, așteaptă. Și mai ales nu plînge, nu suport lacrimile. Spune, vrei să mergem după masă la cinema? (*A irupt în birou Mateescu, din Direcția de care ține Documentarea și arhiva. Mateescu e expresia tipizată a biruitorului în viață.*)

MATEESCU: Blajinule, gata documentarea?

ADELA (*grăbindu-se*): Gata! Mai am o pagină...

MATEESCU: Să nu mă întîrzii...

MITICĂ: Dar unde plecați?

MATEESCU: Germania Federală.

MITICĂ: Abia v-ați întors.

MATEESCU (*„victimă”*): Cine mai are putere să răsufle, Mitică? I-am spus-o și tovarășului director: „Mai lasă-mă, frate, că nu mai pot”. Luna trecută la Montevideo, acum două săptămîni la Haga, miercurea trecută la Paris...

MITICĂ: Interesant?

MATEESCU: Extrem. Sesiunea T.A.I.-ului, tratate și acorduri internaționale. S-au pus acolo probleme legate de specialitatea dumitale: *arhivistica diplomatică*. O clipă ne-am gîndit să te trimitem pe dumneata. Dar pe urmă ne-am zis: „Ce să-l mai deranjăm, săracu’, că tot are de lucru”. Și m-am repezit eu. O sesiune foarte

grea. Ordine de zi încărcată. Chestiuni extrem de delicate. A trebuit să mă descurc. Am prezentat o comunicare: *Cu privire la rolul și însemnătatea duplicatelor după documentele oficiale*

MITICĂ: Adică?

MATEESCU: Vezi că te surprinde? Am susținut următorul punct de vedere — evident, îndrăzneț, original, dacă vrei paradoxal, dar care trebuia apărut. Eu am susținut că e mult mai bine să ai duplicate după documentele oficiale, decât să n-ai. Fiindcă, să luăm o ipoteză — că dintr-un motiv sau altul — se pierd originalele...

MITICĂ (*panică sinceră*): Vai de mine, cum să se piardă?

MATEESCU: Să admitem. Dacă s-a pierdut originalul și n-ai duplicat, ce te faci? Pe unde scoți cămașa? Dar dacă ai duplicat, faci duplicatul original, și-ai rezolvat problema. Ingenios, nu? Și simplu. S-a raliat la punctul meu de vedere delegația engleză și franceză, s-au abținut suedezii și argentinienii... O să vezi comunicarea, fiindcă sînt convins c-o s-o publice în „Archives des Archives“. (*S-a apropiat de ei, cu lucrarea în mînă, Adela.*)

ADELA: Gata.

MATEESCU: Mulțumesc. Sper că e controlată...

ADELA: Nici o grijă.

MITICĂ: Am și eu la dumneavoastră o rugămintă. Plecați în Germania Federală. E singurul loc unde n-am fost încă. V-aș ruga să-mi aduceți și mie un ghid.

MATEESCU: Să caut, Blajinule, să văd, dar nu promit, fiindcă știi cum s-au tăiat diurnele... Noroc! (*Și a ieșit.*)

MITICĂ (*Adelei*): Vezi? Dacă avem noroc, plecăm și în Germania. (*A intrat Frosa, cu două fungi mari, două castroane de iaurt și două chifle.*)

FROSA: La mulți ani, tovarășe Mitică, și dumneavoastră, tovarășă Adela, la mulți ani și (*s-a întors cu spatele, să n-o audă Mitrofan*) ...să vă dea Dumnezeu (*se închină rapid*) ...tot ce vă doriți dumneavoastră singuri, când aveți inima bună, fiindcă, de, omul își dorește câteodată, când e necăjit, și ce nu trebuie. Și m-am gândit să vă aduc și eu ce pot, că a venit sor-mea de la țară și mi-a adus sută de ouă. (*Sorbindu-și cuvintele.*) Că mi-tare îmi plac ouăle. Odată mi-am fert cinci sprezece ouă și le-am mîncat, că zicea și sor-mea „Ce-ai făcut, Frosa, să nu mori“, dar eu mi-am fert un ceai, că tare bine te curăță, așa că v-am adus dumneavoastră douăzeci și cinci de ouă, și lu' tovarășă Adela douăzeci și cinci proaspete, ieri luate din cuibar, și Dumnezeu (*iar se întoarce și iar se închină*) să vă ajute l-amîndoi, că poate într-o zi, cine știe, în faceți și mie un bine.

MITICĂ: Ce „bine“, Froso?

FROSA: Să-mi dea și mie casă pe Magistrală.

MITICĂ: Nu te-am pus pe listă?

FROSA: Dumneavoastră m-ați pus, Dumnezeu să vă dea sănătate, dar cînd mi-a venit rîndul, n-știu cine — adică știu eu cine (*gest discret spre Mitrofan*) ...dar tac — m-a tăiat.

MITICĂ: Te-a tăiat? Cum te-a tăiat?

FROSA: Cu creionu' roșu, și de unde eram în cap acû sînt iar la coadă. Acû, eu aș aștepta, că tot n-am ce face altceva, dar dacă atunci cînd mi-o veni rîndul mă taie din nou? Că sînt

pătită, tovarășe Mitică, și vorba aia, dacă te-ai fript cu iaurt suflă și în... și d-asta zicea și sor-mea: „Vorbește și tu, Froso, cu cineva mare de la voi, că poate te ajută să-ți iei televizor“.

MITICĂ: Dar cu televizorul ce e?

ADELA: Și la televizor e cu listă?

FROSA: Nu e, tovarășă Adela, dar trebuie să ai pentru rate, și să zicem c-aș avea, că mai mi-aduce sor-mea câte ceva de la țară, dar e vorba de prima rată, că aia e mare, și-mi mai lipsește o mie de lei, și o mie de lei de-un' să iei, că dacă mi-aduce sor-mea ouă, eu le dau ca la Aprozar, să nu zică că fac speculă... (*gest discret și cu subînțelesuri spre Mitrofan*) și să mai ajung prin ședință... Of, și tare aș vrea să am televizor (*sorbindu-și cuvintele*) ...că tare îmi place... Dar, vorba aia, la omul sărac, nici boii nu trag, că acolo unde stau eu, n-am electrică, și nici radio să ascult nu pot, și decît să-mi iau unul cu baterie, ori cu tranzistor, nu e mai bine să-mi iau televizor?

ADELA: De, Froso, dacă ți-ai făcut visuri inaccesibile! Noi le-am rezolvat pe toate mai simplu... (*Și în timp ce se îndreaptă cu punga de ouă spre măsuta ei.*) Călătorim...

FROSA: Să v-ajute Dumnezeu. (*Și a ieșit. Gică s-a apropiat de masa lui Mitică.*)

MITICĂ (*lui Mitică, în clipa în care acesta voia să se reapuce de lucru*): Tovarășe Mitică, o chestiune importantă.

MITICĂ (*îngropat în documente*): Zi-i.

MITICĂ: A murit tata.

MITICĂ (*cu ochii în hîrțiile lui*): Nu mai spune, conștient de doleanțele mele. Cînd?

- GICĂ: Azi-noapte... Așa încît v-aș ruga să mă lăsați să plec mai devreme și mîine...
- MITICĂ (*mereu ocupat*): Sigur, drăguță, mai încape vorbă?... Dar ce a avut? A fost bolnav, a zăcut, cîți ani avea?
- GICĂ: Tînăr, tovarășe Mitică, nici șaiszeci de ani.
- MITICĂ: De, ce să-i faci? Sigur, dacă s-a întîmplat, nu pot decît s-o regret și să fiu, cu tot sufletul, alături de durerea dumitale. O singură observație mi-aș îngădui să-ți fac în situația asta grea în care te afli.
- GICĂ: Ce observație, tovarășe Mitică?
- MITICĂ: Acum patru ani (*scoțînd dintr-un sertar un catastif*) ...mai exact, la 17 noiembrie 1961, ai lipsit trei zile, fiindcă ți-a murit tata. Exact?
- GICĂ: Era tatăl meu bun...
- MITICĂ: Dumnezeu să-l ierte. Dar la 7 martie 1962 ai lipsit din nou două zile, fiindcă ți-a murit tata...
- GICĂ: Era cel care m-a crescut.
- MITICĂ: Te privește. La 9 noiembrie același an, ai lipsit o săptămînă, plecat la Caransebeș, fiindcă ți-a murit tata.
- GICĂ: Nu se poate.
- MITICĂ: Ba se poate, că e notat aici. Stai că n-am terminat. La 4 iulie 1964 ai cerut un ajutor de înmormîntare, fiindcă ți-a murit tata. (*Închizînd catastiful.*) Ce te faci, domnule, cu atîția tați? De unde-i scoți, Gică? Eu am cunoscut cazul unui tată care avea șapte copii, dar un copil care să aibă șapte tați, și toți morți, asta n-am mai pomenit. (*Dă din cap cu mare amărăciune.*) Și pe urmă, om tînăr ești dumneata? Nici atîta fantezie, să inventezi și alte rubedenii, n-ai? Mamă n-ai? Bunic n-ai?

Soră, frate, n-ai? Unde naiba te-ai născut? Pe stradă? Ești copil găsit? Sau te pomenesti că ești primul homuncul fabricat în eprubetă! (*Aspru.*) Treci, te rog, la locul dumatăle și inventează un deces mai plauzibil. Sau, nu, stai, tatăl e totuși motivul cel mai bine găsit. Te previn însă că e ultimul tată pe care ți-l mai îngrop. (*Cu un alt ton, tandru.*) Domnule Gicule, domnule Gicule, de ce nu-mi spui mai bine c-ai convins-o pe Geta să meargă cu dumneata la cinema?

GICĂ: Tovarășe Mitică, vă jur...

MITICĂ: De ce nu-mi spui că vrei să te repezi la Patria, ca să iei două bilete pentru după-masă? Taci, nu mă contrazice, nu trebuie să-ți fie rușine că ești îndrăgostit. Mi-a fost mie pentru toți îndrăgostiții fără noroc de pe suprafața pământului. Nu repeta prostia mea. Nu lăsa să-ți treacă anii. Fă-ți un cămin. Adună-ți o bibliotecă... Dacă îți plac timbrele, fă o colecție de timbre...

GICĂ: Nu-mi plac.

MITICĂ (*ordin*): Să-ți placă. Și trei, patru, sau câți mai mulți copii...

GICĂ: Până nu mă avansează, n-am dreptul...

MITICĂ: Fă-o fără să te avanseze. Pentru treaba asta nu e nevoie de state de salarizare. Forțează destinul. Aventurază-te... și, mai ales, nu călători.

GICĂ: Unde să călătoresc?

MITICĂ: Nicăieri. Stai acasă. Nicăieri nu e mai bine ca la București. Ți-o spun eu, care am bătut lumea... (*A sunat telefonul.*) Da... Da... Da... (*Lui Gică.*) Liber... (*Gică s-a întors la masa lui.*) Da... Da... Da... Eu credeam că „problema «Mitrofan» e închisă...” Da... Da...

Da... Bine... (*A închis, a venit la masa lui Mitică, Mitrofan.*)

MITROFAN: Tovarășe Mitică, tovarășe Blajinu, trebuie să mă ascultați. Dumneavoastră, care sînteți cel mai drept om din lume, trebuie să mă înțelegeți.

MITICĂ (*din hîrtii*): Sînt drept, și totuși refuz să te înțeleg, fiindcă, dacă te înțeleg, nu mai sînt drept.

MITROFAN: Am explicat de o mie de ori... Și dumneavoastră, și mai sus, și comisiei de anchetă. În chestiunea importului acela nenorocit, eu n-am nici o vină. Am primit o adresă în care scria clar că „Fondul planic” cere o cantitate de 500 de vagoane de „albastru de Prusia”...

MITICĂ: Ai cercetat piața și ai găsit în Belgia.

MITROFAN: La cel mai convenabil preț.

MITICĂ: Și dai aviz favorabil de import, fără să sesizezi cîteva elemente. *Primo*, că nu există „Fondul planic”, că era o greșeală de dactilografie, că era vorba de „Fondul plastic”. *Secundo*: că nu era vorba de 500 de vagoane, ci de 500 de kilograme de vopsea pentru uzul pictorilor. Ce ne facem acum cu 500 de vagoane, Mitrofane? Astea nu se termină nici în trei mii de ani, chiar dacă pictează toți pictorii lumii, și numai cu „albastru de Prusia”.

MITROFAN: Și eu ce vină am?

MITICĂ: Că n-ai deschis ochii. Fii mulțumit că nu ți se impută paguba, și că scapi numai cu retrogradarea.

MITROFAN: Tovarășe Mitică, eu vă rog să vă gîndiți la prejudiciul moral...

MITICĂ: N-am ce să-ți fac.

MITROFAN: Și la cel material.

MITICĂ: Cît îți oprește?

MITROFAN: Două sute șaisprezece lei pe lună.

MITICĂ (*clintit*): De, asta e o sumă...

MITROFAN: Am și eu greutățile mele. Soție, copil, tată bătrîn...

MITICĂ: Trăiește?

MITROFAN: Trăiește.

MITICĂ (*lui Gică*): Vezi? Trăiește. (*Lui Mitrofan.*)
Pe câte luni ai fost retrogradat?

MITROFAN: Trei.

MITICĂ: Care va să zică... (*Calcul rapid.*) Șase sute patruzeci și opt de lei. Poftim suma, și gîndește-te numai la sancțiunea morală.

MITROFAN: Dar nu pot să primesc, nu e just.

MITICĂ (*împingîndu-i banii*): Nu e just, dar primește.

MITROFAN: Cum o să iau eu bani de la dumneavoastră? Ce sînteți dumneavoastră, Rockefeller?

MITICĂ: Nu sînt, și te rog să crezi că suma contează. Dar m-am planificat. E prevăzut. (*Scoțînd un carnețel.*) Am suprimat: cinematograful pînă la cincisprezece decembrie, cele două teatre din stagiunea de toamnă, nu mai dau trenciul la curățat, repunț la alte cheltuieli suplimentare, asupra cărora nu mai insist, dar de care mă pot dispensa, la întîi ianuarie o mie nouă sute șaiszeci și șase sînt la zi.

MITROFAN: Tovarășe Mitică, dumneavoastră nu sînteți un om...

MITICĂ (*modest și agasat*): Exagerezi.

MITROFAN: Un înger.

MITICĂ: Mă flatezi.

MITROFAN: Un sfînt...

MITICĂ: „Sfîntul Mitică Blajinu“... (*În timpul ăsta, s-au apropiat tiptil, venind din spate, Geta, Gică, Frosa, care izbucnesc.*) „Mulți ani trăiască... Mulți ani trăiască... La mulți ani!“
(*Se asociază la acest cor improvizat și Mitrofan,*

încît acordurile cresc în amploare.) „Mulți ani trăiască... Mulți ani trăiască... La mulți ani!”

GETA (*se desprinde din grup, intimidată, emoționată*): Tovarășe Mitică, colectivul secției Documentare și arhivă vă dorește, prin glasul meu, sănătate, noroc, succes și viață lungă, spre binele instituției și fericirea colegilor dumneavoastră. (*Gică dă tonul.*) „Mulți ani trăiască... Mulți ani trăiască... La mulți ani!”...

GICĂ (*potolind entuziasmul*): Dați-mi voie... Dați-mi voie... Un moment, tovarăși... (*Linște treptată.*) Astăzi, tovarășul Mitică Blajinu, șeful nostru, împlinește șaiszeci de ani. (*Zîmbet dulce și condescendent.*) Ei... că ne mai muștru-luiește el, că ne mai ceartă... că ne mai face zile amare, asta n-o mai reamintesc, fiind un fapt bine cunoscut... (*Serios, grav.*) Eu, tovarăși, altceva aș vrea să relev, o altă problemă, asupra căreia aș vrea să insist... Eu aș vrea să relev problema că de la tovarășul Mitică am învățat cu toții...

MITICĂ (*modestie jignită*): Lasă, Gică, n-are rost, mă simt prost...

GICĂ: Ba nu, dați-mi voie... De la el am învățat nu numai pe linie profesională, ci, mai ales, cum să spun, pe linia caracterului... Fiindcă tovarășul Mitică Blajinu (*și devine subit solemn și sublim*) ...a fost un om drept, bun, cinstit, devotat, integru...

MITICĂ (*amuzat*): Ce faci, Gică? Mă îngropi?

GICĂ (*netulburat*): De la el am învățat ce înseamnă să fii om. Deci, să strigăm: „Trăiască tovarășu' Blajinu-omul”. (*Și tot el dă tonul scandalurilor.*) Bla-ji-nu... Bla-ji-nu... (*Și lansează*

și lozinca.) „Cu tovarășul Blajinu, e plăcut pînă și chinu”... (Pe vacarmul general, a intrat tovarășul Vasile Vasile, tipul activistului „cu experiență” și „trecut prin multe”, încît întreaga asistență a încremenit.)

MITICĂ (recules primul): Vă rog să ne iertați, știți, o mică sărbătoare în serviciu... Spontană și scurtă... Tovarășul?...

VASILE: Vasile.

MITICĂ: Blajinu.

VASILE (ușor protector): Știu, mi-a vorbit tovarășul director de dumneata... Foarte frumos...

MITICĂ: Luați loc, de ce nu luați loc?..

VASILE: Mulțumesc.

MITICĂ: ...Că eu parcă v-aș cunoaște...

VASILE: Ne-om mai fi întîlnit... Ai trecut, cumva, pe la Crucea Roșie?

MITICĂ: Crucea Roșie? Nu. Lucrați acolo?

VASILE: Lucrat. Or, poate, la Meșteșugarii asociați.

MITICĂ: Ați activat la Meșteșugari?

VASILE: Activat. Sau, te pomenești, de la Turnu Măgurele, de la fabrica de azotați?...

MITICĂ: Ați muncit acolo?

VASILE: Muncit.

MITICĂ: Și totuși, vă știu de undeva, dar nu-mi vine în minte...

VASILE: Ai stat la Galați?

MITICĂ: Nu.

VASILE: Or, la Bîrlad, la Rulmentul?

MITICĂ: Nu.

VASILE: Și mie mi-ești cunoscut. Ai legătură cu sportul. Că eu, în șaizeci și șaizeci și unu am fost la U.C.F.S., pe linie de hipism... Dar ce e cu tovarășul director, că întîrzie?

MITICĂ: V-a chemat el?

VASILE: Pentru ora douăsprezece. (*Și-și controlează, atent, ceasornicul.*)

MITICĂ: O fi prins în vreo ședință.

VASILE: Aici sînt ședințe multe?

MITICĂ: Se mai întîmplă.

VASILE: Că eu sînt sătul de ședințe pînă peste cap. D-asta am plecat de la Crucea Roșie. C-altminteri, munca era frumoasă. Dar eu sînt obișnuit cu terenul. Mie asta îmi place: să umblu, să pun pe picioare, să organizez...

MITICĂ: Ce?

VASILE: Orice.

MITICĂ: Ei, da, sigur.

VASILE: Și mai îmi place ceva: să încep. S-o iau de la zero. Că dacă începi, și o iei de la zero, nu te bate nimeni la cap. Cum zice și șefu': „Să-l lăsăm în pace, să vedem cum se descurcă"... Cînd lucrăm în cinematografie...

MITICĂ: Ați fost și la Cinematografie?

VASILE: Opt luni, în șaiszeci și trei. Dar n-am rezistat. M-am luat în bețe cu Stan. Păi, ce-i acolo, să ferească Dumnezeu. Numai pile și lucrături. Nu spui că era să plec c-o tinichea de coadă, și că m-au scos dator cu suma de 37 900, plus majorări?! Dar ce o fi cu tovarășul director, că eu aș mai avea un drum de făcut... M-aș repezi pînă acasă la șefu'... Aici de la ce oră o luați? (*Își controlează ceasornicul, deschide geanta, scoate un ceas deșteptător și compară cele două ornice.*)

MITICĂ: Program obișnuit: șapte-trei.

VASILE (*alarmat*): Da' știu că stați!... Eu așa zic: să dau o fugă pînă acasă la șefu', că nu l-am mai văzut de alaltăieri, și dacă nu trec două zile, se face foc, și să mă întorc... (*Dă să plece, dar a intrat Doina Boboc — 22 de ani — nos-*

timă, modernă, „tapată”, încît tovarăşul Vasile Vasile, trăsnet de apariţie, a uitat de „şef”.)

DOINA BOBOC: Aici e Documentarea?

MITICĂ: Aici.

DOINA: Cu tovarăşul... *(a scos o bucăţică de hîrtie din vasta ei poşetă)*... Blajinu. Dumneata?

MITICĂ: Depinde.

DOINA: Pentru dactilografie.

MITICĂ: Luaţi loc.

DOINA: Nu, că se boţeşte. Tovarăşul director nu v-a lăsat vorbă nimic?

MITICĂ: Numele dumneavoastră?

DOINA: „*Duo Boboc*”. Aşa sînt mai cunoscută, de pe vremea cînd făceam cu sor-mea un duet, dar p-ormă ne-am despărţit, c-a făcut un nodul pe coardă, şi de fapt nici nu-mi era soră: cumnată... Tovarăşu’ director mi-a spus să iau legătura cu dumneavoastră sau cu *(scoate o altă bucăţică de hîrtie)* tovarăşa Adela.

MITICĂ: Tovarăşa Adela, ştii dumneata ceva cu privire la „trio Boboc”?

DOINA: Nu, că acum lucrez solo. *(Adelei.)* Pentru dactilografie.

ADELA: Dumneata baţi la maşină?

DOINA: De fapt, nu... Adică, da... Am învăţat şi „steno” şi „dactilo”, dar vă închipuiţi că nu perfect, că n-am avut cînd... Eu am studiat baletul...

MITICĂ *(ironie subţire)*: Superb. Clasic? Modern?

DOINA: Popular. În ansamblu la C.C.S. Dar am făcut o întîndere de ligament, şi, drept să vă spun, mă şi săturasem: cinci ani de fote şi opinci, mi-ajunge.

ADELA *(a înţeles-o perfect pe Doina, aşa încît în glasul ei e o undă subtilă de ironie)*: Şi acum v-aţi recalificat? Vreţi să faceţi dactilografie?

DOINA: Vreau, pe dracu!... Cui îi place să se ccoceze pe mașină? Dar trebuie să mă încadrez și eu undeva, nu?

ADELA: Nu era mai bine în teatru?

DOINA: N-am Institutu', tu... Și, dacă n-ai Institutu', poți să ai talent cu caru'... Poate în Cinematografie.

VASILE (*sfat patern*): Să nu pui, duduie, piciorul pe-acolo, că e foc.

ADELA: Când arăți ca tovarășa, nu ți se poate întâmpla nimic rău. Cîți ani ai, tovarășă?

DOINA: Douăzeci și doi.

ADELA: Și ai să te scoli dumneata în fiecare dimineață la șase?

DOINA: De ce la șase?

ADELA: Ca să semnezi condica la șapte...

DOINA: Și dacă n-o semnez, ce se întâmplă?

ADELA: Depinde.

DOINA: De ce?

ADELA: De multe.

DOINA: Dumneata o semnezi în fiecare zi?

ADELA: Eu, da.

DOINA: De mult?

ADELA: De douăzeci de ani.

DOINA (*sinceră în panica ei*): Auăleu!...

(*A intrat tovarășul director Cristea — cincizeci de ani, robust, prosper — urmat, respectuos, la un pas, de tovarășul director adjunct Colibaș, patruzeci de ani, subțirel, miop, tipul subalternului perfect. Întregul serviciu s-a ridicat în picioare.*)

CRISTEA (*așabil și ocrotitor*): Luați loc, vă rog, luați loc. Nu vă deranjați. (*Au rămas în picioare numai Mitică, Vasile și Doina Boboc.*) Ei, ce se mai aude pe aici? Merge? Merge?

MITICĂ: Merge, tovarășe director, de ce să nu meargă?

CRISTEA: Sînteți încărcăți de lucrări, știu, dar co să-i facem? Lună de vîrf. Că la noi așa se întîmplă: cînd se pregătesc ăilalți de vacanță, atunci e la noi sfîrșială mai mare. (*Și urmează o vocabulă ascunzînd o gîndire „profundă”.*) Da... (*Și a trecut la altă idee.*) Cu concediile cum ați aranjat? Ați aranjat? Foarte bine. Că nici așa nu merge, să tragi într-una. Mai are omul nevoie și de odihnă, că nu e mașină... Înainte, vorbesc acum cincisprezece, douăzeci de ani, noi, ăștia care, vorba aia (*„glumă”*) sîntem tineri de mai multă vreme, nici nu ne puneam problema concediului. Așa e, Mitică? Îți mai aduci aminte?

MITICĂ: Mi-aduc, tovarășe director.

CRISTEA (*„evocarea timpului eroic”*): Trăgeam, trăgeam într-una, și trăgeam tare. Cînd l-am trimis pe Mitică pentru prima oară în concediu, în patruzeci și nouă sau cincizeci — ți-aduci aminte? — nici nu voia să audă. — „Nu mă duc, tovarășe director.” — „Ba ai să te duci, Mitică, sau te trimit legat.” A stat unsprezece zile, și a și venit înapoi.

COLIBAȘ: Așa era în toate părțile... Eu lucram pe atunci la...

CRISTEA (*i-a tăiat „macaroana”*): Dar vezi că nu e bine. Experiența ne-a arătat. Omul nu e mașină, și vine un moment cînd se resimte. În general, trebuie să avem grijă și să ducem o politică de cadre mult mai rațională. Că și aici, la noi, am făcut, slavă Domnului, destule greșeli...

COLIBAȘ: Și încă la noi, față de alte părți, s-a greșit mai puțin...

CRISTEA (*brici la beregată*): Evident. (*Cursiv și „principial”*.) Totuși, trebuie să avem grijă,

să nu lăsăm ca omul să se epuizeze... să se mecanizeze... (*Și din nou „profunditate“.*) Da... (*Concret.*) De aceea ne-am gândit să vă dăm o mână de ajutor. Cu toate că treaba merge aici destul de bine...

COLIBAȘ: Chiar foarte...

CRISTEA (*scurt*): Să spunem numai „destul“. (*„Organizatoric.“*) O să vină să lucreze aici tovarășa Boboc. Tovarășa Boboc e un cadru tânăr. Va trebui să avem grijă să vedem cum crește, cum se dezvoltă. Fiindcă depinde foarte tare *ce ajutor* dai omului, ca să se dezvolte atît pe linie profesională, cît și în ceea ce privește nivelul ideologic... politic... cultural... (*După ce a dezbrăcat-o rapid, din privire, pe Doina.*) Da... Noi ne-am gândit ca tovarășa Boboc să lucreze... (*Către Colibaș.*) Cum ați încadrat-o?

COLIBAȘ: Pe locul tovarășei Adela.

MITICĂ: Cum?

COLIBAȘ: Iar tovarășei Adela i-am dat transfer...

MITICĂ (*nu-și crede urechilor*): I-ați dat transfer?

CRISTEA: Nici o grijă, Mitică, noi nu lăsăm pe nimeni pe drumuri...

MITICĂ: I-ați dat transfer? Tovarășei Adela? Dar pe tovarășa Adela ați întrebat-o?

COLIBAȘ: Tovarășa Adela va fi foarte mulțumită, sînt sigur. Trece secretară la o școală. Că de bătut la mașină a bătut destul.

ADELA (*uluită*): La școală? La ce școală?

COLIBAȘ: Singurul impediment, că e nițel cam departe, treizeci de kilometri de București, dar o lasă autobuzul în fața școlii.

MITICĂ (*cu mari eforturi de stăpînire*): Tovarășe director, dar nu se poate, nu e just, nu e principial. Tovarășa Adela muncește în serviciul

ăsta de douăzeci de ani. A venit o dată cu mine, și-a lăsat aici toată tinerețea, toată viața... Pe mine m-ați întrebat?

CRISTEA: O clipă, Mitică, c-ajungem și la dumneata.

MITICĂ: Trebuia să fi ajuns înainte.

CRISTEA: Câți ani ai dumneata, tovarășe Mitică?

Dacă nu mă înșel, șaiszeci.

MITICĂ: Azi, azi i-am împlinit.

CRISTEA: Vezi că sînt informat? Trebuie să începi să te gîndești și la sănătatea dumatăle, tovarășe Mitică, că omul nu e mașină, să tragă la infinit. Că și mașina, dacă n-o ungi, dacă nu-i dai ce-i trebuie, te lasă...

COLIBAȘ: Că și mașina, ca orice mașină, are orele ei de funcționare... Ai depășit...

CRISTEA (*cenzură*): Tocmai. (*Ca pe un mare premiu.*) D-aia m-am gîndit și la dumneata, tovarășe Mitică, și te-am scos la pensie pe ziua de azi, douăzeci și unu iunie.

MITICĂ (*Adelei, zîmbet dezolat*): Ți-am spus eu că e o zi bună...

CRISTEA (*aplicat, concret*): În locul tovarășului Mitică, tovarăși, vă vine un tovarăș nou. Adică, „nou“ nu e decît pentru cei care nu-l cunosc: tovarășul Vasile Vasile. Tovarășul Vasile are o mare experiență, e drept că n-a lucrat în specificul nostru, dar sînt sigur că, ajutat de noi toți, și în primul rînd de dumneavoastră, o să cuprindă munca, și nu numai s-o cuprindă, dar să-i sporească volumul și să-i imprime un alt ritm... Fiindcă, în sectorul dumneavoastră, ca în toate celelalte domenii... (*Colibaș i-a suflat ceva la ureche.*) Exact... Dar despre toate problemele astea o să discutăm după masă... Nă-am gîndit să

ținem o ședință la ora șase, la mine. (*Lui Mitică.*) Ca să predai. (*Lui Vasile.*) Ca să preiei. Și atunci o să avem posibilitatea să adâncim problemele, să le vedem sub toate aspectele... Da... Ce spui, tovarășe Mitică, la șase, îți convine?

MITICĂ: Sînt fericit.

CRISTEA: Atunci, să spunem, la șapte. (*Lui Vasile și tovarășei Boboc.*) Dumneavoastră mai aveți vreo treabă pe aici?

DOINA: Eu, nu.

VASILE: Nu, tovarășe director...

CRISTEA: Atunci, veniți pînă la mine... (*Și-au ieșit toți patru, ca și cînd nimic nu s-ar fi întîmplat. Pauză, pauză lungă și grea.*)

GICĂ (*îndreptîndu-se spre masa lui Mitică*): Tovarășe Mitică, dă-mi voie să spun că e cea mai mare porcărie pe care am văzut-o în viața mea. Și acum, aici, nu era cazul să intervin, dar te rog să fii sigur că...

MITICĂ: Du-te, du-te, Gicule, pierzi biletele la cinema.

GETA (*vine plîngînd*): Tovarășe Mitică, tovarășe Blajinu... (*Se îndreaptă spre masa Adelei.*) Tovarășa Adela, nu se poate... Nu se poate... E o nedreptate... E o nedreptate strigătoare la cer...

ADELA: Lasă, Geta, nu mai plînge. În general, dumneata plîngi mult prea ușor. Îți dau un singur sfat — poate ultimul: plîngi mai puțin și înfurie-te mai des... (*Geta a ieșit.*)

MITROFAN (*rezervat, indiferent, neutru*): Tovarășe Mitică, mai e nevoie de mine?

MITICĂ: De dumneata mai este. De mine, nu. (*Mitrofan a plecat. Adela s-a apropiat de Mitică.*)

ADELA: Nu fi trist. Eu nu sînt. De ce să fii necăjit?
Fiindcă predai arhiva? Niște scripte moarte...
Niște hîrtii moarte...

MITICĂ: Și ce-o să fac toată ziua?

ADELA: O să mă aștepți... Nici nu știi ce repede trece ziua.

MITICĂ: Ba știu. Ziua, noaptea zboară repede; orele trec mai încet. Ce o să mă fac dimineața cînd o să sune deșteptătorul, care a sunat douăzeci de ani inutil, fiindcă m-am trezit întotdeauna înaintea lui? Ce-o să-i zic doamnei Dumitrescu, care de douăzeci de ani îmi spune în fiecare dimineață: „E frig, e răcoare, sau e frumos“, și căreia n-am știut niciodată ce să-i răspund, fiindcă mă grăbeam?

ADELA: Noi ne-am grăbit toată viața...

MITICĂ: Ce-o să mă fac fără tramvaiele aglomerate de dimineață, pline de oameni care au plecat de acasă fără să-și ia micul dejun? Cu care am călătorit douăzeci de ani, fără să ne cunoaștem, fără să ne dăm bună-ziuă, dar știindu-ne toate necazurile și toate tristețile? Ce o să mă fac fără Frosa, care a îmbătrînit lîngă mine, aducîndu-mi iaurtul? Fără Gică, în care vedeam imaginea mea de tinerețe, de care n-am apucat să mă bucur? Fără nenorocitul ăsta de Mitrofan, căruia i-am iertat toate lașitățile, fiindcă îmi plăcea să-i las sentimentul că mă păcălește... Ce o să mă fac fără hîrțiile astea ale mele, pe care le-am clasat, catalogat și păzit? Unii le-au gîndit, alții le-au redactat, eu le-am păzit... Adela, arhiva asta a fost casa mea, biblioteca mea, colecția mea de timbre, și — nu te supăra — femeia mea. Știi ce sentiment am acum? N-am fost căsătorit niciodată, și totuși acum mă simt văduv...

ADELA: Fiindcă nu mă iubești.

MITICĂ: Ba te iubesc, Adela...

ADELA: Mă iubești, Mitică, dar ca pe un duplicat...

MITICĂ: Mitică Blajinu la pensie!... Mitică Blajinu la coș! A, nu, asta nu poate să rămână așa... Aflați, domnilor, că vă înșelați!... Fiindcă douăzeci de ani v-am păzit hîrtoagele, ați început să mă confundați c-o hîrtie? Și ca pe orice hîrtie, vreți să mă zvîrliți la coș? Ei bine, veți vedea, domnilor, că omul nu e o hîrtie, omul e om!

C O R T I N A

ACTUL II

Cabinetul tovarăşului director Cristea. Un birou impozant, o masă de şedinţe cu douăsprezece scaune, o bibliotecă, evident necercetată; pe pereţi o hartă şi tablouri furnizate de Fondul plastic; în plafon, lămpi transversale de neon. Trei telefoane; unul pe birou, şi două pe masa de şedinţe.

CRISTEA: Ce e, domnule, cu Mitică? E şase şi jumătate.

COLIBAŞ: Aţi spus: la şapte.

CRISTEA: La şase.

COLIBAŞ: Întii aţi spus la şase, dar pe urmă aţi revenit.

CRISTEA: Precis? (*Şi întorcându-se la o discuţie anterioară.*) Nu, domnule, ca să rămînă „Progresul” în A, trebuie să bată la ei acasă pe „Dinamo”-Piteşti, ceea ce e foarte greu, ca „Farul” să mănînce bătaie de la „Minerul” — Baia-Mare, ceea ce e puţin probabil, şi ca „Steaua” să facă meci nul cu „Rapid”, ceea ce e imposibil. Ai fost duminică?

COLIBAŞ: N-am fost.

CRISTEA: Păcat. A făcut „Rapidul” o partidă, vorba aia, de zile mari! Au mers băieţii formidabil. (*S-a deschis timid uşa.*) Intră, tovarăşe Vasile, intră, ia loc. Ce mai faci?

VASILE (*a schițat gestul să se așeze, dar s-a ridicat*):

Bine, tovarășe director...

CRISTEA: Ce-ți face soția?

VASILE: Bine, tovarășe director, dar nu sînt căsătorit.

CRISTEA: Așa e, uitasem c-ai divorțat.

VASILE: N-am divorțat, tovarășe director.

CRISTEA: Dar ce e, ce s-a întîmplat, că parcă știam eu ceva...

VASILE: O fi vorba de frate-miu, că eu n-am fost însurat. (*Și s-a așezat.*)

CRISTEA: Ai dreptate. („*Mierea lumii.*“) Ce face fratele dumitale?

VASILE: Bine, tovarășe director.

CRISTEA: Tot acolo?

VASILE: Tot.

CRISTEA: El e la...

VASILE: Nu... A plecat.

CRISTEA: A plecat?

VASILE: De trei ani.

CRISTEA: Și acum unde este?

VASILE: Unde a fost și înainte.

CRISTEA: Dar înainte, unde a fost?

VASILE: Frate-miu?

CRISTEA: Da.

VASILE (*s-a ridicat*): Care? Că am trei.

CRISTEA: Da' șezi jos, nu te mai scula în picioare, că nu sînt popă...

VASILE: Vă rog să mă iertați. (*Și s-a așezat.*)

CRISTEA: Nu face nimic. Dar... (*și încarcă vorbele care urmează cu o înfinită stimă și afecțiune*)... tovarășul ce face?

VASILE: Bine.

CRISTEA (*lui Colibaș*): Știi că tovarășul Vasile e frate cu soția tovarășului Ivănescu?

COLIBAȘ: Asta mă uitam: cum seamănă...

CRISTEA (*dulceată și respect*): Ce face tovarășa?
VASILE: Bine. Acum vin d-acolo. Pleacă cu fetele
la Snagov... (*A intrat Mateescu.*)

CRISTEA (*bună dispoziție plenară*): Hai, Mateescu-
cule, că ești în întârziere.

MATEESCU (*alarmă simulată*): Am întârziat?

CRISTEA: Aș, glumeam! Ședința e la șapte. Ei, ce
faci? Pleci? Pleci?

MATEESCU (*„resemnat”*): Plec, tovarășe director.

CRISTEA: Bine că mi-am adus aminte. Te duci în
Germania...

MATEESCU: Federală.

CRISTEA: Exact. Treci prin Frankfurt, nu?

MATEESCU: Acolo mă duc.

CRISTEA: Atunci e perfect. Vezi că e în Frankfurt
un magazin, am eu notată adresa, cum naiba
îi spune?...

MATEESCU: Ce magazin, tovarășe director?

CRISTEA: Numai cu articole de pescuit.

MATEESCU: Îl știu.

CRISTEA: Îl știi?

MATEESCU: Îl știu.

CRISTEA: Au o mulinetă, am eu acasă notată
marca...

MATEESCU: Îmi spuneți la telefon...

CRISTEA: Costă o nimica toată.

MATEESCU: N-are importanță.

CRISTEA: Și mai am o rugămintă. Anul trecut,
cînd am fost eu acolo, am luat o pușcă, cum
naiba îi spune, ceva extraordinar. O biju-
terie...

VASILE (*„expert în materie”*): Cu lunetă?

CRISTEA: Cu lunetă. Și nu știu ce are... Ori am forțat
eu, ori a umblat fiu-miu la ea... n-am vrut s-o
dau aici la nimeni să încerce să mi-o repare,
că mi-o strică.

MATEESCU: Lăsați, tovarășe director, mi-o dați mie și...

CRISTEA: ...Ori să mi-o schimbe, ori să... (*Fiindcă i-a observat foiala.*) Dar ce e, tovarășe Vasile?

VASILE: Aș avea o rugămintă. Aici văd că se întîrzie. Și m-a rugat tovarășa...

CRISTEA: Cine?

VASILE: Sor-mea.

CRISTEA (*lui Mateescu, cu cel mai tandru ton*):

Ce spui cum seamănă cu tovarășa Ivănescu?

VASILE: ...să-i iau ceva, că pleacă cu fetele la Snagov.

CRISTEA (*sirop*): Du-te, tovarășe Vasile. Du-te, și dacă poți, întoarce-te.

VASILE: În zece minute, tovarășe director.

CRISTEA: Nu te grăbi. Ia mașina mea. (*Vasile a ieșit.*) Un om foarte bun...

COLIBAȘ: Și foarte priceput.

CRISTEA (*„grijă la nuanțe”*): Nu atît priceput, cît energic. (*Lui Mateescu.*) Așa încît, ori să mi-o schimbe, ori să mi-o...

MATEESCU: Ați auzit ce e cu Ivănescu?

CRISTEA: Nu. Ce să fie?

MATEESCU: Dandana mare.

CRISTEA: Cu Ivănescu?

MATEESCU: Cu Ivănescu.

CRISTEA: Nu se poate. De unde ai mai scos-o, nene?

MATEESCU: V-am spus eu vreodată ceva și-am fost dezmințit?

CRISTEA: Stai jos, ia zi-i...

MATEESCU: Exact, precis ce-a fost nu știu, dar de zvonit, se zvonește de-o săptămîină.

COLIBAȘ: De vorbit, se vorbește de mult.

CRISTEA: Mie cum dracu nu mi-a ajuns nimic la ureche?

MATEESCU: Vin de sus, mi-a spus Ciobanu: „Progrătiți-vă, că vă vine un alt ajdunct“.

CRISTEA: O fi vorba de Stavraché.

MATEESCU: Nici pomeneală.

COLIBAȘ: Stavraché stă bine.

MATEESCU: Stavraché e tare.

CRISTEA: Atunci?

MATEESCU: De Ivănescu.

CRISTEA (*lui Colibaș*): Te-ai fi așteptat?

COLIBAȘ: Eu de cînd a venit șefu' am știut că nu rămîne Ivănescu aici, pentru nimic în lume. Nu se înțeleg. Altă mentalitate, alt stil de muncă...

CRISTEA (*pe gînduri*): Ei, da, sigur...

COLIBAȘ: Ivănescu e și depășit, completamente depășit.

CRISTEA: De, dacă nu vor s-asculte... Eu le-am spus. (*Lui Colibaș.*) Ți-aduci aminte?

COLIBAȘ: Cum să nu-mi aduc aminte, tovarășe director...

CRISTEA: Ivănescu a fost bun, a corespuns, dar pentru o anumită perioadă.

MATEESCU: În ultima vreme numai boroboațe a făcut.

COLIBAȘ: Toată povestea e să vedem cine vine...

CRISTEA: Oricine vine, ce ne privește pe noi? Noi ne vedem de treaba noastră, de munca noastră... (*După o clipă de reflecție.*) Dar drept să vă spun, nu mă așteptam.

COLIBAȘ: Pentru mine nu e o surpriză.

MATEESCU: Era fatal.

CRISTEA: Și dacă vreți să știți care e părerea mea, ceea ce l-a dus pe Ivănescu la situația asta nu

e atît felul cum a muncit, cît altceva, care am ştiut de mult c-o să-l ducă de rîpă.

MATEESCU: Bea.

COLIBAŞ (*ironic*): „Bea“?

CRISTEA: Ceva de speriat.

MATEESCU: Asta e o catastrofă.

CRISTEA: Domnule, bei, nimeni nu spune să nu bei...

COLIBAŞ: Dar ăsta bea tot timpul...

CRISTEA: Şi e de ajuns să ia un pahar de vin, că şi începe să trîncănească. Vorbea, cel puţin în ultima vreme, că-l şi evitam. Am fost cu el la vînătoare, în martie... Eu n-am vrut să mă duc, dar a insistat atîta, că n-am reuşit să scap...

COLIBAŞ: Că e şi pisălog.

CRISTEA: Tocmai. Ei bine, ce mi-a fost dat s-aud, vă spun drept că m-am şi îngrozit... Şi numai prostii...

COLIBAŞ: Că e şi ramolit.

CRISTEA: Nu atît ramolit, cît... cum să vă spun?...

COLIBAŞ: ...Prost.

CRISTEA: Da, domnule, eu nici n-am ştiut ce *prost* e omul ăsta. Că eu n-am avut cu el nici un fel de relaţii. Strict de muncă. Dacă mă chema la el, într-o chestiune, mă duceam. Dacă nu, nu. Fiindcă, să vă spun drept, nu mi-a plăcut niciodată. Ți-aduci aminte, Colibaş?

COLIBAŞ: Mi-aţi şi spus: „Colibaş, Ține minte de la mine, Ivănescu ăsta n-are zile multe“.

MATEESCU: Fiindcă, după ce că e prost, e şi şmecher.

CRISTEA: Da, domnule, nu puteai să știi niciodată ce e în capul lui. Veneai la el pentru o chestiune de serviciu. Importantă. Urgentă. Voiai să ceri o directivă, o orientare...

COLIBAȘ: El, nimic...

CRISTEA: Te lua cu povești, cu istorii, de te întrebai unde vrea să ajungă.

COLIBAȘ: Ca să nu se angajeze.

CRISTEA: Exact. Dacă ieșea bine, era meritul lui, dacă o scrînteai, tu plăteai oalele sparte.

MATEESCU: Periculos tip.

COLIBAȘ

CRISTEA } (*acord unanim*): Da...

MATEESCU

CRISTEA: Noroc de șefu', că l-a simțit cum a venit. (*A intrat Vasile. Cristea îl privește de parcă nu l-a văzut în viața lui.*) Ce e tovarășe? Tovarășu?

COLIBAȘ (*dezgustat total*): Vasile...

VASILE: Gata, am fost.

CRISTEA (*corect, dar gheață*): Foarte bine, treci, te rog, în anticameră, că te chemăm noi. (*Vasile a ieșit.*)

MATEESCU: Țsta nu e frate cu nevasta lui Ivănescu?

CRISTEA: N-ai văzut cum seamănă?

COLIBAȘ: Drept să vă spun, mie nu-mi inspiră nici un fel de încredere.

CRISTEA (*dispreț suprem*): Păi, ce încredere să-ți inspire, că n-a stat nicăieri mai mult de trei luni.

COLIBAȘ: Pe unde n-a trecut...

CRISTEA: La Crucea Roșie... la Rulmentul...

COLIBAȘ: La fabrica de iaurt...

MATEESCU: Și aici, la noi, cum a ajuns?

CRISTEA (*nervi*): Cine a putut să scape de gura ei? C-are o gură, matracuca aia de sor-sa, de m-a speriat. (*Gata de erupție.*) Ce e, domnule, cu Ionescu?

COLIBAȘ: Vine, vine, dar la șapte.

CRISTEA: Că dacă venea mai devreme, tușea!

COLIBAȘ: N-are nici o vină, eu i-am spus să vină la șapte.

CRISTEA: Dă-i un telefon să vină imediat. Că și Ionescu, ăsta, nu mai înțeleg ce face... Eu i-am spus: „Ionescule, dumneata nu te uita că e cumnat cu Ivănescu. Nu mă privește. Dumneata studiază-i dosarul, fă-ți meseria, și dacă ai impresia că corespunde, bine. Nu, poate să fie frate și cu Dumnezeu din cer, la mine nu contează. (*A intrat Ionescu, șeful cadrelor, 40 de ani, figură oarecare, anonimă. Cristea, fiind profund „principlial”, se stăpânește să nu tabere pe el.*) Ascultă, Ionescule...”

IONESCU: Da, tovarășe director...

CRISTEA: Ți-am spus să te ocupi de dosarul lui Vasile.

IONESCU: Mi-ați spus.

CRISTEA: Și?

IONESCU: M-am ocupat. E în regulă.

CRISTEA: E în regulă? Ce înseamnă „e în regulă“?

IONESCU: L-am încadrat.

CRISTEA: Ți-am spus eu să-l încadrezi?

COLIBAȘ: Ți-a spus tovarășul director Cristea să-l încadrezi?

CRISTEA: Eu ți-am spus: „studiază“. Ai studiat?

IONESCU: Studiat, tovarășe director...

CRISTEA: Și?

IONESCU: V-am spus, i-am făcut formele, dar n-am avut posibilitatea să văd ce a făcut Mîndroi, dacă a încheiat lucrarea, că toată săptămîna

am stat la cabinet, la dispoziția șefului. Că și cu istoria asta cu Stavrache a fost un balamuc, cum n-am trăit de cînd sînt în minister.

CRISTEA („nervii” s-au potolit; intercs cancanier):
Balamuc? Ce balamuc?

IONESCU: Nu știți?

CRISTEA: Ce să știu?

IONESCU: Gata. A plecat. Stavrache nu mai e.

COLIBAȘ: Nu mai e?

IONESCU: A și plecat. Tovarășul Ștefănescu a trecut în locul lui Ivănescu, și tovarășul Ivănescu a devenit prim-adjunct.

CRISTEA (către Mateescu, privire — dum-dum).

MATEESCU (senin și candid): Nu v-am spus eu?

CRISTEA (către Colibaș, privire ucigașă).

COLIBAȘ: Nici nu se putea altfel...

MATEESCU: Em am spus întotdeauna...

CRISTEA (după o secundă de reflecție responsabilă):
Formula e bună. E bună mișcarea. Cînd s-a făcut?

IONESCU: Azi la prînz.

CRISTEA: Da... Mișcarea e bună. Chiar foarte bună.
(Argumentare de principii.) Ștefănescu e mai potrivit pe locul ăsta, decît dincolo, iar tovarășul Ivănescu e...

COLIBAȘ: Aici o să facă o treabă bună, fiindcă e mult mai pe profilul lui.

MATEESCU: Nici nu se compară cu Stavrache.

CRISTEA: Ce Stavrache? Stavrache era depășit. Completamente depășit. (Entuziasm sincer.) Ia chemați omul încoace, să nu stea în anticameră, fraților!... (Colibaș, Mateescu, Ionescu s-au repezit să-l aducă pe Vasile ca pe moaștele sfîntului Dimitrie Basarabov. Numai ce nu-l poartă pe brațe.) Intră, tovarășe Vasile, nu sta în picioare, șezi. Ai fost la tovarășă?

VASILE: Vă trimite complimente, c-a plecat cu fetele la Snagov.

CRISTEA: Mi se pare că și dumneata ești vînător...

VASILE: Sînt, tovarășe director...

CRISTEA: Păi, atunci să ne gîndim să ieșim odată împreună. La sitari, mergi?

VASILE: Eu... mai mult la sarsele.

CRISTEA (*acord entuziast*): Mergem și la sarsele.

(*Rîs și fericire explozivă. A intrat Mitică;*

liniște subită.) Hai, Mitică, ce naiba întîrzii,

hai, că de dumneata vorbeam.

MITICĂ: Vă rog să mă iertați, eu știam că e la șapte, și e șapte fără cinci.

CRISTEA: N-are importanță... (*Se trece la „treabă“.*)

Atunci, să luăm loc. (*Sînt toți în jurul mesei*

de ședințe.) Luați loc. Mateescule, fii drăguț,

că tot ești dumneata cel mai tînăr: să ne facă

niște cafele, și s-aducă și suc. Așa... (*Plin*

de importanță.) Da... Păi, atunci, să începem,

tovarăși. De fapt, ședința noastră are un

singur punct la ordinea de zi, și care vă este

foarte bine cunoscut: tovarășul Blajinu a

împlinit astăzi șaiszeci de ani. (*Aplauze din*

vîrful degetelor la toți participanții, cu excepția

lui Vasile, care aplaudă zgomotos.) Dinăștia,

cîți ani am muncit noi împreună, Mitică?

MITICĂ: De cînd ați venit dumneavoastră aici.

CRISTEA: Așa e, că eu, cînd am venit, te-am găsit.

Cincisprezece ani. Vă dați seama? Cincisprezece ani!...

MITICĂ: Eu am și cinci înainte de dumneavoastră...

CRISTEA (*„romantic“*): Cincisprezece ani, și dacă

mă întrebați cînd au zburat, nu știu. Dar, în

sfîrșit, să nu devenim sentimentali.

MITICĂ: Ba să devenim, tovarășe director, de ce să

nu devenim? Renunțăm la amintiri?

CRISTEA: Nu renunțăm, Mitică, dar caracteristica noastră știi care e: înainte, noi privim înainte.

MITICĂ: Știu, dar eu încotro să mă uit?

CRISTEA: Totuși, fiindcă și tovarășul Mitică are dreptate, vreau să vă spun că în toți acești cincisprezece ani, tovarășul Blajinu a fost ceea ce se cheamă un cadru model: muncitor, devotat, cinstit. Spun toate astea, fiindcă serviciul pe care l-a condus nu e un serviciu obișnuit. Întîi, fiindcă e vorba de un serviciu cu un dublu profil. Pe de o parte: „documentarea“, și pe de cealaltă parte: „arhiva“. Vreau să spun întîi cîteva cuvinte despre „documentare“. Documentarea, tovarăși, e un domeniu — nu numai pentru direcția noastră, ci pentru întreaga instituție — de mîna întîi. Acum cincisprezece ani, cînd am venit noi la direcție, documentarea avea un caracter secundar. Fiindcă — acum puteam s-o spunem — cum lucram noi atunci? Operativ, improvizat, de azi pe mîine, în asalt. N-aveai timp — asta era perioada! — să studiezi, să te documentezi, ca să găsești cea mai bună soluție. Da, dar de atunci au trecut cincisprezece ani, munca a crescut în toate direcțiile, și am în vedere, în primul rînd, stilul acestei munci...

COLIBAȘ: ...Care a devenit mult mai științifică, mai profundă, mai complexă...

CRISTEA: Tocmai. Și aici serviciul de documentare a dat, mai ales în ultimii ani — și mulțumită aportului personal al tovarășului Blajinu îndeosebi —, un ajutor dintre cele mai substanțiale...

COLIBAȘ: Dacă ar fi numai să ne gîndim la...

CRISTEA („*macaroana tăiată*“): Tocmai. Asta — în ceea ce privește „documentarea“. Al doilea aspect: „arhiva“. (*A intrat Frosa, cu tava de cafele. Colibaș i-a făcut semn, „vigilent“, să-și întrerupă discursul. Cristea așteaptă ca Frosa să iasă.*) Unde am rămas?

COLIBAȘ (*după ce s-a încredințat că Frosa a ieșit*): Al doilea aspect: „arhiva“.

CRISTEA: Tovarăși, în această direcție, rolul serviciului girat pînă astăzi de tovarășul Blajinu e mai mult decît însemnat: e de o importanță vitală. În arhiva noastră se află documente, acte secrete de importanță istorică. Vă dați seama că tovarășul Mitică, în toți acești cincisprezece ani...

MITICĂ (*rectificînd*): Douăzeci. Și cinci înainte. Fără dumneavoastră...

CRISTEA: ...n-a păzit o simplă arhivă, ci, cum să spun eu ca să mă înțelegeți...

COLIBAȘ: Un tezaur.

CRISTEA: Exact, și încă termenul nu e cel mai propriu. (*Se caută de țigări, Colibaș i le oferă pe ale lui, Cristea refuză, se duce și ia cutia de țigări de pe biroul său, își aprinde una și oferă, gentil, cutia și celorlalți.*) Mulțumirea mea e cu atît mai mare cu cît de acest serviciu, de această arhivă, atît pe linie de stat, cît și pe toate celelalte linii, răspund eu. Or, în acești cincisprezece ani — sînt obligat s-o recunosc — n-am avut nici cea mai mică neplăcere, nici un fel de necaz. Știam că e tovarășul Blajinu la arhivă, și dormeam liniștit. N-a fost nevoie să-l controlez, nu m-am băgat, nu m-am amestecat, fiindcă mie îmi place să las oamenilor inițiativa și să contez pe simțul lor de răspundere. Spun toate

lucrurile astea atît pentru tovarăşul Blajinu, care pleacă, cît şi pentru tovarăşul Vasile, care vine. Tovarăşul Mitică Blajinu a dat, în tot timpul cît a condus serviciul Documentare şi arhivă, dovadă de o mare vigilenţă, de un devotament exemplar faţă de instituţie, a muncit mult şi cu tragere de inimă, s-a identificat cu interesele noastre, a organizat şi condus un colectiv sănătos, a dat dovadă de simţ partinic, a arătat — atunci cînd a fost cazul — că ştie să primească critica, a ajutat pe alţii să crească, a învăţat, şi a învăţat pe alţii să înveţe. Pentru toate aceste lucruri, atît în numele instituţiei, cît şi în numele Direcţiei, şi al meu personal, îi mulţumesc tovarăşului Blajinu şi, acum cînd ne despărţim — „ne despărţim“ e un mod de a vorbi, fiindcă, cu sufletul, tovarăşul Blajinu rămîne în mijlocul nostru — îi doresc noroc, sănătate şi fericire, pentru ca să se poată bucura în voie de viaţă. Dacă vor şi ceilalţi tovarăşi să adauge ceva?... *(Fiindcă a ridicat mîna.)* Poftim, tovarăşe Mateescu...

MATEESCU: Numai un cuvînt. Eu aş vrea să vorbesc despre un aspect, aparent mărunţ, dar care are, după părerea mea, o însemnătate fundamentală: despre punctualitate.

CRISTEA: Foarte important.

MATEESCU *(încurajat)*: E o problemă despre care s-a vorbit şi la ultima şedinţă, dar pe care nu toate serviciile şi-au însuşit-o.

CRISTEA: Ce să mai vorbim!... Iartă-mă că te întreprup. De cîte ori nu s-a pus la noi — vorbesc de întreaga instituţie — problema punctualităţii? Nu e vorba de aspectul minor al prezenţei la servici, ci despre punctualitate în

executarea unei lucrări. Despre asta voiai să vorbești, nu?

MATEESCU: Exact.

CRISTEA: Poftim. *(În această clipă sună. Cristea ridică telefonul, dar sunetul continuă. A ridicat Mateescu receptorul din fața lui, dar sunetul continuă, spre mirarea tuturor. Numai Vasile e calm. Scoate din geantă deșteptătorul, care sună, și-l oprește. Mateescu încearcă să-și reia discursul.)*

MATEESCU: Vreau să dau numai un singur exemplu. Personal, în legătură cu plecarea mea în Germania. Am avut nevoie pentru această călătorie de o documentare vastă. Nu vreau să intru în amănunte, ca să nu vă răpesc timpul, atît țin să precizez, că în orice alt serviciu de documentare s-ar fi cerut pentru treaba asta cel puțin două săptămîni. I-am cerut-o lui Mitică luni, și azi la prînz a fost gata.

CRISTEA: Și cazurile pot fi înmulțite la infinit. Altcineva?

COLIBAȘ: Eu.

CRISTEA: Poftim.

COLIBAȘ: Eu, fiindcă e și tovarășul Vasile Vasile, viitorul șef al serviciului, de față, aș voi să insist asupra unei probleme pe care a dezvoltat-o tovarășul director, cu privire la arhivă, dar sub alt aspect.

CRISTEA: N-am vrut să epuizez problema. Poftim.

COLIBAȘ: De obicei, cînd se spune cuvîntul „arhivă” se înțelege prin acest termen hîrtii vechi, hîrtoage, de un interes, eventual, istoriografic. Bune să fie studiate de specialiști. La noi, tovarăși, lucrurile stau cu totul altfel. În arhiva noastră se află documente... *(A intrat secretara lui Cristea, cu un vraf de documente*

ce trebuie semnate. Colibaș tace, așteptînd ca secretara să termine. Văzînd că operația se prelungește, atacă, nădăjduind că va capta totuși atenția lui Cristea.) ...Despre acest caracter confidențial, secret, aș fi vrut să insist...

CRISTEA: O să mai ai prilejul... Altcineva? Ionescule, dumneata vrei să mai adaugi ceva? Păcat. Că și dumneata, ca șef de cadre, știi cîte ceva... Ei, atunci, dacă nu mai e nimic de adăugat, o să-i mulțumim, încă o dată, tovarășului Blajinu și o să-l rugăm să-i predea tovarășului Vasile „Serviciul” și „Arhiva”... Ce e Mitică?

MITICĂ: Tovarășe director și tovarăși, eu vă mulțumesc din inimă pentru frumoasele cuvinte pe care le-ați rostit și care m-au emoționat...

CRISTEA: Le-ai meritat, Mitică, n-au fost fraze formale.

MITICĂ: Eu serviciul o să-l predau tovarășului Vasile, și chiar azi, dar arhiva n-am cum să i-o dau, fiindcă n-o mai am.

CRISTEA: N-o ai? Cum n-o ai?

MITICĂ: N-o mai am, tovarășe director.

CRISTEA: Nu înțeleg.

MITICĂ: Simplu: n-o am.

CRISTEA: Dar unde e?

MITICĂ: Nu pot să spun.

CRISTEA: Ți-a cerut-o cineva mai sus?

MITICĂ: Nu.

CRISTEA: Atunci unde e?

MITICĂ: Nu pot să spun.

CRISTEA: Cum nu poți să spui, Mitică?

MITICĂ: Dacă nu pot, nu pot.

CRISTEA: Nu e în dulapuri?

MITICĂ: Nu.

CRISTEA: Atunci ce e în dulapuri?

M. TICĂ: Vînt.

CRISTEA: Nu se poate...

MITICĂ: Ce, ne jucăm?

CRISTEA: Ce spui de asta, Mateescule?

MATEESCU: Nu înțeleg nimic.

CRISTEA: Ce spui d-asta, Ionescule?

IONESCU: Nu pricep.

CRISTEA: Mitică, tovarășe Blajinu, eu te întreb
pentru a treia oară: dumneata îți dai seama
despre ce vorbim?

MITICĂ: Despre arhivă. Nu pot să spun.

CRISTEA: Am înțeles... Fiindcă e tovarășul...
(*Pentru că i-a observat foiala.*) Ce e, tovarășe
Vasile?

VASILE: Știți... eu m-aș duce pînă la tovarășu', c-a
plecat tovarășa cu fetele la Snagov, și m-aș
repezi să văz dacă au închis bine ușa...

CRISTEA: Du-te! (*S-a apropiat; șoptit, lui Mateescu.*)
Ce facem cu ăsta?

MATEESCU: A înnebunit.

COLIBAȘ (*s-a apropiat și el de grup*): Eu sînt sigur
că normal n-a fost niciodată.

CRISTEA: Vă dați seama în ce bucluc am intrat?
Mateescule, realizezi? De serviciul ăsta răs-
pund eu... Cu capul...

MATEESCU: Eu zic să mai încercăm o dată.

CRISTEA: Încearcă dumneata.

MATEESCU: Mitică dragă...

MITICĂ: Da...

MATEESCU: Frate Mitică...

MITICĂ: Zi-i.

MATEESCU: Dumneata habar n-ai cît te iubim noi.

MITICĂ: Îmi dau seama.

MATEESCU: Tovarășul director i-a și spus șefului:
„Nu știți ce tovarăș pierdem”.

MITICĂ: Așa i-a spus?

MATEESCU: Așa.

MITICĂ: Sînt în al nouălea cer.

MATEESCU: Și deșin u e permis, uite, fac o indiscreție
și-ți spun: te-a propus la „Medalia Muncii”.

MITICĂ: Pe cuvînt de onoare?

MATEESCU: Pe cuvîntul nostru de onoare. Așa că
nu ne mai fierbe și dumneata, tocmai într-o zi
ca asta... Unde e?

MITICĂ: Ce să fie?

MATEESCU: Arhiva!

MITICĂ: A... arhiva? Păi, ce facem? O luăm de la
început?

MATEESCU (*l-a părăsit dezolat, s-a apropiat de Cris-
tea*): Degeaba. De la ăsta nu scoți o vorbă.

COLIBAȘ: Catîr.

CRISTEA: L-a luat pe „nu pot să spun” în brațe, și
gata. Fac un infarct.

COLIBAȘ: Lăsați, tovarășe director, că-l fac eu. Nu
sînt eu aici? Să-ncerc eu...

CRISTEA: Te privește.

COLIBAȘ: Mitică!

MITICĂ: Da, tovarășe Colibaș.

COLIBAȘ: Eu vreau să te întreb un singur lucru...

MITICĂ: Unde e arhiva, știu. Inutil, nu pot să spun.

MATEESCU: Tovarășe director, ne răcim gura de
pomană, ăsta o ține așa pînă dimineața.

CRISTEA: Păi, atunci ce facem?

MATEESCU: Știu și eu... (*Pauză.*)

IONESCU: Un singur om ne poate salva.

CRISTEA: Cine?

IONESCU: Adela.

CRISTEA: Just. Cheam-o pe Adela. Treci dincolo,
dă-i un telefon, trimite-i mașina mea. Mitică,
fii te rog bun și așteaptă alături. Te chemăm
noi. (*Mitică a trecut într-un birou alăturat.*)
Vă dau cuvîntul meu de onoare că presimțeam.

Plutea ceva în aer. (*Exasperare.*) Prea era totul în regulă. Prea mergeau toate bine.

MATEESCU: Lăsați, tovarășe director, că se aranjează.

CRISTEA: „Se aranjează“... „Se aranjează“... Amîi plecarea, dai biletul de avion înapoi.

MATEESCU: S-amîn plecarea?

CRISTEA: Nu vezi în ce foc ardem?

MATEESCU: Eu mă gîndeam să mă reped pînă la Frankfurt... Să stau strictul necesar... Să iau și pușca...

CRISTEA: Mă rog, treaba dumitale... Ceea ce mă neliniștește, și nu pot să înțeleg, e unde poate să fie arhiva?

MATEESCU: Taie-mă, omoară-mă, și nu pricep...

CRISTEA: Dumneata ce crezi, Colibaș? Hai, că dumneata le știi pe toate.

COLIBAȘ: Nu mă duce capul.

CRISTEA (*explozie*): În orice caz, lucru curat la mijloc nu e... Nu e...

IONESCU (*după o scurtă pauză*): Eu mă gîndesc... (*Dar e limpede că n-are nimic în cap.*) Dar nu... nu e asta...

CRISTEA: Ce să fie?

IONESCU: Nimic...

CRISTEA: Spune, domnule. Umbli și dumneata cu mistere?...

IONESCU: Eu mă gîndeam... Dar nu... nu, exclus...

CRISTEA: Ce e „exclus“?

IONESCU: Eu mă gîndeam...

CRISTEA: Așa...

COLIBAȘ: Sînt sigur că ne gîndim la același lucru...

CRISTEA: La ce?

IONESCU: Eu mă gîndeam... Dar, nu, nu... Imposibil... (*A deschis secretara ușa și anunță.*)

SECRETARA: A venit tovarășa Adela.

CRISTEA: Să intre. (*Și, spre încremenirea tuturor, intră Adela, surprinzătoare, neverosimilă, de o eleganță trăsuitoare, de star american, vedetă într-o „paradă a modei”. După o clipă, în care s-a consumat stupefarea.*) Șezi, tovarășă Adela, ia loc.

ADELA: Mulțumesc.

CRISTEA: O cafea?

ADELA: Mulțumesc.

CRISTEA: Un suc?

ADELA (*a scos un lung fume-cigarette*): Un foc.

CRISTEA: Sînt încredințat că nu știi pentru ce te-am chemat. Și recunosc, e cu neputință să-ți dea prin minte. Azi după masă a avut loc ședința de predare a serviciului...

ADELA: Sînt la curent.

CRISTEA: Cum ne-am purtat noi cu tovarășul Mitică, nu mai e necesar să fie subliniat.

COLIBAȘ: Poate că față de alții nu ne-am purtat nici pe sfert.

CRISTEA: Dar nu e timpul pierdut. Totul se poate repara. Cred că înțelegi la ce mă refer...

ADELA (*„îngemă”, fiindcă a înțeles foarte bine*): Nu!

CRISTEA: Dar, în sfîrșit, asta e o altă problemă, o discutăm cu altă ocazie. Revenim la tovarășul Blajinu. Ne-am purtat cu el, toți, dar absolut toți, ca un frate...

MATEESCU: ...A fost propus la Medalia Muncii.

ADELA: Nici nu știți cît mă bucur.

CRISTEA: Ei, da, dar acum vine bomba. Cînd a fost să predea arhiva... Să înnebunești, spune dumneata, Mateescule, că mie îmi vine rău...

MATEESCU: Susține că n-are arhiva.

CRISTEA: Auzi, Adelo, grozăvie? N-are arhiva.

ADELA: Nu mă miră.

CRISTEA: Cum?

ADELA: A venit scadența.

CRISTEA: Scadența? Ce scadență?

ADELA: Ziua cînd era firesc să se afle.

CRISTEA: Ce să se afle?

ADELA: Că n-are arhiva.

CRISTEA: Bine, asta susține și el. Dar unde e?

ADELA: Ce?

COLIBAȘ: Arhiva!

ADELA: Nu v-a spus?

CRISTEA: Ba de spus ne-a spus, dar nu înțelegem.

ADELA: Firesc... Cine ar înțelege? Eu îl avertizam tot timpul: vine scadența.

IONESCU: Ce scadență? (*Și tensiunea crește.*)

ADELA: Cînd se va afla.

IONESCU: Ce să se afle?

ADELA: C-a predat.

IONESCU: Ce-a predat?

ADELA: Arhiva.

IONESCU: Și cui a predat arhiva?

ADELA (*cel mai firesc ton din lume*): Unei puteri străine.

CRISTEA: Cui?

ADELA: Spuneați că v-a declarat... Unei puteri străine.

CRISTEA: Unei puteri... Arhiva... Putere străină...
Mateescule, dă-mi un pahar cu apă, că m-a fulgerat.

IONESCU: Ce putere? Est? Vest?

ADELA: Vest.

CRISTEA: Vest, clar, ce mai insistați... Vest! Și cînd a făcut-o?

ADELA: Ce să facă?

COLIBAȘ: Cînd a predat-o?

ADELA: A, nu dintr-odată. Nu. Treptat.

CRISTEA: A predat documentele?

ADELA: Numai actele secrete.

CRISTEA: Actele secrete... Mă spînzur!

MATEESCU: Să nu ne pierdem cu firea... A predat actele secrete... Foarte bine...

CRISTEA: Auzi că e „foarte bine“! ... Îl omor...

MATEESCU: Altceva voiam să întreb, și tovarășa ne va ajuta să înțelegem... Mobilul. De ce? De ce a făcut-o?

ADELA: *Money.*

IONESCU: Cum?

ADELA: Valută.

IONESCU: Ce să facă el cu valuta?

ADELA: Lei.

IONESCU: Ce-i trebuiau omului ăstuia bani?

ADELA: Ce-i trebuie lui Mitică bani? Ei, dar știi că ai haz?!

COLIBAȘ: Probabil că e vorba de sume fabuloase...

ADELA: Conturile din străinătate numai el le știe.

CRISTEA: Are conturi în străinătate?

ADELA: Anglia, Elveția și Portugalia.

CRISTEA: Îneebunesc, chemați un medic, Mitică și conturi!

IONESCU: Stați, tovarăși, s-o luăm agale. Spui că a predat arhiva, și că a primit pentru treaba asta sume fabuloase...

ADELA: Nu „fabuloase“. Importante. De ce să exagerăm?

IONESCU: Și ce făcea cu banii?

ADELA: Cărți.

CRISTEA: Cărți? Ce cărți?

ADELA: Pocher, *chemin de fer*, canasta.

CRISTEA: Mitică, canasta, ei, nu, că intru în balamuc.

ADELA: Și are și ghinion, nefericitul. Pierde. Într-o noapte a pierdut, pe o singură carte, treizeci de mii de lei.

COLIBAȘ: Treizeci de mii?

ADELA: A tras opt, și banca avea nouă.

CRISTEA: A tras Mitică opt? (*Dintr-o răsuflare.*)
Mateescule, spune fetii să-mi facă o cafea, dar amară, să mă trezească, am impresia că trăim un coșmar.

ADELA: Iar când câștigă, nu știe niciodată să se oprească. Joacă pînă se curăță. Într-o seară am asistat la un pocher...

COLIBAȘ: Cu cine?

ADELA: Oamenii lui. El — „ful de ași“, la dreapta lui o femeie — „caré de valeti“, în fața lui, un sud-american, „chintă roială“ servită.

CRISTEA: Servită. Adică, cum servită?

ADELA: Nu știți pocher?

CRISTEA: Nu.

ADELA: A fost o întîlnire formidabilă. Plus și plus. Și relans. Și contrarelans... A plecat dimineața lefter. Și încă jocul de cărți nu l-ar fi pierdut în halul ăsta, cît altceva.

CRISTEA: Altceva? Ce altceva?

ADELA: Băutura.

IONESCU: Bea?

ADELA: Noapte de noapte. Întîi în restaurante, apoi la bar, seară de seară la Continental, și pe urmă acasă.

COLIBAȘ: Și ce bea?

ADELA: Whisky. Și cînd bea, nu mai știe ce face. Într-o noapte a dat de băut la tot barul. Am văzut a doua zi nota: cinci mii opt sute de lei. Fiindcă asta e pasiunea lui: să risipească. Acum un an și jumătate și-a cumpărat într-o singură săptămînă trei mașini...

CRISTEA: Trei mașini?

ADELA: Două închise și una decapotabilă, cu televizor, radio, frigider. Două sute și cincizeci de kilometri la oră.

COLIBAȘ: Trei mașini? Și cum le-a obținut?

ADELA: Prin relațiile lui, vă dați seama că nu e greu.

MATEESCU: Trei mașini... Și eu, care umblu după un Fiat-600 de-mi ies ochii...

CRISTEA: Cine și-ar fi închipuit, Ionescule?

COLIBAȘ: Un monstru... Omul cu viața dublă... Procurorul Hallers.

CRISTEA: Țsta cine e? Că numele mi-e cunoscut.

COLIBAȘ: O piesă de teatru.

CRISTEA: Și mai zici că romanele polițiste sînt o prostie! Am citit eu unul de Agatha Cristea, „Necunoscutul cu fața triplă”, același caz.

IONESCU: Stați, stați o clipă, că tovarășa Adela ne ajută. Măcar acum, în ceasul al doisprezecelea, să aflăm adevărul.

ADELA: Și poate că nici vicinul ăsta n-ar fi cel mai periculos, cît altul.

CRISTEA: Mai are unul?

COLIBAȘ: Drogurile.

ADELA: Aș! E prea sănătos pentru asta. Femeile.

IONESCU: Afemeiat?

ADELA: Patologic.

CRISTEA: Mitică?

ADELA: Și are un talent să le cucerească, nemernicul, ceva de speriat. Numai femei bine. Și cel mai curios lucru: îți face o crasă, cele mai neașteptate măgării, și nu poți să te superi pe el. Vine, spune o glumă, îți oferă o atenție, o brătară, un vizon, și-i ierți totul. De cîte ori n-am încercat să evadez, să mă eliberez,

să scap, să uit... cu neputință, te ține în ghearele lui ca un vampir.

CRISTEA: „Vampirul din Düsseldorf“. Am văzut filmul...

COLIBAȘ: Și eu, dar era altceva...

CRISTEA: Păi sigur, dumneata, pînă nu faci opinie separată...

ADELA: Și dacă vă imaginați că sînt singura, vă înșelați. Soția lui...

IONESCU: Dar ce, e înșurat?

ADELA: A fost.

IONESCU: Cu cine?

ADELA: Nu aici. În străinătate.

COLIBAȘ: Cînd?

ADELA: Înainte de război.

CRISTEA: A fost și în străinătate? Ce spui d-asta, Ionescule?... Unde?

ADELA: În toată lumea. Brazilia, Maroc, un an și jumătate în Rhodesia de Sus, șase luni la Alep, cinci ani la Marsamatruck, în „Legiunea străină“...

COLIBAȘ: A fost și în „Legiunea străină“?

ADELA: E împușcat, ciuruit, ca o strecurătoare, și unde i-a mai rămas o bucățică de piele, e tatuat.

CRISTEA: Mitică?

ADELA: Dar ce, îl cheamă Mitică?

IONESCU: Dar cum?

ADELA: Cine mai poate să știe? Poliția secretă din Venezuela îl caută și astăzi pe celebrul spion Mitos Blagos iar Intelligence-Service pe Jim Richard, supranumit și „omul invizibil“.

COLIBAȘ: „Invizibil“? De ce „invizibil“?

ADELA: Fiindcă a evadat de sub escortă de unsprezece ori.

CRISTEA: Ce spui d-asta, Ionescule?

IONESCU: Păi, dacă nici Intelligence-Service-ul nu l-a prins, ce pretenții aveți de la mine, care am un serviciu cu cinci trîntori, și nici așa calificați?

CRISTEA: Pe cine am ținut noi în serviciu cincisprezece ani!

ADELA: Douăzeci.

CRISTEA: Că bine zici! Dar de ailați cinci nu mă doare, că nu eram eu aici.

ADELA: El știa însă că se apropie scadența. Se aștepta la ziua asta, îmi și spunea: „Delia dragă — că el așa îmi zice, Delia —, sînt sătul de aventură, sînt obosit, cînd mă gîndesc că intru în pușcărie, am un sentiment de ușurare, de eliberare“...

IONESCU: Va să zică, știe ce-l așteaptă...

ADELA: E obișnuit cu pîrnaia.

COLIBAȘ: Cu ce?

ADELA: Dar ce vă închipuiți, că e pentru prima oară că intră la zdup? Doi ani în Franța, un an și jumătate în Italia, cinci ani în America, la Sing-Sing, pentru trecerea frauduloasă a frontierei...

COLIBAȘ: A fost și în Statele Unite?

ADELA: Venea din Canada. Clandestin. A trecut Niagara înot.

CRISTEA: Mitică? Ce spui d-asta, Ionescule?

IONESCU: Dacă știe să înoate...

CRISTEA: Păi, dumneata știi ce-i aia Niagara? Vai de mine și de mine!... Și în țară cînd a venit?

ADELA: Imediat după război.

IONESCU: Cum?

ADELA: Parașutat.

CRISTEA: Parașutat?

ADELA: Parașutat.

CRISTEA: Mă arunc pe fereastră.

IONESCU: Și dumneata cum de le-ai aflat pe toate?

ADELA: De la el. În mine are o încredere oarbă. Cu toate că am încercat de nenumărate ori să scap, să fug... Deși, v-aș minți dacă v-aș spune că nu l-am iubit. Că nu-l mai iubesc încă...

COLIBAȘ: Bine, dar cum poate o femeie să iubească un asemenea monstru?

ADELA: Are mister... Farmec... E atent, e generos, e îndrăzneț... E puternic. E bărbat. Știe să trezească gustul aventurii... Nici o femeie nu poate să trăiască înecată la nesfârșit în proza zilnică. Sau, trăiește și tinjește. Scoală-te de dimineață, urcă-te în autobuz, repetă mecanic ce ai făcut și ieri, și alaltăieri, și acum un an... Uneori, viața cu el devenea istovitoare, tumultuoasă, agitată, extenuantă. Aș fi vrut să mă rup, dar n-am reușit.

IONESCU: De ce?

ADELA: Mi-era frică.

CRISTEA: De Mitică?

ADELA: Nici nu știți ce violent e.

CRISTEA: Mitică Blăjinu, violent! Ei, nu, că asta le întrece pe toate! Chemați-l, chemați-l încoace. Colibaș, ce mai stai?

COLIBAȘ: Te pomenești c-a dispărut!

ADELA: Nici o grijă, nu fuge.

COLIBAȘ: Te pomenești că e înarmat!

ADELA: Niciodată ziua. Numai noaptea.

CRISTEA: Ce zi, Dumnezeule, ce zi!... *(A intrat Mitică. Poartă ochelari negri. Înfățișare tipică de gangster din filmele proaste.)* Bravo, Mitică, felicitările mele! Un singur lucru vreau să-ți spun: că la toate m-aș fi așteptat, dar la asta, nu! Frumos din partea dumitale...

MITICĂ: Ei, nu, că și dumneavoastră ați fost drăguți...

CRISTEA: Noi?

MITICĂ: Toți. Puneți-vă în locul meu.

CRISTEA: Pardon, orice, dar în locul dumitale n-ai vrea să fiu.

MITICĂ: Să ai douăzeci de ani o arhivă pe mână și nimeni să nu te controleze, să nu te supravegheze, să nu-ți ceară socoteală...

CRISTEA: Te înșeli foarte tare. Eu nu te-am slăbit din ochi nici o clipă.

MITICĂ: N-am simțit. Uneori eram și mîhnit. Aveam impresia că mă desconsiderați. Noroc că aveam alte compensații...

COLIBAȘ: Compensații? Ce compensații?

MITICĂ: Dolari.

CRISTEA: Care va să zică, dolari... Auzi, Ionescule?

ADELA (*admonestîndu-l volubilă și cu cel mai perfect accent*): *My mother is a teacher. My father is not a teacher. We have at home three rooms. Have you a pencil?*¹

MITICĂ: Yes!

IONESCU („vigilent“): Nu ieși nicăieri, aici rămîi!

MITICĂ: Alteori mă gîndeam la dumneavoastră cu tandrețe. Îmi spuneam: săracii, cînd o fi să pic, intră și ei.

IONESCU: Noi?

COLIBAȘ: Tovarășul director?

MITICĂ: Eu, iertați-mi naivitatea, dar așa mă gîndeam: că închideți ochii, ca să pot lucra în voie.

CRISTEA: Ce spui de impertinența asta, Colibaș?

COLIBAȘ: Formidabil...

MITICĂ: Vă rog să mă scuzați, n-a fost decît o ipoteză... O simplă ipoteză de lucru... Dar dacă n-a fost așa, și dacă din partea dumneavoastră

¹ Mama mea este profesoară. Tatăl meu nu este profesor. Avem trei camere. Avem un creion (engl.).

n-a fost decît o gravă neglijență, atunci e altceva... Deși, din punct de vedere al consecințelor juridice, diferența nu e prea mare. Codul nostru penal, spre deosebire de codul penal francez...

ADELA: *Mais tu est formidable. Je ne te comprends pas du tout. Tu as l'intérêt d'être poli, et au lieu d'être aimable, tu dis des bêtises. D'accord?*¹

MITICĂ: „Vui”. Vă repet însă că din felul cum v-ați purtat cu mine eram încredințat că sînteți „în fapt”.

CRISTEA: În ce?

ADELA: Argou de pușcărie. A fi „în fapt” înseamnă a fi amestecat în aceeași combinație. De cîte ori nu l-am rugat să renunțe la limbajul ăsta... Incorrigibil... (*Lui Mitică.*) Nu-ți dai seama ce impresie proastă faci? Vrei să-ți agravezi situația?

MITICĂ: Aș fi putut jura că sînteți „în fapt”, dar pe alt fir. Or, știți care e principiul nostru: nu ne băgăm pe fire străine. Ai legătura ta, cifrul tău, sarcinile tale, execuți, nu-ți bagi nasul unde nu-ți fierbe oala. Eu aș fi pus mîna în foc că sînteți „în fapt”, dar pe altă legătură...

COLIBAȘ: Noi, „pe legătură”?

MITICĂ: Altfel cum să-mi explic atitudinea voastră? Ați luat relații asupra mea? Știți cine sînt?

CRISTEA: Știm foarte bine.

COLIBAȘ: Infinit mai multe decît îți închipui.

MITICĂ: Douăzeci de ani nu s-a ocupat nimeni de mine...

CRISTEA: Ei, nu mai spune!... (*Celorlalți.*) E și victimă.

¹ Ești formidabil. Nu te înțeleg deloc. Ai interes să fii politicos, și în loc să fii amabil, spui prostii. De-acord? (fr.).

MITICĂ: Evident. Dacă v-ați fi ocupat, poate că nu
ajungeam aici... Acum cinci ani, cînd am
lipsit o lună și jumătate și v-am trimis vorbă
că sint bolnav de pneumonie, a venit cineva
să mă vadă? Or, eu atunci, dacă vreți să știți,
am fost...

ADELA: Mitică...

IONESCU: Unde?

MITICĂ: În Siria...

ADELA: *Barahaku, barahaha vehuhu... Haha vi
haha... Sahu za Sahu. Varlahahi!*

IONESCU: Ce i-ai spus?

ADELA: Să tacă.

MITICĂ (*violent*): *Brah!*

IONESCU (*Adelei, anchetator*): Ce-a zis?

ADELA: Că nu poate nimeni să-l oprească să vor-
bească, c-a adunat prea multe în inima lui
și că dacă nu-l lăsați să vorbească, o să se
adreseze mai sus...

CRISTEA: Ionescule, notează tot. Nu scăpa nici un
cuvînt. Și „brah”!

COLIBAȘ: Nemaipomenit!

CRISTEA: Eu v-am atras atenția că individul e sus-
pect: muncitor, modest, purtare exemplară...
Suspect. Am spus?

COLIBAȘ: Ați spus.

CRISTEA: Și că trebuie să luăm măsuri. Ți-amin-
tești, Colibaș?

COLIBAȘ: De asta nu-mi aduc aminte.

CRISTEA: Nu-ți aduci aminte?

COLIBAȘ: ...Parcă... Eu însă mi-am făcut datoria.
Am anunțat.

IONESCU: Unde?

COLIBAȘ: Se va vedea. La momentul oportun.

CRISTEA: N-am spus eu atunci că e necesar să preve-
nim forurile superioare? Ți-am dat sarcină...

COLIBAȘ: Mie?

CRISTEA: Dacă ai omis și te-ai dezinteresat, te privește. Dar eu am atras...

MITICĂ: Ați atras, nici nu se putea altfel, că prea sărea în ochi.

ADELA: Asta îmi place la el, că e obiectiv.

MITICĂ: Dar acum doi ani, cînd m-ați tăiat de la primă, nu v-ați dat seama că sînt în stare de orice?

ADELA: *Hob dăr ghezukt solst şvagăn... Hob dăr ghezukt zol zan şa. Helftăr vi a toitr bankes¹.*

MITICĂ: *Ghit!*²

COLIBAȘ: Ce-a fost asta? Daneză?

ADELA: Nu. Idiș.

MITICĂ: Prima mi-a mîncat-o atunci domnișoara Gînsac... Un fel de „Duo Boboc“... Apropo, nostimă ființă, tovarășe director... S-o mănînci...

ADELA: Pe varză.

MITICĂ: Intră în vederile mele. Ca să mă consolez de primă, am plecat în concediu...

CRISTEA: La Telega.

MITICĂ: S-o credeți dumneavoastră! La Telega a fost un *alter-ego* de-al meu. La Biaritz. Să știți însă că și acolo mă gîndeam la voi. Cu nostalgie și compătimire. Îmi spuneam: „Bietul Cristea, ce dulceață de om. Din familia mea morală!“

CRISTEA: Domnule, te rog...

MITICĂ (*devine „Mitică“*): Îl doare de instituție, cum mă doare pe mine. Grija lui e să împingă calendarul. A venit ziua de trei, chenzina mică, e în regulă. A venit optsprezece, chen-

¹ Ți-am spus să taci... Ți-am spus să-ți ții gura. Ajută ca unui mort ventuzele (idiș).

² Da! (idiș).

zina mare. E perfect. Nu se omoară cu firea, nu se bagă, nu se amestecă, ce mai încoace-încolo, catifea. De dumneavoastră, tovarăşe Colibaş, ce să mai vorbesc...

COLIBAŞ: Are omul ăsta o îndrăzneală!...

MITICĂ: Nu că sînt topit după dumneavoastră. Nici nu bănuîţi ce calităţi aveţi. Subalternul absolut. Omul decorticat. Executantul perfect. Vorba şefului, literă de Evanghelie. Dispoziţia lui, lege. Ştiţi ce mi-a plăcut şi am admirat întotdeauna la dumneavoastră? Preocuparea permanentă de a afla ce gîndeşte şeful. Ce *ar voi* să i se spună, nu ce trebuie. Ce i-ar face plăcere. Capacitatea dumneavoastră de intuiţie... Formidabila dumneavoastră forţă de adaptare... Senzaţionala facultate de a vă mulă după dispoziţia şefului, după starea lui de spirit. Şi apoi, după ce l-aţi filat şi ghicit, după ce i-aţi simţit intenţiile cele mai fine şi mai secrete, promptitudinea, precizia în execuţie. Sîngele rece cu care tăiaţi în carne vie. V-am observat prin şedinţe şi-mi spuneam: „Pe ăsta să-l recrutez eu“...

COLIBAŞ: Domnule, îţi interzic...

MITICĂ: Nu, că vă apreciez extraordinar. Cu mine v-aţi purtat ca un tată. Mi-aţi creat toate condiţiile ca să lucrez nestingherit. De aceea aş voi să vă răspund şi eu cum pot... (*Confidenţial şi din nou „gangster“.*) Ştiţi ce mi-a spus legătura mea?

CRISTEA: Legătura? Ce legătură?

MITICĂ: Asta nu pot s-o declar aici. În altă parte. — „Scoate ce poţi, şi scoate repede, fiindcă am impresia că foarte curînd vor avea loc schimbări... Zboară nişte căpăţîni“... Şi deşi situaţia mea morală nu-mi dă dreptul să vorbesc,

vă atrag atenția că prea ați lucrat descoperit...

IONESCU: Tovarășe, te rog...

ADELA: Pardon, dumnealui nu e tovarăș: delicvent!

MITICĂ: Și în calitate mea de delicvent, sînt obligat să fac declarații. Tovarășul Mateescu prea s-a compromis cu voiajele lui. Montevideo... Paris... Haga... Costă prea mult.

IONESCU: Și te doare de banii statului?! Vă place îndrăzneala?

ADELA: Să fim cinstiți: el n-a luat lei, numai dolari.

CRISTEA: Dumneata ce te amesteci? Ești soția lui?

ADELA: Nu.

CRISTEA: Logodnica lui?

ADELA: Nu.

CRISTEA: Atunci ce ești?

ADELA (*aparent „constrînsă”*): Complicea lui.

CRISTEA: Am înțeles. Treceți dincolo și așteptați. Colibaș, stai cu ei.

MITICĂ: Nici o grijă. N-am fugit eu douăzeci de ani, o să mă grăbesc acum? (*Mitică și Adela au trecut alături.*)

CRISTEA: Am intrat în rahat, Mateescule...

MATEESCU: Noi? Ce vină avem noi?

CRISTEA: Păi, noi ce am păzit?

COLIBAȘ: Am sesizat...

CRISTEA: Am intrat, am intrat, Ionescule... ca mîine te vād responsabil la „Loz în plic”...

COLIBAȘ: Noi?

CRISTEA: Unde a fost capul nostru? Noi ce am făcut?

MATEESCU: Am sesizat... Am prevenit... Am anunțat... Nu e așa, Ionescule?

CRISTEA: Ce-ai „sesizat”? Pe cine ai „sesizat”? Cînd ai „sesizat”? Ai „sesizat” să bați Evropa, teleleu-tănase.

MATEESCU: Tovarășe director...

CRISTEA: Dar nu e vina dumitale. A mea. Că v-am lăsat de capul vostru și ați luat-o creanga.

COLIBAȘ: Tovarășe director, zău că exagerați.

CRISTEA: Eu? S-a lucrat ceva aici la Direcție? Zac hîrtille cu lunile, cu anii... Acum să vă văd pe unde scoateți cămașa!

COLIBAȘ: Noi?

CRISTEA: Voi credeți că istoria asta trece așa, cu una, cu două? Nu urmează anchetă? Urmează, Mateescule, urmează, Ionescule, urmează, Colibaș... Și-o să dai din colț în colț pînă n-o să mai poți.

COLIBAȘ: Nu eu răspund de Arhivă.

CRISTEA: Serios? Dar de faptul că de un an n-ai rezolvat nici o lucrare, răspunzi?

MATEESCU: Răspunzi!

IONESCU: Răspunzi!

CRISTEA: Că nu te-ai învrednicit o dată să dai pe la Documentare, de curiozitate, de asta răspunzi?

MATEESCU: Răspunzi!

IONESCU: Răspunzi!

CRISTEA: V-ați obișnuit cu voiajele ca țiganul cu scînteia! Sînteți plictisiți de atîta străinătate. V-a ajuns pînă aici. Cînd vă vede cineva la Paris sau la Londra, oftați de dorul țării. Abia așteptați să vă întoarceți, că nu mai puteți. Și în timpul ăsta, v-ați făcut cocă de bani și v-ați bușit de lucruri. (*Către Mateescu.*) De asta răspunzi?

COLIBAȘ (*lui Mateescu*): Răspunzi!

CRISTEA: Ei, acû să vă văd cum dregeți coada la ibric. Cîte frigidere ai, Mateescule?

MATEESCU: Două, că unul vi l-am dat dumneavoastră.

CRISTEA: Mie?

MATEESCU: Și un magnetofon.

CRISTEA (*inocență îngerească*): Vedeți? (*Și s-a repezit la telefon.*) Vedeți? Ascultă, Magda... Nu întreba de ce, și fă cum spun eu: ia ăla care cîntă... Nu, nu radio... Ăla cu roate... Ce bicicletă, nefericito, ce, bicicleta cîntă? Magnetofonul. Așa... Îl iei și-l trimieți imediat la sor-ta... (*La jumătatea replicii lui Cristea a trecut Mateescu la al doilea telefon și a format un număr.*)

MATEESCU (*în aparat*): Gina, fii atentă ce-ți spun: iei aparatele fotografice, frigiderul...

CRISTEA: O să-ți spun eu cînd vin acasă... Da... Costică e bolnav... Da... Da... Grav... Ia aparatele fotografice, picupurile — și ăla mic, și ăla mare — toate...

COLIBAȘ (*s-a apropiat de al treilea telefon, și pe vacarmul care începe să se desemneze, face un număr*): Cum cine? Cine vrei să fie? Deschide bine urechile și ascultă ce-ți spun: tu ești singură? Sigur? Atunci, fii atentă...

CRISTEA: Dacă nu se poate la sor-ta, atunci trimite totul la mama... Nu mîine... (*Strigînd.*) Nu mîine! Acum. Și televizorul... Sigur. Ăla de jos...

MATEESCU (*lui Cristea*): Nu înțelege nimic. Vrea să trimită frigiderul la dumneavoastră...

CRISTEA (*lui Mateescu*): La mine? Dă-o încoace. (*A luat telefonul lui Mateescu.*) Trimite totul la mă-ta... Pardon, am greșit, scuzați. (*Îi dă înapoi lui Mateescu receptorul.*) E nebună...

COLIBAȘ (*în receptorul lui*): Cum „consignația”? Care „consignația”? Care mîine?

CRISTEA (*în receptorul lui*): Fă cum spun eu, cretino!

- COLIBAȘ (*în aceeași secundă, urlînd*): Mă bagi în pușcărie, nenorocito!
- MATEESCU (*disperat*): În noaptea asta, vită, mîine e prăca tîrziu!... (*Și a trîntit telefonul. Recep-toarele cad pe rînd, ca niște bolovani pe un mor-mînt... Liniște. Într-un tîrziu, se aude, sepulcral, glasul lui Ionescu.*)
- IONESCU: Zău dacă nu ne pierdem cu firca de po-mană!...
- CRISTEA: Cum?
- IONESCU: Dacă nu ne pierdem capul degeaba... În definitiv, ce s-a întîmplat?
- CRISTEA: Ce s-a întîmplat? S-a întîmplat c-am intrat în rahat.
- IONESCU: Noi?
- COLIBAȘ (*începe să-și revină*): Are dreptate... La urmă urmei, ce vină purtăm noi c-am avut ghinionul să se strecoare printre noi doi tică-loși, două elemente putrede și descompuse?...
- CRISTEA: Dar noi unde am fost? Noi ce-am păzit? Unde a fost vigilența noastră, Ionescule?
- COLIBAȘ: Unde a fost? Cum unde a fost? Dar, în definitiv, cine i-a filat?
- MATEESCU: Noi.
- COLIBAȘ: Cine i-a simțit și i-a depistat?
- MATEESCU: Noi.
- COLIBAȘ: Cine a fost tot timpul pe urmele lor?
- IONESCU: Noi.
- COLIBAȘ: Și la sfîrșit, cine i-a prins și le-a pus mîna în gît?
- MATEESCU: Clar: noi.
- COLIBAȘ: Atunci? (*Lui Cristea.*) Dar ce credeți dumneavoastră, că Ionescu a dormit? Unde e dosarul lui Mitică, Ionescule?
- IONESCU: La mine.
- COLIBAȘ: Și ce scrie?

IONESCU: Tot.

COLIBAȘ: Scrie că e suspect?

IONESCU: Scrie.

COLIBAȘ: Scrie că ne-am... „ocupat“ de el?

IONESCU: Scrie.

COLIBAȘ (*victorios, lui Cristea*): Vedeți? Atunci de ce ne facem noi sînge rău de pomană? Toată povestea e să dea ticăloșii ăștia o declarație și să recunoască...

CRISTEA: Ce?

COLIBAȘ: Tot ce i-am obligat să recunoască atunci cînd i-am pus în fața probelor. Cum au ezitat, cum au încercat să scape, dar cum i-am zdrobit cînd i-am pus în fața dovezilor.

MATEESCU: Cum au încercat întîi să nege, dar cum s-au încurcat la confruntări.

COLIBAȘ: Să descrie pe larg cum au lucrat, dar mai ales, și asta e partea cea mai importantă a declarației, esențială, fundamentală, să sublinieze cum s-au simțit toată vremea supravegheați... Cum n-au avut o clipă de liniște. Cum au simțit permanent asupra lor amenințarea dumneavoastră... A mea... Pe a tovarășului Ionescu...

MATEESCU: Și pe a mea, nu?

COLIBAȘ: Și pe a dumatăle. Cît ai fost în țară...

CRISTEA (*liniștit, din nou stăpîn pe situație*): Cum s-au temut... Cum au tremurat... Cum n-au dormit nopțile de spaimă, fiindcă simțeau permanent deasupra capului sabia... cum îi zice ăluia cu sabia?

COLIBAȘ: Damocles.

CRISTEA: Grec?

COLIBAȘ: Da.

CRISTEA: Atunci renunțăm la sabia. Să dea o declarație amplă. Cît de amplă. Zece pagini, două-

zeci de pagini, cincizeci de pagini, cît o fi nevoie... (*Începe să-și recîștige „profunditatea“.*)

COLIBAȘ: Că hîrtie avem destulă...

CRISTEA: Că acum lucrează și Delta... Chemați-i încoace... (*S-a dus să-i cheme Colibaș.*) Ca să vedeți ce important e să fii tot timpul cu atenția trează și să nu... (*Au intrat Adela și Mitică.*) Da... Tov... (*Dar s-a cenzurat.*) Doamnă, domnule, lucrurile sînt clare... cît se poate de clare și de limpezi... Va trebui să dați o declarație.

MITICĂ: O declarație? Și ce să scriem?

CRISTEA: Tot ce ați spus aici.

MITICĂ (*din nou „Mitică“ și din nou „Blajinu“*): Mă rog, se poate, dăm declarație, dar nu acum, și nu aici.

CRISTEA: Dar unde?

MITICĂ: Mîine, și în fața colectivului.

CRISTEA: Mîine?

MITICĂ: Și în fața întregului servici.

COLIBAȘ (*„vigilent“*): Și dacă pînă mîine dispare?

MITICĂ: Eu?

COLIBAȘ: Și dacă se împușcă?

ADELA: Dumnealui? Pardon, dumnealui e spion, nu tîmpit!

C O R T I N A

ACTUL III

Decorul actului întâi. A doua zi dimineața, în biroul serviciului de Documentare și arhivă se află numai Geta, Gică și Mitrofan.

GICĂ: N-am nici un chef de lucru. Auzi, tovarășe Mitrofan? Mă simt ca a doua zi după o înmormîntare. Cît timp e mortul în casă, mai merge. Lume, condoleanțe, perspectiva colivei, mă rog, e ceva. A doua zi devine mai greu. Auzi, tovarășe Mitrofan?...

MITROFAN (*îi face semn cu mîna că e ocupat*).

GICĂ (*dacă are poftă de vorbă, ce poți să-i faci?*):
A, nu, eu m-am hotărît: îmi cer transferu'!
M-am văzut aseară cu Mihut Constantinescu.
Lucrează la „A.B.C.D.E.F.G.H.I.J.K.L.M.N.
O.P.R.S.T.U.V.Z. — Ics și Ipsilon“.

GETA: Asta ce mai e?

GICĂ: Fabrica de alfabete. Industrie de perspectivă. Actualmente nu produce decît alfabetul latin, chirilic și arab, dar are un viitor colosal... Aici, ce să mai aștept? Auzi, tovarășe Mitrofan?... (*Mitrofan îi face semn cu mîna să fie lăsat în pace.*) Eu vă spun drept: fără Mitică, nu mai avem nici un haz. Iar chestia cu Adela e o infamie...

GETA: Gică! Fii cuminte, Gică!

GICĂ: Ceea ce m-a revoltat de când mă știu pe lumea asta — auzi, tovarășe Mitrofan? — e samavolnicia. (*Pauză, alt ton.*) O fi adevărat?

MITROFAN: Ce?

GICĂ: ... Că dumneata nu știi! Știe toată lumea, și dumneata, nu...

MITROFAN: Ce să știu?

GICĂ: Ce a fost aseară la ședință.

MITROFAN: La care ședință?

GICĂ: De predare a serviciului.

MITROFAN: N-am auzit.

GICĂ: Va să zică, vorbește tot orașul, și dumneata habar n-ai... Ei, dacă nu știi... nu știi!

MITROFAN: Dar ce a fost?

GICĂ (*îi face semn cu mâna că e ocupat și, după o scurtă pauză*): Ai dreptate, e mai sănătos să nu comentezi. (*După altă scurtă pauză.*) Dar eu atîta vă atrag atenția la toți — și duminică în special —, că nu cred.

MITROFAN (*căzut toluși în plasă*): Te referi la chestia de ieri?

GICĂ: Exact!

MITROFAN (*și din această clipă se vorbește „cifrat“*): La istoria cu... (*Semn spre dulapuri.*)

GICĂ: Sigur.

MITROFAN: Bine. (*Și s-a așezat.*)

GICĂ: „Bine“! Ce înseamnă „bine“? „Bine“ poate să însemne și „da“, și „nu“.

MITROFAN (*numai taine și mistere*): Domnule, eu atîta am spus: „bine“. De aici înainte, înțelege ce vrei...

GICĂ (*excedat*): Ascultă, tovarășe Mitrofan, eu te rog pe dumneata să nu vorbești cu mine în șarade.

MITROFAN: Iar eu te credeam pe dumneata un om inteligent! Și cu asta, am terminat.
(*Nasul în hîrtii.*)

GICĂ: Ce înseamnă: „am terminat“?

MITROFAN: Am treabă.

GICĂ: Mie atît să-mi explici...

MITROFAN: Nu vrei să pricepi că sînt ocupat?

GICĂ: Cu alte cuvinte, dumneata...

MITROFAN (*„sfat înțelept“*): Geta, de ce nu-l sfătuiești să-și vadă de lucrările lui? (*Mai mult decît „sfat“: indicație.*) Stai cuminte în banca dumitale.

GICĂ: Ba nu sînt dispus să stau de loc.

MITROFAN (*și-a făcut „datoria“*): Te privește.

GICĂ: Mie atîta să-mi răspunzi. Dar cinstit și cu mîna pe conștiință. Dumneata poți să crezi că (*gest spre scaunul lui Mitică*) și cu (*gest spre scaunul Adelei*)... ar fi capabili să...?

MITROFAN (*indulgență divină*): Domnule Gică. domnule Gică, dumneata ai mamă?

GICĂ: Am.

MITROFAN: Tată ai?

GICĂ: Am.

MITROFAN: Frați, surori, ai?

GICĂ: Am.

MITROFAN: Ei bine, d-azi înainte să nu mai bagi mîna în foc pentru nimeni. Numai pentru dumneata. Și cu asta, chiar că am terminat.
(*A intrat Frosa.*)

FROSA: M-ați sunat?

MITROFAN: Nu.

FROSA: Atunci a înnebunit soneria... (*Și a ieșit.*)

MITROFAN (*despre Frosa*): Și asta umblă să agate, să pescuiască ceva. (*Lui Gică.*) D-asta îți dau un sfat: nu te băga, nu comenta, păstrează-ți părerile pentru dumneata. (*După o scurtă,*

infinitesimală, pauză.) Și, la urma urmei, poți să-mi explici și mie ce ți se pare extraordinar? Te-ai născut ieri?

GETA: Nu, dar pe... (*gest spre scaunul Adelei*) o cunoșteam, o știam...

MITROFAN: Dumneata, nu te supăra, nu te amesteca, ești prea tânără ca să-ți formezi o părere.

GETA: Totuși...

MITROFAN: Eu discutam cu el. (*Lui Gică.*) Ce te surprinde?

GICĂ: N-am spus că mă „surprinde”, am zis că nu cred.

MITROFAN: O clipă, și-ai să vezi că n-o să te mai surprindă. Vorbesc întâi de... (*Gest spre scaunul lui Mitică.*) Ciudat... Fiindcă trebuie să recunoști că era ciudat. Mizantrop. Necomunicativ... Închis. Știi mai multe despre el?

GICĂ: Cu mine s-a purtat totdeauna...

MITROFAN: „... Generos”. Și ce demonstrează? E o probă că n-a... (*Gest spre dulapuri. A trecut la altă idee.*) Alt argument. Vara trecută în ce lună ți-ai luat dumneata concediu? (*A intrat Frosa. Ca s-o inducă în eroare*). Peru are capitala Lima? Ce e Frosa?

FROSA: E afară un tovarăș, întreabă de tovarășul Mitică.

MITROFAN: Și ce i-ai spus?

FROSA: Că nu e.

MITROFAN: Și el ce-a spus?

FROSA: Că se întoarce.

MITROFAN: Și dumneata ce i-ai spus?

FROSA: Foarte bine... D-asta am venit, să vă spun, că eu așa i-am zis: „foarte bine”...

MITROFAN: E în regulă.

FROSA: Dumneavoastră n-aveți nevoie de nimic?

MITROFAN: Nu.

FROSA: Nici tovarăşa Geta? Ori tovarăşu' Gică?

MITROFAN: Nici. Şi cu iaurturile astea te rog s-o mai slăbeşti. C-aici nu e fabrică de iaurt... (*Frosa a ieşit.*) Aţi văzut cum se foieşte? Ia să ne vedem noi mai bine de treabă, şi să nu mai trăncănim, că tot nu serveşte la nimic. Batem apa în piuă, şi nu e sănătos. (*Lui Gică.*) Să ştii însă că mă mir de dumneata. Şi vreau să-ţi spun un singur lucru, care poate să-ţi fie de folos. Dumneata, în ciuda aparenţelor, eşti un om mult mai serios decât îţi place să laşi impresia. Fiindcă, ţi-o spun deschis, sînt unii care te consideră superficial.

GICĂ: Nu mai pot eu de ei.

MITROFAN: ... Farfara... Şi, iartă-mă că întrebunţez un termen mai grav: o pramatie.

GETA: Gică — „pramatie“, tovarăşe Mitrofan?...

MITROFAN (*autoritar*): Geta, te rog, lasă-mă să-l ajut. Adică, de ce te miri? Revin la... (*Gest spre scaunul lui Mitică.*)

GICĂ: Ce a fost vara trecută?

MITROFAN: Ajung şi acolo. Va să zică, mizantrop, necomunicativ, închis. Asta, pe de o parte. Pe de altă parte, corect, coleg bun, cum spuneai şi dumneata, „generos“. Chiar ieri am avut ocazia să mă conving. Am avut eu nişte neplăceri — amănuntele nu contează —, scoate şi-mi dă şase sute patruzeci şi opt de lei.

GICĂ: Cadou?

MITROFAN: N-are importanţă, să zicem, împrumut. Asta nu te surprinde? De unde? De ce? În ce scop? Cu ce intenţii?

GICĂ: Şi dumneata ce ai făcut?

MITROFAN: Am acceptat, ca să văd pînă unde vrea să ajungă. Revin însă la vara trecută. Îşi ia concediu... Perfect... Îl întreb... (*Gest spre*

scaunul lui Mitică.) „Unde plecați?” Zice: „La mare”. Pînă aici, nimica grav. După zece zile îl întîlnesc în Cișmigiu. — „N-ați plecat?” — „Nu”. — „De ce?” Zice: „Mi s-a îmbolnăvit un nepot și a trebuit să-l bag în spital, să-l operez... Și p-o urmă trebuie să-l trimit undeva, la munte, că e prăpădit de tot”... Vă place argumentul? Trec la... (*Gest spre scaunul Adelei.*) Eu o cunosc din patruzeci și patru. Lucram pe atunci în administrație, la „România liberă”. O întîlnesc acolo. Tot la mașină. Corectă, exactă, punctuală, muncitoare, perseverentă... În patruzeci și cinci, trec la Ministerul Culturii... Al Propagandei, cum îi zicea pe vremea aia. De cine dau? De... (*Gest spre scaun.*) Corectă, exactă, punctuală, muncitoare, perseverentă... În patruzeci și șase, mă trimite la Învățămînt. Cine vine peste trei săptămîni, și cine intră imediat în muncă? Corectă, exactă, punctuală, muncitoare, perseverentă... Din patruzeci și șase lucrează aici, cum știți și cum ați văzut-o în fiecare zi. Domnule Gicule, domnule Gicule, îți dau un sfat: nu te teme de pușgași, ci de oamenii prea cumsecade.

GETA (*gata de lacrimă*): Nu e adevărat... Nu e adevărat... Eu o cunosc, eu o știu...

MITROFAN: O știi?

GETA: Da.

MITROFAN: Poți să-mi dai cîteva date, cîteva informații asupra ei?

GETA: E o femeie...

MITROFAN (*are și „haz”*): Serios? Ei, află atunci că eu nu sînt sigur nici de mama. Îi cunoști vreo legătură? Te-a chemat vreodată acasă la ea? Are familie? Domnișoară Geta, nu te supăra,

te rog, de ce îți spun, dar femeile se împart în două categorii: unele corupte și altele care abia așteaptă să fie. (*A intrat Frosa.*) Ce e?

FROSA: A venit tovarășul de ieri.

MITROFAN: Care „de ieri”, că ieri au trecut mulți pe aici?

FROSA: Tovarășul Vasile.

MITROFAN: Dă-i drumul, ce mai stai? (*Frosa a ieșit.*)

Și în materie de Frosa trebuie să luăm măsuri, că nu mai merge. (*A intrat tovarășul Vasile.*)

Intrați, tovarășe Vasile, poștiți, luați loc, și vă rog s-o iertați pe femeia de serviciu, nu vă cunoaște încă...

VASILE (*se vede însă că e ofuscat*): N-are importanță.

MITROFAN: Luați loc, vă rog.

VASILE: Țsta e biroul meu?

MITROFAN: Țsta, tovarășe Vasile.

VASILE: Nu, că nu m-așez. Sînt numai în trecere, că mi-a spus tovarășul director să m-abat pe aici. Mai am și eu treburi, c-așa e cînd predai... cînd preiei.

MITROFAN: Dumneavoastră unde dați în primire?

VASILE: Nicăieri. Dar mă gîndeam că trec pe la șefu'...

MITROFAN: Tovarășul Ivănescu a venit prim-adjunct.

VASILE: Așa se aude. Dar eu m-aș repezi pe la șefu' p-acasă, că se întoarce tovarășa cu fetele de la Snagov... și...

MITROFAN: Duceți-vă, tovarășe Vasile, ne lăsați nouă numărul, și cum vine tovarășul director, vă dăm un telefon...

VASILE: Așa mă gîndeam și eu. (*Dar a intrat Doina Boboc, așa că tovarășul Vasile a renunțat, bine-nțeles, să mai plece.*)

DOINA: Bună dimineața.

VASILE: Sărut mânușițele...

DOINA: Sper că n-am întârziat.

VASILE: Vai de mine, se poate?!

DOINA: Mi-a spus însă tovarășul director să vin azi și mi-am zis că n-are nici un rost s-o iau, din prima zi, cu noaptea în cap. Dar ce, nu e nimeni pe-aici?

VASILE *(își ia postul în primire și în serios)*: Nu e, tovarășă... *(Și s-a așezat la biroul lui Mitică.)* Îmi pare bine c-ai observat și dumneata. Fiindcă, să nu se supere tovarășii, dar am impresia că-și cam fac de cap.

GICĂ: Dar nu lipsește nimeni.

VASILE: Te rog! Vreau însă să vă spun la toți că sînt hotărît să pun ordine. În primul rînd, în privința programului. *(Grav, responsabil, sentențios, definitiv.)* Programul, tovarăși, este, cum să vă spun eu ca să mă înțelegeți, sfînt. Scrie: șapte-trei, poate să vină și Dumnezeu, din cer, că nu există. Mă înțelegeți? Nu există. Copt, mort, la șapte să fii aici, copt, mort, la trei, pleci. P-ormă, ce-am observat eu? Hîrtia! Risipă, risipă, tovarăși. Ce e ghemotocul ăla de la picioarele dumatăle, tovarășă?

GETA: E d-acasă. Mi-am adus sanvișul în el.

VASILE: Sanviș-nesanviș, pe mine nu mă interesează. Dumneavoastră știți ce înseamnă hîrtia?

MITROFAN: La noi s-a cam făcut abuz, e adevărat, îmi pare bine c-ați observat.

VASILE: Hîrtia e aur. Las la o parte chestiunea exportului, care înseamnă, care va să zică, valută, că noi am început să concurăm pe piața mondială, dar mă refer la chestiunea internă. Nu se poate, nu se poate, tovarăși, ri-

sipa asta. De exemplu. Ce scrii dumneata acolo, tovarășă?

GETA (*arătându-i*): Un referat.

VASILE: Și pentru asta trebuie să prăpădești o coală întreagă? (*Explicându-i, cu duhul blindeții și rupându-i ce-a scris.*) Rupi coala în două, așa, o scrii frumos pe asta, și dacă nu-ți încape, treci p-ailaltă. Doi. De ce să scrii pe-o singură față? Scrie și p-ailaltă, că n-o fi foc. Că și la closet — vă rog să mă iertați — de ce să pui hîrtie albă? De ce luxul ăsta? Pune, coala, niște reviste, că tot nu le citește nimeni. Altă chestiune: cerneala. Dacă umpli călimările o dată pe săptămînă, se evaporă. Pune în fiecare zi, și cînd se termină, cheamă, frumos, femeia, să-ți mai toarne...

GICĂ: Nu, că eu lucrez cu pixul.

VASILE (*fiindcă a simțit ironia*): Ascultă, tovarășe, oi fi dumneata intelectual, dar un lucru să știi, că nici eu nu sînt tabula-rasa. Pix-nepix, lucrează cu ce vrei, dar fă-mi economic la cerneală, că te arz la primă, de nu te vezi. Trei. Telefonul. Nu te sîrvești de el decît în interes de serviciu. Te cheamă în interes de serviciu, răspunzi. Nu te cheamă în interes de serviciu sau e greșeală, nu ridici. Clar? (*Și ca să nu existe nici un dubiu, scoate un lacăt mare și blochează telefonul. A observat foiala Doinei.*) Ce e, tovarășă?...

DOINA: Vă rog să mă iertați, eu n-am intrat încă în muncă... Și așa mai avea un drum de făcut. Mi-a telefonat de la Teatral, de la Radio, și mă gîndesc că poate iese un ciubuc...

VASILE: Du-te, duduic, fă-ți interesu'.

DOINA: Dar mă întorc.

VASILE: Neapărat. (*Doina a ieșit.*) Îmi pare bine c-a luat cunoștință, să știe c-aici nu e joacă.

MITROFAN: Ați fost ieri la ședință?

VASILE: Fost.

MITROFAN: Ceva mai deosebit?

VASILE: Nimic.

MITROFAN: „Nimic”? Cum, „nimic”?

VASILE: Găvăreală, papagal... vrăjeală... „Că-ți mulțumim, tovarășe Mitică”... Poate să fi fost ceva după plecarea mea, că n-am stat pînă la sfîrșit. A trebuit să mă duc pe la tovarășa, că pleca cufetele la Snagov...

MITROFAN: Acasă, la șefu’?

VASILE: Și-acù tot pînă acolo mă reped, că poate că e nevoie de mine, c-a venit tovarășa cu fetele de la Snagov... Și dacă pică tovarășul director, și întreabă de mine, în cinci minute sînt înapoi. (*A ieșit.*)

MITROFAN (*lui Gică*): Ei, ce spui, coane, de istoria asta? Mai înțelegi ceva?

GICĂ: Ce să înțeleg? Nu înțeleg nimic și bag de seamă: cu cît înțeleg mai puțin, cu atît devin mai deștept. O să-mi crape capul de atîta inteligență. Pe vremuri, nu puteai respira de proști, acum te înăbuși de „deștepți”. (*A intrat, întunecat, preocupat, Colibaș.*)

COLIBAȘ: Bună dimineața! Mitrofan!

MITROFAN: Da, tovarășe Colibaș.

COLIBAȘ: Vreau să-ți spun un cuvînt. Să ședem aici. (*Și s-au așezat la masa lui Mitică. Inutil să mai atragem atenția asupra faptului că tot ce urmează are un grav accent de confidență.*)

Ești la curent cu ce s-a petrecut ieri.

MITROFAN: Vag.

COLIBAȘ: Suficient. Mi-a spus Ionescu, că te-a pus la curent.

MITROFAN: Formidabil! Să înnebunești!...

COLIBAȘ: Nu e nimic special, n-are rost să exagerăm și să dăm cazului niște proporții pe care nu le merită! Altceva. Va avea loc, la douăsprezece, oședință de predare a serviciului. O să conducă tovarășul director Cristea. Nu știu care e punctul lui de vedere — n-am avut timp să ne consultăm —, dar s-ar putea să fie nevoie să iei cuvîntul. Ești cel mai vechi om de-aici. Eu cred că e bine să te gîndești și să ceri cuvîntul, să-ți exprimi indignarea, desolidarizarea, să înfiierezi, să demaști... Dumneata îi cunoști, totuși, cel mai bine...

MITROFAN: Numai din muncă.

COLIBAȘ: Din muncă, evident, dar suficient ca să-ți fi format o părere. Mai ales că nouă ne sînt suspecti de mult. Îi filăm de ani de zile. Și, dacă n-am acționat, e fiindcă n-a fost cazul. De la dumneata așteptăm însă altceva. Să te întrebi, de pildă, cine i-a adus pe indivizii ăștia aici? Asta, în primul rînd. În al doilea rînd, poți să te referi la o serie întreagă de puncte neclare din trecut. Astfel, sîntem informați că în anul 1925 sau '26 — se va preciza totul — a făcut parte din asociația sportivă „Înainte“.

MITROFAN: „Înainte“?

COLIBAȘ: Nu lua notițe, nu e nevoie. Or, dumneata știi ce orientare politică avea acest club „sportiv“. Mai departe. În al treilea rînd. În 1930 învață esperanto.

MITROFAN: Asta mi-a spus și mie.

COLIBAȘ: Nouă nu ne-a declarat, nu e la dosar, s-a aflat ulterior. În al patrulea rînd. Între 1930 și 1932 întreține o corespondență intensă cu o serie de cluburi filatelice din Suedia,

Norvegia și Danemarca, pentru un așa-zis schimb de mărci. Vezi legătura. Stai, că n-am terminat. În al cincilea rînd. Din 1932 nu mai întreține nici un fel de legătură pe linie de filatelie, și-l găsim internat, trei luni, la Sanatoriul Filaret, pentru o așa-zisă afecțiune pulmonară. Poate că e bine să reamintești și asta. În al șaselea rînd... Exact: cum poate să explice faptul că... sau nu, asta e mai bine să n-o ridici dumneata...

MITROFAN: Eu m-aș referi mai degrabă la...

COLIBAȘ: O clipă. În al șaselea rînd, și tot cu privire la trecut: ce apreciere dă el faptului că între anii 1932 și 1934 nu-l găsim încadrat nicăieri? susține că a fost șomer. Mă rog, să ne convingă. În al șaptelea rînd, eu cred că e bine să legi toate faptele astea de felul cum a lucrat aici...

MITROFAN: Cu ea.

COLIBAȘ: Las-o pe ea. Ajungem și acolo. Cum a lucrat în serviciu. Autoritar, arbitrar, sectar, acaparînd întreaga muncă, tocmai pentru ca să-și creeze condiții ca să-și poată duce la îndeplinire mîrșavul — aici poți să folosești expresiile cele mai tari — mîrșavul, odiosul lui plan. Nu uita însă să subliniezi — și e cel mai important — că Direcția a fost tot timpul la curent cu intențiile lui. Sînt în măsură să te informez — și dacă vrei să relevi amănuntul ești liber s-o faci — că tovarășul Cristea ne-a dat sarcină, din prima clipă, să-l supraveghem...

MITROFAN: Și pe ea?

COLIBAȘ: Evident. Și cu asta treci la ea. Convingerea mea e că ea e și mai periculoasă decît el. Mult mai deșteaptă, mai abilă și mai ver-

sată. Știi câte limbi vorbește? Unsprezece și daneza.

MITROFAN: Extraordinar!

COLIBAȘ: Cu privire la ea am avut, de la început, toate dubiile. Poate că ar fi bine ca faptul ăsta să-l releve și să-l sublinieze altcineva.

MITROFAN: Cine?

COLIBAȘ (*gest spre Geta și Gică*): Ce spui de ei?

MITROFAN: Nici pomeneală: oamenii lor.

COLIBAȘ: Atunci, ar fi bine să atingi tot dumneata și punctul ăsta: ușor, fără să dai nume. Treci ușor și spui că s-ar putea întâmpla ca firele să nu se oprească numai la ăștia doi ticăloși... că s-ar putea să mai fie și alții... Și întorci capul spre ei... Ușor, fără să insiști. Și treci mai departe cerînd, bineînțeles, măsurile cele mai aspre, sancțiunile cele mai severe — aici nu mai e nevoie să te învăț — asigurînd în același timp instituția că serviciul a ieșit din experiența asta întărit, înarmat, cu un plus de experiență, pe care veți ști s-o valorificați în muncă. Nu ceri cuvîntul imediat, aștepti, te uiți la mine, ne orientăm pe loc. Mai e ceva?

MITROFAN: Nu.

COLIBAȘ: Am plecat. (*Și a ieșit la fel de întunecat cum a venit.*)

GICĂ: De ieri pînă azi a slăbit. Văzut din față, parcă e din profil. E gelos pe Dunăre...

MITROFAN: De ce?

GICĂ: Că are trei guri, și el numai una.

MITROFAN: Domnule, cînd ai să încetezi?... (*S-a deschis ușa, au intrat Mitică, cu un dosar în mînă, și Adela, îmbrăcată ca în actul II, dar fără pălărie. Aduce cu ea o cutie neobișnuit de*

mare, la care Geta, Gică și Mitrofan se uită hipnotizați, ca la ambalajul unei bombe.)

MITICĂ: Bună dimineța.

GETA }
GICĂ } : Bună dimineța.

MITROFAN (*fără nici un entuziasm*): Salut!

MITICĂ: Și nu trebuie să fiți mirați de întârziere, am fost reținuți... de treburi urgente. (*Mitică e la biroul lui, Adela la măsuța ei; a intrat Frosa.*)
Ce e, Frosa?

FROSA: Am venit să vă întreb, poate că aveți nevoie de ceva. (*Întorcându-se cu spatele spre Mitrofan.*) Că nu știți cum vă așteptam, și-mi lăcrima inima că nu vă văz. (*Șoaptă.*) V-a căutat un tovarăș.

MITICĂ: De unde?

FROSA: Dar ce mi-a zis? Dar eu numa' atât i-am spus: că nu e, și atunci el, când a văzut că nu scoate de la mine nimic, zice: „Foarte bine“... Și că se întoarce, veni-i-ar numele. (*Tare.*)
Un iaurt, o chiflă?

MITICĂ: E douăsprezece?

FROSA: Nu e, tovarășe Mitică.

MITICĂ: Vezi? Nici nu am plecat bine (*fiindcă a zărit și lacătul*), și ați și modificat obiceiurile.

FROSA (*întorcându-se cu spatele la Mitrofan*): Nu, dar mi-era frică să nu plecați fără să vă dau eu iaurtul. Că ăia care v-a scos pe dumneavoastră d-acilea să aibă parte numai de ce le-am urat eu azi-noapte, că m-am dus și la biserică, să mă rog pentru sufletul lor.

MITICĂ: Frosa!

FROSA: Gata. Am plecat. (*A ieșit. Au intrat, cu figuri grave: Cristea, Colibaș și Mateescu. Întregul serviciu s-a sculat în picioare.*)

CRISTEA (*solemn*): Luați loc, vă rog... Așa... Da...
Tovarăși, cum știți, sau, dacă nu știți, aflați
acum, din motive asupra cărora n-are rost
să insist, formalitatea predării serviciului s-a
amînat pentru azi... Da... E de completat și o
procedură specială. (*Observînd neliniștea lui
Gică.*) Vrei să întrebi ceva?

GICĂ: Nu... n-am înțeles ce fel de procedură...

CRISTEA: Specială. Am spus clar: specială. Dacă
e specială e specială, cum vrei să fie? Acum
ai înțeles?

GICĂ: Acum, da.

CRISTEA: Deci, o procedură specială: tovarășii
Mitică Blajinu și Adela... (*Lui Colibaș.*) Ade-
la și mai cum?

COLIBAȘ (*șoptit*): Cosîmbescu.

CRISTEA: Cum?

COLIBAȘ (*mai limpede*): Cosîmbescu...

CRISTEA (*luînd din mîna lui Colibaș documentul*):
Deci, tovarășii Blajinu D. și Cosîmbescu A.
trebuie să semneze niște documente... Da...
Dar unde e, frate, tovarășul?

COLIBAȘ: Cine?

CRISTEA: Vasile.

VASILE (*intrat la replică*): Aici, tovarășe director,
și vă rog să mă iertați...

CRISTEA: N-are importanță... Știi de ședință, nu?

VASILE: Știam, tovarășe director, c-am mai fost pe
aici, dar m-am repezit pînă la șefu'...

CRISTEA: Atunci e perfect... Mateescule, dă-le docu-
mentul. (*Mitică a luat „documentul” și l-a
pus, nerăsfoit, pe birou.*) Nu-l citiți?

MITICĂ: Nu, tovarășe director.

CRISTEA: De ce? Citiți-l, citiți-l, ca să știți ce sem-
nați.

MITICĂ: Nu, tovarășe director, c-avem toată încrederea. Cum o să scrieți dumneavoastră vreo inexactitate? Sau tovarășul Colibaș... Ori tovarășul Mateescu...

CRISTEA: Atunci semnați.

MITICĂ: Păi, aici e aici.

CRISTEA: Ce să mai fie? Ce *poate* să mai fie?

MITICĂ: Dumneavoastră țineți ca noi să semnăm hîrtia... (*Rezolut.*) Or, noi nu semnăm nici un rînd, pînă nu ne îndepliniți și nouă niște doleanțe.

CRISTEA: Cum?

COLIBAȘ: Ei nu, că e formidabil!

MATEESCU: Să-ți stea mintea în loc!

MITROFAN (*a ridicat mîna să ceară cuvîntul pentru debitarea „lecției” învățate*).

COLIBAȘ (*repezit*): Lasă! (*Mitrofan a lăsat mîna în jos.*) Doleanțe?

ADELA: Tovarășe director, dumneavoastră țineți ca noi să semnăm o declarație.

CRISTEA: Aseară așa s-a hotărît. Ce, o suciți?

ADELA: Nu, dar ne-am gîndit toată noaptea și am ajuns la următoarea concluzie: nu ne îndepliniți dorințele, nu semnăm. (*Calmă.*) Mitică, dă un telefon la organele de stat.

CRISTEA: Pentru ce?

ADELA: Ca să ne ridice.

CRISTEA: Lasă, că de asta are cine să se ocupe. Și despre ce dorințe e vorba?

COLIBAȘ (*ironic*): Putem să știm și noi?

ADELA: Așa da. Vedeți că ne înțelegem?

CRISTEA: Pardon, eu cu dumneata nu m-am înțeles niciodată.

ADELA: Păcat. Întîi, cu privire la succesorul tovarășului Blajinu.

CRISTEA: La cine?

ADELA: La tovarășul Vasile. Ei, cum vă închipuiți dumneavoastră că poate să vină dumnealui?... Glumă, glumă, dar orice glumă are o margine. N-ați văzut ce se întâmplă dacă nu ești cu ochii în patru, și nu iei măsuri din vreme? Vreți să riscați iar?

COLIBAȘ: Ești cinică.

ADELA: Nu. Sinceră. Și pe urmă, tovarășul Vasile e ocupat. Are treabă la tovarășa...

CRISTEA: Doamnă, te rog, fără insinuări...

COLIBAȘ: Nu uita în ce situație te afli.

ADELA: Eu să uit? Se poate? Ești bun să-mi dai un foc?

COLIBAȘ (*lui Cristea*): Să-i dau?

CRISTEA: Dă-i.

ADELA: Revin, deci... Dumnealui are treabă. Vine tovarășa de la Snagov, pleacă tovarășa cu fetele la Snagov, cine să vadă de casă?

VASILE: Nu, că acum am terminat cu Snagovul...

ADELA: Dar vin altele. Sosește un pachet din străinătate, cine să-l scoată din vamă? Vine ziua onomastică a băiatului. Cine să-i aducă acasă motoreta? O strică, cine să i-o ducă la reparat? Se îmbolnăvește mama tovarășei, cine să-i ducă un medicament la Buzău?

VASILE: Nu, că mama tovarășei nu stă în Buzău. La Urziceni. Doi pași.

ADELA: Vedeți? Așa că n-are rost s-o mai lungim: anulați încadrarea!

COLIBAȘ: Să anulăm încadrarea?

ADELA (*calm suprem*): Nu anulați, nu semnăm.

CRISTEA: Nu semnați? Ce spui d-asta, Mateescule? Ce spui d-asta, Colibaș? (*A intrat ca o furtună Ionescu.*) Ce e, Ionescule?

IONESCU (*trăgându-l deoparte*): Nebunie mare.

CRISTEA: Auăleu! Ce mai e?

IONESCU: E că l-a scos pe Ivănescu.

CRISTEA: Pe cine?

IONESCU: Pe Ivănescu.

CRISTEA: L-a scos pe Ivănescu?

IONESCU: Și de data asta precis, c-am fost de față.

*(Cristea l-a tras și l-a sărutat pe amîndoi obra-
jii; după o scurtă pauză.)*

CRISTEA: Dar vezi, să nu te schimbi iar...

IONESCU: Exclus! Fug!

CRISTEA: Fugi! *(Ionescu a ieșit, Cristea s-a întors
spre Adela.)* Să zicem că pe chestiunea asta
am mai putea sta de vorbă.

ADELA: Nu stăm de vorbă de loc.

CRISTEA: Mai putem discuta. *(Lui Vasile.)* Dum-
neata ești liber, tovarășe.

VASILE: Adică, cum?

CRISTEA: Dacă avem nevoie de dumneata, te gă-
sim noi.

VASILE: Adică, unde?

ADELA: La tovarășa...

VASILE: Adică, cînd?

CRISTEA: Ei, dar știi că pui prea multe întrebări?

VASILE: Să trăiți! *(Și a ieșit, senin ca un trandafir.)*

ADELA: Deci, primul punct e rezolvat... Se pune
totuși problema: cine vine în locul tovarășului
Mitică?...

COLIBAȘ: E nemaipomenit ce grijă are! *(Mitrofan
a ridicat mîna, să ceară cuvîntul.)* Lasă! *(Lui
Cristea.)* Senzațional!

ADELA: Nu, că e foarte important. Deci, cine vine
în locul tovarășului Blajinu? Ne-am spart
capul toată noaptea...

CRISTEA: Mă emoționați.

MITICĂ: Nu putem lăsa serviciul în vînt.

ADELA: Am trecut în revistă toate posibilitățile.
Toate formulele. Sigur, ar putea să existe și

soluția Mitrofan. Mitrofan nu e un om lipsit de calitate.

CRISTEA: Ei, bravo, ne faceți voi numirile.

ADELA: Dar e lipsit de caracter: laș, poltron, fără șira spinării...

MITROFAN (*sărind ars*): Tovarășe director!... (*Dar a intrat ca o furtună Ionescu și l-a tras deoparte pe Cristea. În spatele lui Ionescu, Vasile.*)

IONESCU: Dementă totală.

CRISTEA: Să nu-mi spui că l-a numit iar pe Ivănescu...

IONESCU (*abia trăgându-și sufletul*): Nu...

CRISTEA: ...că l-a făcut prim-adjunct...

IONESCU: Nu.

CRISTEA: Atunci ce e?

IONESCU: O clipă...

CRISTEA: Mă omori... Spune!

IONESCU: L-a numit pe Stavrache!

CRISTEA (*calmat*): Pe Stavrache? Când?

IONESCU: Acum vin d-acolo...

CRISTEA (*șoptit, lui Colibaș*): L-a numit pe Stavrache.

COLIBAȘ (*șoptit, lui Mateescu*): Stavrache stă bine.

MATEESCU: Stavrache e tare.

CRISTEA: Formula e bună. E bună mișcarea cu Stavrache... (*Fiindcă l-a văzut pe Vasile.*) Și cu asta ce e?

IONESCU: Nu știu.

CRISTEA (*nervi nesupravegheați*): Ce vrei, omule?

VASILE: Vreau să întreb: să vin mâine?

CRISTEA: Nu.

VASILE: Poimîine?

CRISTEA: Nu.

VASILE: Atunci când?

CRISTEA: Niciodată.

VASILE: Am înțeles. Să trăiți. (*Și a ieșit.*)

IONESCU (*lui Cristea*): Eu ce fac?

CRISTEA: Dă-l afară pe Vasile. (*Ionescu s-a repezit pe urmele lui Vasile.*)

COLIBAȘ (*s-a repezit după Ionescu*): Să nu-l mai prind pe aici, că-i rup picioarele! (*Vasile a ieșit prin dreapta și a reapărut, calm, prin fund. Se îndreaptă tacticos spre masa lui Mitică, își ia lacătul și pleacă la fel de liniștit ca totdeauna. În ușa se ciocnește de Colibaș, care îl expediază violent. În aceeași secundă se declanșează, ca un resort prea mult comprimat, Mitrofan.*)

MITROFAN: Tovarășe director... Cer cuvîntul... (*Și nu mai așteaptă să-i fie dat, ci debitează „lecția”.*) Eu îi cunosc pe acești oameni — sau, mai bine zis, *ne-oameni* — de mult. Prima întrebare care se pune: cine i-a adus aici?

COLIBAȘ: Lasă!

MITROFAN: El... În anul 1925 sau '26 — se va preciza totul — a făcut parte din asociația sportivă „Înainte”, ori noi știm ce orientare politică a avut acest club.

CRISTEA: Ce vrei, domnule?...

MITROFAN (*descumpănit*): Filatelia...

CRISTEA: Cum?

MITROFAN: Esperanto...

COLIBAȘ: Termină odată.

MITROFAN: Și chiar ieri a încercat să mă corupă pe mine, oferindu-mi suma de 648 de lei... (*Zvîrlindu-i lui Mitică banii*). Ia-ți banii... N-am nevoie de banii dumitale mîrșavi...

MITICĂ: Ține-i, că p-ormă îi bag în buzunar, și-o să-ți pară rău...

MITROFAN: N-am nevoie de banii dumitale odioși.

CRISTEA: Potolește-te!

ADELA (*calmă*): Nu v-am spus eu? Laș, poltron, lipsit de șira spinării...

MITICĂ (*admonestînd-o*): Delia!

ADELA: Miti!

MITICĂ: „Scuz-my“!

ADELA: *Niet!*

MITROFAN: Tovarășe director, eu nu mai pot asista la acest spectacol degradant. Refuz! Plec! Și vă anunț c-o să mă adresez forurilor superioare. (*Lui Colibaș, șoptit.*) Mai e ceva? (*Și a ieșit demn.*)

ADELA: Și atunci — din nou —, cine poate veni în locul tovarășului Blajinu? Noi ne-am oprit la tovarășul Balaban.

CRISTEA: V-ați „oprit“?...

COLIBAȘ (*aceeași „ironie“*): Ați meditat profund...

MATEESCU (*același ton*): Ați cugetat adînc.

ADELA (*indiferentă la ironie*): ...Și cu tot simțul răspunderii. Tînăr, energic, plin de inițiativă... Sigur, mai are lipsuri. Le cunoaștem, le știe și el. Le va remedia. Omul are o calitate: știe să rîdă. E momentul să ne convingem că numai oamenii care știu să rîdă sînt foarte serioși. .

CRISTEA: Mă uit, ascult, și-mi vine să mă crucesc.

ADELA: De ce, tovarășe director? Priviți-i. Sînt tineri. Se iubesc. De ce să-i silim să aștepte? N-au așteptat destul alții înaintea lor, văzînd cum le trece viața?

CRISTEA: Ce spui, Colibaș?

ADELA: A, ezitați, *bon...* Mitică, cheamă organele de stat.

CRISTEA: Stați! Și mai departe?

MATEESCU (*șoptit*): Gata. Cu asta au terminat. Semnează declarația, și e în regulă. Eu ce fac? Mai stau? Că pierd avionul.

CRISTEA: Pușca ai luat-o?

MATEESCU: În valiză.

CRISTEA: Deci, ori să mi-o schimbe, ori să... Stai, că mi-a venit o idee: îmi iei mie alta, și asta o păstrezi pentru dumneata.

MATEESCU (*pierit*): Ce să fac eu cu pușca?

CRISTEA: Să tragi. Și lasă că ne aranjăm, ne socomtim noi...

MATEESCU: Atunci fug, să scap avionul... (*A ieșit.*)

CRISTEA: Sper că s-a isprăvit.

MITICĂ: Nu, că mai e ceva. Frosa. (*Și a sunat.*)

CRISTEA: Frosa?

COLIBAȘ: Există „un caz Frosa“?

CRISTEA: Cine e Frosa? Ce e cu Frosa? (*A intrat Frosa.*)

MITICĂ: Să ne spună ea. Ce ziceai că vrei, Frosa?

FROSA: Nimic, dumneavoastră m-ați chemat.

MITICĂ: Ce ziceai, ieri, că vrei?

FROSA: Casă pe Magistrală.

CRISTEA: Ce?

ADELA: A fost pe listă.

FROSA: Da' m-a tăiat.

ADELA: Cu creionul roșu. Cu o linie. Cel care a tras linia nu știa însă că în clipa aceea ucide un vis. Visul unui om mărunț. Dacă aș cunoaște un dramaturg, i-aș sugera să scrie o piesă cu titlul ăsta: *Visul unui om mărunț*. (*Ferm, rezolut, ordin.*) Să i se dea casă pe Magistrală.

COLIBAȘ: Pe Magistrală? Cu neputință! Cel mult în Balta Albă.

ADELA: Ce spui, Froso, de Balta Albă?

FROSA: Parcă n-aș vrea...

ADELA: Parcă n-ar vrea. (*Verdict.*) Pe Magistrală. (*A intrat, ca o primăvară, Doina Boboc. Are o coafură în cinci etaje, extravagantă, dar de loc ridicolă.*)

DOINA: Vă deranjez?

MITICĂ: Vai de mine, duduie, dumneata?!

DOINA: Am fost la Radio. Nu mă căuta pe mine.

Pe sor-mea. Care de fapt nu mi-e soră: cumnată. Pentru o imprimare. Ei, cum să le cînte, nenorocita, dacă are un nodul pe coardă?

MITICĂ: La mintea cocoșului...

DOINA: Și atunci, că tot n-aveam treabă, am intrat la Igiena. Cînd mă văd fetele, zic: „Vai, Doina, dar tu ai un cap genial...”

MITICĂ: Bine că și-au dat și ele seama!

DOINA: Un cap cu totul excepțional.

MITICĂ: Adevărul iese întotdeauna la lumină.

DOINA: Formidabil! Și ce calitate de păr! Cel mai bun cap pentru reclame de coafură. M-au așezat pe scaun, și uitați ce capodoperă a ieșit.

MITICĂ (*învîrtind-o*): Să văd și de la spate. Colosal!

DOINA: Nu?

MITICĂ: Da.

DOINA: Intru în concurs, și dacă am noroc, și reușesc, plec la expoziția internațională de la Sofia.

MITICĂ: În Bulgaria?

DOINA: Așa cred. Ce spuneți, tovarășe director?

CRISTEA (*dezolare totală*): Nu mai zic nimic.

MITICĂ: Reușești sigur.

DOINA: D-asta am și venit încoace... să vă spun...

CRISTEA (*drojdie trezită*): Ce să ne mai spui?

DOINA: ... Că în legătură cu dactilografia, pe mine să nu contați.

ADELA: Ce fată bună!... Cum să-ți mulțumesc?
(*Și Adela își scoate rochia — a rămas cu rochia ei de lucru din actul I —, își descaltă pantofii, îi așază frumos, împreună cu poșeta, în cutia mare cu care a venit, îi întinde Doinei cutia.*)
Mi-ai făcut un mare serviciu.

CRISTEA: Asta ce mai e?

ADELA: Îi dau înapoi recuzita.

DOINA (*luînd cutia*): Atunci, mă iertați că nu mai stau. Ceau...

MITICĂ: „Arividerci!” (*Doina a ieșit.*)

CRISTEA: Puteți să-mi spuneți și mie ce e bîlciul ăsta?

MITICĂ (*în timp ce Adela, arătînd exact ca în actul întîi, își reia locul la mașină*): Nici un bîlci, tovarășe director. Își reia fata lucrul. Ei, cum v-ați putut dumneavoastră imagina, o singură clipă, că eu și cu Adela, că Adela și cu mine o să...? (*Gest semnificativ spre dulapuri, și hohot general de rîs.*) Ei, cum v-a trecut prin minte?

CRISTEA (*lui Colibaș, pe un rîs de cianură și cuțite*): Nu ți-am spus eu, domnule, că toată povestea asta e o fantasmagorie?

COLIBAȘ: Ați spus.

CRISTEA: N-am zis eu că nu se poate?

COLIBAȘ: Ați zis.

CRISTEA: N-am susținut eu că e imposibil ca Mitică...?

MITICĂ (*se și înfurie*): Eu, tovarășe director, eu, care în cincizeci și trei, cînd a fost viscolul, de n-a dat nimeni pe la instituție cinci zile, am dormit aici, cu capul pe dulapuri, de am rămas o lună cu gîtul strîmb, eu să...? (*Gest spre dulapuri.*) Sau să dau arhiva pe mîna lui Vasile?... Ei, cum vă închipuiți? Doar să-mi ia Dumnezeu mințile...

CRISTEA: Clar.

MITICĂ: Mă întreb însă: ce neliniște vă roade, ce nesiguranță vă mistuie, ce spaimă vă chinuie, ce strigoi vă urmăresc, de-ați fost în stare să credeți într-o asemenea parascovenie?... Dar

poate că e ceva mult mai simplu: sînteți în asemenea hal obsedați de scaunul vostru, că a început fundul să vă întunece capul... Ce e, Gicule?...

GICĂ: Tac de un ceas, aș vrea să spun și eu un cuvînt.

CRISTEA: Zi-i.

GICĂ: Tovarăși... Tovarășul Mitică Blajinu...

MITICĂ: Taci!

GICĂ: Nu e un om...

MITICĂ: Taci...

GICĂ: ...un sfînt...

MITICĂ: „Sfîntul Mitică“! Taci, că strici totul. Ia-o pe Geta și du-te.

GICĂ: Totuși, aș vrea...

MITICĂ: Să nu vrei. Fugi! (*Gică și Geta au ieșit.*)

CRISTEA: Frate Mitică...

MITICĂ: Lăsați.

COLIBAȘ: Tovarășe Blajinu...

MITICĂ: Ce rost mai are?

CRISTEA: Totuși, acum, cînd ne despărțim... (*A intrat, alb ca varul și topit, Mateescu.*) Ce e domnule, n-ai plecat?

MATEESCU: Unde să plec?

CRISTEA: La Frankfurt.

MATEESCU: Dumneavoastră n-ați văzut nota?

CRISTEA: Ce notă?

MATEESCU: A Direcției. A oprit plecarea. Și nu vedeți cine semnează „*director adjunct*“?

CRISTEA: Cine?

MITICĂ: Eu! Am uitat să vă spun. Am trecut, de azi-dimineață, în locul tovarășului Colibaș... Hotărîrea ministrului. A intrat în funcție măturoiul... Măturoiul mare. D-asta am întîrziat. Păi ce, altfel întîrziem eu de la servicii? Cu privire la plecări, trebuie să punem ordine

și în problema asta. (*Lui Mateescu.*) Du-te, vezi-ți de treabă. Iar dumneata, tovarășe Colibaș, nu fi trist, îți găsim noi un loc, la o școală, într-altă parte, nu lăsăm pe nimeni pe drumuri... (*Colibaș și Mateescu au ieșit.*)

CRISTEA: Va să zică, ai trecut la Direcție, la mine... Ei, să știi că-mi pare bine... Ei, să știi că mă bucur...

MITICĂ: Trebuie să întărim munca și acolo. Și, vorba tovarășului ministru: „O merge, o merge“... Nu, nu sîntem luați pe viață. Unul dintre noi o să plece. În ce mă privește însă, țin să vă previn că eu sînt hotărît să stau.

CRISTEA (*în timp ce se îndreaptă spre ieșire*): Vii pe la mine, da?

MITICĂ: Numai să-mi strîng lucrurile, că s-au adunat și aici atîtea...

CRISTEA: Ei, da, în cincisprezece ani...

MITICĂ: Douăzeci, că eu...

CRISTEA: Atunci te aștept... (*Mitică a început să-și pună ordine în hirtii, s-a apropiat, de masa lui, Adela.*)

ADELA: Să-ți ajut?

MITICĂ: Nu, Adela, mulțumesc. Strîng ce strîng, și restul, mîine. Azi o să plecăm, în sfîrșit, o dată, și noi, mai devreme. Cît e ceasul?

ADELA: Trei fără cinci. (*Și în aceeași clipă a sunat telefonul. A ridicat, a ascultat, a închis.*) De la cabinetul ministrului. Cere urgent o „istorie“, pe trei pagini, a României, pentru prospectul expoziției noastre de la Cairo.

MITICĂ (*o clipă de gîndire*): Da. Fii bună și bagă o coală în mașină.

ADELA: Cu copie?

MITICĂ: Fără. Facem întîi punctajul. (*Începînd să dicteze*) Va să zică, așa... 23 august '44 —

Eliberarea... 6 martie '45 — preluarea puterii... iunie 1948 — naționalizarea principalelor mijloace de producție... 30 decembrie 47 — alungarea monarhiei, republica... august 1965 — România Socialistă... Și în toți acești ani... (*Adela bate din ce în ce mai repede*) poporul român, liber și stăpîn pe soarta sa.. a dus... și duce... Ai scris „și duce“? (*Adela confirmă.*) „...A dus și duce o luptă înverșunată împotriva tuturor vestigiilor trecutului. Împotriva tuturor lipitorilor și lichelelor... Carieriști și oportuniști... Lingăi și fățarnici... Incapabili și filistini... Traficanti de conștiințe și măsluitori de convinșeri...”

ADELA (*surprinsă*): Ce e ăsta, prospectul?

MITICĂ (*readus la realitate*): Nu... Testamentul meu.

ADELA: Totdeauna nu te-ai gîndit decît la tine.

MITICĂ: Ai dreptate... Scoate, pentru moment, din mașină... Bagă altă hîrtie... Scrie... (*Dic-tînd.*) „Iubita mea...”

ADELA (*în timp ce scrie*): De la capăt?

MITICĂ: De la capăt... De la început. Cu tine, mereu de la capăt, mereu de la început... Neconținut. Totdeauna. Și cît mai am de trăit.

Și în timp ce Adela se apropie încet de el, ca pentru o îmbrățișare, cade

C O R T I N A

iulie 1964 — noiembrie 1965

OPINIA PUBLICĂ

SATIRĂ ÎN DOUĂ PĂRȚI

Lui Radu Beligan

PERSONAJELE

PREZENTATORUL — al spectacolului, bineînțeles
CHITLARU, redactor-șef adjunct la ziarul „Făclia vie”
ACTORUL care îl interpretează pe Chitlaru

*(Este inutil să mai subliniem că cele trei
roluri vor fi interpretate de același actor.)*

OTILIA, redactor al ziarului „Făclia vie”
GINA, actriță care o interpretează pe Otilia
NICULINA GOLOGAN, să zicem, casnică
MARCICA TUNSU, țărancă cooperatistă

*(Deși nu mai e nevoie, atragem atenția că cele
patru roluri de mai sus vor reveni aceleiași
interprete.)*

REGIZORUL DE CULISE
UN BĂIAT DE LA LUMINI

REGIZORUL SPECTACOLULUI „Opinia publică”
DIRECTORUL CRISTINOIU, zis și „Șefu”, redactorul-
șef al ziarului „Făclia vie”

PASCALIDE, redactor

TURCULEȚ, secretar de redacție

BĂJENARU, administratorul gazetei

IONIȚĂ

DUMITRAȘ

MANOLESCU

BRAHARU

CALAMARIU

} redactori la același cotidian

O SECRETARĂ la cabinetul directorului

CIOREI GHEORGHE, un cetățean necăjit

SPECTATORUL REVOLTAT, pe numele său adevărat

Ion Ion, muncitor

CONSTANTIN BRANA, ministrul Presei

OPINIA PUBLICĂ — personaj metaforic

(Ambele roluri vor fi interpretate de același actor.)

DISTRIBUȚIA LA PREMIERĂ

19 aprilie 1967 — Teatrul de Comedie București

PREZENTATORUL SPECTACOLULUI	}	Radu Beligan
CHITLARU		
ACTORUL CARE ÎL INTERPRETEAZĂ PE CHITLARU		
OTILIA	}	Marcela Rusu
GINA		
NICULINA GOLOGAN		
MARCICA TUNSU		
REGIZORUL DE CULISE N. Turcu		
UN BĂIAT DE LA LUMINI G. Crâșmaru		
REGIZORUL SPECTACOLULUI Const. Băltărețu		
DIRECTORUL CRISTINOIU Ion Lucian		
PASCALIDE Ștefan Tapalagă		
TURCULEȚ Mihai Fotino		
BĂJENARU Dem. Savu		
IONIȚĂ Gh. Dinică		
DUMITRAȘ Eugen Racotei		
MANOLESCU Val. Plătăreanu		
BRAHARU Florin Scărlătescu		
CALAMARIU Eugen Casian		
O SECRETARĂ Consuela Roșu		
CIOREI GHEORGHE Mircea Constantinescu		
SPECTATORUL REVOLTAT Dumitru Chesa		
CONSTANTIN BRANA	}	Costel Constantinescu
OPINIA PUBLICĂ		

Dirrecția de scenă — Mihai Berechet

Decoruri și costume — Dan Nemțeanu

PRIMA PARTE

Scena, încadrată de perdele neutre, prezintă două planuri: unul în față, avînd două birouri sumare și două scaune simple, și unul în fund, pe practicabile, unde se vede un birou masiv, somptuos, cu trei telefoane și un fotoliu confortabil. Între cele două planuri de joc, o cortină — de preferință din foi de ziare — care va izola, după necesitate, cele două locuri de acțiune. La începerea reprezentației, cortina teatrului e ridicată. Trec prin scenă doi mașiniști în salopetele lor de lucru, și e ridicată la pod o schișă de decor, rămasă acolo de la un alt spectacol.

VOCEA REGIZORULUI (*din culise*): Liniște! Gata!
Începem!

CAPUL REGIZORULUI DE CULISE (*apărut la arlechinul opus*): Bat gongul?

VOCEA REGIZORULUI (*din culise*): Nu bați nici un gong. Lumina!

CAPUL UNUI BĂIAT DE LA LUMINĂ (*suit pe o scară la arlechinul-grădină*): Unde bag reflectorul?

VOCEA REGIZORULUI: Pe cușcă! Pe cușca sufleurului.

CAPUL BĂIATULUI DE LA LUMINĂ (*către un coleg din culise*): Nelule, ascultă la mine! Scoate oranjul. Bagă albastru. Crește-l. Așa. Stai!

VOCEA REGIZORULUI (*din culise*): E bine!

BĂIATUL DE LA LUMINĂ: Și cît îl țin așa?

VOCEA REGIZORULUI (*din culise*): Pînă îți fac eu semn. Gata?

VOCEA REGIZORULUI DE CULISE: Gata.

VOCEA REGIZORULUI (*din culise*): Sus, cortina!

VOCEA REGIZORULUI DE CULISE: Păi, e trasă.

VOCEA REGIZORULUI (*din culise*): Atunci bate un gong! (*Se aude o bătaie de gong și intră în scenă prezentatorul.*)

PREZENTATORUL: Stimați spectatori, direcțiunea teatrului nostru m-a însărcinat pe mine ca, înainte de începerea spectacolului, să vă dau unele lămuriri, unele explicații, absolut necesare pentru buna desfășurare a reprezentației. Piesa pe care o veți vedea astă-seară nu e o piesă. Ar fi vrut să fie, dar nu e. Nu are o acțiune propriu-zisă, personajele nu sînt tipice, situațiile nu sînt verosimile, n-are suficienți eroi pozitivi, prezintă prea mulți eroi negativi, fabula, povestea — simburile oricărei lucrări dramatice — nu reflectă realitatea, nu oferă o imagine convingătoare a zilelor noastre. Lucrarea nu are un mesaj clar, și, de aceea, nu ajunge — nu poate să ajungă — la inima spectatorilor. Piesa nu cheamă, nu mobilizează, nu exercită o puternică influență educativă, încît spectatorii noștri, din ce în ce mai exigenți, se vor întreba — și pe drept cuvînt — de ce, față de atîtea lipsuri, de ce am mai pus-o în scenă? Declarăm într-un profund spirit autocritic: fiindcă avem și noi lipsurile noastre. Trebuie, de asemeni, să recunoaștem: n-am vrut să se spună că nu încurajăm dramaturgia originală. În al treilea rînd: există un plan de încasări. Nu îndeplinești planul, nu se acordă prime. Și, în sfîrșit, comedia — dacă o putem numi astfel — are o calitate: nu cere costume, nu pretinde decoruri. Tot ce vedeți aici am improvizat

azi-dimineață, cu elemente din magazia teatrului. N-am făcut nici un efort. Asta fiindcă sîntem încredințați că o asemenea lucrare nu se poate bucura de un real succes la public. De altminteri, profit de faptul că autorul nu e de față, ca să fac o indiscreție: nici una din piesele lui n-a avut vreodată succes de public. Încît mă și mir de ce ați venit dumneavoastră astă-seară, într-un număr atît de mare, aici! Eu, în locul dumneavoastră, ședeam acasă. Știu, e luni, nu există program la televiziune, mă rog. Dar sînt și alte distracții: un film, o piatră, sau, în cel mai rău caz, un roman polițist. Dar, în sfîrșit, ați venit, ați venit. Vă previn însă că vă veți plictisi, veți căska, aud, de pe acum, scîrțîind scaunele. Ca la dramele de idei. Ne așteptăm la toate astea, cu atît mai mult cu cît actorii — abia întorși din vacanță și deci foarte obosiți — nici nu și-au învățat bine rolurile. Ne veți ierta dacă ne vom împiedica în text, dacă vom relua unele scene, sau vom sări altele. Reprezentația nu trebuie privită ca un spectacol pregătit, serios, pus la punct, demn de numele teatrului nostru, ci ca o repetiție. Generală, dacă vreți, dar o repetiție. (*Către locul unde se află Regizorul.*) Dau și alte explicații?

VOCEA REGIZORULUI (*din culise*): Dă!

PREZENTATORUL: Ne aflăm în redacția unui ziar ținînd de presa locală. Autorul l-a numit — din motive care îl privesc — *Făclia vie*. După cum se vede, aici e un birou. La masa asta lucrez, de obicei, eu. La cealaltă, colegul meu Pascalide. (*A intrat Pascalide.*) Ai intrat prea devreme, ieși! (*Pascalide a ieșit.*) E cel mai bun prieten al meu. În piesă, bineîn-

teles. În viață, ce să mai vorbim... (*Spre culise.*) Acuma intri! (*A intrat Pascalide și s-a așezat la biroul său.*) Dincolo — sus cortina! (*și se ridică cortina despărțitoare*) — e un alt birou: al redactorului-șef. Unii îi spun; „tovarășul director“, alții, mai scurt: „șefu“. E ora nouă dimineata, și în redacție a început, febrilă, activitatea cotidiană. (*Au sunat simultan trei telefoane: pe biroul lui Chitlaru — fiindcă așa îl cheamă pe Prezentator —, pe masa lui Pascalide, și pe biroul Șefului.*)

CHITLARU (*a ridicat receptorul, a ascultat, a închis*): Sedință de schemă. Hai, Pascalide! (*Chitlaru și Pascalide au ieșit, telefonul Șefului continuă să sune, și, după al treilea apel, acesta a intrat. E un bărbat între patruzeci și cincizeci de ani. În parantezele pieselor scrise între cele două războaie mondiale găseai indicația, laconică, dar concludentă: „un bărbat bine“. E îmbrăcat mai mult decât corect — de o eleganță sobră — și a căpătat, în cei unsprezece ani de când conduce ziarul, o incontestabilă prestanță.*)

DIRECTORUL (*ridică receptorul și răspunde, în timp ce-și aruncă distrat privirea pe o pagină de gazetă*): Da... Da... Da... Da... (*Înainte de a rosti ultimul cuvânt, a sunat al doilea telefon. L-a închis pe primul, vorbește la al doilea.*) Evident... Evident... Evident... Evident... (*Continuă să cerceteze ziarul; înainte de a termina convorbirea, a sunat al treilea telefon; a închis, a ridicat.*) Exclus!... Exclus... Exclus!... Exclus! (*A sunat primul telefon, a închis, a ridicat receptorul.*) Da... Evident... Exclus! (*Și a închis, dar nu înainte de a suna Secretara, care a apărut, urgent, în pervazul ușii.*) Turculeț și Băjenaru! (*Secretara a dis-*

părut, Șeful continuă să cerceteze schimbul ziarelor de dimineață; au intrat, cu o psihologie adecvată, Costică Turculeț, secretar general de redacție — patruzeci de ani, purtați cu demnitate — și Vasile Băjenaru, administratorul gazetei, de aceeași vîrstă, înfățișată jovial și prosper.)

DIRECTORUL: Luați loc, vă rog... Ședeți... *(După o înfinitezimală pauză, în care e clar că a venit „cu capsă pusă“.)* Mă fraților, eu țin să vă pun o singură întrebare: voi vreți să trec la măsuri radicale? Fiindcă vă dau cuvîntul meu de onoare că trec la măsuri radicale. Să țineți însă minte că voi m-ați silit să trec la măsuri radicale, fiindcă trec la măsuri radicale!

TURCULEȚ *(calm, pentru că a mai asistat la scena asta de o mie de ori):* De ce, tovarășe director?

DIRECTORUL: „De ce”? Cum „de ce”, Turculeț?

BĂJENARU *(lui Turculeț):* Stai, domn'e, că ne spune. De ce, tovarășe director?

DIRECTORUL: Va să zică, nu știți... *(Nemulțumire reținută, dar în creștere.)* Dar că sînt singur știți? Că n-am adjunct, știți? Că n-am pe cine numi, știți? Că sînt toate pe capul meu, că n-am pe cine să mă bazez, că nu mă sprijină nimeni, știți? *(„Dovada.“)* Cît e de cînd v-am cerut lucrarea cu privire la restructurări? Să vă spun eu... *(Răsfoiește calendarul.)*

BĂJENARU: Miercuri.

DIRECTORUL: Marți, că e notat aici. V-ați notat și voi, și v-ați luat angajamentul să-mi dați lucrarea în trei zile. — „Să zicem, patru“, am spus eu. Vineri v-am cerut-o, și mi-ați spus că se lucrează... Lunea următoare am revenit, și mi-ați spus că se lucrează... Miercuri — deci mai mult de-o săptămînă — ați

fost la mine și mi-ați afirmat că vineri o am...

BĂJENARU („argument“, spre potolire): Vineri n-ați fost aici.

DIRECTORUL: Exact, dar am fost sîmbătă, sînt azi, și nici urmă de lucrare. Eu un singur lucru vă întreb: e vorba de economii. Deci, o chestiune extrem de importantă. Pe linie de stat... (*Să-i plîngi de milă.*) De ce mă siliți, fraților, să trec la măsuri radicale? Unde e lucrarea?

BĂJENARU: Gata, tovarășe director.

DIRECTORUL: Unde „gata“, cum „gata“, că eu nu o am.

TURCULEȚ (*fîrav*): E o problemă delicată...

DIRECTORUL: Altfel nu te însărcinam pe dumneata s-o faci. Slavă Domnului, ești secretar general de redacție, lucrezi lîngă mine de atîția ani, ai experiență, practică, spirit organizatoric, te orientezi. (*Lui Băjenaru.*) Și dumneata la fel. V-ați orientat?

BĂJENARU: Orientat, tovarășe director.

DIRECTORUL: Cîți oameni scoatem?

BĂJENARU: Cinci.

DIRECTORUL: Exact, concret, pe nume, la obiect. De la Viața internă pe cine scoatem?

TURCULEȚ: La Viața internă e mai dificil...

DIRECTORUL: De ce e „dificil“, Turculeț? (*„Aforism.“*) Nimic nu e dificil pe lumea asta, dacă ești decis să-l faci. La cine v-ați oprit?

BĂJENARU (*fiindcă știe că asta așteaptă, ca să-i liniștească „nervii“*): La Chitlaru. Îl scoatem pe Chitlaru.

TURCULEȚ: Ar putea să dea naștere la interpretări...

DIRECTORUL: Da? Și la ce „interpretări“ ar putea să dea naștere?

TURCULEȚ: Că-l scoatem fiindcă a criticat prin ședințe. Să nu se spună că-i plătim polița...

DIRECTORUL (*senin*): Turculeț, eu nu-mi plătesc polițele niciodată. Ce am eu cu Chitlaru? Ce pot să am eu cu Chitlaru? Vreți să vă fac o mărturisire? Mi-e și simpatic. Foarte simpatic. (*Rezolut.*) Dar eu nu pot să duc în cârcă, la nesfârșit, pe toți incapabilii, și să mă transform în conducătorul unui colectiv de ratați. Eu mi-am sacrificat o carieră universitară ca să ridic gazeta asta. Nu mă siliți să trec la măsuri radicale, fiindcă, uite, vă dau cuvîntul meu de onoare că mă duc sus, și cer să mă scoată...

BĂJENĂRU („catastrofă“): Nu se poate, tovarășe director, cum să plecăți dumneavoastră de aici? Mai bine plecăm noi.

DIRECTORUL („deciziile mari“): Nu... Nu... Pun să-mi strîngă lucrurile, dau un telefon, într-o zi, două, într-o săptămînă mă primește, și-mi dau demisia.

BĂJENĂRU: De ce, tovarășe director?

DIRECTORUL: Fiindcă tovarășul Turculeț, care cunoaște situația tot atît de bine ca și mine, îl apără și-l acoperă pe Chitlaru. Ce am eu cu Chitlaru? Că m-a criticat? Dreptul lui, treaba lui, îl privește. Dar poți să-mi spui și mie ce mare valoare reprezintă Chitlaru, ce a lucrat în ultimele șase luni? Că am evidența lui aici. Trei materiale respinse, un articol intrat cu chiu cu vai, refăcut de mine, un reportaj, pe care nu l-a citit nimeni, un „fond“, din care a trebuit să tai jumătate...

TURCULEȚ: A asigurat materiale venite din afară...

DIRECTORUL: Nu... nu... Îmi dau demisia... Eu nu pot să acopăr eu numele meu impostura, tovarășe Turculeț. Numele ăsta, pe care îl port, nu mi l-a dat tata. Mi l-am făcut singur. Nu pot să-mi bat joc de el. Rămîneți dumneavoastră, să vină oricine, faceți ce știți.

BĂJENARU („compasiune” pentru suferința „sefului”): Nu înțeleg de ce vă necăjiți, tovarășe director? Gata! Îl scoatem.

TURCULEȚ: Îl scoți? Cum îl scoți? Pe ce motiv?

BĂJENARU („tehnic”): Lipsă de activitate — legea e clară —, desfacerea contractului de muncă, îi dau articolul 76, să-și caute post singur, că eu nu-l opresc.

DIRECTORUL („principial” și profund preocupat de destinele țării): Gîndiți-vă, gîndiți-vă o clipă: e vorba de banii statului. E o chestiune de răspundere, de conștiință. Statul nostru face niște eforturi extraordinare. În toate domeniile. Cu niște rezultate și realizări care ne-au impus pe plan mondial. Trebuie să ne silim și noi să fim — cît de cît — la nivel. M-am duș duminică să văd lucrările de pe Argeș. Ai fost, Turculeț? Nu? Trebuie neapărat să te duci. Dacă vrei, mai merg și eu o dată. Vă dau cuvîntul meu de onoare că am rămas impresionat. (*A sunat telefonul.*) Evident... (*A închis.*) Ziceți că lucrarea e gata?

BĂJENARU: Gata, tovarășe director.

DIRECTORUL: Mi-o aduceți la douăsprezece la semnat. Băjenaru, la unsprezece și jumătate îl trimiți pe Chitlaru la mine. Stau eu de vorbă cu el.

TURCULEȚ: Am impresia că știe.

DIRECTORUL: „Știe“? Cum „știe“? Lucrările n-au fost secrete?

TURCULEȚ: Păi, tocmai d-aia știe. Primul caracter al secretului e că știe toată lumea.

DIRECTORUL: N-are importanță, trebuie totuși să-i explic. O să fie câteva momente penibile, le iau pe umerii mei, o facem și pe asta. Altceva. Poimîine avem alegeri sindicale... Ei, v-ați hotărît? Pe cine propunem?

BĂJENARU: Văzdăuțeanu.

DIRECTORUL (*surpriză neplăcută, dar calmă*): Pe Văzdăuțeanu? Ce știe să facă Văzdăuțeanu?

BĂJENARU: Eu am zis că e slab.

DIRECTORUL: Foarte slab. N-are energie... N-are nivel...

BĂJENARU: Belciu ar fi mult mai bun.

DIRECTORUL: Incomparabil:

BĂJENARU: Atunci îl propunem pe Belciu.

DIRECTORUL (*după o „matură chibzuință“*): Deși, știu și eu... Dacă v-ați hotărît să fie Văzdăuțeanu, să fie Văzdăuțeanu. Încercăm. În altă ordine de idei... Propunerea... Pe cine ați propus să facă parte din delegația de ziariști care pleacă în Suedia?

BĂJENARU: Am propunerea aici... (*Caută febril în geanta cu hîrtii.*) Unde naiba ești?... Pof-tiți...

DIRECTORUL: La cine v-ați oprit?

BĂJENARU: Dumneavoastră.

DIRECTORUL (*„victimă“*): Iar eu?

BĂJENARU: Trebuie, tovarășe director. Congres internațional. Așa sună și recomandăția: personalități. Merge și doamna?

DIRECTORUL: Nu, îl iau pe fii-miu. Mai departe... Ce mai era? A, da... S-a cerut o listă cu propuneri de decorații cu prilejul împlinirii a

douăzeci de ani de la apariția ziarului (*Telefonul*.) Exclus! (*A închis.*) Ați pregătit lista?

BĂJENARU: Se lucrează.

DIRECTORUL (*din nou „mucenic“*): „Se lucrează“! „Se lucrează“!... Vă dau cuvîntul meu de onoare, cînd aud expresia asta, îmi vine să mă spînzur. (*Corectură „de principiu“.*) Nu: „se lucrează“. „S-a lucrat“!... La trecut, tovarăși... Timpul nu așteaptă... Meditați la problema asta. Și mai ales, nu mă siliți să trec la măsuri radicale! Vă rog! (*A sunat telefonul, a ascultat, a astupat cu mîna receptorul.*) Vreți să mă lăsați o clipă singur? (*Turculeț și Băjenaru au ieșit.*) Da... Evident... Exclus! (*Și a închis. Cortina ce desparte cele două încăperi a coborît.*)

CHITLARU (*la public, la rampă*): M-am întrebat de nenumărate ori cine îl ține pe Șefu aici. N-am găsit explicația. M-am întrebat de ce stă el. Și-am descoperit secretul. Vedeți dumneavoastră, au fost pe vremuri moșii, bănci, uzine, vapoare. Proprietatea lui Ics, a lui Igrec sau a lui Zet. Le asigurau banii, satisfacțiile, plăcerile, puterea. După cum știți, moșiile au fost luate, băncile, uzinele, vapoarele au fost luate, au rămas însă, intacte, în om, poftele, dorințele, setea de putere. Scaunul, jilțul, fotoliul — fiindcă există o ierarhie — asigură puterea. (*Gest, discret, spre biroul Șefului.*) De aceea îl apără cu dinții. Nu-l interesează ce face, nu se pricepe, n-are nici o pasiune pentru munca lui de aici, dar stă înfipt cu ghearele în scaun. M-am întrebat de nenumărate ori de ce tac oamenii. Și am descoperit misterul. Din

inertie. Din lașitate. De frică. Există întotdeauna un nivel mai jos unde poți să cazi. Sub orice pivniță mai există una de rezervă. Sînt însă obligat să fiu obiectiv și să recunosc: nu tac toți. Eu, de pildă, am vorbit. Ori de cîte ori am avut prilejul, și oriunde am reușit să mă fac ascultat. Acum — vorba lui Turculeț — îmi plătește polița. Fiindcă sper că v-ați lămurit: de mine e vorba.

(*Confidență la public.*) Eu sînt Chitlaru. (*Intrînd în scenă.*) Ce spui, Pascalide, mă dă afară?

PASCALIDE (*cu ochii în manuscris*): Te dă.

CHITLARU: Ești sigur?

PASCALIDE: Pun mîna în foc. (*A ridicat privirea.*) Dar nu e el de vină. Tu.

CHITLARU: Eu?

PASCALIDE: Ți-am spus de o mie de ori: bagă-ți mințile în cap; dacă ți s-a năzărit să critici pe unul mare, fă-o, dar numai dacă ai certitudinea că e pe ducă, altfel riști să fii mai rău decît prost: imprudent. (*A plecat cu șpalturi, a intrat Otilia Pascu, redactoare la rubrica „Viața de familie“, treizeci și cinci de ani, drăguță fără ostentație, cochetă fără strălucire, modestă fără umilinți.*)

OTILIA: Gata materialul.

CHITLARU: Ce titlu i-ai pus?

OTILIA: „Mamele și tații care fac copiilor lor temele sînt mai vinovați decît elevii“.

CHITLARU: Fascinant titlu! Taie. (*A luat manuscrisul și-l corectază el.*) „Părinți repetenți“.

OTILIA (*a trecut în spatele lui și citește împreună manuscrisul. După o scurtă pauză*): Adevărat?

CHITLARU: Ce?

OTILIA: Plecați de aici?

CHITLARU: Nu... Mă dă afară.

OTILIA: Nu se poate.

CHITLARU: De ce?

OTILIA: Fiindcă munciți, fiindcă sînteți un om capabil...

CHITLARU: Atunci e sigur: zbor. (*Citind stupefiat.*)
Dar ce e asta? „Părinții sînt prin însăși natura ființei lor niște *demagogi*“...

OTILIA: Vă rog să mă iertați: „*niște pedagogi*“.
Am bătut greșit la mașină, și n-am mai corectat...

CHITLARU: Ce se întîmplă cu dumneata, Otilia?

OTILIA: Cu mine?

CHITLARU: Cînd ai venit la secția Viața de familie...
Cît e de atunci?

OTILIA: Șase luni și patru zile. La nouă septembrie
șaiszeci și trei.

CHITLARU: Perfect... Regăsesc punctualitatea,
precizia, conștiinciozitatea, care făceau din
dumneata un gazetar, nu îndrăznesc, să spun
perfect, dar, în orice caz, foarte interesant...

OTILIA: Mulțumesc.

CHITLARU: Nu-mi mulțumi, nu mai pot spune
astăzi același lucru. Ai devenit apatică, ab-
sentă, indiferentă, nu ascuți...

OTILIA: Depinde de cine vorbește...

CHITLARU: Ce se întîmplă cu dumneata? Ai ne-
cazuri, griji, complicații, încurcături?

OTILIA: Nu.

CHITLARU: Atunci?

OTILIA (*constrînsă, sinceră*): Sînt îndrăgostită.

CHITLARU: „Îndrăgostită“... Altă nenorocire. Cîți
ani ai?

OTILIA: Treizeci.

CHITLARU: Treizeci de ani... În sfârșit, dreptul dumitale, nu văd însă de ce ai fi nefericită... Mărită-te.

OTILIA: Nu vrei să lăsăm?

CHITLARU: Perfect, să lăsăm. Dar te rog să mă crezi că tot ce ți-am spus e numai din simpatie...

OTILIA: Vă sînt simpatică?

CHITLARU: Bineînțeles. (*Privitor la manuscrisul cercetat în continuare.*) Paragraful ăsta se taie, n-are nici un rost, repeți ce ai spus în pagina întâia.

OTILIA: Perfect... Așa se leagă mai bine... (*După o pauză înjimă.*) „Mărită-te”... E prea frumos ca să se poată realiza vreodată.

CHITLARU: Cum?

OTILIA: Mi-ați spus: „Mărită-te”. Ca să mă mărit, ar trebui să mă iubească...

CHITLARU: Deci nu te iubește?

OTILIA: Nu poate să mă iubească, fiindcă nu știe că-l iubesc.

CHITLARU: Dialectic, firesc. Mărturisește-i.

OTILIA: N-am curajul.

CHITLARU: E un tip chiar atît de imposibil?

OTILIA: E ocupat.

CHITLARU: Atunci devino iubita lui. Pentru asta se găsește vreme oricînd.

OTILIA: Imposibil: nu e director.

CHITLARU: Otilia dragă, ești falimentul meu, altă soluție n-am. Du materialul la secretariat. Să intre în ziarul de duminică. Pagina a treia, fără continuare.

OTILIA (*cu subtext*): Fără continuare. Am înțeles. (*Și a ieșit.*)

CHITLARU (*a sunat. A intrat Secretara*): E lume afară?

SECRETARA: Cîțiva cetățeni.

CHITLARU: Să între! (*A intrat un bărbat de vreo cincizeci de ani, haine și înfățișare obosite*):
Tovarășul?

CIOREI: Cioarei Gheorghe.

CHITLARU: De unde?

CIOREI: Fost salariat la Întreprinderea pentru industrializarea cărnii din Salonta.

CHITLARU: Vă rog...

CIOREI: Cazul meu cred că vă este cunoscut.

CHITLARU: Nu.

CIOREI: Mă mir, fiindcă am scris la ziar, pînă acum, trei scrisori, și am depus și un memoriu.

CHITLARU: Se poate. Or fi ajuns la altă secție.

CIOREI (*mîhnit*): Trei scrisori, și nici un răspuns...

CHITLARU: Foarte rău.

CIOREI: Atunci s-o iau de la început. Eu, în anul o mie nouă sute șaiszeci și doi, am descoperit un escroc. Pe numitul Gheorghe Sache, din comisia raională pentru stabilirea pensiilor. Cum lucra...

CHITLARU: Exact asta voiam să întreb și eu: în ce consta infracțiunea?

CIOREI: În schimbul sumei de cinci sute de lei, îți stabilea o vechime mai mare în muncă decît cea reală, o înscrisa în carnetul de muncă, dînd astfel respectivului dreptul să ridice o pensie mult mai mare decît i se cuvenea.

CHITLARU: Interesant. Și dumneata cum ai aflat?

CIOREI: Dacă mi-a propus și mie! Atunci eu am reclamat...

CHITLARU: Unde?

CIOREI: La conducerea sindicatului.

CHITLARU: Și?

CIOREI: Și mi s-a răspuns să-mi văd de treabă, c-astea sînt calomnii.

CHITLARU: Și atunci ai dezarmat...

CIOREI: Aș! Am reclamat, mai departe, la conducerea Întreprinderii.

CHITLARU: Foarte bine.

CIOREI: Și mi s-a făcut o ședință, și mi s-a dat muștrare scrisă...

CHITLARU: Ți s-a dat muștrare scrisă?

CIOREI: Cu avertisment. Atunci m-am adresat Direcției generale.

CHITLARU: Perfect. Și?

CIOREI: Mi s-a făcut o altă ședință, și la șaisprezece februarie șaiszeci și patru, mi s-a desfăcut contractul de muncă...

CHITLARU: Nu se poate!

CIOREI: Ba se poate, că am încheierea aici. Ieri dimineață, deschid ziarul — „Făclia vie” — și văd că numitul Gheorghe Sache, de la Întreprinderea pentru industrializarea cărnii din Salonta... (*citind în ziar*) „...a fost deferit justiției pentru escrocherii în manipularea cărților de muncă, de pe urma cărora statul a fost păgubit cu suma de — rețineți — un milion lei...”

CHITLARU: S-a făcut dreptate...

CIOREI (*durere mocnită*): S-a făcut, dar mie, dreptatea mea, cine mi-o face, că eu tot afară sînt?

CHITLARU: Adresa. Unde locuiești?

CIOREI: La Salonta?

CHITLARU: La București.

CIOREI: La o soră a nevesti-mi, Calca Călărași 19.

CHITLARU: Telefon ai?

CIOREI: Nu.

CHITLARU: Vii joi, aici, la aceeași oră... (*Îl conduce spre ieșire.*) Altcineva!... (*Pauză*). Altcineva... (*Pauză. Vădit impacientat.*) Altcineva!... (*Pauză, gol de scenă, soncrii alarmate.*)

VOCEA REGIZORULUI (*din culise*): Ce se întâmplă acolo? De ce nu intră Neli? (*Tunet.*) Mihăilescule, ce faci, ce păzești? Unde e Neli?

REGIZORUL DE CULISE (*a intrat în scenă*): Nu e, maestre.

REGIZORUL (*intrînd în scenă*): Cum „nu e“?

REGIZORUL DE CULISE: N-a venit. Doamna Polihroniade și la repetiții venea mai tîrziu, fiindcă nu intră de la început. Am dat drumul la spectacol, crezînd că vine... Și văd că n-a venit.

REGIZORUL: Nu știa că are spectacol?

REGIZORUL DE CULISE: Ba știa, c-am vorbit și azi-dimineață... (*Topit.*) Nici tovarășa Vasiliu n-a venit.

REGIZORUL: O să înnebunesc... N-a venit? Cum n-a venit?

REGIZORUL DE CULISE: A dat un telefon la regizorat, că e afonă... E răgușită de azi-dimineață. Nici n-a vorbit ea. Soțul dumneaei.

REGIZORUL (*exasperare legitimă*): Și de ce nu mi-ai spus?

REGIZORUL DE CULISE: Ziceam că pînă seara îi trece.

ACTORUL (*care îl interpretează pe Chitlaru*): Atunci ce facem? Stau aici ca un caraghios... Rîde lumea de mine.

REGIZORUL: Suspendăm spectacolul, și gata.

ACTORUL (*venind la rampă*): Vă rog să ne iertați o clipă... (*Improvizînd jenat.*) S-a întîmplat un accident... Neprevăzut... Complectamente neprevăzut... O actriță, o colegă de-a noastră, adică două, au suferit un accident... Vom fi, probabil, nevoiți să suspendăm spectacolul... O clipă... O clipă, vă rog... (*Regizorului.*) Ce facem, maestre?

O VOCE DIN PUBLIC: Dacă ştiaţi c-au avut accidente, trebu a să fi suspendat de la început, nu la ora asta.

ALTĂ VOCE DIN PUBLIC: Dacă n-aveţi actori, să nu vindeţi bilete.

UN SPECTATOR REVOLTAT (*venit pînă la rampă sau chiar urcat pe scenă*): Tovarăşi, eu biletul ăsta l-am luat prin întreprindere. Ca să obţin un bilet la piesa asta, am mai luat încă patru la alte patru spectacole, la care nici nu mă gîndesc să mă duc... Eu banii nu-i fur. Accident, neaccident, pe mine nu mă priveşte, eu atîta vă cer — şi cred că sînt în asentimentul tuturor — să continue spectacolul. Cu actori, fără actori, treaba dumneavoastră, dar să continue!

O VOCE DIN PUBLIC: Are dreptate!

ACTORUL (*care îl interpretează pe Chitlaru*): O clipă ... O clipă, vă rog...

REGIZORUL: Mihăilescule, Gina e aici?

GINA (*interpreta Otiliei, intrînd, în halat de cabină*): Aici, maestre.

REGIZORUL: Costumele sînt la cabină?

GINA: La cabină.

REGIZORUL: Te îmbraci şi intri dumneata. Citeşti textul, sau mergi după sufleur...

GINA: Nu, că ştiu piesa pe dinafară... Toate tolurile...

REGIZORUL DE CULISE: Păi, de cînd pîndeşte ea o asemenea ocazie!

REGIZORUL (*interpretului lui Chitlaru*): Cere scuze publicului şi mergem mai departe.

INTERPRETUL LUI CHITLARU (*la rampă*): Stimăţi spectatori, vă rog să ne iertaţi pentru acest incident — sau accident —, nu mai ştiu nici eu cum să-l numesc, şi pe care noi îl regretăm, primii. Dar cu acest prilej veţi

înțelege și dumneavoastră în ce condiții sîntem uneori siliți să facem teatru. La începutul stagiunii am vrut să punem în scenă *Romeo și Julieta*. Am repetat două luni, mai aveam trei săptămîni pînă la premieră, a venit cinematografia și l-a luat pe Romeo ca să facă un film în Maramureș. L-am așteptat o lună pe Romeo, și exact cînd trebuia să reluăm repetițiile, a plecat Julieta, la Geneva, la un congres al mamelor cu mai mult de cinci copii... Am intrat în repetiție cu o comedie ușoară, ca să salvăm situația, și două zile înainte de premieră s-a sesizat Consiliul Teatrelor că piesa nu e aprobată, și că, în orice caz, nu e de prestigiul teatrului nostru...

VOCEA REGIZORULUI: Gata... Reluăm...

INTERPRETUL LUI CHITLARU: Și așa mai departe...

Restul, cu altă ocazie... (*Către locul unde se află Regizorul.*) De unde reluăm?

VOCEA REGIZORULUI: Ultima parte a scenei cu Ciorei. Să intre Ciorei!

REGIZORUL DE CULISE: Nu mai e! Nu știa că se reia și a plecat la televiziune.

REGIZORUL: Fugi după el!

CHITLARUL (*la public la rampă*): Televiziunea asta ne omoară! Cînd te solicită pe tine, merge. Cînd îi cheamă pe ceilalți e o catastrofă! N-ai cu cine juca. Să vedeți dumneavoastră ce urmează cînd o fi în culori. (*A intrat cu pardesiul pe el, grăbit, interpretul lui Ciorei și se reia de la replica...*) S-a făcut dreptate.

CIOREI: S-a făcut, dar mie, dreptatea mea, cine mi-o face, că eu tot afară sînt?

CHITLARU: Adresa... Unde locuiești?

CIOREI: La Salonta?

O VOCE DIN PUBLIC: Asta am mai văzut...

VOCI: Ssst! Ssst!

CHITLARU: La București.

CIOREI: La o soră a nevesti-mi, Calea Călărași 19.

CHITLARU: Telefon ai?

CIOREI: Nu.

CHITLARU: Vii joi, aici, la aceeași oră... Altcineva... Altcineva... (*Și intră, gătită sorcovă, Niculina Gologan, în interpretarea Ginei, interpretă Otiliei.*) Tovarășa?

NICULINA (*are un foarte ușor accent moldovenesc*): Gologan Niculina.

CHITLARU: Luați loc, vă rog... Ce vă aduce la noi?

NICULINA: Eu, tovarășe redactor, am venit să mă plîng de un articol apărut în ziarul dumneavoastră, contra mea.

CHITLARU: Contra dumneavoastră?

NICULINA: Îl am aici. (*Deschizînd ziarul.*) La pagina „*Ne scriu cititorii*”: „*Scandal în bloc*”, și în care, în afară de calomnii, scrie și o mulțime de minciuni sfruntate, care oricine poate să vină și să jure că nu e așa, că la mine, în apartamentul pe care îl ocup la etajul șase, se face noapte de noapte chefuri cu magnetofon, și scoală tot blocul, care eu mă culc de la zece, că n-am voie de la medic, că sufăr de tahicardie nervoasă, cum dovedesc cu certificatele eliberate de spitalul Ascar, puteți să le citiți... (*Și le pune pe birou.*)

CHITLARU: Nu e nevoie, vă cred.

NICULINA: Și toate scandalurile care se face e de la colocatarea mea Dincă Margareta, care nici în cîmpul muncii nu e, din lipsă de nivel și perspectivă, iar acum dacă s-a încadrat temporar pe post de dispecer — unsprezece, a

treia — e pe bază de relații neprincipiale, cum s-a arătat și în ședința sindicală unde a fost demascată ca element descompus, că am referințele aici, puteți să le vedeți... (*Și le pune pe birou.*)

CHITLARU: Lăsați...

NICULINA: În ceea ce privește scandalul, care scrie, din seara zilei de 4 septembrie a.c., nici nu corespunde realității, fiindcă era dimineața la cinci, când a venit bărbatul meu acasă de la Iași și m-a găsit în dormitor.

CHITLARU: Dreptul dumitale.

NICULINA: Da, dar nu eram singură. Cu un intelectual, de tip nou, cu care discutam literatură. Și atunci a spart ușa, și a zis că dă foc la bloc, care nici n-are dreptul că e spațiul meu, că el când s-a mutat la mine nici buletin de București n-avea, că stătea la Lugoj și făcea „Aroma“...

CHITLARU: Țigări?

NICULINA: Aș! Suc de roșii în sticle, foarte bun, merge și la export, o să vă aduc și dumneavoastră să gustați, ori nu preferați?

CHITLARU: Nu prefer.

NICULINA: Și s-a pus de acord cu numita Dincă Margareta, care e de mult ceva între ei, că ea i-a dat telegramă să vină miercuri, că el, de obicei, nu venea decît sîmbătă, și să mă scoată din spațiu, precum fac dovada cu acte, puteți să constatați... (*Și le pune pe birou.*)

CHITLARU: Lăsați, nu e nevoie...

NICULINA: Iar în ce privește bătaia, nici nu s-a petrecut în apartament, pentru căci intelectualul, când a văzut ce tărăboi a ieșit, a zis: „Kuki dragă, eu nu suport injuriile“, și a plecat prin spate.

CHITLARU: Și n-a mai venit...

NICULINA: Păi, cum să mai vină, dacă i-a rupt clavicula? Așa că să dați un articol la ziar, care, cum zice și avocatul, să restabilească faptele, și să înfiereze moravurile care tulbură liniștea cetățenilor muncii, și umblă să-i scoată din spațiu, care știți ce greu se găsește... Ce ziceți, mâine apare?

CHITLARU: Mâine nu, dar de apărut apare sigur.

NICULINA: Când?

CHITLARU: Când vom avea și noi spațiu.

NICULINA: Auăleu, și dumneavoastră aveți o problemă de spațiu?

CHITLARU: Spațiu în gazetă.

NICULINA: Treaba dumneavoastră, nu mă amestec, că mie nu-mi place să mă bag în viața altora... Dar tovarășul Băjenaru unde lucrează?

CHITLARU: Sus. Deasupra.

NICULINA (*în timp ce-și strânge hîrțiile*): Așa că nu vă mai rețin, fiindcă văd că sînteți ocupat și aveți multe pe cap... Spor la muncă! (*Dă să iasă, dar și-a mai amintit ceva.*) Bine că mi-am adus aminte: de claviculă vă rog să nu pomeniți, fiindcă, să rămînă între noi: intelectual, intelectual, dar a dat și el. Noroc, tovarășe! (*Și a ieșit. Pauză. Chitlaru, Pascalide lucrează.*)

CHITLARU: Ce faci, Pascalide, scrii?

PASCALIDE: Scriu.

CHITLARU: Și cum merge?

PASCALIDE: Prost. (*Pauză*).

CHITLARU: Îmi pare rău că trebuie să plec.

PASCALIDE: Fă și tu ceva.

CHITLARU: Ce?

PASCALIDE: Agită-te. Ai un trecut curat...

CHITLARU (*cu o autoironie nu lipsită de melancolie*):

Păi, asta e nenorocirea: am un trecut curat,

am înaintea mea un viitor luminos, n-am prezent... (*Pascalide s-a ridicat și a dat drumul unui aparat de radio, pe care autorul a omis să-l menționeze în descrierea decorului. Muzică adecvată, la discreția directorului de scenă, în orice caz nu zgomotoasă și nici prea ritmată.*) Împare rău de gazetă, de oameni. M-am obișnuit cu tine, Pascalide, o să-mi lipsești... (*În clipa asta aparatul de radio transmite: „Buletin de știri. Azi dimineată s-a înapoiat în Capitală, venind cu avionul de la Varșovia, tovarășul ministru Ion Păcăloiu. La aeroportul Băncasa, a fost întâmpinat de...”*
Pascalide a închis aparatul.)

PASCALIDE: O să-ți lipsesc... Mare scofală... O să-ți lipsească Pascalide... Alt prieten mai ca lumea n-ai fost în stare să-ți găsești? Să fi fost și tu prieten... cu Păcăloiu.

CHITLARU: Cu cine?

PASCALIDE: Cu Păcăloiu. Să poți spune și tu în gura mare: — „Astă-seară, iau masa la Athénée-Palace, unde mult îmi place, cu prietenul meu Păcăloiu“. — „Cu cine?“ — „Cu Păcăloiu“... Și într-o zi, când ți-e buza amară, să sune aici telefonul. Telefonul... Un simplu telefon... — „Aici cabinetul ministrului Păcăloiu... Cu tovarășul Chitlaru...“ Un telefon, un simplu telefon... Mă Chitlarule, tu știi cum se va scrie, peste veacuri, adevărata preistorie și istorie a planetei noastre? A fost epoca pietrei, epoca bronzului, epoca fierului și epoca telefonului...

BĂJENARU (*intrînd, cu un ton de cîmîtîr*): Chitlarule, te așteaptă șeful...

PASCALIDE: Dacă întreabă cineva de mine, sînt la Documentare. (*A ieșit.*)

CHITLARU: *(la public):* Mă așteaptă Șeful!... A sosit ora... Ora fatală... Toate orele rănesc, numai ultima ucide. Cine a spus asta? Nu știu, am uitat. *(Și a ieșit; se ridică, încet, cortina intermediară. În biroul său, Directorul a ridicat receptorul telefonului, și răspunde, în timp ce citește, sau, mai exact, își aruncă ochii peste o pagină dactilografiată.)*

DIRECTORUL: Da... Da... Da... Da... *(Înainte de a rosti ultimul cuvânt, a sunat al doilea telefon. L-a închis pe primul, vorbește la al doilea.)* Evident... *(Continuă să cerceteze manuscrisul, a sunat al treilea telefon.)* Exclus! *(A intrat Chitlaru. Directorul a rămas în reverie, cu ochii spre fereastră — în ipoteza că decorul vă avea o fereastră —, l-a văzut, în sfârșit, pe Chitlaru, a schițat un gest mormăit, s-a întors spre întrerupătorul telefonic, a tăiat legăturile.)* Poftim, Chitlarule, te rog. ... *(Chitlaru s-a apropiat.)* Uite pentru ce te-am chemat... *(A intrat Secretara.)* Băjenaru, la mine!... *(Secretara a ieșit.)* Dar ia loc, te rog, șezi... șezi... *(Politețe funerară.)* Trebuie să stăm un pic de vorbă... Te rog să fii însă convins că și mie mi-e greu... Extrem de greu... Aș fi preferat să te chem și să-ți pot spune... *(A intrat Secretara.)* Ce e?

SECRETARA: La telefon, cabinetul tovarășului ministru Păscăloiu. Pe direct. *(Și a ieșit.)*

DIRECTORUL *(e ispitit să se repeadă, dar se stăpânește, restabilește legătura, a ridicat receptorul):* Da... Da... Evident... E lângă mine. *(A astupat receptorul cu mâna, șoptit, lui Chitlaru, dar covârșit de eveniment.)* Tovarășul ministru. *(Chitlaru a trecut la telefon.)*

CHITLARU: Da. Eu. Nu pot, mă, zău că nu pot. Astă-seară în nici un caz... Cum? Bine, mă, bine... Cine poate să scape de gura ta? La opt. Precis. Te pup... (*A închis.*)

DIRECTORUL (*după o scurtă pauză*): Deci, unde am rămas? A, da: mi-e și mie foarte greu. Dar de ce nu șezi? Șezi, ia loc, te rog... O cafea?... Un coniac? (*A sunat, a intrat Secretara.*) Cafea și coniac.

CHITLARU: Și un pahar cu apă...

DIRECTORUL: Minerală. (*Secretara a ieșit.*) Despre ce vorbeam? A, da... De sănătate. Ei, cum te simți?

CHITLARU: Bine, slavă Domnului, bine.

DIRECTORUL: Tu parcă aveai ceva cu ficatul, fii atent, nu te juca, orice pui înapoi pe lumea asta, dar sănătatea, nu. De arătat, arăți însă foarte bine. Mult mai bine ca anul trecut. Anul trecut eram și îngrijorat. I-am spus și lui Băjenaru: „Să știi că sînt foarte îngrijorat de Chitlaru. Un om ca ăsta nu se găsește pe toate drumurile.” (*A intrat Secretara cu cafeaua, cu păhărelul de coniac, cu paharul de apă minerală.*) Poate că ar fi mai bine să nu bei coniac... (*Și-l bea el.*) Deci, unde am rămas? Așa... Mi-e și mie foarte greu. N-am oameni, n-am adjunct, n-am pe cine să mă bazez, afară de dumneata, nu mă sprijină nimeni, am impresia că Turculeț s-a ramolit de tot...

CHITLARU: Turculeț e un om foarte capabil.

DIRECTORUL: Capabil, capabil, dar s-a ramolit. Să-ți dau un exemplu, un singur exemplu. Ești, desigur, la curent cu campania de economii... Deci, o chestiune extrem de importantă...

CHITLARU: ... Pe linie de stat.

DIRECTORUL: Exact! Ei bine, de o lună de zile i-am cerut lui Turculeț și Băjenaru o lucrare în acest sens, și nu reușesc s-o obțin. (*A intrat Băjenaru, Directorul îl pune în temă.*) În legătură cu reducerile bugetare.

BĂJENARU (*gafă mortală*): Gata, lucrarea e la mine.

DIRECTORUL (*admonestare-fulger, din ochi*): Ți-am cerut-o eu? (*Lui Chitlaru.*) E o operație delicată, de acord, dar care trebuie făcută... (*A sunat, și a intrat Secretara.*) De ce n-a venit și Turculeț? (*Lui Chitlaru.*) Vezi? Ca să vină o dată, trebuie să-l chem de trei ori. Deci, unde am rămas? Așa... n-am oameni, Chitlarule... Stau fără adjunct de trei ani, de când a plecat Mătăsaru la New York... (*A intrat Turculeț; „nervi“ supravegheați.*) Hai, Turculeț, intră, ce, vrei să te primesc cu muzică militară? Șezi. (*Lui Chitlaru.*) Am fost și ieri sus. Am pus din nou problema: „N-am oameni, n-am adjunct“. — „Ridică pe cineva din redacție“. Perfect, dacă am mână liberă, e în regulă, ridic. D-asta m-am gândit, Chitlarule, și cred că n-am greșit, că m-am gândit bine: treci adjunct.

CHITLARU: Eu?

DIRECTORUL: Ești un om cu pregătire, calificat, lucrăm împreună de atîția ani, te cunosc și mă cunoști, ai orizont, ai nivel, ai spirit organizatoric, te orientezi.

CHITLARU: Și dacă n-o să corespund?

DIRECTORUL: O să crești. În legătură cu reducerile bugetare, studiază problema, precis, concret, la obiect, fără grabă și fără pripeală, atent, competent și responsabil, să facem o treabă serioasă. E o chestiune delicată, extrem de

delicată, la urma urmei, ții în mîna ta soarta unui om. Dar, n-am nici o grijă, că te descurci... La nevoie, dacă se ivește vreo dificultate (*gest mut și complice spre telefon*), te consulți cu tovarășul... Dumneavoastră (*se adresează lui Turculeț și lui Băjenaru, încremențiți în nepriceperca lor*) îl ajutați pe tovarășul Chitlaru. Nu vă supărați... Studiați fiecare caz în parte. Și gîndiți-vă și la mine, puneți-vă în locul meu. Dumneata, tovarășe Chitlaru, ești un om de nuanțe, și ai să mă înțelegi: nu pot să duc în cîrcă, la nesfîrșit, pe toți incapabilii și să mă transform în conducătorul unui colectiv de ratați.

BĂJENARU: Nu puteți, tovarășe director, asta nu poate să v-o ceară nimeni, nici Dumnezeu din cer...

DIRECTORUL: Eu mi-am sacrificat o carieră universitară ca să ridic gazeta asta... Nu mă siliți să trec la măsuri radicale, fiindcă, uite, vă dau cuvîntul meu de onoare, că mă duc sus și cer să mă scoată.

BĂJENARU: Nu se poate, tovarășe director, cum să plecați dumneavoastră de aici? Mai bine plecăm noi.

DIRECTORUL: Ce spui, Turculeț, așa e bine?

TURCULEȚ: Foarte bine.

DIRECTORUL: Atunci, cîte zile vă trebuie?

BĂJENARU: Trei.

DIRECTORUL: Să zicem, patru. Poftim, cinci, mă rog, merg pînă la o săptămînă. Totul e să se lucreze serios. Gîndiți-vă, gîndiți-vă o clipă: e vorba de banii statului. E o chestiune de răspundere, de conștiință. Statul face niște eforturi extraordinare. În toate domeniile... Cu niște rezultate și realizări care ne-au impus

pe plan mondial. Trebuie să ne silim și noi și să fim, — cît de cît — la nivel. M-am dus duminică să văd lucrările de pe Argeș. Ai fost, Chitlarule? Nu? Trebuie neapărat să te duci. Dacă vrei, mai merg și eu o dată... Vă dau cuvîntul meu de onoare, am fost pur și simplu impresionat.

BĂJENARU: Dar la Porțile-de-fier?...

DIRECTORUL: De Porțile-de-fier ce să mai vorbim...!

BĂJENARU: Dar Rafinăria de la Brazi!...

DIRECTORUL: Ce-i cu Rafinăria?

BĂJENARU: Nimic, ziceam și eu așa...

DIRECTORUL („*specialist*“): Rafinăria e cu totul altceva. („*Expert*“.) Alt profil, alt proces tehnologic, cu totul altceva... Ce mai e? A, da... Chitlarule dragă, trebuie să ne vii în întîmpinare. Trebuie să ne dai o mîină de ajutor. Poimîine avem alegeri sindicale. La cine ne-am oprit?

BĂJENARU: La Văzdăuțeanu.

DIRECTORUL: Dar, spune și dumneata: ce poate să facă Văzdăuțeanu? Văzdăuțeanu e slab...

BĂJENARU: Complectamente.

DIRECTORUL: De aceea ne-am gîndit: să iei dumneata și sarcina asta.

CHITLARU: Păi, dacă trec adjunct, cum s-o iau și pe asta?

DIRECTORUL: O iei.

CHITLARU: Numai să pot...

DIRECTORUL: Poți. Dacă îți organizezi bine munca, poți. Îți faci un colectiv, te sprijini pe colectiv, și poți. Încă ceva... Acum, vorba aia, dacă ai intrat în fabrică, măcar să le faci pe toate. Trebuie să desemnăm pe cineva să facă parte din delegația de ziariști care pleacă la un congres în Suedia...

BĂJENARU (*altă gafă*): Gata, am hîrutiile aici.

DIRECTORUL (*alt fulger din ochi*): Ți-am cerut eu hîrtii? Ți-am spus că nu plec. (*Lui Chitlaru.*) Trebuia să plec eu. Cu nici un preț. Te duci dumneata.

CHITLARU: Tocmai acum, cînd trec la sindicat?... Cum o să las sindicatul pentru Suedia?

DIRECTORUL: Îl lași, deocamdată. Și n-am nici o grijă le descurci tu pe toate. În sfîrșit, ultima problemă: trebuie să facem propuneri de decorații cu prilejul împlinirii a douăzeci de ani de la apariția ziarului. Ce decorații ai, Chitlarule?

CHITLARU: „Paza contra incendiilor.”

DIRECTORUL (*„surpriză și revoltă”*): „Paza”?

CHITLARU: Știți dumneavoastră, cînd a luat foc soba...

DIRECTORUL: Nu se poate! Băjenarule, Ordinul Muncii a doua. Ne-am înțeles?

BĂJENARU: Nici o grijă: se lucrează.

DIRECTORUL (*din nou „crucificat”*): „Se lucrează”... „Se lucrează”... Vă dau cuvîntul meu de onoare, cînd aud cuvîntul ăsta, îmi vine să mă spînzur. Nu: „se lucrează”. „S-a lucrat”! La trecut, tovarăși! Timpul nu așteaptă! Meditați la problema asta. Și, mai ales, nu mă siliți să trec la măsuri radicale! (*A sunat telefonul.*) Da... Evident... Exclus! (*Și a căzut cortina din foi de ziar peste biroul domniei sale.*)

CHITLARU (*la rampă*): Odată ajunși cu piesa la acest punct, criticii, specialiști în materie, vor descoperi în lucrare un punct slab, o lacună profundă, care face comedia extrem de vulnerabilă. Fiindcă, una din două: ori sînt un erou pozitiv, și atunci eram obligat să-i spun

directorului, deschis, cinstit, că la telefon n-a fost tovarășul ministru Păscăloiu, ci bunul meu prieten Pascalide, ori tac, ascund și profit de confuzie, dar atunci sînt un erou negativ. (*După o scurtă pauză de gîndire.*) Ei bine, m-am hotărît: rămîn un erou negativ, și trec la acțiune. (*A trecut la telefon.*) Angela, toți oamenii din redacție, șefii de secție, la mine! (*A băgat capul pe ușă, timid, Băjenaru.*) Ce e, Băjenarule?

BĂJENARU: Ce să fie, tovarășe Chitlaru? Lucrez.

CHITLARU: Pe cine? (*Corectîndu-se.*) Vreau să spun: ce?

BĂJENARU: La chestiunea cu economiile.

CHITLARU: Foarte bine, dă-i bătaie.

BĂJENARU: Da, dar am și eu necazurile mele...

CHITLARU (*fals interesat*): Ce necazuri, frate?

BĂJENARU: Cu mașina.

CHITLARU: Ce mașină?

BĂJENARU: Eu, cum știți, mi-am cumpărat un Taunus... A, nu nou. De ocazie. De la un actor. De la Belciugăreanu, îl cunoașteți?

CHITLARU: Nu, de unde să cunosc eu actorii?

BĂJENARU: Or, Belciugăreanu, cînd mi-a vîndut-o, nu mi-a spus c-a adus-o din străinătate fără să plătească vama... Înțelegeți?

CHITLARU: Nu pricep.

BĂJENARU: Eu i-am dat banii pe mașină, cum ne-am înțeles, or, acum m-am pomenit c-o somație, precum că vama trebuie s-o plătesc eu.

CHITLARU: (*fals alarmat*): Ce vorbești? Mult?

BĂJENARU: Treizeci de mii de lei. Or, dacă e vorba să dau treizeci de mii de lei, îmi vine mai scump ca o mașină nouă... Așa că m-am gîndit...

CHITLARU: Te-ai gândit? Faci progrese. La ce, Băjenarule?

BĂJENARU: Dacă ați vrea dumneavoastră să fiți draguț, că și eu cînd v-a fost dumneavoastră greu, știți...

CHITLARU: Ce să știu, Băjenarule?

BĂJENARU: N-am fost dintre ăi care au dat cu piatra. V-am apărat, vorba aia, ca pe un frate.

CHITLARU: Știu, Băjenarule, știu.

BĂJENARU: Așa că, dacă ați vrea dumneavoastră...

CHITLARU: Ce să vreau?

BĂJENARU: Să puneți deseară o vorbă bună...

CHITLARU: La cine?

BĂJENARU: La tovarășu'... Că pe dumneavoastră nu vă refuză.

CHITLARU: Și ce să-i cer?

BĂJENARU: Să mă scutească de vamă.

CHITLARU: Așază-te și scrie o cerere.

BĂJENARU: N-am hîrtie.

CHITLARU: Poftim!

BĂJENARU: N-am stilou.

CHITLARU: Ia-l pe al meu.

BĂJENARU: Cum să încep?

CHITLARU: Simplu: „Tovarășe ministru“... (Băjenaru s-a așezat la biroul lui Pascalide, ca să-și scrie petiția; au intrat Braharu — „Secția externă“, Ioniță — „Agricultură“, Manolescu — „Știință și cultură“, Otilia — „Viața de familie“, Dumitraș — „Cultura de masă“ — răspunde și de pagina de umor —, și Turculeț.)
Haideți, fraților, intrați, unde e Pascalide?

TURCULEȚ: La bibliotecă, vine și el.

CHITLARU: Unde e Iosif?

TURCULEȚ: Pe teren.

BĂJENARU (s-a apropiat cu cererea): Gata.

CHITLARU: Ai scris?

BĂJENARU: Tot.

CHITLARU: Foarte bine. (*Rupînd hîrtia și aruncînd-o la coș.*) Se respinge. Nu încurajăm firul! Liber! (*Băjenaru e ieșit vitriolat.*) V-am chemat, tovarăși, ca să vă aduc la cunoștință că, din această clipă, am trecut pe postul de redactor-șef adjunct. (*Cu toată căldura și convingerea.*) În această calitate va trebui să fac — să facem împreună — din „lăclia vie” o gazetă modernă. Vă surprinde termenul? Sînt obligat atunci să precizez că nu confund modernul cu moda. Înțeleg prin *modern* pasiunea reală și autentică pentru *nou*. Pentru punerea lui în lumină va trebui să izgonim din redacție pe cel mai tenace dintre dușmanii gazetei...

MANOLESCU („vigilent”): Există un dușman printre noi?

CHITLARU: Mai rău, Manolescule: *în noi*. Șablonul. Șablonul de gîndire, șablonul de exprimare. Nu știi ce e șablonul de gîndire, Braharule? E lenea imaginației, paralizia fanteziei, lășitatea de a fi nimeni, cînd prima obligație a omului, a comunistului, mai ales, este de a fi el însuși, unic și nerepetabil. Nu mă suspectați de orgolii și nu-mi vorbiți în numele unei modestii simulate, e mai rea ca orice trufie. Va trebui, deci, să ștergem din dicționar cele șaptezeci și cinci de cuvinte cu care scriem, atît de tocite că nu le mai aude nimeni, cele patruzeci și opt de fraze prefabricate, pe care le manevrăm după necesitate. Nu conving, Turculeț, și e cea mai gravă greșală în care am putea persista. Să reexaminăm întregul nostru sistem de

demonstrație. Nu afirmații. Argumente. Nu declarații patetice — demonstrații de rigoarea matematicilor, avare ca niște cifre. Dar pentru o asemenea interpretare, trebuie să te apropii de realitate fără prejudecăți și fără scheme, cu o mare pasiune pentru adevăr. Va trebui să acordăm o importanță deosebită sectorului economic. Problemele se cer abordate — remarcați cum cad eu însumi în șablon — cu desăvârșita competență a specialistului. Un ziarist care merge într-o uzină și știe mai puțin decât inginerul-șef de acolo e sau un intrus, care pălăvrăgește despre lucruri pe care nu le cunoaște, sau un naiv, care se lasă indus în eroare de date pe care nu le poate controla. E momentul să terminăm cu diletanții, avem nevoie de gazetari cu o pregătire temeinică. Un asemenea ziarist nu poate fi un sedentar, eternizat într-o cameră de redacție. Câți oameni lucrează în Secția noastră industrială, Turculeț?

TURCULEȚ: Nouă.

CHITLARU: Toți în fabrici, uzine, pe marile șantiere. Vreau să știu ce gîndesc oamenii. Ce îi doare. De cînd lucrezi la Secția agricolă, Ioniță?

IONIȚĂ: De cinci ani.

CHITLARU (*cu o tristețe reală și adîncă*): Ți-am citit materialele, Ioniță. Execrabile... Scrise fără pic de talent...

IONIȚĂ (*rebișare „justificată”*): Alții au spus că merg.

CHITLARU: Un articol care „merge” e mai periculos ca unul prost. Fiindcă cel prost ajunge la coș, pe cînd cel care „merge”, în pagină, Cine te-a adus în gazetărie, Ioniță?

IONIȚĂ: Șeful.

CHITLARU: De unde te-a luat?

IONIȚĂ: De la Agricultură. Din Institut.

CHITLARU: A greșit, Ioniță. O dată față de tine, și a doua oară față de ziar. N-ai ce căuta în ziaristică. Dacă rămâi, te nenorocești. O lipsă se acoperă cu alte lipsuri. O să începi să sapi, să minți, să torni. Fii cinstit, Ioniță. Dacă nu din virtute, din viciu. E mai comod să fii cinstit. Cere eforturi mai mici. Și întoarce-te la profesiunea ta. Decît un ziarist ratat, mai bine un agronom realizat. Ceilalți oameni din secție, toți la țară. Nu numai cu ocazia campaniilor: permanent.

IONIȚĂ: Au mers și pînă acum.

BRAHARU: Asta pot să confirm și eu: au mers.

CHITLARU: În plimbare. De cînd n-ai mai fost într-o maternitate, Otilia?

OTILIA: De cînd m-am născut.

CHITLARU: Te scoli mîine dimineată și te duci prin spitale: vreau să știu de ce suferă oamenii. Nu de ce boli. De asta se ocupă medicii. De ce lipsuri. Te duci prin case de nașteri, te instalezi la ofițerul stării civile: te informezi cîți se căsătoresc, și de ce se despart. Îi urmărești la tribunale: fiecare om e un caz, o dramă, un film neorealistic. Cu ce te ocupi, Dumitraș?

DUMITRAȘ: Pagina de umor.

CHITLARU: Te duci la morgă.

DUMITRAȘ: Unde?

CHITLARU: Cum ai auzit: la morgă. Afli de ce se sinucid — se mai întîmplă și asemenea fapte —, cum s-a petrecut accidentul. Nu vreau reportajul senzational, vreau amănuntul viu, lucid și exact...

DUMITRAȘ: Unde vine morga?

CHITLARU: Te arunci în fața primului troleibuz și afli. Am fost acum câteva zile la un film românesc: „Cerul într-un amurg de toamnă”. L-ai văzut, Manolescule?

MANOLESCU: Nu, dar știu... La Mar del Plata a luat un premiu...

CHITLARU: Pentru cel mai bun generic.

MANOLESCU: Vreți o cronică cinematografică?

CHITLARU: Nu, una economică. Te duci la „Studioul București”, te interesezi cine a fost de acord să se facă filmul, cine i-a dat drumul și cât a costat. Totul pe bază de documente.

MANOLESCU: Și dacă n-o să vrea să mi le dea?

CHITLARU: Le furi. Va trebui să revitalizăm speciile gazetăriei. Să infuzăm reportajului ineditul, știrilor promptitudinea, interviului inteligența, meselor rotunde spiritul de controversă, anchetelor — curajul. Să facem din condeiul nostru un instrument de lucru eficient. A, da, să luăm și măsuri organizatorice. Turculeț, desființezi postul de control de jos, de la poartă...

BRAHARU: Perfect!

CHITLARU: Vine cine vrea, rămâne cine poate, ne aflăm într-o redacție, lăsați cetățenii să vină la mine, vă mulțumesc! (*Redactorii au ieșit. Turculeț a reintrat, grăbit.*) Ce e, Turculeț?

TURCULEȚ: Am uitat schema de pagină... Și Manolescu... Vrea să vină la tine.

CHITLARU: Ce urmărește? Vreau să spun: ce dorește?

TURCULEȚ: Habar n-am.

CHITLARU: Să-ți spun eu: întâi să-și mărturisească fericirea că am fost numit. Și pe urmă, pilele.

TURCULEȚ: Adică?

CHITLARU: Că A „vorbește“, că B „clocește“, că C „vă paște“, că D „umblă pe sus“, că E „și-a făcut o gașcă“, că F „n-ar fi lipsit de calități, dar e comod“, că G „e o lepră“, că Haș „bea“, că I „nu e interesat decât de bani“, că J „tace, dar ăsta e cel mai periculos“, că „pe L.M. N.O.P.R.S.T. nu poți pune nici o bază“, că V „e suspect“, iar de Zet „ce să mai vorbim, că știe toată lumea“.

TURCULEȚ: Exagerezi.

CHITLARU: Dimpotrivă. Simplific. Vrei să-ți fac dovada? (*La telefon.*) Manolescu, la mine! (*A închis.*) Ce să fac, Turculeț? Realitatea e uneori mai schematică chiar decât unele piese de teatru. (*A intrat Manolescu.*) Poftim, Manolescule. Șezi. Ce e nou?

MANOLESCU: Nimic, tovarășe Chitlaru... Voiam să vă văd... Să vă spun că mă bucur... Din toată inima.

CHITLARU (*lui Turculeț*): Vezi?

MANOLESCU: Deși — țin să v-o spun — v-ați înhămat la o treabă grea.

CHITLARU: De ce, Manolescule?

MANOLESCU: Parcă dumneavoastră nu știți?! Credeți că se bucură, toți? Nu se bucură, tovarășe...

CHITLARU: Cine?

MANOLESCU (*„discret“*): N-are importanță.

CHITLARU: Totuși?

MANOLESCU: Dumitraș.

CHITLARU: Dumitraș?

MANOLESCU: Așa e că vă surprinde? Și totuși, vă spun eu: ăsta e cel mai periculos.

CHITLARU: Și mai cine?

MANOLESCU: N-are importanță.

CHITLARU: Sînt curios.

MANOLESCU: N-aș vrea să credeți că am vreun interes, dar vă închipuiți că Iosif e mai breaz? Tace, dar lucrează pe dedesubt.

CHITLARU (*lui Turculeț*): Te-ai convins? De, Manolescule, ce să-i faci? Țștia sînt oamenii, iar viața — ce mai tura-vura? — e ca o pendulă: tu îi dai mîna, și ea pleacă în străinătate. (*Lui Manolescu i-a căzut falca.*) Rêflectează, te rog, la adevărul ășta. (*Manolescu a ieșit lovit la mir.*)

TURCULEȚ (*după o pauză*): Nu înțeleg.

CHITLARU: Ce?

TURCULEȚ: Chestia cu pendula.

CHITLARU: A, chestia cu pendula? O ineptie. Dar cum poți să-ți închipui că Manolescu își permite luxul să creadă că șeful lui a rostit o ineptie, cînd singura lui menire pe lume e să simuleze că mă admiră? Turculeț, va trebui să te obișnuiești și tu cu ideea că ai în fața ța un nemuritor. Dar nu ășta e lucrul cel mai grav. Grav va fi cînd o să încep să cred eu c-o crezi tu. Așa se naște complicitatea, falsul, marea minciună. Cea mai periculoasă, fiindcă ia aspectul adevărului. Nu închizi pagina întîia. Îmi lași treizeci de rînduri pentru un cursiv: „*Iluzia adevărului*“.

TURCULEȚ (*alarmat*): Ce faci, domnule, eu cînd mai apar?

CHITLARU: Ori apari la vreme, ori dispari din inima mea. (*Turculeț a ieșit. Chitlaru a sunat. A intrat Secretara.*) E lume afară?

SECRETARA: O fată.

CHITLARU: Să intre... (*Și intră, într-un costum național, cu cozi pe umeri, „fata”, în interpreta-rea Ginei, interpreta de pînă acum a Otiliei și a Niculinei Gologan.*)

FATA: Aci e ziarul *Făclia vie?*...

CHITLARU: Aici.

FATA: Înseamnă că nimerii bine. Eu sînt Marcica Tunsu.

CHITLARU: Cum?

FATA: Marcica Tunsu, n-auzi? Din cooperativa de producție „Unu Mai“, Ghidici, regiunea Oltenia, și venii la dumneata c-o plîngere, s-o dai la ziar cu poză...

CHITLARU: S-auzim. (*Și și-a luat în față o hîrtie.*)

FATA: Eu sînt Marcica Tunsu, scriseși?

CHITLARU: Scrisei.

FATA: Și lucreai pînă pe data de unu august, șaizeci și patru, la crescătoria de bibilici. Crescătoria asta de bibilici, de fapt, eu am înființat-o, că la început n-a fost nici o bibilică, că eu am adus ouăle, cloșca eu am pus-o, și-au ieșit întîi opt, pe urmă din opt s-au făcut șaizeci, din șaizeci, patru sute, de-am ajuns la unu august anul corent, crescute, hrănite, îngrijite de mine, la două mii două sute șase bibilici... Așa... Și veni tovarășul Vanghele Ion, nu i-ar mai muri mulți înainte...

CHITLARU: Cine?

FATA: Contabilul — n-auzi? —, că-i văr cu nea Zaharia Lungu, președintele, și zice că de ce să stea Marcica Tunsu la bibilici, și că să treacă Ileana a lu' nea Vlad brigadierul în locul ei, și că eu să mă duc la varniță, să sting var. Zic: „Nu mă duc, tovarășe, că eu am pus bibilicile, că vouă nici nu vă dete prin cap, și am martori toată gospodăria“. Zice: „Să treci, Marcico, c-altfel e de rău“. Eu cînd văzui că mi se face o nedreptate, m-am dus la raion, la sfat, găsii acolo un tovarăș bun, și-i

zic: „Eu sînt Marcica Tunsu...” (*A sunat telefonul.*)

CHITLARU (*în aparat*): Cum?

FATA: Marcica Tunsu, n-auzi, ori ești surd?

CHITLARU (*în aparat*): Bine. (*Și-a închis.*)

FATA: „...că lucrezi la bibilici, și să dea ordin să mă ia de la varniță, că eu le-am crescut, eu le-am hrănit, eu le-am îngrijit, și că de cînd am plecat a dat boala în păsări — holeră afoasă, de, cum scrie la cărți —, de au ajuns din două mii două sute șase, o mie — ba nu, minț: opt sute, din care ouătoare nici cinci...”
Zice: „Bine”, c-o să studieze cazul, și că „să te întorci la varniță”.

CHITLARU: Și te-ai întors?

FATA: Stai să vezi, mîncăți-aș ochii, c-aicea devine ca-n filme. Eu, cînd văzui cum merg lucrurile, că eu vorbesc și bibilicile mele mor cu zile, m-am dus la regiune, la sfat. Caut acolo un tovarăș bun și zic: „Eu sînt Marcica Tunsu, și venii să protestez în problema bibilicilor, c-asta nu e grijă pentru avutul obștesc”, și dă-i și dă-i... Tovarășul ascultă ce am spus, că din opt sute de bibilici n-au mai rămas decît trei sute, și c-o să vină la fața locului să facă o anchetă, de, să vadă ce și cum. Și trecu o lună, și trecu două, și cînd veni tovarășul, nea Zaharia, președintele, și nea Vanghele, contabilul, nu i-ar mai muri mulți înainte, a zis că la noi nici n-a fost urmă de bibilici, că n-au auzit de problema asta, că poate să facă dovada cu planu, și că Marcica Tunsu vorbește cai verzi pe pereți. Așa că, iote, profităi că venii, acū, cu „Ansamblu” la festivalul republican de cîntece și jocuri — că eu am cîntat și acum trei ani, și dacă nu era maes-

trul Chirculeanu, să-i placă de Țița Vasile, să-i dea ei premiul întâi, îl luam eu — și venii încoace, să dați la ziar.

CHITLARU (*cu o mare tandrețe în zîmbet*): Și la festival ce cînti?

FATA: „Nu vine neica, nu vine...”

CHITLARU (*ca o taină dulce și sinceră*): Nu vrei să-mi cînti și mie?

FATA: Cînt, dar scrii?

CHITLARU: Ce?

FATA: Păi, ce vorbirăm, de...

CHITLARU: Scriu, Marcica!

FATA: Păi, atunci, să-i zic. (*Și în timp ce-i „zice”, scena se umple de capete mirate, stupefiate, surprinse de acest neobișnuit „spectacol”.*)

PASCALIDE (*intrînd, sincer alarmat*): Ce-i cu tine, mă Chitlarule, ai înnebunit?

CHITLARU: Da... Și e bine... E perfect... E senzational! (*La rampă.*) Oameni, nu disprețuiți nebunia! Primul om care s-a închis într-o capsulă de fier, și-a zburat printre stele, n-a fost nebun? Cel care s-a aplecat peste paturile leproșilor, și-a rămas printre ei, în mijlocul Africii, patruzeci de ani, n-a fost nebun? Anonimul care a străbătut „pustiul fierbinte”, acolo unde ia foc carnea pe oase, numai ca să arate ce poate să îndure ființa umană, n-a fost nebun? Oameni, nu vă temeți de nebuni. Feriți-vă de trădători, de caiafe, de iude, și de ticăloși... (*Pauză.*) Dar am impresia că ați obosit. Nu? Eu, da. Vă propun o pauză de un sfert de oră. De acord? Mulțumesc!

SFÎRȘITUL PRIMEI PĂRȚI

PARTEA A DOUA

Același decor, câteva zile mai târziu.

PASCALIDE: Ce scrii acolo, Chitlarule?

CHITLARU: Un articol.

PASCALIDE: Tu și la moartea mea o să scrii un articol.

CHITLARU: Atunci scot o ediție specială. (*Pascalide a ieșit cu un teanc de manuscrise. Chitlaru a trecut la telefon.*) Manolescu, la mine. (*Au intrat Otilia și Braharu.*) Șezi, Otilia. Braharule, ia loc. (*A intrat Manolescu; Chitlaru a trecut la telefon.*) Turculeț, vino cu telegramele externe de ieri. (*A închis; cu o asprime adîncă, dar controlată.*) Manolescule, materialele tale nu merg. Nici unul. Ia-le înapoi și mai citește-le o dată.

MANOLESCU (*ofensat, oricum...*): Ieri mi-ați spus că sînt bune.

CHITLARU: De ieri pînă astăzi au trecut douăzeci și patru de ore: a crescut exigența. Braharule, îți bați joc de cititori.

BRAHARU: Eu?

CHITLARU: Îi crezi naivi, nepricepuți, sau indiferenți. (*A intrat Turculeț.*) Turculeț, dă-mi

pagina. (Lui Braharu.) Să-ți dau un exemplu: titlu (citind) „Konrad Adenauer a plecat la Paris, spre a avea o întrevedere cu De Gaulle“. Asta e titlul. Și acum, conținutul telegramei. (Citind.) „Fostul cancelar Konrad Adenauer a plecat la Paris, spre a avea o întrevedere cu generalul De Gaulle.“ Punct. Vă atrag atenția că asemenea gazetărie e o insultă la adresa cititorilor. Sînt cinci zile de cînd ne străduim să facem altceva...

TURCULEȚ: Și se vede.

CHITLARU: Nu se vede, Turculeț: „se observă“. Și m-am săturat de expresia asta: „se observă“... „se observă o îmbunătățire“... Nu vreau să se observe: să sară în ochi. Mulțumesc! Otilia, hai să citim materialul... (Toți ceilalți au ieșit; după o scurtă pauză.) Sînt un individ imposibil, Otilia.

OTILIA: Dumneavoastră?

CHITLARU: Mă cunosc mai bine decît îți închipui: incomod, nestăpînit, brutal... Asta vine din...

OTILIA: Timiditate...

CHITLARU (surprins): Crezi? (Scurt.) Dar să lăsăm psihanaliza. Titlul. Ce titlu? (Citind.) „Nașteri premature, căsătorii premature, morți premature.“ Despre ce e vorba?

OTILIA: La o creșă. Am văzut cum sînt îngrijiți copiii născuți înainte de termen. Cu ce devotament sînt salvați: nașteri premature. Am asistat la un proces de divorț: ea — șaptesprezece, el — nouăsprezece ani. S-au cunoscut la opt ianuarie, s-au certat la douăzecișisapte; la cinci februarie au intentat acțiune de divorț...

CHITLARU (în timp ce citește): „...căsătorii premature“... bun... bun... foarte bine... Perfect...

(A găsit în manuscris o foiță care l-a surprins.) Dar ce e asta?

OTILIA: O, vă rog să mă iertați... Nu face parte din articol...

CHITLARU: Versuri? Scrii și versuri? Interesant. (Citind. „Muștrare“... „Lui“... „Tu niciodată n-ai să știi / Ce-nseamnă visul unei fete / Muștrări, melancolii, regrete, / Și dacă știi, de ce nu vii? / La ora când pe străzi pustii / Se sting amurguri violete“... (Dînd viză „materialului“.) Merge... În orice caz, versuri clare, inteligibile... Să mai citim o dată. „Muștrare“... „Lui“... (Sincer mirat.) Lui? Cui lui“?

OTILIA: Nu pot să spun.

CHITLARU: De ce nu poți să spui, Otilia?

OTILIA: Fiindcă nu vreau.

CHITLARU: Ce înseamnă „nu vreau“? Sînt superiorul dumitale.

OTILIA: Atunci e altceva. Înseamnă că e un ordin. Nu bănuieți?

CHITLARU: Ce să bănuiesc? Știu că ești îndrăgostită. De cine, Otilia? (Pauză lungă și stingherită.)... De mine?

OTILIA (simplu): Da... (Ieșind din rol.) Hai să sărim peste scena asta.

CHITLARU: De ce?

OTILIA: Nici n-am repetat-o ca lumea, și e și penibilă... (Spre culise.) Maestre... Maestre... (A intrat, venind din culise, Regizorul.)

REGIZORUL: Ce e? Ce s-a întîmplat?

OTILIA: Să sărim peste scena asta.

REGIZORUL: De ce?

OTILIA: Fiindcă e falsă. De altfel, tot ce se întîmplat între mine și el e fals. Mai întîi: cine sînt eu în piesa asta? Da, cine sînt? Autorul dă

o indicație sumară: Otilia Pascu, treizeci — treizeci și cinci de ani. Și mai departe? Ce știu despre mine? De unde vin? Ce mi s-a întâmplat pînă acum? Care e biografia mea? Ce-am trăit, ce experiență de viață am, pe cine am iubit — fiindcă îmi închipui că nu-mi pretinde nimeni să-mi încep viața acum, în comedia asta —, ce decepții, ce bucurii am cunoscut? Cine sînt eu în piesă? Eterna secretară, dactilografă, subalternă, care îl iubește pe dumnealui. Puteți să mă lămuriti, să aflu și eu, de ce îl iubesc?

CHITLARU: Are dreptate.

OTILIA: Da, de ce să-l iubesc? Fiindcă e ursuz, mizantrop, ocupat și capabil? În România sînt cel puțin opt milioane de bărbați capabili. O să-i iubesc pe toți? Fiindcă e devotat? În România sînt cel puțin opt milioane de bărbați devotați, o să fac pasiuni pentru fiecare dintre ei?

CHITLARU: Pe mine m-a convins.

OTILIA: Și poți să-mi explici ce fel de pasiune fac eu pentru dumnealui? Îl iubesc intimidată, din umbră, în ascuns, fără să am curajul să i-o mărturisesc... De ce să n-am curajul maestre? E oprit prin hașceme? De unde ați scos schemele astea, de unde le-ați împrumutat? Unde e autorul? (*Apropiindu-se de rampă.*) Sînteți în sală? Nu se vede, din cauza reflecțiilor. Maestre, nu vă supărați, explicați-mi și mie rolul, ca să știu ce am de făcut. Nu-mi răspundeți... (*Dezolată.*) Fiindcă nu știți ce să-mi spuneți... Maestre, ați scris pînă acum șaptesprezece piese, le cunosc pe toate, în cîteva am și jucat: n-aveți nici un singur

rol bun de femeie... Asta nu vă pune pe gânduri?

REGIZORUL: Lasă-l, că nici lui nu-i este ușor...

OTILIA: Ce înseamnă: „nu-i este ușor”? Dar ce, mie îmi e? Și ce vrei să insinuezi? Nu-l lasă cineva să scrie bine? Ce te împiedică, maestre, să scrii ca lumea? În țara asta nu se iubește? Oamenii nu suferă? Nu se despart? Nu se mint? Nu se caută? Dați-mi voie... Sînt doamne în sală? Probabil că sînt. Spuneți dumneavoastră, n-am dreptate? În țara asta nimeni nu e părăsit? Nimeni nu e abandonat? Nu se pătimește? Nu se moare? În țara asta nu moare nimeni?

CHITLARU: Dacă ar fi așa, în ultimii douăzeci de ani s-ar fi dublat populația.

OTILIA: Unde sînt piesele marilor pasiuni? Unde e gelozia, ura, răzbunarea, căința, unde sînt poftete, patimile, chinurile? Unde sînt marile roluri? Unde e Oedip, Lear, Hamlet?

CHITLARU: Vezi că tot la roluri de bărbați revii?

OTILIA: Unde e Fedra, Andromaca, Medeea, maestre?... Unde e Ofelia, că înnebunesc...

REGIZORUL: Astă-seară ți-ai găsit să te întrebi?

OTILIA: Maestre — vorbesc cu autorul —, poate că nu sînteți informat... Poate că nu cunoașteți oamenii... Hai să stăm într-o seară de vorbă... să vă povestesc eu ce înseamnă treizeci și cinci de ani de viață...

CHITLARU: Dacă îi povestești, nu-ți face un rol, îți face un copil.

OTILIA: În orice caz, așa nu se poate... Nu mai merge... Dumneavoastră știți cît iubesc eu teatrul. Dovadă: știu toată piesa pe dinafară. Dar rolul ăsta, așa cum l-ați scris, nu-l joc. Nu fiindcă nu vreau: fiindcă nu pot. De-

cît să mănînc tahîn pe scenă, mai bine mă duc acasă și prăjesc chiftele... Sau îmi aranjez și eu o șușanea prin O.S.T.A. Mă fac de rîs, dar, cel puțin, știu pentru ce... (*Răgușită total.*) De altfel nici nu mai pot să joc, am răgușit, mi s-a spart glasul, sînt afonă...

REGIZORUL: Gina, nu se poate, Gina, mă nenorocеști... Vorbesc eu cu autorul să-ți refacă rolul...

CHITLARU (*șoptit*): Gina, Gina, sînt mărimi în sală!...

OTILIA (*cu glas perfect*): De unde reluăm? (*Către sufleur.*) Unde am rămas?

CAPUL SUFLEURULUI (*ieșind din cușcă*): „...Ce să bănuiesc... știu că ești îndrăgostită...”

CHITLARU (*și se reia scena, cu o ușoară, abia perceptibilă nuanță parodică*): Ce să bănuiesc? Știu că ești îndrăgostită... De cine, Otilia? De mine?

OTILIA: Da.

CHITLARU: Îngrozitor.

OTILIA: Ce e „îngrozitor”?

CHITLARU: Nu-ți dai seama în ce situație tragică ne aflăm? Ori de cîte ori va trebui să-ți acord o primă, n-o să știu dacă îți dau fiindcă o meriți, sau din pricina sentimentelor neprincipale pe care le nutrești față de mine.

OTILIA: Și nutream sentimente atît de curate...

CHITLARU: Pe de altă parte, sînt obligat să mă gîndesc: dacă am ajuns pînă aici, înseamnă că, pe undeva, am greșit și eu. Va trebui să trag toate consecințele...

OTILIA: Ce consecințe?

CHITLARU: Nu știu încă dar le trag.

OTILIA: A, nu, decît să suferiți din pricina mea, prefer să plec. Îmi cer transferul. La „Feme-

ia". În cel mai rău caz, la „Săteanca.“ Nu, nu, vă rog, nu insistați... Lăsați-mă... Simt nevoia să fiu singură, cu mine înșami. Și să-mi revăd viața

CHITLARU: Viața e frumoasă, e minunată, o îndrăgim, ea merită să fie trăită. Sper că te-am convins...

OTILIA: Definitiv.

CHITLARU: Atunci e în ordine. (*Otilia a ieșit, a intrat Turculeț.*) Ce e, Turculeț?

TURCULEȚ: Șpalturile...

CHITLARU: Spune-mi, Turculeț, dar cinstit...

TURCULEȚ: Ce?

CHITLARU: Cum se prezintă oamenii? Ca stare de spirit. Mulțumiți?

TURCULEȚ: Cum n-au fost în viața lor.

CHITLARU: Adevărat? Cea mai mare bucurie, cel mai mare cadou pe care puteai să mi-l faci pe ziua de astăzi. (*Au ieșit, s-a tras cortina intermediară; în cabinetul Directorului: Șeful, Băjenaru, Ioniță, Manolescu și Braharu.*)

BĂJENARU: Tovarășe director, eu vă spun cinstit, cum v-am vorbit de când ne cunoaștem: omul ăsta își face de cap.

DIRECTORUL: De Chitlaru vorbești?

BĂJENARU: Și eu vă previn: sigur, răspundem toți, dar dumneavoastră o să plătiți oalele sparte. Fiindcă — cel puțin așa mi se pare mie — de gazeta asta dumneavoastră răspundeți, nu? Păi, eu nu sînt gazetar de meserie, nu scriu, nu mă bag în chestii redacționale, dar oricum, de atîția ani cu administrația, aici, mă pricep și eu: asta e gazetă?

DIRECTORUL: Cum stăm cu vînzarea?

BĂJENARU: N-am avut încă posibilitatea să controlez, dar nici nu mă interesează, chiar dacă

ar fi să crească. Ce, noi urmărim succesul cu orice preț? Asta e gazetă? Așa am fost obișnuiți? Că, vorba aia: noi sîntem aici de la numărul unu... Întîi, că mi s-au plîns oamenii. Nu știu niciodată cum stau. Schimbă, modifică, transformă, agită, nu lasă oamenii să-și tragă sufletul. Alaltăieri-noapte a dat gazeta peste cap, după ce am calandrat. Păi, asta costă, tovarășe director, costă tipografie. Plătește el?

DIRECTORUL (*încă „obiectiv“*): Trebuie totuși să recunoaștem: gazeta arată mai bine.

BĂJENARU: Formal. Numai formal. Adică, vreau să zic, ca formă. Dar conținutul?

DIRECTORUL: Și conținutul e mai bun, mai viu, mai variat...

BĂJENARU: Și pe urmă, felul cum se poartă cu oamenii. Să spună dumnealor. Spune, mă Ioniță...

IONIȚĂ: Eu nu vreau să intervin, să nu se spună că sînt subiectiv... Fiindcă a spus că n-am talent, și că n-am ce căuta în redacție. Vă întreb însă pe dumneavoastră: așa se vorbește cu un tovarăș care zace în redacția asta de atîția ani, și muncește, c-am muncit, tovarășe director. Dumneavoastră așa vorbiți cu oamenii?

DIRECTORUL (*flatat*): Sper că nu.

IONIȚĂ: Zice: „Cine te-a adus pe dumneata aici?”

DIRECTORUL (*primul semnal de alarmă*): Cine a pus întrebarea asta? Chitlaru?

IONIȚĂ: De față cu toată lumea. — „Cristinoiu?” Face o pauză mare, se uită la Pascalide, zîmbește, cum zîmbește el ironic, și zice a doua oară: „Șeful?”, adică, cu subînțeles că n-ai

fi... Și adaugă: „A greșit! O dată față de dumneata, și a doua oară, față de redacție...”

DIRECTORUL („sesizat”): „A greșit”? Cine „a greșit”?

IONIȚĂ: Dumneavoastră! Și revine — și cu ce ton! — „A greșit!” (*Tipînd și bătînd cu pumnul în masă.*) „A greșit!” Eu vreau să vă întreb — și vă rog să fiți convinși c-o să întreb și mai sus — cine e redactor-șef aici, și cine e adjunct? (*A sunat telefonul, a trecut Directorul.*)

DIRECTORUL: O clipă. (*În aparat, nervos.*) Exclus! (*Și a închis.*)

IONIȚĂ: Bazează că are nu știu ce relații, și cu asta crede că mă intimidează pe mine? Eu vin de la țară, tovarășe director, tata, frații mei lucrează în Gospodărie... eu, iertați-mă că sînt emoționat, dar... (*Și e gata să izbucnească în plîns.*)

BRAHARU: Lasă, mă Ioniță, stăpînește-te, ce naiba... (*Directorului.*) Deși, să știți că-l înțeleg... Adică, ce vrea să demonstreze Chitlaru? Că pînă la el gazeta n-a existat? Păi, vorba lui, noi sîntem oameni vechi, cu experiență: de la numărul unu... Noi am tras la greu, n-am venit la de-a gata...

MANOLESCU: Să vă dau un exemplu: îi aduc un material. Zice: „Bun, să intre”. Vin a doua zi la el, zice: „Manolescule, ți-am citit materialul” — același material — „la coș!” Zic: — „L-a văzut tovarășul director”. — „Să-l publice în ziarul lui, dacă-i place...” (*A sunat telefonul, a trecut Directorul — și mai nervos:* — „Exclus!” și a închis.)

DIRECTORUL (*e clar că abia se stăpînește*): N-aveți o țigară? (*Îl servește Braharu cu un „Mărdășești”.*)

BĂJENARU: Nu, intențiile lui sînt clare: și-a făcut o clică: Pascalide, Turculeț, Otilia... că Dumnezeu știe ce-o mai fi și acolo...

IONIȚĂ: Ce să fie, că e.

BĂJENARU: ...Și vrea să pună mîna pe gazetă, c-a și spus-o: „Curățenie! Ce a fost pînă acum e glumă, să vedeți ce urmează...”

DIRECTORUL: Acum vedeți ce dreptate am avut cînd spuneam: „Măsuri radicale! Ajutați-mă să iau măsuri radicale”...? Nu m-ați ajutat...

BĂJENARU: Am greșit... Dacă am greșit, am greșit.

DIRECTORUL: Trimite-l și-n delegație în Suedia!... Dumneata, cu propunerea.

BĂJENARU: Am greșit. Dacă am greșit, am greșit...

BRAHARU: Și e și demagog: a desființat controlul la ușa — intră cină vrea —, că e o forfotă pe culoare, de parcă sîntem la bilci. (*A sunat telefonul, a trecut Directorul, enervarea lui e maximă.*)

DIRECTORUL: Evident! (*A închis.*)

BĂJENARU: Și ce se întîmplă cu cetățenii care vin la el e de poveste. E sus la mine o tovarășă, Gologan, s-a prezentat la el cu o plîngere. Ei bine, ce i-a spus sau, mai exact, ce i-a propus, nici nu încerc să reproduc.

DIRECTORUL: Omul ăsta nu e sănătos...

BĂJENARU: Dar nebunia de alaltăieri-seara, cînd și-a pus lăutari?

DIRECTORUL: Aici?

BĂJENARU: Că s-a auzit cheful și chiotele pînă jos în tipografie... de mi-a fost a doua zi rușine să dau ochii cu muncitorii...

BRAHARU: Asta nu e grav...

DIRECTORUL (*coarda e gata să plesnească*): Nu e grav? Nu e grav? „Nu e grav” ai spus?

BRAHARU: Grav e că urmărește să vă compromită pe dumneavoastră, să vă scoată de aici, c-a și spus-o în gura mare: „Pînă nu-l scot, nu mă las“. (*A intrat Turculeț.*)

DIRECTORUL (*subit controlat*): Ce e, Turculeț?

TURCULEȚ: Schema de pagină.

DIRECTORUL: Perfect, las-o aici...

TURCULEȚ: Și fila de Agerpress.

DIRECTORUL: Ce filă?

TURCULEȚ: Comunicatul.

DIRECTORUL: Ce comunicat? (*Luînd fila și citind.*)

„Președinția Consiliului de Miniștri... Pentru muncă necorespunzătoare, tovarășul Ion Păscăloiu, ministrul Presei, a fost revocat...”

(*Citind încă o dată.*) „Revocat.“ (*Scandînd.*)

„Re-vo-cat“. Mulțumesc, Turculeț, lasă-l la mine... (*Turculeț a ieșit.*) Ei, ce spuneți, tovarăși?... (*Citind din nou, fiindcă nu-și crede ochilor.*)

„Pentru muncă necorespunzătoare“ — „necorespunzătoare“, e clar — „tovarășul Ion Păscăloiu a fost re-vo-cat...”

BRAHARU: Păi ce, merge la infinit?

MANOLESCU: Și e vorba de Păscăloiu...

IONIȚĂ: Un om vechi.

DIRECTORUL (*interpretînd fiecare silabă*): „Pentru muncă necorespunzătoare“... Și, vorba dumneata, e vorba de Păscăloiu! (*Euforie, dezlănțuire, revoltă explicabilă: e din nou călare pe situație.*) Și nefericitul ăsta de Chitlaru, nulitatea asta absolută, acest impostor, tovarăși, fiindcă altfel nu pot să-l numesc, își închipuie că-i merge? Cu cine, tovarăși? Cu mine? Păi, eu mi-am sacrificat o carieră universitară ca să ridic gazeta asta, și el își imaginează că poate s-o distrugă? (*Culmea furiei.*) Ședință! Ședință urgentă! Redacțională, des-

chisă! Ședință lărgită, -cu invitați din afară!
(*Recules, tehnic, aplicat.*) Băjenarule, pregătești imediat o informare. Scurtă, o pagină, o pagină și jumătate, dar cuprinzând tot... Braharule, stai de vorbă cu oamenii! Să spună ce gîndesc, să deschidă gura, să verse tot!...
(*A sunat telefonul.*) -Da... Evident... Exclus!
(*A închis.*) Dacă aflu că a transpirat o șoaptă, vă tai limba, vă spînzur... (*Ritmul vijelios de dinaintea bătăliilor decisive.*)

BĂJENARU: Cine o să conducă ședința?

DIRECTORUL: Eu.

BĂJENARU: Trebuie un prezidiu.

DIRECTORUL: Trei oameni. Eu, Băjenaru, și Braharu. Manolescule, te scoli și propui prezidiul.

MANOLESCU: E nevoie de un om care să scrie procesul-verbal. Foarte important.

DIRECTORUL: Ioniță. Propune Calamariu. Stai de vorbă cu el, îl pregătești. În general, oamenii trebuie pregătiți să vorbească deschis, curajos, principial, la obiect, să nu se piardă în amănunte nesemnificative, să arate ce rău imens a făcut acest om, să sublinieze arivismul, carierismul de care a dat dovadă din prima clipă în care a venit în mijlocul nostru, lipsa spiritului de răspundere, aventurismul care îl caracterizează — totul pe bază de fapte și elemente concrete —, amintind, în același timp, de legăturile lui cu Păscăloiu.

MANOLESCU (*vestea cea mare și salutară*): A avut legături cu Păscăloiu?

DIRECTORUL: Cei mai buni prieteni, nedespărțiți.

MANOLESCU: Formidabil! El e prieten cu Păscăloiu, și mie îmi respinge materialele...

IONIȚĂ: Iar eu n-am talent, și n-am ce căuta în redacție...

DIRECTORUL: Ei lasă, că vedem noi cine zboară din redacție. Chestiunea asta, cu Păscăloiu, o ridici tot tu, Manolescule. Sub formă de întrebare: ce, cum și de unde îl cunoaște pe Păscăloiu, iar legat de această întrebare: ce poate să ne spună despre viața lui particulară? Unde e tovarășa?

BĂJENARU: Care tovarășă?

DIRECTORUL: Care zici că i-a propus...

BĂJENARU: La mine. La mine, sus.

DIRECTORUL: Rămîne la dispoziția ședinței. Stai cu ea de vorbă. A, nu spuneam tot timpul: măsuri radicale? Ajutați-mă să trec la măsuri radicale! Iată c-a venit momentul să trec la măsuri radicale! (*A sunat telefonul.*) Evident... Evident... Evident... Evident... (*Și cortina despărțitoare a căzut ca o ghilotină.*)

CHITLARU (*la biroul său, la telefon*): Nu, tovarășă, lasă-mă, tovarășă... M-a întrerupt... Tovarășul președinte? Aici ziarul *Făclia vie*... Da... Redactor-șef adjunct Chitlaru... Nu Sticlaru: Chitlaru, dar n-are importanță... Un singur lucru vreau să știu: au fost acolo bibilici? Da, sau nu?... Bibilici. Au existat, sau n-au existat? Da... vorbesc... Și da, și nu? Nu înțeleg. Au existat, dar nu mai există... Au dispărut din scripte. Au dispărut din scripte, perfect, dar în cotețe sînt?... N-ați avut cotețe. Bine... Dar o crescătoare, Marcica Tun-su, a existat?... Cum nu mai e? De ce nu mai e?... E la festival... A luat premiul întâi? Felicitările mele... Sigur c-o să dăm la ziar... Nu, cum o să omitem: „Cooperativa agricolă de producție «Unu Mai»... Dar la varniță, la varniță de ce-ați trecut-o?... Calomnie? Cum calomnie, tovarășe președinte?... O treceți înapoi?

Cînd?... Cînd o să aveți bibilici. Și cînd o să aveți bibilici?... Cînd o trece înapoi tovarășa Tunsu? Am înțeles. Joi sînt la voi... (*Strigat.*) Nu, eu n-am nevoie de bibilici. Nu mănînc bibilici. Sînt vegetarian: borș de ștevie! (*A închis; a sunat, a intrat Secretara.*) Tovarășul Ciorei. (*A intrat cel chemat.*) Șezi, tovarășe Ciorei, m-am ocupat de cazul dumitale, se pare că ai dreptate.

CIOREI: „Se pare”? Cînd ți se spune: „Se pare că ai dreptate”, înseamnă că n-ai, sau mai rău: ai, dar nu ți se face.

CHITLARU: Ai. În general, memoriul dumitale corespunde cu faptele. Am luat legătură cu Salonta, cu întreprinderea, e acolo un director nou, un om foarte cumsecade. E de acord că ai dreptate. Un singur lucru susține că nu corespunde cu realitatea. Dumneata afirmi că ți s-a montat o ședință ca să fii scos...

CIOREI: Am încheierea la mine.

CHITLARU: Iar el zice că nu s-a ținut nici o ședință și că dumneata ți-ai dat singur demisia, pe motive de sănătate. Care e adevărul? Fiindcă, să-ți spun drept, și mie mi se pare imposibil, absolut imposibil, cu neputință de conceput să se monteze o ședință și să fie scos un om în asemenea condiții. În orice caz, pleacă la Salonta și ține-mă la curent. (*Ciorei a ieșit, a intrat Pascalide.*) Ce-i cu tine, Pascalide, ai un cap de cioclu.

PASCALIDE: Ăsta e cuvîntul.

CHITLARU: Ți s-au înecat corăbiile.

PASCALIDE: Naufragiu total. Ai văzut comunicatul?

CHITLARU: Nu. Ce comunicat? (*Luînd fila și citind.*) „...Pentru muncă necorespunzătoare,

tovarășul Ion Păscăloiu, ministrul Presei, a fost revocat..." Revocat... Ce spui d-asta, Pascalice?

PASCALIDE: Ce să mai spun?!

CHITLARU: Am avut și eu pe lumea asta un prieten care să mă susțină, și ăla a căzut...

PASCALIDE: Eu ce să mai zic? De când am dat telefonul în numele lui, am intrat în pielea personajului. Mă stimam. Mă respectam. Îmi deschideam ușa și mă lăsam să trec înainte. Mă uitam în oglindă și-mi spuneam: „Ai văzut ce putere ai? Un telefon... Un simplu telefon..." Și când mă credeam mai bine instalat, bomba: revocat... Am fost revocat, Chitlarule, parcă am murit și asist la propria mea înmormîntare. Mă duc să-mi scriu necrologul... (*A ieșit.*)

CHITLARU (*la rampă*): Vă dau cuvîntul meu de onoare că deși starea mea de spirit — în urma loviturii primite — este dintre cele mai deprimante, totuși termenul ăsta îmi umple inima de o fericire nemărginită: revocat! Trei silabe de o armonie celestă: RE-VO-CAT! Vor aduce aminte unora dintre tovarăși că nimeni n-a venit pe lume sortit să fie ministru, că nimeni nu e obligat să-și termine viața ca ministru... (*Cortina despărțitoare s-a ridicat, cele două încăperi fac acum una singură, plină pînă la refuz. E prezent întregul colectiv redacțional, pînă la ultimul om*). Că termenul trebuie altfel înțeles. Ministru? „Un muncitor înarmat, vremelnice chemat la post de conducere." Lenin, *Statul și Revoluția*, Editura pentru Literatură Politică, volumul patru, pagina 216...

DIRECTORUL: Poftiți, tovarăși, începem ședința!

CHITLARU (*surprins*): Ce ședință?

PASCALIDE: Habar n-am. Probabil că mitingul de doliu pentru Păscăloiu.

DIRECTORUL: Tovarăși, deschidem ședința noastră redacțională lărgită, consacrată analizei unor aspecte din munca ziarului. Pentru buna desfășurare a ședinței, e necesar să alegem un prezidiu. Mai întâi însă, propunem ca prezidiul să fie format din trei tovarăși. Dacă adunarea e de acord cu acest număr. Punem la vot. Cine e pentru? Cine e contra? Se abține cineva? În unanimitate, adunarea a votat ca prezidiul să fie format din trei tovarăși. Dacă vrea cineva să facă propuneri din cine să fie alcătuit prezidiul. *(Fiindcă a ridicat mâna.)* Poftim, tovarășe Manolescu...

MANOLESCU: Consultându-mă cu un grup de tovarăși, propunem ca din prezidiu să facă parte tovarășul director, tovarășul Băjenaru și tovarășul Braharu. *(Și s-a așezat.)*

DIRECTORUL: Cred că nu mai e nevoie să votăm fiecare propunere în parte, că putem să trecem la votarea în bloc. Cine e pentru? Cine e contra? Se abține cineva? Mulțumesc. Rog pe tovarășii aleși să-și ocupe locurile în prezidiu... De asemeni, e nevoie de un tovarăș care să scrie procesul-verbal. Vrea cineva să facă o propunere? *(Fiindcă a ridicat mâna.)* Poftim, tovarășe Calamariu.

CALAMARIU: Pe tovarășul Ioniță.

DIRECTORUL: Mai e necesar să pun la vot? Nu mai e necesar să pun la vot. Poftim, tovarășe Ioniță. De asemeni, prezidiul s-a consultat și a propus ca lucrările ședinței să le conduc eu. Tovarăși, ședința noastră de redacție, cum am mai anunțat, are un singur punct la ordinea de zi: analiza unor aspecte ale muncii din ul-

tima vreme. Pentru ca lucrările să se desfășoare cât mai bine, și pentru ca obiectivele pe care ni le-am propus — îmbunătățirea activității noastre — să fie atinse, tovarășul Băjenaru a pregătit o informare scurtă... („*Glu-mă*“, *zîmbet.*) Sper că e scurtă, Băjenarule...

BĂJENARU: Scurtă, tovarășe director...

DIRECTORUL: ...Care să constituie o bază de discuție pentru schimbul de păreri pe care vrem să-l avem cu tovarășii din colectiv, schimb de păreri pe care-l dorim cât mai sincer, cât mai deschis, fără menajamente, dar într-un spirit tovarășesc și constructiv. Dau cuvîntul tovarășului Băjenaru spre a citi informarea. (*S-a așezat; fiindcă și-a adus aminte.*) A, da, încă ceva, vă rog: să nu fumăm. Luăm o pauză la fiecare două ore, dar nu fumăm. De acord? Poftim, tovarășe Băjenaru!

BĂJENARU: Tovarăși, redacția noastră a înregistrat în ultima vreme — am în vedere ultimele șase luni — succese însemnate, în toate sectoarele noastre de activitate. Munca a fost mai susținută, și oricine răsfoiește colecția pe un an de zile poate să constate că ziarul nostru s-a îmbunătățit, că a devenit mai viu, mai interesant, că e scris mai bine, cu o paginație mai variată, și că și-a lărgit sfera de influență în masele largi de cititori... (*Fiindcă n-a pus punct.*) De cititori. O singură cifră, și făgăduiesc să nu dau mai multe, ne va da imaginea acestor succese. Încă de acum trei luni, am înregistrat o creștere a tirajului, care, în raport cu aceeași epocă a anului trecut, a sporit cu 9 la sută. Toate aceste succese însă nu ne pot face să trecem cu vederea lipsurile. N-avem dreptul să le cocoloșim, cu

atît mai mult cu cît ele privesc, în principal, activitatea unui tovarăș cu muncă de răspundere în redacție — mă refer la tovarășul Chitlaru. (*Rumogre în sala de ședință, Băjenaru soarbe din paharul cu apă.*) Tovarășul Chitlaru Gheorghe vine în redacția ziarului nostru în anul 1951, adus de fosta conducere. Arivist învederat, carierist, și om fără scrupule, Chitlaru Gheorghe reușește, curînd după venirea lui aici, să acapareze posturi importante: adjunct al secției Viața internă, apoi șef al acestei secții, și, în ultima vreme, înșelînd încrederea conducerii, funcția importantă de redactor-șef adjunct. În tot acest timp, Chitlaru Gheorghe desfășoară o activitate dușmănoasă redacției noastre. Lipsit de calificare profesională, manifestînd indiferență față de studiu, refuzînd neconținut să-și ridice nivelul politic, Chitlaru Gheorghe duce, în schimb, permanent, o acțiune de subminare a prestigiului gazetei și a conducerii sale, de slăbire a pozițiilor ideologice ale ziarului nostru... (*Fiindcă n-a pus punct.*) Nostru. Prin materialele publicate, scrise sau organizate de el, Chitlaru Gheorghe a introdus în coloanele noastre o linie de minimă rezistență. La adăpostul așa-zisei lupte pentru calitate și militînd, chipurile, pentru o gazetărie de înalt nivel, Chitlaru Gheorghe a promovat publicarea unor articole greșite și dăunătoare.

DUMITRAȘ (*rumoare în sala de ședințe*): Care?

DIRECTORUL: O să aveți cuvîntul. Avem colecția aici. Mai departe.

BĂJENARU: Conducerea ziarului, și tovarășul director Cristinoiu în special, i-au atras atenția în nenumărate rînduri cu privire la activita-

tea sa nesănătoasă, dar Chitlaru Gheorghe, prefăcîndu-se în vorbe a accepta îndrumările, a continuat, în fapt, să-și ducă mai departe acțiunile. Înconjurîndu-se de oameni lipsiți de experiență, cu o slabă pregătire teoretică și fără vigilență, Chitlaru Gheorghe a lovit, în schimb, în cadrele de bază ale ziarului, în tovarăși vechi, de o mare experiență, și al căror atașament față de redacție nu poate fi pus la îndoială. Înfumurat, lipsit de simțul răspunderii, respingînd orice critică, Chitlaru Gheorghe urmărea, în fond, destrămarea redacției, pentru ca, în acest chip, să poată acapara conducerea ziarului. Își poate da oricine seama ce s-ar fi întîmplat dacă un asemenea plan ar fi reușit. Trebuie s-o spunem deschis că în toți acești ani, elementele cele mai pregătite ale colectivului au atras atenția cu privire la activitatea nesănătoasă a lui Chitlaru Gheorghe, cerînd în nenumărate rînduri îndepărtarea lui din mijlocul colectivului. Dacă acest lucru nu s-a întîmplat, este pe de o parte fiindcă Chitlaru Gheorghe a știut să-și mascheze intențiile sub o mască de declarații demagogice, iar pe de altă parte, fiindcă — și conducerea va trebui să se gîndească la acest aspect — fiindcă însăși conducerea a dat în tot acest timp dovadă de o prea mare îngăduință, sperînd mereu într-o îndreptare a lui Chitlaru Gheorghe. Fapt care nu s-a întîmplat, și nici nu putea să se întîmple. Astăzi, acțiunile lui Chitlaru Gheorghe ne sînt tuturor la limpezi. Sîntem încredințați că în ședința noastră tovarășii vor analiza cu seriozitate și simț de răspundere primejdia pe care ele o reprezintă, că vor ști să tragă toate con-

cluziile, adoptînd în același timp măsurile organizatorice corespunzătoare. (*Și s-a așezat.*)

DIRECTORUL: Tovarăși, ați ascultat informarea. Fără îndoială că putea să fie mai amplă, dar noi credem că și așa oferă o bună bază de discuție, ce va fi, fără îndoială, aprofundată și amplificată în cadrul ședinței. Cine se înscrie la cuvînt? (*Linște.*) Hai, tovarăși, cineva trebuie să spargă gheața... (*Linște.*) Tovarășul Pascalide?

PASCALIDE: Nu... Poate mai la urmă...

DIRECTORUL: Mă rog... Dar eu te înscriu totuși. Haideți, tovarăși. (*Înscriind după ridicările de mîini.*) Va să zică: tovarășa Otilia, tovarășul Turculeț, tovarășul Dumitraș, tovarășul Manolescu, Ioniță, Braharu... Altcineva? Altcineva? Atunci eu propun să nu închidem lista — dacă cineva va voi să ia cuvîntul se va înscrie în pauză — și să trecem la discuții... Are cuvîntul tovarășul... Ioniță.

OTILIA: Eu m-am înscris înainte.

DIRECTORUL: Cînducerea ședinței are dreptul să dea cuvîntul în ordinea pe care o crede potrivită. (*Rumoare, cenzurată de Director.*) Pof-tim, tovarășe Ioniță...

IONIȚĂ: Țin de la început să mă declar de acord cu informarea prezentată de tovarășul Băjenaru, chiar dacă această informare putea să fie, cumva, mai amplă, mai argumentată, și bazată pe mult mai multe exemple concrete.

DIRECTORUL: Just!

IONIȚĂ: Țin de asemenea să spun: ar fi fost bine ca ședința noastră să aibă loc cu mult înainte, ar fi scutit redacția de greșeli, ar fi împrăș-

tiat, cu o clipă mai devreme, atmosfera grea, înăbușitoare, ce domnește în colectiv.

OTILIA (*rumoare*): De unde scoți dumneata: „o atmosferă înăbușitoare“?

DIRECTORUL: O să aveți cuvîntul. Vă rog...

IONIȚĂ: Și chiar dacă tovarășa Otilia neagă, eu vreau să vă spun — și nu e numai părerea mea — că în redacție domnește o stare de spirit nesănătoasă, dăunătoare, pe care a introdus-o și cultivat-o, cu o perseverență demnă de o cauză mai bună, tovarășul Chitlaru. Pe tovarășul Chitlaru îl cunosc de multă vreme și nu mă sfiesc s-o spun aici, deschis, nu-l consider un om cinstit. Eu m-am întrebat întotdeauna ce intenții are, ce urmărește, pe cine servește?

OTILIA (*revoltă abia stăpînită*): Tovarășe director, nu se poate: orice nerușinare are o margine...

DIRECTORUL: Vă rog să respectați disciplina ședinței...

PASCALIDE: Asta e „ședință“?

CALAMARIU: Tovarășe director, noi îl rugăm toți pe tovarășul Pascalide să nu uite unde se află.

DIRECTORUL (*lui Pascalide*): Vă rog să nu uitați unde vă aflați, să mă lăsați să conduc ședința, și să nu mă siliți să trec la măsuri radicale! Vă rog... Poftim, tovarășe Ioniță...

IONIȚĂ: Cum spuneam, eu îl cunosc pe Chitlaru de multă vreme. Și sub toate aspectele. S-a pomenit în informare de lipsa pregătirii profesionale. Nu mai insist. S-a vorbit de nivelul său ideologic scăzut. E cunoscut. Dar Chitlaru făcea, cumva, efortul să treacă în ochii tuturor drept un om corect. Ei bine, eu reu să spun aici, de față cu întreg colectivul: Chitlaru nu a fost corect. În chestiunile mari ca și în

cele mărunte. N-o să mă leg de amănunte, aparent neesențiale, cum ar fi folosirea mașinii ziarului în interese personale, n-o să mai aduc aminte de felul cum s-a autopropus la prime, sînt detalii cunoscute și nu mai vreau să stărui asupra lor. Eu țin să relev un alt aspect. Știți că în ultima vreme el dădea drumul la materiale. S-a întrebat însă cineva: după ce criterii? Pot să fac dovada că dădea drumul acelor materiale, aparținînd acelor redactori de care era, cumva, legat prin interese bănești, sau de un alt ordin...

OTILIA (*furie pînă la criză*): Ești un nemernic... Ești un ticălos... Nu te aud acum pentru prima oară. La început am crezut că măcar tu crezi în ce spui. Sînt sigură: nu crezi... nu ești un imbecil... O canalie!

DIRECTORUL: Tovarășă, te rog...

IONIȚĂ (*furie dezlănțuită*): Tovarăși... Nu permit... Nu permit! Eu vin de la țară... Tata, mama...

OTILIA: O canalie abjectă! Vă rog să mă lăsați să plec... Nu mai pot să stau... Mă simt rău...

IONIȚĂ (*pe vacarm*): Tata... mama... frații mei... toți lucrează în gospodărie...

DIRECTORUL: Punem la vot, dacă adunarea e de acord ca tovarășa Otilia să părăsească ședința. Cine e pentru? Cine e contra? Se abține cineva? Poftim, tovarășă Otilia, poți pleca. (*Otilia părăsește ședința.*) Mai departe. Poftim...

IONIȚĂ (*așezîndu-se*): Eu am terminat. Restul depun în scris.

DIRECTORUL: Are cuvîntul tovarășul Braharu.

BRAHARU (*potolit, cu duhul blîndeții*): Vreau de la început să condamn atitudinea tovarăsei Otilia, atitudine care n-are nimic comun cu felul în care trebuie să se desfășoare o ședință

• în colectivul nostru și care confirmă pe deplin atmosfera de care vorbea tovarășul Ioniță... Vina pentru crearea acestui climat îi revine în întregime lui Chitlaru, care, în loc să sudeze forțele redacției într-un tot, a practicat metoda demagogică a învrăjbirii, folosind pentru aceasta mijloacele cele mai josnice: șoapta, denunțul, insinuarea calomnioasă. În legătură cu demagogia, pe care a folosit-o în interesul formării unei false popularități, vreau să reamintesc de măsura desființării oricărui control la intrare, măsură care pune în primejdie securitatea redacției. Pentru toate aceste fapte, ca și pentru nenumărate altele, pe care nu le mai reamintesc, mă declar în întregime de acord cu informarea prezentată aici de tovarășul Băjenaru, și cu măsurile organizatorice care decurg, pe mai departe, din acest referat. (S-a așezat.)

DIRECTORUL: Tovarășul Manolescu.

MANOLESCU: Înainte de a spune ceea ce vreau să spun, aș vrea să-i pun tovarășului Chitlaru câteva întrebări.

DIRECTORUL: Poftim. (*Chitlaru, care pînă acum a tăcut stupefiat, privind ce se întîmplă în jur — atît de neașteptat și de neprevăzut, încît uneori, ca și cînd n-ar fi fost vorba de el, asculta aproape amuzat —, s-a ridicat în picioare.*)

MANOLESCU: Să ne spună tovarășul: ce legături, cum și în ce fel l-a cunoscut pe Ion Păscăloiu?

CHITLARU: Nu l-am văzut în viața mea, nu-l cunosc.

DIRECTORUL: Nu-l cunoști? Uită-te la mine: nu-l cunoști?

CHITLARU: Nu.

DIRECTORUL: Perfect, voi lua și eu cuvîntul. Mai departe.

MANOLESCU: Și, legat de prima întrebare: e adevărat că tatăl tovarășului Chitlaru a fost un mare industrias?

CHITLARU: Pot să răspund?

DIRECTORUL: Poftim.

CHITLARU: Eu n-am avut tată.

DIRECTORUL: Cum asta, Chitlaru, orice om a avut un tată.

CHITLARU: Al meu a murit înainte ca să mă nasc eu. La Lupeni.

IONIȚĂ (*care notează tot, fiindcă n-a auzit bine*): Unde?

CHITLARU: La Lupeni. În anul 1929, întreaga Vale a Jiului a fost cuprinsă de o puternică agitație revoluționară...

MANOLESCU: Tovarășe director, nu ne-am adunat aici ca tovarășul Chitlaru să ne facă Istoria.

CHITLARU: Nu, Istoria n-am făcut-o eu. Tata. (*Și s-a așezat.*)

MANOLESCU: Și, în sfîrșit, a treia întrebare: n-are să-și reproșeze nimic în raport cu morala?

CHITLARU: Nu.

DIRECTORUL: Nu?

CHITLARU: Nu.

DIRECTORUL: Înseamnă că tovarășul are memoria scurtă. Foarte scurtă. Extrem de scurtă. Băjenarule, cheam-o, te rog, pe tovarășa.

BĂJENARU: Imediat.

DIRECTORUL (*fiindcă în sală s-a iscat rumoare*): Vă rog, să păstrăm disciplina ședinței. (*Și este introdusă, la fel de împoțonată și de sorcovă, Niculina Gologan.*) Poftim, tovarășă... poftim aici... fii, te rog, bună și povestește, de față cu tovarășii, tot ce știi...

NICULINA: Da... Eu, tovarăși, am venit aici să mă plîng de un articol apărut în ziarul ce cu onoare conduceți, și care cuprindea o mulțime de calomnii răuvoitoare contra mea, și că umblă să mă scoată din spațiu, că el, cînd ne-am luat, nici buletin de București n-avea, că și l-a scos pe urmă...

DIRECTORUL: Lasă amănuntele, nu sînt importante.

NICULINA: Avocatul zice că da.

DIRECTORUL: Dumneata povestește tovarășilor ce s-a întîmplat aici.

NICULINA: Ajungem și acolo. Și am venit la tovarășul, că eu am încredere în presă, că așa cum îmi spunea și tovarășul Băjenaru, un ziar e un organizator colectiv... Și masele...

DIRECTORUL: Știm asta.

NICULINA: Eu acum am aflat. Și m-am plîns de necazurile mele, că nu e ușor să te scoată din spațiu, fără justificare, mai ales că era spațiul meu...

PASCALIDE: „...că el nici buletin de București n-avea...”

NICULINA (*fiindcă n-a simțit ironia*): Exact. Cunoașteți cazul?

DIRECTORUL (*cenzurîndu-l pe Pascalide*): Vă rog... Și dumnealui (*arătîndu-l pe Chitlaru*) ce-a spus?

NICULINA: Întîi m-a ascultat foarte frumos, și pe urmă... (*Lui Băjenaru.*) Să spun tot?

DIRECTORUL: Tot.

NICULINA: A zis că de ce să stăm de vorbă aici, că n-are nici un rost, că e incomod, și că dacă nu vreau să mergem în altă parte... Zic: „La «Katanga»”.

PASCALIDE: Unde?

NICULINA: La „Katanga“, că acolo mă duceam și cu un prieten de-al meu, un intelectual de tip nou, și discutam literatură... Și atunci dumnealui a spus că de ce să mergem la „Katanga“, că mai bine să merg la el acasă, că stă singur, și că pe urmă mă conduce unde vreau. I-am spus: „Tovarășe, eu n-am venit aici pentru ce crezi dumneata“, și altele, care n-are rost să mai insist, și atunci a tăbărit pe mine, în biroul dumnealui, de m-am și speriat, și am început să strig... *(În clipa asta se produce un mare vacarm în sala teatrului.)*

SPECTATORUL REVOLTAT: Nu se poate!... Nu se poate!... Lasă-mă! Nu se poate... Păi, dacă dumnealui, care e cineva în țara românească, i se întâmplă una ca asta, înseamnă că mine mi se întâmplă mie... Nu se poate... Păi, eu am fost aici și am văzut cu ochii mei. Cum dați voie, mă tovarăș, ca dumneaei, care e o persoană la ultima expresie a moralei, să mintă în halul ăsta? *(Și s-a suit pe scenă.)*

DIRECTORUL: Tovarășul?

SPECTATORUL REVOLTAT: Care... „tovarăș?“ Lăsați-vă de figuri, lăsați-vă de tromboane... Păi, eu am fost aici, și am văzut cu ochii mei... *(Lui Chitlaru.)* Și dumneata de ce taci, tovarășe, de ce n-o pui la punct? Unde-i responsabilul? Hei, tovarășe *(către Regizorul spectacolului, care a apărut din culise)*, că te văd mai mare pe aici...

REGIZORUL: Tovarășul? —

SPECTATORUL REVOLTAT: Ion Ion, ajustor, uzinele „23 August“ — București, dumneata ce păzești aici? Cum permiți să se mintă în halul ăsta? Și să bage omul mesa?

REGIZORUL: Tovarășe, așa e piesa...

SPECTATORUL REVOLTAT: Piesă, piesă, dar să se spună adevărul. Că eu am plătit, am luat biletul prin întreprindere. Ce prăvălie e asta? Restabiliți adevărul, că eu nu plec d-aici. (*Și s-a așezat pe scenă.*)

NICULINA (*Directorului*): Eu ce fac, tovarășe, mai stau?

ION ION (*Niculinei*): Liber! Liberează spațiu'!...

NICULINA: Spațiu? Păi ce, eu vreau altceva? (*În-spre prezidiu.*) Tovarăși, urez succes deplin lucrărilor voastre!

ION ION (*Niculinăi*): Ura! (*Niculina a ieșit.*)

O FEMEIE (*din sală*): Ioncle, vino jos!

ION ION (*de pe scenă*): Aici se vede mai bine.

REGIZORUL: Gata, continuăm. (*Și a ieșit.*)

DIRECTORUL: Continuăm. Tovarăși, pînă acum au luat cuvîntul mai mulți tovarăși. Este așa o propunere ca să limităm timpul. De acord? De acord! Are cuvîntul tovarășul Turculeț.

TURCULEȚ: Eu îl cunosc pe Chitlaru de multă vreme. Pot să spun că sîntem prieteni. A fi prieten, tovarășe, nu înseamnă întotdeauna a nu fi lucid, a nu fi obiectiv... Dimpotrivă...

DIRECTORUL: Turculeț, nu te supăra, nu ești la obiect...

TURCULEȚ: Vreau să vorbesc întîi de firea, de caracterul lui Chitlaru: e un entuziast, un om care nu se împacă în nici un chip cu inerția, cu stagnarea. Stagnarea, tovarăși...

DIRECTORUL: Turculeț, ți-a trecut timpul. Are cuvîntul tovarășul Dumitraș.

DUMITRAȘ: Eu aș voi să spun un cuvînt despre felul cum m-a ajutat pe mine tovarășul Chitlaru... Și nu numai pe mine. Pe toți tinerii din redacție. Cînd am venit aici, nu aveam

nici un fel de practică. Și puținul pe care îl știu astăzi...

DIRECTORUL: Dumitraș, ceasul nu iartă. Tovarășul Pascalide.

PASCALIDE: Tovarăși! Știu, mi-a trecut timpul, am terminat. (*Și s-a așezat.*)

DIRECTORUL: Atunci, dacă nu mai are nimeni nimic de adăugat, să-i dăm cuvîntul tovarășului Chitlaru, care are, probabil, și dînsul ceva de spus, de comunicat... Poftim, tovarășe. (*Chitlaru s-a ridicat, e profund emoționat, dar nu vom ști niciodată dacă nu e o emoție simulată, tocmai ca să iasă și mai bine în evidență caracterul de parodie al autocriticii pe care și-o face.*)

CHITLARU: Tovarăși, vă rog să mă credeți că mi-e foarte greu... (*Vorbește descusut, fără punct și fără virgulă, repetînd mecanic unele fraze, tocmai fiindcă îi este greu să se adune.*) Îmi dau seama că ajutorul vostru... că fără ajutorul vostru... Sigur, n-aș vrea să interpretați cele ce spun ca o scuză... ca o justificare... Eu astăzi sînt conștient de greșelile mele... Sînt conștient de greșelile mele... Și felul cum m-au ajutat tovarășii constituie un sprijin, pentru ca să privesc mult mai adînc activitatea mea de aici... Eu, tovarăși, am greșit, și foarte profund... Foarte profund... Sînt însă obligat, nu să recunosc acest lucru, dar să fac o analiză mai temeinică, și să descopăr cauza acestor greșeli... Cauza acestor greșeli... Sînt obligat să-mi pun întrebarea, pe care desigur că și-au pus-o și tovarășii: de ce? De ce s-au putut petrece asemenea fapte?... Asemenea fapte... Cred, tovarăși, că a atîrnat foarte greu... foarte greu... faptul că în

ultima vreme... și de mai multă vreme eu am rupt cu studiul... cu studiul teoretic și nu numai cu studiul... dar, mai ales, a pierdut contactul cu realitatea... Or, atunci când pierzi contactul cu realitatea, nu poate, nu se poate să nu pierzi perspectiva. Eu, tovarăși, sînt obligat să recunosc, deschis în fața tovarășilor, că am pierdut perspectiva... n-am mai văzut pădurea din cauza copacilor... și nu întîmplător... nu întîmplător... m-am trezit astăzi fără capacitatea de a discerne, așa cum, pe drept cuvînt, sulițeau tovarășii... Acest lucru trece ca un fir roșu... ca un fir roșu... prin toată activitatea mea... cel puțin din ultima vreme... Eu am scăpat din vedere esențialul, tocmai fiindcă mi s-a tocit... și mai ales fiindcă nemaistînd pe o poziție fermă, pierzînd terenul de sus picioare, n-am... nu mi-am dat seama că n-am... sau, mai exact, n-am făcut efortul să am... sau să nu am... fiindcă e clar că n-am ... că n-am... că nu am... *(În această clipă se urcă pe scenă, venind din sală, un bărbat între patruzeci și cinci și cincizeci de ani, cu o față liniștită și surizătoare.)*

DIRECTORUL: Tovarășul?...

BRANA: Constantin Brana, noul ministru al Presei. Nu, nu vă deranjați, vă rog... Stau aici... Știam de ședința dumneavoastră, eram informat, și deși sînt nou în funcția asta, mi-am spus că nu e rău să particip... *(Și s-a așezat pe un scaun lângă Chitlaru.)*

DIRECTORUL: Tovarășe ministru, ne faceți o mare cinste, poștiți aici, vă rog...

BRANA: Nu, nu, nu vă deranjați... Cum vă spun, deși sînt nou în funcția asta, problemele presei nu îmi sînt cu totul străine... Urmăresc de mai mulți ani activitatea ziarelor noastre, presa fiind un sector atît de important... Sînt, deci, cu atît mai mulțumit cu cît ziarul dumneavoastră a făcut în ultima vreme serioși pași înainte... Că a înregistrat succese remarcabile. Noi sîntem la curent cu eforturile depuse de redacție pentru introducerea unui nou stil de muncă. Sîntem informați de aportul personal al tovarășului Chitlaru, de inițiativele care le-a luat, de străduința dumneavoastră, a tuturor, ca să scoateți un ziar viu, interesant, scris cu pasiune... *(Lui Chitlaru.)* Ce faci, mă Ghiță? Ce mai faci, mă băiatule?

CHITLARU *(e limpede că nu l-a văzut în viața lui)*: Bine, mă Costică... Eu m-am aranjat... Tu ce faci?

BRANA: Cum spuneam, stimulați de exemplul vostru, am venit să facem un schimb de experiență, să aud ce spun tovarășii, ce lipsuri mai sînt, ce planuri aveți, pentru ca, preluînd firul, experiența pozitivă de aici, să încercăm s-o generalizăm — nu? — și să tragem de pe urma ei toate roadele. Poftiți, tovarăși...

SPECTATORUL REVOLTAT: Ei, să știți că-mi place... Pe cuvîntul meu că-mi place. *(Către sală, spre locul unde se află nevastă-sa.)* Geto, tu du-te acasă. c-aici se lungește...

DIRECTORUL: Tovarășe, te rog...

SPECTATORUL REVOLTAT: Un singur lucru, dacă îmi dați voie să adaug. Că sînt complectamente de acord cu tovarășul. *(Arătîndu-l pe minis-*

tru.) Ziarul este în ultima vreme 'mult mai bun. Eu sînt abonat. E adevărat că primesc ziarul de marți, vineri, dar e mult mai bun. Mai ales de cînd are și Mica publicitate. Nu pot să spun „foarte bun“, dar, în orice caz, mai bun...

DIRECTORUL: Sigur că mult mai bun, asta e evident pentru toată lumea, poștiți, tovarăși poștiți... Tovarășe ministru, ați venit în timp, eram la discuții... discuții furtunoase e adevărat, fiindcă acesta e stilul pe care m-am străduit să-l introduc în redacție fără menajamente, dar constructiv... extrem de constructiv... (*Subit euforic.*) Hai, cine ia cuvîntul, cine ia cuvîntul? Tovarășul Pascaliș?...

PASCALIDE: Eu, tovarășe director, am vorbit, a însemna să mă repet.

DIRECTORUL: Turculeț, hai, Turculeț...

TURCULEȚ: Tovarășe, ce-am avut de spus, am spus...

DIRECTORUL: Dumitraș... Hai, Dumitraș, să auzim tineretul...

DUMITRAȘ: Să mai vorbească și alții, tovarășe director, că eu am vorbit...

DIRECTORUL: Tovarășa Otilia nu s-a întors? Păcat!... Atunci, să-i dăm cuvîntul tovarășului Braharu. Poftim, tovarășe Braharu.

BRAHARU: Tovarăși, eu iau cu plăcere cuvîntul a doua oară, cu atît mai mult cu cît prima oară n-am spus decît o parte din cele pe care voiam să le spun... Munca noastră de presă e o muncă frumoasă... care cere... pasiune...

DIRECTORUL: Evident, fără pasiune, nu faci nimic.

BRAHARU: Adineaori, cînd am luat cuvîntul și am analizat munca tovarășului Chitlaru, îmi dau seama că am pus pasiune. Dar de ce,

tovarăși? Din dragoste pentru ziarul nostru, și pentru că tovarășul Gigi Chitlaru stârnește această pasiune. Prin dîrzenia pe care o pune în muncă. Cred că această latură, acest aspect trebuie să-l dezvoltăm, dacă vrem să mergem mai departe, înainte, spre noi și noi succese. (*S-a așezat.*)

DIRECTORUL: Poftim, tovarășe Ioniță.

IONIȚĂ: Tovarășul Braharu a spus exact ceea ce îmi notasem și eu. De aceea, cu riscul de a repeta ceea ce a afirmat antevorbitorul meu...

DIRECTORUL: N-are importanță.

IONIȚĂ: ...vreau să subliniez un fapt: noi, cînd ne manifestăm nemulțumirile față de deficiențele ziarului, nu o facem într-un spirit destruc-tiv...

DIRECTORUL: Constructiv, tovarășe, în primul rînd, constructiv...

IONIȚĂ: La fel, cînd atragem atenția asupra lipsurilor tovarășului director...

DIRECTORUL: Atrageți, nu menajați pe nimeni, vă rog...

IONIȚĂ: ...sau ale tovarășului redactor-șef adjunct Chitlaru. Noi o facem fiindcă sîntem stăpîniți de acea sfîntă nemulțumire, de care vorbea la ultima ședință tovarășul redactor-șef adjunct Chitlaru, și fiindcă, întocmai ca și el, nu ne împăcăm cu stagnarea... Eu, tovarăși, cum foarte bine știți, vin de la țară... Tata, mama, frații mei, o rudă de peste deal, toți, lucrează în gospodărie...

DIRECTORUL: Foarte bine. Să auzim însă și pe alții... Manolescu...

MANOLESCU: Eu țin să spun că deși noi am avut — cum a arătat și tovarășul ministru — în

ultima vreme o serie de succese incontestabile, ele ar fi putut fi mult mai mari, dacă tovarășul director — prins, e adevărat, de atâtea alte sarcini — ar fi fost mult mai prezent în mijlocul nostru.

DIRECTORUL: Foarte just!

MANOLESCU: Or, adevărul e că — mai ales în ultima perioadă — tot greul ziarului a stat pe umerii tovarășului redactor-șef adjunct Chitlaru. Tovarășul redactor-șef adjunct Chitlaru, cum să spun eu, e un tanc greu trage tare. Dar noi trebuie să-l ajutăm. Nici un om — oricât de talentat și de bine intenționat ar fi — nu poate să dea maximum de randament dacă nu e ajutat. În ce mă privește, îmi iau angajamentul să sprijin redacția, să stau alături de conducere, să învăț din experiența tovarășului Chitlaru, să dau redacției și ziarului tot ce e mai bun în mine, pentru ca, împreună cu tot colectivul, să facem din „Făclia vie” un model strălucit al gazetăriei în genere! *(S-a așezat.)*

DIRECTORUL: Mai vrea cineva cuvîntul? Atunci, să-mi dați voie să spun și eu cîteva cuvinte. Tovarăși, dați-mi voie să mulțumesc înaintea de toate tovarășului ministru al Presei pentru înalta cinste pe care ne-a făcut-o venind în mijlocul nostru. În al doilea rînd, să-mi exprim sentimentele de profundă satisfacție pentru aprecierile atît de măgulitoare pe care le-a avut la adresa gazetei noastre. Aceste aprecieri trebuie să devină pentru noi un îndreptar în munca noastră de fiecare zi... Și, mai ales, să ne atragă atenția asupra slăbiciunilor noastre. Astfel, eu nu pot fi de acord cu felul cum au muncit, cel puțin în

ultima vreme, unii tovarăși, ca Braharu, Ioniță, Manolescu, ca să nu mai amintesc de situația, care începe să devină pentru mine alarmantă, a administrației, girată, cum știți, de tovarășul Băjenaru. Va trebui să mă consult cu tovarășul Chitlaru, și să luăm urgent o serie de măsuri. Radicale. Țin însă, în același timp, să subliniez munca fructuoasă depusă, în aceeași perioadă, de alți tovarăși, mă gândesc la tovarășul Turculeț, Pascalide, Dumitraș, la tovarășa Otilia — păcat că nu e aici —, și al căror aport în gazetă a fost hotărîtor pentru bunul mers al ziarului nostru. Și, bineînțeles, să mulțumesc din inimă colaboratorului meu cel mai apropiat, tovarășului Chitlaru, în a cărei activitate, chiar dacă au existat și unele deficiențe, e bine c-au fost relevate, pentru ca, pe viitor, fiecare dintre noi să-și privească munca într-un spirit mult mai autocritic. Și în primul rînd eu. (*Scurtă pauză.*) Tovarăși, peste cîteva săptămîni ziarul nostru împlinește douăzeci de ani. Evident, în raport cu clepsidra istoriei, nu e mult, dar, în raport cu viața noastră, a tuturor, acești douăzeci de ani reprezintă două decenii de muncă neobosită două decenii în care existența gazetei s-a identificat cu existența noastră proprie. Să folosim aniversarea ziarului ca să facem din paginile noastre un șantier al muncii creatoare, demn de măreția zilelor pe care le trăim. Și, cu aceasta — dacă sînteți de acord —, ridicăm ședința. (*Scena a fost instantaneu evacuată, fiecare participant dispărînd împreună cu scaunul său. Cortina despărțitoare a căzut.*)

CHITLARU (*la rampă*): Asta a fost ședința. Ce urmează? Probabil, o nouă ședință, fiindcă așa cum înainte de orice ședință se face o ședință care pregătește ședința, după fiecare ședință se ține o ședință de analiză a ședinței care a trecut. Și o nouă ședință pentru organizarea ședinței viitoare. Deci: ședință (*Cortina despărțitoare s-a ridicat: în cabinetul Directorului se află: Șeful, Braharu, Băjenaru și Manolescu. Aparatul de radio transmite muzică grea, solennă.*)

DIRECTORUL (*sfârșit*): Ce-mi făcuși, Băjenarule?

BĂJENARU: Nu ne-am orientat.

DIRECTORUL (*agonic*): Ce-mi făcuși, Braharule?...

BRAHARU: De unde să ne dea nouă prin cap că ăsta e prieten cu toată lumea?

MANOLESCU: Și l-a și adus aici. Urgent. Fiindcă el l-a adus, e clar.

DIRECTORUL: Știam că n-am oameni, că n-am pe cine să mă bazez, dar la asemenea catastrofă nu mă așteptam. Crezi că mă iartă Chitlaru? Nu ne iartă, mă, pe nici unul, ăsta ne urmărește pînă în pînzele albe. Și are și dreptate: aia a fost informare, Băjenarule?

BĂJENARU: Scurtă, tovarășe director.

DIRECTORUL: Așa ne-am înțeles noi să luați cuvîntul?

MANOLESCU: Dar, la sfîrșit, ședința s-a îndreptat...

DIRECTORUL: Nu s-a îndreptat, Băjenarule, nu s-a îndreptat, Braharule, nu s-a îndreptat, Manolescule, nu s-a îndreptat nimic. (*În această clipă aparatul de radio transmite: „Buletin de știri: Azi la ora douăsprezece a avut loc instalarea noului ministru al Presei, Constan-*

tin Brana... Au luat parte...". *Directorul s-a repezit și a închis aparatul de radio.*) Azi la ora douăsprezece?

BRAHARU: La douăsprezece!

DIRECTORUL: La douăsprezece, a spus?

BĂJENARU: Fix.

DIRECTORUL: Păi, acum ce oră e?

BĂJENARU: Douăsprezece și douăzeci.

DIRECTORUL: Precis?

BĂJENARU: După radio.

DIRECTORUL: Atunci ăsta cine a fost? (*În jurie crescîndă.*) Cine a fost ăsta? Cine a fost ăsta? ăsta cine a fost? (*Și au rămas toți într-o poză încremenită.*)

CHITLARU (*la rampă*): Cine a fost ăsta? Vă dați seama că nu-l cunosc. Că nu l-am văzut în viața mea. Și totuși, știu foarte bine cine a fost. Un personaj ciudat. Un om pe care îl poți întîlni, în același timp, oriunde și pretutindeni. În orașe, la sate, în trenuri, pe stradă... Ia înfățișări diferite: e cînd muncitor, cînd țaran, soldat, sau student... Are toate vîrstele, e tînăr sau bătrîn, e uneori femeie, alteori bărbat, dar știe tot, observă tot, nu-i scapă nimic, nu poate fi indus în eroare, gîndește, judecă și sancționează. (*Confidență... la public.*) E Opinia Publică... Oamenii... Stimați spectatori, de aici înainte piesa noastră o poate lua pe mai multe căi, se poate desfășura în variante diferite. De pildă... (*Poza încremenită a Directorului și a oamenilor săi se animă.*)

DIRECTORUL (*aceeași replică, același ton*): Cine a fost ăsta? Cine a fost ăsta? ăsta cine a fost?

BRAHARU: Cine să fie? Ministrul, clar! Probabil că instalarea n-a avut loc azi, ci ieri, și au greșit ăia de la radio.

DIRECTORUL: Limpede! Lăsați-mă, lăsați-mă, vă rog! (*Sunînd, a apărut Secretara.*) Chitlaru!... N-am oameni, n-am pe cine să mă bazez. (*Băjenaru, Braharu și Manolescu au ieșit, Directorul a deschis aparatul de radio; o muzică plăcută și odihnitoare.*) Intră, Chitlarule, ia loc... ce mai faci?

CHITLARU: Bine, tovarășe director.

DIRECTORUL: Cu inima cum stai? Îți dau cuvîntul meu de onoare că în timpul ședinței numai la inima dumitale mă gîndeam. (*Dezolare.*) Ce spui, ce oameni? Ți-ai dat seama că eu am încercat să-i temperez... Tot timpul am încercat să-i temperez...

CHITLARU: Mi-am dat seama.

DIRECTORUL: Ce să-i faci, mă Chitlarule: ăștia sînt oamenii și cu ăștia defilăm, cu ei trebuie să lucrezi, alții n-ai de unde să importi... Dar, pînă la urmă, ședința a fost bună... Foarte bună... Am văzut și reacția ministrului... Ei, cînd pleci în Suedia? Că azi-mîine trebuie să pleci... Să profiți, să te odihnești, să nu te gîndești la nimic, să-ți vezi de sănătate. Te rog!

CHITLARU (*la rampă*): Asta ar fi varianta optimistă... Vreau să vă previn însă că lucrurile nu sînt chiar atît de simple... Că se pot desfășura și altfel!

DIRECTORUL (*aceeași poză, aceeași replică, același ton*): Cine a fost ăsta? Cine a fost ăsta? ăsta cine a fost?

BRAHARU: Nu mai înțeleg nimic.

BĂJENARU: Nu pricep.

MANOLESCU: Să dăm un telefon la minister.

DIRECTORUL: Just! (*A sunat Secretara.*) Ministrul! (*Secretara a ieșit.*) Cine putea să fie? A spus, clar: „Azi la amiază a avut loc instalarea!” (*A intrat Secretara.*)

SECRETARA: Aveți legătura.

DIRECTORUL (*la telefon*): Cabinetul ministrului? Aici ziarul „Făclia vie”, redactor-șef Cristoiu. Tovarășul ministru e acolo? Da... E încă acolo? Cu tovarășii... Spune-mi, te rog: de când?... De azi-dimineața de la opt?... N-a ieșit din minister. Altă informație: tovarășul ministru are vreun adjunct?... Nu. Vreun secretar general?... Nu. Mulțumesc... (*A închis, s-a recules, și-a revenit; e din nou stăpîn pe situație.*) Dar, la urma urmei, ce să-mi sparg capul să cercetez?... Nici nu mă interesează... Nici nu vreau să știu, nici nu țin să aflu... Aici a fost o ședință... Bună... Tare... Principială... Și-au spus oamenii cuvîntul... Deschis, cinstit, constructiv... Nu e așa, Braharule?

BRAHARU (*euforie crescîndă*): Sigur, tovarășe director...

DIRECTORUL: Pe bază de fapte, concrete și verificate. E obligația mea să țin seama de ce spune colectivul, și să trec la măsuri radicale. (*A sunat, a intrat Secretara.*) Chitlaru, la mine! Lăsați-mă, vă rog... (*Au ieșit, a sunat telefonul. Directorul și-a regăsit aplombul.*) Da... Evident... Exclus! (*A închis, a intrat Chitlaru.*) Ascultă, Chitlarule, uite ce vream să-ți spun...

CHITLARU: Știu, tovarășe director.

DIRECTORUL: De unde știi?

CHITLARU: De pe figura dumneavoastră. Faceți parte din acea categorie de oameni, cordiali, deschiși, cărora li se citește totul pe față...

DIRECTORUL: Bine că-mi recunoși și mie o calitate.

CHITLARU: Faceți parte din acea categorie de oameni care nu sînt periculoși cînd sînt triști, neliniștiți sau loviți. Atunci sînteți bun, milos, înțelegător, tandru. Faceți parte din acea categorie de oameni care devin primejdioși cînd sînt bine dispuși, euforici, frenetici, fericiți. Atunci sînteți în stare de toate crimele. Știu, tovarășe director: plec. S-a terminat.

DIRECTORUL (*amenințări obscure*): Nu s-a terminat, Chitlarule: abia începe!

CHITLARU: Ce mi se poate întîmpla, în cel mai rău caz? Să mor. Și povestea asta cu moartea e destul de simplă: unii mor, alții se sting.

DIRECTORUL: Da? Și eu din ce categorie fac parte?

CHITLARU: Dintr-a treia: dumneavoastră sînteți mort de mult, dar n-ați aflat încă. (*Chitlaru a trecut la rampă.*) E versiunea pesimistă. După cum nu e exclus ca lucrurile să se desfășoare altfel. Și din ce mă gîndesc mai bine, îmi dau seama că ipoteza ultimă are toate șansele să fie cea valabilă. Ca Opinia Publică să fi ajuns unde trebuie. Să-și spună cuvîntul și să convingă. Acum înțeleg de ce a ținut autorul ca Opinia Publică și Ministrul să aibă aceeași înfățișare. A urmărit un simbol de o semnificație prețioasă: a încercat să sugereze un principiu: aspirațiile cele mai nobile și mai înalte ale oamenilor se identifică într-o armonie dialectică exemplară cu deci-

ziile celor care ne conduc. (*Din nou tabloul
încrămătit al Directorului și al colaboratorilor
săi „fideți”, care se animă.*)

DIRECTORUL (*aceeași replică, același ton*): Cine a
fost ăsta? Cine a fost ăsta? ăsta cine a fost?

MINISTRUL (*intrînd*): De ce încercați să descifrați
un mister... care nu e mister? Nu puteți în-
țelege un lucru elementar, că am fost și aici
și acolo? Dar nu e obligația unui ministru să
fie, permanent, pretutindeni? Informat de
tot ce se întîmplă și acționînd prompt? De
pildă, aici. S-a umplut paharul! Nu mai
merge! Metodele astea s-au perimat! Nu în-
țelegeți că s-a schimbat ceva în țară? Tovarășe
redactor-șef, sinteți re-vo-cat! Din această
clipă, conducerea gazetei o ia tovarășul
Chitlaru. (*Lui Brebaru, Băjenaru și Mano-
lescu.*) Cu dumneavoastră vom vedea ce e de
făcut. Personal, sînt înclinat să cred că puțin.
Dar, oricum, să nu ne grăbim. (*Lui Chitlaru.*)
Tovarășe, vă doresc succes! (*Cortina despăr-
țitoare a coborît, biroul lui Chitlaru e în penum-
bră, sînt aprinse lămpile de masă, Pascalide
scrie la biroul său, Chitlaru corectează niște
manuscrise, la masa lui.*)

CHITLARU (*ridicînd, după o pauză, ochii din hîrtii*):
Pascalide...

PASCALIDE: Da...

CHITLARU: Mă ascuți?

PASCALIDE: Da.

CHITLARU: Ce-ai spune, Pascalide, dacă ți-aș anunța
că acum două ore am fost uns redactor-șef?

PASCALIDE (*în timp ce continuă să scrie*): Ce aș
spune? Că în perioada de trecere de la capi-
talism la comunism, crește tot ce e mai fru-
mos, dar că iese la iveală și tot ce-i mai josnic

și mai decăzut în om. De aceea comandamentele mele morale pentru această vreme sînt trei: să nu te miri, să nu te plîngi, să nu te sperii. (*Și a ieșit cu manuscrisele; a intrat Turculeț.*)

CHITLARU: Ce e, Turculeț?

TURCULEȚ: Au început să iasă paginile de la calandru. (*Și dă să plece.*)

CHITLARU: Stai, nu pleca, să te întreb ceva: ce-ai spune, Turculeț, dacă te-aș anunța că acum două ore am fost uns redactor-șef?

TURCULEȚ: Că în douăzeci de ani, de cînd lucrez aici, am văzut multe, dar n-am timp să le comentez. Eu sînt dintre aceia care „fac”. Fac gazeta... (*A ieșit. A intrat Otilia.*)

CHITLARU: Ce e cu dumneata, Otilia, la ora asta, în redacție?

OTILIA: Sînt „cap limpede”.

CHITLARU: „Cap limpede”... Iată omul care îmi trebuie... Ce-ai spune, Otilia, dacă ți-aș anunța că acum două ore... am fost dat afară?

OTILIA (*sufleurului*): Nu-mi sufla. Nu merg după text. (*Lui Chitlaru.*) Improvizăm. Întrebă-mă încă o dată.

CHITLARU: Ce ai spune dacă ți-aș anunța că, acum două ore, am fost... dat afară?

OTILIA: Că mă bucur. Asemenea experiențe nu strică. Erai prea sigur de dumneata și pîndit de o eroare mortală: încredințat că nu poți greși. Îți dai seama ce fals mi-a scris autorul rolul, cînd îmi cerea să te iubesc de la începutul piesei? (*Scurtă pauză.*) Dar în timpul ședinței, cînd te-am văzut intimidat, năucit sub ploaia de injurii, neînțelegînd ce se petrece, o imensă simpatie, de data asta reală și adîncă, s-a revărsat în inima mea.

CHITLARU: Asta înseamnă că ai putea să începi să mă iubești...

OTILIA: De ce vorbești prostii? E absolut obligatoriu să pregătim *happy-end*-ul piesei, să-i asigurăm autorului succesul de casă?

CHITLARU: Atunci?

OTILIA: „Atunci?”... Dacă într-adevăr ai fost dat afară, trebuie să te aștepti la zile grele... La multe zile grele, când nu-ți mai sună telefonul, când nimeni nu-ți bate la ușă, când prietenii cei mai buni îți uită adresa, când o liniște grea se face în jurul tău... În asemenea zile, un om care vine să te caute e foarte prețios, fiindcă e om.

CHITLARU: Dumneata ai veni, Otilia?

OTILIA: De ce vrei să-mi smulgi declarații grave? Cred că așa veni. În clipa asta, cred că așa veni. Și știi de ce? Fiindcă disprețuiesc prea tare lașitatea. Între un criminal și un laș, criminalul mi se pare mai puțin deplorabil, fiindcă își asumă, oricum, niște riscuri.

CHITLARU: Te iubesc, Otilia...

OTILIA: Ce vorbești? Nu vrei să mă și săruți?

CHITLARU: Nu. Altceva... Să-mi răspunzi la o altă întrebare: ce-ai spune dacă ți-aș anunța că acum două ore am fost... uns redactor-șef?

OTILIA: Aș râde în hohote și ți-aș spune că abia de aici încolo va trebui să veghez pe lângă dumneata: ca să nu ți se urce la cap! (*Și a ieșit.*)

CHITLARU (*la rampă*): Stimați spectatori, ați văzut variantele posibile, dumneavoastră sînteți liberi să vă alegeți, fiecare, finalul care vă convine. În ceea ce mă privește, vă făgăduiesc — oricum s-ar desfășura faptele — să rămîn ce am fost toată viața: un om simplu, egal,

împăcat, gata să întindă mîna primului venit, care vine să-i spună cîstit: „bună ziua!“ (*Devenit Prezentator.*) Și cu aceasta, spectacolul nostru a luat sfîrșit. În epilogul la „Cum vă place“, Shakespeare cerea ca actorii să fie aplaudați. Autorul nostru, nefiind încă un clasic, n-are această pretenție.

Și în timp ce se înclină în fața publicului, cade

CORTINA TEATRULUI

iunie 1966 — mai 1967

TRAVESTI

COMEDIE TRAGICĂ ÎN TREI ACTE

Fratelui meu, Gogu

PERSONAJELE

TITI PRECUP, protagonistul „Teatrului Liber“
ALEXANDRA DAN, directoarea acestei instituții
SECRETARA, evident, secretara precedentei
DUMITRAȘCU, secretarul literar al teatrului
BOIANGIU, contabilul
VASILICĂ SAVU, suflerul trupei
MAESTRUL VASILIU, reputat autor dramatic
NATALIȚA GRAUR, reporter al revistei „Văpaia“
ELVIRA, croitoreasa teatrului
MATEESCU, reporter — Radio
FANACHE, prim regizor al „Teatrului Liber“
MIHAI DAN, soțul Alexandrei
MANUELA GHERDAN, actriță... „itinerantă“
COCA, femeia de serviciu a Alexandrei
DOAMNA BOIANGIU, soția contabilului
NICHİ DAN, unica odraslă a familiei Dan
TOVARĂȘUL DELEANU, reprezentant al „Ministerului“
NICOLAE ARGHIR, dramaturg la prima sa piesă
GINA BOIAN, cea mai tânără angajată a „Teatrului Liber“
VASILE MIHOC, cel mai venerabil edec al aceluiași
așezămînt.

DISTRIBUȚIA LA PREMIERĂ

13 februarie 1969 — Teatrul Național I.L. Caragiale,
București

TITI PRECUP Constantin Bărbulescu
ALEXANDRA DAN Marcela Rusu
SECRETARA Catița Ispas
DUMITRAȘCU Victor Moldovan
BOIANGIU N. Gn. Bălănescu
VASILICĂ SAVU Cosma Brașoveanu
MAESTRUL VASILIU N. Brancomir
NATALIȚA GRAUR Alexandra Polizu
ELVIRA Corina Soare
MATEESCU Bogdan Mușatescu
FANACHE Dem. Rădulescu
MIHAI DAN Matei Alexandru
MANUELA GHERDAN Rodica Popescu
COCA Ana-Maria Oțetea
DOAMNA BOIANGIU Draga Olteanu
NICHİ DAN Ovidiu Moldovan
TOVARĂȘUL DELEANU Gr. Nagacevski
NICOLAE ARGHIR George Paul Avram
GINA BOIAN Aimée Iacobescu
VASILE MIHOC Șerban Holban
CROITOREASA Zoe Vintilescu

Direcția de scenă — Aurel Baranga și Victor Moldovan

Decoruri — Mihai Tofan

Costume — Gabriela Nazarie

Asistent de regie — Marga Rădulescu

ACTUL I

Biroul direcției „Teatrului Liber”: o încăpere spațioasă, mobilată cu cele mai autentice piese stil, folosite cu prilejul diferitelor montări. Un birou cu două telefoane, gheridoane și măsuțe pe care se află machete de decoruri. Pe pereții tapetați cu mătase, afișe glorioase, fotografii expresive, urmele unor tablouri scoase și, mai ales, în diferite roluți, poza directoarei Alexandra Dan, surprinsă de obiectiv în memorabile creații. O oglindă de teatru, un paravan, scaune și fotolii în dezordinea unei încăperi peste care trece, zi și noapte, fără încetare și fără repaos, spiritul taifun al acestui „monstru de teatru” care e directoarea și animatoarea neobosită a trupei. Odaia are două uși: una ce dă în anticameră, spre cerberul direcției: „secretara”, și, cealaltă, mai mică, eventual mascată, dând într-un coridor prin care se poate, de asemeni, intra și ieși din teatru. Cabinetul e legat de scenă prin difuzoare și ecrane luminoase pe care scrie: „Se repetă”. E ora unsprezece dimineața, într-o zi de primăvară. Ferestrele biroului sînt larg deschise spre rumoarea orașului. În scenă se află Alexandra Dan, treizeci și cinci de ani, mai mult decît frumoasă: fermecătoare, și Titi Precup, actorul de bază al teatrului, patruzeci de ani evidenți

TITI (cu oarecare emfază): Ești o mizerabilă, o femeie fără suflet, tot ce s-a petrecut între noi n-a fost decît teatru...

ALEXANDRA: Nu e adevărat, nu e adevărat, ți-o jur!

TITI: A fost suficient să-mi cadă solzii de pe ochi, să-mi recapăt pentru o clipă vederea, ca să realizez în ce infern trăim.

ALEXANDRĂ: Te-am iubit, te-am iubit cum n-am iubit pe nimeni în viața mea.

TITI: Ești imaginea minciunii!

ALEXANDRA: Taci, te rog, taci; dacă nu poți să taci, omoară-mă, dar isprăvește!

TITI: Nu tac. Trebuie să-ți spun mai întâi tot ce-am adunat în suflet în acești douăzeci de ani de ipocrizie și de travesti. Fiindcă asta a fost viața noastră: un mizerabil travesti! Mi-ai distrus liniștea, încrederea în mine, speranțele! N-am fost în viața ta decît figurantul bun să-ți dea replica, sufleurul care să te ajute să-ți înveți textul, supapa nervilor tăi, cînd te amenința insuccesul. (*Excedat.*) Ești un monstru, un monstru, un monstru!

ALEXANDRA: Ascultă-mă, reculege-te, liniștește-te. Așa... Taci... Redevin-o copilul meu de altă dată, de totdeauna... pune capul pe umărul meu, și dacă nu poți altfel, plîngi. Plîngi, dragul meu, lacrimile te fac mai bun... plîngi, dar ascultă-mă: nu te-am mințit niciodată, fiindcă nu te-am uitat niciodată. Ai fost tot timpul lîngă mine, aici, acasă, pe stradă, în turnee, oriunde, oricînd, pretutindeni... Crede-mă, și dacă nu poți, dacă nu vrei, atunci fă efortul să te ascuți, să te crezi petine, fiindcă mă iubești, ba da, ba da... mă iubești, mă iubești... (*Luciditate cumplită.*) Nu? Nu mă iubești? Atunci? Atunci omoară-mă, omoară-mă! (*Titi a scos revolverul cu o privire și o decizie, evident, asasină.*) Nu! Te rog! Te implor! Vreau să trăiesc! Vreau să trăiesc! Vreau să trăiesc! Iartă-mă (*Detunătură, căderea instantanee a Alexandrei, telefon.*) Ce vrei, dragă, nu ți-am spus că repet? (*Nervi.*) Cum asta? Unde e Victoria? Dă-mi-o la tele-

fon. Ce e, dragă, cu Elvira? A înnebunit? A înnebunit de tot? Dacă a înnebunit, cel puțin să mă avertizeze, să-mi iau și eu măsură. Dă-mi-o! (*Lui Titi, după ce a astupat receptorul.*) Formidabil! (*În receptor.*) Ascultă, Elviro dragă, ascultă, puiule, ascultă, fetițo, tu nu știi c-avem mîine seară premieră? Că mîine dimineată avem vizionare cu Consiliul artistic, cu Ministerul și Sfatul? Ce repetiție? Ce text? Cînd am mai făcut eu repetiție de text? (*Fără drept de apel.*) Îmi aduci imediat rochiile. Fii atentă: actul întâi: lungești cu o palmă (*lui Titi:*) iartă-mă, imediat! (*în aparat:*) actul doi: scurtezi cu o palmă, actul trei, nu lungești: iei înăuntru jupa, evazezi decolteul și scoți dantela, că mă face sorcovă! Ai grijă de mîneci... Așa! Stai! Ai găsit mînuși? Nu mă privește! N-am mînuși, nu intru în scenă! Treaba ta, te privește, n-ai decît! Într-un sfert de oră, ești cu toate rochiile sus. (*A închis.*) Auzi, Titi? Uite ce te rog... Cred că scena o să iasă, iese sigur, n-am nici o grijă. O singură rugăminte... (*A sunat telefonul, a ridicat.*) Eu. Bine, tovarășe, cum puneți o ședință la douăsprezece, cînd e unsprezece și... Bine! O să fiu acolo. (*A sunat, lui Titi.*) Formidabil! (*A intrat Secretara.*) Boiangiu. La douăsprezece. Merge cu mine la Sfat. Să aibă la el schema teatrului, vezi să n-o ia p-aia veche. Și proiectul de plan...

SECRETARA: E afară soțul dumneavoastră.

ALEXANDRA: Roagă-l să aștepte! (*Lui Titi, după ce Secretara a ieșit.*) Ce ziceam? Da! Replica aia... Cum e?... „A fost suficient să-mi cadă solzii“... bîră... bîră... cum e mai departe?

TITI: ... „Să-mi recapăt pentru o clipă vederea“...

ALEXANDRA: Mai departe...

TITI: ...„Ca să realizez în ce infern trăim“.

ALEXANDRA: Exact! Când spui: „în ce infern trăim“... lași, o clipă, privirea în jos, faci o pauză — dar știi: cât o respirație, — ca să pot eu să atac: „te-am iubit, te-am iubit cum n-am iubit pe nimeni în viața mea“, înțelegi? Fiindcă altfel n-am de ce să mă agăț, cad în gol...

TITI: Se face.

ALEXANDRA: Și încă ceva: când strig eu: „atunci omoară-mă, omoară-mă! ...“ (*Telefon, în receptor.*) Da... Da... Da... Da... Stați la telefon, vă rog... (*Lui Titi.*) O clipă... (*A sunat; lui Titi.*) Imediat! (*Secretarei care a intrat.*) Dumitrașcu! (*Secretara a ieșit; în aparat.*) Nu înțeleg. N-aveți locuri de la protocol? Deci protocolul a ridicat... Mai vrea tovarășul... Două locuri. Sigur. (*A intrat Dumitrașcu, secretarul literar al teatrului, veșnic în panică, veșnic transpirat.*) Le găsiți la casa teatrului. La opt. Nu, la opt fix, ridicăm cortina. (*A închis.*) Ce-ai făcut, Dumitrașcule? Iar ai încurcat-o cu locurile.

DUMITRAȘCU: Eu?

ALEXANDRA: Dar cine? Tata?

DUMITRAȘCU: Dați-mi voie să vă explic...

ALEXANDRA (*martiră; lui Titi*): Poftim! Mie îmi telefonează Președinția și el îmi dă explicații. Când telefonează Președinția, nu dai explicații, dai locuri!

DUMITRAȘCU: De unde? C-a ridicat protocolul tot. Pe mîine seară nu mai e nici un scaun.

ALEXANDRA: Și ce faci capul ăsta de înmormîntare? Ai fi preferat să jucăm cu sala goală?

Două locuri pe numele tovarășului Topală.

DUMITRAȘCU: Vai de mine, de unde?

ALEXANDRA: Te privește. Ia de la „Presă“, că tot ne înjură.

DUMITRAȘCU: Pentru mîine seară nici n-am chemat „Presa“.

ALEXANDRA (*dezastru*): N-ai chemat-o?

DUMITRAȘCU: Dumneavoastră ați spus să-i chemăm mai tîrziu, că pînă atunci se rodează...

ALEXANDRA (*lui Titi, distrusă, sfîrșită*): Vezi cu cine lucrez? (*Trăznet.*) Dumitrașcule!

DUMITRAȘCU (*încrămenit*): Da.

ALEXANDRA (*mierca lumii*): Ți-am citit piesa.

DUMITRAȘCU (*învîiat*): Da?

ALEXANDRA: N-am spus că mi-a și plăcut. Am citit-o. Cum trecem premiera, stăm de vorbă. Așa că: ai grijă de locuri! Stai! N-am văzut afișul. (*Dumitrașcu iese, se lovește în prag de Boiangiu, contabilul teatrului, cincizeci de ani și toate atributele profesiunii: neinformați, prudent și o cărare, lîngă ureche, peste chelia ne-sinceră.*) Intră, tovarășe Boiangiu, ia loc, la douăsprezece mergem împreună la Sfat. (*Lui Titi.*) Deci, cînd strig eu: „omoară-mă, omoară-mă!“...

TITI: Las privirea în jos.

ALEXANDRA: Aș! Te uiți la mine. În ochi. Fix. Te rog. E foarte important. Și, dacă poți, în clipa aia... nu, nu, asta o s-o facem mîine pe scenă, înainte de spectacol, fiindcă în funcție de cum stă fotoliul... (*Telefon.*) Sigur maestre, se poate? Pentru dumneavoastră... În zece minute e perfect, fiindcă la douăsprezece... Vă aștept... (*Lui Titi.*) Te

duci pe scenă? Vin și eu imediat... Vezi să dea lumina ca lumea, să n-arătăm ca niște cadavre... (*Titi a ieșit.*) Tovarășe Boiangiu, am nevoie de schemă.

BOIANGIU: Pofțiți.

ALEXANDRA: Asta e ultima?

BOIANGIU: Ultima.

ALEXANDRA: Nu e, fiindcă nu-l văd pe Petrașincu, și nici pe Gina Boian.

BOIANGIU (*luîndu-i schema din mînă*): Aveți dreptate, nu e ultima.

ALEXANDRA: Altceva: cît ne-a rămas din fondul pentru montări?

BOIANGIU: Șaptezeci de mii.

ALEXANDRA: Pentru trei piese... Ce ne facem? (*A intrat Vasilică Savu, cincizeci de ani, sufleurul teatrului, la orice oră din zi și din noapte, înfinitesimal, amețit.*) Ce e, Vasilică?

VASILICĂ: Tovarășă directoare, am venit să vă anunț oficial că eu mîine nu intru la cușcă.

ALEXANDRA (*simulînd un zîmbet*): Cum nu intri, Vasilică?

VASILICĂ: Dacă nu intru, nu intru. Nu suflu.

ALEXANDRA: Dar ce e, ce s-a întîmplat?

VASILICĂ: Nimic.

ALEXANDRA: ...Ce înseamnă: „nimic“?

VASILICĂ (*cumul de ofense*): Nimic... Nu s-a întîmplat nimic... Dar un lucru vreau să vă întreb eu pe dumneavoastră: asta am ajuns în teatrul ăsta: să-și bată joc de mine cine vrea?

ALEXANDRA: Cine și-a bătut joc?

VASILICĂ: N-are importanță. Un singur lucru vreau să vă spun, că eu i-am suflat lui Gicu Vraca treizeci de ani, și puteți să întrebați pe oricine dacă s-a plîns vreodată de mine. Și să ajung eu, acu, înainte de pensie...

ALEXANDRA: Nu pricep.

VASILICĂ: N-are importanță. Dar, dacă nu mai sînt bun, nu mai sînt bun, puneți să-mi facă formele, să-mi încheie socoteala și, vorba lu' nea Iancu Brezeanu: „Mîna birjar!“ D-asta am venit să vă spun. Oficial: poate să mă sancționeze, să mă scoată din teatru, dar cu lu' maestru' Titi Precup nu-i mai suflu, să știu că plec în provincie.

ALEXANDRA: Dar ce ți-a făcut?

VASILICĂ: Vasăzică, după ce că nu știe rolul, că scot capul din cușcă, de-mi iese limba de-un cot, să zică de mine, față cu toată lumea, că sîsîi ca un gînsac? Eu nu sîsîi, tovarășă, n-aude dumnealui, asta e altă poveste. Păi, nici Gicu Vraca, Dumnezeu să-l ierte, n-a urzea, dar avea un instinct al scenei unic. S-așeza cu urechea stîngă la cușcă, și știți cum mă prindea? Din zbor... Așa că d-asta am venit să v-anunț oficial...

ALEXANDRA: Vasilică!

VASILICĂ (*muțat*): Da.

ALEXANDRA: Ia uită-te dumneata la mine...

VASILICĂ: Mă uit.

ALEXANDRA: Nu-mi sufli dumneata, mie? Nu, nu: eu atît te întreb: nu-mi sufli mie?

VASILICĂ (*topit*): Dumneavoastră, da, dar lui Titi Precup nu-i suflu, să știu că...

ALEXANDRA: Pleci dumneata de aici? Mă lași pe mine? Îți aduci aminte ce a fost la Galați? Cu ce ne-am dus noi atunci, Vasilică?

VASILICĂ (*toate insultele uitate*): „L'Aiglon“...

ALEXANDRA (*amuzată*): Ții minte ce-a fost?

VASILICĂ (*lui Boiangiu*): Merge bine actul întîi, merge bine actul doi...

ALEXANDRA: Și în trei...

VASILICĂ: Nu, nu, că merge bine și trei, și la sfârșit, două minute înainte de final...

BOIANGIU: Lapsus...

ALEXANDRA (*lui Boiangiu*): Dar știi ce lapsus? Creierul gol. Nici un cuvânt... Și piesă în versuri. Să-mi vină rău, să înnebunesc, să cad jos. Mă uit la Vasilică și nu-l văd, trag cu urechea și n-aud nimic: noapte totală! Și atunci, odată aud ca prin vis... Cum ai strigat, Vasilică?

VASILICĂ: „Aceasta este drama, aceasta-i bat-o vina...”

BOIANGIU: „Sfârșită-i tragedia și acuma: Jos cortina!”

VASILICĂ: Aplauze, triumf, treizeci și opt de cortine numărate de mine...

ALEXANDRA: Cel mai mare succes din viața mea. (*A intrat Dumitrașcu.*) Ia să vedem afișul. (*Dumitrașcu derulează un imens afiș pe care se vede clar: „Travesti”, comedie tragică în trei acte.*) Ați controlat? Nu s-a strecurat nici o eroare? Nici o omisiune?

DUMITRAȘCU: Nici o grijă.

ALEXANDRA: E frumos afișul, nu? (*Controlînd numele interpreților.*) Așa... Așa... Așa... Așa... (*A ajuns în subsolul afișului.*) „Sufleur: Vasilică Savu”. Bine că mi-am adus aminte: Vasilică, mie nu-mi sufli nimic. Numai în actul trei... Nu știu ce am, cînd vine para-graful...

VASILICĂ: „...„Și totuși, cînd mă uit înapoi, la viața noastră”...

ALEXANDRA: „...Îmi dau seama că a fost frumos... A fost foarte frumos”... Aici ai grijă, Vasilică, te rog... te implor...

SECRETARA (*intrînd*): A venit maestrul Vasiliu.
ALEXANDRA (*lui Vasilică*): Te sărut... (*Secretarei.*) Să intre. (*Vasilică și Boiangiu se îndreaptă spre ușa mascată.*)

SECRETARA: Și soțul dumneavoastră? Să mai aștepte?

ALEXANDRA: Cinci minute. Să nu plece. Trebuie să-i vorbesc neapărat. (*Lui Boiangiu, prins în prag înainte de a ieși.*) Iei cu dumneata și proiectul de repertoriu pentru stagiunea viitoare.

BOIANGIU: Nu e încă aprobat.

ALEXANDRA: Va fi! (*În ușă maestrul Vasiliu.*) Pofțiți, maestre! (*A intrat maestrul Vasiliu, a cărui vîrstă venerabilă nu e întrecută decît de o glorie nedesmințită de-alungul unei jumătăți de veac.*) Pofțiți, maestre, luați loc... O cafeă? Cu ce vă pot servi?

VASILIU: Cu plăcerea de a te privi.

ALEXANDRA: Ești drăguț, maestre.

VASILIU: Ești dumneata seducătoare. Cum faci, mon cher, că-i tulburi pe toți?

ALEXANDRA: Am eu secretele mele. V-am citit piesa.

VASILIU: Adevărat? Ești literalmente fenomenală. Nu, nu exagerez de loc, fiindcă, uite, i-am dus lui Gherman o piesă, o splendoare, o comedie subtilă, — un decor și trei persoane — o spumă, o șampanie. I-am dat-o în decembrie, și nici un răspuns. Te poartă, te amîină, te minte, mon cher, că-ți pierе gustul să mai scrii.

ALEXANDRA: V-am citit piesa.

VASILIU: Nemaipomenit! Cînd te privesc, am impresia c-o văd pe Marie Ventura. Aceeași fluiditate a mîinilor, aceeași flacără în ochi,

aceeași energie neobosită... Și ți-a plăcut? Dacă ți-a plăcut, s-o băgăm în repetiții. Trei săptămîni — joci dumneata — și facem un succes, să duduie.

ALEXANDRA: Vai, maestre, cum mă puteți întreba dacă... *mi-a plăcut?*

VASILIU: Nu, mon cher, mie poți să-mi vorbești deschis, fără menajamente. Sînt pregătît și obișnuit. Azi circulă alte gusturi. Nu vezi dumneata? Unde te duci, unde te întorci: „piese de idei“. Ca și cînd ar exista două feluri de piese: unele cu „idei“ și altele cu frișcă. Moissi, ce actor formidabil — nu l-ai văzut, păcat: — avea o vorbă...

ALEXANDRA: Nu: „mi-a plăcut“. A fost o încîntare.

VASILIU: Da, se citește repede.

ALEXANDRA: Ce vervă...

VASILIU: Să știi de la mine: o piesă trebuie să te fure. Nu te-a furat de la primele replici, tămîie. Anatole France spunea: „toate genurile literare sînt bune, cu o singură excepție: genul plicticos“. Băieții de astăzi sînt niște băieți admirabili, au mult patos, pun în tot ce scriu o mare credință, dar cînd îi vād c-o iau cu ideologia... Ideologia, mon cher, e bună, dar în ședințe.

ALEXANDRA: Și ceea ce m-a încîntat, de altfel ca în tot teatrul dumneavoastră, e construcția. O arhitectonică de beton... De aceea mi-aș permite o observație...

VASILIU: Spune, te rog. Mă interesează.

ALEXANDRA: Cu privire la felul cum se termină piesa. Vedeți, maestre, comedia dumneavoastră are o tematică majoră: familia.

VASILIU: Tot teatrul lumii: Sofocle, Euripide, Eschil se întîmplă în familie. Familia Atri-

zilor. D-asta cînd îi văd pe băieții de astăzi
c-o iau cu uzina, cu fabrica, cu șantierele...

ALEXANDRA: Ceea ce mi-a plăcut și emoționează
în piesa dumneavoastră este elogiul cald, și
foarte convingător, pe care îl aduceți familiei.
Or — și aici sînt rezervele mele — în final,
familia dumneavoastră se destramă.

VASILIU: Schimbăm, mon cher, schimbăm finalul.

ALEXANDRA: Din păcate, începutul pune premiza
asta...

VASILIU: Schimbăm și începutul!

ALEXANDRA: Tot actul doi se bazează pe o viziune
cam sceptică...

VASILIU: Modificăm actul, nu e mare lucru. Totul
e să intrăm în repetiții, să nu pierdem sta-
giunea. (*A intrat Secretara.*)

SECRETARA: Soțul dumneavoastră...

ALEXANDRA: Roagă-l să aștepte.

SECRETARA: A venit tovarășa Graur.

VASILIU: Asta nu e fata aia drăguță de la „Văpaia“?

SECRETARA: Pentru interviu.

VASILIU: Să poftească, mon cher, că noi am ter-
minat. (*Secretara a ieșit.*) Îmi pare bine că
ne-am înțeles. (*Intră Natalița Graur, cu înfă-
țișarea ei biruitoare.*) Cînd o vezi pe fata asta,
îți merge bine toată ziua. Ce s-a întîmplat,
mon cher, că, în ultima vreme nu m-ați mai
solicitat?

NATALIȚA: Vai, maestre, dar la noi sînteți bine venit
oricînd.

VASILIU (*Alexandrei*): Admirabilă publicație. Vie,
colorată, inteligentă. (*Nataliței.*) Să vă trimit
o nuvelă. Scurtă. Macedonski avea o vorbă:
„decît o epopee proastă, mai bine un madri-
gal sublim“. (*Alexandrei.*) Te las să-ți dai
premiera, și te caut eu. (*Nataliței.*) Privește-o!

Privește-o bine! Marie Ventura! Aceeași magie a frunții, aceeași melancolie a ochilor, aceeași febrilitate a mâinilor... Sărut mâinile. (*Și a ieșit. A sunat telefonul, a ridicat Alexandra.*)

ALEXANDRA: Da... Da... Da... Da... Perfect. (*A închis, a sunat, a intrat Secretara.*) Anunță-l pe Boiangiu. Ședința de la Sfat... s-a contramandat...

SECRETARA: A treia oară. Mă întreb de ce au mai convocat-o.

ALEXANDRA: Ca s-o contramandeze.

SECRETARA: A venit Elvira cu rochiile.

ALEXANDRA: Să intre. (*Secretara a ieșit. Nataleiței Graur.*) Încerc rochiile și în timpul ăsta stăm de vorbă. (*A intrat Elvira cu rochiile pe braț.*) Gata? Să știi, Elviro, că orice s-ar întâmpla tot de mîna mea mori. (*Nataleiței.*) O secundă. (*A trecut dincolo de paravan.*) Întreabă.

NATALIȚA: Întîi cu privire la temă. Care e tema piesei „Travesti“?

ALEXANDRA (*de dincolo de paravan*): Despre rolul femeii în construirea fericirii.

NATALIȚA: Mai concret.

ALEXANDRA (*de dincolo de paravan*): O clipă... M-ai înțepat, te omor, Elviro, ai uitat să scoți acele. Mai concret, am început să uităm că femeia trebuie să aducă cimentul, care să lege cărămizile, pe care ne clădim fericirea. (*A ieșit de după paravan.*) Cum o găsești? Nu e lungă? (*Rochia, evident.*)

NATALIȚA: Lungă? Nu.

ALEXANDRA (*a trecut din nou după paravan*): Trage, Elviro, nu simți că ține? (*Nataleiței, bineînțeles.*) Mesajul piesei e un apel ca femeia să nu uite că trebuie să fie și mamă și soție și iubită și — iartă-mi o expresie

compromisă — și amantă. Altceva. (*A sunat telefonul.*) Răspunde dumneata.

NATALIȚA (*în aparat*): Da... Da... Un moment. (*S-a apropiat de paravan, șoptit.*) De la Radio.

ALEXANDRA: Să vină.

NATALIȚA (*în aparat*): Vă așteaptă. (*A închis.*)

ALEXANDRA: Asta e rochia din actul doi.

NATALIȚA: Superbă!

ALEXANDRA: Cum cade, Elviro?

ELVIRA: N-ați auzit?

ALEXANDRA: Îi mănînc eu sufletul Elvirii, dar pînă la sfîrșit, tot ne împăcăm noi... Nu mă las pînă nu o văd „emerită“... Merită să scrii ceva despre ea... (*A trecut după paravan.*) Trăim într-o societate bărbătească, în care ne-ăm obișnuit să-i aducem femeii omagii complezente: „Tovarășa noastră“... Piesa e o pledoarie... Elviro, ai înnebunit? Îmi rupi părul din cap — ce spuneam? — da, o pledoarie pentru adevăratul rost al femeii: să-și păstreze toate cuceririle sociale — apropo: m-ai văzut în „Nora“? M-ai văzut, c-ai și scris — și în același timp să nu-și trădeze misiunea ei, fundamentală, de femeie. E în actul doi o metaforă care explică piesa: „Te-ai întrebat vreodată de ce cuvîntul *cămin* înseamnă și cuib al familiei și *vatră*? — Fiindcă acolo se păstrează căldura eternă a iubirii.“ (*Ieșind de după paravan.*) Actul trei. (*Rochia, evident.*)

NATALIȚA: Nu e prea sobră?

ALEXANDRA: În actul trei sînt cu douăzeci de ani mai bătrînă. La vîrsta cînd nu mai ai regrete. Amintiri. Tot secretul în viață e să-ți pregătești, din timp, amintiri frumoase. Am trecut

la babe. (*A trecut după paravan.*) Vrei să mai întrebi ceva?

NATALIȚA: Și nu vă pare rău?

ALEXANDRA (*scofînd capul de după paravan*): Că trec la babe? Nu. Și știi de ce? Fiindcă sînt mulțumită. Și cînd ești mulțumită, vîrsta te face mai bună, mai înțeleaptă, mai fericită.

NATALIȚA: Atunci, cîteva întrebări-fulger.

ALEXANDRA (*de după paravan*): Poftim.

NATALIȚA: Ce-ați fi vrut să fiți dacă n-ați fi fost actriță?

ALEXANDRA (*ieșind de după paravan, în rochia ei*): Evident: actriță. Cred că am mai dat răspunsul ăsta de o sută de ori.

NATALIȚA: Partenerul preferat?

ALEXANDRA: Cel cu care joc.

NATALIȚA: Aveți prieteni?

ALEXANDRA: Actorii buni.

NATALIȚA: Dușmani?

ALEXANDRA: Actorii proști.

NATALIȚA: Care este dramaturgul dumneavoastră preferat?

ALEXANDRA: Mai e nevoie s-o spun? Cel care-mi scrie rolul cel mai gras.

NATALIȚA: Ce detestați mai mult pe lume?

ALEXANDRA: Pisălogii. (*A intrat Mateescu, reporter-radio.*) Poftim!

MATEESCU: Pentru o imprimare. De la Radio. Cinci minute despre premiera de mîine seară.

ALEXANDRA: Imediat.

NATALIȚA: Atunci eu vă las... (*Se îndreaptă spre ieșirea care dă în anticameră.*) Pe mîine!

ALEXANDRA: Să-mi ții pumnii! (*Natalița a ieșit; prin ușa mascată au intrat: Tit și Fanache Tomulescu, regizorul piesei „Travesti”. E un om robust de peste șaiszeci de ani, dar pe care*

nu-i bănuî... Titi e în costumul lui din „Travesti”: haină de catifea, guler alb răsfrînt; şi-a pus o barbă colorată de toată frumuseţea.)
Ce e, Fanache?

FANACHE (*sincer disperat*): Uitaţi ce cap şi-a făcut!

TITI: Se leagă de barba mea. Ce vrei, domnule, cu barba mea?

FANACHE: Nu e în spiritul personajului. Dumneata, în piesă, eşti un actor. ăsta e cap de actor? ăsta e cap de pictor. Numai pipa şi paleta îţi lipsesc. Dacă nu mă crezi pe mine, cheamă autorul şi întreabă-l, că era adineauri pe aici. Vasile, cheamă pe domnu' autor încoace, că-nnebunesc.

TITI: Lasă-l în pace, singurul care nu ştie niciodată ce-a scris e autorul.

FANACHE (*argument şi logică*): În piesă sînteţi doi actori... Vă iubiţi, vă giugiuliţi. (*Urlînd.*) Toată ziua: mu-mu-mu şi mu-mu-mu...

ALEXANDRA: Fanache, dragă, încet...

FANACHE: Încet, dar vă giugiuliţi. (*Urlat.*) Şi vă ciondăniţi. În actul întîi de nebun, de gelos, de turbat ce eşti, vrei s-o omori. Ei, cum o s-o omori, domnule, cu capul ăsta de Tintoretto?

TITI: O pun numai în actul trei, pricepe. În actul trei sînt cu douăzeci de ani mai bătrîn. Cum o să arăt cu douăzeci de ani mai bătrîn fără barbă?

FANACHE: Ei, vezi că eşti cap sec? Unde ai văzut dumneata om de şaizeci de ani să-şi lase barbă? Barbă îţi laşi la douăzeci de ani. La şaizeci, ţi-o razi.

ALEXANDRA (*ca să pună capăt scandalului*): La douăsprezece aveţi repetiţie cu „Othello”.

FANACHE: În foaier, sus.

ALEXANDRA (*lui Titi*): Uite ce cred eu. Iei barba și ți-o pui în „Othello“. În „Othello“ e mai mult decît necesară: obligatorie, și, oricum, nu poți să joci cu barbă și aici și acolo.

TITI (*a fost convins, lui Fanache*): Bine, mami. Se face. Haide domnule... (*Titi și Fanache au ieșit prin ușa mascată, a sunat telefonul.*)

ALEXANDRA (*în apartament*): Eu. A căzut? Cum a căzut? De ce a căzut? Noi am anunțat concursul ăsta de acum trei luni. A fost publicat și în presă. Nu renunț pentru nimic în lume. Întîi, fiindcă am nevoie de actori, și, doi, fiindcă așa s-a hotărît. În teatru e ca la șah: mai bine o mutare greșită, pe care o faci, decît una bună, la care eziți. Nici nu mă gîndesc. Țin concursul. Îi comunicîi tovarășului ministru că teatrul se face cu actori. Fără actori, se fac rapoarte. Noroc! (*A închis; lui Mateescu.*) La dispoziție.

MATEESCU: Aici nu se poate imprima. E gălăgie.

ALEXANDRA: Zgomot? Aici? Trecem alături, într-o cabină. (*A sunat, a intrat Secretara.*) Nu sînt aici pentru nimeni. Imprim. Cine e afară?

SECRETARA: Soțul dumneavoastră.

ALEXANDRA: Să aștepte. (*Și a ieșit prin ușa mascată, a sunat telefonul, a ridicat Secretara.*)

SECRETARA (*în apartament*): Lipsește. Cine, de la Televiziune? Am notat, îi comunicăm. (*A închis, în aceeași clipă a băgat, timid, capul pe ușă Mihai Dan, soțul Alexandrei, intelectual distins, vizibil consumat de o intensă viață interioară.*)

MIHAI (*alarmat*): A plecat?

SECRETARA: Nu. E în teatru.

MIHAI: Sper că nu deranjez...

SECRETARA: Vă rog.

MIHAI: Spune-mi, te rog, cum mai arată soția mea?

Vorbesc: ca sănătate.

SECRETARA: Excelent.

MIHAI: Slavă Domnului. Săptămîna trecută se simțea rău.

SECRETARA: Tovarășa?

MIHAI: Se plîngea de durere în partea asta. Mă temeam să nu fie de la rinichi.

SECRETARA: Cine știe... Oboseala... Dumneavoastră ce mai faceți?

MIHAI: Bine. În general bine.

SECRETARA: Studiați, mai pregătiți ceva?

MIHAI: Un concert.

SECRETARA: Care?

MIHAI: Sibelius.

SECRETARA: Minunat?

MIHAI: Îl cunoașteți?

SECRETARA: Nu, dar eu sînt mare amatoare de muzică. Din prima mea leafă mi-am cumpărat un picup și concertul pentru vioară și orchestră de Beethoven, cîntat de Iehudi Menuhin, dirijat de Toscanini. Am pus placa pînă s-a tocit. Tovarășei îi place muzica?

MIHAI: Mai puțin.

SECRETARA: Dar la concertele dumneavoastră, vine, nu?

MIHAI: Mai rar. Susține că muzica ar fi o artă abrutizantă, și că, din clipa în care a apărut cuvîntul, sunetul a devenit de prisos.

SECRETARA: Băiatul face muzică?

MIHAI: Jazz. La tobă. Crezi că întîrzie mult?

SECRETARA: Cîteva minute. Vreți să vă dau un ziar, o revistă?

MIHAI: Mulțumesc, le-am citit, dincolo, pe toate.

SECRETARA: Mă mir de ce întârzie... O impri-
mare scurtă pentru Radio... în legătură cu
premiera de mâine...

MIHAI (*candid*): Aveți premieră?

SECRETARA: Nu știți?

MIHAI (*ca s-o repare*): Da, da, sigur, ai dreptate,
îmi ieșise din cap. Cum îi spune piesei?

SECRETARA: „Travesti“.

MIHAI: Comedie?

SECRETARA: Piesă. Sînt sigură că tovarășa o să
facă o creație extraordinară.

MIHAI: Ce joacă?

SECRETARA: O femeie.

MIHAI: Da?

SECRETARA: Rol de o mare complexitate. Bine că
mi-am adus aminte: aveți locurile la mine.
(*A ieșit, a sunat telefonul, Mihai Dan nu
ridică, a reintrat Secretara.*) Rîndul trei, locu-
rile 7 și 8. (*A ridicat receptorul.*) Da... Nu, tova-
rășa nu e aici. În teatru. O căutăm și-i spu-
nem. Imediat. (*A închis.*) Mă duc s-o caut
pe tovarășa, c-a telefonat de la cabinetul
Ministrului. Ascultați (*și dă drumul unui
magnetofon*) muzica din „Travesti“. Divină.
(*A ieșit, a sunat telefonul, Mihai Dan ezită
să răspundă, își ia, în sfîrșit, inima în dinți
și ridică receptorul.*)

MIHAI (*în aparat*): „Teatrul Liber“... Ați scris o
piesă... Foarte bine, și cum se numește?
Matei Basarab și Vasile Lupu. Tovarășe dragă,
pentru un singur spectacol e prea mult. Re-
nunțați la un domnitor, și stăm de vorbă.
(*A închis; a intrat Alexandra urmată de Secre-
tară care se îndreaptă spre anticameră. Ale-
xandra a făcut un număr de telefon.*)

ALEXANDRA: Noroc, Michi... O secundă. Ia loc.
(Cu receptorul la ureche.) Ce e pe acasă?

MIHAI: Bine, foarte bine. Coca a rămas însărcinată.

ALEXANDRA *(tot timpul agățată de aparat și de tonul care nu mai vine)*: Nu mai spune... De când?

MIHAI: Îți dai seama că m-am jenat s-o întreb.

ALEXANDRA *(bătînd disperată în furcă)*: Și?

MIHAI: Și nu mai spală.

ALEXANDRA: Firesc. Ce, vrei să piardă copilul?

MIHAI: Așa că am dat cearșafurile la spălătorie, la Nufărul.

ALEXANDRA: Foarte bine.

MIHAI: Și am pierdut bonul.

ALEXANDRA *(bătăi exasperate în furcă)*: Mare plictiseală.

MIHAI: Mie îmi spui?

ALEXANDRA *(I-a venit tonul)*: În sfîrșit. *(Face un număr de telefon.)* Altceva? Formidabil! Ocupat!

MIHAI: Ne-a furat butelia de aragaz.

ALEXANDRA *(alte bătăi furioase în furcă)*: I-auzi... Când?...

MIHAI: Se pare că alaltăieri dimineața. A lăsat-o Coca în fața liftului — îți dai seama că nu putea s-o care sus — și cînd s-a întors n-a mai găsit-o.

ALEXANDRA: Și cum gătește?

MIHAI: Nu gătește. Ne descurcăm și noi cum putem. Mai un parizer... mai un mușchi țigănesc...

ALEXANDRA: Trebuie să faci neapărat rost de o butelie... Dă un anunț la ziar...

MIHAI: Așa m-am gîndit și eu... Nichi...

ALEXANDRA *(a obținut în sfîrșit tonul, a format numărul)*: O secundă... Cabinetul ministru-

lui... (*Așteptînd, cu mîna astupă receptorul.*)

Ce e cu Nichi? (*În receptor.*) Aștept.

MIHAI: Sînt pur și simplu disperat... De trei zile nici n-a mai dat pe acasă.

ALEXANDRA: Am știut c-aici o să ajungă... L-ai răsfățat.

MIHAI: Eu?

ALEXANDRA: Michi dragă, mie poți să-mi reproșezi orice, dar că l-am răsfățat în nici un caz, fiindcă eu nici n-apuc să-l văd... (*În receptor.*) Da tovarășă, eu. Aștept. (*Lui Mihai*): Altceva?

MIHAI (*junebru*): Gîlcă.

ALEXANDRA (*panică, a scăpat receptorul din mînă*): Ce e cu Gîlcă?

MIHAI: A sărit să-l muște pe copilul doamnei Dumitrescu.

ALEXANDRA (*emoționată, în sfîrșit*): Mititelul... Probabil că e în călduri... Sau l-a contrariat ceva. În agenda mea e numărul de telefon al doctorului Maștei. Cheamă-l imediat, să vadă ce e cu cățelul.

MIHAI (*decizie definitivă*): Nu-l chem.

ALEXANDRA: Cum?

MIHAI: Nu-l chem în ruptul capului.

ALEXANDRA: Michi, ce e cu tine? Ești bolnav?

MIHAI: Mai rău: plictisit.

ALEXANDRA: Ce bine de tine: ai timp să te plictisești.

MIHAI: Trist.

ALEXANDRA: Exagerezi.

MIHAI: Dezolat!

ALEXANDRA: Mă pui pe gînduri.

MIHAI: Exasperat. De singurătate, de Nichi, de Coca, de casă, de frigiderul care nu mai merge — asta am uitat să te anunț — de țeava

spartă la baie, de chiria neplătită și majorată, nu mai suport, nu vezi ce-am ajuns? Doică la cătel.

ALEXANDRA: Fii cuminte, Michi... Allo... Dacă vorbește pe scurt, sigur că aștept... (*A astupat receptorul.*) Știi că te iubesc. Tu știi că... (*A intrat Manuela Gherdan, treizeci de ani, frumoasă, de o iremediabilă candoare provincială.*)

MANUELA: Vă rog să mă iertați că intru neanunțată, dar cum îi spuneam și tovarășei, dacă nu apuc acum să stau de vorbă, măcar un cuvânt, scap trenul. Pentru concurs.

ALEXANDRA (*în aparat*): Allo! Allo! (*Manuelei.*) V-ați înscris?

MANUELA: Nu. Și tocmai asta voiam să vă întreb... daeă am șanse, fiindcă, eu vă spun dumneavoastră, eu am intrat în teatru...

ALEXANDRA: Allo! (*Manuelei.*) Unde?

MANUELA: La Botoșani. Dar n-am stat decît o stațiune, fiindcă m-am măritat și am trecut la Bacău. Dar nici acolo n-am apucat să stau mai mult de un an, fiindcă am divorțat și m-am mutat la Bîrlad.

ALEXANDRA (*în aparat*): Bine, atunci închid și rechem. Ce număr ați zis? (*Își notează numărul, închide și cheamă iar.*) Ce spuneți?

MANUELA: La Bîrlad m-am simțit foarte bine, și am și jucat...

ALEXANDRA: Allo! Să înnebunești: ocupat. (*Alt număr; Manuelei.*) Ce-ați jucat?

MANUELA: Tot. Dramă. Comedie... Katiușa Maslova, Zița, Vară și fum, dar n-am apucat să dau premiera, fiindcă m-am căsătorit și-am trecut la Piatra-Neamț.

ALEXANDRA: Și de la Piatra-Neamț?

MANUELA: Nu, că acum tot la Piatra Neamț contez, cu toate că m-am despărțit.

ALEXANDRA (*a obținut legătura*): Da, tovarășe ministru... Da, tovarășe ministru... În cinci minute. (*A sunat, și-a adunat de pe birou niște hîrtii: Secretarei care a intrat.*) Mașina! Mă iertați, plec, mă întorc imediat. (*Și a ieșit ca o furtună.*)

MANUELA (*urmărind-o pe Alexandra pînă la ușă*): Așa că, eu vă spun dumneavoastră, dacă aș ști că am șanse... (*S-a reîntors.*) O cunoașteți pe tovarășa?

MIHAI: Vag.

MANUELA: A avut noroc. A avut și talent — nu contestă nimeni — dar și noroc. Roluri... Situație... Am auzit c-are un bărbat...

MIHAI: Ce bărbat?

MANUELA: Un papă-lapte. Ei, să fi rămas eu de la început la București... Dar eu sînt o sentimentală, la mine înainte de orice: sufletul. Cum zicea și răposatul tataia: „Manuela, tu nu ești făcută pentru teatru. Tu semeni cu Monica din «La Medeleni»“. Cunoașteți?

MIHAI: Nu.

MANUELA: Păcat.

MIHAI: Și în teatru cum ați intrat?

MANUELA: Un accident. Declamam „Mortua est“... Știți dumneavoastră: Făclie de veghe pe umezi morminte... Mă vede maestrul Ciocănel și zice: Fetițo, la Institut! Dar eu vă spun, mie, altceva mi-ar fi plăcut... D-asta nici nu cred că am șanse. Aici, la București, trebuie să te zbați, să te lupți, să dai din coate, să calci peste cadavre. Or, eu, tovarășe dragă: cazanieră. Mie asta îmi place: să stau acasă cu bărbatul meu, cu copiii mei...

MIHAI: Aveți copii?

MANUELA: Nu, dar îi ador.

MIHAI: Și de divorțat, de ce-ați divorțat?

MANUELA: Nepotrivire de program. Primul meu soț era un băiat foarte bun, fin, delicat, cumsecade: sportiv de performanță...

MIHAI: Fotbalist?

MANUELA: Triplu salt. Dar șase luni stătea în cantonament, șase luni pe teren, și, când nu era nici în cantonament nici pe teren, era în spital. Înțelegeți, nu?

MIHAI: Sigur. Și a doua oară?

MANUELA: Băiat foarte bun și acela: inteligent, cultivat, curier la Externe. Stătea cu mine o săptămână, și șase luni pe drumuri: Tokio, Pekin, Melbourne, New-Delhi, cel puțin când trecea în Africa, îl uita Dumnezeu de tot. Tovarășe dragă, ce să mai vorbim, eu altă viață mi-am visat.

MIHAI (*treptat interesat*): Ce viață?

MANUELA: Să stau acasă, să gătesc, să pun murături... Să veniți odată la mine, de curiozitate, să gustați murături puse de mîna mea, că eu nu le pun în oțet, numai în apă. Iau gogonelele cînd sînt încă verzi, le dau un clocot, la foc scăzut (*fiindcă l-a observat verigheta*) și... dumneavoastră: căsătorit?

MIHAI: Cine mai poate să știe?

MANUELA: Nici n-ați fost?

MIHAI: Care om n-are în urma lui o experiență?

MANUELA: Nici dumneavoastră nu păreți prea fericit.

MIHAI: Ne purtăm fiecare crucea.

MANUELA: Vă prezentați la concurs?

MIHAI: Ferească Dumnezeu!

MANUELA: Tot din teatru?

MIHAI: Să n-aud.

MANUELA: Inginer? Că știți, eu am un frate inginer.
Electromotoare. Acum e în Olanda. Nici nu
v-am întrebat: dumneavoastră, din Capitală,
ori flotant?

MIHAI: Din Capitală.

MANUELA: Eu vă spun: dacă aș locui la București
nici n-aș ieși din casă...

MIHAI: N-ai ieși din casă?

MANUELA: În viața mea.

MIHAI: Și ai găti?

MANUELA: „Găti”? Să vă fac eu prăjituri... Să vă fac
eu poale-n brîu...

MIHAI: Și ai avea grijă de cearșafuri?

MANUELA: Știți cum le albesc? Nici la spălătorie
nu le scoate cum le scot eu. Că eu le pun la
muiat din ajun și...

MIHAI: Ții femeie?

MANUELA: Ce femeie?

MIHAI: De serviciu.

MANUELA: Să nu mai spui vorba asta: te bagi la
stăpîn, și cînd ți-e lumea mai dragă, te lasă.
Se mărită, ori...

MIHAI (*întrebare capitală*): Stai, încă ceva: ce pă-
rere ai de muzică?

MANUELA: Pasiunea mea.

MIHAI: Adevărat?

MANUELA: Jur.

MIHAI (*pe treptele exaltării*): Manuela, numele tău
nu e Manuela!

MANUELA: Vai de mine, să v-arăt buletinul.

MIHAI: Numele tău e Providența!

MANUELA: Cred că mă confundăți...

MIHAI: Exclus!

MANUELA: Mă asemuiți.

MIHAI: Cu neputință.

MANUELA: Cu o vară de a mea. Tot artistă, dar la Turda.

MIHAI (*lirism sincer*): Nu, Manuela, un om ca tine nu poate fi confundat. Nici măcar cu tine. Tu știi ce mi-am dorit eu toată viața? Un colț de odaie lângă un cămin și o lampă. O cămară plină de gavanoase și borcane: dulceață de prune, de afine, de trandafiri. O bucătărie mirosind de Crăciun a caltaboși și de Paști a cozonaci. Numele tău adevărat e „Norocul”, numele tău adevărat este „Visul”, vino cu mine.

MANUELA: Unde, tovarășe?

MIHAI: Nu mă întreba, fiindcă nu știu nici eu, dar vino!

MANUELA: De ce?

MIHAI (*spre culmile entuziasmului*): „De ce”? Cunoști „Banchetul” lui Platon? Îți mai aduci aminte de legenda jumătății de bărbat în căutarea jumătății lui, ideale, de femeie? Tu ești jumătatea după care tînjea inima mea dornică de o casă cu pod și beci. Manuela, numele tău e „Idealul”, vino! (*Și luînd-o aproape cu forța, dispar amîndoi prin ușa mascată, în timp ce sună telefonul și, din anticameră, intră Secretara.*)

SECRETARA (*la telefon*): Nu, n-a plecat nimeni. Îi chem. Imediat. Cînd veniți, îi găsiți aici. (*Secretara a ieșit, biroul a rămas o clipă gol, telefonul începe, bineînțeles, să sune, și își fac apariția pe rînd: Boiangiu, Fanache și Dumitrașcu.*)

FANACHE: Dar ce e, dragă, ce s-a întîmplat?

BOIANGIU: De ce ne-o fi chemat?

FANACHE: De unde a telefonat? (*A intrat Titi Precup.*)

TITI: Ce se petrece aici, mami, ce e cu alarma asta urgentă?

DUMITRAȘCU: Dar unde a plecat?

BOIANGIU: La Minister. Să fie în legătură cu pensionările?

TITI: Te pomenești că e ceva cu premiera!

FANACHE: Ce să fie cu premiera?

TITI: Eu am zis tot timpul că e piesă cu bubă. Neclară, mami, confuză. Vă dau cuvîntul meu de onoare că am mîine seară premieră, și eu nu știu ce joc.

DUMITRAȘCU: Și e atît de simplu...

TITI (*ironic*): Nu vrei să-mi explici și mie piesa? Hai, că ești băiat deștept, și scrii și la „Gazeta Literară“.

FANACHE: Auăleu, neică, dacă am ajuns să îngrășăm porcul înainte de Ignat, ne-am procopsit.

DUMITRAȘCU (*convins, tehnic*): V-am mai spus, maestre: e o demonstrație: că există o lume a iluziilor: teatrul. Și o lume a concretului: viața. Și că cea mai mare eroare pe care o poate săvîrși omul e să le amestece și să le confunde.

TITI (*înger*): Dumneavoastră ați înțeles ceva? Eu, vă dau cuvîntul meu de onoare că... (*A intrat Alexandra, liniște.*)

ALEXANDRA (*în timp ce-și pune pe birou, în ordine, hîrțiile*): Ce-i cu dumneavoastră? Ce-i cu figurile astea plouate?

TITI (*euforie simulată*): Noi?

BOIANGIU: Ați fost la Minister? Ați rezolvat ceva?

ALEXANDRA: Tot.

BOIANGIU: Ce e cu concursul? S-a aprobat?

ALEXANDRA: Respins, dar îl ținem pe răspunderea mea.

DUMITRAȘCU: Ce e cu repertoriul?

FANACHE: „Virginia Woolf“ s-a aprobat?

ALEXANDRA: Respins, dar o jucăm pe răspunderea mea.

BOIANGIU: Ați discutat despre turneu?

ALEXANDRA: Respins, dar îl facem pe răspunderea mea.

TITI (*presimțiri catastrofale*): Stăm bine.

ALEXANDRA: Stăm grozav, fiindcă numai cine stă rău stă bine, iar „bine“ stai numai la „Bellu“. S-a făcut repetiția de lumini?

FANACHE: Făcut.

ALEXANDRA: Îmi puneți rampă. Eu fără rampă nu joc.

FANACHE: Rampă? Pînă mîine seară?

ALEXANDRA: Pînă mîine seară se poate clădi un teatru. Cum a mers repetiția la „Othello“?

FANACHE: Nu s-a ținut.

ALEXANDRA: Nu s-a ținut? Cum nu s-a ținut? De ce nu s-a ținut?

FANACHE: N-a venit Mihoc.

ALEXANDRA: Și a anunțat că nu vine?

FANACHE: Nu.

ALEXANDRA: Înseamnă că a murit. Nu, nu, e clar: a murit. Dumitrașcu, dai un anunț la ziar, acum, imediat, să apară mîine: „Îndurerată, direcțiunea «Teatrului Liber» aduce la cunoștința acelor care l-au cunoscut și admirat, încetarea din viață a artistului emerit Vasile Mihoc“.

FANACHE: Și dacă avem ghinion... și n-a murit?

ALEXANDRA: Îl omor eu! Îl pun să plătească anunțul, și-l tai de la primă! Vă mulțumesc. Dumneata, Titi, fii drăguț, și mai rămîi. (*Toți ceilalți au ieșit.*) Uite ce te rog... M-am gîndit... Scena nu iese încă bine...

TITI: Care?

ALEXANDRA: Prima.

TITI: Ești formidabilă!

ALEXANDRA: De ce?

TITI (*berbant și cu „intenții”*): Când o să încetezi să mai fii actriță, și să devii femeie?

ALEXANDRA (*ghiață*): Când o să încetezi să mai fii bărbat, ca să devii artist? Hai să trecem încă o dată scena. Dar jucată altfel: mai simplu, mai sincer, mai interiorizat...

TITI (*intrînd în rol*): ...Ești o mizerabilă, o femeie fără suflet, tot ce s-a petrecut între noi n-a fost decît teatru..."

ALEXANDRA: „...Nu e adevărat, nu e adevărat, ți-o jur...” Dar ce e, dragă?

TITI: Imposibil, nu putem continua, n-am pistolul!

C O R T I N A

ACTUL II

A doua zi, la ora cinci după amiază, acasă la Alexandra Dan.

Interior modern, de o nobilă eleganță. Mobilă „stil”, un pian cu coadă, alături un pupitru cu notele concertului la care lucrează Mihai Dan. Pe pian, o cutie de vioară și o mare fotografie a virtuosului. În vest: fotolii odihnitoare, un lampadar cu picior, pe pereți fotografiile Alexandrei și, bineînțeles, pe o mäsufă, lângă o glastră cu trandafiri galbeni, un telefon alb.

ALEXANDRA (în aparat, cu o voce evident scăzută):

Nu, dragul meu, nu-ți fie teamă, sînt singură în toată casa. Și sînt fericită că sînt singură, ca să-ți spun că te iubesc, că te aștept, că te doresc... Cînd ești lângă mine n-am curajul să ți-o mărturisesc, sînt timidă, da, da, nu rîde, timidă, speriată, stîngace... Numai după ce pleci de lângă mine — ascultă-mă, nu mă întrerupe, profită de clipa asta de curaj — numai atunci îți spun, în gînd, cît de iubesc, ce îndrăgostită sînt de tine... ca o școlăriță, ca o adolescentă... ca o provincială... de mîinile tale, de respirația ta... de cicatricea din colțu' gurii... da... da... da... de cicatricea aia care ție ți se pare dizgrațioasă, urîtă... Îmi ești mai mult decît drag, pros-tute... Îmi ești necesar. Da, recunosc, sînt egoistă, acaparatoare ca o meduză... (S-a

deschis ușa și, în pragul dormitorului, a rămas siderat Mihai.) Fiindcă numai cu tine sînt fericită. Ai tăcut? De ce ai tăcut? Ai rîs! Ba nu, simt eu c-ai rîs de mine. Mă găsești ridicolă. Exaltată... Nu... Nu... Ți-o jur că nu e nimeni. Și sînt fericită că nu e nimeni... nu, nu, lasă-mă să vorbesc, nu mă întrerupe, te rog, săptămîna trecută — îți mai aduci aminte? — m-ai întrebat dacă ar putea să existe ceva care să ne despartă... Și nu ți-am răspuns. Atunci tu te-ai supărat, sau ai simulat că te superi. Eu știam că e o glumă, și, totuși, faptul de a te fi mîhnit, fie și o clipă, s-a răsfrînt, s-a răsucit în mine ca un cuțit. Și am aflat — nu, te rog, ascultă-mă și nu mă întrerupe — și atunci am aflat, pentru prima dată în viață, și atunci am înțeles ce e dragostea: mai mult decît dorința, mai mult decît așteptarea, chinuitoare și rea, mai mult decît pofta... Dincolo de instinctul elementar al posesiunii, ascultă-mă și crede-mă, e tandrețea și grija. Da, da, grija pentru fiecare zîmbet al tău pe care s-ar putea să-l pierd. Fiindcă te iubesc, băiatul meu, te iubesc, inima mea, te iubesc, fericirea mea... Vino... Nu e nimeni, ți-o jur... Te aștept... Da... da... da... Cum îți place ție: înfrigurată, nerăbdătoare... sigur... nedreaptă, zăbatecă... insuportabilă... Dar vino... Vino, dragostea mea! (*Ușă trîntită de Mihai cu violență.*) Înțelegi, Titi, așa aș vrea să spun monologul... Nu, nu cum l-am repetat... Era fals. Trebuie o doză de exaltare. Și ce importantă că ești soțul meu? Tocmai fiindcă ești soțul meu! Sigur, și liric, ai dreptate. Dar vreau să dau o lecție tuturor nevestelor din

sală: să-și aducă aminte că o soție, din clipa în care a devenit nevastă, nu înseamnă că trebuie să se transforme într-o cață plicticoasă și cu drepturi. Și mai e ceva, Titi: tu n-ai văzut ce leșinate sînt declarațiile de dragoste care se fac astăzi pe scenă? Ce înseamnă: „decentă”? O „decentă” care a devenit plictiseală, indiferență sau cinism?... O clipă... (*A intrat Coca cu un coș de flori.*) Pune-le acolo. Stai! Dă-mi biletul (*a desfăcut, a citit*)... și dă-i omului zece lei, n-am la mine, dă-i de la dumneata. (*Coca a ieșit.*) Uite ce voiam să te mai rog, Titi: nici finalul lui doi nu iese. Nu din cauza ta. A mea. Tu ai repetat foarte frumos. Emoționant. Cred că din cauza asta — fiindcă mă uitam tot timpul la tine — n-am repetat eu ca lumea. Și atunci uite ce te rog: la mine e cinci și un sfert. Vino la șase și jumătate, mai stăm de vorbă, trecem odată scena, și mergem împreună la teatru. Perfect, te aștept, te sărut. (*A închis, a intrat Mihai cu o privire ucigașă, în timp ce Alexandra formează, febrilă, un alt număr de telefon.*)

MIHAI: Vrei să-mi spui și mie cu cine ai vorbit?

ALEXANDRA: Ce e tonul, ce e mutra asta, ai înnebunit?

MIHAI: Cu cine ai vorbit?

ALEXANDRA: Scutește-mă. Mă doare capul de-ale mele.

MIHAI: Bine! Numai să nu regreti. (*A ieșit. Aceeași ușă trîntită.*)

ALEXANDRA (*în receptor*): Ascultă, Fanache, ce mă fac cu idiotul ăsta de Titi? Sînt pur și simplu disperată. Nu-mi place. Nu-mi place nimic din ce fac! Nici eu, nici el. Știu, tu n-ai nici o vină. Ai făcut tot ce ai putut. Am impresia

că n-a înțeles nimic din piesă. Încep să cred că ai avut dreptate. Vlad era mai bun. Ei, acum ce să mai discutăm? Eu am insistat să fie Titi. Nenorocirea lui e că nu ascultă. Dar jur, Fanache: nu mai joc cu el în viața mea, să știu că mă las de teatru. (*A intrat Coca cu un buchet de flori.*) O clipă... Pune-le acolo și dă-i omului zece lei... De la dumneata... (*Coca a ieșit, în timp ce-și aruncă ochii peste biletul care a însoțit buchetul.*) Uite ce te rog, Fanache... (*A aruncat biletul pe pian.*) Te implor: caută și stai tu de vorbă cu el. În pauza dintre unu și doi. Explică-i dobitocului, am impresia că habar n-are în cepiesă joacă. El crede că e suficient să se beregătească, să dea ochii peste cap, să-și tragă manșetele, ca să cucerească sala. Cucerește pe dracu. Spune-i să nu mai urle. Țsta ori urlă de-mi sparge timpanul, ori mormăie de nu se înțelege nimic. Și explică-i, încă o dată, poate că dă Dumnezeu și pricepe și el ceva. Spune-i ce importanță are în viața omului căminul. Ce preț se pune astăzi pe viața familială, s-ar putea ca la argumentul ăsta să fie sensibil, bruta. Fă-l să mă iubească. Nu mă iubește, Fanache, asta e nenorocirea. Cine știe, vorba ta, probabil că nu-l inspir. Păi, cum să se vadă pe scenă că mă iubește, când nenorocitul ăsta nu s-a iubit în viața lui decît cu cotletiste? Vorbește-i de relațiile dintre părinți și copii. Explică-i ce răspundere avem. Ia-l de la titlul piesei: viața nu e un travesti. Știu, nici scena mea cu Gina nu prea ieșe. (*Catastrofă cosmică.*) Din cauza mea? (*Atentă, sensibilă la argument.*) Crezi? Ia spune. Spune, te rog...

Și de ce nu mi-ai atras atenția? O clipă...Stai o clipă... (*Fiindcă a intrat Coca.*)

COCA: V-a adus domnișoara Elvira mânușile...

ALEXANDRA: Spune-i să și le bage pe gât... Să nu plece. (*În receptor.*) Și de ce nu mi-ai atras atenția? Așa... Așa... Așa... Așa... Dar așa și fac scena... (*Mirată.*) Prea dulce? Prea tandră? Dar ce-ai vrea să fiu? Țeapănă și anchilozată? Eu cred că o mamă... — cenaiba, și eu sînt mamă — Coca! — trebuie să fie o prietenă, o confidentă... (*A intrat Coca, Alexandra a astupat receptorul cu mîna.*) Dă o fugă pînă la domnișoara Gina, știi unde stă, și roag-o să vină imediat aici. (*În aparat.*) Nu...nu... Teascult. Poate... Poate... că ai dreptate. O să mă gîndesc... Să încerc. (*A intrat Elvira.*) Stai o clipă la telefon. (*A pus telefonul pe pian.*) Elviro dragă, dacă de asta ai stat lîngă mine douăzeci de ani, ți-ai pierdut vremea de pomană. Ce să fac cu gioarsele astea?

ELVIRA: Altceva n-am găsit. Să știți însă că merg foarte bine la culoare.

ALEXANDRA: Dă fuga la magazie, e o pereche de mânuși, albe, lungi, glacés, am jucat cu ele în „Invitație la castel”. Fugi! (*Elvira a ieșit; în aparat.*) Iartă-mă, Fanache... Ce mai voiam? A, da. Dacă tot stai de vorbă, cu Titi, atrage-i atenția să nu mai bage text de la el. Ăsta, după ce că e analfabet, colaborează cu autorul. Pînă nu bagă: „păi”, „dom’le”, „stai”, „mă”; nu trăiește. Cînd îl aud, îmi vine rău. L-am rugat, l-am implorat, i-am făcut ochi dulci, inutil... Spune-i tu, Fanache, te rog... (*A intrat Coca; în receptor.*) O secundă...

COCA: Nu era acasă, dar i-am lăsat un bilet. Și a venit o doamnă. Boiangiu.

ALEXANDRA: Cine?

COCA: Doamna Boiangiu. Spune că știți dumneavoastră.

ALEXANDRA: Să intre. (*În aparat.*) Iartă-mă, Fanchache, te rechem eu. (*A închis, a intrat doamna Boiangiu, cincizeci de ani, crinceni.*)

D-NA BOIANGIU: Vă rog să mă iertați că vă deranjez...

ALEXANDRA: Nu face nimic. Sînteți soția lui Boiangiu? Luați loc...

D-NA BOIANGIU: Da... Și-mi vine atît de greu să vă supăr, să vă deranjez... (*Și-i țîșnesc din ochi lacrimi cît pumnul.*) Dar numai dumneavoastră — nimeni altcineva — numai dumneavoastră puteți să mă ajutați. Fiindcă eu sînt singură... n-am pe nimeni...

ALEXANDRA: Dar ce e? Ce s-a întîmplat?

D-NA BOLANGIU: N-am dormit toată noaptea, îmi ziceam: cum să îndrăznesc...

ALEXANDRA: Despre ce e vorba?

D-NA BOIANGIU (*bocet de înmormîntare*): Că mie, vă jur, nu-mi place... Și nu v-aș fi deranjat în viața mea...

ALEXANDRA: N-are importanță.

D-NA BOIANGIU (*jale sfîșietoare*): Dar n-am pe nimeni... Și dacă am o soră mai mare ca mine, văduvă, că i-a murit bărbatul, are și ea necazurile ei... și vai de lume...

ALEXANDRA: Nu pricep...

D-NA BOIANGIU (*plîns abia stăpînit*): Și vă jur: dacă nu venea nenorocirea asta care a căzut pe capul nostru ca un trăznet...

ALEXANDRA: Ce nenorocire?

D-NA BOIANGIU: Boiangiu.

ALEXANDRA: Ce-i cu Boiangiu?

D-NA BOIANGIU (*nici o lacrimă, nici un suspin*):
Mă lasă.

ALEXANDRA: Cum vă lasă?

D-NA BOIANGIU (*altă batistă*): Noi sîntem căsătoriți de nouăsprezece ani. Se numește că ne-am luat din dragoste... Dragoste, în sfîrșit... Am două fete, una de optsprezece, anul ăsta a intrat la „Chimie” — prima — și, una, mai mică, în clasa a noua... Vă deranjez?

ALEXANDRA: Nu.

D-NA BOIANGIU (*alt torent de lacrimi*): Și de trei luni, ori a găsit pe altcineva, ori Dumnezeu știe ce a intervenit, parcă și-a pierdut mințile, parcă a înnebunit: nu și nu, că nu mai poate să ducă viața asta, că s-a săturat și că divorțează.

ALEXANDRA: Boiangiu?

D-NA BOIANGIU (*batistă*): Boiangiu.

ALEXANDRA: Nu pot să cred!

D-NA BOIANGIU (*nici o lacrimă, nici o suferință*):
Ce, o să vă mint? Ce interes am?

ALEXANDRA: Unde e?

D-NA BOIANGIU (*ca la moartea mamei*): La teatru.
(*Alexandra face un număr de telefon.*) Ce rău îmi pare că vă...

ALEXANDRA (*în aparat*): Tovarășe Boiangiu, fii te rog drăguț și vino pînă la mine. Nu. Acasă. Da, o chestiune urgentă. Nu gravă, dar urgentă.

D-NA BOIANGIU: Să nu cumva să afle că am fost aici.

ALEXANDRA: Nici o grijă.

D-NA BOIANGIU: Cu toate c-o să-și dea seama că v-am deranjat. Dar ce puteam să fac? (*Deznădejde dezlănțuită.*) Ce puteam să fac?

ALEXANDRA: Se aranjează. Când ieșiți, faceți la dreapta, să nu vă întîlniți...

D-NA BOIANGIU (*îndreptîndu-se spre ieșire*): Vă mulțumesc. Nici nu știți cît vă mulțumesc... (*Ultima batistă.*) Din inimă. (*Și a ieșit; a intrat, cu o figură fîroasă, Mihai.*)

ALEXANDRA: Ce e cu tine, Michi?

MIHAI: Nimic. (*Și-a luat notele de pe pupitru și vioara de pe pian.*)

ALEXANDRA: Ce-nseamnă „nimic“?

MIHAI: „Nimic“, înseamnă nimic.

ALEXANDRA: Ascultă-mă, Michi...

MIHAI (*îndreptîndu-se spre ușa dormitorului*): N-am timp, sînt ocupat.

ALEXANDRA: Tu știi că nu te-am mințit niciodată..

MIHAI: N-am nici o îndoială.

ALEXANDRA: Tot ce-ai ascultat... E monologul meu... Monologul...

MIHAI: Nu mă interesează, nu mă interesează! E clar? (*Ușă trîntită; a intrat Boiangiu.*)

ALEXANDRA (*Vezuviul în ajunul erupției*): Poftim, tovarășe Boiangiu, ia loc. Uite pentru ce te-am chemat: îmi trebuie, urgent, datele. Cît a costat montarea la „Mizantropul“?

BOIANGIU (*pătruns de gravitatea întrebării*): Pe dinafară nu pot să vă spun.

ALEXANDRA: Aproximativ.

BOIANGIU (*ezităările „specialistului“*): În jur de patruzeci de mii.

ALEXANDRA: Cum patruzeci de mii, cînd devizul inițial a fost de cincizeci și nouă, și s-a adăugat un supliment de unsprezece mii?

BOIANGIU: Aveți dreptate.

ALEXANDRA: Altceva. Dacă scoatem posturile la concurs și angajăm cinci oameni, pînă la

facem loc în schemă, putem să-i plătim din fondul nescriptic?

BOIANGIU: Să-i plătim din fondul nescriptic...

ALEXANDRA: Da.

BOIANGIU: Pe cei angajați prin concurs...

ALEXANDRA: Da.

BOIANGIU: Pînă le facem loc în schemă...

ALEXANDRA: Exact.

BOIANGIU: Nu pot să vă răspund, fiindcă n-am instrucțiunile la mine.

ALEXANDRA: Am înțeles. Atunci, o altă chestiune: spune-mi, te rog, dumneata ai înnebunit?

BOIANGIU: Eu?

ALEXANDRA: Vrei să te bag în balamuc? Spune-mi, fiindcă, dacă ții neapărat, te bag la balamuc, și-ți aduc duminica portocale.

BOIANGIU (*lovit la mîr*): De ce, tovarășă?...

ALEXANDRA: De ce? Ai îndrăzneala să te uiți la mine, să-ți iei mutra asta nevinovată, și să mă întrebi: „de ce”? Va să zică, eu mă zbat să te țin în teatru, să nu te scoată, pun obrazul, mă cert cu toată lumea, și dumneata umbli să-ți lași nevasta, să-ți strici casa, să divorțezi?

BOIANGIU: Cine v-a spus?

ALEXANDRA: Nu mă întrerupe.

BOIANGIU: Vă rog să mă iertați...

ALEXANDRA: Uiți că ești însurat de nouăsprezece ani?

BOIANGIU: De douăzeci.

ALEXANDRA: Înseamnă că am fost greșit informată.

BOIANGIU: Să vedeți...

ALEXANDRA: Nu văd nimic — sînt la virgulă — asta e exemplul pe care îl dai în teatru?

BOIANGIU: Credeți-mă, vă jur...

ALEXANDRA: Ce să-mi juri?

BOIANGIU: Nevastă-mea exagerează.

ALEXANDRA: Ea? Ei, nu, că ai o îndrăzneală de m-ai speriat. Nici nu știam ce Casanova țin la contabilitate. Gata, s-a terminat, te scot de la Administrație, și te fac actor. Și știi ce piesă pun cu dumneata în rolul principal? „Don Juan“. Fac un succes, de rup inima tirgului. Mastroiani poate să se împuște. (*A intrat Coca cu un coș cu flori.*) Pune-le acolo, și dă-i omului zece lei... (*Coca a ieșit.*) Ți-ai găsit pe altcineva?

BOIANGIU (*spășit*): O chestiune trecută. A fost, s-a șters, am uitat, nu mai e nimic.

ALEXANDRA: Ai cuvîntul meu de onoare că nu pot pricepe, nu pot concepe...

BOIANGIU: Recunosc: a fost o greșală. O nenorocire.

ALEXANDRA: Mititelul! Nu vrei să te și compătimesc?

BOIANGIU: Prima dată în viața mea! Puteți să fiți însă sigură: n-o să se repete.

ALEXANDRA: Atîta ar mai trebui.

BOIANGIU: Sigur, sînt vinovat (*gudurîndu-se*)... dar să știți: și dumneavoastră aveți oarecare amestec.

ALEXANDRA: Eu?

BOIANGIU (*explicația crimei*): Vă aduceți aminte: eu am fost încadrat timp de nouă ani la categoria unsprezece=mediu: o mie șase sute șazeci de lei pe lună. De Anul Nou — mai exact: la 3 ianuarie — m-ați avansat. Unsprezece-maxim: o mie șapte sute zece lei.

ALEXANDRA: Și?

BOIANGIU (*autocritică adîncă*): Și nu știți cum e omul? Mi s-a urcat la cap. Dar vă jur: a trecut, am uitat, m-am trezit. (*Scurtă pauză.*)

ALEXANDRA: Ce e la teatru?

BOIANGIU: În ordine. *(A sunat telefonul.)*

ALEXANDRA *(în aparat)*: Ce vrei, Dumitrașcu? Deleanu? Ce caută Deleanu, la ora asta, la teatru? Modificări? Ce „modificări”? Vizionare? Ce „vizionare”? Ia dă-mi-l la telefon... Ce modificări vrei, tovarășe Deleanu? Trei ore înainte de spectacol? Se poate? Ce înseamnă „vizionare”? Ce înseamnă „trebuie”? Da... Da... Da... Da... Fii drăguț și dă-mi-l pe Dumitrașcu. Dumitrașcu, ia-l pe Deleanu... Vasilică e acolo? Perfect. Caută-l urgent pe Arghir. Cum „nu e nevoie”? Ce înseamnă „nu e nevoie”? E autorul piesei, n-ar mai fi fost... Nu. Pe Fanache îl caut eu. Vă suiți într-o mașină, și, în cinci minute, sînteți aici! Fulger! *(A închis.)* Nemaipomenit! Trei ore înainte de spectacol! Trei ore înainte de premieră! A, nu, mă las de meserie. Auzi dumneata? modificări. Pînă azi n-au avut timp să le ceară. Zace textul la minister de șase luni.

BOIANGIU: De opt.

ALEXANDRA: A, nu, s-a terminat: amînăm premiera! Pui afiș la intrare: „din cauza îmbolnăvirii interpretului principal, spectacolul de astă seară se suspendă”... *(Pauză înjinitezimală.)* Adică, de ce să suspend? Vin șase sute de oameni la teatru și eu să-i trimit acasă, fiindcă dumnealor cer modificări? Fugi la teatru, ai grijă la intrare, să nu fie înghesuală, să nu fie balamuc. Stai în hol, fii atent, avem oaspeți.

BOIANGIU: Și dacă sînt modificări grave?

ALEXANDRA: Ai dreptate. Fugi la teatru și stai lîngă telefon. *(A trecut la telefon; lui Boian-giu care pleacă.)* Nu te dezlipești de telefon!

(În aparat.) Cu Fanache! Nu e? Cum nu e? Nu știți unde a plecat? Aștept. (A intrat Coca cu un buchet de flori.) Pune-le acolo și dă-i omului zece lei...

COCA: Nu mai am.

ALEXANDRA: Ia cheia, deschide sertarul ăla, scoate! (În aparat.) Aștept.

COCA (a deschis sertarul): Aici nu e nimic.

ALEXANDRA: Cum „nu e nimic”? (A trântit telefonul, controlează, se convinge, se lămurește și strigă.) Nichi! Nichi! (Către Coca.) Mulțumesc! (Strigând mai tare.) Nichi! (Coca a ieșit și intră Nichi, nouăsprezece ani, într-o jalnică și profund beatnică ținută vestimentară: dangareji peticiți, o bluză decolorată, o coafură adecvată; trage după el o ghitară.) Nichi!

NICHI: Ce e, diva?

ALEXANDRA: De ce ai umblat aici și de ce ai luat banii?

NICHI: Eu?

ALEXANDRA: De ce ai luat banii, Nichi?

NICHI: Să-i sară ochii ăluia care a dat cu palma.

ALEXANDRA: I-am pus eu ieri, cu mîna mea, aici.

NICHI: Ieri?

ALEXANDRA: Ieri.

NICHI: De ieri nici n-am dat pe acasă.

ALEXANDRA: Știu, mi-a spus tata.

NICHI: Va să zică: toarnă.

ALEXANDRA: Așa te pregătești pentru bacalaureat? O să cazi iar, nefericitule!

NICHI: Nu e exclus!

ALEXANDRA: Da, dar acum te ia în armată. Ce o să te faci?

NICHI: O să dezertez.

ALEXANDRA: Și o să te bage la pușcărie.

NICHI: A stat și Rimbaud. Și pentru fapte mai grave.

ALEXANDRA: Da, dar Rimbaud avea talent.

NICHI: Ei, nu poți să umpli închisorile numai cu genii. Mai bagi și câteva mediocrități.

ALEXANDRA: Rimbaud avea geniu. La douăzeci de ani termina cu poezia și vindea arme în Africa.

NICHI: Auzi? Aș vinde și eu, dar mă lasă?

ALEXANDRA: Ești un ratat.

NICHI: Ai și tu o oarecare contribuție la opera asta. Ți-am cerut eu să mă faci?

ALEXANDRA: Nici măcar n-ai haz.

NICHI: Cît am moștenit de la tine și de la muzicant, în ipoteza că are vreo contribuție la opera asta.

ALEXANDRA: Ești un imbecil. Pentru cine am muncit și mi-am sacrificat viața.

NICHI (*acord patetic de ghitară*): Atmosferă: cinci minute „mellodramă”, cinci minute „mello”.

ALEXANDRA: „Mello”? Ieși afară, nemernicule! Marș de aici! (*Nichi a plecat leneș, indiferent, tirînd ghitara după el; a intrat Coca.*)

COCA: Au venit.

ALEXANDRA (*s-a regăsit, s-a îndreptat, e din nou, subit, monumentală*): Să poștească. (*Și au intrat: tovarășul Deleanu din Minister, Vasilică Savu cu textul piesei, Arghir, autorul comediei „Travesti” — treizeci și cinci de ani alarmați, — și Dumitrașcu, evident, în panică.*) Poftiți, tovarășe Deleanu, luați loc. Și dumneavoastră. Ei, ce e? Ce s-a întîmplat? Ședeți.

DELEANU: Nimica grav, tovarășă. Absolut nimica grav. Niște fleacuri... Dar de care trebuie neapărat să ținem seama.

ALEXANDRA: Două ore înainte de spectacol...

DELEANU: Vizionarea, azi dimineată. Trebuie!

ALEXANDRA: În sfârșit! Să auzim!

DELEANU: Așa... (*Consultându-și notele.*) Vasă-zică, așa!

ALEXANDRA: Vasilică, ai textul? Ia un creion și notează.

DELEANU: La pagina 14. Ați găsit? La pagina 14, sus, prima replică: „M-ai nenorocit. Mi-ai turtit fesul“. Se scoate chestia cu fesul. Înțelegeți dumneavoastră, acum, cu Orientul Mijlociu, să nu se creadă că e o aluzie.

ARGHIR (*intratabil*): Nu scot „fesul“ pentru nimic în lume!

DELEANU (*în panica unei misiuni pentru care răspunde*): Trebuie, tovarășe Arghir, credeți-mă.

ALEXANDRA: Scoate, domnule, „fesul“, dă-l dracului de „fes“, ce, o să mori fără „fes“? Mai departe!

DELEANU (*fericit*): Bun! La pagina 36, a patra replică a Corinei: „sîntem singuri, sîntem niște bîțeți oameni singuri“. Replica trebuie scoasă sau, cumva, modificată.

ALEXANDRA: Și de ce trebuie „cumva“ modificată?

DELEANU: Vedeți dumneavoastră: dacă s-ar afirma că oamenii sînt singuri în societatea capitalistă, ar merge, ar fi clar. Dar așa, s-ar putea interpreta, că la noi...

ARGHIR: Și cum ați vrea să formulez: că la noi oamenii sînt „oarecum“ singuri? Că sînt „mai mult sau mai puțin singuri“?

DUMITRAȘCU (*în căutarea soluției salvatoare*): Am putea s-o rezolvăm astfel: spunînd că la noi „unii“ oameni sînt singuri.

ALEXANDRA (*lui Deleanu*): Ce spui? Așa merge?

DELEANU: Tot rămîne o confuzie...

DUMITRAȘCU: Dar dacă am zice că la noi „puțini”, „foarte puțini” oameni sînt singuri?...

DELEANU: S-ar putea ridica întrebarea: cine sînt ăia?

ALEXANDRA (*rezolut*): Taie, dom'le, replica și gata.

VASILICĂ (*operînd în text*): Tăiat. Ce se taie, nu se fluieră. Dar stați că e o încurcătură: nu se mai leagă. Fiindcă replica următoare este: „dar te-ai întrebat de ce sînt oamenii singuri”?

ALEXANDRA: Și Corina ce răspunde?

VASILICĂ: „Singurătatea e o stare morală. E singur numai cine vrea să fie singur.”

ALEXANDRA: Rămîne tot, pe răspunderea mea. Mai departe!

DELEANU: Și, în sfîrșit, pagina 75, replica dumneavoastră: „Sîntem toți niște copii speriați. Viața e un joc.”

ALEXANDRA: Să scot asta? Asta să scot? (*Definitiv.*) Suspendăm spectacolul!

DELEANU: Nu se poate, tovarășă, credeți-mă.

ALEXANDRA: Nu renunț la replică, pentru nimic în lume. Nu pot s-o scot, chiar dacă vreau. Tot ce pot să fac e s-o dau cu semn de întrebare... Să fac o pauză și să mă întreb nedumerită: „Viața e un joc?” Așa e bine?

DELEANU: Cred că da.

ALEXANDRA: Mai e ceva?

DELEANU: Nu.

ALEXANDRA: Să fii sănătos!

DELEANU (*scuturîndu-i brațul tovarășește, gata să i-l smulgă din umăr*): Iar eu vă doresc din inimă: nu succes! Triumf! (*Iese.*)

ALEXANDRA: Ce e, Arghir?

ARGHIR (*șoptit, amărit*): Îmi pare rău de „fes”.

ALEXANDRA: Fii băiat serios: îl scoatem astă seară, și mîine îl băgăm la loc. (*A format un nu-*

măr de telefon.) Auzi, Boianu? Jucăm! (Și fiindcă s-a deschis ușa.) Intră, Gina! (Și fata intră cu cei douăzeci și patru de ani ai ei, grațioși și emoționați.)

GINA: Ce frumos e aici!

ALEXANDRA: N-ai mai fost niciodată?

GINA (*realmente fermecată*): Și ce liniște! (*Privind pozele de pe pereți.*) Mă lăsați să mă uit? Aici sînteți în „Învierea“... „Nora“...

ALEXANDRA: Ce spectacol! L-ai văzut?

GINA: Sigur... Aici?

ALEXANDRA: Desdemona... „Rața sălbatică“... „Ciocîrlia“... „Fedra“ ... Uite pentru ce te-am chemat. Mă ascuți?

GINA: Da, doamnă.

ALEXANDRA: Pentru scena noastră din actul trei. M-am gîndit, am vorbit și cu maestrul Fanache, nu iese. Nu din cauza dumată. A mea. Am repetat-o cam repede, mă urmărești?

GINA: Da, doamnă.

ALEXANDRA: N-am studiat suficient relațiile, raporturile dintre noi. Dumneata ești fata mea. Singurul meu copil. Ești atentă?

GINA: Da, doamnă.

ALEXANDRA: Am investit în dumneata toate visurile și speranțele mele.

GINA (*a luat de pe pian o fotografie*): Băiatul dumneavoastră?

ALEXANDRA: Nu-l cunoști?

GINA: Nu.

ALEXANDRA: Un copil minunat. Concentrează-te.

GINA: Da, doamnă.

ALEXANDRA: Ți-am vegheat copilăria și ți-am condus atentă primii pași în viață. Primii pași: cei mai însemnați. Am făcut totul pentru ca între noi două să existe o atmosferă de încre-

dere și de stimă reciprocă. Drăguță jachetă
asta. Ai douăzeci de ani...

GINA: Douăzeci și patru.

ALEXANDRA: În piesă, vorbesc. Ai douăzeci de
ani, aparții unei alte generații, dar asta nu
ne împiedică să fim cele mai bune prietene.
Pricepi?

GINA: Da, doamnă.

ALEXANDRA: Am sădit în dumneata — cu tact
și fără s-o simți — câteva principii elemen-
tare, dar solide și sănătoase. Valabile oricând,
dar, mai ales, astăzi: respectul față de muncă,
respectul față de om. Sînt fericită să văd că
toate idealurile pe care mi le-am făcut în
legătură cu tine s-au realizat. Ești ceea ce
se cheamă: *un om întreg*. În actul trei, vor-
besc. Ai înțeles?

GINA: Da, doamnă.

ALEXANDRA: Înceamnă că scena trebuie jucată
cu totul altfel.

GINA: Mai simplu.

ALEXANDRA: Evident.

GINA: Mai sincer.

ALEXANDRA: Limpede.

GINA: Trebuie să fiu mult mai entuziastă...

ALEXANDRA: Sigur.

GINA: Mai îndrăgostită de viață.

ALEXANDRA: Fără îndoială.

GINA: Mai optimistă.

ALEXANDRA: Mai viguroasă, mai tonică, mai bi-
ruitoare. Dă-mi posibilitatea să mă bucur
de bucuria ta. Și cînd vii acasă cu primul
tău succes, cu prima ta victorie...

GINA (*intrînd în rol*): Și strig: „Mamă!“ E bine?

ALEXANDRA: Începi să te apropii. Mai sincer!

GINA: „Mamă!“

ALEXANDRA: Mai din măruntaie: „Mamă!“ (*A intrat Coca.*)

COCA: A venit maestrul Vasiliu.

ALEXANDRA: Cretino! Și i-ai spus că sînt acasă?

COCA: Da.

ALEXANDRA: Să poștească! (*Lui Vasiliu, care intră.*) Maestre, ce plăcere...

VASILIU: Am venit să ofer o floare acestei divine doamne, împreună cu omagiile mele și cele mai calde urări pentru diseară.

ALEXANDRA: Sper că veniți, maestre.

VASILIU: Nu, mon cher, că nu suport.

ALEXANDRA: Nici nu concep, nu intru în scenă.

VASILIU: Am o asemenea emoție, că transmit actorilor tracul. Marie Ventura îmi spunea întotdeauna: „să nu te prind în sală, că las cortina“.

ALEXANDRA: Adevărat? Avea trac?

VASILIU: Imens. Eram la Paris la „Comedie“, în seara în care intra în „Lorenzaccio“...

ALEXANDRA: Succes?

VASILIU: Prăbușire! Dar ce importanță are? După cincisprezece spectacole era cel mai mare triumf al Parisului. Ce actriță, mon cher, ce actriță... Dumneavoastră, astea tinerele, nu vă puteți imagina. Avea o forță, o magie, exercita asupra sălii o adevărată hipnoză. Când te privesc pe dumneata, am impresia c-o văd pe ea. Aceeași febră a mîinilor, aceeași seducție în ochi. (*Fără tranziție.*) Am terminat piesa.

ALEXANDRA: Adevărat?

VASILIU: Am lucrat toată noaptea, și am schimbat tot.

ALEXANDRA: Abia aștept s-o citesc.

VASILIU: Actul întâi nu se mai petrece acasă. La țară. Actul doi n-are importanță, se poate

întîmpla oriunde, și actul trei, la malul mării, într-un peisaj bătut de valuri. Aș prefera la țărmul unei vechi cetăți dezgropate, cum e Histria, Callatis, într-un peisaj simbolic să mai ieșim, mon cher, dintre strunguri și raboteze, că m-am săturat de tot. Să știi că am ținut seama de toate sugestiile dumitale. Admirabile, subtile și utile. Să asculți numai sfîrșitul. Cîteva versuri, fiindcă l-am făcut în versuri, să sune ca o apoteoză:

„Dana: Să fiu doar unduirea de valuri printre brize

Tălăzuind arome, bacante și trireme

Izbite de pilaștri...

Dan: Cînd trupuri de sirene...

Dana: Se scaldă în amurguri sculptate în albe frize.

Dan: Aici în piatra neagră ce sub uitare zace...

Dana: Să tegăsesc de-a pururi iubitul meu visat.

Dan: Să fie visul nostru.

Dana: Un vis adevărat — ce spuneai dumneata: cu familia...

„Dan: În timp ce mai răsună cîntări dionisiace“! Cortina! (Alexandrei) Îți închin lucrarea!

ALEXANDRA: Mulțumesc!

VASILIU: Atunci, încă o dată omagiile mele iar pentru diseară: „merde“. Domnișoara mai rămîne?

GINA: Mai aveți nevoie de mine?

ALEXANDRA: Nu.

VASILIU: Ți-o răpesc. (A sunat telefonul: Alexandra se îndreaptă spre aparat.) Diseară sînt cu inima lîngă dumneata. Omagiile mele.

ALEXANDRA: Te sărut, maestre! Allo! Da, Fana-che, eu. Nu, nimic, s-a aranjat. (A sunat.) Ne vedem la teatru. (A închis, a intrat Coca.) Nu sînt aici pentru nimeni.

COCA: Vă caută o duduie.

ALEXANDRA: Ce mai vrea și asta? Peste două ore am premieră. Trebuie să mă odihnesc și eu, nu? Tare ești toantă, Coca. Stai lângă mine de atîta vreme... Oleacă de teatru să fii învățat și tu. N-ai talent!... Acum ce mai caști gura? Zi-i să intre. (*Și intră Manuela Gherdan, dar atît de transformată încît, în prima clipă, ești ispitit să n-o recunoști. Are pe cap o „cipilică” roșie cu pană.*)

ALEXANDRA: De unde te cunosc eu pe dumneata?

MANUELA: Cine știe? Din teatru. Că eu am început la Botoșani. Dar n-am stat decît o stagiune, fiindcă m-am măritat și am trecut la Bacău. Dar nici acolo n-am apucat să stau mai mult de un an, fiindcă am divorțat și m-am mutat...

ALEXANDRA: ... La Piatra Neamț!.

MANUELA: Nu. Întîi la Bîrlad. Unde m-am simțit foarte bine și am și jucat. Dramă. Comedie... Katiușa Maslova, Zița, „Vară și fum“...

ALEXANDRA: Dumneata n-ai fost ieri la mine?

MANUELA: Da, doamnă.

ALEXANDRA: Pentru concurs.

MANUELA: Da, doamnă.

ALEXANDRA: Nu erai cu pălăria asta.

MANUELA: Nu, doamnă, acum am pus-o. Vă place?

ALEXANDRA: Grozav. Te prezinți la concurs.

MANUELA: Nu, doamnă, și d-asta am venit...

ALEXANDRA: Te-ai răzgîndit?

MANUELA: Renunț la teatru.

ALEXANDRA: Cu nutrița asta?

MANUELA: N-am vocație.

ALEXANDRA: Ești prima actriță care o mărturisește. Ai probabil geniu. Ca să faci teatru îți trebuie vocație?

MANUELA: Dar ce, doamnă?

ALEXANDRA: Inconștiență. Fă, te rog, cîțiva pași.
(*Manuela se execută.*) Formidabil! Întoarce
capul! (*Manuela se supune.*) Extraordinar!
Uită-te la mine! (*Manuela, docilă.*) Fenome-
nal! Dumneata ești născută pentru scenă.

MANUELA (*intratabilă*): Nu, doamnă, renunț,
am suferit destul...

ALEXANDRA: Ai suferit? Din ce cauză?

MANUELA: Eu vă spun dumneavoastră: nu m-am
consumat în teatru: în viață...

ALEXANDRA: Care femeie nu suferă?

MANUELA: Da, dar la mine a fost un caz special.

ALEXANDRA: Ai fost măritată?

MANUELA: De două ori. Primul meu soț era un bă-
iat foarte bun, fin, delicat, cumsecade: spor-
tiv de performanță. Triplu salt. Dar șase luni
stătea în cantonament, șase luni pe teren și
cînd nu era nici în cantonament, nici pe te-
ren, zăcea în spital.

ALEXANDRA: Eu am susținut întotdeauna că spor-
tul ăsta e o calamitate.

MANUELA: Al doilea: curier la Externe. Stătea cu
mine o săptămînă și șase luni pe drumuri:
Tokio, Pekin, Melbourne, New-Delhi, cel
puțin cînd trecea în Africa, îl uita Dum-
nezeu de tot. Am găsit după el un băiat gro-
zav: manierat, distins, inginer. A plecat în
Afganistan să monteze o rafinărie. Interese
politice. Că noi conlucrăm azi și cu statele
capitaliste...

ALEXANDRA: Am priceput: ești o victimă a co-
existenței pașnice.

MANUELA: Așa că, de data asta, cred că mi-am gă-
sit fericirea.

ALEXANDRA: Să-ți ajute Dumnezeu!

MANUELA: Dar e un om înșurat.

ALEXANDRA: Ce importantă are? Divorțează. Mai ales acum, e cum nu se poate mai simplu.

MANUELA: Are și copil.

ALEXANDRA: Mare?

MANUELA: Măricel.

ALEXANDRA: Și nevastă-sa ce spune?

MANUELA: Păi, tocmai de-asta am venit... că eu, vă spun dumneavoastră: mie nu-mi plac situațiile amestecate, încurcate, complicate, neclare. Eu i-am zis și lui: „Scumpici, pînă nu stau de vorbă cu soția ta, nu fac un pas“.

ALEXANDRA: Asta-i foarte frumos.

MANUELA: D-asta am și venit.

ALEXANDRA: Unde?

MANUELA: Aici.

ALEXANDRA: De ce?

MANUELA: Să stăm de vorbă. Dumneavoastră sînteți de acord?

ALEXANDRA: Ce să fiu „de-acord“?

MANUELA: Să divorțați, că mie așa îmi place să discut: deschis, pe față, tovarășește.

ALEXANDRA: Să divorțez eu? De Michi?

MANUELA: Eu îi zic „Scumpici“, că ăsta e cuvîntul meu...

ALEXANDRA: Să divorțez de „Scumpici“?

MANUELA: Ce spuneți?

ALEXANDRA: Evident, dacă îmi pui astfel problema... fără discuție, fără îndoială... Dar „Scumpici“ vrea?

MANUELA: E idealul lui, ca în „Banchetul“...

ALEXANDRA: Ce „banchet“? Care „banchet“?

MANUELA: Vai, tovarășă dragă, cum „care banchet“? „Banchetul“ lui Platon, că l-am luat de la bibliotecă și l-am citit toată noaptea.

N-am înțeles eu prea bine, că e fără intrigă,
dar „Scumpici” zice că fiecare om...

ALEXANDRA: A, povestea aia cu jumătatea ideală?...

MANUELA: Vedeti că știți?

ALEXANDRA: Mi-a spus-o și mie.

MANUELA: Când?

ALEXANDRA: Acum douăzeci de ani.

MANUELA: Are memorie.

ALEXANDRA: Ei, atunci, cum îți închipui că pot
fi împotriva fericirii duminică? A fericirii
lui „Scumpici”? Îi vîndesc însă: îl cunoști?
Vă cunosc oare pe el?

MANUELA: E suficient cunoscut...

ALEXANDRA: Nu te da nimeni.

MANUELA: A: Romanțesc!

ALEXANDRA: E foarte ideală. Dar, știu și eu... Cîți
am duce-o pe ea?

MANUELA: Douăzeci și șase.

ALEXANDRA: Și cinci.

MANUELA: Douăzeci și cinci.

ALEXANDRA: Nu e o viață prea mare? Și pe
un băiețel — te amintesc — zic „Scumpici” —
e o viață mai specială... mai dificilă... poate
chiar biată.

MANUELA: Toți artiștii.

ALEXANDRA: Nu e o viață să suferă de insomnie și-a
spune că nu e și prănzina să nu zacă de lum-
bă și să meargă?

MANUELA: E rău de la tataia un brîu.

ALEXANDRA: Nu e o viață să citește în
cărți și să asculte noapți întregi con-
certe.

MANUELA: Ador muzica!

ALEXANDRA: ... Da, dar dodecafonice... Că nu e mulțumit cu ce face și că nu-l interesează nimic din ce fac alții, ți-a declarat? Că tace săptămîni și luni de zile încruntat, posac și mizantrop, de toate astea ți-a vorbit?

MANUELA: Mă speriați.

ALEXANDRA: Aș! Te previn! Că pleacă în străinătate...

MANUELA: Și el?

ALEXANDRA: ... să dea concerte și că uită să scrie o carte poștală...

MANUELA: Ca inginerul.

ALEXANDRA: Care inginer?

MANUELA: Din Afganistan. A plecat și dus a fost!

ALEXANDRA: De toate aceste mici amănunte de viață, zilnice și concrete, dar care fac totuși esența fericirii, ați discutat? (*A intrat Mihai și a încrămenit în prag.*)

MIHAI: Ce-i cu tine, aici, Manuela?

ALEXANDRA: Nimic, o pregătesc pe viitoarea ta nevastă, să știe ce-o așteaptă.

MIHAI: Du-te, Manuela, te rog...

ALEXANDRA: Vai de mine, de ce să plece?

MIHAI: Hai, Manuela!

ALEXANDRA: Rămîi, domnișoară. Nici nu știi ce simpatică e. Singurul lucru care mă deranjează e că s-a decis să renunțe la teatru.

MANUELA (*pisicește*): Așa vrea dînsul.

ALEXANDRA: Cum poți s-o îndemni la asemenea crimă, „Scumpici“?

MIHAI: Hai, Manuela, te implor, te caut eu... (*O scoate aproape cu forța.*)

ALEXANDRA (*după o scurtă pauză*): Ce a fost farsa asta sinistră, Michi?

MIHAI: Tu vorbești? Tu mai ai curajul să vorbești de „farse”?

ALEXANDRA: Ți-am spus, n-ai vrut să asculți...

MIHAI: Nu mă interesează.

ALEXANDRA: Tot ce ai auzit...

MIHAI: Te privește!

ALEXANDRA: E monologul meu...

MIHAI: ...Treaba ta!

ALEXANDRA: ... Din actul doi.

MIHAI: Mi-e egal. Dacă e adevărat, e groaznic, dacă e teatru, e cumplit!

ALEXANDRA (*oboseală*): De ce, Michi?

MIHAI: Fiindcă m-am săturat să fac anticameră la tine, la teatru, să-ți suport ifosele și nervii, să aflu din ziare cât de genială ești. M-am săturat de casa asta, în care intru și ies ca dintr-o cameră de hotel.

ALEXANDRA: Ți-am creat condiții ca să poți lucra. Să ai liniște.

MIHAI: Nu sînt liniștit, sînt singur. Asta nu-ți dă de gîndit?

ALEXANDRA: Toți oamenii sînt singuri.

MIHAI: Replică de teatru.

ALEXANDRA: Sau, în sfîrșit, „unii” sînt singuri.

MIHAI: Nu e singur decît cine e silit să fie.

ALEXANDRA: Unde am mai auzit eu fraza asta?

MIHAI: Toată viața noastră a fost denaturată.

ALEXANDRA: Nu e adevărat.

MIHAI: Mistificată.

ALEXANDRA: Ești de un egoism îngrozitor.

MIHAI: Eu?

ALEXANDRA: Peste un ceas am premieră.

MIHAI: Vezi?

ALEXANDRA (*nu fără o nuanță de vulgaritate*): Ce să văd? Ce să văd? Știați că sînt actriță!

MIHAI: Nu ești!

ALEXANDRA: Nusînt actriță? Ți-ai pierdut mințile!

MIHAI: Actrițele au reputația de femei grozave...

Ei bine, tu nu ești o femeie, tu ești un activist. M-am însurat cu un activist. Încep să mă suspectez.

ALEXANDRA: Și ce vrei, Michi?

MIHAI: Murături!

ALEXANDRA: Pune-le. Ți-am interzis eu să le pui?

MIHAI: Cearceafuri!

ALEXANDRA: Cum?

MIHAI: Albite, scrobite, muiate din ajun!

ALEXANDRA: Nu înțeleg!

MIHAI: Poale-n brîu, asta vreau. Multe poale-n brîu!

ALEXANDRA: Michi, tu ai înnebunit.

MIHAI: Exact! Și știi de ce? Fiindcă nu mai suport.

În casa asta nu se vorbește: se declamă. Nu ud vorbe: replici! Totul în jurul meu e fals: decor, mucava, butaforie, travesti! Rochii de teatru, pălării de teatru, fotografii de teatru, bucurii de teatru, lacrimi de teatru... Nu mai pot, înnebinesc, mă sufoc! Nu mai suport minciuna. Vreau aer! Vreau oameni! Dau un imperiu pentru un dram de levăr!
(Și a ieșit, a intrat Coca cu un buchet de lori.
În spatele ei e Titi, de o dispoziție masacrantă.)

ALEXANDRA: Dar ce e, Titi ce s-a întâmplat?

TITI (*sumbru*): Nimic.

ALEXANDRA: Lasă că te cunosc eu... (*Către Coca.*)
Acum ce stai și te zgâiești? (*Coca a ieșit gonfl.*)

TITI (*cioclu*): Ascultă, Alexandra, dacă nu ești mulțumită de mine ca partener, poți să mi-o spui deschis...

ALEXANDRA (*cea mai sinceră convingere*): Nu sînt mulțumită de tine, Titi?

TITI (*mîhnire profundă*): Eu urlu de-ți sparg timpanul?

ALEXANDRA: Cine a spus infamia asta?

TITI: Eu îmi trag manșetele (*și le trage*)... și adaug text?

ALEXANDRA (*inocență angelică*): Cine a fost în stare să debiteze asemenea ineptii?

TITI: Dacă Vlad era mai bun, joc eu astă seară, și de mîine să repete și să între el.

ALEXANDRA: Vlad? Mă vezi pe mine să joc cu Vlad? Uite, îți dau cuvîntul meu de onoare — unde e textul? — stăteam adineori cu „Lunga călătorie” a lui O’Neill în mîină — unde naiba am pus textul? — citeam și mă gîndeam: cine poate să joace rolul bărbatului? La New York a fost interpretat de Friedrich March... Genial... Divin... Să-ți dau fotografiile... Cine poate să-l joace la noi? Să-ți arăt, c-am și făcut o schiță de distribuție... Unde am pus textul? Cum poți să crezi asemenea prostii? Așa mă cunoști pe mine? Hai, nu fi copil... Șezi, să trecem odată scena...

TITI (*pe jumătate cîștigat*): Care scenă?

ALEXANDRA: Finalul actului doi.

TITI: Iese foarte bine.

ALEXANDRA: Nu iese. Te rog.

TITI (*fără nici un elan, dar cine poate să-i reziste?*

Deci, în rol): „Te-ai întors?”

ALEXANDRA: Nu așa. Mai cald, mai tandru...

TITI: „Te-ai întors?”

ALEXANDRA (*cu o emoție sinceră, electrizantă*):
„M-am întors, în sfârșit... Sînt obosită. A
fost un drum lung și greu. Am umblat. Am
rătăcit. Dar acum m-am întors. Sînt acasă.
Lîngă bărbatul meu, care mă așteaptă... Ce
noroc mai mare pe lumea asta decît să te știi
așteptată? Aici e lumină, și e cald, și e bine.
Și e la noi. Sînt fericită! Sînt fericită!... Sînt
fericită... Sînt fericită...”

Și în timp ce izbucnește într-un plîns istovitor cade.

CORTINA

ACTUL III

*Decorul actului întâi, a doua zi după premieră.
Ora nouă dimineața.*

ALEXANDRA (*la telefon*): Da... Da... Te rog... Te implor... De azi dimineață aștept... Era mereu ocupat. Te rog... spune-mi adevărul. Vrău să știu adevărul, oricum ar fi. Îți făgăduiesc... Nu! Sint tare. Viața m-a învățat să fiu tare. Nu dramatizez... Nu joc teatru. Dumneata mă cunoști, spune-mi absolut totul, ca și când n-ar fi vorba de mine... Da... Da... Da... Toate astea le știu. Un singur lucru spune-mi: trăiește? Trăiește? Pot să-l văd? Mă lași să-l văd? De ce nu mă lași? Înseamnă că mă minți. De ce mă minți? Lasă-mă să vin acolo... Nu poate să mă oprească nimeni. O să fiu cuminte. Îți promit... Îți jur... Dar lasă-mă să-l văd. Da, o să-ți explic, nu pot acum, mi-e rău, mi-e foarte rău, nu, nu plîng, respir greu... Nu e nimic... Trece... Plec în clipa asta. Îți mulțumesc!

(*A închis, a sunat, a intrat Secretara.*) Mașina!

SECRETARA: Plecați?

ALEXANDRA: Oricine întreabă de mine... Spune că... că mă întorc... Sau, în sfârșit, nu știu...
(*A ieșit prin anticameră, urmată de Secretară; prin ușa mascată, au intrat Titi și Fanache.*)

TITI: Ei, ce spui, mami, îți place?

FANACHE: Mărturisesc: nu mă așteptam.

TITI: N-am spus eu tot timpul că n-am încredere în piesă? Piesă confuză, piesă cu bubă. Uite, îți dau cuvîntul meu de onoare, am avut aseară premieră, am jucat, dar habar n-am ce-am făcut.

FANACHE: Titicuță, tu ai fost foarte bine.

TITI (*flatat*): Am făcut și eu ce-am putut. Dar n-ai văzut reacția sălii? Tămîie.

FANACHE: Nu poți să judeci: sală de oficiali. Scrobiți: ăștia nu rîd, să nu pară neserioși, și nu plîng, ca să nu se arate sensibili.

TITI: Fă-ți iluzii, mami, fă-ți iluzii.

FANACHE: Nu-mi fac, și dacă vreî să știi pe-a dreaptă, nici eu n-am crezut că rupem inima tîrgului. Dar, nici la o asemenea catastrofă nu mă așteptam. (*Intră, venind din anticameră, Dumitrașcu.*) Ei, cum a fost, neică, ia spune!

DUMITRAȘCU (*senin*): Ce să fie?

FANACHE: Ce-a fost aseară, c-ai stat în sală. Ai stat ori n-ai stat?

DUMITRAȘCU: Am stat.

FANACHE: Și cum ți s-a părut că merge? Cum a reacționat sala?

DUMITRAȘCU (*cu o sfială explicabilă*): Cam rece.

TITI: „Rece“? Frigider, mami, iceberg. De cînd sînt pe lume, n-am auzit ase ei ea concert: scîrșiau scaunele și tușeau domnii membri,

de parcă aveau tignafes. Și ea! Actriță cu experiență... Vede că nu prinde nimic, și, din ce era sala mai înghețată, d-aia urla mai abilitir.

FANACHE: Da, în actul doi a cam exagerat.

TITI: Urla, mami, de-mi spărgea timpanul. Dacă nici la replica aia în care ne puneam toate speranțele: — „Ce-ți trebuie dumitale bani?“ — „Ca să pot face datorii“, n-a luat aplauze...

FANACHE: A luat.

TITI: Cîteva palme, și alea aranjate.

FANACHE: A bătut și șoferul, dar a luat.

DUMITRAȘCU (*după o scurtă pauză*): La replica asta s-a sculat tovarășul Topală. (*Prăbușirea catafetesmelor lumii, priviri fulgerătoare.*)

TITI: S-a sculat tovarășul Topală?

DUMITRAȘCU: S-a sculat și a plecat. Și el și soția.

FANACHE: L-ai văzut dumneata?

DUMITRAȘCU: Cu ochii mei.

TITI: Nu se poate, mami.

DUMITRAȘCU: Dacă vă spun... Eu ședeam pe strapontină la capătul rîndului, special ca să-l observ, să văd cum reacționează. Actul întîii, s-a amuzat. A și rîs. Nu-mi aduc aminte la ce replică, dar a rîs. În antract nu știu ce-a spus, c-a trecut la salonaș. (*A intrat Boiangiu.*)

FANACHE (*lui Boiangiu*): Dumneata știai că tovarășul Topală...

BOIANGIU: Nu eram acolo? În dreptul ușii, după perdea.

FANACHE: Ai vorbit cu el?

BOIANGIU: Nu, dar îl observam.

FANACHE: Și cum a fost, neică, ia zi!

BOIANGIU: Când a spus dumnealui replica... Cum e replica maestre?

TITI: „După ce că n-am bani, mai trebuie să fiu și econom“...

BOIANGIU: Vine replica ei...

TITI: „Ce-ți trebuie bani“ — „Ca să fac datorii“...

BOIANGIU: Aici s-a ridicat, a sculat tot rîndul, și-a ieșit.

TITI: Și soția?

BOIANGIU: După el.

TITI (*concluzii prevestind cataclisme*): Nu spun eu? Stăm bine!

FANACHE: A, păi, atunci se schimbă chestiunea... Eu am crezut tot timpul că e o sală mai specială, mai rezervată, că, din cauza emoției se joacă mai slab, mai scăzut... Și zici că a plecat?... I s-o fi făcut omului rău...

TITI: Fugi, dom'le d-aici. I s-a făcut lehamite de piesă. Și nu mi-ar părea rău, dacă n-aș fi atras atenția. Dar te ascultă cineva? N-am țipat, mami, și ieri, aici, în biroul ăsta: „piesă confuză, piesă cu bubă“? Va să zică, când se petrece acțiunea? Se petrece azi? Bon. Unde? Aici. La noi. Într-o familie. De actori, e adevărat, dar o familie. (*Lui Fanache.*) Vorba ta, mami: se iubesc, se giugiulesc, — mu-mu-mu... mu-mu-mu, — perfect. Dar de unde a scos autorul că poți să prezinți, astăzi, gelozia? Ai mai văzut dumneata asemenea piesă? Vorbesc, de una originală, contemporană. Țasta e sentiment socialist? Eu nu sînt mare specialist să-ți fac o analiză literară, s-o facă alca de la revista „Teatrul“, dar orișicum...

BOIANGIU (*aceleași presimțiri îndoliate*): Și tovarășul Timofte strîmba din nas.

FANACHE: Ai vorbit cu el?

BOIANGIU: La sfîrșit, i-am spus: „să trăiți!”

FANACHE: Și ce-a zis?

BOIANGIU: În sensul în care vorbește maestrul.

TITI (*încurajat*): Gelozie! Mă rog, admit și asta: gelozie. Dar mă pui pe mine, om serios, că sînt om serios — în piesă vorbesc — să trag cu pistolul?...

FANACHE: Fals, de teatru.

TITI: Mai grav. Fiindcă, una din două: ori sînt un gelos adevărat, ca Othello — că o repetăm acum — și o omor de tot, or, vorba aia, ce facem, mami, ne jucăm? Mai departe. În actul doi. Sîntem acasă. Ce fel de casă e aia, că nu pricep. Păi, orișicît ai vrea să faci critică, satiră, treaba dumatăle, că d-aia ești scriitor, dar problema e: ce fel de familie prezinți? Doi oameni care nu se văd cu lunile, și, cînd se întîlnesc se ceartă!

FANACHE (*pe cale de a fi cîștigat*): De...

TITI (*în continuarea „exegezei”*): Avem, care va să zică, o singură fată. Bon!

DUMITRAȘCU: Cred că asta l-a supărat cel mai tare.

TITI: N-are dreptate?

DUMITRAȘCU: Cînd s-a ajuns la scena cu Gina, s-a încruntat de tot.

TITI (*victorie neagră*): Vezi? Eu în locul lui plecam de la actul întîii. Va să zică, avem un singur copil. Rețineți: unul singur. Cînd? Astăzi, cînd se pune atîta preț pe natalitate. Nu putea să facă domnul autor doi? Ce, îi alăpta el? Sau, ai să-mi spui că schimba economia piesei. Schimbă?

DUMITRAȘCU: Nu schimbă.

TITI: O singură fată, și pe aia cum o prezintă? În actul întâi, treacă-meargă, să zicem că pozitivă, în schimb, în actul doi, taman la musaca, atunci cînd prinde piesa cheag...

FANACHE: La muscă o-ncurcă...

TITI: Fii atent! Fata mea, — înțelegi dumneata? — fata mea: bulevardistă, argo, chiul la facultate, bani, și țigare de la țigare. Păi, eu vă spun pe sufletul meu: dacă aș fi însurat și aș avea un asemenea copil, l-aș strînge de gît cu mîinile mele, să știu că mă bagă înăuntru pe douăzeci de ani.

FANACHE: Douăzeci și cinci. Omor cu premeditare. Clar! D-aci se trage! Formidabil dom'ne, formidabil!

DUMITRAȘCU (*fir de iarbă*): Piesa are totuși și calități.

FANACHE: Ce calități, neică, ce calități? O lehăială de la început și pînă la sfîrșit, și aduceți-vă aminte cît am tăiat. C-avea la lecturi două sute optzeci de pagini, ținea cinci ore, și nu voia să scoată un rînd. Nici nu l-am mai întreat, am băgat foarfeca, și am redus-o la jumătate.

DUMITRAȘCU: Eu cred, nu vă supărați, maestre, că piesa a cîștigat în concizie, dar a pierdut în claritate. Simbolurile...

FANACHE (*în prag de apoplexie*): Ce simboluri, care simboluri, de unde simboluri, că le mă-nînc.

DUMITRAȘCU: Simbolurile piesei au devenit mai obscure, mai confuze.

TITI: Vezi că vîi la vorba mea?

DUMITRAȘCU: Ideia asta a travestiului, a oamenilor care devin robii propriilor lor obsesii, care nu mai știu nici ei când joacă teatru și când își trăiesc viața, jocul ăsta, pe multe de cuțit, între sinceritate și masca ei, mi se pare o idee prețioasă.

FANACHE (*subit „dulce”*): Nu vrei să scrii un eseu pe chestia asta? Nu, că ar fi interesant. Dar la teatru, neică, omul nu vine să vadă simboluri. Vine să râdă, or să plângă. L-ai făcut să râdă, ai câștigat partida. Nu l-ai făcut să râdă, or să plângă, s-a și dus la „Sultanul Angelicii”. (*Fără tranzație.*) Dar ea știe că tovarășul Topală a plecat?

DUMITRAȘCU: Cred că da.

FANACHE: Mă rog, crezi sau știi.

BOIANGIU: Eu nu i-am spus că vedeam ce amărită e.

TITI: Și acum unde e? N-a venit?

FANACHE: A venit, a stat puțin, și a plecat turbată.

TITI: Cred și eu... Pică prost istoria asta.

FANACHE: Foarte prost.

TITI: Mizerabil.

BOIANGIU: Catastrofă. Dacă nu vine și controlul de stat să nu-mi spuneți mie Boiangiu.

TITI: Dar să pun și eu o întrebare: cine e de vină? Ascultă pe cineva? Se consultă cu cineva? Pleacă urechea să asculte și alte păreri?. Nu zic, are oarecari merite, muncește, e pasionată, a făcut succese, a ridicat teatrul, că nu contestă nimeni. Dar asta îi dă dreptul să procedeze cum procedează?

FANACHE: Catastrofă, neică, vorba dumnealui, că e expert contabil. Și n-avea nevoie de o asemenea catastrofă.

TITI: Dar ce, eu aveam, dumneata ai?

FANACHE: Pică prost, Titicuță, pică foarte prost...

BOIANGIU: Că e și un temperament nenorocit: cu Ministerul la cuțite, cu Sfatul de cuțite, cu gazetarii la cuțite... Să vezi cînd or tăbări pe noi!

TITI: Că ne așteaptă la cotitură de ani de zile.

BOIANGIU: Din cauza cui? Că-i face de doi bani, pe unde-i prinde.

TITI: Cu cronicarii, mami, — asta o știu de cînd am intrat în teatru — să nu te pui, că tu îi îi injuri la cafenea, față de cinci persoane, și ei te spurcă într-un milion de exemplare. Dar unde o fi? (*Secretarei care a intrat.*) Nu ți-a spus unde se duce?

SECRETARA: Cine, maestre!

TITI: Directoarea.

SECRETARA: Nu.

TITI: Dar, mă rog, se întoarce?

SECRETARA: Da, cred că da.

FANACHE (*zărind ziarele pe care Secretara le pune pe biroul Alexandrei*): Veronico mamă, ce-i asta?

SECRETARA: Cronica lui Mircea Ionescu.

FANACHE (*larmă*): Dar ce, a și ieșit?

SECRETARA: Nu știți că ăsta scrie chiar a doua zi?

FANACHE: Și, cum e, neică!

SECRETARA (*sepulcral*): Nenorocire!

FANACHE (*se apropie de ziar ca de o bombă cu hidrogen. După o scurtă pauză, citește*): „Teatrul Liber” — «Travesti», comedie” (*comentariu*)... semn de întrebare, „sau dramă” (*comentariu*) semn de întrebare, o ia „bine” de la început... „în trei acte de Nicolae Arghir”

(scurtă pauză.) «Teatrul Liber» care și-a câștigat și în actuala stagiune un bine-meritat prestigiu, a dat aseară a treia premieră. Asta în ipoteza că ceea ce am văzut aseară a fost o premieră și că ceea ce am ascultat a fost o piesă“. (Comentariu.) Splendid. „Să începem cu titlul piesei și cu rudimentul de idei, de la care a plecat dramaturgul...”

TITI: Cuvînt cu cuvînt, vorbele mele.

FANACHE: Ce să mai vorbim, neică, o fi ăsta rău, că e numai venin, dar e deștept, e deștept, de-i crapă capul... (Citind.) „Deci, «Travesti»...”

TITI: Lasă, mami, analiza și treci la distribuție.

BOIANGIU: Stai, maestre, să vedem ce spune.

DUMITRAȘCU: Ce spune, spune rău!

BOIANGIU: De unde știi?

FANACHE: Ai citit cronica?

DUMITRAȘCU: Sigur.

FANACHE: Și taci, ai? (Dumitrașcu a ieșit; continuarea lecturii.) „O năclăială nefericită de idei confuze...”

TITI (victorie): Ați văzut?

FANACHE: „O simbolistică ratată și infantilă...” (Comentariu.) Ce spui, neică? „... un galimatias insistent și penibil în care actorii înnoțau cu disperare. Regia maestrului Fanache...” (S-a oprit și vrea să sară.)

TITI: Citește, mami, citește!

FANACHE: Ce să citesc, că știu că mă înjură... (Citind.) „În rolul bărbatului a fost distribuit cu o bună intuiție, un actor de prestigiu și delicată sensibilitate, Titi Precup...” (Pauză.)

TITI: Atît?

FANACHE: Stai, că are urmare. (Căutînd și găsind continuarea.) Așa... „A adus rolului un dra-

matism pe care textul nu-l conferă, și o undă de umor personal pe care nu-l găsești în nici o replică a piesei, încît nu poți să nu consemnezi sentimentul de melancolie pe care ți-l comunică un asemenea efort, pus în serviciul unui asemenea eșec...”

TITI (*împușcat în frunte*): „Eșec”?

FANACHE: Eșec. (*Și svirle dezgustat, sufocat, ziarul.*)

TITI: Și de ea?

BOIANGIU (*a luat gazeta și continuă el lectura*): „Pus în serviciul unui asemenea eșec...”

FANACHE: Mai zi-i odată...

BOIANGIU (*citind*): „În rolul actriței, Alexandra Dan a pus în funcțiune întregul arsenal și toată pirotehnia unor sentimente explozive, ajunse în sală, totuși, ca niște bombe cu efect întîrziat...”

TITI (*verde*): Nu înțeleg: o laudă sau o înjură?

FANACHE: Comme si, comme ça.

BOIANGIU: „În încheiere: o piesă și un spectacol de intenții lăudabile...”

TITI: Aici o îndulcește.

BOIANGIU: „De eforturi evidente, conducînd însă la întrebarea fatală: «cui pordest?»”

FANACHE: Las-o, las-o așa. (*Rectificîndu-l*): „Cui prodest”.

BOIANGIU: Aha...

FANACHE: Ahaha... Seralul, neică. Vezi mai jos, poate-o dă în limba maternă...

BOIANGIU: „Întrebare care în cazul de față are funcție de concluzie”. „Mircea Ionescu”. Punct.

TITI (*verdict funerar*): O scoate! Dacă nu se scoate piesa asta, să nu-mi spuneți mie pe nume!

FANACHE: Dacă scoate numai piesa, să zică mersi.

TITI: Vorba ta, mami. Numai că pe mine mă doare în cot c-o scoate pe ea. Și-a făcut cu mîna ei. Chestiunea e: de ce să plătesc eu oalele sparte? De ce să ajung să mă înjure? Fiindcă e dumneaei mare tragediană, de-o omoară talentul și n-o lasă să doarmă noaptea? C-ai văzut ce spune: „pirotehnie“. Îmi place expresia, e dat dracului, îl chem la telefon să-l pup. Dacă n-ar fi decît cuvîntul ăsta, și merită toți banii. Dar de ce să mă expună pe mine, mami, că m-a expus.

FANACHE: Și culmea e că nimeni nu știe cum lucrează, că nu ține seama de nici o părere, că bute cu pumnul în masă de-a spart cristalul. Ei, ce crezi dumneata, că la sfîrșitul stagiunii, cînd se face o analiză a activității teatrale, n-o să întrebe Ministerul: ce-a făcut Consiliul artistic? Cafele! Veronico, cafele!

TITI: Am martori c-am spus: „piesă confuză, piesă cu bubă“.

FANACHE: Dacă o luăm așa, pot s-arăt și eu c-am avut rezerve, că am textul acasă, și să vedeți ce am tăiat.

BOIANGIU: Credeți dumneavoastră că eu nu i-am atras atenția? Modest, cu posibilitățile mele. Tot timpul i-am spus: „Nu procedați bine că repeziți Ministerul. Nu faceți bine că vă luați la harță cu Sfatul, că e forul nostru tutelar...“

FANACHE: Dandana, neică, dardara mare...

TITI: Vrei să-ți spun cîrstit? Mă și bucur! Umblă Coman de la „Național“ după mire de doi ani să mă duc să-i joc în „Lunga călătorie“. Îmi venea greu, mami, că eu mă leg de teatrul în

care joc. Mă atașez. Eu sînt un om care mă atașez. M-am atașat, gata, acolo zac. Și fiindcă m-am atașat, să ajung să zică despre mine... „eșec“? C-așa zice, or nu zice așa?

FANACHE: Poftim, citește! E tipărit, stimabile!

TITI: Acum nu mai spune despre mine că urlu, și că-mi trag manșetele?

BOIANGIU: Cine a spus asta?

TITI: Întreabă-l pe dumnealui.

FANACHE (lui Titi): Pui și tu toate la inimă. (*A sunat telefonul, a ridicat Titi; în aparat*).

TITI: Cabinetul tovarășului? Sărut mîinile, tovarășă, sărut mîinile. Nu, nu e aici. Da. Și noi o așteptăm. Sărut mîinile. (*A închis. Și anunță cu ton de fund de criptă.*) Topală...

BOIANGIU: Gata! S-a pornit!

FANACHE: Acù să te ții.

BOIANGIU: Ce-a spus?

TITI: Revine.

FANACHE: Revine?

TITI: Revine.

BOIANGIU: Revine, revine. Nici nu știu ce să fac... (*După o scurtă pauză de meditație.*) Să pun bilete în vînzare pe mîine? Să nu pun?...

FANACHE: Pune...!

TITI: Mai stai!

BOIANGIU: Dacă nu pun acum, pînă la unsprezece, mîine jucăm cu sala goală.

FANACHE (*viperă*): Că altfel e plină...

TITI (*lui Boiangiu*): Dumneata îți închipui că mai jucăm? Ești un copil dulce, mami...

FANACHE (*melancolie*): Și eu care trăgeam nădejde să mă duc pe la tovarășul Topală!

BOIANGIU: În ce chestiune, maestre?

FANACHE: Cu casa. Să mă ajute și pe mine, să fac un schimb de casă. Că dacă te lași în seama ei, promite marea cu sarea, și te trezești în Balta Albă. (*Decizie.*) A, nu... Mă trec la Institut cu norma întreagă, rămân aici cu jumătate, și vorba aia, nici capul nu mă doare. Ce-mi trebuie mie, neică, să mă discute în presă, și să ajung la vîrsta mea să mă pună în dezbatere? Mă trag frumușel, la Institut, cu elevii mei, cu lecțiile mele, pun „Moartea unui artist” și dorm liniștit. (*A trecut la telefon.*) Allo! Cu tovarășul Prisacă. Să trăiești! În legătură cu discuția noastră de ieri. Mai e valabil? Mai stă în picioare? M-am gîndit, aveți dreptate, m-am hotărît. Foarte bine. Chiar dacă e cu o sută — două mai puțin, n-are importanță. Foarte bine. Perfect. În ceea ce privește chestiunea cealaltă... care m-ați rugat... Cu fetița aia... Pescaru Elisabeta... sau Eleonora... Foarte bună fată. Excepțională. Cam peltică? Nu-i nimic, o facem cronicar dramatic... Să trăiți!

BOIANGIU: Foarte bine faceți. Că nici așa nu merge să te țină numai în observații, și să te faci albie de porci pentru o mie șapte sute zece lei pe lună...

FANACHE: Ce-ai înghițit și dumneata de la ea...

BOIANGIU: „Înghițit”? Să vă povestesc prin ce am trecut ieri...

TITI: Ce a fost, ieri?

BOIANGIU (*durere discretă*): Dar mă rog, nu contează...

TITI: Dumneata ești prost, că admiți.

BOIANGIU: Umblă „Cercul de stat” după mine cu limba scoasă: „Vino la noi, salariu mai mare,

și pleci și în străinătate". Dar eu ce mi-am spus? Ce-mi trebuie mie menajerie?

FANACHE: Așa e, că acolo ai și fiare pe cap.

BOIANGIU: Parcă aicea n-am? Dar vorba dumnealui: m-am atașat... (*A sunat telefonul.*)

FANACHE (*în aparat*): Nu. N-a venit. Și noi o așteptăm. Să trăiți? (*A închis. Anunț de catastrofă.*) Topală!

TITI (*certitudini funerare*): Te-ai lămurit? Acum ce facem?

FANACHE: Ce vrei să facem? Hai să repetăm... (*A intrat în costumul lui Iago, Vasile Mihoc. Nu mai e necesar să indicăm furia și privirea lui profund criminală.*) Ce e, Mihoc?

MIHOC: Unde e?

FANACHE (*neuntru, nevinovat*): Cine?

MIHOC: Tata mare! Am întrebat unde e?

FANACHE: Nu vezi că nu e?

MIHOC: Cine a dat porcăria asta la ziar?

FANACHE: Ce „porcărie”?

MIHOC: Anunțul mortuar.

TITI (*gafă sinistră*): Cum? A și apărut?

MIHOC: Vasăzică, știai!

TITI: Eu?

MIHOC (*lui Fanache*): Și tu știai!

FANACHE: Ferească Dumnezeu. Ai cuvântul eu de onoare că acum îl citesc pentru prima dată.

MIHOC: Bine!

FANACHE: Stai! Unde pleci?

MIHOC (*trăznit*): La cimitir! (*Și a ieșit, trântind ușa.*)

FANACHE: Are dreptate. Păi, ce glumă a fost ta? (*Citind.*) Poftim: „Îndurerată direcția
«Teatrului Liber»...

TITI: Pune-te în locul lui. Fiindcă, una din două: ori o ia lumea în serios, și se duce la înmormîntare, ori...

FANACHE: Cum vine asta, Titicuță? Te îmbraci în negru și n-ai mort? (*A intrat Secretara.*) Ai aflat ceva? Unde e?

SECRETARA: Cum, dumneavoastră nu știți?

FANACHE: Nu.

SECRETARA: Adevărat?

FANACHE: Ce să știu?

SECRETARA (*șoptit, confidențial adîncă*): ... Dar, vă rog, vă implor, să nu care cumva să spuneți c-ați aflat de la mine... Vă rog... (*Semn de discreție, fiindcă a intrat Vasilică Savu.*)

TITI (*ca să-l deruteze*): Ce e, Vasilică?

VASILICĂ: Ce să fie? Am venit să întreb: ce facem? Repetăm sau ardem gazul de pomană?

FANACHE: Ce vorbă-i asta? Repetăm!

VASILICĂ: Cu cine? Că Iago s-a dezbrăcat și a plecat.

FANACHE: Unde?

VASILICĂ: Zicea că se duce să se împuște, c-altfel se face de ris. De ce a scos neică piesa?

FANACHE: Ce piesă?

VASILICĂ: „Travesti”.

FANACHE: Fugi dom'ne d-aici cu prostiile astea... (*A intrat, în costumul Desdemonei, Gina.*)

GINA: Adevărat ce se spune?

FANACHE: Ce, domnișoară?

GINA: Că se scoate și „Othello”?

FANACHE: De ce să se scoată „Othello”?

GINA: Că Maurul e negru, și că piesa e greșită din punct de vedere rasial. C-așa a spus aseară tovarășul Topală: că tot repertoriul e făcut cu picioarele, și că trebuie revizuit din punct

de vedere total. Eu vă anunț: dacă pierd Desdemona, că aștept rolul de când am ieșit din Institut, vă jur că mă las de teatru.

VASILICĂ (*lui Fanache*): Să dea hîrtie la mîină.

GINA: De ce?

VASILICĂ: Poate că dă Dumnezeu și se scoate piesa și e obligată să se țină de cuvînt.

GINA: Nu-ți permit...

FANACHE: Gata! Gălăgia mică! Pe scenă, domnișoară. Acolo-i locul dumitale. Ce, l-am făcut eu negru? E negru de mult! (*A sunat telefonul; după ieșirea lui Vasilică și a Ginei, a ridicat Secretara.*)

SECRETARA (*în aparat*): Nu. (*A astupat receptorul cu mîina.*) De la cabinetul tovarășului Topală. (*În aparat.*) Sigur... Imediat... Cum vine... (*A închis.*) Și cum vă spuneam: nenorocire... (*A intrat maestrul Vasiliu, cu eterna lui bună dispoziție și cu un imens buchet de flori.*)

VASILIU: O floare pentru divina doamnă, și omagiile mele pentru triumful de aseară. Dar ce se întîmplă, mon cher, nu e aici?

FANACHE: Nu e, Bibi, și noi o așteptăm.

VASILIU: Și aseară cum a fost? Triumf sau „rață“?

TITI: „Rață“!

VASILIU: Cum? Chiar așa? Prăbușire? Prăbușire totală?

FANACHE: ...Turtucaia!

VASILIU: Ce să-i faci, mon cher, dacă supralicitează, exagerează și umblă să ia caimacul? Eu nu știu cine e Arghir ăsta, că n-am citit un rînd de el, dar vă întreb: așa crede dumnealui că se scrie teatru? Te așezi la masă și umpli trei caiete, actul unu, actul doi și actul

trei? D'Annunzio avea o vorbă... Ce tip fascinant... L-am cunoscut la Triest în nouă sute douăzeci și șase... Trăia cu Duse, ce ac-triță fenomenală, ce temperament, ce grație... D'Annunzio spunea: „Din tot ce ai gândit și dorit, din tot ce ai uitat, s-ar putea să se nască într-o noapte o replică”. (*Fără tranziție.*) Dragă Fanache, vorbește cu scorpia să-mi bage piesa în repetiție. O comedie autentică, nu o făcătură! O șampanie, o spumă — trei personaje și un decor — repetăm cincisprezece zile și dăm premiera. Facem un succes să trăznească.

FANACHE: Nu vrea, neică, i-a intrat în cap să joace „Macbeth”.

VASILIU (*amuzat ca de cea mai hilariantă glumă*): Își rupe gîtul... Lady Macbeth? Păi, ce, ăsta e rol să-l facă ea? Are ea forța, are ea grația să ducă un asemenea rol?

TITI: Ea zice că poate.

VASILIU: Nu poate, Titi. Întîi, fiindcă n-are feminitate. Fanache dragă, în comedia mea, pune-o pe fetița aia...

FANACHE: Care?

VASILIU: Pe Gina. Am cunoscut-o ascară. Ce fată drăguță... O delicateță reală, nu făcută. Mergi cu Gina, Fanache, pe răspunderea mea.

FANACHE: E crudă.

VASILIU: E mult mai bună.

FANACHE: E crudă rău.

VASILIU: Tînără, prospătură, arpagică... Că m-am săturat de babe pînă peste cap. Și intră în repetiții, mon cher, că pierdem stagiunea. (*Îi întinde Secretarei care a intrat florile.*) În semn de omagiu, acestei doamne fermecă-

toare, care își poartă orgoliul cu modestie.
Ce spui, Fanache, îmi pui piesa?

FANACHE: Ți-o pun, Bibi, dar s-o facem film. Co-
producție cu italienii. Noi dăm caii. Hail!
(*Și au trecut toți în anticameră. Scena a ră-
mas un timp goală. Intră, prin ușa mascată,
Alexandra. S-a așezat, încearcă să se reculeagă,
a făcut un număr de telefon, a închis, a sunat,
nu intră nimeni, sună insistent, a venit, în
sfârșit, Secretara.*)

ALEXANDRA: Unde umbli?

SECRETARA: Am fost să-mi iau salariul.

ALEXANDRA (*apasă pe butoanele care pun în miș-
care difuzoarele ce dau înspre sălile de repeti-
ție. Tăcere.*) De ce nu se repetă?

SECRETARA: Nu știu.

ALEXANDRA: Ce înseamnă „nu știu”? Cine e în
teatru, trebuie să știe.

SECRETARA: A telefonat de la cabinetul tovarășu-
lui Topală.

ALEXANDRA: Și ce a spus?

SECRETARA: Că revine.

ALEXANDRA: Ce e pe aici?

SECRETARA: Liniște.

ALEXANDRA: Dacă spui „liniște”, înseamnă că e
balamuc. De ce e balamuc?

SECRETARA: Cu premiera de aseară... Cu tovară-
șul Topală, că s-a sculat și a plecat...

ALEXANDRA (*nervi nestăpîniți*): Și ce demon-
strează asta?

SECRETARA: Nu eu am spus-o...

ALEXANDRA: N-ai spus-o, dar o gîndești. Lume
multă, afară?

SECRETARA: Anticamera plină.

ALEXANDRA: Cine?

SECRETARA: Maestrul Fanache, maestrul Mihoc...

ALEXANDRA: Nervos?

SECRETARA: Turbat... Precup... Maestrul Vasiliu, tovarășul Boiangiu, Gina, o doamnă în vîrstă, n-o cunosc... O fată, a mai fost pe aici...

ALEXANDRA: Să intre!

SECRETARA: Cine?

ALEXANDRA: Toți. Audiență colectivă. (*A făcut un număr de telefon.*) Cu tovarășul Topală... M-a căutat. Exact. Sînt la teatru. (*A închis, au intrat: Mihoc, Fanache, Boiangiu, doamna Boiangiu, maestrul Vasiliu, Gina și Manuela Gherdan* Secretara se îndreaptă spre anticameră.) Rămîi, s-ar putea să am nevoie de dumneata. (*Celorlalți.*) E mai bine să lucrăm așa. Pe față, N-aveam secrete.

D-NA BOIANGIU: Nu vă supărați, mă iertați că vă deranjez, dar eu aș vrea să vorbim în particular. Vă rog foarte mult...

ALEXANDRA: Poftiți, așteptați mai la urmă. (*Doamna Boiangiu a ieșit*) Tovarășul Mihoc...

MIHOC (*s-a apropiat cu o hîrtie în mînă*): După cum știți, eu sînt mort.

ALEXANDRA: Dumneata știi mai bine...

MIHOC: Nu, nu, mort oficial, cu anunț la ziar. Or, dacă sînt mort, înseamnă că nu mai joc. Și dacă nu mai joc, înseamnă că-mi dau demisia.

ALEXANDRA: Logic, dar numai pînă la un punct. Morții nu demisionează: ies din schemă. (*Secretarei, careia îi întinde cererea lui Mihoc, dictîndu-i ca o rezoluție.*) Se scoate din schemă pe data de 15 septembrie 1963, prima oară cînd a lipsit de la repetiție... Altcineva. (*Titii i-a întins petiția lui.*) „Cerere de de-

tașare temporară la Teatrul Național pentru interpretarea rolului din «Lunga călătorie a zilei înspre noapte»... O'Neill se scrie cu doi „l”. (*Rezoluție, înspre Secretară.*) Se aprobă detașarea definitivă cu post cu tot. Dar pînă atunci, pe scenă, la repetiție, vă rog! (*Fanache i-a întins hîrtia.*) „Norma întreagă la Institutul de teatru și jumătate de normă la «Teatrul Liber». (*Rezoluție.*) Se aprobă cu o singură condiție: să nu revină. (*Luînd cererea lui Boiangiu.*) „...Cerere de transfer la Circul de stat”... (*Secretarei:*) Se aprobă transferul tovarășului Boiangiu la Circul de stat pe post de dihor. (*Luînd în mînă cererea lui Vasiliu.*) Și dumneavoastră, maestre? (*Citîndu-i în fugă hîrtia.*)... „Cerere de restituire a piesei... spre a fi prezentată la un alt teatru...” (*Rezoluție.*) Se aprobă restituirea piesei prezente și a tuturor pieselor viitoare, împreună cu toate omagiile trecute, semnat: Marie Ventura. (*Manuelei.*) Dumneata n-ai cerere?

MANUELA: Nu, doamnă.

ALEXANDRA: Vai de mine, ce ne facem?

MANUELA: Eu vă spun... Am văzut premiera de-aseară.

ALEXANDRA: Îmi dau seama, altfel n-ai fi aici.

MANUELA: Și m-am hotărît: mă prezint la concurs.

ALEXANDRA: Se aprobă!

MANUELA: Cu rolul dumneavoastră din „Travesti”.

ALEXANDRA: Se aprobă!

MANUELA: Și dacă reușesc, aș vrea să-mi dați dublură.

ALEXANDRA: Se aprobă! (*Ginei.*) Dumneata? Demisie? Detașare? Transfer?

GINA: Nimic.

ALEXANDRA: Se aprobă! (*Secretarei.*) Doamna Boiangiu... (*Au ieșit toți muiți în vitriol; a intrat Doamna Boiangiu.*) Luați loc.

D-NA BOIANGIU: Mulțumesc. Eu am venit și vă rog să mă iertați că vă deranjez...

ALEXANDRA: Nu mă deranjezi.

D-NA BOIANGIU: Și să nu vă supărați.

ALEXANDRA: Nu mă supăr.

D-NA BOIANGIU: Eu am fost ieri la dumneavoastră și v-am vorbit ca de la femeie la femeie...

ALEXANDRA: Așa am și luat-o...

D-NA BOIANGIU: Înseamnă că n-ați înțeles.

ALEXANDRA: Am înțeles perfect.

D-NA BOIANGIU: ... Poate că am și exagerat.

ALEXANDRA: Cu ce?

D-NA BOIANGIU: Cu Boiangiu.

ALEXANDRA: Nu voia să te lase?

D-NA BOIANGIU: Am spus eu asta?

ALEXANDRA: N-a avut o legătură?

D-NA BOIANGIU: Vorbe. Nu știți cum e în teatru?

ALEXANDRA: Dar mi-a recunoscut-o și el.

D-NA BOIANGIU: Fiindcă ați strigat la dînsul.

ALEXANDRA: Eu?

D-NA BOIANGIU: E bărbatul meu și nu dau voie să se amestece nimeni. Poate că a greșit, poate că n-a greșit, care bărbat nu greșește?

ALEXANDRA: Asta-i greșală, nerușinatul!

D-NA BOIANGIU: Pardon, de unde pînă unde, ce i-ai ținut dumneata lumînarea?

ALEXANDRA: O clipă. (*A format un număr de telefon.*) Cu avocatul Marcu. Dumneata? Alexandra Dan. Spune-mi, te rog, ai Codul penal la îndemînă? Cum se pedepsește huliganismul? Depinde de caz... Ei bine, uite cazul:

o spargere de cap cu călimara. Doi ani? Prea mult. Nu rentează. (*A închis. Doamnei Boian-giu, în culmea exasperării.*) Ieși afară! Ieși afară! Ieși afară! (*Doamna Boian-giu a ieșit ca din pușcă, Alexandra a căzut în scaun, la capătul puterilor, a intrat pe ușa mascată Mihai.*) Nu mai pot... Nu mai pot... Am obo-sit... (*Cu ultimele resurse de energie.*) Cums-a întâmplat Cum?

MIHAI: Ți-am spus la telefon...

ALEXANDRA: N-am înțeles...

MIHAI: Am avut cu el o discuție...

ALEXANDRA: Când?

MIHAI: Imediat, după plecarea ta. Iar a venit di-mineată... L-am întrebat: „Ce-o să se aleagă de tine? Ce-a fost cu Coca?” A intrat în baie, nu știu când a luat pușca, am auzit o detună-tură...

ALEXANDRA: Am alergat la spital. Nu m-au lăsat să intru. L-ai văzut?

MIHAI: Da.

ALEXANDRA: Scapă? Scapă?

MIHAI: Doctorii spun că da.

ALEXANDRA: Am făcut un jurământ: dacă scapă, mă las de teatru.

MIHAI: Vorbești copilării...

ALEXANDRA: Nu mă mai interesează nimic. În dragoste am eșuat, ca mamă am ratat, sînt ca după o premieră căzută... Am fost doi actori proști, Michi... Am interpretat mizerabil piesa.

MIHAI: Eu nu m-am jucat.

ALEXANDRA: Da? Ce a fost nebunia ta de ieri? Nu-ți dai seama că nefericita te-a luat în serios? Nu-ți dai seama de ridicolul situației?

MIHAI: Tu m-ai împins.

ALEXANDRA: Eu?

MIHAI (*reproșuri scăzute și îndurerate*): Douăzeci de ani de când sîntem împreună... Mă gîndesc la primii ani cu o infinită nostalgie. Locuiam într-o singură cameră, dar eram fericiți. După aceea a început vîrtejul. Ani de zile te-am așteptat. Erai oriunde, numai lîngă mine nu. Și nici lîngă el. D-asta a ajuns unde a ajuns.

ALEXANDRA: Și tu ce-ai făcut? Tu unde ai fost? Ți se părea că-l iubești, fiindcă îi permiteai totul. Pe urmă, cînd ai început să-ți dai seama că lucrurile merg prost, ai dat vina pe toată lumea, și pe Istorie. Copilul ăsta cine mi l-a făcut, Michi? Istoria? Am constituit o familie după o schemă, și fiindcă se purta. Am adus copii pe lume fără să ne întrebăm dacă avem dreptul la ei. În orice domeniu: vioară, strung, chirurgie, nu-ți dă liberă practică fără un examen prealabil, fără să fi pus la probă. Numai în materie de copii, face cine vrea. Michi, ordinea e greșită: copiii ar trebui întîi să-i crești, și pe urmă să-i faci... Va trebui să ne despărțim...

MIHAI: Să ne despărțim?

ALEXANDRA: Sau s-o luăm de la început, ceea ce e și mai greu. Hai, Michi, Du-te acasă, Michi.

MIHAI: Vino și tu.

ALEXANDRA: Mai am treabă.

MIHAI (*în timp ce se îndreaptă spre ieșire*): În cît timp vii?

ALEXANDRA (*a făcut un număr de telefon: lui Mihai*): Un sfert de oră. (*În receptor.*) Cu tovarășul Topală... (*Mihai a ieșit prin ușa*).

care dă în anticameră.) Mulțumesc. (*A închis, pe ușa mascată a intrat, cu o figură descompusă, Arghir.*) Ce e cu dumneata? Ce e capul ăsta de cioclu? Nu cumva te-a impresionat cronica? Fii băiat serios! Cronicarii n-au nici un fel de convingeri, dar le apără cu pasiune.

ARGHIR: Mă gândesc să-i scriu o scrisoare.

ALEXANDRA: N-are nici un rost. O piesă ori se apără singură, și atunci n-are nevoie de explicații, ori nu se apără, și atunci orice explicație e de prisos.

ARGHIR: N-a înțeles piesa. Și știu de ce: fiindcă s-a tăiat replica...

ALEXANDRA: Care?

ARGHIR: Cu „fesul“.

ALEXANDRA: Să știi însă că o mulțime de observații pe care le face sînt juste. În actul trei piesa se încurcă.

ARGHIR: Dați-mi voie să nu fiu de acord.

ALEXANDRA: De la replica aia în care mă împiedic mereu: „și totuși cînd mă uit înapoi la viața noastră...”

ARGHIR: ...„Îmi dau seama că a fost frumos”...

ALEXANDRA: De aici înainte totul devine confuz, înecat în vorbe... (*A sunat, a intrat Secretara.*) Dumitrașcu. (*Secretara a ieșit.*) Îți fac dovada imediat. (*A intrat Dumitrașcu.*) Spune-mi, te rog: ai văzut aseară spectacolul? Cum ți s-a părut?

DUMITRAȘCU: Mie mi-a plăcut.

ALEXANDRA: Cînd spune cineva: „mie mi-a plăcut”, m-am lămurit. Mie spune-mi ce nu ți-a plăcut.

DUMITRAȘCU: Eu am atras atenția de la prima lectură: ultima parte a actului trei.

ALEXANDRA (*lui Arghir*): Te-ai convins?

DUMITRAȘCU: Aici se simte nevoia unei scene mari.

ARGHIR: Ce scenă?

DUMITRAȘCU: De explicații.

ALEXANDRA: Dumneata știi de ce ți-am pus piesa în scenă? Și de ce am jucat? Fiindcă poartă o idee mare: am adus viața în teatru, ceea ce e foarte bine, și teatrul în viață, ceea ce e foarte rău. Prea multe travestiuri, prea mult carnaval!... Când am citit pentru prima oară piesa, nu mi-am dat seama de importanța ei... Abia astăzi o simt! Doi oameni trăiesc o viață întreagă, și după douăzeci de ani își dau seama că au trecut unul pe lângă celălalt ca doi străini într-un hol de hotel. Îți dai seama de proporțiile dramei?

ARGHIR: Eu am vrut să scriu o comedie.

ALEXANDRA: Dramă, comedie, mi-e indiferent. Scrie-mi însă o scenă în care să mă explic. Douăzeci de ani am fost oriunde, numai lângă mine, nu. Și într-o seară mă întorc acasă... Și e pentru prima dată că văd pereții. Dumneata știi ce triști sînt pereții caselor în care oamenii trăiesc cu sentimentul provizoratului? Vorbesc și nu-mi răspunde nimeni. Îmi vine să bat cu pumnii în ziduri și nu-mi răspunde nimeni. O viață întreagă am risipit vorbe și acum nu-mi răspunde nimeni. Unde sînt anii mei? Unde e dragostea mea? Douăzeci de ani am monologat despre fericirea altora, și am uitat acest mic amănunt: să-mi construiesc propria mea fericire... Și e târziu, și sînt singură, și am îmbătrînit — asta nu e nevoie să scrii — și nu mi-au rămas decît resemnările. Scrie-mi scena asta... Și fiindcă Titi învață mai greu, scrie-mi-o sub

forma unui monolog. Foarte simplu și foarte clar. Lasă obscuritatea pe seama filozofilor... Și nu te teme c-o să sune ca un articol de ziar. Eu, dacă vrei, citesc cartea de telefon și plînge lumea...

ARGHIR: Bine, dar eu am scris o comedie...

ALEXANDRA: Adevăratele comedii sînt drame. Stai! Dacă tot scrii, adaugă un paragraf despre mizeria umană, despre slugărnicie, despre lașitate, despre frică. Despre frica asta degradantă care desfigurează ființa umană. Scrie-mi o mare arie, cum e „aria calomniei“, „aria șobolanilor“. A șobolanilor care fug atunci cînd li se pare că se scufundă vaporul. Scrie-mi o mare arie a căințelor. O femeie își dă, în sfîrșit, seama, că a greșit. A trecut pe lîngă omul de lîngă ea cu o indiferență orgolioasă. Nu te teme că scena o să sune liric. Nu pleca urechea la cinici, nu te lăsa influențat de scepticii care văd în lirism o inocență vinovată. Scrie adevărat, scrie cu sînge. Ce poate fi mai firesc decît să ai curajul să te apropii de omul iubit și să-i spui: „Iartă-mă“. Nu, nu-mi răspunde, ascultă-mă și taci. Îmi pare rău și, în clipa asta, n-am decît o singură dorință: să dăm calendarul înapoi. Sînt sătulă de cei care prevăd viitorul. Azi cel mai greu lucru este să prevezi trecutul. Nu zîmbi trist, dragul meu: se poate, orice se poate pe lumea asta, cît sîntem în viață, chiar și miracolul să schimbăm ce-a fost. Vreau să stau lîngă tine, știu că mă aștepti, vin... (*A sunat telefonul, a ridicat receptorul.*) Ședință? Ce ședință? Se ține totuși... A, nu... Nu pot. Nu pot să vin. Cu neputință. Sînt așteptată într-altă parte. Unde? Acasă. Sar-

cină politică? Dar viața, fericirea personală, nu e și ea o sarcină politică? (*Și a închis, lui Arghir.*) Reține replica asta. Scrie-o!

ARGHIR: Când?

ALEXANDRA: Azi.

ARGHIR: Și când învățați?

ALEXANDRA: La noapte.

ARGHIR: Și când jucăm?

ALEXANDRA: Mîine.

ARGHIR: Păi, nu s-a scos?

ALEXANDRA (*tunet*): Cine a scornit infamia asta? (*A sunat telefonul; în aparat.*) Eu, tovarășe Topală. Ați plecat la mijlocul actului, știu... ați fost chemat... Ședință de Comitet executiv... Vi s-a părut interesant... Foarte interesant... Veniți mîine iar... Mă bucur. Vă aștept. (*A sunat, a intrat Secretara.*) Două locuri pentru mîine seară pe numele tovarășului Topală. (*Lui Dumitrașcu.*) O să-ți aducă manuscrisul. Îl bați la mașină și mi-l aduci imediat acasă. La șapte. La șase. (*Lui Arghir.*) Du-te și lucrează și, dacă îți iese bine, ai cuvîntul meu de onoare că-ți bag înapoi „fesul”. Stai! De ultima pagină nu te atingi. E bună. Foarte bună. Și abia acum o să sune frumos: ca un epilog. (*Secretarei.*) Ce e figura asta pe dumneata? Ce e capul ăsta speriat? Fiindcă a demisionat Mihoc? Se întoarce. Că Titi joacă „Lunga călătorie” la Național? Ei, cum îți închipui o asemenea prostie? „Lunga călătorie” o joc eu, aici!

SECRETARA: Cine o pune în scenă?

ALEXANDRA: Eu.

SECRETARA: Cine o să fie „soția”?

ALEXANDRA: Eu.

SECRETARA: Și „bărbatul”?

ALEXANDRA: Eu, în pantaloni. (*A intrat Vasilică Sava, parcă mai amețit ca de obicei.*) Ce e, Vasilică?

VASILICĂ: Tovarășă directoare, am venit să vă anunț oficial că eu... nu plec! Nici gonit, nici scos la pensie. Hunii erau îngropați cu caii, sufleurii ar trebui îngropați cu cușca! Salut! (*Și a ieșit prin ușa mascată: din anticameră a intrat Titi, în costumul lui din „Othello“.*)

ALEXANDRA: Ce e, Titi?

TITI: Am trecut să-ți spun: sper că n-ai luat în serios...

ALEXANDRA: Ce?

TITI: Povestea asta cu detașarea...

ALEXANDRA: Cum o s-o iau în serios, mami? Ce, sînt de ieri în teatru? Dar fiindcă tot ai venit, vreau să te rog și eu ceva. Finalul, aseară, n-a ieșit...

TITI: De unde?

ALEXANDRA: Ultima pagină. Ca să iasă nu trebuie să uităm situația... Sîntem cu douăzeci de ani mai bătrîni... E noapte... E tîrziu. (*Lumina scade.*)

TITI (*intrînd în rol*): „Ce s-o fi jucat astă seară la teatru?“

ALEXANDRA: „Caută în ziar“.

TITI: „N-am ochelarii“.

ALEXANDRA (*citînd ea*): „Teatrul Liber — «Tra-vesti»“.

TITI: „Și noi am jucat în piesa asta, nu?“

ALEXANDRA: „Da, dragul meu...“

TITI: „Acum mi-aduc aminte. A fost frumos... A fost foarte frumos...“

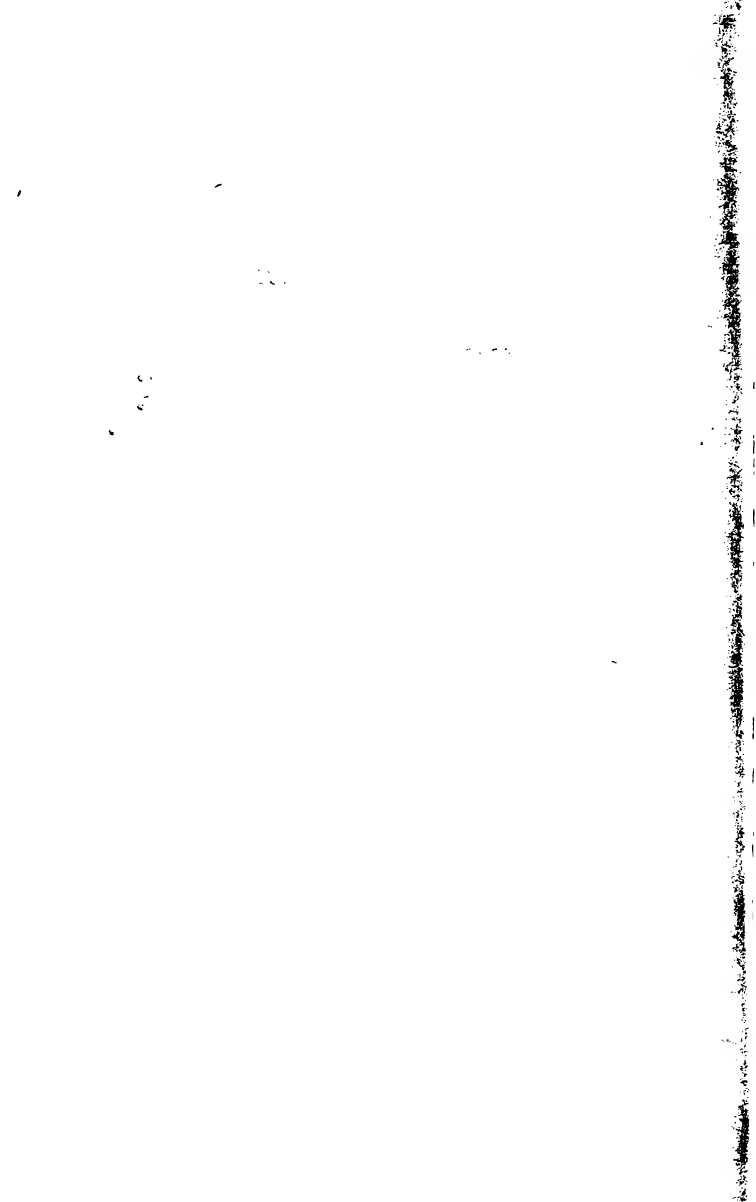
ALEXANDRA: „Da, dragul meu. Totul a fost foarte frumos... Fiindcă ne-am iubit...“

TITI: „Să mergem să ne culcăm“...

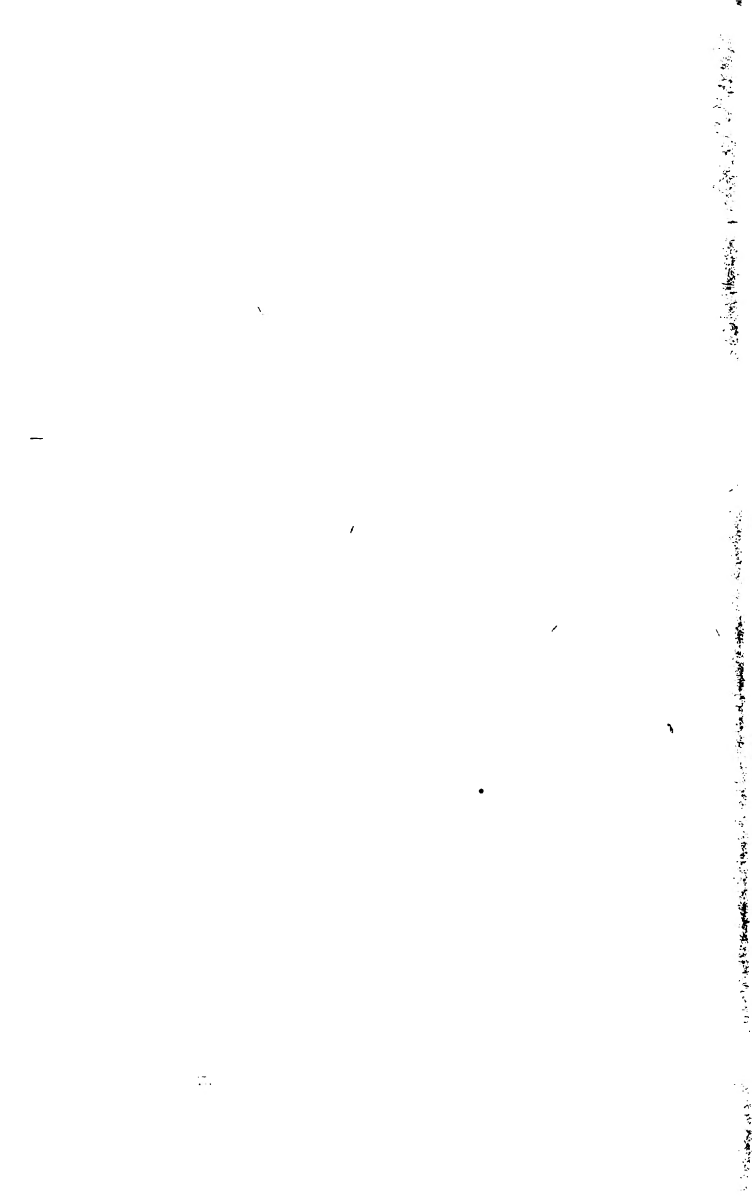
ALEXANDRA: „Mai stai, dragul meu. Încă o clipă. Spune-mi cum îmi șopteai, de mult, pe vremuri, copilărește, la ureche: «Noapte bună, vise plăcute, îngerii să te sărute». Nu râde... Nu râde... Am auzit un cântec... Era acolo un vers demn de cel mai mare poet: «Tot secretul în viață e să îmbătrânești, fără să devii adult». Noapte bună, dragu meu, noapte bună...” *(Și în timp ce partenerul Alexandrei se îndreaptă spre ieșire, directoarea strigă):* Cortina!

— care, într-adevăr, începe să cadă încet...

C U P R I N S

<i>Prefață</i>	V
<i>Notă bio-bibliografică</i>	XIX
Mielul turbat	1
Siciliana	103
Sfântul Mitică Blajinu	197
Opinia publică	293
Travesti	379

Lector : ECATERINA ȚARALUNGA
Tehnoredactor : MINA CANTEMIR

Apărut 1971. Hirtie ziar de 50 g/m². Format
700×920/32. Coli ed. 19,85. Coli tipar 15,5. A.
nr. 23 159/1970. C.Z. pentru bibliotecile mari și
mici 859—2.

Tiparul executat sub comanda nr. 983
la Combinatul Poligrafic „Casa Scin-
tei”, Piața Scînteii nr. 1, București,
Republica Socialistă România

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2025

